

Digitalizálta

**a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ**

The logo of the Magyar Tudományos Akadémia (Hungarian Academy of Sciences) is centered within a double-lined rectangular border. It features the letters 'M', 'T', and 'A' in a large, bold, black serif font. The 'T' is positioned at the top, with its vertical stem extending downwards to form the letter 'K'. The 'M' is to the left of the 'T' stem, and the 'A' is to the right. Below the 'M' and to the left of the 'K' stem, the year '1826' is printed in a smaller, bold, black serif font.

MTA
1826 K

Foly Ujs. 0.

66.

4.

4. 22. 1793.

X

II.

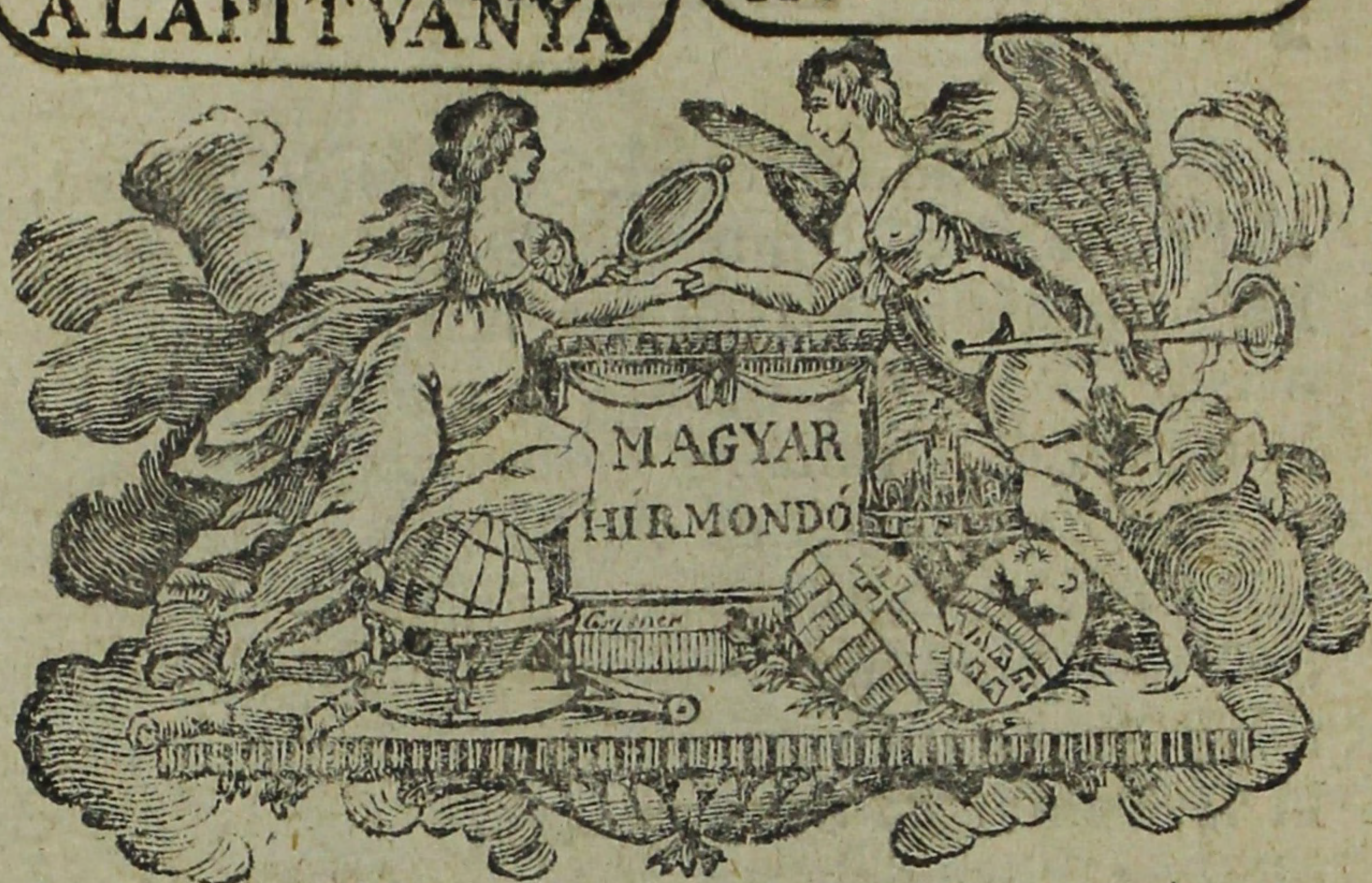
Francisci Krefneri co.

301845

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(1.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 4-dik napján, 1793-dik
Eszteendőben.

Hadi Környütlállások.

Schröder Generálisunk egy Fran. zászlót küldött Bétsbe *Luxemburgból*, melyet ottan a' közelébbi tsata' alkalmatosságával vettek-el Vitézeink az első Karabélyos Fr. Regementtől. A' zászlón még most is rajta van a' 3 lilium (Fran. Ország' hajdani Tzímere), hanem bé van varva Nemzeti szín, az az: kék, fejer, és veres pántlikákkal. Következendő sor irások olvasatnak ezen zászlón: *Le chemin à l'honneur.* (Tisztességre vezető út). — *Discipline, obéissance à la loi.* (Fenyiték, a'törvény eránt való engedelmesség.) A

Arlonban rablottak, szokások szerént, a' *Frantziák*, a' mit rabolhattak; hanem *Magazinjainknak* tsak egy részét kaphatták ottan. — *Június*' 15-dikén, egészen viűza-költöztek *Luxemburg Tartományából*.

Moguntzia, és *Valenciennes* felől a' mit innak mostanság, oda megy - ki röviden a' summája, hogy ámbár a' *Frantziák* keményen tüzelnek, és ottan - ottan ki is rontanak *Seregeinkre*: még is ezek mindég közelebb-közelebb ássák magokat a' földben, mind *Moguntzia*', mind *Valenciennes*' kerítéseisehez. — Egy *Frankfurti* magános tudósításból olvassuk, hogy kiáradván a' sok essözések miatt a' *Rajna*, nagy károkat okozott volna a' *Moguntziai* *Frantziáknak*. Ha egészen bé-bizonyosodhatik ezen történet: akkor fogjuk közölni környülállásosan.

Már le-irtuk vólt ezt, midőn megértettük, hogy *Hg Koburgtól* egy *Kurir* érkezett *Bétsbe* tegnapelőtt, azzal a' jelentéssel, hogy *Valenciennes Városának* egy részében benn vóltak már *Vitézeink*, az említett *Kurir*' el-indulásakor; 's meg vólt határozva a' nap, mellyen az arra a' végre ki-vállalkozó *Katonáink* bé-mássalzanak a' *Várba* is, a' bástyák' tsorbáin.

Gen. Blankenstein' *Seregetskeje* meg-nagyobbíttatott, *Trier (Trevirum)* Városánál: mert jelengetni kezdettek ott magokat *Frantzia Uraimék*.

Tabago, és *Michelon* Frantzia Szigetekén kívül, *Guadeloupe* Szigetjét is el-vették az Anglusok *napnyúgoti Indiában* a' Frantziáktól, sőt el-vették *Martiniquet* is, mellyben lakott az azon a' részen fekvő minden Fr. Szigeteknek Kormányozója. — Dohány, nádméz, 's füge is bőven terem *Martinique* Szigetében; de nagy bővséggel terem kiváltképpen kávé. A' 18-dik Század' (Seculum) elein vittek vólt oda leg-elsőben tsupán két kávé-termő fátskákat, és már 1784-ben 7 millióra reá ment a' kávé-fák' száma, melylyek egy esztendőben meg-termettek 70 ezer mázsa kávét.

A' Közép-tengeren (*Mare Mediterraneum*) fekvő *Korszika* Szigetéről megént azt írják most egyszer, hogy alig ha tsak ugyan el nem üti azt egészen a' Frantziák' kezéről Gen. *Paoli*.

Az *Egyházi Birodalom'* (*Status Ecclesiasticus*) szélein vigyázó Katonaság' számát kevesebbre szállította Pápa ő Szentsége; ezen kívül, minden Kompániából el-botsátatott 30 Legényt; és ezt azért tselekeszi: mivel nagyobb bátorságban vagyon már most a' Frantziákra nézve, mint ennek-előtte. — A' mennyi óltalom-készületeket tétetett vólt ő Szentsége: bé nem érte vala azokra, még azzal a' fél millió tallérral is, mellyet az úgy nevezett *Sixtusi* Kintstárból vétetett-ki, hanem még azon felül 6 száz ezer tallér kívántatik; melly summá-

nak ki-pótolása végett, meg-hirdettette ő Szentsége a' maga birtokaiban : hogy a' kitől mi telik, akár kész pénz, akár más ezüst vagy arany portéka : adja-bé költsön a' Státus' Kintstárjába.

A' *Portugalliai* hajós Sereg még Máj. 14dikén a' *Lisbonai* ki-kötő helyben feküdt nagy részént. A' szárazon való óltalom-készületeiről ezen Országnak azt irták, hogy tsak arra az esetre szándékozott azokat továbbra is tétetni az Udvar, ha *Portugalliát* is környékezni találnák a' Frantziák.

A' *Spanyol* hajós Sereg áll most mind öszve 136 nagyobb és kissebb hadi hajókból, mellyeken 5736 ágyú, és 44381 Emberek vagynak. — Ötven első nagyságú — vagy a' mint másképpen neveztetnek lineabéli hajók vagynak ezek között. — Azon osztálya ennek a' hajós Seregnek, melly *Carloforte*, és *Antioco* Szárdiniai Szigeteket vissza vette Fr. Országtól, és az azokban tartózkodott Fr. Örizetet foglyúl vitte a' *Barcellónai* ki-kötő helyba: ismét vissza tért *Barcellonából*, *Szárdiniának* fő Városához *Cagliárihoz*.

A' *Genuai* Köz. Társaság' kerületében fekvő, de a' *Szárdiniai* Király' birtokában lévő *Oneglia* nevű Hertzegségnek fő Városához *Onegliához* egy kisdéd Anglus fegyveres hajó érkezett a' múltt hónap' elein, mellynek Kapitánnya tüstént a' *Szárdiniai* Táborba vette útját, hogy ott a' koman-

dirozó Generálissal beszéllhessen. Beszélt is, és a' Szárd. Király' Serege leg-ottan indult a' határ-szélek felé.

Jún. 8-dikán, mintegy 18 ezerig való Frantzaság meg-támadta 4 derék tanyáikat a' Szárdinai Király' Seregeinek. Ezeknek száma, nem haladta-meg a' 8 ezeret; de még is 16 egész órákig viaskodtak. Ugyan csak kényszerítették végtére el-vonni magokat, 's 4 Olasz mérttföldnyi helyet általengedni a' Frantziáknak. — A' Frantziák' vesztesége, 3000-re tétetik; de a' *Pedemonziumiak* is nem keveset vesztek, főképpen Tisztjeik között, kik is, lelkesíteni kívánván vitéz példájokkal a' több Katonaságot, elsők voltak az ütközetben.

Frantzia Országának *Dauphiné* (*Delfinátus*) nevű részében el-foglalt két falukat Jún. 5-dikén *Marchese Mombasili* nevezetű Oberstlieutenántja a' Szárdinai Királynak; mellyre két ezer Frantziák szolgáltattak nékie alkalmatosságot, a' magok izgágálkodások által, kiket szerentséssen visszavert *Dauphinéba*, 's úgy választott ott tanyát magának.

Custine Frantzia Vezér, következő értelmű Levelet útasított *Cambray* (*Cameracum*) Városából, Jún. 14-dikén a' Nemzet Gyűléséhez:

„Törvényhozók! Sok Újság-levelek alatonították az én hadi talentomat. — Személyemnek, 's tselekedeteimnek meg-

ítélését bizom én, az utánunk követke-
zendő Világra. Kissebbek szemeim előtt
az én rágalmazóim, hogy sem mint méltók-
nak itélném őket feleletemre. Tartozom
azonban operációimról (hadi lépéseimről)
számot adni egész Frantzia Országának. Azt
mondják, hogy én nagy hibákat ejtettem
Máj. 17-kén a' *Rajnai* Seregnél. Egy Tiszt,
és ez *Ferrieres* Generális, környülállásosan
le-beszéli a' 17-dik Májusi meg-támadás'
alkalmatosságával ejtett hibámat. — Ha
szembe állítatom én ezzel a' Tiszttel — a'
mint kívánom is — meg-mutatom, hogy
én olly rendeléseket tettem az említett
napon, mellyeknek igen jó foganatjokat
lehetett reményleni.

Azt is mondják, hogy Fejér-személy
a' Generál-Adjutánsom. Ez, egészen új-
módi rágalmazás. Ha mássa nem lehetek is
a' Szűz Jósefnek; tudok mindazáltal betsü-
letemre úgy vigyázni, hogy az, ebben a'
tekintetben ki ne tétessék kotzkára. Az
igaz, hogy eggy Allzony, eleibe állítottott
a' N. Gyűlésének, azon sebjeivel, mellyeket
vett a' mi Ellenségeinkel való viadalban;
és jól fogadtatott a' N. Gy. által. Vissza-
térven ezen Vitéz - Allzony ismét a' Sereg-
hez, el-igazítottott a' N. Gyűlési Kommisszá-
riusok által. Hozzám folyamodott tehát. Én
számtam mellette a' N. Gyűlési Kommisszá-
riusoknál, kik is a' Stábnál Adjunktává
tették, hogy mellesleg való tisztséget adtak

néki.) Egyſzer láttam életemben ezt az Allzonyt, akkor is közönségesen.

Törvényhozók! Mondják-meg Kegyelemetek némelly Embereknek, hogy én velem az említett rágalmazások meg nem unathatják Hazámért való ſzolgálatomat. Ennek köſzönöm én az én életemet, mellyet tehát néki is ſzentelek-fel egéſſzen, és nem mozdúlok helyemről mind addig, míg a' N. Gyűlés, 's fegyverviſelő Pajtásim bizodalommal leſznek hozzám. Hivatalomnak félbe-ſzakasztására, tsupán az az eggyeſet indítana engemet: ha látnám, hogy a' Frantziák, 's a' Nép' Képviſelői nintsenek bizodalommal többé hozzám; 's Vitéz-Társaim nem akarják végbe vinni a' Közjóra tzelező parantsolatimat. Űzzék bár az én rágalmazóim tovább is, a' magok gyalázatos praktikájokat; de ha mind kironتانak is pokolból a' Fúriák: még ſe mehetnek reá, hogy én meg-változtathassam magam' meg-határozását; és valamíg méltónak itél engemet a' Nt. Gy. mostani nehéz, de ditsősséges tiztségemnek viſelésére: mind addig le nem fogok 's akarok arról mondani."

Nagy kedvet talált *Custine*, ezen Levelel a' N. Gy. előtt.

Dümúrié, hogy most utóllýára *Brűsz*-ſzelben vólt, két koſzorúkat mettzetett. Eggyiket a' maga', másikat *Hertz. Koburg*'

emlékezetére. A' magáéba, következő sorokat tétetett:

1792-dik eszt. ben, első esztendejében a' (Fr.) Közöns. Társaságnak, az első 4 hónapok alatt nagy előmenetek tétettek, az az: A' Szabadságnak, Talentomnak, és Közönséges - Társasági erősségnek tsuda-remekjei Gen. *Dümúrié* által,

a' ki Auguszt. 28-dikán érkezett a' *la Fayette*' Seregéhez. Sept. 20-dikán meg-ütközött *Valerynál*. 28-dikon meg-indította a' Fr. Tábort. Nov. 3-dikán bé-ment *Belgyiomba*. 6-dikon hartzolt *Jemappenál*. 7-diken meg-vette *Monst*. 13-dikon verekedett *Antrelek-nél*. 14-diken meg-vette *Brüsszelt*. 17-diken verekedett *Tirlemontnál*. 18-dikon meg-vette *Mechelnt*. 27-diken verekedett *Vauxnál*. 28-dikon bé-ment *Lüttichbe*. 30-dikon meg-vette *Antverpia Várát*. Dec. 4-dikén meg-vette *Namurt*. 7-diken bé-ment *Aachenbe* (*Aquisgránumba*.)

Olvass, forgass-által egész könyveket, 's találly a' Históriában hasonló 4 hónapokat. — *Mergentheimban*, Máj. első napján 1793-dik esztendőben.

A' másik koszorú mellett egy fejsze, és szekertze is szemléltetett. A' belől-írás pedig e' vólt: „És ezt az Igazságnak egy Barátja készítette 1793-dik esztendőben. A' (Fr.) Közöns. Társaságnak utolsó esztendejében négy hetek alatt nagy előmenetek tétettek, az az: A' Németek' hívségének

tálentomaiknak, és erősségeknek tsuda-remekjei, Hertzeg

Koburg Generális által, a' ki Mártz. első napján verekedett *Aldenhofennél*. 2-dikon meg-vette *Aachent*, 3-kon el-foglalta a' *Mastrichtnál* volt (Frantzia) Tábort. 4-diken verekedett *Tongersnél*. 5. meg-vette *Rüremon.'s Lüttichet*. 18-dikon verekedett *Neerwindennél*. 19-diken *Tirlemontnál*. 20-dikon meg-vette *Diestet*. 22-diken verekedett *Löwennél*. 24-diken bement *Brüsszelbe*. 26-dikon *Antverpiába*. 27-diken *Namurba*. 28-dikon *Hennegauba*. 29-diken *Gentbe*.

Olvass, forgass-által egész könyveket, találly a' Históriában hasonló négy heteket. — *Brüsszelben*, Máj. 15-dikén, 1793-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' múltt hónapnak első fele részében, közel kilentzven Tagok hagyogatták oda lassan lassan a' Nemzet - Gyűlését. Ez a' sok féleképpen tsonka Gyűlés, kézzel lábbal rajta vagon azonban, hogy az új Konstitutiót mentől előbb el készithesse.

Marszilia (Marseille) Városa, nagy félszke volt a' Jakobinusoknak: de Jun. 3-dikán vége lett ott a' nagy hatalmú Klúbnak. Sok előbbeni Tagjai ezen Klúbnak (Jakobinus-Társaságnak) magok vitték vissza a' Diplomáikat

mellyek a' Klúb-háza' kúltsaival, 4 ágyukkal, sok puskákkal, és a' *Brutus* Spádéjával *) egygyütt által adattak a' Magistrátusnak. Éjtszakára meg világosítottatott az egész Város, A' melly Törvényházát kallzált Marsziliában, a' Nemzet - Gyűlése; újra fel - állították azt ottan a' Város - Szakasszai.

Elegyes Tudósítások.

Ama' nagy hirű Tagja az *Angliai* Orsz. Gyűlés' második Táblájának — *Fox* — nem olly nevezetes az erfzénnyéről, mint nyelvéről. 30 tehetős Barátjai tehát öszve befzéllettek magok között, 's azt végezték, hogy 20 ez. font sterlinggel (mintegy 190 ezer forinttal) ajándékozzák-meg egyfzerre olly érdemes Barátjokat; és ezentúl minden esztendőre adjanak néki három vagy 4 száz font sterlinget.

Az *Orosz* Tsászárné, kívánván egy részről léjjebb szállítani Birodalmában a' luxust (az ollyan dolgokon való kapkodást, mellyek nélkül könnyen el lehet az ember); más részről pedig nevelni akarván Alattvalói között az *industriát* (szorgalmatosságot): nem engedi-meg ezentúl, igen sok külföldi portékáknak bé - vitelét a' maga Tartományaiba.

*) *Brutusnak a' Spádéja, nintsen ugyan meg a' Nemzet - Gyűlése' palotájában: de meg van a' képe; Likurgus, Szólon, és Plátó képeikkel egygyütt.*

A' *Portugalliai* Korona-Örököse, kit, míg Királya nem lesz, *Brasiliai Hertzegnek* neveznek, különös örömet vett a' maga kedves Feleségének -- a' *Spanyol Király* Leányának — első szerentsés szüléséből, melly történt Ápril. 29-dikén. *Berrai* Hg Asszony titulusa lesz az újjonnan született, 's a' Szent Kereszttségben *Mária Theresia, Franciska*, és még sok más neveket vett Hertzeg - Asszonykának. — A' Keresztelés' napját (Máj. nak 6-dikát) követett három napokon, közönséges imádságok, illuminációk (világosítások), tüzi mesterséges mulattságok, Musikák, Hettzek, és vendégségek tartattak *Lisbona* Városában. Ötezer Szegényeknek terítettett asztalt 3 nap egymás után a' *Brasiliai Hertzeg*, és 80 árva Leányoknak ki-házasításokra 4800000 *Reist*, az az: 11200 forintot adatott, melly summából minden Leánynak jutott 60 ezer *reissa*, vagy 140 forintja. — Sok Rendtízimereket, titulusokat, és hivatalokat is osztogatott az örvendező Iffjú Atya, úgy-mint a' ki nem Király ugyan még névvel, de az valósággal: mert ki nem épülhetvén egészen a' Királyné a' maga elmebéli háborúiból, lett helyette Regensé a' Fia, t. i. a' *Brasiliai Hertzeg*. — A' Hertzegné' béavatásának innepére, már jó eleve készítették mindenféle pompás mulattságok. Aznap adatott első énekes Játék az újjonnan épült *Teátromban* is, melly *Giuseppe da*

Costa nevű derék Építő-mesternek a' munkája, 's eggy az Európai leg-szebb Teátramok között.

Anglia, mivel otthon bort nem termeszthet magának: termeszt a' tengereken túl. — Egy *New-Süden-Wallis* nevű *Vest-indiai* Szigetjében t. i. olly alkalmatos földet talált, szorgalmatossága után, a' szőlőtermésre; hogy, a' mint írják, nem sok idő' múlva bort szállíthat onnan haza bővességgel a' nagy tenger' hátán.

Zimonból írják, hogy a' Török erőssen építteti *Belgrádot*. Nehány ezer Keresztyén Jobbágyok dolgoznak rajta.

Maros - Vásárhelyről (Erdélyből),
Júniusnak 9-dikén.

„*Székel-Udvarhelyen*, fellyül a' völgyben igen nagy felhő-szakadás volt Máj. 31-dikén. Azon patak, melly a' Barátok' Rezidentziajok mellett foly-el, úgy megnőtt, hogy fél óra' múlva be-hatott a' viz a' Városba. A' Barátok' istállójában egy Kotsis, egy Fellajtár, 's egy Szakáts még a' lovakat se botsáthatták-el; hanem a' hijuba (ház-héjjára, vagy padlásra) bújtak-fel, de ott se maradhattak-meg: mert az istállót felfordította a' viz; 's őket is mind el-vitte. A' Fellajtár fel-kapaszzkodott a' vizben egy lóra, de le-kapta a' viz; megént fel-mászott egyre, de arról is le-maradt; végre egy fűzű fára kapaszkodott, mellyen tsak ugyan mások' segítsége által ki is verekedett a'

vizből nagy nehezen; de a' más kettőt elvitte a' viz. Mindössze többet el-vitt 70 Embernél. Tsak az nap 34 hóltt testeket fogtak-ki; de sokakat maig se kapnak. — Itt *Marosvásárhelyett* is ily uagy ár-vizet tsinált a' szüntelenvaló essőzés, a' millyenre nem emlékeznek a' mostaniak.

Magyar Ország.

Gróf *Kohári Ferentz* Kir. Helytartói Tanácsos Úr, két vagy 3 hónapok' múlva fog bé-ültettetni Ns *Hont* Vármegyének Fő Ispányi Székébe, a' mellyhez való Jus, örökség szerént szállott reá.

Pestről, Jún. 23-dikán.

„*Nyitrai* Úr, a' ki számos esztendőktől fogva tanította már a' Magyar Törvényt Universitásunkban különös dicsérettel, most nyúgodalomra tétetett, eddig való egész fizetésével, 's Udvari Tanácsosi Titulussal. — Meg-illetődéssel értettük *Debretzenből*, hogy az ott lévő Reform. Kollégyiomban Filozofiát tanított Dokt. *Milesz József* Urat gutta-ütés érte

Az egész *Duna-Tisza'* közin igen hátráltatja a' szénatakarást a' gyakori essőzés. Az őszi vetések szépek, a' sok essőben némelly helyeken meg-dültek. A' szőlők termettek. A' bor drága. Az élet óltsó. A' pénz szűk.

A' *Pozsonyi Semináriumból* (Pap-nevelő Házból), Június' 29-dikén.

„Hozzánk viseltető Atyai gondosko-

dása fzerént, méltóztatott bennünket meglátogatni mai napon, Magyar Ország Primássa. El-jött az ebédlő szobánkba is, a' hol mind kenyérünkből evett, mind borunkból ivott, és egynehányunkkal nyájas le-botsátkozással beszéllgetett; azután pedig Elöljáróinkkal együtt ebédelt. Eltesse a' Mindenható számos esztendőig, ezen példás jóságú Fő Páfztorunkat."

*Horvát Ország*nak fő Városából *Zágrá*ból botsátotta hozzánk Jún. 23-dikán az itt következő Levelet, egy Magyar Utazó: „*Bétstől* fogva egész *Varasdig* folytatott utazásomról semmi egyéb nevezetes dolgot nem irhatok, hanem hogy egy el-válhatatlan unalmas úti-társam vólt, t. i. a' szüntelen való esső. *Varas*dhoz érkezvén, szomorúan szemléltém ezen fzerentsétlen Városnak romlásait. Nehány esztendőekkel ez előtt, egészen öszve-égött ez a' Város. Most ismét Jún. 14-dik napán, délelőtti 9 órakor tűz támadtt azon külső Városában, melly *Zágráb* felé fekszik, 'tsak hamar 75 házak lettek lángok' prédájivá, egy Emberrel, és négy Gyermekkel együtt. — Ezen a' tájjon, már tegnapról fogva kitisztult az ég, 's alkalmas zép idő kezdett lenni, mellyet annyival inkább óhajtottak főképpen a' mezei Gazdák: mivel le-kaszáltt de fel nem takarhatott szénájukat szinte mind öszve-rothasztotta már a' sol esső."

Slavoniának Kárlovitz nevű Mező-Városában, nagy károkat tett a' felhőszakadás; sok portékás boltokat ki-ürített: a' jég pedig potsékká tette az azon a' környéken lévő szőlőket.

Béts. A' múltt Vasárnap, két *TT. Paulánus* Atyák *Mise*-mondani voltak az *Augarten* mellett lévő *Brigittau* nevezetű ligetben. Midőn haza felé mentek volna: megijjedtek valamitől a' lovaik, 's a' hidra vivő útról hirtelenséggel oldalra tsapván, bé-futottak a' Dunába. A' két *TT. Atyák*, a' velek lévő ministráns Iffjatkával, 's a' Kotsissal együtt szereventséssen ki-szabadultak; hanem a' lovak belé vésztek a' vízbe.

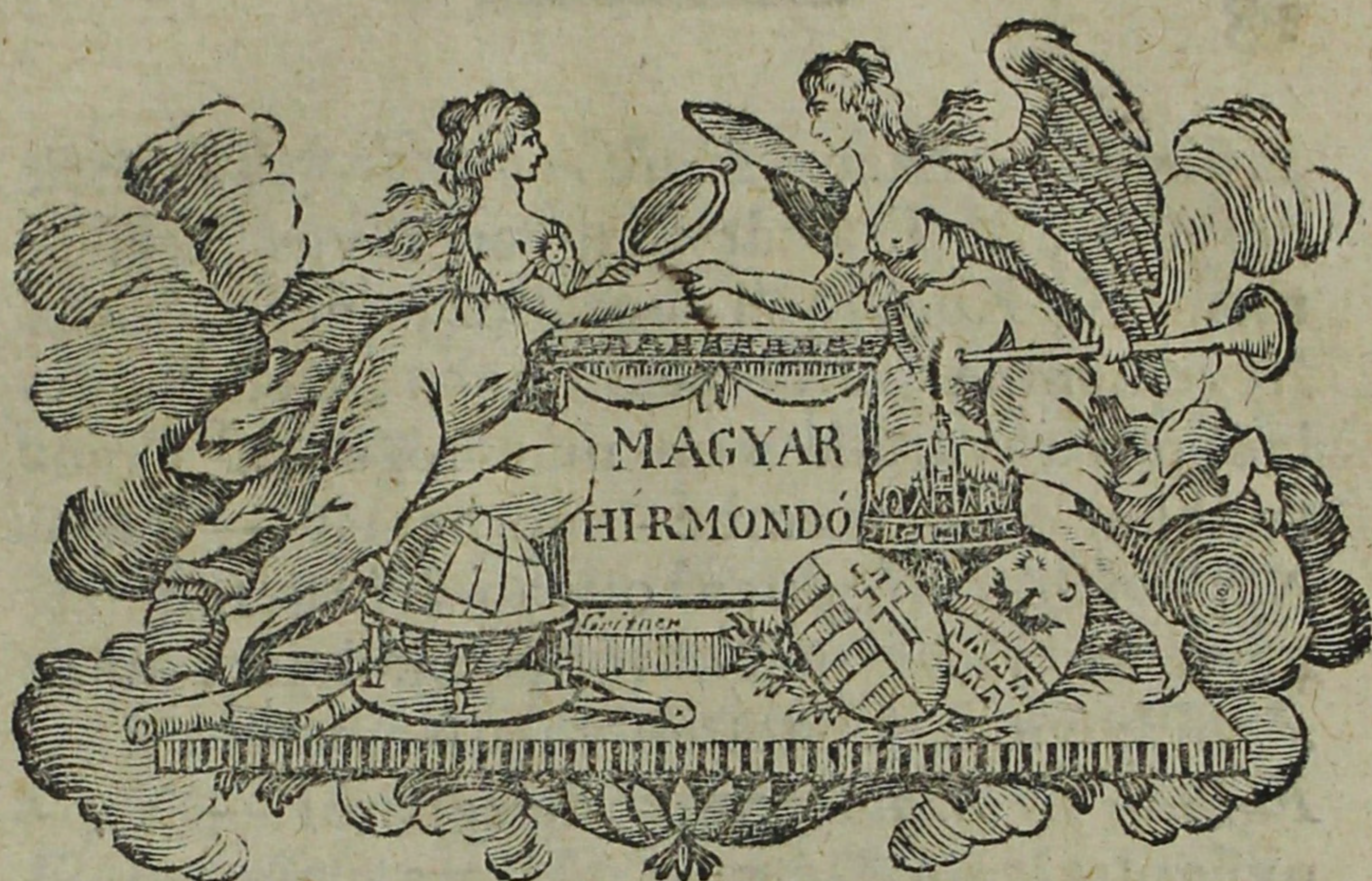
J e l e n t é s e k.

Pesten, a' Bádóg-Kalapnál, *Gleixner János'* boltjában találtatnak különbféle válogatott, 's többnyire Magyar, és Erdély Országot illető régi, és új könyvek illendő árron. — A' távollévő Uraknak, ha hírt adnak, említett *Gleixner János* a' nyomtatott Katalógust, és még a' kívántt könyveket is meg fogja küldeni.

Vasvári Posta-Mester Krantz Adám Úr, szándékozik el-adni a' maga Postastátzióját, az ahoz tartozó földekkel, 's rétekkel, és öt derekból álló kő-házával együtt. Státziója, négy más posta-státzióknak közepette fekszik; következésképpen négy felé lehet az expeditzió, úgymint: *Körmönd*, *Szalabér*, *Egerszegh*, és *Szombathely* felé. Erre nézve, nem kevés hasznót reménylhetni ezen Státzióból, főképpen ha diligensz (diligence)

szekér fog menni Bétsből, Szombathelynek, és Kőrmöndnek. — Kőrmönd, eddig egy utazás volt Vasvárhoz; hanem ezentúl másfélle fog tétetni. Kőrmöndről, Grétz felé megy a' posta-út; Szalabérről, Buda felé; Egerszegről, Kanisának, Eszéknek, 's Horvát Országának. Szombathelyről Bétsnek.

Magyar Országai születésű Gutten József Orv. Dokt., és a' Bétsi Universitástól meg-visgáltatott, 's esmértetett Szem gyógyító, azzal a' szándékkal észítette magát mind Hazájában, mind pedig annakutánna Prágában, és Bétsben különösen a' Szem-gyógyításághoz, hogy olyatén háznos Szemorvos telhessen belőle Magyar Országban, mint a' mindémű, Doktor, és Kolosvári Prof. Molnár Úr Erdélyben. Ugy hiszi, hogy részéről nem is lett volna már semmi egyéb hátra, hanem hogy vissza indullyon Hazájába, 's Isten' segedelmével hozzá kezdjen hivatalának folytatásához; de ezt már most, különös engedelmével a' Felségnek nem tselekedheti: minekutánna olly értelmű Kir. Rendelés adatott-ki, hogy tsupán olyatén Doktorok orvosolhasanak Magyar Országban, a' kik az odavaló Universitásban graduáltatták magokat. A' míg tehát reménysége szerént le-mehetne Magyar Országra, ajánlja addig is itt Bétsben hív szolgálatját minden Hazájafiaiának, még pedig az olyanoknak ingyen, kik, a' magok Egyházi, és Világi Elöljáróiktól kért irással be-bizonyítják, hogy ők szegények. — Mindenkor meg lehet találni, dél előtti tíz órától fogva tizenkettőig a' szállásán, mellyre könnyű lesz rá akadni ezen Német le-írásról: *Unter den Tuchlauben, im grossen Saale Gottes, im dritten Stock, rechts die Thüre.*

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(2.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 5-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Egy Kurir érkezett *Bétsbe* tegnap,
azzal a' tudósítással, hogy *Landaunál* vere-
kedés vólt, mellynek alkalmatosságával
el - vesztették egynehány Redutjaikat a'
Frantziák. — — Különösen ki-mutatták
magokat *Wurmser* - Huszárjaink, kiket
maga Seregéhez kért, és nyert - által a'
Tulajdonos (Proprietárius) Generális Gróf

Wurmser, Htzeg *Koburg*tól. — Ezeknek helyébe, a' Tsászár Magyar lovas Reg. je ment Hg *Koburg*' Táborához; melly Vitéz Regementnek érdemes Tagjai, nyúghatlankodva várták vólt már régen a' Frantziákkal való szembe - ugorhatást — hogy Napnyúgotról éppen olyan hírt terjesztessenek-vissza magokról Napkeletre, mint a' millyent terjesztettek vala Napkeletről — *Foksán'* és *Martinejtje'* mezejeiről — Napnyúgotra, sőt széles e' Világra.

A' Hertzeg *Koburg*' Seregével lévő *Anglusok*, igen szeretik Húszárjainkat. A' hol Magyar Húszár van a' szélső őrizeteken: vagyon ott *Anglus* is, és mind utánna tsinállyá a' Húszárnak, a' mit ez tsinál.

Htzeg *Hohenlohe* Hadi - Tármeesterünk meg - vizsgálta Jún. 23-dikán, a' Frantziáknak, *Cambrai* Városáu alól, *Iuvienél* fekvő táborokat; melly alkalmatossággal, *Eszterházi* - Húszár - Regementbéli *Szabó* Fő; és *Pétsi* Alhadnagy Urak, 25 Frantzia lovas Vadász - Katonák között igen keveset engedtek vissza - menni.

Bellegarde Generálisunk ellen, kinek fő kvártélyá *Mareschben* vagyon, kétszer próbált szerentsét az Ellenség Jún. 18-dikán; de mind a' kétszer haszontalanúl.

Valenciennesbéli, 's mellyéki *Történetek*.

A' Valenciennesi Kommendáns, Gen. *Ferrand*, meg-hirdettette a' Polgárok kö-

zött, hogy halál a' fején, a' ki tsak szól is a' fel-adásról; 's mindjárt egy *Guillotinét* is állíttatott-fel a' piatzon, melly, sok Polgároknak nyakokat el-mettzette már, mint-hogy tilalom ellen is sohajtozták a' fel-adást.

Június' 14-dikén *Conde* Várából, Jún. 15-dikén pedig *Valenciennes*-ből Izél-golyóbist (luftballont) eresztettek-fel a' Frantziák a' levegő-égbe. Az első golyóbist, egy *Blankenstein* Hufzár; a' másikat pedig, *Odonell*' szabad Seregebéli Tifzt találta-meg. Mind a' két golyóbisban egygy egy levél-tartó vólt. Eggyik oldalán mindenik levél-tartónak ez olvastatott: *A' Nemzet-Gyűlése' kezéhez kell szolgáltatni*; a' másik oldalán pedig: *Kérettetik minden Frantzia Polgár, a' ki ezt meg-találja, hogy adja a' leg-közelebb való postára.* Hg *Koburg*-hoz vitetvén a' két golyóbisok, mindjárt ki-bontattak; de a' levél-tartókban tsupán holmi magános Familiák' dolgaikat tárgyazó levelek találtattak, mellyek éppen ennél fogva méltó gyanúságra szolgáltattak alkalmatosságot: azért is meg-égettettek.

A' *Valenciennesi* Frantziák' golyóbis-saik által, Jún. 18-dikától fogva 22-dikig, tsupán hat Embereink fosztattak-meg életektől, és negyvenen sebesítették-meg. — Június' 19-dike' éjtfzakáján minteggy ezer bombikat, és tűz-golyóbisokat repített-bé Népünk *Valenciennes* Várába, a' mellyek

sok helyeken gyűjtottak. — Jún. 20-dika' éjtszakáján, jó forma tsorbákat ejtettek a' Vár' tsútsain golyóbisaink. — Jún. 21-dike' éjtszakáján sok gyűladásokat okoztak a' Várban bombáink: lángok' prédájává tettek nevezetesen egy nagy tornyot, templomos-tól eggyütt, mellyben élet tartatott, a' mint írják.

*Moguntziabéli, 's mellyéki Tör-
ténetek.*

Júniusnak 21-dikén, két Polgárok költöztek - ki *Moguntziából*. Ezek azt befzéllették, hogy már akkor, midőn ők el-jöttek, meg-haladta a' nyóltzvant, a' *Moguntziába* bé-repített bombik' száma, mellyek között eggy, éppen írásban talált egy Frantzia 'Tisztet a' szobájában, 's mind a' két lábát el-szakasztotta. — A' külsőbb sántzokat mind oda hagyták a' Frantziák, 's bellyebb vonúltak.

Kalkreuth Prusszus Vezér olly parantsolatot adott a' maga Katonáinak, hogy ha éjtszakának idején is fog még ki-tsapni az Ellenség *Moguntziából*: egy lövést se tegyenek reá, hanem tüstént bajonétokkal (a' puskák' végeikre alkalmaztatott péter-késekkal) essenek neki. — Ezen parantsolatnak meg nem tartásához, halálos büntetés vagyon ragasztva.

A' Prusszusokkal eggyütt *Moguntzia* körül dolgozó Seregeink között, April. 14-dikétől fogva, Június' 19-dik napjáig, el-

estek: 35 Vitézeink, és négy lovaink; — meg-sebesítettetek 130 Embereink, és 32 lovaink; fogságba estek 7 Vitézeink; 59-en pedig hová lehettek, nem tudatik. — A' meg-hóltt Tisztek: Kapitány *Seidlinger*, és *Wilmar*, a' *Bender*' Regementjéből. A' meg-sebesítettetek pedig: Kapitány *Sedan*, és Alhadnagy *Mosser*, a' *Bender*' Reg. böl; Kapit. *Brentano*, és Főhadnagy *Schwer*, a' *Pellegrini*éből; Kapit. *Salto fon Wrazni* a' *Gemmingen*éből.

Június' 26-dikán ki-rontottak a' *Frantziák Weissenau* felé; de vissza-üzettek, és el-hagyott ágyújaiknak gyújtó lyukaik is be-verettek vas-szegekkel.

Egy *Frankfurti* Levélből, melly költ Jún. 26-dikán, ezt olvassuk: „Éppen most ég az a' része *Moguntziának*, melly *Thiermarktnak* (Barom-vásárnak) neveztetik. — Tsupán egy Szigetben — *Rheinkopf* nevezetűben — tartózkodnak még *Frantziák*, a' hová egynehány szép *Moguntziai* Fejérszemélyek is mentek-ki velek; és — *par kompányi*, vontt lyukú puskákból lövöldöztek az eggyesültt Seregekre; de megadták közzülök némellyek tsak hamar, vakmerőségeknék az árrát: mert azoknak golyóbissaik által, a' kikre tüzelni merészlettenek, halálra sebesítettetek.“

28-dik *Júniusi Tudósítás*. „Tüzben vagynak *Moguntziának* minden szegeletei. A' B. Szüz-Temploma, úgy nemkülönben

a' Káptalan-Temploma is bé-omlottak. A' Varga - útfa (Schuftergasse), egészen elégett. "

Az *Orániai Hertzeg — Hollandia'* Helytartója — egész Udvarával együtt, gyálzba öltözött Jún. 17-diken, Hertzeg *Waldeck Lajos* Generál - Májorért, a' ki meg-hólt azon sebjeiben, melyeket vett Jún. 12-kén a' *Werwicki* nyertes ütközetben. — Tsak 20 lépésnyire vólt már ezen Vitéz Hertzeg az Ellenség' Batteriájához, 's illy szókkal buzdította Katonáit: „*Mutassátok meg, úgymond, Fiaim, hogy Hollandusok vagytok*“: midőn egyszerre két ágyúgolyóbis által meg-tsapatván, le-fordúlt a' lováról.

A' Frantziáknak belső polgári hadjokról, ellenkezők a' tudósítások. Némellyek fzerént, benn vagynak még az Insurgensek *Saumur* Városában; mások ellenben *Biron* Generálisról írják, hogy ott vagyon, a' ki vezérli, *Santerre* Párisi Kommendánssal együtt a' Páriotákat.

Görög-Országának *Ioannina* nevű Városából, ennekelőtte egy hónappal költt, 's *Nandorfejeváron* által-jött Levélben ezt a' nevezetes tudósítást olvassuk: — „A' *Skutaribéli* Basa fegyveres kézzel jön, az itt lakó *Ali* - Basa ellen: mert örömetst ő akarna a' Basák' Feje lenni, *Ali* helyett. Ez is öszve - gyűjtött mintegy 20 ezer Embert, és siet szembe - szállani a' maga

Bajnok - társával. A' Török Tsáfzár tsak az ujjain által nézi ezen verekedést. Kétség kívül azt várja, hogy erőtelenedjen a' *Skutaribéli Basa*, a' midőn neki fog kerülni majd más felől ezen pártos Jobbágyának, a' ki olly régen töri már neki a' borsot az orra alá. “

Frantzia Ország.

Az új Konstitutió' készítéséhez úgy hozzá látott a' Nti Gyűlés, hogy már Jún. 18-dikán meg is állította azt, néhány tzik-kelyeken kívül, a' mellyekről való különös tanátskozást el-halasztotta. — Áll az új Konstitutió 26 szakaszokból, és 84 tzik-kelyekből.

Sok részeiben az Országnek közönséges Gyűléseket tartott a' Nép, 's azt végezte, hogy félbe kell szakasztani a' közönséges jövedelmeknek *Párisba* való küldését. — *Nantes (Nannetum)* Városának 18 Szakaszai, arra határozták magokat, hogy többé ne hallgassanak a' N. Gy. után. — *Calvados* nevű Ország-osztályban el-fogattak azon N. Gyűlési Kommisszáriusok, a' kik Gen. *Wimpfen Ferentz*' Seregénél voltak, 's zálogul tartatnak mind addig, míg szabadon nem botsáttatnak Párisban is az ott meg-árestáltt Nemzet-Gyűlési Tagok. — Hasonlóképpen tselekedett az *Isere* nevet viselő Ország-osztály is.

(A' Nemzet-Gyűléséből ki-tiltott, és házi árestomra ítéltetett Tagoknak neveik,

nagyobb részént közönségesen esméretesek. Kivántuk azért fel-jegyezni azokat, következő renddel: *Barbaroux, Biroteau, Brissot, Buzot, Chambon, Doulcet, Ducos, Dusaulx, Gensonné, Grangeneuve, Gorsas, Guadet, Lanjuinais, Lasource, Louvet, Lanthenas, Le Sage, Pethion, Rabaud de St Etienne* (Párisi Református Prédikátor), *Salles, Valeze, és Vergniaux*. Ezen meg-nevezett 22 Tagok között heten olyanok, a' kik Tagjai voltak a' 12 Személyekből állott Deputátciónak is, melylyet a' végre rendelt maga kebeléből a' N. Gy., hogy vigyázna minden rendeletlenségekre, 's magának a' N. Gy. nek bátorságára. — A' még meg nem nevezett Tagjai ezen Deputátciónak, következők voltak: *Isnard, Vigée, Fauchet, Fonfrède, és St. Martin*. — A' Jákobinusok különösen agyarkodtak Isnardra, azért: mivel igen törte ez önékiek a' szavokat most közelebb, hogy Prézes vala, Máj. 18-dikától fogva, Június' 2-dik napjáig. Magára haragította azokat főképpen Máj.nak 27-dikén, midőn *Cité* nevezetű Szakassza Páris Városának, majd egészen fel-kerekedett, 's ment a' N. Gyűléséhez. — Tsupán 21 személyek botsáttattak - bé az említett Szakaszból a' Gyűlés eleibe. Igen ifjú Ember volt a' Deputátzió' Szószóllója, 's igen tüzes kifejezésekkel is élt a' N. Gyűléséhez tartott panaszában. A' panasz abból állott, hogy

a' 12 személlyekből álló Deputátzió megsértette a' szabadságot, az által, hogy az előtt való éjtszaka, minden igaz ok nélkül arestomba vitette a' meg-nevezett Város-Szakasznak Elölülőjét, és két Titoknokjait. Így szóllott a' többek között, a' Gyermek-Ember: „A' félelem' ideje el-múlt. — Ha Kegyelmetek meg nem szabadítják a' Hazát: majd meg-szabadítjuk mi. Kivánnjuk, hogy annak a' tizenkét személlyekből álló hitetlen Komissziónak minden Tagjai büntetessenek meg, és adattassanak-által a' Revoluzionál. Törvényszéknek.“ — *Isnard* felelt, mint Prézes, az Iffjú' beszédjére, 's így kezdte feleletét: „A' Gyűlés meg-enged Kgydnek, nézvén iffiúságát.“ Ezen szóknak hallására, tüstént fel-tsattantak, 's nagy lármát ütöttek az ollyatén Tagok, és Nézők, a' kik Jakobinus-módra gondolkoznak. „Kegyelmed, szemtelen eggy Ember, 's nintsen semmi ortzája“, így folytatá beszédét *Isnard*. — „Magára illik az, magára“ kiáltának néki a' Jakobin. lelkű Tagok. A' Nézők pedig azt kurjongatták, hogy ülljön - le, 's ne szólljon többet. *Isnard* háromszor tettefel a' kalapját, 's tsengetett erőssen, Prézesi hatalmának jelentésére; de sem eggyik, se másik tselekedetének nem leve semmi sikere. Végre megént meg-szóllalt: „Kegyelmetek, úgymond, szabadok akarnak lenni; de tsupán fel-hevülésekben nyilatkoztatják ki szabadságokat. A' Tiránnusságot lábaik

alá akarják tapodni Kgytek. Ezen indulatot a' N. Gy. is helybe hagyja. De tanúllyák-meg Ktek meg-esméni azt a' rút tsudát (a' tiránnusságot), mellytől fél a' N. Gyűlése, és főképpen Kegyelmetek' részéről. Tudják-meg Ktek, hogy a' Tirannusság mindenkor Tirannusság marad, akár korona, akár veres sipka legyen annak a' tzímere; akár bársonyos, akár nadrágtalan (szánkűlött) fzeméllyek által gyakoroltassék az; akár trónusban ülljön, akár pintzébe bújjon.“ — Ezen utolsó ki-fejezéssel tzelozott *Isnard*, *Roberspierre*, mivel ezt vádollyák azzal, hogy 1792-dik eszt. Auguszt. 10-dikén egy pintzébe vette magát, 's ki se jött abból mind addig, míg meg nem lett a' Jákobinusok' győzedelme, mellyet ő óhajtott. — A' veres sipka - említéssel, érdeklenni akarta *Isnard* a' fenn - említett *Cité* nevű Város-fzakafznak Deputátzióját, melly midőn a' N. Gyűléséhez indúlt volna, egy újmódi zászlót vitetett maga előtt. A' zászló' nyele t. i. nyárs - forma vólt. Ennek tetején egy veres sipka fzemléltetett. A' veres sipka alatt egy fodros pántlika, és egy lebegő, mellyen következendő sorok olvastattak: „Az emberi, és polgári jusoknak megbántása.“)

Az úgy neveztetett Revolutzionális-Törvényfzék, Jún. 17-dikén 12 fzemélylyeket végeztetett-ki Párisban, kik mindnyáján azzal vádoltattak, hogy részt vettek az Ország ellen lett öszve-esküvésben.

Egalité Úr (a' néhai *Aureliánumi* Hertzeg) következő értelmű Levelet botsátott *Marsiliai* fogságából *Párisba*, a' N. Gyűléséhez:

„Polgár-Tiszti-társaim (Kollégáim)! Tsendességgel vártam, hogy minekutánna végbe ment az exámenem (törvényes megvizsgálásom), és ugyan ennél fogva meggyőztettek Kegyelmetek ártatlanságom felől, végezni fognak állapotom eránt; de melly igen meg-háborodtam, midőn láttam, hogy még szorossabb, és egészségtelenebb helybe záratom, mint a' millyenben voltam ennekelőtte. Úgy vagyok én ezen fogságomban a' múltt 27-dik Májustól fogva, hogy dolgaim felől leg-kissebbet se hallhatok; a' Fiammal nem beszéllhetek; megfosztattam házi Embereimtől is, a' kik még csak egy szót se szólhattak velem, midőn vissza-indúltak innen *Párisba*; kétségkívül nem jól értették itt a' Kgytek' végzését, 's onnan vagyon, hogy velem olly keményen bánnak. — Kérem azért Kteket, Polgár-Kollégáim! hogy határozzák-meg sorsomat vagy egy, vagy más felé; és ha egészen vissza nem adják is nékem szabadságomat: leg-alább enyhíttsek valamennyire, annak el-vesztéséből vett szomorúságomat. — Reményilem, hogy a' Kgytek végső szententziája meg fog felelni az én kívánságomnak, 's viszont vissza-adják Kgyeltek nékem az én szabadságomat, mellyet én

soha más végre nem fordítottam, hanem egyedül Hazám' bódogságának munkálódására. "

Ezen Levél, által-adatott a' Köz-jóra ügyelő Deputátióinak. Azonköben *Ru!h* nevezetű Tag — a' kire vólt bizva *Egalité* írásainak meg-vissgálása — olly jelentést tett a' Gyűlésnek, hogy ő semmi nyomát nem találta azokban az öfzve-esküvésnek, vagy a' Királyságra való vágyodásnak. — Vagy ez a' jelentés nem lesz igaz, vagy talán az a' levelezés lesz tsupa költemény, mellyet *Egalité*, és *Mirabó* között bizonyosan folytatottnak lenni hirdetnek némelly Frantzia, és Német közönséges Levelek. A' *Colóniai* Frantzia Újság nevezetesen 3 Leveleket közlött utolsó Darabjában, mellyek közül kettőt *Mirabó* irt (az elő-adás ízerént) *Egalité*hez 1790-dik esztendőben Mártz. 4-dikén, és Máj. 10-dikén; a' harmadikat pedig *Egalité* írta *Mirabó*hoz, ugyan tsak 1790-ben Máj. 12-dikén. Említett Leveleiben nyilván igéri *Mirabó*, hogy tellyes erővel eszközleni fogja *Egalité*nek Királya való ki-kiáltatását; 's így tsapja neki a' levet, több hízeltkedései között: „*Madame* * * * azt mondja, hogy ha ollyan Fejedelem ülend a' Királyi Székbe, mint Hertzegeged: leg-ottan el-felejtik az Emberek *Marcus Aureliust*, *Antoninust*, és *Trajánust* (ezeket, a' bőltsességekről, és jóságokról nevezetes Római Tsáfzárokat.)

— *Egalité* ezt felelte *Mirabónak* : „Ha véghez viszi az Úr, hogy ki-kiáltanak engemet Királynak: bizonyos lehet felölle, hogy szolgálatiról el nem felejtkezem. A' Királyokról azt mondják, hogy nem tudnak ízeretni; az Úr én felöllem ellenkezőt fog tapasztalni: mert az én háládatosságom és generositásom, határnélkülvalők lesznek az Úr eránt.“ — Ezen költsönös tzifra ígéreték, mint teltek-bé? jól látjuk. — *Mirabó*, már, el-rothadt; *Egalité* pedig egy bűdös lyukban kuttog, mellyből búslakodva pislog-ki nagy vas-rostélyokon által, a' tenger' hánykodó habjaira.

Elegyes Tudósítások.

Az *Angliai Ország - Gyűlés'* második Táblájánál keményen perorált *Fox* Úr Jún. 12-dikén a' had ellen, 's hosszasan mutogatta a' Frantziákkal való meg-békélésnek szükséges vóltát; de fel-hordott erősségei, tsupán 47 Tagokra nézve lehettek fogantatosok: 187 Tagok ellenben, továbbra is meg-maradtak a' magok előbbeni értelmek mellett, hogy t. i. folytatni kell a' hadat Fran. Orzággal. — Az első Táblánál se bóldogúlhatott Jún. 17-kén Lord *Stanhope*, ki is arra akarta beszélni a' Gyűlést, hogy kasszáltatni kellene Kir. rendelés által azon emlékeztető Írást, mellyét a' *Londoni Udvar'* nevében közlött Lord *Auckland* — mint Követ — a' *Hollandiai Közöns. Társaság'* Fő Kormányfzékevel, abban az időben,

midőn a' Frantzia Nemzet-Gyűlésének négy Kommisszáriusit által - küldötte *Dümúrié*, Hertzeg *Koburnak*. — Az lett - meg ugyan is , a' mit Státus - Minister Lord *Grenville* tett-fel : hogy t. i. hagyattasson helyben Lord *Auckland*' tselekedete, melly szerént, említett Irásában arra emlékeztette a' *Hollandiai* Fő Kormányfőket hathatósan, hogy a' mint már előre meg-határozták magokat Angliával : soha egy Gonosztévőnek is menedék - helyet ne engedjenek , valaki részt vett *XVI. Lajos'* meg-ölettetésében.

Dümúrié, azt kérte eggy uralkodó Német Hertzegtől , hadd maradhasson a' Tartományában. A' Hertzeg így felelt : „Ha úgy nézem az Urat, mint Emigránst (ki-költözött Frantziát): nem tellyesíthetem kérését; ha pedig úgy nézem, mint Jáko-binust: tartozom fel-akasztatni.“

Az idei sok, és nagy felhő-fzakadások között eggy az is, melly történt *Lengyel* Országnek *Grodno* nevű Városánál Június' 8-dikán. Az ott folyó *Horodnitza* - vize úgy meg-áradt kevés idő alatt, hogy szinte az Ország-Gyűlést is ki-öntötte *Grodnóból*. Veszedelemben forgott az Orosz Követ B. *Sievers* is. — Három nagy házak öszve-omlottak, más kettőben pedig felette sok kár esett. Egy Zsidó Gyermeket a' mint ki akartak szabadítani két öreg Zsidók, magok is prédái lettek, a' gyermekkel egygyütt a' sebes viznek. Ugyan ez történt két Katonákon is.

Magyar Ország.

Studiorum Fő Direktorokká resolváltak, a' Pozsonyi Distriktusban: Gróf *Szapáry József* ö Nagysága; a' Pétsiben: *Novák Chrisostomus* Bakonybéli Apátúr Úr; a' Nagy-Váradiban: *Tokody György* Úr.

A' *Temesvári* Kerületbéli *Illyriai*, és *Oláh* Nemzeti Oskolák' Direktora *Nikolits* Úr, Fels. Urunkhoz, és a' Közjóhoz viseltető indulatjából, 1265 forintokkal kívánta gyarapítani maga részéről a' hadi segedelmet, melly summát már által is adott vólta képpen, Udv. Ágens *Novakovits István* Úr ö Felségének.

Hasonló lélektől vezéreltetvén *Nagy-Betskerek* privilegiáltt Mezőváros' Lakosai, valamint más alkalmatossággal is mindenkor jelesen ki-mutatták magokat még ekkoráig: úgy most is 83 Legényeket adtak egész katonai készülettel, a' *Gyulai*' szabad Seregéhez, és húsz lovakat.

Sopronyból, Június' 29-dikén.

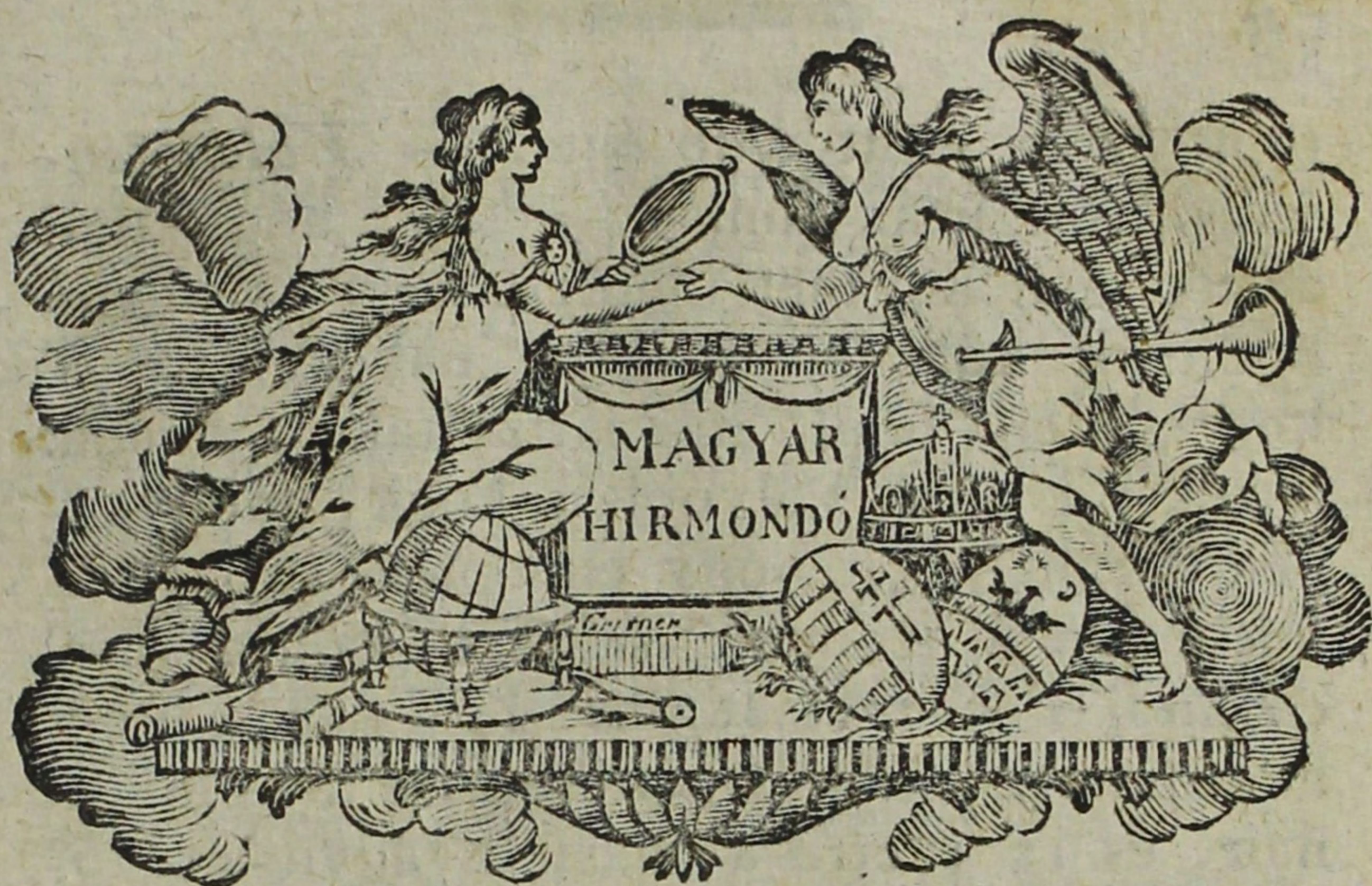
„Bé-ütvén a' Török, az utolsó háború' alkalmatosságával, 1788-dik esztendőben, Országunkba, leg-nagyobb mértékben megérezttette pufztító karját *Karanszebes*: úgymint a' mellyben eggyetlen egy házat se hagyott-meg. Tsupán az egy R. Kathol., és 2 Görög Templomok' tornyaik állhatták ki dühösségét. A' szegény Lakosok másutt kerestek magoknak menedék helyet; — hanem most már újra épül *Karanszebes*,

még pedig szép Város-formára. Az útfzasorokat, mathematika regulák szerént, *Duka Fő Strásamester* rendelte-el, a' ki most, a' Frantziákkal viaskodó eggyik Seregünk¹ Generálstábjánál vagyon. A' 3 tornyok' lineájában, 3 fő útfzák nyilnak, mellyek között egy gyönyörű piatz kerekedik. A' Városet, *Sebes-Kara* nevű folyó viz osztja két részre.

(*Kara*, török szó: *feketét* jelent, minthogy a' folyó-viznek feketés a' színe.)

Nem győzi ditsérni eléggé az új Város' kedveltető tekintetét egy Barátom, a' ki most jött a' *Bánátból*, mellyben ötödfél éztendeig lakott vólt. Hát ha még egészen meg-épül! A' vidékje is kellemetes. Virágzó állapotba teheti magát a' kereskedés által, mellyet jó móddal űzhet, *Erdély Ország'*, és *Havasalföldje'* határain. — Áldást kívánok én mind azokra, kik *Magyar Ország'* földjének paraditsomi terméizetével ép, és józan ízű mesterséget kötnek-öfzve. — Sok *Schilfont*, és *Boros Lajost* kérek Hazámnak az Egektől. — — — *Mehádiában* is tsak egynehány házak maradtak-meg a' Török háború alatt; hanem mivelhogy közfiklák között fekszik az egész helység, egy mély völgyben: most se lehet azt rendesebben építeni, mint vólt ennekelötte.

Béts. Hólnap indul-le innen *Budára*, Nádor-Ispány ő Kir. Fő-Hertzege.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E L.

(3.)
 Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
 (Júliusnak) 9-dik napján, 1793-dik
 Észteendőben.

Hadi Környülművészek.

Tüz — Tüz

Moguntzia, és *Valenciennes* Városaiban.
 — *Moguntziának* egész sor-épületei égtek
 3's több helyeken is Június' utolsó napja'
 éjtszakáján. — Még Július' első napjára
 virradóra, hajnali négy órakor is látták a'
Hochheimiak, a' sűrű füst alatt emelkedő
 lángokat. Következő éjtszaka is vóltak
 égések, de nem éppen olly nagy erőben,

mint az az előtt való éjjel. — *Valenciennes*ről azt irták Jún. 24-dikén, hogy már akkor igen keveset lehetett látni az olyan épületek között, melyek ennekelőtte a' kerítéseken felül ki-látzottak. Prédái lettek t. i. azok golyóbisainknak, melyeknek foganatjokat hogy elevenen képzeltesse egy Vitézünk: tsak azt irta a' *Valenciennesi* Táborból Június' 24-dikén, hogy akkoraig reá ment nyóltz ezerre a' bombiknak, és 15 ezerre a' másféle ágyú-golyóbisoknak száma, melyeket prezentbe küldetett a' levegő-égben *Ferraris* Generálisunk *Valenciennes* Vára' Kommendánsának *Ferrand* Fr. Generálisnak.

Júliusnak első napján, megént kimentottak *Moguntziából* a' Frantziák *Weissenau* felé; de a' Tsász. Kir. Seregek által diadalmassan vissza-verettek.

*Weissenau*nál esett az a' verekedés is, mellyről azt beszélték vólt előbb, hogy *Landaun*nál történt. A' dolgot így adja-elő egy hiteles Tudósítás: „*Gemmingen* Reg. béli Obersterünk, Gr. *Heister*, parantsolatot vett, hogy Jún. 27-dike' éjtizakáján, a' *Gemmingen*, *Bender*, *Manfredini*, és *Pellegrini* Reg. böl egy egy Bat. ont maga mellé vévén, foglallya-el *Weissenaut*, és azt a' nagy redutjokat (föld-varjokat) is a' Frantziáknak, mellyet ezek *Weissenau* megett készítették; úgy nemkülönben az Apátzák' *Klastrománál* lévő batteriájokat (ágyúzó

tanyájokat) is. — Segítségére rendeltettek 120 Magyar, és Német Lovasok, a' Gróf *Wurmser*, és *József Fő-Hertzeg*' Regement-jéből. Tíz órakor kellett volna meg-esni a' viadalnak, hanem el-haladt 12-ődfélre; mind azért, mivel a' sok essőzés el-rontotta az utakat, mind pedig azért is, mert a' Frantziák ki-rontottak a' második sor árko-lásunk (parallélánk) ellen. Az említett nagy redutra még tsak egyet se löttek Vité-zeink, hanem neki estek annak bajonétok-kal, 's a' benne vóltt Frantziákat mind egy szálígy agyon döfölték. Tüstént omlottak-ki ugyan más Frantziák Népünk ellen, mind *Weissenau*ból, mind a' Várból; de ezek se bóldogúlhattak: mert *Wurmser* Hufzár Ob. *Wachenheim* Úr közikbe hajtatott Magyar-jaival, meg-futamtatta őket, 's szaladások közben igen sokat le-szabdaltatott közzülök. Vátiig nyúghatatlankodott még azután is az Ellenség: hányta a' sok világosító golyó-bisokat, bombikat, és gránátokat; mind-azáltal nem tsak fel-vitte Népünk az árko-lást az Apátzák' Klastromáig, hanem egy redutot is készített ottan, 's nem is mozdúlt-ki belőle, jóllehet szakadatlanúl tüzelt reá az Ellenség.

Az alatt, míg ezek történtek *Weissenau*nál: *Gustavsburgh*ból olly keményen tü-zeltek a' Prusszusok *Máintzra*, hogy tsu-pán egy batteriából ezer bombiknál 's grá-

nátoknál többet bé-repítettek oda. Ugyan ekkor égett-el a' B. Szűz' Temploma is.

A' Tsász. Kir. Seregek' vesztesége felől az iratik, hogy reá ment mintegy 15 holtakra, 's mintegy 30 sebessekre. — *Deblou* Fr. Generálist, a' Kommendáns' udvarában tsapta agyon egy bombi-forgáts.

Ezen viadalnál jelen vólt egész éjtszaka a' *Prussziai* Felség.

A' Prusszusoknak egy vizi-batteriájokat fel-vette Jún. 29-dikén a' meg-áradtt *Rajna*, 's a' Frantziákhoz vitte. Ugyan tsak hét Prusszusok le-ugráltak a' batteriáról a' *Rajnába*, 's szerentséssen ki-úsztak.

Conde Várából tüzessen ágyúztatott ki felé, Június' 25-dikén a' Kommendáus, azért: hogy a' sűrűen repülő ágyú-golyó-bisok' óltalmok alatt valamelly töltést hanyattathasson azon az úton, melly vízf *Cocq* helység felé. Minekutánna el-készült a' töltés: Vadász-Katonákat állított a' megé, a' kik egész nap tüzeltek a' mi Strásáinkra. A' töltés-hányatásban a' vólt fő tzéllya a' Komendáusnak, hogy ágyúkat szállíttasson-bé a' mellett a' Várba. De nem sülhetett-el a' Conceptus: mert Hg *Württemberg* F. M. Lient. tunk mindjárt az nap' éjtszakáján el-küldötte *Blank* Kapitányt a' maga Vadász-Kompániájával, 's egy tsomó Gyalogsággal a' *Dalton*' Reg. jéből, ki is bajonétokkal verette-vissza új tanyájokról a' Frantziákat, bé a' Várba; a' töltést pedig, *Volkmann*

Főhadnagy által szerentséssen el-hányatta: ámbár felette keménnyen ágyúzott is az Ellenség. Maga *Blank* Kapitány, *la Montagne* Főhadnaggal együtt sebet kapott; egy *Dalton* Reg. béli Gyalog pedig agyonlövetett.

Custine Frantzia Vezér' nagy tábora, *Douay*, és *Bouchain* között fekszik, *Skáldis* (*Schelde*), és *Censée* nevezetű folyó - vizek' óltalmában. — Úgy van a' *Planum* ki - tsinálva, hogy ha meg - veszi Hg *Koburg Condé*, és *Valenciennes* Várait: mindjárt ezen tábornak essen; annakutánna pedig még egy másik Tsász. Kir. Tábornak, mellynek igen jó fekvését írják *Cambray* Városánál. — Ha egyfzer *Cambrayt* magokévé tehetik az egyesültt Seregek: úgy olztán nyitva lesz előttök az út, egész *Párisig*.

Martinique Szigetéhez, nem sok bajjal jutottak az Anglusok. Mert mihelyt szemeikbe tűntek a' Sziget' Lakosinak: tüstént fejez zászlót függesztettek - ki ezek, 's örvendező éllyen - kiáltásokkal fogadták őket. — Minekelőtte *Martinique*hez mentek volna az Anglusok: tengeri viadallyok vólt a' Frantziákkal April. 18 - dikán, melly ütközetet így adnak - elő a' *Londoni* Tudósítások: Tizenhat első nagyságú, 's 12 közép - szerű, és különbkülönbféle apróbb fegyveres hajókból álló Frantzia hajós Sereg meg - sejtette az Anglusok' hajós Seregét, melly tsak 8

első nagyságú, 15 közép-szerű, 's egynehány kisebb hajókból állott. A' Frantzia Vezér (Admirális), maga nagyobb erejében bizván, meg-támadta tiz hajókkal az Anglus Sereget. Három órákig folyt vala már a' viadal, a' midőn kezdetek végre hanyatlani a' Frantziák, kiknek gyengélkedéseket mihelyt vette észre a' Fran. hajós Seregnek az a' része, melly még addig tsendességben vólt, nem hogy segítette volna a' maga meg-rongáltt felekezetét; hanem fejer zászlókat rakott-fel, 's az Anglusokhoz állott. Minden reménysége el-enyészvén e' szerént a' Frantzia Vezérnek, futásra vette a' dolgot, 's nyóltz hajóit meg is szabadította; de négyet kén-telen vólt az Anglusok' fogságában hagyni. Ezen négy el-fogott hajók között vagyon egy *Szabadság* nevezetű első nagyságú Fr. hajó is, mellynek Kapitánnya *Decocq* sok ideig tusakodott *Harle* Anglus Kapitánnyal, a' ki néki igen jó Barátja vólt a' had előtt.

A' *Navarrai* Spanyol Sereg, *Andaye* nevezetű Frantzia Erősséget el-vett, 's talált benne egy 30 fontos golyóbisú vas ágyút, 's öt 24 fontos, öt 18-as, és három 18 fontos értz ágyúkat, mellyek, a' hozzájuk tartozott munitzióval egygyütt *Fonte Rabia* Spanyol Várba vitettek.

A' *Cataloniai* Spanyol Sereg, *Riccardos* Generális' vezérlése alatt, *Bellegarde*, és *Collioure* Frantzia Várak előtt fekszik.

Amazt tüzessen ostromollya ; ezt pedig körül-fogta, 's el-zárta. Amannál, úgy-mint *Bellegarden*ál, naponként csak tsetepaték, 's szökdösnek-által a' Spanyolokhoz a' Frantziák. — Máj. 19-dikén reggel meg-támadta vólt ezen Sereg négy tsapatokban a' *Masdeni* hegyeken igen derekasan feküdt Frantzia Sereget; 's minekutánna már három órákig tusakodott vólna vele, és még sem akarta hagyni magát az Ellenség is: egyenessen neki ment a' Fr. ágyúknak, melly tselekedete által zürzavarba hozta az Ellenséget, 's meg-futamtatta. — Nyert hét ágyúkat, minden hozzájuk tartozó készületekkel együtt, és fogott 607 Frantziákat, kiket is az említett ágyúkkal, munitzióval, és még sok más egyéb nyereséggel egyetemben, *Boloi* táborába szállított Máj. 20-dikán.

Az *Anglusok*, és *Frantziák* között folyó hadra nézve, következendőképpen nyilatkoztatta-ki magát *Minister Pitt*, Jún. 27-dikén: „A' Frantziák, igazságtalanul támadtak-meg minket; minekokáért kötelességünk mind addig folytatni a' hadat, míg az ellenünk lett bántásért egész elégtételt kaphatunk; jövődöre pedig tökéletes bátorságot. A' hadakozásnak félbeszakasztása bizonyos környüállásoktól függ, mellyek könnyen meg-történhetnek: tsak hogy 1.) mondjon-le a' Frantzia Nemzet egészen a' maga eddig való Systemájáról,

's tudományáról ; 2.) ennek, a' józan politikával ellenkező, és praxisba vehetetlen vóltáról győzze-meg magát ; 3.) meg kell néki mutatni, hogy azoknak, a' kik ellene szegeznek néki magokat, mind hatalmok, mind erejek vagyon elegendő, az ellent-állásra. — *Fox*' vélekedése a' vólt, hogy minekutánna már a' Frantziák ki-verettettek *Flandriából*, és *Brabantziából*: tellyesítette *Anglia*, a' mivel szegődség szerént tartozott *Hollandiának* ; — és a' mit a' hadra költött: meg-fordult már az néminémüképpen, a' *Vestindiai* nyereség (t. i. *Tabago*, *Michelon*, *Gvadeloupe*, és *Martinique* Szigeteknek el-vétele) által. Arra a' kérdésre: kivel kellene bekességről való alkut kezdeni, így felelt *Fox*: azokkal, úgymond, a' kiknek kezeiknél vagyon a' köz-hatalom. — *Windham* nevű Tag, azt jegyzette-meg *Fox*' szavaira, hogy ámbár meg-menekedtek is a' Frantziáktól, *Hollandia*, *Brabantzia*, és *Flandria*: azért még is szükség folytatni a' hadat, melly által bátorságot lehessen elközleni, az előre el nem látható, de könnyen megtörténhető veszélyek ellen. Ő úgymond, tellyességgel nem itéli a' jelenlévő hadat, szerentsetlen hadnak, sőt inkább szerentsésnek tartja azt, 's olly értelemben vagyon, hogy az a' kár, melly érdeklette a' kereskedést (kommertziomot), ingyen sem hasonlítandó ahoz a' kárhoz, melly fogna

származni a' hadnak mostani félbe-szakasztásából. — A' híres *Burke* (*Foxnak* az előtt lelki Barátja, most pedig leg-tüzesebb Ellensége) így szóllott: „Az előttünk forgó kérdés ide megy - ki: Akarunk - é különösen *Frantzia Országgal* meg - békéltetni; 's ellenben mind azokkal a' Hatalmasságokkal hadat kezdeni, a' mellyekkel eddig szövetségesesek voltunk? — Az *Austriaiaknak* köszönhetjük mi, hogy *Hollandia* meg - tartatott; 's hát már a' mostani kritika környülállásokban azzal állanánk - elő, hogy mi belé fáradtunk a' hadba? — Míg meg nem változtatják a' Frantziák a' magok gondolkodások', és tselekedések' módját: én ugyan soha biz addig reá nem leszek a' velek való meg-békéllésre; mert akármilyen békességet kössünk is e' szerént ő véllek: soha az állandó nem lesz.“

Frantzia Ország.

Az új Konstitutzió el-készült ugyan, 's ágyú - dörgések között közönségesse is tétetett *Párisban*; de a' polgári Had nőttön nő. — Egy Párisi Tudósítás szerént, melly költ Jún. 23-dikán, *Nantes Városa* hatvan ezer Insurgensek vagy Királyt-kivánók által volt körül-vétetve, melly Városnak sorsától függ szinte egész *Kis-Britannia* Tartományának is a' sorsa. — *Angers Városa* már kezekben volt akkor az Insurgenseknek. A' melly 3 ezer Nadrágtalanok (Szánkültöttek) őrizték ezen Várost, minden

ellent-állás nélkül meg-adták magokat. — *Aquitania (Gvienne)* Tartományából, *Bordeaux* Városa' környékéről 150 ezer Ember szándékozott *Páris* ellen menni. — *Marseille*, és *Lyon* nem esmérik többé a' Nemzet-Gyűlését, Nemzet-Gyűlésének.

Azok között a' 12 személyek között, kiket Jún. 17-dikén végeztetett-ki a' Revol. Törvényfzék *Párisban*, 3 Nemesek, négy Tisztek, 3 Asszonyok, és két Tudósok voltak. A' négy Tiszteknek egyike — *Delaunai* nevezetű — Generállieutenánt volt a' hajós Seregnél.

Elegyes Tudósítások.

Moldva Országának fő Városából *Jassy*-ból irták Jún. 14-dikén, hogy már néhány hetekkel az előtt, egy Ágense érkezett oda az *Orosz* Udvarnak, 's minden nap várták akkor tájban oda a' *Bétsi* Udvar' Ágensét is, kinek eleibe ötven és egynehány Jantsárok küldettek a' *Cotyimi* Rájába (Distriktusba.)

Austriai Belgyiom' Fő Kormányfzéke mellé egy Komissziót rendelt ő Tsász. Kir. Felsége, melly fog dolgozni az el-törölt Konventeknek előbbeni helyeikre való vissza - állíttatásokban.

Az *Angliai* Ország - Gyűlés' második Táblájánál tsak rövideden említette *Sir Matkin Lewis* nevű Tag, hogy ama' nagy érdemű Hazafiaknak — néhai *Rodney*, és *Heathfield* Lordoknak — emlékeztető

•szlopokat kellene emelni a' Nemzet' költségén a' Szent Pál' Templomában (melly, mássa a' *Romában* lévő Szent Péter' Templomának): 's mindjárt reá állott jelentésére a' Gyűlés.

A' *Nagy-Britanniai* Király bé-fejezte az Ország-Gyűlését Jún. 21-dikén egy szép Beszéddel, mellyben különösen megköszönte a' második Táblának, hogy olly izivessen, és hamar rezolvált szükséges hadi segítségeket ő Felségének, és olly módon intézte el a' segítség-adást, a' melly semmi nagy terhére nintsen a' Népnak. — Megköszönte közönségesen mind a' két Táblának, hogy olly bőltsességgel és buzgósággal munkálódtak, a' Konstitutióznak, és az Ország' belső tsendességének fenn-tartásában.

Pápa ő Szentsége, Konzisztóriumot tartott Június' 17-dikén a' Vatikánumban, mellyben mindeneknek előtte a' *Frantzia* Országai Királynak *XVI. Lajosnak* haláláról, és az ezen Felségért tartandó közöns. halotti ájtatosságokról szóllott a' Kárdinalisokhoz.

A' *Német - Birodalom'* Rendjeinek *Regensburgi* Közöns. Gyűlése azt végezte Jún. 14-dikén, hogy a' *Német - Birodalmi* Universitásokban, és Akademiákban tanuló Ifjúság semminémű titkos *Rendbéli* öszve-fzövetkezést ne tartson. — Szép szóval a' Professzoroknak is értékre adatik ezen Végzésben, hogy az Ifjúságnak jó példát

mutassanak, az efféle titkos öszve-fzövetkezésektől való szorgalmatos magok megtartóztatása által.

A' *Toskánai* Nagy - Hertzegneről — Fels. Királynénk' Testvérjéről — azt írják, hogy szereztséssen közelít a' szüléshez.

Spanyol Országba, első Áprilistől fogva, nem szabad semmi *Frantzia Ország*i portékákat bé-vinni. A' máshonnan való portékákról, helybéli bizonyság-levelekkel kell bé-bizonyítani, hogy nem *Frantzia Ország*iak.

Magyar Ország.

Pestről, Júliusnak 3-dikán.

„Ezen folyó hónapnak végéig jelentheti magát instántziája által, az itt lévő *Universitás*' *Magistrátus*ánál, a' ki kívánnya el-nyerni a' *Hazai Törvényben* való *Professzorság*ot, mellyet 38 egész éltendőkig folytata ditséretesen a' most egész fizetéssel, és Királyi *Konsiliáriusi* titulussal nyúgodalomra bocsáttatott *T. Nyitrai Gábor Úr*.“

Sopronyból, Júl. első napján.

„A' *Göttingai* *Roman. Katholika Ekklesia* itt *Sopronyban* is jelentette közelébb a' maga szükségeit, és, a' mit ditselkedve írhatok, igen szép foganattal: mert 124 forintokat kapott. Ezen *Ekklesia*, bóld. *II. Jósef* *Tsáfszártól* száz arany alamisnát nyert vólt azon alkalmatossággal, midőn *Templom*ot engedett néki építeni az *Angl. Király*. A' *Templom*ot meg nem tölték

magok a' Lakosok, úgymint a' kik mind-
 öszve is alig tefznek tiz Familiát; de meg-
 tölti a' Roman. Katholika Deákság, melly
 mindenkor nagy számmal vagyon *Göttin-
 gában.* "

Ráczkeviből (Pest - Vármegyéből.)

„Innen egyéb újsággal nem szolgál-
 hatok, szomorúságnál, melly a' marhának
 nagy döge miatt származik Embereinkben.
 Ugyan is Püinköst előtt izinte két héttel el-
 kezdvén a' dög ezen Dunamellyéki egyne-
 hány helységeken, 's pusztaikon uralkodni,
 minekutánna többnyire a' jármos, még
 pedig a' fiatalabb marhákban sok károkat
 vallottak volna Lakosaink: már most a'
 fejős tehenek is, de leg-inkább a' borjúk
 döglenek rakásra. Elégge orvosolják, a' Ns
 Vármegye' érdemes Fizikussa' praesciptiója
 fzerént is a' Gazdák barmaikat, de igen
 kevés foganatja vagyon; mert egy két napi
 betegség után tsak ugyan ki-fújja a' szegény
 marha a' páráját. — A' mi illeti a' követ-
 kezendő aratást: mivel már tiz napoktól
 fogva gyakor essözések járnak, jót reményl-
 hetünk, és ez egy részént élelfti a' kárt
 vallott Gazdákat; de más felől ismét tsüg-
 geflfti a' marha - tartó Lakosokat, mert el-
 kezdődvdén a' kaszállás, meg-romlik a' sok
 esső miatt még rendjén a' széna, mellyből
 betegséget szív - bé ofztán télen a' marha,
 's tavaszra ismét marha - dög származ-
 hatik. "

Keszthelyről (Somogy-Vármegyéből),
Júniusnak 28-dikán.

„A' majd két hétig szünet nélkül tartott
essők, nagy hátra-maradást okoztak a'
széna-takarításban. — A' gabonák, valamint
minden kerti vetemények, 's a' szőlők is
igen szépek.“

Kaposvárról (Somogy-Vármegyéből),
Június' 22-dik napján.

„Az ez előtt három esztendőkkel tar-
tatott Restauráció' alkalmatosságával vala
szerentsénk személlyesen tisztelni Megyénk'
kebelében kedves Fő-Ispányunkat, Gróf
Zsigrai Károly Belső Tanácsos Urat. Az-
olta, sokszor óhajtották volna magok
között látni ő Excellenciáját a' Ns Rendek;
de nem tellyesíthette kívánságokat a' már
élttes idejü, és egészségeben gyakor válto-
zásokat szenvedő Gróf Úr: — hanem már
most, sem az útnak hosszas vólta, sem a'
nyári időnek melegsége vissza nem tartóz-
tathatták egyes Fejünket, a' közinkbe
való jöveteltől. Ezen hónapnak 14-dikén
érkezett maga Uradalmába *Beleznára*, a'
hol is Első Al-Ispány *Gál László*, Fő-
Notárius *Novák Zsigmond*, Fő-Hadnagy
Vörös Pál, és sok más Uraságok által,
szíves örvendezések közt fogadtatott, 's
onnan nagy tisztelettel kísértetett más nap
ide *Kaposvárra*, mint Vármegyénknek fő
Mező-városába. Bé-küldötte ide estvénden
Toponáról *Festetics Lajos* Kir. Tanácsos Úr

a' maga Fiskálissát *Somogyi György* Urat, 's ki-kérte más napra magához ebédre ő Excellentiáját. Ki-ment a' szivességet betsülő Gróf Úr *Toponára*, 's minekutánna feles számú szép Uraságok' társaságában végezte volna a' barátságos ebédet: vissza tért ide estvére, 's következő nap, az az, Június' 17-dikén közönséges Gyűlést tartott maga elől-ülése alatt, minekutánna Szent Misét hallgatott volna a' Szentegyházban. Kezdette az Ülést egy rövid, de hathatós Beszéddel, mellynek tzélya vólt, a' Hazafiúi Szeretetre, 's a' Közjónak, a' mostani környülállásokhoz képest meg-kivántató elől-mozdítására való ébrefztés. A' Beszéd' végezetével fel-kiáltott az egész Nemesség: *Éllyen Fő-Ispány Urunk! Az Úr Isten tartsa-meg kívántt jó egészségben!* Ezen Ülésben, Fő Tábla-Birósággal tiszteltetett-meg Gróf *Patatsits* ő Nagysága; néhai Partikuláris Pertzeptor *Németh István* Úr helyébe pediglen *Mérei Zsigmond* Úr választott.

A' több Ülésekben el-intéztettek a' Vármegye' ügyes dolgai, 's meg-tétettek minden szükséges rendelkezések, a' mostani hadi környülállásokra nézve.

B é t s.

Hogy azon két TT. *Augustiniánus* (nem *Paulánus*) Atyák -- kiket a' Dunába ragadtak vólt meg-ijjedtt lovaik néhány napokkal ez előtt -- szerentséssen ki-

szabadúlhattak a' halál' torkából, a' velek
vóltt Ministráns Iffjúval, és a' Kotsissokkal
eggyütt: igen nagy eszköz vólt ebben egy
Matzura János nevezetű Törvény-tanuló
Iffjú, a' ki *Tseh* Országának *Boliska* helysé-
géből vette származását. Ez a' példás
érzékenységgű, és bátorságú Iffjú midőn
látta volna a' veszedelmet: bé-ugrott
ruhástól a' vízbe, úgy dolgozott a' maga
Ember-társai' életeknek meg-mentésében;
melly jeles történetet meg-értvén a' Fő
Politzáj-Direktzió, végére járt annak
környülállásossan, 's olly ajánlása mellett
terjesztette azt a' Felség eleibe, hogy méltó
vólna egy illy remek-tselekedetet tizenkét
aranyakkal meg-jutalmaztatni. A' kegyes
Fejedelem helybe-hagyta ebbéli nemes
gondolkozását a' Fő Politzáj-Direktzió-nak,
's meg-hagyta néki, hogy magához hivat-
ván *Matzura Jánost*, tenné bizonyossá a'
Felségnek különös kontentumáról, 's egy-
szersmind adjon néki az ő Felsége' nevében
tizenkét arany jutalmat. Úgy lett, és még
ezen kívül, a' Fő Politzáj-Direktzió' Vitze-
Prezidense, Gróf *Saurau*, egész öltöző
ruhát tsináltatott ajándékban maga részéről
az Iffjúnak.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

(4.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
 (Júliusnak) 12-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környürlállások.

Az öreg *Custine*, betsülettel meg-
 haragudott a' Fr. Nti Gyűlésre, hogy Gen.
Ferrieres ellen tett panaszát tsak el-halgatta
 nagy szárazon. Rá irt tehát a' Gyűlésre,
Lille Várából Jun. 23-dikán: „Én, úgy-
 mond, véget akarok már egyszer vetni a'
 pennával való hadnak. Ha én tselekedtem
 álnokúl Hazám ellen, Máj. 17-dikén: el
 kell ütni a' fejemet; ha pedig *Ferrieres* az,
 a' ki nem követte nyomban az Ellenséget,

's bé nem kerítette azt, a' mint tseleked-
 hette volna, 's a' mint én parantsoltam
 néki: így ő adózzon fejével, a' maga hite-
 lzegettségeért. — Ez a' Levél, által-
 adatott a' Közjóra ügyelő Deputátziónak.
 — — A' közönséges hír fzerént, *Custine*
 Párisba tztáltatott.

Wurmser Vezérünk' Táborából útasít-
 tatott hozzánk, Junius' 30-dikán, az itt
 következő Levél:

„*Landau*-mellyéken táborozó Népünk-
 nek parantsolatja vagyon, hogy mind addig
 tsak óltalmazólag tartsa magát, míg Fr.
 kéz közt lessz *Moguntzia*, mellynek 12
 napok alatt lejendő meg - vételéhez olly
 nagy már a' reménység, hogy a' Prusszus
 Seregek nintsenek is tovább provideálva
 (fel - készítve) eleséggel, mostani fekvé-
 sekben.“

A' *Rajna*' folyó-vize, és *Landau* Vára
 között fekvő Frantziák meg-támadták Jun.
 29-dikén Népünket. Mennyin lehettek?
 nem lehet meg-határozni egész bizonyos-
 sággal: mert egy részek az erdőkben, és
 a' még lábán állott gabona között bújkált.
 Elöljáró Seregünk' Vezére, Gen. *Mészáros*,
 eleikbe küldötte vizsgálás végett, a' *Rajna*-
 vize felé, Nádor - Ispány' Regementjebéli
Tsifzár Főhadnagyot, egy tsoport Huszár-
 sággal; és egy *Szerviai* szabad Seregbéli
 Kompaniával, *Büchel* Kapitányt: de ezek
 vissza - vonták magokat, mivel látták az

Ellenség' számos vóltát. A' *Landau* Vára felől nyomuló Frantziák' szemlélésére is egy tsoport Huszárságot, 's egy Kompániát rendelt *Mészáros* Generális az említett Reg. tekből, *Leopold* Főhadn., és Kap. *Entzenberg*' vezérlések alatt. De ezek is kénytelenítették, magokat a' nagyobb erő előtt vissza-vonni. Ekkor a' Frantziák *Offenbach* nevű Német Falut el-foglaltak; hanem több Vitézeket vévén maga mellé *Mészáros* Gen., ki-verte abból őket. Az alatt, hogy ez, Seregünk' jobb szárnyánál történt: a' *Rajna* felől jött Frantziák előbb nyomultak, 's irtóztató módra ágyúztak, előttök állott Katonáinkra, kik is 7 órától fogva, egész 11 óráig helyt állottak, míg nem tíz fontos gránátokat lövöldözött reájok az Ellenség, mellyek felette sok károkat szoktak okozni a' magok' széllyel - pattanásokkal. Ugyan csak végre meg-fordultak a' Frantziák, kiket üztek Huszárjaink, valameddig csak üzhettek. Az üzők között, *Erdődy*' Reg. béli Kapitány Gr. *Szermási* (a' mint egy magános levélben tudósíttatunk) úgy talált zuhanni paripástól egy posványba, hogy alig lehetett ki-szabadítani. Ezen a' napon, négyen estek-el részünkről; öten el-fogattak, és hatan kaptak sebet, kik között vagyon egy Strásamester a' Nádor-Itpány' Huszárjai között, kinek is oda a' jobb karja.

Moguntziában kénytelenvaló Kém vólt *Kaiserlingk* Prusszus Fő Strásamester, ne-

hány más Pr. Katonákkal együtt Jún. 30-n. A' dolog így történt: Egy Fr. ágyú-golyóbis öszve-rontotta a' vas-matskáját azon Prussz. vizi-batteriának, mellyen említett *Kaiserlingk* Fő Strásamester volt a' Kormányozó. E' szereznt a' batteriát, az egymást érő Fr. ágyú-golyóbisok alatt, *Máintz'* külső Város *Kasszel* felé vitte a' viz. Látván a' meg-nevezett Prusszus Májor, hogy nints többé mit tenni: fel-mutattatott egy fejer kefzkenőt, le-rakatta a' fegyvert Vitézeivel, 's kiáltott a' Fr. Tisztnek, hogy kész ő megadni magát, a' véle lévőekkel együtt; és egyfzersmind kérte azt, hogy küldene-által egy Fr. Tisztet, óltalmokra. A' hozzájuk küldetett Fr. Tiszt, midőn ki akart volna szállani a' batteriára: le-esett a' vizbe, de a' Prusszusok tüstént ki-fogták. Szivére hatott a' Fr. Tisztnek ezen tselekedetek a' Prusszusoknak: meg-ölelte őket, 's ígérte, hogy bizonynyal Védelmezőjök lessz. Lett is: mert nevezetesen egy Prussz. Altisztet már éppen kerefztül ütött volna egy Fr. Nemzeti Katona; hanemha ő mentette volna meg a' kezéből. A' Prusszus Köz-Emberek, *Máintzban* a' Fenyítő-Házhoz (*Zuchthaus*hoz) vitettek, 's nem kaptak egyebet kenyérnél és viznél; de az ollyatén Lakosok, a' kik koránt sem Jákobinus-lélektől vezéreltetnek, bort és sert is vittek alattomban nékiek, 's azt mondták, hogy nem állhatja már ki soha is 14 nap a' vivást

Moguntzia. Maga a' Prusszus Májor békötött szemmel, a' *Moguntziai* Érseknek néhai Udvarába vitetett; 's minekutánna ki-öldattak volna a' fzei: maga előtt látta *Merlint*, kit a' N. Gyűlése küldött maga kebeléből *Máintzba* Kommisszáriusnak; *Riffelt*, a' ki *Máintzi* Lakosból lett Fr. Jákobinussá; és a' Komendánst, több Fő Tisztekkel együtt. *Merlin* keményen szólott a' Prusszusokról, 's még keményebben a' több eggyesült Hatalmasságokról; de a' Fr. Kommandáns nem soká engedte Májor *Kaiserlingket* *Merlin'* bosszús szavai által keseríttetni, hanem meg-fogván azt kezénél fogva, ki-vitte eggy oldal-szobába, 's ott kenyeret, bort, kolbászt, és salátát tétetett eleibe. De kevés ideig maradhattak tsendességben: mert egy bombi (vagy bomba) golyóbis szállott-ki kívülről, az éppen által-ellenben lévő házba, és azon szobának ablakai is izre porrá törtek, a' mellyben voltak. Más bátorságosabb helyre vitetett tehát a' Májor Úr, a' hol sok Fr. Tisztek meg-látogatták. Más nap általadatott, minden vele volt Prusszusokkal együtt, a' *Marienbornnál* álló Prusszus Strásáknak. Midőn vitték volna ki őket *Moguntziából*, kiábálták a' Klubisták: *Éllyen a' Nemzet!*

Máintzhoz közel lévő *Weissenau* Falunak, és az e' mellett készült két Fr. földváraknak el-vételére négy Batalion Ts.

Kir. Katonák küldettek; hanem Vezetőjök Prusszus Kapitány volt. Ennek bizonyítása szerént, *Manfredini* Reg. ből való *Bechell* nevű Hadnagyunk, tulajdon kezével vágta-le a' nagy Redut' ajtajában állott Strását, valamint azokat a' két Fr. Katonákat is, a' kik leg-elsőben nyomúltak segítségére a' Strásának. — Ezen tsata' alkalmatossággal 26 Embert, és két lovat vesztettünk; sebbe estek pedig 74 Vitézeink, és 15 lovaink. Négy Embereinkről nem tudatik, hová lettenek. A' sebessek' száma között való: *Manfredini* Reg. béli Kapitány *Borovitz Antal*; *Pellegrini* Reg. béli Hadnagy *Henigsberg*; 's Főhadn. *Okopria*, Zászlót. *Geyer*, és Regiment-Adjutáns *Hiller*, mind hárman a' *Gemmingen*' Reg. jéből. — A' *Prussziai* Felség, szóval is meg-bizonyította Vitézeink' magok - viselésekkel való nagy meg-elégedését; de tselekedettel is: mert a' viadalban jelen vóltt négy Batalionjainknak ingyen adatott húst egy napra.

Juliusnak 2-dika' éjtfzakáján meg-szünés nélkül vólt, a' *Máintzba*, és *Máintzból* való ágyúzás: mivel alkura próbáltak lépni egymással az ellenkező Felek. De nem lehetett semmi is az eggyességből: mert a' Frantziák azt kívánták, hogy ne tsak magok, és Német Tzimborássaik' személylyeikre nézve engedődjék szabad el-menetel; hanem hogy tetfzések szerént el-vihessék minden vagyonjaikat. Ezen kevély kíván-

ságra nem állott reá a' Prussz. Király: azért is Jul. 3-dikán újra kezdődött a' költsönös lövöldözés. Éjfél tájban meg-gyúladt az *Alban-Temploma*, 's el-égett a' körülötte volt épületekkel együtt. — A' *Moguntz.* Választó-Hertzeg meg-látogatta Jul. 3-kán a' *Prussziai* Királyt, *Marienborni* fő kvártélyában.

Valenciennes Vára, megént égett Jun. 25-dikén is, még pedig egyszerre három különböző helyeken.

Hollandiának Bréda nevü Várát, *Byland* Generális adta volt által — mint Kommendáns — *Dümríé'* Seregének. Ezen tselekedetéért katonai törvénybe idéztetett *Byland*. Nem lehetett ellene megmutatni, hogy Haza-áruló lett volna; hanem annyi tsak ugyan bé-bizonyosodott, hogy ha kis lelkű félénk Ember nem lett volna: még meg-tarthatta volna a' Várat, midőn bé-botsátotta abba az Ellenséget. — A' szententzia, mellyet hozott reá a' Hadi Törvényszék, ebből állott: hogy a' Bünös vitessék-vissza arra a' helyre, a' hol vétkezett, úgymint *Bréda* Várába; ott a' bástyán fel-állított *Saffoton* (exekutzionális Alkotványon) gyalázatosnak, vagy betsülete-vesztettnek, és minden katonai tisztségeitől meg-folztatottnak kiáltassék-ki. Azután meg kell forgatni a' pallost a' feje felett, 's kell vinni *Lövenstein* Várába, és holtta' napjáig ott tartani. Minden meg-

háborodás nélkül halgatta a' szerentsétlen, ezt a' szententziát; hanem midőn értésére adatott, hogy az örökös Helytartó Hertzeg is — *Hollandia'* Fő - Kormányozója — helybe-hagyta ezen szententziát, a' kinek Kamarássa, 's Generál-Adjutánsa volt ő: akkor kezdett tsüggedni. Ugyan tsak az Örökös Helyt. Hertzeg azt a' változtatást tette még is a' szententziában, hogy exekutionális Alkotványra ne vitessen *Byland*, 's hagyódjon-meg a' betsülete is; hanem tsak botsáttassék - el a' szolgálatból. Ezt, azért tselekedte főképpen az Ör. Helyt. Hg, mivel Fiai szolgálnak Gen. *Byland*nak a' *Hollandus* Seregnél. Ezeket akarta azért kimélleni a' Hertzeg, hogy az Attyok' gyalázatjából reájok is ne háromollyon.

Olly nagyra nevededett a' számok Fr. Országban az Insurgenseknek, kik az előbbeni Konstitutiót akarják fegyveres kézzel vissza-állítani, hogy Jun. 22-kén alig tudta a' N. Gy. mit tsinállyon. Sok Tagok azt mondták, hogy jó volna az egész Fran. Közöns. Társaság' kerületében félre-veretni a' harangokat, 's ezen jel által fel-buzdítani a' Népet mindenütt, az Insurgensek ellen. Rá is lett volna már erre a' Gyűlés; hanemha a' Köz - jóra ügyelő Deputátió azt a' jelentést tétette volna nékie, *Barrere* nevű Tagja által, hogy az Insurgensek ellen rendelt Gen. *Biron'* Serege minden órán 72 ezerre fogna nevededni.

Egyszersmind egy kemény végzést is hozott — *Barrere*' fel-tétele szerént — az olyanok ellen, a' kik el-hagyván a' magok zászlóikat, haza futnak, vagy az Insurgensek által meg engedik magokat eskettetni, hogy ellenek többé fegyvert nem fognak.

Frantzia Ország.

Minekutánna Jun. 24-dikén másodszor is fel-olvastatta volna az új Konstitutziót maga előtt a' Nemzet-Gyűlése: meg-állította azt ugyan ekkor tökéletesen, 's olly rendelést tett felölle, hogy ki kell azt nyomtattatni, 's el kell küldeni minden Ofztálylyaiba a' Közöns. Társaságnak.

A' *Párisról* neveztetett Departementnek (Közöns. Társaság - Ofztálynak), 's magának is *Páris* Városának Magistrátusai, a' 48 Szektzióknak (Város-Szakaszoknak) Követei, a' Törvényiszékek' Tagjai, — a' Klubokkal, Nemzeti Gárdistákkal, és sok Polgárokkal együtt, ki-mentek igen tzeremoniássan a' *Sequana*-vizén túl lévő síkra, — melly most *Szövetség-mezejének* neveztetik — 's el-laktak ott az új Konstitutzió' örömét. Meneteljek közben, meg-jelentek a' N. Gyűlése előtt, 's egy magasztaló, és köszönő Beszédet tartattak hozzája; de hogy ez az Inneplés nem esett köz-akaratjából egész *Páris* Városának: onnan megtetfzik, mert egynehány Szektziókból Követek küldettek a' N. Gy. hez, kiknek Szószollójok rostálta keményen az új Kon-

stitutiót; így hogy a' Prézes így szóllott a' Követekhez: „A' Kegyelmetek Orátorjok, úgymond, a' mi Ellenségeinknek hangjokon beszéll.” — Nem is szenvedte-meg a' Gyűlés, maga előtt az Orátort (*Roux Jakab* a' neve); hanem a' több Követeket csak ugyan le-ültette.

Azon N. Gyűlési Tagok között, kiket tulajdon maga a' N. Gyűlés által, árestomra íteltetett a' Párisi Jákobinusság, tsnpán 16n árestáltathattak-meg: mert a' többek élvén már előre a' gyanú-perrel, meg-változtatták hír nélkül előbbeni szállásaikat; de a' meg-árestált Tagok között is el-illantottak előbb ketten, annakutánna pedig későbbén hárman, kik között vagyon *Pethion* is. Egy vólt pedig a' meg nem árestálhatott Tagok között ama' hires *Brissot*, a' ki nagy oka vólt azon szörnyű történetnek, melly 1792-dik eíztendőben, Augúst. 10-dikén ment véghez, valamint a' *Hollandusok*, és *Anglusok* ellen kezdett hadnak is. Ennek az Embernek sok Követői vóltak, kik *Brissotusoknak* neveztettek ő rólla; valamint *Marat*' Követői *Maratistáknak* hivattatnak: de most látván a' környülállások' változását, oda hagyta *Párist*, még pedig egy *Helvetus* Kalmár' neve alatt. Ugyan csak el-fogatott még is, *Moulins* nevű Városban, a' honnan vissza-kivántatván a' Nemz. Gyűlése által *Párisba*: már most ő is az *Egalité'* dijjára jutott — az az: formális römlötzbe záratott.

Az ezer millió livrák eránt hozott végzése mellett tsak meg-maradt annyiban a' Nemz. Gyűlése, hogy fel kell azt fzedni költsön a' Lakosoktól; hanem hogy meg ne bántsa a' közép - szerü tehetségűeket: fel-fzabadította a' költsön pénz-adástól az olyan Házásokat, kiknek jövedelmek nem haladja-meg a' tiz ezer livrát; valamint az ollyatén Nöteleneket is, kiknek intrátájok nem megy többre esztendő által hat ezer livránál.

Marat nem tartotta-meg azon fogadását, mellyet tett a' Nemz. Gyűléséhez botsátott irásában, hogy t. i. mind addig nem fog ő meg-jelenni közönséges ülésben, valamíg az abból ki-rekesztett, és meg - árestáltt Tagoknak dolga vagy egy vagy másfelé el nem válik. Bé-ment t. i. Jun. 17-dikén a' N. Gy. palotájába, éppen midön eggy a' leg - belsőbb tzimborássai között, néhai Komédiás *Collot d' Herbois* ült volna a' Prézesi Székben.

Elegyes Tudósítások.

Valence néhai F. Generális, a' ki *Dümáriéval* hagyta vala oda a' Fr. Sereget, minekutánna se talált tsendes menedék helyet magának *Europában: Amerika* felé vette útját. — *Dümáriéről* is azt írják, hogy szándékozott követni *Valence* Pajtását: mivel tsak ugyan igaz vólt, hogy oda kellett néki *Angliát* hagyni. — *La Cofte* nevezet alatt ment ugyan ő *Londonba*,

hanem érkezése után tsak hamar hozzája küldötte Státus-Titoknok Lord *Grenville*-hez a' maga *Baptiste* nevü Adjutánsát, 's tudtára adta, hogy ő *Londonban* vagyon. *Baptiste* ki-nyerte *Grenvillet*ől, hogy be-fzéllhetett vele; hanem tsak ugyan olly jelentéssel botsáttatott-vissza *Dümurié*hez, hogy a' Státus-Titoknok semmi Követséget el nem fogadhat *Dümuriét*ől. Tsak hamar pedig azután meg-izenödött néki, hogy 48 óra alatt ki-mennyen az Országból. Erre, az indította főképpen a' *Nagy-Britanniai* Udvar 1.) mert *Dümurié* olly Embernél szállott *Londonban*, a' kiről tudva vagyon, hogy sültt Jákobinus; 2.) mivel a' ki-költözött Frantziák egészen tűzben vóltak *Dümurié* ellen. Eggy Emigráns, *guillotinet* (Fr.Országi fő-vevő eszközt) festetett papirosra, melly papirosba bé-tette a' maga Addressét (tízímjét), úgy küldötte *Dümurié*hez; mások közönségesen befzéllették, hogy akárhol meg-látják *Dümuriét*: a' szemébe köpnek néki; sokan pedig duellumra (egy fzał kardra, vagy egy pár pisztolyra) hívták. Ha tehát meg-maradt volna Angliában *Dümurié*: erőszakoskodásra adott volna alkalmatosságot, mellynek hogy idejében eleit vehesse az Udvar: azért parantsolta-el olly hirtelenséggel a' botránkozás-követ — *Dümuriét* — Angliából.

Nagy-Britanniában nem tanátsos, Fr.

Jákobinus - hangon beszélleni. Példa erre, egy *Frost* nevezetű Prókátor, ki is elragadtatván indulatitól, úgy kezdett beszélni nem régiben, mintha a' Párisi Jákobin. Klubban ült volna, *Marat*' prézidiuma alatt; de meg - adta vakmerőségének az árrát: mert 6 hónapi fogságra, 's a' szégyen-kövön eggy óráig való állásra büntettetett. A' neve ki - töröltetett a' Prókátorok' laistro-mából, 's tartozott 500 font sterling büntetés alatt meg - ígérni, hogy már ezután meg fogja magát ójni hasonló botránkozató és tsábító beszédektől, 's két Kezeseket is kellett nékie állítani e' végett, a' kik jót ígértek felőle, száz száz font sterlingig való magok - kötelezésekkel.

Dümúrié, a' melly Irást közelébb készített a' Frantzia Nemzet-Gyűléséhez, 's ki is nyomtattatott vólt *Brüsszelben*: újjonnan szemére hányta abban is a' Despotismust a' Gyűlésnek, még pedig olly Despotismust, a' melly, tsak nem ugyan azon szempillantásban a' leg-kegyetlenebb, 's egyfzersmind a' leg-nevettségesebb; hogy p. o. Április' 16-dikán, a' neki dühösített Népnek szörnyű erőszakoskodásai között, azt a' gyermekes győzedelmi jelentést tétette magának a' Gyűlés: hogy *Afrikának* napkeleti szélein, eggy a' *Madagaskar* Szigetebéli apró Fejedelmek között, meg-esmérte, és betsülettel fogadta a' kék, fejér és veres színű nemzeti zászlókat a' Frantziáknak — olly Feje-

delem, a' ki egy rőf skárlát posztóért vagy egy üveg pálinkáért kész vólna lábai alá tapodni ugyan azon zászlót, ha más valamely idegen hajós Kapitány azt kívánná tőlle.

Ha még egyfzer irni talál *Dümúrié* a' Nemzet-Gyűléséhez: el nem halgatja ennek kétttségkívül 4-dik Júniusi tselekedetét is, melly abból áll, hogy minekutánna Máj. 30-dikán, és Jun. 2-dikán meg hagyta folytatni önnön magát saját szabadságától ez a' Gyűlés: még is a' fellyebb említett napon, úgymint Juniushnak 4-dikén, a' szabadság-ajándékozásért mondatott magának nagy tzeremoniájú köszönetet egy fekete Követséggel. Állott ez a' Követség, néhány Férjfi és Asszony Szeretsenekből, kik bémenvén hadi musikával, és temérdek Párisi Nadrágtalanoktól (Szánkülottoktól) körülvétetve, a' Nemzet - Gyűlése' Palotájába, azért tartoztak hálálkodni a' Frantzia Népreprezentánsainak (Képviselőinek), hogy az ő tenta - szinü Nemzettségekkel is részt vetettek az Emberi - jusokban. Eggy a' *Deputáta* Szeretsen-Asszonyok között 114 esztendő volt már, a' mint írják, és tizeneggy élő Férjfi - gyermekeknek az Anyja. Ezt a' Prézes atyafiságos tsókkal tiszteltette meg, 's egy karos székre ültette maga mellé, igen nagy öröm-kiáltozások között.

Nevezetes Halálok.

Skótzsiának fő Városánál Edinburgnál

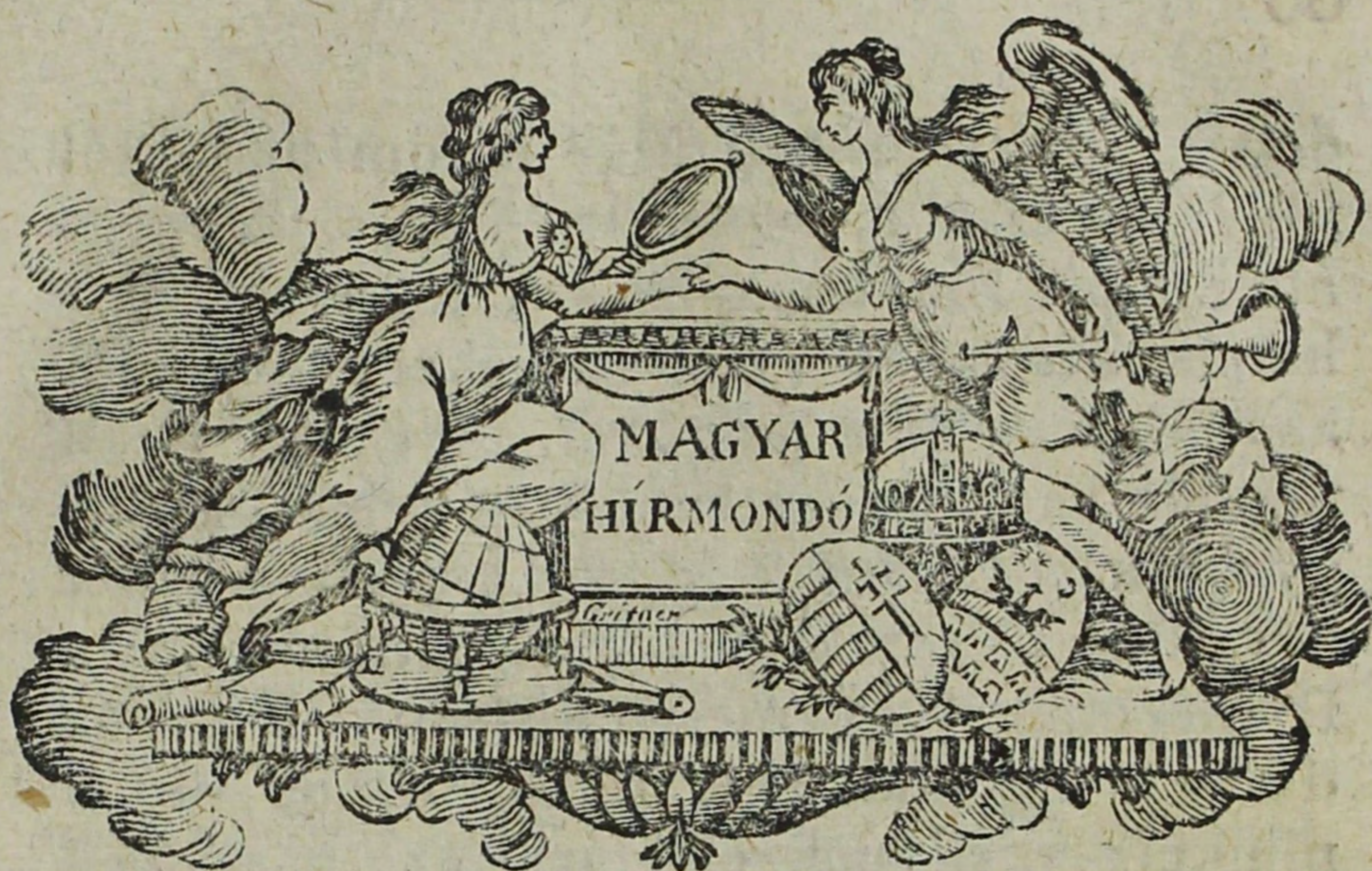
egy Fejér - személy, karjai között tartván négy esztendőös gyermeket, le-ugrott egy nagy kőszikláról. Maga mindjárt szörnyű halált holt, de a' gyermek meg - maradt életben.

Említett *Edinburg* Városánál *Robertson* nevezetű 137 esztendőös Ember halalmeg a' minapában. 27 esztendőös korában lett ez Inspektorává az ott lévő Ón-bányának, és ezen tisztségét viselte egész 110 esztendőig; úgy hogy négy egymásután következett Nemzettséget élt-ki Inspektor-fővel, a' Bányák' Birtokosai között, 's meg-erte az ötödik Nemzettséget is, melly most emlékeztető oszlopot emeltet néki.

Angliának Stanford nevű Városában egy olyatén Mészáros és Vendégfogadós halálozott-meg nem régiben, a' ki 20 esztendőktől fogva vak volt mind a' két szemére, még is mindig magánosan járt; sőt el-ment a' vásárookra is, 's úgy megtudta venni a' marhát, hogy ebben a' tekintetben sok ép szeműek tserélhettek volna véle. Haza hajtván a' marhát maga le-vágta, a' husát fel-darabolta, el-mérte, 's a' pénzt becsülettel be - szedte érte; valamint a' serért is, a' mellyet szokott volt árulni. — A' kakasok' veszekedésében is — melly egy, az *Angliai* leg - kedvesebb közönséges mulattságok között — felette gyönyörködött; sőt maga megtudta derekassan tanítani a' kakasokat a' viaskodásra.

Torontál Vármegyéből, Június' 27-dikén.

„Rendes História történt ezen a' földön egy Fösvénnyel. El-indulván t. i. az Ember *Pantsovára*, hogy ne fogyaszthassa a' magáét: nem vitt biz ő magával semmi útra-valót. Gondolta, hogy hiszen mindenütt talál ő esmerősökre, 's vagy eggyik vagy másik ezek között tsak bé fogja őtet szállítani magához egy kis ebédre 's vatso-rára. Illy bizodalommal, meg-áll mindjárt akkor délben az első helység' piattzán, és lovainak fzenát vetvén, várta a' jó fzeren-tsét. Beszéllettek is ő velle egynehányan; de ebédre senki se hívta. Mit gondol tehát? Elő-fogja eggyik lovát, 's kezdi azt verni agyba főbe; mellyet látván eggy Esme-rösse, hozzá megy, 's kéri, hogy ne kinozza a' maga lovát. „Dehogy nem kínozom, felele a' Fösvény: hiszem az ilyen amollyan meg-ette, úgymond, a' tarifznyából a' kenyereket.“ „Adok én kenyeret, mondá néki a' másik, tsak haggyon Kend békét a' lovának.“ De amaz ki nem állott még tovább is a' verésből, és szitkozódásból; mert, úgymond, nem tsak a' kenyerét, hanem a' turóját is meg-ette. Turót is adok én, mondá a' másik. E' se vólt elég. — „A' tsutorámból (kulatsomból) is ki-döntötte, úgymond, a' boromat.“ Midőn ezt is meg-igérte vólna a' másik: úgy menekedett - meg a' fzegény ló; 's a' le-tsillapodott haragú Ember el-ment a' meg-igértt kenyérre, turóra és borra.“

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(5.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 16-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

Moguntzia (*Máintz*) Városának nap-nyúgoti része felől, innen a' *Rajrán*, *Höchstheim*nál fekvő Táborunkból, Julius' első napján útasíttatott hozzánk az itt következő bétses Levél: — „Negyven ezerre megy öszveséggel azoknak a' *Tsászári's Királyi*, *Prusszus*, *Hasszus*, *Szász*, és *Bavarus* Seregeknek számok, mellyek April. 15-dikétől fogva körül-fogták, és szemmel tartották; ez előtt 14 napokkal pedig ostromlani kez-

dették *Moguntziát*. Már három napoktól fogva ég ez a' szerentsétlen Város. A' megátalkodott Frantziák látják, leg-alább láthatják a' magok veszedelmeket: még sem akarják meg-adni magokat. Nékünk majd minden nap osztó-perünk van velek, mivel gyakran ki-rontanak, és a' Várban maradók ágyúkkal szokták segíteni hátúlról azon felekezeteket, a' melly ki-tsap. De még dörgő ágyúikkal se rettenthetnek ők el minket; mellynek elég jele az, a' többek között, hogy Jun. nak 28-dika' éjtszakáján szerentséssen el-vettük töllök azt a' nagy Redutjokat is, mellyet *Weissenau* nevű Falu mellett, *Moguntziához* közel készítették, 's a' mellyből ki-hatott erejek az egész környékre. Benn a' Redutban, nem igen nagy számmal voltak a' Frantziák: ugyan azért nem is estek-el ott többen 35-nél; részünkről tizen végezték vitézi pályájokat, 's 16-n kaptak sebet. A' melly Frantziák kívül voltak a' Reduton, azokra csak egyszer adtak tüzet Gyalogjaink, 's mindjárt előre nyomúlt *Berzeviczi Ambrús* Kapitány Úr száz *Wurnser*-Huszárokkal, 's üzőbe vette az Ellenséget; de alig haladt volt még 150 lépésnyire, hogy a' Fran. Gyalogság rendbe állván a' szőlők között, löni kezdett Huszárjainkra. Ezért mindazáltal vissza nem fordúlt *Berzeviczi* Kapitány Úr, hanem bé-ugratott a' szőlőkbe. Kitsinben múlt, hogy egy Fran. Tiszt keresztül

nem szúrta a' Kapitányunkat; de még is előbb járt, 's hirtelen más világra küldötte a' Fr. Tisztet. Nem hallott itt az Ember egyebet, hanem tsak: *üsd vágd*. A' Franzziák is bezzeg futásra vették a' dolgot, de Huszárjaink mindenütt a' nyomokban voltak, szintén a' Város' allyáig — az úgy nevezett *Alban*-sántzáig — 's többet lekalzaboltak közzülök hetvennél, kik között voltak 3 Tisztek is. *Berzeviczi* Ur' Kommandójából egy Káplár kapott halálos sebet, mellyben már meg is holt. Sebesedtek-meg négy Közemberek, kik közzül egy nem fog meg-élni. Lovunk kettő maradt a' vermezőn, 's 13 esett sebbe. A' *Berzeviczi* Kapitány Ur' Kommandójánál volt *Ebergényi* Fő, és *Hamar* Al-Hadnagy Urak is hasonló lélektől lelkesítették, mint maga a' Vezér-Kapitány Ur. — *Marosi* Strásamester is, négy Káplárokkal, és öt Közemberekkel együtt különös remekjét adta vitézségének. A' *Prussziai* Király kívánta *Bezerédi* Kapitány Úrtól, hogy név szerént nevezze-meg ő Felségének azon Magyar Vitézeket, kik példássan meg-különböztették magokat.

Heidelbergából éppen tsak most érkezett hozzánk egy Levél, mellynek egész foglalatját ide nem iktatjuk, mivel már annak leg-nagyobb részét meg-írtuk, más előbbeni tudósítások szerént; tsupán egy jeles vitézi remeknek elő-adását közlünk

tehát belölte, melly is ez : „Meg-határoz-
tatott, hogy egygy ágyúzó tanya (batteria),
közel a' *Rajna* - vizéhez, fegyveres kézzel
vétessék-el az Ellenségtől. Ki-kiáltatott e'
végett a' *Manfredini* Regem. béliek előtt,
hogy a' kik akarnak, részt vehetnek, az
említett Batteria' el-foglalásának ditsőssé-
gében. Egygy ifjú Zászlótartó — *Leiner*
nevezetű — elő - áll, 's tudakozza: ha
meg - engedődik - e néki, hogy ő legyen
Vezérjek a' ki-vállalkozó több Vitézeknek.
Meg-nyervén az engedelmet, kiáltott: „A'
Ki, úgymond, jó vérű Pajtásom, jöjjön
velem.“ Tsak hamar melléje pattantak
16-n, kikkel meg-indúlt, 's fzerentséssen
bé-rontott a' Batteriába, mellyben 60 Fran-
tziák voltak.

A' *Máintznál* álló Tsász. Kir. Sereg-
osztályból, Jun. 20-dikától fogva a' hónap'
végéig, 31 Ember esett-el, 's ugyan annyi
kapott sebet. “

Mind *Valenciennes*, mind *Moguntzia*
körül hátráltatták munkájokban az eggye-
sültt Seregeket a' sok essők; ugyan tsak
kélzen voltak mindazáltal ennek a' hónap-
nak elein az úgy nevezett 3-dik parállélák
(ostrom - árkok) is, és derekassan tsorbít-
gatták azokból Vitézeink mind a' két
Várak' falait, 's pufztították az azokon
belől lévő épületeket. Nints azonban még
eddig semmi bizonyos hír, vagy eggyik,
vagy másik Várnak fel-adatásáról.

A' *Valenciennesi* Frantziák Jun. 30-kán szörnyen ágyúztak - ki a' Várból, 's fel is vettették tiz hordó haubitz-töltéseinket, és mintegy 40 bombi - golyóbisainkat. — Jul. 2-dikán még nagyobb lövöldözést vittek végbe, ostromló Seregeink ellen, 's négy Emberünket agyon is löttek, 20-at pedig meg - sebesítettek; de a' miéink nagyobb foganattal ágyúztak ő reájok mind nappal, mind főképpen éjtszakára.

Julius' 4-dikén reggel, kilentz Batteriákból lövöldözték az egyesült Seregek *Moguntziát* szakadatlanúl. — Két Frantziák, a' kik éppen az nap szöktek - ki a' Várból, azt beféllették, hogy már akkor, mikor ők el-jöttek, négy Templomok, 3 útszák, és 4 magazinomok — mellyekben katonai ruha, só, széna és szalma tartatott — égtenek - el.

Koburg Hertzeg' Armádiájánál lévő *Kavanagh* Regementbéli Obersterünk Gróf *Hohenzollern*, többet le - szabdaltatott 60 Frantziáknál Junius' 30-dikán, nem messze *Tournay* vagy *Dornick* Városához, *Temple-neuve* megett; el is fogott 15-öt, kik között 3 Tisztek is vagynak, t. i. egy Kapitány, egy Hadnagy, és egy Strásamester. Egy-nél az el-fogottak között valamely Levél találtatott, mellynek foglalata szerént nagy és erős Fr. Tábor készült *Cambray* Városánál. — Részünkről estek - el ketten, és ketten kaptak sebet; a' Prusszusok között

is, kiket segítségére rendelt Gen. *Knobelsdorf*, Oberster *Hohenzollernnek*, ketten sebesítették-meg.

Frantzia - Hennegau' szélén, *Hantes* nevű helységnél állott Strásáinkat el akarta fogni Jul. első napján 200 gyalog, és egy Svadron lovas Frantziaság; de *Koburg'* Dragon. Reg. béli Májor Gróf *Hadik* által diadalmassan vissza-kergettetett. A' Májor Úr' Emberei között ugyan is nem lett oda több háromnál, 's tizen kaptak sebet; a' Frantziák között ellenben hatan ölettetek-meg, egy lovas Kapitány, és 2 gyalogok el-fogattak, 's ötvennél többen sebesítették-meg.

Pedemontzium' széléről, *Argent era* nevű helytől vissza-nyomtak a' Frantziák Jun. 21-dikén egy *Szárdiniai* Seregozdtályt; de mindjárt ellenek indult Tsász. Kir. Feld-M. Lieut. Gr. *Strassoldo*, sokat le-ölt, egy Kapitányt pedig, és hat Köz-embert el-fogott közülök, 's kényszerítette őket vissza-lódulni. Réizüinkről tiz Ember esett-el, 's 12-en kaptak sebet, a' *Belgiojoso'* Muskatéros, és *Vollust'* Gránatéros Bat. jából. E' meg-lévén, *Meane* nevű Fr. falut el-foglalt Gr. *Strassoldo*; hanem Jun. 26kán mintegy 4 vagy 5 ezer Frantziaság által meg-támadtatván, kénytelenítettett más tanyára vinni kevesebb Népét. Ez úttal, 21-en estek-el a' nevezett két Bat. nokból,

16. meg-sebesítettettek, és 30. részzerént elfogattak, részzerént nem találtatnak.

Tegnap érkezett Bétsbe Olasz Országból egy Kurir, a' Szárdiniai Követhez, azzal a' hírrel, hogy Nizza Városa' tájján eggy igen - igen véres ütközet volt a' Frantziák, 's a' Tsász. Kir., és Szárdiniai Seregek között. Mindenik részről annyi Nép esett-el, hogy közel három napokig tartott az el-estteknek el-temettetése. Az eggyesült Seregek voltak a' nyertesek.

A' Bétsi Spanyol Követhez érkezett *Midriti* Tudósítások szerént, 14 millió forintot, és 110 ágyús hajót küldött, hadi segítségül a' Spanyol Királynak Mexiko Városa, melly az *Északi-Amerikában* fekvő minden Spanyol Birtokoknak fő Városa, 's a' Vitze-Királynak, valamint a' leg-gazdagabb Kalmároknak is lakó-helye. Ezen Városról tsak azt jegyezzük-meg még most melleleg, hogy ez leg-regulárisabb Városnak tartatik az egész Világon, minthogy tökéletes quádrát (négy-szeg) a' formája, 's az útfizái olly egyenesek, mint a' nyil. Kerítései, és kapui nintsenek.

A' Frantzia Országi belső hadról, az Insurgensek' és Pátrioták' győzedelmeikről, most megént ellenkezők a' tudósítások — a' szerént, a' mint vagy Jákobinus, vagy Nem Jákobinus - pennából folytak azok.

Lafayette', és *Dümúrié'* példáik után indúlt *Wimpfen Felix* Fr. Generális, a' ki

a' múltt eíztendőben olly erős meg-határozással óltalmazta *Thionville* Várát ; most pedig a' *Cherbourgi* Seregnek Vezére vólt *Normandiában*. *Párisból* azt a' parantsolatot veszi *Wimpfen*, hogy *Calvados* nevü Ország - ofztálynak Fejeit fogatná-el, úgymint a' kik 3 N. Gyülési Deputátusokat árestomba tétették. *Wimpfen* nem hajtott ezen parantsolatra. Ekkor irt néki a' Had-Minister, hogy a' Közjóra ügyelő Deputáziónak kívánságára menne *Párisba*, számot adni a' maga Seregéről. *Wimpfen* ezt felelte *Bayeux* Városából, Jun. 22-dikén: „*Normandia*, és *Britannia* Tartományai akarják a' Közöns. Társaságot; de nem a' törvényteleniséget. Tartozik a' N. Gyülés mind azon végzéseit vissza-venni, mellyeket hozott Máj. 21-dikétől fogva, ha el akarja hárítani a' különben következendő nagy veszedelmet. Nem mehetek én egyébképpen *Párisba*, hanem 60 ezer Emberrel.“ — A' N. Gy. azt végezte, hogy *Wimpfen*-nek se Közember, se Tiszt többé szavát ne fogadja; maga *Wimpfen* pedig, mint Haza' Ellensége, fogattassék-el.

Korszikának négy ötöd része, nem a' Fr. Nti Gyülés; hanem Gen. *Paoli* után hallgat.

Szerviai szabad Seregbéli Fő Strázsa-Mester *Mateitsek* Úrról úgy irtuk vólt, mint hírt, hogy Fran. fogságba esett; de most úgy irhatjuk felölle, mint valóságot,

hogy veszedelemben forgott ugyan Május' 12-dikén: de rabjokká még se lett a' Frantziáknak.

Elegyes Tudósítások.

Az új Fran. Konstitúzió (mivel tsak olyan *hopp* - hírével (igen hirtelenében) állíttatott - meg: sokak által *Constitutio inpromptu*nak neveztetett. — Lehetne nevezni *Pomum Discordiaenak* (veszekedés' almájának) is, mert *Vénus*, *Minerva*, és *Júnó* se tzivakodtak inkább az arany-almán, mint veszekednek a' Frantziák, ámbár ellenkező tzélból, ezen az új Konstitúción. A' kik ragaszkodnak hozzá, Auguszt. 10-dikén szándékoznak meg-esküdni reája *Párisban* a' Szövetség-mezején.

A' *Lengyel Országi* új Diéta, Jun. 17-dikén kezdődött *Grodno* Városában, a' hol t. i. eddig tartotta üléseit az úgy nevezett *Generalis - Confoederatio* (Közöns. Öszveszövetkezés.) A' Diétai első Ülést következő tzeremoniák előzték - meg: A' Király' Palotájában meg-jelentek az Ország' Szenátori, a' Követek, 's *Lengyel Ország*-nak, és *Lithvánia* Tartományának Követei, kik is a' Kir. Felséget mindnyájan az Udv. Kápolnába kísérték, a' hol előbb *Iflandiai* Püspök *Kossakovsky* Úr nagy Misét tartott; ennekutánna pedig *Wilnai* Prélátus *Kossakovsky* Úr prédikállott ezen két tárgyakról: 1.) Valamint minden Embernek különösen, úgy közönségessen is minden Nemzetnek

bóldogsága fundálódik egyedül a' virtuson.
2.) Az Isten semmi egyéb más végre nem teremthette az Embert, hanem hogy bóldog legyen. — Ha a' magános Emberek, és Nemzetek nem bóldogok: annak magok az okai.

Az Orosz Armádiának eggy Ofztálya, mellyet tesznek azon 20 ezer *Lengyel* Katonának, a' kik által-mentek közelébb az Orosz Tsászárné' hűségére, neveztetik *Ukrajniai-Korpusnak*. Ezen Sereg-ofztályból egynehány Regementek által-fzállítottak vólt már Jún. 25-dikén az Orosz Birodalomnak belsőbb Tartományaiba.

Az Orosz, és Svéd Birodalmak között való mostani Békességet, állandónak hirdetik az újjabb tudósítások.

Nem tsak a' részegség közben mondjaki az Ember az igazat, hanem a' részegség után is; úgy hogy ezt a' deák példabeszédet: *In vino est veritas*, így is lehet változtatni: *Post vinum est veritas*. — Angliának *Manchester* nevű Falujából — de a' melly Falu sok Városokat fellyülműl, mind szépségére, mind nagyságára, mind népes vóltára nézve — írják, hogy el-fogtak ott a' minap az útfzán eggy ittas *Hibernust*, mert fel-hevűlvén a' feje a' bortól — avagy talán tsak sertől, vagy puntstól — nagyon lármázott. Minekutánna ki-alutta vólna a' krápuláját: néz széllyel, 's látja, hogy nem igen kívánatos

helyen van. De még inkább nyughatatlankodott azon, hogy miért dugták-bé oda ötöt, a' hol vagyon. Egyebet nem gondolhatott, hanem hogy bizonyosan tudódott az a' titkos Társaság, mellynek ő vólt a' Titoknokja. Kéréshez fogott tehát, olly ajánlás mellett, hogy mindent ki fog nyilatkoztatni; a' minthogy ki is nyilatkoztatott.

Dümúrié következő Levelet botsá-
tott Junius' 15-dikén *Londonban*. a' *Nagy-Britanniai* Státus - Titoknokhoz, Lord *Grenville*hez: „Uram! Brüsszeli Kalmár *de la Coste* Úrra bízta, hogy ezen Levelet adja - által Uraságodnak, két passzusokkal együtt, mellyeket én *Károly Föhertze*gtől nyertem, egyiket *Peralta Károly* névre, másikat pedig tulajdon magam nevére. — Hanemha így gondoskodtam volna magamról: sok alkalmatlanságom lett volna *Német* Országi útazásomban. Hogy *Olasz* nevet vettem - fel: ezt tselekedtem *Metternich*, 's *Mercy* Uraknak, és az ő Barátjaiknak javaslásokból. Nem tzelom nékem *Londonban* maradni, úgymint a' hol esmeretesebb vagyok, hogy sem mint kedvemre élhetnék. Tsupán a' fő Városhoz nem igen messzire akarok én egy házat bérelni magamnak, a' hol tsendessen maradhassak, 's várhassam végét az én szterentsétlen Hazám' hanykódásainak. Ha *Pitt* Úr, a' ki *Euro-pában* leg - nagyobb Státista, és Uraságod

helybe-hagyják ezen lépésemet, melly annyira szükséges az én bátorságomra, és tsendességemre: ígérem, hogy én a' legnagyobb magánosságban fogok élni. — *Auckland* Uram (a' *Hollandiai* Közönséges-Társaságnál volt *Anglus* Követ) mondhatja Uraságodnak, mit mondtam néki. *Maulde* Úr (a' *Holland.* Közöns. Társaságnál volt *Fran.* Követ), az alatt, hogy a' békességről való alku tartott; mondhatja *Gower* Uram is (a' ki *Párisban* volt néha napján *Anglus* Követ) miképpen viseltem én magamat *Anglia* eránt *Minister* koromban. Ezeket mindazáltal nem azért említem, mintha én ezeknél fogva just akarnék tsinálni magamnak, az *Anglus* Nemzetnek erántam mutatandó nem es-lelküségére. Azt jól látja most Uraságod, melly szükséges volt énnékem meg-változtatni a' nevemet: midőn menedék-helyet kerestem *Angliában*. Hogy én el-titkoltam magamat *Dowerben*, azt tsak *Dowerben* tselekedtem; igyekezem ezen hibát az által jóvá tenni, hogy itt minél előbb meg-esmértetem magamat. Ha tellyesíttethetik kérésem: kész vagyok mind annak alája vetni magamat, a' mit fog kívánni tőlem a' *Minister*' böltsessége. “

Lord Grenville így felelt más nap, az az, Jun. 16-dikán *Dümúriének*: „Uram! Ma reggel vettem az Úr' Levelét, mellynek hozzám való irásával engemet meg-

tisztelt. A' belső dolgokra ügyelő Státus-Titoknoknak kötelessége volna az, hogy az Idegeneknek *Nagy - Britanniában* való tartózkodásokra nézve, parantsolatokat vegyen - által a' Királyi Felségtől, 's értésekre adja azokat, Ministeri módon az Idegeneknek. Minthogy mindazáltal az Úr én hozzám irt: tartozom meg-jelenteni az Úrnak, hogy Levelét vettem; valamint az abban fel - tett kívánságára is válaszolni. Az Úrnak Angliai lakása több kedvetlenségeknél volna ki - téve, hogy sem mint meg - engedhetné azt ennek a' Tartomány-nak Igazgatója. Sajnálom, hogy ezen dolog eránt jobban nem útasította magát az Úr, minekelőtte Angliába jött volna. Ha ebbéli kívánságát az Úrnak az előtt tudhattam volna én, minekelőtte útnak indúlt az Úr: minden tartózkodás nélkül meg - irtam volna én az Úrnak, hogy az, haszontalan. Most tehát nints egyebet mit tennem, hanem meg-mondani az Úrnak a' magam értelmét: hogy tartozik az Úr magát azon parantsolathoz szabni, melyet én kénytelen vagyok adni az Úrnak. Ez abból áll, hogy haladék nélkül tüstént mennyen-ki az Országból.

Vévén ezen választ *Dümüré*, ismét viŕza - indúlt *Londonból Ostenda* felé; hanem útazása közben kitsinben múlt, hogy egy *Dünkircheni* prédáló Er. hajó' rabjává nem lett. Hogy *Ostendába* érkezett: fel-

zúdultak ellene a' hajós Legények, és a' Lakosok, 's kövekkel hajigálták. Meg is sebesítették a' fejét. A' *La Chartre* nevet viselő ki-költözött Fr. Reg. nek köszönheti, hogy a' Komendánsához fízaladhatott.

Magyar Ország.

A' hat Hajdú — név szerént: *Böszörmény, Dorog, Hadház, Nánás, Szoboszló,* és *Vámos - Pirts* — Városoknak mostani Dekretális Fő Kapitányok, T. *Jablontzai Petes János* Ur, 38 éltendőktől fogva viseli már az említett Városok mellett a' közönséges Tíztségeket, úgymint egymás után a' Fiskálisi, Vitze és Fő Notariusi, Vitze és Dekretális Fő Kapitányi Hivatalokat. *Szabolts-Vármegye'* Törvényfzékén is előbb első Állzesszor, annakutánna pedig Prézes vólt. Tábla - Birája is egynehány Vármegyéknek. — Hív szolgálatiért, nehány éltendőkkel ez előtt, Udvarnoksággal (Aulae Familiárissággal) tiztetetett meg; a' most uralkodó Felség által pedig kegyelmessen bé - vétetett a' Királyi Tanátsosok' száma közzé, minden taksa nélkül.

Kalotsáról (Pest - Vármegyéből),

Julius' 7-dikén.

„A' Duna, igen nagyon árad. Egy *Miske* nevű Falut egészen el is öntött a' fzfomzfzéságunkban. A' marhákat mindenfelől bátorságosabb helyekre hajtják. Már *Kalotsának* is bé-hatott egy részébe a' viz. Ma, jóllehet Vasárnap vagyon, nyakra-

főre kényteleníttetnek takarítani a' meg-ijjedtt Lakosok, a' hol takaríthatják renden fekvő szénájokat. Az Asszonyok is sirva tépik, a' még éretlen lenjeket. Nőttön nő vidékünkön a' rémülés mindenfelé. "

Debretzenből, Július' 6-dikán.

„Nagy ritkaságot értünk itt, a' múltt Június hónapnak 26-dikán: azt t. i., hogy meg-felejtkezvén talán a' nyár maga rendes természetéről, délutánni 3 és 4 óra között téli idővé kezdett válni. Sokan tapasztaltuk ugyan is, hogy az említett idő-szakaszban hó esett. — Már tehát ezentúl nem hozhatják-fel a' Logikusok nállunk például a' *nyári-hót* a' *Contradictorium in Adjectora*. — A' nagyobb szarvas-marhákrol, a' juhokra, és sertésekre ment-által a' száj, és láb-fájás tájjékunkon. — Ezen most folyó hónapnak 3-dikán ki-megy tőlünk egy Gazda-Ember a' szállásra, hogy egy félben maradott verméből a' búzát ki-szedesse, és haza-hozassa. Fel-bontja a' verem-száját, 's belé botsát egy 15 esztendőös Gyermeket, hogy ez adogassa-ki a' búzát; de míg a' Gazda mérő edényt keresett: addig a' Gyermek meg-fúladt a' veremben. "

Báts-Vármegyéből, Jul. 5-dikén.

„A' mi kegyelmes Ersek Urunk, Gróf *Kollonits László*, Juniushnak 25-dik napján bé-jött Vármegyénkbe, hogy a' Duna-mellyéki Esperestségeken által-menvén, a' Bértálás (Confirmatio) Szentségét szolgál-tatná. E' végre, el-rendeltettek a' Státziók

Új-Vidékig. Leg-első Státzióinak választotta ő Excell. ja *Dantova* Helységet, melly a' Duna' partján, *Mohátsnak* ellenében szép magas helyen fekszik. Jóllehet ő Kegyel-messége most is gyengélkedő egészséggel volt, mindazonáltal kegyes vig ortzát mutatott mindnyájunkhoz, és nagy le-ereszkedéssel volt személly-válogatás nélkül a' maga juhaihoz. Az Úr Isten tartsa sok esztendőig kegyes Atyánkat, Hazánk' egy-gyik Oszlopát.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Julius' 4-dikén.

„Gróf *Bethlen József* Belső Tanácsos Úr, kedves Grófnéjával, és egész úri Ház-népével együtt, ide érkeze a' napokban. Különös indulatot gerjesztett a' Publikum-ban ezen Méltóságoknak szemlélése, mind azért, mivel már régen nem voltak ő Exc. tziájok ezen a' földön, mind pedig példás tulajdonságaikért. Fog menni a' Gróf Úr, a' *Hunyad-Vármegyébe* rendeltt Kommissz-ióhoz, Gróf *Kemény Farkas* ő Excellen-tziája' helyett.

A' Nemzeti Játtzó-Társaság meg-szünt vala egy ideig a' játtzástól, mivel nem volt helye; de most újra, és még jobb móddal hozzá akar fogni. A' piatzra egy nagy deszka - színt készített; *Pestre* pedig egynehány válogatott Játtzók után küldött, kikben mihelyt tzellyát éri: leg-ottan gyönyörködtetni fogja szép elő - adásaival a' Közönséget.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(6.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 19-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

A^s múltt éjjel érkezett *Bétsbe* egy Kurir, azzal az örvendetes hírrel, hogy *Conde* Várát ízerentséssen el-nyertük a^s Frantziáktól; száz ágyúkkal, és 4 ezer Fr. Foglyokkal. — Reményljük, hogy nem sokára ezt írhatjuk *Valenciennes* és *Moguntzia* Váraitól is.

Hogy a^s *Frantzia* Nti Gyűlés különös békességet akart kötni a^s *Nagy-Britanniai* Udvarral: meg-írtuk vala azt környülállá-

sosan (circumstantialiter); hanem a' *Nagy-Britanniai* U d v a r' feleletét, olly maga egész valóságában nem közölhetjük volt, mint most közölhetjük, egy Jelentés után, mellyet a' *Hollandiai* Fő - Kormányfő adott-ki a' múltt Máj. 29-dikén. Az említett feleletnek ide ment-ki az értelme: „Mind addig *Nagy-Britannia*, békességről való alkuba nem erezkedhetik *Frantzia Ország-gal*: míg ez, másképpen nem gondolkodik, és másképpen nem alkalmaztatja magát egyéb Nemzetekhez; — de ha valósággal kívánná is végét látni ezen hadnak *Nagy-Britannia*, a' maga kárának illendő megtérítettésénél, 's jövődöbéli bátorságának meg - fundáltatásánál fogva: a' mint e' részben akarja ki-nyilatkoztatni magát Fr. Ország: írja-meg azt a' határ-széleken fekvő Seregek' Generálissaihoz. Nem fog mindaz-által addig felelődni ezen Irásra: míg eleibe nem terjesztetik az, a' *Nagy - Britanniai* Felségnek, 's el nem küldődik a' Tsászári Királyi, *Prusszus*, és *Hollandus* Generálisokhoz is.“

*Moguntzia - béli, 's mellyéki újjabb
Történetek.*

Valamint Tsász. Kir. Vitézeink szeren-
tsésen bé-rontottak *Weissenau* nevü Faluba,
's el is vették azt a' Frantziáktól Júniusnak
28-dikán: úgy a' *Prusszus*, *Szász*, és *Hasz-*
sus Seregofztályoknak egyesült Szakasz-
zaik diadalmassan el-foglalták Júl. 8-dikan

reggel *Kostheimot*, melly Falu túl esik a' *Rajrán*, 's fekszik a' *Ménus (Mayn)* vize' jobb partján, majd olyan forma mellzéségre *Kasszelhez*, mint a' mennyire vagyon *Weissenau Moguntziához*. Másfél óráig tartott a' viaskodás nagy erőben, mellynek végre a' lett a' ki-menetele, hogy az eggyesült Sereg-szakaszok — mellyeknek veszteségek száz főre tétetik — 3 Frantz. ágyúkat nyertek, 8 Fr. Fő Tiszteket, és 164 Köz-Embereket fogtak, 's bé-ültek *Kostheimba*.

Július' 8-dika tájján igen ritkán ágyúztak a' Frantziák az úgynevezett *Károly-sántzából*, melly részút esik *Marienbornnak* innen a' *Rajrán*.

Manstein nevezetű Prusszus Generál-Májer meg-indúlt Jul. 5-dike' éjtszakáján, két Gránátéros, és más két gyalog Batalionokkal, a' *Zahlbachi* esső - mostta árkok felé, mellyeknél három sántzokat készítették a' Frantziák. Oda érvén, szeren-tséssen el-verte a' Frantziákat mind három sántzaikból; egy hosszú ágyújoknak a' gyújtó lyukát bé-verette vas-szeggel, egy mozsárjokat pedig le-vettette a' hegyről, 's a' sántzokat el-puflattatta azon munkások által, kiket magával vitt; 's egyfzersmind az arra menő parallélának (ostrom-ároknak) ásatását folytattatta. — A' meg - szaladtt Ellenség egész a' Vár' külső árkába bé-kergettetvén, olly nagy lármát okozott a' Várban, hogy mindjárt feles számmal

omlott - ki abból az Ellenség, 's tüstént vissza-nyomta a' Prusszus Gránátérosságot a' Vár-árkából; de ezzel meg nem elégedett, hanem éjfélutánni két órakor még nagyobb számmal rontott-ki, dob-szó, és rettenetes kiabálások között. Egész virradtáig tartott a' puskával való lövöldözés, és ámbár látták a' Frantziák, hogy odavagynak már a' sántzok nagyobb részént: még is új tanyát akartak ütni azokban reggeli hat órakor; — de az akarat, tsak is meg-maradt akaratnak: mert értésére esvén e' dolognak miben-léte Prusszus Kir. Htzeg *Lajos Ferdinándnak*, mindjárt maga mellé vette az ott leg-közelebb volt Tsász. Kir. Seregeket: vitézüil neki ment vele az Ellenségnek, 's el-ejtette azt tzeillyától. — *Callenberg*' Reg. jebéli Fő-Hadnagyunkat, *Ronnetz* Urat, igen nagyon meg-ditserte a' Hertzeg, példás vitézségeért, melyet mutatott, a' kormányozása alatt volt fegyveres Munkásokkal együtt. — Az Ellenség nagyon sokat vesztett; a' Prusszusok' holtjaiknak és sebesseiknek száma 166ra megy, kik között hat Fő Tisztek is vagynak.

Bombi - golyóbisok is vettettek - bé *Máintzba* az említett éjtszakán, 's olly tüzet gerjesztettek, melly két órákig tartott.

Juliusnak 6-dika' éjtszakáján, Prusszus Generálmáyor B. *Kleist* meg-támadott egy Fr. Földvárat, melly, halmon készült *Zahl-*

bachnál: el-hajtotta belőle az Ellenséget, meg telepedett maga benne, 's körülötte, és az ostromló-árok egész' addig nyújtatott.

Julius' 7-dikén, délutánni hat órakor, nagy számú gyalogsággal 's lovassággal, és öt ágyúkkal tsapott-ki az Ellenség, az el-vett *Zahlbach*i Batteriára, mellybe tsak kevésse szállítottak vala az előtt 6 gyalog Prusszus Kompániák. Jóllehet ezeknek nem vólt még semmi ágyújok, számok se ért a' Frantziákéval, el is hullottak, és résszerént meg-sebesedtek vala már közülök egy Tiszt, és 35 Közemberek: még is meg-tartották helyeket nagy állhatatossággal; az Ellenség pedig alkalmas veszteséggel nyomúlt-vissza a' Várba.

Landau' szomszédjában fekvő *Altdorf*i fő-kvartélyából azt írta Julius' 8-dikán *Warmser* Vezérünk, hogy még akkor is *Billickum* Városánál — melly *Billickheim*, vagy *Billigkeinnak* is neveztetik — táborozott az Ellenség; és jóllehet feles számú vizsgálódókat szokott Seregünk felé küldeni naponként: még is holmi tsekélly tsatázásoknál egyéb nem történt vólt az ideig, a' két Seregek között.

Maubeuge Fr. Váron túl, *Bavaihoz* közel, *Houdaing* nevezetű helységnél álló *Hoditz* Generálmáajorunk ellen 150 Frantziák nyomúltak Jul. 3-dikán reggel *Hargnies* felől, olly véggel, hogy ha módját

ejthetik, el-verjék Generálmájorunkat tanyájáról, 's magok telepedjenek - meg azon; de meg-sejtvén szándékjokat *Hoditz* Gen., eleikbe küldött egy szárny (Flügel) *Koburg-Dragonyosokat*, 's egy Kompaniát a' *Colloredo Ventzel* Reg. jéből, néhány Vadászokkal együtt, kik is szépen vissza-tértették az Ellenséget, le is öltek öt Embert belőle. Részünkről, egy Vadász - Katona kapott sebet.

(*Az itt meg-nevezett helyek mind megvagnak azon a' Mappán, mellyet nem régebben küldöttünk.*)

A' *Frantzia* Nemzeti Gyűlés gyakran olvastatott maga előtt a' múltt hónap' vége felé, elme - tsendesítő tudósításokat, mind a' belső zenebonákra, mind a' széleken folyó hadakozásokra nézve; melly tudósításokat közönségesekké is tétetett. Illyenek p. o. 1.) hogy azon Osztályai (Départementjei) a' Közönséges-Társaságnak, mellyek protestáltak a' 31-dik Májusi, és 2-dik Júniusi végzése ellen a' N. Gyűlésnek, meg-bánták tselekedetjeket nagyobb részént, 's vissza-vették protestátziójaikat. 2.) Igen sok felől grátulálnak (örvendenek) a' N. Gyűlésének, az említett végzésekért, és a' Konstitúciónak tökéletes végrehajtásáért. 3.) A' zenebonás Départementokban szereztséssen hartzoltak *Beysser* és *Vestermann* Pátriota Generálisok, amaz Jun. 20-dikán *Nantesnél*, ez pedig *Parthenay* Váro-

sánál Jun. 25-dikén. 4.) A' Sereg naponként nevekedik, 's gyakoroltatik; az Insurgenseké ellenben fogy, és kényteleníttetik magát mindenütt vissza-vonni.

(*Am hiddje mind ezeket a' N. Gyűlés, ha hiheti.* — Ide ragasztunk egygy Angersi Tudósítást, melly költ Jun. 23-dikán: „A' *Gaston'* (az Insurgensek' Fő Vezére) Seregének azon tsapatja, melly el-foglalta a' mi Városunkat (a' régi nevezet szerént, az *Anjoui* vagy *Andegavumi* Guberniumnak fő Városát), kényteleníttetett néhány napokat itt tölteni, részzerént a' mi belső állapotunknak, részzerént pedig és főképpen azon feles számú új Katonáknak rendbehozásokra nézve, a' kik itt kaptak magokat hozzája. Nagy ez a' tsapat, és naponként nevekedik. Nagy része parasztokból áll, a' kik hitelt fellyül - múltó bátorsággal viaskodnak; semmi hó - pénzt el nem vesznek, hanem csak eleséget, 's megesküdtek, hogy le nem teszik a' fegyvert mind addig, míg *XVI. Lajos* erőssen ülénd a' maga meg-öletett Attyának Trónusában. Minden vissza - térő Ki - költöztek, hozzá állanak ezen Sereghez, valamint azon Nemese is, a' kik meg-maradtak benn az Országban, 's itt amott lappangottak, vagy ha nem lappangottak is: ki nem nyilatkoztathatták a' magok értelemeket. Valahová bé-megy diadalmasan ez a' tsapat: mindenütt vissza - állítja előbbeni

helyeikre az el-vertt Papokat; el-üzi ellenben azokat a' bérért bünhödöket, a' kik törvénytelen úton rontottak oda bé; ki-fzabadítja az (ügynevezett) Státus-foglyait, és el-fog minden esmeretes Jákobinusokat. Hólnap indul *Nantes* Városa felé, mellyet meg fog támadni egy más tsapat is, melly *Marcheronnak* ment. — *Gaston*, és a' több Insurgens-Vezérek' buzgóságát még inkább élelztette közelébb annak hallása, hogy néhai *XVI. Lajos'* Fiát — kit ök, *XVII. Lajos* nevezet alatt, *Frantzia* Ország' Királynának kiáltottak-ki — a' Párisi Jákobinusok külön választották Jun. 3-kán a' maga édes Annyától, 's azokba a' szobákba vitték, mellyekben lakott vólt utóljára magánosan *XVI. Lajos*. “

A' *Spanyolokról* következő tudósítások olvastattak-fel Jun. 29-dik és 30-dik napjain a' Fr. Nemzet-Gyűlése előtt: 1.) Hogy *Bellegarde* Vára, jöllehet 26 ezer bombikat löttek belé a' Spanyolok: még sem adta meg magát; de kéntelen lellz engedni nékiek, ha eleséget, és munitziót (puska-port, golyóbist 's a' t.) nem kap. Meg-tétettek a' rendelések, hogy kapjon. 2.) Hogy a' *Spanyol* Seregeknek azon Osztálya, melly *S. Jean de Luz* nevü nagy Mezővárosnál tartózkodott vólt: nem lévén elesége, vissza-takarodott *Spanyol Országba*. 3.) *Andaye* Városánál, ugyan tsak *Aquitániában*, nagy vesztességgel veretett-vissza egy *Spanyol* Sereg-osztály.

(Ezeket is másképpen írják a' Spanyol Levelek.)

Már le-irtuk volt ezt, midőn a' *Bétsi Spanyol Követhoz* érkezett tudósításokból értettük, hogy már *Bellegarde* a' *Spanyoloké*. — Nem kapván t. i. idejében eleséget és munitziót az abban volt Frantz. Őrizet, meg - szökött belőle, 's mindjárt Spanyol Gárnizon (Őrizet) szállott belé. — Rendes Lakosai *Bellegardenak*, nintsenek. Nem egyéb ez — mint azok beszélik, a' kik szemeikkel látták — egy alkalmas nagyságú magános régi *Várnál*, melly egy magas hegy' tetején épült, a' Fr. és Spanyol határok között menő úthoz mintegy fél-óránnyira.

A' *Pedemontziumi* Fran. Seregekről is olvastatott-fel a' Nemzet-Gyűlése Jun. 30-dikán egy tudósítást, mellyet *Brunet* Vezér botsátott hozzája, a' *Nizzai* Grófságból. Meg - esméri ezen tudósításban *Brunet*, hogy nem lehetett szerentsés, a' Ts. Kir., és *Szárdiniai* Királyi egyesült Seregeknek Jun. 12-dikén történt meg - támadásával; Serege' veszteségét azonban nem teszi többre 100 holttnál, és 200 sebeseknél: pedig bátran tehetett volna még egy egy tizfrát mind a' két szám után.

*Olasz Ország*nak *Nizza* nevezetű, és most a' *Frantziák*' hatalmokban lévő *Városából*, *Júniusnak* 22-dikén költt *Frantzia Tudósítások*.

Igen nagy készülétek tétetnek a' *Nizzai* Grófságbéli Frantziák' részéről, ezen két fő tzélokra nézve: 1.) Hogy a' Ts. Kir., és *Szárdiniai* Királyi egyesült Seregeknek *Saorgio* Mező - városánál fekvő táborokat újjolag nagy erővel meg-támadhassák. 2.) Hogy a' *Nizzai* tenger-partot, az ott kerengő *Spanyol* hajós Seregtől meg-óltalmazhassák. — Az első tzélra nézve, sok ágyúk szállítottak a' *Scarenai* Fr. főkvártélyba. — *Kellermann* Generális, a' *Szabaudiai* (*Savoyeni*) Fr. Sereg' Vezérje, *Nizza* Városába utazott-által Jun. 20-dikán, 's onnan *Brunet* Generálissal együtt, Jun. 22-dikén *Scarena* Városába ment, a' hol nagy hadi-tanáts tartatott. — A' második tzélra nézve, batteriák (ágyúzó tanyák) készítették az egész part' hosszában, 's 4 ezer Frantziák, a' kik éppen tsak Június' közepe tájján érkeztenek, táborba szállítottak ottan. — A' Nemzet-Gyűlési Kommissziariusok meg-hirdették *Nizzában*, hogy a' Város ostrom alatt vagyon; minek-okáért által-adta a' polgári Magistrátus, a' Politzájt (vagy belső bátorságra való vigyázást) a' Katonai - Kommándónak. Mindjárt el is fogattak sok gyanús személynék. — Jun. 22-dikén, negyvenig való, résszerént eleséggel, résszerént más hadi készülétekkel rakott hajók érkeztek a' *Nizzai*, és *Villafrancai* ki-kötő helyekbe.

A' *Genuaiak* nagy ágyúzást hallottak Jul. első napján *Nizza* felől.

A' *Livornói* ki - kötő helyben 26 Fr. hajók fekszenek, mellyek mind meg voltak már rakva gabonával; hanem mivel féltek tengerre szállani a' Spanyol hajós Sereg miatt: még tovább is meg-maradtak az említett ki - kötő helyben; és hogy el ne romollyon a' gabona, ismét ki-rakták azt magazinomokba.

Frantzia Ország.

A' Közjóra ügyelő Deputátzió által kidolgozott új Konstitutziónak, a' Nemzet-Gyűlésében igen hirtelen lett meg-állíttatásat, kiki meg - ítélné a' következő elő-adásból. Jun. 11-dikén fogott hozzá annak fel-olvastatásához a' N. Gyűlése, 's mindjárt akkor négy Szakaszokat hagyott-helybe, vagy állított-meg, mellyek között az első vagyon: A' Fr. Közöns. Társaságról; a' 2-dik A' Népnél fel-osztásáról; a' 3-dik A' Polgárok' állapotjáról; a' 4-dik A' Népnél fő jussáról. — Jun. 12-dikén meg-állíttatott az 5-dik Szakasz, a' Departementek', vagy Köz. Társaság-Ofztályok-beli közönséges első Gyűlésekről; és a' 6-dik is, melly a' Nemzeti Repräsentátzióról (Képviselésről) vagyon, és áll tíz tizikelyekből — rendszerént. A' több része pedig ennek, Jun. 14-dikén dekretáltatott. Jun. 15-kén következő Szakaszok állíttattak-meg: A' 7-dik, A' Nmz. Gyűlési Tagokat

választó Gyűlésekről; a' 8-dik, A' Törvényhozó Testről, melly, más névvel a' Nzti Gyűlés; a' 9-dik, A' Törvényhozó Testnek üléseiről; a' 10-dik, A' Törvényhozó Testnek foglalatosságairól; a' 11-dik, A' Törvények' hozásáról. — A' 10-dik Szakaszban azt a' változást tette a' Gyűlés, *Danton'* fel-tétele szerént, hogy a' Minisztérium, v. Végre-hajtó Tanáts, eggyezőleg a' Törvényhozó Testtel, tétethet ugyan szükséges hadi készületeket, ha valamelly Ellenség találja meg-támadni a' Köz. Társaságot; hanem azt, a' Depártementokbéli első Gyűlések fogják meg-határozni: ha kell-e folytatni a' hadi-készületek' tételét, avagy nem? — Jun. 16-dikán, a' 12-dik, 13-dik, és 14 dik Szakaszokon esett-által a' Gyűlés, mellyeknek tárgyaik: — A' Törvényeknek, és Végzéseknak ki-hirdetése — A' Végre-hajtó Tanáts, vagy Minisztérium — és az a' Relátzió, a' mellyben vagynak egymással a' Minisztérium, és a' N. Gyűlés — Jun. 17-dikén egészen által-esett a' Gyűlés, a' még hátra-maradtt tizeneggy tizikkelyeken, mellyeknek tárgyaikat meg-írjuk a' jövő postán.

Minekutánna végre-hajtotta az új Konstitutziót a' Nemzet-Gyűlése: azt végezte, hogy már azontúl mindennap az Oskoláknak el-intézéséről tanátskozzon; 's minden 3-dik nap, a' közönséges jövedelmekről. Az ezekre ügyelő Deputáció azt javasolta

Jul. első napján a' N. Gy. nek, hogy gazdálkodás' kedvéért nem kellene többé Vikáriusokat tartani a' Püspökök mellett, 's léjjebb kellene szállítani a' Püspökök' fizetéseket is; de ezen projektumot tellyességgel nem hagyta helyben a' Gyűlés, — hanem ezzel az alkalmatossággal következendő végzést hozott: Meg kell parantsolni a' Püspököknek, hogy a' Vikáriusokkal is folytattassák rendessen az Egyházi-hivatalt.

Elegyes Tudósítások.

Egy *Londoni* Festő — *Barder* nevezetű — úgy le - ábrázolta az *Orosz* hajós Sereget, a' mint 1791-dikben feküdt az *Angliánál*, hogy némelly Angliai Dámák *tengeri - nyavalyát* kaptak a' nézéséből. A' kép' kerülete, tiz ezer quádrát-lábat foglal magában.

Austriai *Belgyiomnak* hatalmas, és gazdag *Universitássát*, melly *Lovánium* (*Löwen*) *Városában* állíttatott-fel örökre, villa - helyhezette ő Felsége mind azon jussaiha, és prérogatíváiha, mellyekkel *bírhatótt*, és *tartozott bírni* (ezek az eredeti ki-fejezések), mint eggy, a' *Brabantziai* *Rendek* között, az 1783-dik eszt. béli 24-dik *Novemberi* *Ediktom* szerént.

A' *Lüttichi* (*Leodiumi*) *Hg - Püspök*, e' folyó hónapnak 9-dikén iktattatott-bé közönségesen a' maga *Fejedelmi* *hivata-*

lába. Meg-értvén ő Hertzege, hogy a' fő Városi Elöljárók, és a' Lakosok között is igen sokan, világosításokkal, és más egyéb külső öröm-bizonyításokkal akarják jelesíteni az Inauguráció' pompáját, jelentette : hogy jóllehet ő Hertzege azt tartja leg-nagyobb tiszteletnek, ha Alattvalói külsőképpen is ki-mutatják erántta viseltető buzgó indulatjokat ; a' környüllátásokhoz képest mindazáltal nem akarja, hogy költséget okozzanak magoknak, — a' kiktől telik, leg-nagyobb gyönyörűséget fognak szerezni ő Hertzegének, ha az említett végre szántt summát szegényeknek osztogatják.

A' *Nápolyi*, és *Római* Udvarok között már néhány esztendőktől fogva fenn-forgó magános protzesszus, még se igazodhatott el. Tárgyazza ezen protzesszus, azt a' tzeremoniát, mellyel annakelőtte szokott vólt a' *Nápolyi* Udvar, minden *Péter'* és *Pál'* napja előtt való estvén esztendei ajándékkal kedveskedni a' *Római* Udvarnak.

A' *Lengyel* Országi Diétának első Ülésében, *Krakkói* első Deputátus Gróf *Ankvitz* tartott egy Beszédet, melly után Diéta - Marsalljának, vagy Prézessének (Elölülőjének) választásához fogtak a' Rendek, 's ment a' voks *Bielinsky* Úrra. Ezen választás tudtára adatott a' Királynak, különös Deputáció által Jun. 19-dikén. — A' más napi (20-dik Juniusi) Ülésben azt

kivánta mindeneknek előtte a' Prézes, hogy az Ország-Gyűlés' Tagjain kívül, mennyek-ki mindnyájan a' Gyűlés' palotájából, mert olly tárgyak fognának fel-vétetődni, mellyekről nem lehet más idegenek' hallottára tanátskozni. Ezen kívánságnak ellene mondtak sok Deputátusok, 's akarták tudni: minémű tárgyak legyenek azok. Eggyütt fogta velek a' dolgot, *Lithvániai* Nagy - Marsall *Tyszkievitz* Úr is, 's törvényekből mutogatta, hogy az Orsz. Gyűlési minden tanátskozásokat közönségesen kell tartani: hadd hallhassák azokat mások is, a' kik nem rendes Tagok; hanemha a' tanátskozásoknak önnön természetjek hozná magával, hogy ne tudja azt más a' Gyűlésen kívül: de a' Prézes újra is azt mondotta, hogy a' nagy dolgokról, mellyek annakutánna ugyan tsak közönségesekké fognának tétetni, zártt palotában kellene tanátskozni. — Minekutánna darab ideig tartott volna a' versengés: *Tyszkievitz* Úr is reá állott végre a' Prézes' kívánságára, 's jelentette egyfzersmind, hogy tsupán a' Törvények eránt viseltető tiszteletéből szólott vólt ő az ellen. Ki-mentek tehát a' Hallgatók, 's el-kezdődött az Ülés. A' Prézes két Irásokat terjesztett mindjárt a' Gyűlés eleibe, mellyekben az *Orosz*, és *Prusszus* Követek azt kívánták: hogy konfirmállyal haladék nélkül az Ország-Gyűlés, az *Orosz* és *Prusszus* Seregeknek *Lengyel*-Országban

tett el-foglalásaikat. — A' 21-dik Júníusi Ülésben jelentette a' Prézes, hogy abban, az említett két Irásokra készített feleletek fognának meg-visgáltatni; melly jelentésre tüstént el-takarodtak a' Nézők. — Júníus' 22-dikén fel-olvastattak a' feleletek, hely-be is hagyattak, és subscribáltattak.

Magyar Ország.

Pétsről, Julius' 9-dikén.

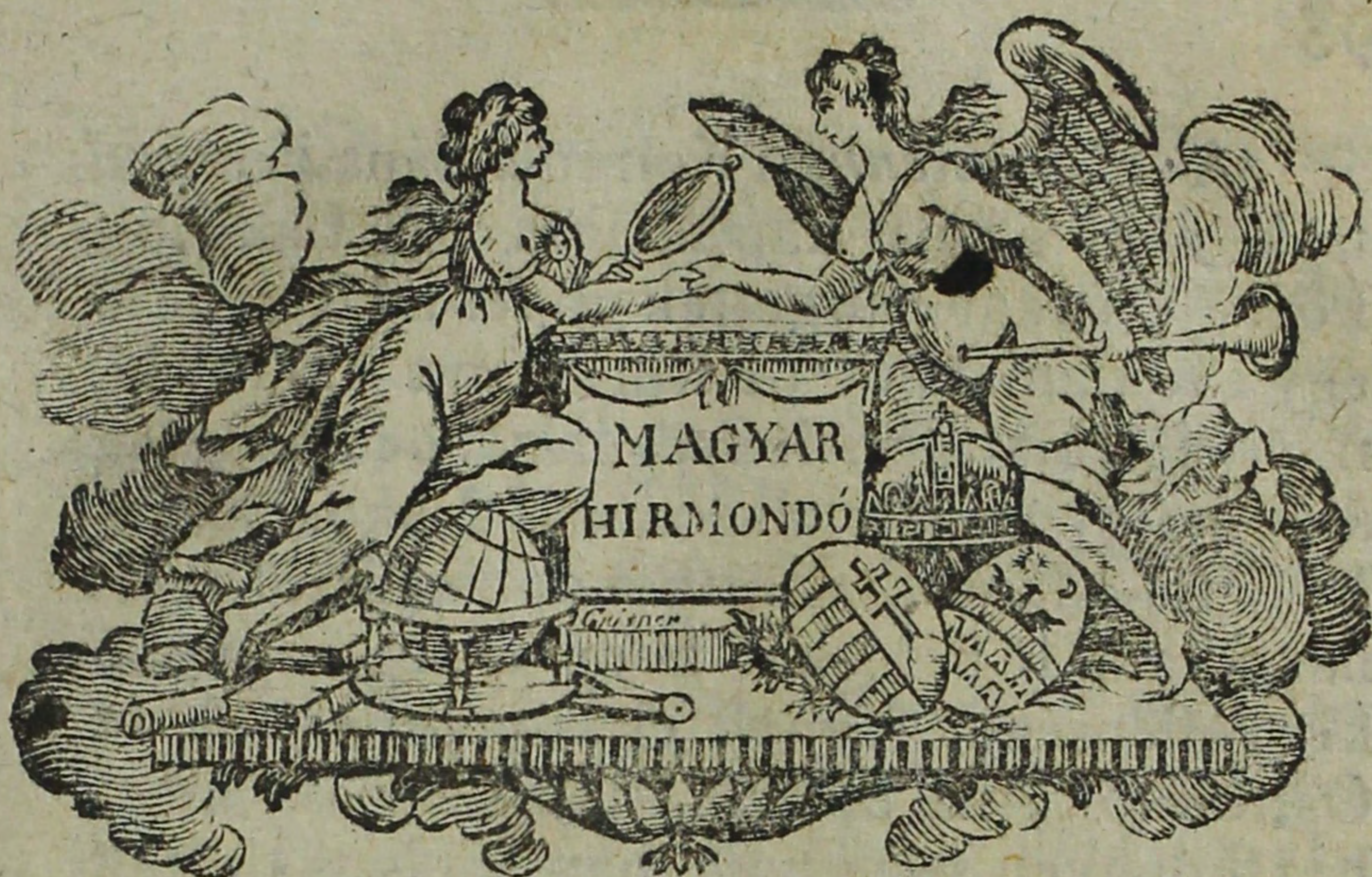
„Tegnap érkezett Városunkba, és ma itt múlat, az *Erdödy* név alatt vitézkedő Huszároknak még eddig *Eszékenn* tartózkodott, 's hólnap a' Táb o r' piattza felé induló, 266 Emberekből álló rölze.“

B é t s.

Vigano, és a' Felesége, sok vizzontagságaik után — mellyeknek tsak nem rendszerént ki van téve az érdem, és tökelle-tesség — fel-vétettek tegnapi napon vólta-képpen az Udvari-Teátromba, a' jövő Farsang' végéig tántzosoknak, 1500 aranya-kért; 's e' felett, övek lészzen egyízer, a' mi bé fog akkor menni a' Teátrom' Kafz-fzájába.

A' 37-dik^{* * *} oldalon, a' 13-dik^{* * *} sorban, e' helyett: *Tsász. Kir.*, kell olvasni: *Frantzia*. — A' 67-dik^{* * *} öld. *Bezerédi* helyett: *Berzeviczi*. — A' 72-dik^{* * *} öld. Máj. 21-dike helyett: Máj. 31-dike.

A'

TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(7.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 23-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környürlállások.

A' Hertzeg *Koburg*'Seregének FőKvartély-
Mester - Stabjánál Májori ranggal szolgáló
Vermáty Úr, a' ki, *Conde* Várának, Jul.
13-dikán történt el-foglalásáról küldetett
Bétsbe Hírmondóul, beszéllgetvén a' többek
között a' Magyar Gránátérosokról, nem
győzte ezeknek vitézségeket eléggé magafz-
talni, mellynek tizimereit lehet is, úgymond,
rajtok látni: mert többnyire mindnyájának
ezüst vagy arany érdem - pénz tsillámlik a'
mellyjén.

G

A' *Valenciennesi* Kommendáns *Ferrand* csak nem akar kápitulálni. A' Lakosok között, sokan sürgették a' fel-adást; de ő egy Proklamátziót (Hírdetvényt) adott-ki, mellyben biztatás, fenyegetés, sőt hazugság által is igyekezett el-vonni a' Lakosokat a' Vár' fel-adásáról való gondolkozástól. Azt hazudta t. i. nékiek, hogy a' leg-nagyobb kegyetlenséget fognák el-követni rajtok az Ostromlók, ha bé-botsáttatnának a' Várba. Ezt könnyen meg-tzáfolhatták, 's tzáfolták volna is kéttségkívül a' szegény Lakosok: hanemha fel-állítva szemlélnék közöttök a' *Gvillotinét* (fő-vevő eszközt).

Luxemburg Tartományából, *Julius* 12-dikén. — „A' múltt hónap' végén, újra meg-látogatták ezen Tartományt a' Frantziák, 's szokások szerént, rabláshoz kezdettek; de *Sz. Hubert*' tájára érvén, nem múlattak sokáig, hanem ismét visszalódúltak. — Azon Tisztjeink között, kik a' 9-dik Juniusi véres ütközetben — melly *Arlon*' táján történt — meg-sebesítettettek vala, nagy részént mind el-hóltak sebjeikben. Meg-hólt Gr. *Serényi* is, kiről irtam volt, hogy a' nyakán kapott sebet. “

A' *Moguntziai* Frantziák megént ki-tsaptak Jul. 12-dike' és 13-dika' éjtfzakáin *Weissenau*, és *Marienborn* felé; 's ámbár mind a' kétszer hatalmassan vissza-verettek: még is Jul. 14-dike' éjtfzakáján is újra krontottak *Weissenau* felé, még pedig olly

erővel, a' mellynél nagyobb egyszer se támadták volt még meg Ostromlóikat.

A' *Szárdiniai* Koronához tartozó, de most a' Frantziák által el-borított *Nizza* Grófságból, ismét szándékozott mostanság szerentsét próbálni az Ellenség, az eggyesült Tsász. Királyi, és *Szárdiniai* Királyi Seregek ellen.

A' *Spanyol*, és *Frantzia* fzéleken táborozó *Spanyol* Seregeknek száma 77408 főből állónak iratik az újjabb tudósításokban; a' tengerre pedig 2959 ágyúkkal spekeltt 37 első nagyságú, 26 középfzerű, és 11 kisebb hadi hajókat szállított már ki *Spanyol*-Ország. — A' *Navarrai* Sereg' Vezérének, *Don Ventura Caronak*, *Madridba* küldött saját hír-adása szerént: elvert ő Jun. 6-dikán 3 hegy között négy ezer Frantziákat, és *Pignon* nevű Fr. Erösséget is el-foglalt azon alkalmatossággal. Egy Tiszt, és 173 Közemberek estek-el a' *Spanyolok*' részéről; a' Frantziák' vesztesege nagyobb volt; fogattak is el sokan közülök, 's nevezetessen a' Vezérjek is, Gen. *La Genetiere*. — A' *Cataloniai* Sereg' Vezére *Don Ricardos* azt írta *Madridba*, hogy a' melly 400 Frantziák *Bains* nevű Erösségben voltak őrizeten, mind az ő foglyaivá lettek Jun. 4-dikén; és más nap, *De Garde* nevű Fr. Erösség hasonló módon adta-meg magát.

A' *Florentziai* Udvarnál lévő *Anglus*

Követ, Lord *Hervey*, irt a' múltt Májusban a' *Florentziai* Státus-Titoknokhoz *Terristori* Úrhoz, melly irásában jelentette néki, hogy *Anglus*, és *Spanyol* hajós Seregek fognának érkezni a' Közép-tengerre; továbbá, hogy az *Anglus* Udvarnak nehezen esik az a' Neutralitás, mellyet tart a' *Toskánai* Nagy-Hertzeg, a' jelenlévő hadra nézve. — *Terristori* Úr azt felelte vissza *Hervey* Úrnak, hogy ő *Toskánai* Nagy-Hertzege, ennekutánna se kíván el-állani a' Neutralitástól. Ezen jelentésre, kemény ki-fejezésekkel válaszolt Lord *Hervey*, 's még keményebbekkel irt más Követ-társaihoz, hogy igyekezzenek ők is a' magok Udvaraik által reá vétetni a' *Toskánai* N. Hertzeget, a' Neutralitásnak félbe-fzakasztására.

A' Fran. Insurgensek ellen hadakozó Pátriota - Generálisok: *Biron*, *Cauclaux*, és *Vestermann*, több rendbéli győzedelmikről irtak a' N. Gyűléséhez, mellyeknek könnyebben hitelt ad a' N. Gyűlés, mint a' veszteségekről való hireknek.

Hogy *Bréda* Vára, olly hirtelen feladatott vala a' *Dümúrié*' Seregének: nem tsak maga a' Kommendáns Gen. *Byland* lakolt ezért; hanem a' fel-adásba meg-eggyezett más 17 Tisztek is. Ezek, esztendei, és hat heti tömlőtze büntetődtek. A' protzesszusokra tett költséget, egészen tartoznak meg-téríteni ezen bűnös Tisztek. Magára *Bylandra*, negyven ezer hollandus forint esik.

Frantzia Ország.

Az új Konstitutióról közlött előadásunkból ki-tetűzik, hogy az, nyóltz napok alatt fel-olvastatott, meg-visgáltatott, rendbe szedetett, 's meg is állíttatott a' N. Gyűlésében; továbbá, hogy az, 25 Szakaszokból áll, mellyek között a' 14 első Szakaszoknak tárgyaikat meg-irtuk már a' múltt postán; a' még hátra-maradott 11 Szakaszok ezek: 15-dik, A' Nemzeti nagy Törvényfzékről. 16-dik, A' Depártementei vagy Közöns. Társaság-osztályokbéli Magistrátusokról. 17-dik A' polgári igazságról. 18-dik, A' vétkeket tárgyzó (criminális) igazságról. 19-dik, A' vétkező Tisztviselőket, hivatalyaikból ki-vető Törvényfzékről. 20-dik, A' Közöns. Kontributzióról (Adózásról.) 21-dik, A' Nemzeti-Kintstárról. 22-dik, A' számadásra való köteleztetésről. 23-dik, A' Köz. Társaság' erejéről. 24-dik, A' rendkívülvaló Nemz. Gyűlésekről (mint a' minémű p. o. ez a' mostani Gyűlés.) 25-dik, A' *Frantzia* Köz. Társaságnak, a' külső Hatalmasságokhoz való maga-alkalmaztatása' módjáról.

Ezen 25 Szakaszokhoz adattak még Tóldalékúl egynéhány tikkelyek, mellyek között való ez is: *A' Frantzia Közönséges-Társaság, betsben tartja a' hívséget, egyenességet, bátorságot, talentomot, és szerentsétlenséget.*

Mind *Párisban*, mind *Párison* kívül,

sokan az égig emelik, sokan ellenben földig gyalázzák az új Konstitutziót. Annyira haragúsznak a' Jákobinusok a' 'Konstitutzió' gyalázóira, hogy még ama' nagy tudományú Tagja is a' N. Gyűlésnek *Condorcet* árestomba tétetett, 's az irasai el-petsételtettek, tsak azért: hogy ő mondatik Szerzőjének lenni egy kerengő Írásnak, melly rostálya a' Konstitutziót.

Marát, még annakelőtte vissza-ment ugyan fogadása ellen a' N. Gyűlésbe, minek-előtte el-vált volna a' dolgok a' meg-árestáltt N. Gyűlési Tagoknak (kiknek számát 32-re teszik a' leg-újabb tudósítások); ki-maradt mindazáltal már azólta megént a' N. Gy.ből, mert *maródi* (beteg) lett. Tsak ugyan meg nem állhatta, hogy ha már személylyessen nem lehet: írása által ne mutassa magát a' Gyűlésben. Irt ugyan is ehhez, és a' Gyűlés, akaratja ellen is fel-olvastatott egy részt az írásából, mert attól félt, a' mivel *Levassieux* nevű Tag fenyegetődött, hogy t. i. ha az említett írást eggyátalljában félre tejei a' N. Gyűlése: következő nap beteg ágyában fogná magát fel-vitetni *Marát* a' N. Gyűlése' palotájába. Írásában megént azt felfezgette, a' mit már sokszor akart végre-hajtani, hogy t. i. jutalom tétessék-fel a' ki-költözött Fr. Hertzegek' fejeikre. — Az Insurgensek ellen hadakozó Sereg' Fő Vezérét *Biront*, öreg Udvari-Inasnak nevezi *Marát* ezen írásában, és

fájlallya, hogy eggy ilyen Ember vezérli az Insurgensek ellen tusakodó Sereget.

Simon nevezetű Polgár adatott Nevelőül a' Királyfi mellé.

Elegyes Tudósítások.

A' *Damúrié* által, Hertzeg *Koburghoz* által-küldetett Fr. N. Gyülési négy Kommiszfáriusok, és a' már nagyon esmeretes nevű *Börnönvily* néhai Fr. Had-Minister, *Tseh-Országnak Éger* nevű Várába vitettek.

Lengyel Ország' Gyülésében, midőn el-olvastattak volna az *Orosz*, és *Prusszus* Követek által bé-adott Irások, így szóllott *Stanislaus* Király: „Jelentem az itt egygyütt lévő Rendek előtt, hogy midőn én, a' minden Oroszok' Fels. Tsászárnéjának óltalma alatt fel-állított *Targovitzi* Konfederátzióhoz (Öfzve-szövetkezéshez) állottam; azt én olly biztatásra tselekedtem, hogy a' (*Lengyel*) Közöns. Társaságnak birtokai, magok' előbbeni egész épségekben fognak meg-hagyatni. Egyedül, az ezen biztatáson épült reménység vezérlette lépéseimet; 's kötelességemben áll énnékem, tudósítani erről, a' Diétára egybe sereglett Rendeket, a' kikről reménylem, hogy ugyan azon értelemben és indulattal fognak maradni a' Közöns. Társaságnak integritássa (előbbeni egész épségében - való megmaradása eránt. Jól látom én azt, hogy az (*Orosz*, és *Prusszus* Követektől) vett Irásokra, igen válogatott, 's meg-fontolt

ki - fejezésekkel szükség felelnünk ; de minden mi kívánságunk csak is abban állanak ; hogy adódjon - vissza minékünk a' mi Tartományunk. Reménységem vagyon énnekem , hogy ő (Orosz) Császári , és Prussz. Kir. Felségeik , a' magok böltsességek és igazságok szerént által fogják látni , hogy a' mi Nemzetünk leg-kisisebbnyire is alkalmatosságot nem szolgáltatott azon fel - osztására Lengyel Országának , mellyet szükségesnek ítélték a' két (t. i. Orosz , és Prusszus) Udvarok. “

Brüsszel Városában , 's ennek környékén igen sok tolvajságok estek vala a' múltt hónapban ; ezen kívül vevődött észre , hogy a' ki-költözött Frantziák között sok Jáko-binus Kémek , és Tsábítók is lappanganak , a' kik minden ki-gondolható titkos utakat és módokat el-követnek a' magok veszedelmes szándékjoknak elő-mozdítására : ezokon , Jul. első napján vizsgálók küldettek mindennemű vendégfogadókbá , a' kik szorossan ki-kérdeztek minden ott tartózkodott személlyeket , kik között sokakra akadtak , a' kiknek nem vólt olytén passzusok , mellyel elegendőképpen bé-bizonyíthaták volna , kik legyenek ők ? El-fogattak tehát , 's meg-árestáltattak. A' míg ezen vizsgálás tartott : bé vóltak zárva a' Város' kapui , 's feles számmal járták a' Volontérok a' bástyákat , hogy a' rossz járatbéli Emberek közül eggy is el ne illanthasson.

Nápoly - Országban, a' nagy szükség után, olly bőv aratás lett, hogy a' Király mindenütt Tedeumot tartatott azért az Országban.

A' Napkeleti - Indiákra kereskedő Anglus Társaságnak Kormányfője méltóknak esmérte különös jutalomra *Cornwallis* Generálisnak érdemeit, a' ki olly sok ideig, 's olly szerentséssen hadakozott ama' megesküdt Ellenségekkel az Anglusoknak — *Tippo-Saib* Indus Fejedelemmel. Jutalmúl rendelt néki a' Társaság húsz esztendőig, minden esztendőre öt ezer font sterlinget, még pedig úgy, hogy ha az említett húsz esztendők alatt halála történne magának *Cornwallis* Generálisnak: tehát erre az esetre, a' Fia is — *Lord Brómes* — szedhesse esztendőnként az öt ezer font sterlinget, egészen a' húsz esztendők' el-tölttéig. — *Lord Lushington* azt mondotta: ő reményli, hogy ha ártatlannak fog találtatni *Hasting* Úr (a' ki Indiai Kormányozó vólt, hanem már hét esztendőktől fogva fogságban, és protzesszus alatt vagyon *Londonban*): minden költségeket meg fog néki téríteni a' fenn-ementett Társaság, a' melyeket költött a' protzesszusára — meg-ett pedig már ez a' protzesszus egynehány száz ezer forintokat.

Asszonyi Históriák.

Londonban, egy d' *Eon* nevezetű 67 esztendőös Gavallér - Asszony olly karddal-

való viaskodást vitt mostanság végbe sok Nézők előtt, hogy akármelly erős, gyors, és a' magános viaskodásokban gyakorlott Iffjú se tehetett volna már ki jobban magáért. — Szakadatlanúl tapsoltak néki a' Nézők; a' Korona-Örököse, és a' *Glocesteri* Hertzeg pedig, szeméellyessen gratuláltak (örvendettek) néki.

Bourbon Hertzegné, hollzas törvényi vizsgálás után, ártatlannak ítéltetett, 's szabadon botsáttatott, azon Fr. Közöns. Társaság - osztálynak Kormányfője által, melly a' *Rhodanus (Rhone)* vize' torkolatjáról neveztetik. *Párisban* is le - vétettek a' Hertzegné' házáról a' petsétek, a' Nti Gyűlés' parantsolatjából.

Rolandnak — a' mostani Fr. Nemzet-Gyűlése előtt olly soká kedvességben volt Ministernek — Feleségét ki-botsátotta a' Párisi Politzáj Jun. 24-dikén az *Abtey* nevű tömlötzből; 's hát alig lépett-bé szegény a' házába, hogy már más új parantsolatot mutatnak néki, mellynek ereje szerént, a' *Ste Pelagie* nevezetű tömlötzbe vitetett.

Ama' nevezetes Frantzia Asszonyaágot, a' ki húsz és egynehány esztendőkkel ez előtt egy Frizér' ágyassából egyszerre *Dubarry* Grófnévá, 's negyven ezer forint esztendei jövedelmű Dáma'vá lett, elfogatták Július' elein a' *Lucienne* helység-béli Elöljárók, melly tselekedetjeknek azt az okát adták a' N. Gyűlése előtt: hogy

az említett Dáma minden hozzá folyamodott Aristokratákat bé-fogadott magához, és sok gyanús utazásokat tett *Angliába*, néhai Minister *Lebrän'* engedelmeivel. Ezen dolgot, a' Köz-jóra ügyelő Deputátciónak adta-által a' N. Gyűlése.

Magyar Ország.

Szabolts - Vármegyéből, Július' 12-dikén.

„Itt az újságok, mind-össze is ezek: A' munkás drága; mind a' lovas, mind a' gyalog Katonák verbuálnak; a' tavaszi száraz idők miatt, kevés szénánk leve. ~ A' közelebb múltt *Nyíregyházi* héti Vásárban azt beszélték némelly eggyügyű Emberek, hogy *Moguntziánál* egynehány osztály lovas Katonák fel-vettettek puskapor által, még pedig olly magassan, hogy harmad nap' múlva is hallatott még le a' levegő-égből a' lovak' nyerítése. — Repedésig nevette okos Ember, ezen mód nélkül sületlen beszédet. “

Sopronyból, Julius' 20-dikán.

„Az idő, nállunk gyönyörűen foly. Hogy rekkenők ne legyenek a' melegek: lengedező szelek mérséklék. — Az arató Gazdákra, reájok tódult a' dolog. A' rozs, búza, árpa, sőt a' zab is egyszerre érnek, 's ugyan neki kell türközni a' munkának. A' szőlő-hegyekre nézve is helyre-hozza most Július, a' hideg, 's essős Május és Június hónapoknak mostohaságát. “

S. Keresztesről (Fejér-Vármegyéből.)

„Ezen folyó 1793-dik Esztendőben, Febr. 14-dik napján egy *Balogh Istvánné* nevezetű 104 esztendős Özvegy - Asszony temettetett-el itten, a' kinek élő gyermekei, unokái, 's még unokáinak unokái is öfzve számláltatván ezzel az alkalmatossággal, kilentzvenhatra ment a' számok. Ez az Asszony vékony testtel, de tellyes életében jó egészséggel vólt. Halála előtt kevésel, a' szemeiben szenvedett valamelly fogyatkozást, de a' melly miatt tsak ugyan eljárhatott vólt még magától a' Templomba. Meg-nehezedvén végtére rajta az öregség, és a' nyavalya is, otthon tartózkodott 4 hónapokig; de az alatt is mindig jó ízűt evett. Halála előtt egy nappal, minden közelebb lévő gyermekeit 's unokáit magához hivatta, jóra intette őket, el-bútsúzott tőlök, 's úgy rekeszté-bé hosszan terjedt életét, hathatós és serkentő példát hagyván maga után arra, hogy a' mértékletes munka és szorgalmatosság, leg-jobb fenn-tartói a' test' egészségének 's épségének.“

Pest - Vármegyéből, Julius' 17-dikén.

„Az aratás, nagy divattyában vagyon a' Duna-menttiben. Aratók kevesen jöttek, a' kik jöttek is, azok sem résziből, hanem kész pénzért dolgoznak: tsomóját, 17 kévéjével 10—15 krajtzárokért. A' ki szereztsére Részest (részért való Munkást) talált, a' leg-szebb búzát nyóltzadán adta-ki; a'

leg-alább való Leánynak 20 kr. az aratásért való napi bére, e' mellett négyszer eszik egy nap, még is, ha tsak a' Gazda szüntelen sarkában nints: mit sem ér a' munkája.

Vármegyénknek Szalk-Szent-Márton nevü Helységében hólnap lesz az első Vásár, mellyre a' Földes Úr — Gróf *Festetits* ő Nagysága — nagy készületeket tétetett előre. “

N. N. Vármegyéből, Július' 2-dikán.

„Eggy ide-való, de más származású Lakos fel-hevülvén nem régiben a' szöllő' levétől, pőre ingre vetkezett, 's kedve kerekedvén az ugráláshoz, parantsolt Feleségének, hogy füttyöllyön: ő, úgymond, majd járja. Az Asszony rá kezdte a' nótát, de el-hibázta; mellyen a' részeg Ember meg-bosszankodván, botra kap. Az Asszony ki-ugrik az útszára, a' Férje utánna, 's földre terítvén azt, nagy lármával, és káromlással hányta reá az ütlekeket. Eggy a' Fő Szolga - Biró Urak között, szintén ablakáról nézvén e' történetet, Hajdút küld mindjárt a' botránkozás' helyére, 's maga eleibe viteti mind a' szédelgős fejü Férjfit, mind a' szerentsétlen Asszonyt, kitől is megértvén a' dolog' valóságát, jó tizenkettőt voníttat a' garázdálkodó Ember' farára; 's minekutánna még szóval is szép intést tett volna hozzája: békével haza botsátotta. A' kettős intés után, el-pihent az Ember; de reggelre kelvén, kedvetlen érzéseiből

alkalmatosságot vett a' tudakozódásra, 's hallván a' rajta elkövetett fenytéket, rajta megy krápulásan a' Szolga-Birón, 's kérde tőlle nagy fénnnyen: mitsoda jussal verette-meg ötet? Felel a' Szolga-Biró: „Én bizony, Barátom, tsak azzal a' jussal, mellyel birok, minden közönséges botránkoztatásoknak el-távoztatására. “ Nem nyűgódott-meg ezen feleleten a' vert-fenekű, hanem kegyetlenül kezdett hánykodni, protestálgatni, 's olly esztelen beszédekert erefszteni - ki a' száján: hogy ha egyet villámlik, azt is szabad néki bé-inni, szabad fűtyörézés mellett tántzolni is, szabad a' rossz musikást meg is verni 's a' t.; de meg-járta a' képzeltt nagy szabadsággal: mert hogy az efféle hafzontalan képzelődés ki-essen a' fejéből, 's villa se férkezzen oda többé: már most dupla portziót, az az, 24 hajdú - páltzát kapott orvosságul — és hogy a' kúra még annál foganatossabb legyen: tsendes hűvös helyre tétetett a' Patziens. “

Erdély Ország.

„A' Fő Kormány - Széknél — melly *Kolosváratt* tartja a' maga Üléseit — Referendáriusságot viselt Fő Tifzt. *Martonffy* Kánonok Ur, *Szerbiai* Püspökségre emeltetvén, a' Rom. Katholika Kommisszióhoz tétetett - által.

Örmény Nemzetbéli Kereskedő N. *Csíki* Ur, egy szép erfényben száz aranya-

kat ajánlott - bé Felséges Urunknak, hadi segítségül.

Az *Ebesfalvi* Örmények, nem tsak annyiban kívánták könnyíteni a' had' terhét, hogy jó szívvel ki-állították azokat a' lovakat, mellyek a' közönséges fel-olztás szerént estek reájok; hanem még azon fellyül 50 derék paripákat ajándékoztak, mellyek már által is szállíttattak, a' Felség' *Mező-hegyesi* ménességéhez.

Kolosvárról, Júliusnak 13-dikán. — „Különbkülönbféle Német Újságok irták, hogy Fels. Urunk el-olzlatta a' Kabinétot, mellyet néhai Fels. *II. József* Császár állított vólt fel, 's annak helyébe egy Konferen-tziále Minisztériumot állított - fel, maga prézidiuma (előülése) alatt; de minthogy ezen dologról semmit se tudhattunk a' *Hirmondóból*: kezdtünk felőle kételkedni. A' mennyivel inkább szeretjük jó Fejedelmünket: annál inkább kívánnánk bizonyost tudni minden rendelkezéseiről, és intézeteiről. Egy magános tudósításból ezt olvastuk: „A' Kabinétban, úgymond, semmi egyéb nevezetes változtatást nem tett ő Felsége; hanem hogy *Schloisnigg* Udvari Tanácsos Urat, a' ki Titoknoki és Direktori hivatalt viselt a' Kabinétban, egész fizetéssel (az az esztendőnként ki-járandó 7 ezer forintokkal) nyugodalomra bocsátotta, és helyébe nem is nevezett senkit; hanem Gróf *Colloredo* viszi az egész Direktorságot. — Eggy Offi-

ciális, *Streinszberg* Úr is ment-el mostanság a' Kabinétból, a' Direktóriumhoz Titoknoknak; de e' helyett lesz más. Ment-el még a' Kabinétból egy Kántzellista is — *Ehrenberg* Úr — az *Alsó-Austriai* Kormányfőkhöz Kontzipistának. Ennek helyébe más nem tétetik: mert elegendő számmal vagynak különben is a' Kántzellisták. “

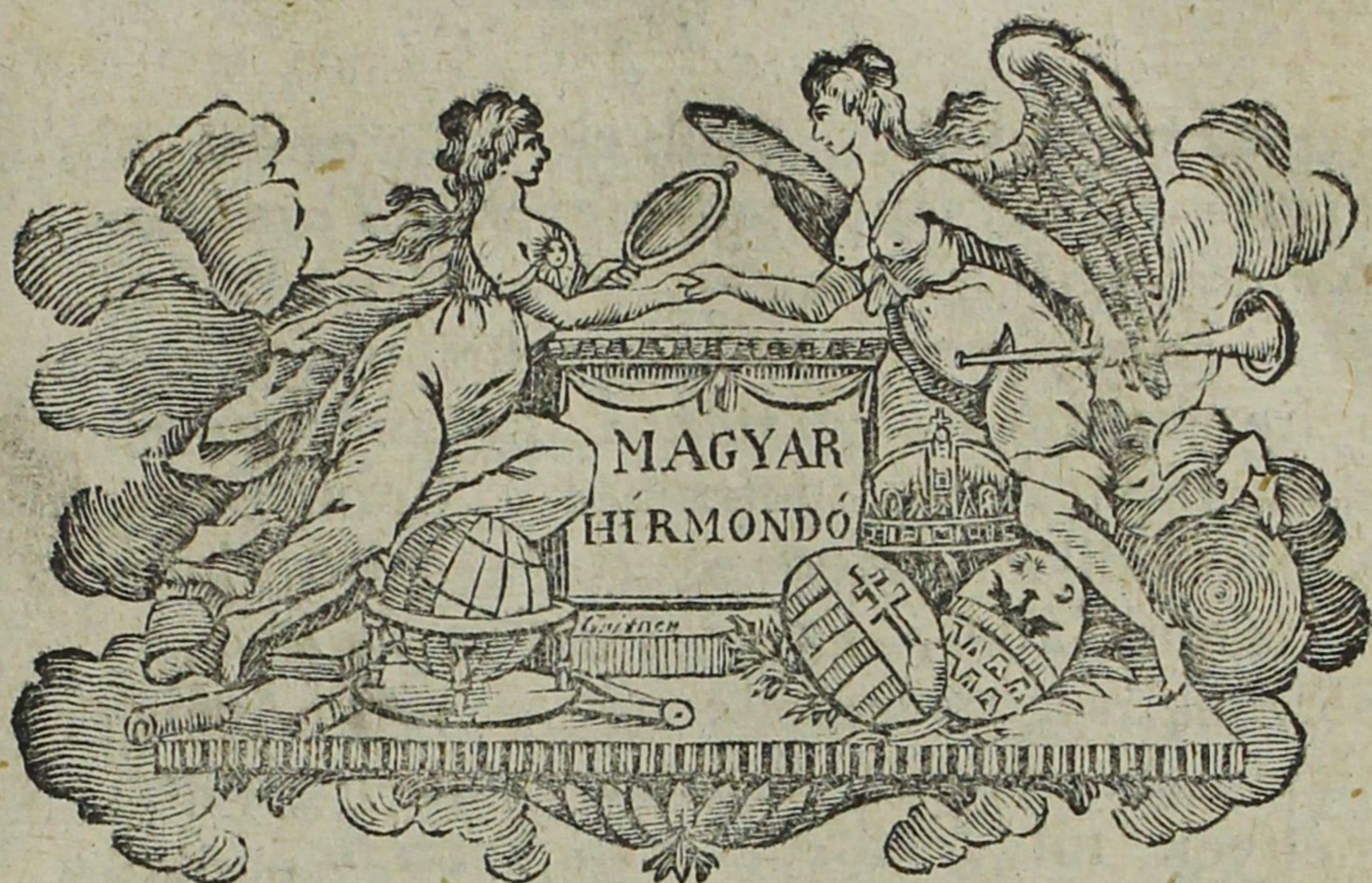
(Az az igaz, a' mi a' magános tudósításban volt: — *Streinszberg* Urat *Müller* Úr váltotta-fel, a' ki minekutánna 21 esztendőktől fogva szolgált volna már az úgynevezett Státus - Tanács' (vagy a' belső dolgokra ügyelő Minisztérium') Kántzelláriájánál: most Titoknoki ranggal tétetett-által Officiálisnak a' Kabinétba.)

B é t s.

A' rekkenő melegek után, melyeket alig leheté már ki-állani: esni kezdett a' múlt Szombaton, 's ma reggelig tsak nem szakadatlanúl esett; és fűtt a' szél, melly, igen meg-hivesítette a' levegő-eget.

Az *Eszterházi*, és *Grassalkovits* Hercegi Házak, új házassági kötéllel fognak még közelebb - szoríttatni egymáshoz, ezen hónapnak 25-dikén, úgymint a' melly nap rendeltetett, Iffjú Gróf *Grassalkovits* ö Nságának, az *Eszterházi* Hg Kis - Asszonnyal lejendő egybe-keelésére.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(8.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 26-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Küldjük a' meg-igértt helyes, és való-
sággal nagy ritkaságú Plánumot, követke-
zendő tzm alatt: *Valentzia Várát ostromló*
és a' *Frantzia Tábort szemmel tartó egy-*
gyesültt Seregeknek fekvések. — *Valentzia*
(*Valenciennes*), és *Conde Várak*, a' körü-
löttök lévő *Helységekkel* együtt, *Hen-*
negau (*Hannonia*) nevü *Belgyiomi Tartó-*
mánynak azon részében fekszenek, melly
*Frantzia-Ország*hoz tartozik, azokon a'

helyeken kívül, mellyek túl esnek a' *Scarpe*-vizén: mert már ezek, *Frantzia-Flandriának* részei. — — Minekutánna *Famarstól*, melly tsak egy kis mérttföldnyire vagyon *Valentziához*, győzedelmesen el-veretett erős sántzaiból a' Fran. Sereg Máj. 23-dikán, Hertzeg *Koburg* Fő Hadi-Vezérünk által, az *Anglus* és *Hannover*. Seregek' segítségével: eggyik része Armádiánknak táborba szállott azon hegyekre, mellyek túl fekszenek *Valentzián*, úgy hogy ennek háttal, *Bouchain* Várának pedig artzal állott. A' vertt Fran. Sereg, *Bouchainen* túl, *Cambrai* Vára' tájján fzedte-össze magát. — Említett része Armádiánknak, szemmel tartja (observállyá) a' Fr. Tábornok, hogy meg-akadályoztathassa ezt szándékában, ha talán fel akarná szabadtítani ostromunk alól *Valentziát*. A' másik része Armádiánknak, *Valentziát* vette-körül fél-hóld formára, 's ostromlani kezdette azt mintegy hat hetekkel ez előtt, az *Anglus Király'* második Fiának *York* Hertzegnek, és *Ferraris* Hadi-Tarmesterünknek vezérlések alatt, kik is Junius' 13-dik napjának éjtfzakáján, a' Vár felé közelítő árkok' ásatásához kezdettek, 's 9 óra alatt, két ezer és száz ölnyi hosszaságú árkokat hanyattak, mellyeket a' következő éjtfzakákon olly szélesekké és mélyekké tsináltattak, hogy azok között némellyekbe a' tár- és ágyú-vonó-szekerek is bé-mehet-

nek, 's ki is térhetnek ott egymásnak. — Hogy az efféle árkokba bé-járó sok Katonának, és lovaknak ne ártassanak olly könnyen, a' Várból való lövöldözések: többnyire kaskaringosan vitetnek azok, 's a' Vár felől való széleikre halmozódik a' belőlök ki-hánytt föld.

Az árkok között, olyatén nagy tágas helyeket is készítették *York* Hertzeg, és *Ferraris* Generálisunk, a' hol puskaporos, és töltésekkel rakott hordókat, rakás-golyóbisokat, vessző-tsomókat, ásókat, kapákat 's a' t. lehet tartani, 's nagy golyóbisokat tüzesíteni. Hányattak számos Batteriákat (ágyúzó-helyeket) is, a' mellyeknek különböző nemeikről való szóllást, más alkalmatosságra kénytelenítettünk el-halasztani. — Ámbár a' tartós essők miatt, sokszor kellett is tisztogatni, és jobbítgatni a' meg-romlott árkokat: még is egy hónap alatt annyit dolgoztak, többnyire éjtszakának idején az Ostromlók, hogy már Julius' 12-dikén a' 3-dik parállélából is nagy rész volt készen. Az említett napon kezdték a' minákat (föld alatt ásott, 's annak idejében fel-vetendő üregeket) is puskaporral meg-tölteni. Gyakor ágyúzásaikkal tetemes károkat tettek a' Fr. Katonákban, számos ágyúikat is meg-némították azoknak, és sok tsorbákat ejtettek a' Vár' falain; hanem az Ellenség is igyekezett ártani, 's ártott is

részzerént ki-tsapásaival, részzerént ágyúzásaival. — Ha öfzve summáallyuk azokat, a' kik egyfzer is, másfzor is, részzerént elhúllottak, részzerént sebet kaptak az Ostromlók között: alkalmasint fel-megy azoknak a' fzaamok. Halálra sebesített Embe-reink között, egy vólt közelébb *Báró Vesselenyi* Hadnagy, a' *Wartensleben*' Reg-jéből. — Egy Batteriánkat úgy öfzve-lövöldözte az Ellenség, hogy újra kellett azt készíteni. — Egyfzer tiz hordójainkat, mellyekben töltések vóltak, és 40 bombigolyóbisainkat fel-vettette.

Valenciennes, ugyan deákúl *Valentinianae*-nak neveztetik; de minthogy ez igen hosszú név, 's azonban a' *Valentzia* nevezetnek nagyobb hasonlatossága is van ezzel *Valenciennes*, ha t. i. úgy olvassuk azt, a' mint feküsznek a' betűk: ez okon mi, által - magyarosítottuk a' *Valenciennest*, *Valentziává*; annyival is inkább, hogy már köz-beszédben többnyire így hallottuk Magyarok által neveztetni *Valenciennest*.

A' *Moguntziai* Frantziák, még Jul. 17-dike' éjtszakáján is ki-tsaptak vólt keményen; hanem már talán fel-adták eddig a' Várat; mert kapitulálni kezdettek, olly fel-tételek alatt: hogy ágyújaikat, 's munitziójokat által-engedik a' *Prussziai* Királynak; de magok,

a' Német Klubistákkal együtt, szabadon botsáttassanak. — Ezen Tudósítással, Gr. *Wartensleben* *Ferdinánd* Hadnagy Urat küldötte *Bétsbe* az édes Attya, F. M. Lnt Gr. *Wartensleben*, a' ki részünkről vagyon a' *Moguntziát* ostromlott Prussziai Seregnél.

Mind a' Gr. *Wurmser*', mind a' Hg *Koburg*' Ármádiájánál szoktak gyakran történni holmi aprólékos tsatázások. — Ezeknél bővebb említést érdemel, az a' néhány rendbéli viadal, melly történt *Fr. Hennegauban* Jul. 11-dikére virradóra. — *Maubeuge* Vára' tájjáról, öt tsapatokban nyomultak, 's próbáltak szerentsét Vitézeink ellen a' Frantziák; de mind az öt tsapatjaik olly diadalmassan vissza - verettek, hogy százan estek - el közülök, a' kik között 3 Tisztek is vóltak; 1 Oberstl. pedig, 1 Grán. Kapitány, és a' Strása - Mestertől le - felé számlálva, 108-an rabjainkká lettek. A' 3-dik tsapatjuk, *Stein* Reg.béli *Qualenberg* Főhadnagyunkat, 13-ad magával el-fogta a' szélső őrizeten; 's ezen alkalmatossággal el-foglalt egy sántzunkat is: de említett Regementünkbéli Májor B. *Neszlinger* egy Kompániát vivén a' Frantziák ellen, sokat agyon döföltetett közülök bajonétokkal; sokat pedig a' sántz' árkába ugratván, el-fogott. — A' Frantziák újra vissza akarták venni ezt a' sántzot; de *Davidovits* Generalisunk segítségére érkezvén B. *Neszlinger*nek, el-verték ökemeket. — Az ötödik

tsapat is meg-járta, mert *Blankenstein*-Huszár Oberlieut. Gróf *Keglevits* addig ellenkedtette Tábori-Vadásszainkat, és *Szerviai* szabad Seregbélieinket a' Fr. Lovassággal: míglen ez, oda hagyván a' Gyalogságát, ellenek indúlt említett Katonáinknak. Ekkor ki-rontottak a' lesből *Blankenstein*-Huszárjaink: nekik estek a' Fr. Lovasoknak, kaszabolni kezdték azokat, 's megfutamtatták. Jelesen meg-különböztették magokat Huszárjaink között: Kapitány *Harfagay*; 's *Szemes*, és *Halbritter* Hadnagyok. — Részünkről, ezen viadalokban heten estek-el, 's 32-en kaptak sebet; egy Tisztünket pedig, 's 14 Emberünket el-vitte az Ellenség.

Austriai-Belgyiom' Fő Kormányozója, *Károly* Fő-Hertzeg, ismét el-útazott *Brüsszel*ből *Julius*nak 12-dikén, a' Hg *Koburg'* Ármádiájához.

Bellegarde Fr. Várból nem szökött-el az Örizet—mint tartotta az a' tudósítás, melly eleinten érkezett a' Bétsi *Spanyol* Követ-hez — hanem foglyúl adta magát a' Spanyoloknak, minekutánna 34 napokig lövöldöztetett volna általok.

Servan Fr. Vezér azt irta *Párisba* a' Had-Ministerhez, hogy ő Jul. első napján 150 puskát, két 4 fontos ágyút, 151 sátort, 's 15 ezer golyóbist vett-el a' Spanyoloktól, és 93-at fogott-el közülök.

Vestermann Fr. Generális betsben vólt

addig a' Nemzet-Gyűlése előtt, míg azt irogathatta *Párisba*, hogy így veri amúgy veri az Insurgenseket, és hogy azoknak fő helyeket *Chatillons* Városát is el-foglalta; de a' fzerentse' hanyatlásával, meg-tsökkent *Vestermann*' betsülete is. Mert hogy Jul. ötödikén körül hagyta magát vétetni az Insurgensek által *Vestermann*, *Chatillons*-ban, és minekutánna tizeneggy ágyúkat, 's a' kormányozása alatt vólt 2500 vagy leg-fellyebb 3000 Emberek között is sokat vesztett vólna: akkor vágta-által magát az Insurgensek' Seregén, 's *Parthenaybe*, onnan pedig *Niortba*, és végre *S.Maixent*-be vontavíssa magát: — ennek hallására *Rhül* nevű Tagja a' N. Gy. nek közönségesen gazembernek nevezte *Vestermann*t, 's Jul. 10-dikén a' végeztetett a' Gyűlésben, hogy *Párisba* kell tizálni *Vestermann*t: adjon számot, miért hagyta magát a' Rojálístáktól meg-lepetni 's veretni.

Wimpfen Fr. Vezér, a' kit el akart fogatni a' N. Gyűlése, egy közönséges Irást adott - ki, mellyben deklarállja, hogy ő indul *Páris* ellen.

Hadi Anekdota.

A' nyóltzadik Májusi ütközetben halálra sebesítettett *Dampierre* Frantzia Vezérnek el-temettetéséről, azt olvassuk eggy új Tudósításban, hogy a' halotti tzeremoniák közzé tartoztak még ezek is: Koporsóba tétetvén a' hóltt test, fedetlen

hagyatott az ábrázat, és mellyj; a' főt, Jákobinus veres sipka fedte; eggyik kézben a' Fő Vezéri páltza, másokban pedig az el-lövetett láb szemléltetett. A' Katonák körül-tántzolták a' sírt, 's ama' hires *Marsiliai* Dalt énekelték. A' tiszteesség - lövés után pálinkát kaptak a' Katonák, 's ismét ugráltak és daloltak.

Elegyes Tudósítások.

A' *Helvetusok* Gyűlést tartottak *Frauenfeld* Várossokban, ezen hónapnak elein, 's jónak találták, hogy tovább is tsak a' Békesség mellett maradjanak ők.

Lengyel Ország - Gyűlése, azt felelte Jun. 22-dikén az *Orosz*, és *Prusszus* Követeknek; hogy az előbbeni minden Kötéseknek ereje szerént, eggyátallyában villzákivánnya azokat a' *Lengyel* Birtokokat, mellyeket el-foglaltak az *Orosz* és *Prusszus* Katonák; és ezen kívánságának szerentsésítése végett, meg fog kérni más szomszéd Hatalmasságokat is.

Az *Amerikai* eggyesültt 13 szabad Tartományoknak Fő Kormányozója, Gen. *Vashington*, meg - emlékezvén a' régi barátságról, mellyben vólt *Lafayett*'el, ezer font sterlinget küldött neki, egy vigasztaló levél mellett *Magdeburgba*, a' hol tartatik t. i. fogva *Lafajett* (*la Fayette*.)

A' *Prágai* Apátza - forma *Dámák* Fejedelem-Asszonya, *Mária Anna* Fő Hg-Asszony, örvendező pompával vitetett-bé, Júl. 17-dikén délután *Prága* Városába.

Az Orosz Tsáizárné, két testvér *Bádeni* Hertzeg - Kis - Asszonyokat vitetett *Pétersburgba*, olly véggel, hogy azokat Feleségeikké tegye a' maga Unokáinak. — A' nagyobbikat ezen Hertzeg-Asszonyok között el is jegyzette már, a' mint meg-irtuk, a' maga öregebbik Unokájának; hanem a' kisebbik Hertzeg-Asszont vissza-botsátja *Német-Országba*; mindazáltal olly ajánlás mellett, hogy míg él a' Hertzeg-Asszony: húsz ezer Rublája fog járni minden esztendőben az Orosz Udvartól. A' meg-mátkásított Orosz Nagy-Hertzeg utazni indul előbb, 's minekutánna el-járándja az Európai fő Udvarokat: akkor lesz még a' lakodalma.

Frantzia Ország.

Némelly magános Levelek azt írják, hogy ámbár a' N. Gyűlés' tudósításaiban semmi nagy veszélyről nints is emlékezet: mindazáltal a' dolog' valósága abban vagyon, hogy nagyobb része az Orzágnak nem elégzik-meg a' N. Gyűléssel. Sokan vagynak, a' kik Királyt kívánnak, az előbbeni Konstitutió mellett; sokan azt mondják, hogy ők örömet akarnák ugyan a' Közönséges-Társaságot; de az új Konstitutiót nem esmérík helyes Konstitutiónak, valamint azt a' Gyűlést is, melytől származott ez, nem tarthatják valóságos Nzti Gyűlésnek, a' 31-dik Májusi, 's első és 2-dik Júniusi tselekedete után. — Az Orzágnak, vagy.

Közönséges - Társaságnak 85 Osztályaiból alig leveleznek hűfzan, a' belső dolgokra ügyelő Minifterrel. Nagyon is érzi *Páris* Városa, hogy külön vonnak tőle a' Depártemetok, mert nem vífznek úgy néki eleséget, és egyéb szükséges dolgokat, mint ennekelötte: 's innen van az a' nagy drágaság, hogy egy font hús, 24 *sol* vagy *sou* (hűfz *sol* egy *livrát*, az az, mintegy 8 garast táfzen), egy font gyertya 36 *sol*, egy font szappan 45 *sol*, egy font nádmez (tzukor) 5 *livra* és tiz *sol*, egy pár tzipő 12—15 *livra*.

A' Jákobinusok is meg-hasonlottak, a' mint látfzik, magok között. *Marát* így szóllott a' minap, abban a' Klúbban, melly egy néh. Fránciskánus-Klastromban tartatik, 's a' mellyről az ott ülö Jákobinusok *Cordeierseknek*, az az: *Franciskánusoknak* is neveztetnek: „Én rontottam-el, úgymond, az 1791-dik esztendőbéli Konstitutziót; én oszlattam-el a' Státisták' faktziójokat (Státistáknak tsúfollyák a' Jákobinusok, a' magoknál józanabbúl gondolkodókat), — meg tudom én még buktatni *Dantont*, és *Barreret* is.“ — (Ezek, minémű Barátjai legyenek az új Konstitutziónak, meg-tetfzik az arról közönségesen ki-nyilatkoztatott értelmekből. *Danton* nevezte az említett Konstitutziót, olly menykönek, melly az Anárchiának (polgári zürzavarnak) borongós fellegei közzül *ki*, és a' pártütés' zene-

bonás zivatarán *kerefstül* tsapván, össze-
rontja a' Nép' hatalmának, és a' Nemzeti
szabadságnak Ellenségét. *Barrere*, mint-
hogy természet szerént nem olyan meny-
dörgös, mint *Danton*, nem is vett hason-
latosságot a' menykötől, a' Konstitúzió'
erejének ki-fejezésére; hanem tsak ugyan
fellelegösen ítelt arról: mert azt mondotta,
hogy az Emberi Lélek nagy lépést tett a'
tökéletesség felé, midőn meg-mutatta,
hogy Konstitúziót tud készíteni, azzal a'
fontos rövidséggel, melly a' *lapidaris stylus*-
nak tulajdona.)

A' melly Újság-leveleket naponként szokott
ki-adni *Marát*, úgy festi azokban a' mostani
igazgatás-formáját, hogy magok se festenék
azt különben a' *Királyt-kivánó* (*Royalista*
vagy *Insurgens*) Frantziák. Ez, szolgál-
tatott éppen arra alkalmatosságot, a' mit
némellyek beszéllettek, 's irtak a' *Maratis-
tákról*: hogy t. i. nem igen nagyára idegen-
kednek a' *Rojálistáktól*.

(Említett Újság - levelei *Marátnak*,
nagy tónust szoktak vólt adni főképpen
ama' hires külső Városában *Párisnak*, melly
Sz. Antal nevét viseli, 's a' melly annyiszor
elő - fordúlt a' Revolúzió' Históriajában.
Nem a' leg-betsesebb titulusokkal illették
ugyan sokan, a' kantsót forgató Nadrág-
és Szoknyátalanok (Szánkülottok) között
Marátot; de azonban még is Orákulum'
gyanánt tartották őtet. Többnyire e' vólt

a' bé-vezető Beszéd, az Újságának olvasására: „Ugyan hallyuk — így szólának a' tsap-székekbe egybe-sereglett Szánkülottok — mit ír most megént az a' bolond *Marát*? Kit mar most ismét? “ — Egy tehát elkezdte nagy stentorral olvasni *Marát* Journalját. Közbe-közbe szólottak némellyek: *Hazud a' kutya*. Mások ellenben: „Ne bántsuk, mert lessz arra oka nékie, hogy ő azt írta.“ Amazok is ítéletjüket változtatva: „de tsak ugyan igaz az, hogy nem egészen bolond *Marát*“ 's a' t.)

Magyar Ország.

Borsod-Vármegyében lakozó Eskütt-Geometra *Losonczy János* Úrnak különös környülállásait, 's ezek mellett különös érdemeit is tekintvén — úgymint a' ki, *Borsod*-Vármegyének *Topographica Map-páját*, a' Felségnek különös tetszése fzerént kezdette készíteni, 's igyekezik azt végre is hajtani — kegyesen méltóztatott ő Felsége ezen érdemes Hazafit vóltaképpen fel-venni a' Magyar Nemesek' száma közzé.

Békés-Vármegyében fekvő *Berény* nevezetű Helységbéli Contribuens Lakos, *Lestyán János* — kiről irtuk vólt már más izben, hogy a' Közjó eránt mutatott buzgóságaért, arany emlékeztető-pénzzel jutalmaztatott-meg néhai *Leopold* Királyunktól — most újra két száz mérő búzát és árpát ajándékozott hadi segítségül Fels. Urunknak; 's egyfzersmind kötelezte magát,

hogy valameddig tartánd a' had : minden esztendőben annyit fog adni.

Kassa Városa, tizenöt ezer forint hadi segíttiséggel kedveskedett ő Felségének — a' Felső Magyar Országai Bányás - Gazdák (*Urburarii*) pedig húsz ezer forinttal.

Mohátsról, Julius' 15-dikén. — „A' szomszéd Bátskaságban nagy szorgalmatossággal foglalatoskodik sok ezer kéz, a' Tsatorna' (Kánális') ásásában. Az ezen Tsatornát készíttető Társaság, postán hozatott *Hollandiából* egy Embert, a' ki három viz - rekesztőket (*Schleusse* — mellyeknek mindenike fel - kerül közel hatvan ezer forintba) készítené; de ez gaz ember volt: mert félbe - hagyta el - kezdett munkáját, 's meg - szökött. A' Társaság tehát már most Hg *Koburghoz* irt, 's kérte ezt a' derék jó Urat, hogy közben - járása által nyerne egy alkalmas meg - bízható személyt az említett viz - rekesztők' tsinálására. Úgy is az efféle munkához értő Emberek feles számmal lesznek most mind a' Tsászári Királyi, mind a' *Hollandus* Seregeknél. “

Szala-Vármegyéből, Július' 19-dikén. „Ezen folyó Július - Hónap' 9-dikének estvéjén, olly szörnyű égi-háború volt *Keszt-hely'* tájján, a' melly sok szegény szántóvető, és szőlős Gazdákat meg - fosztott nehéz fáradságoknak gyümölcsetől. — *Bazti, Zsid, Tomaj, Vita, Ederits, és*

más több helységeknek felette nagy a' károk: mert úgy el-verte a' jég-esső már meg-érett gabonájokat, hogy le se lehetett azt kaszálni; szőlő-tőkéikről pedig még csak a' vesszőt is le-tördelte a' nagy szél-vész (vagy a' mint nállunk különösen neveztetik: *vihadar*); az élő-fákat gyökerestől ki-fzaggatta a' földből a' vihadar; a' tserepes házakról úgy szórta-le a' tserepet, hogy apró marhákat, sőt gyermekeket is tsaptak agyon, a' sebessen le felé szórtt tserép - darabok. — A' jég-essőt, felhő-fszakadáshoz hasonló zápor-esső követte, melly ismét új vészélyeket okozott. A' *Tomaji T. Plébános Úr* szöllejében újonnan épültt derék pajtát, egészen el-égette ez a' zápor. — A' dolog így történt: Vakolás héjjával lévén még a' pajta, mézet vitetett a' végett éppen ez nap a' T. Plebánus Úr, mellyet, hogy meg ne ázzon, bé-rakatott a' pajtába, 's szalmával bé-fedetett. Neki jő a' nagy zápor a' pajtának, 's bé-rontván abba, alá vette magát a' méznek is, meggyújtotta azt, és ennek tüze által az egész pajtát el-égette.

Az aratás, igen jól foly nállunk. — Rakva vagynak mezeink kepekkel (öszverakott gabona - kerefsztekkel); hanem a' szüret nem lesz olly bőv Vármegyénkben, mint előbb reménylettük: mert a' már szépen virágzott szőlőknek fele is el-hullott a' ragyás essők miatt.

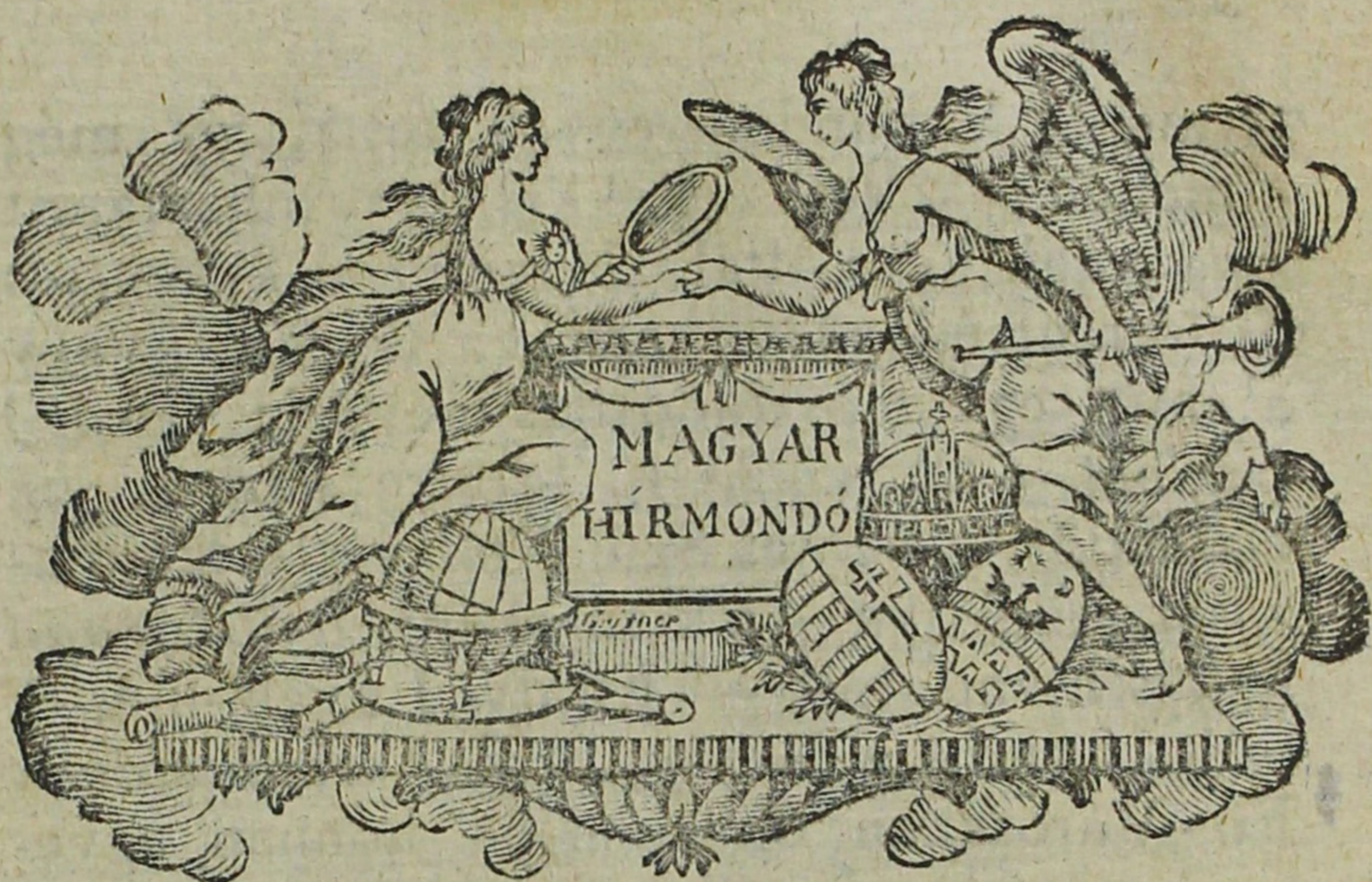
Vas - Vármegyéből, a' Szombathelyi Pap-nevelő Házból, Júliusnak 16-dikán. —
 „Örömmel emlékezünk e' folyó hónapnak 8-dikáról, mellyen szerentsénk vala, meg-
 esmérni, és személlýessen tisztelni köztünk
 Personális Ürményi József, és Tárnok-
 Mester Végh Péter ö Excellentziáikat, kik
 is Szent-Györgyi Horváth Zsigmond Udv.
 Tanácsos Úrral együtt, éppen akkor
 méltóztattak bennünket, hozzánk - való
 kegyes magok - alázásokkal meg-örvendez-
 tetni, midőn N. T. Czuppon György, nap-
 keleti nyelveket tanító, és Szent Bibliát
 magyarázó érdemes Professzor Úr, az Evan-
 gyéliomi kovászról, mustár - magról, és
 mindennémű halakat öfzve-gyűjtő hálóról
 (Sz. Máté Evangyélistának 13-dik Részéből)
 tartaná bölts beszélligetését, mellyet mind
 végig figyelmetessen hallgattak a' kegyes
 Méltóságok. — Vólt azóltá szerentsénk,
 Jesits János Segniai Püspök ö Exc.jához is.
 — Éltesse az Isten, ezen főfő Embereit
 Hazánknak! Éltesse Szily János Kgylms
 Urunk Püspök ö Excell.ját is, ki minket
 illy nagy Méltóságoknak szemlélésével
 gyakran méltóztatik szerentsésíteni.“

Erdély Orszá.

Kolosvárról. — „Felséges Urunk,
 az Erdélyi Nagy-Fejedelemségnek Fő Kor-
 mányozó Tanátsát hajdani törvényes, és
 királyi kötésekkel meg-erössítettett állapot-
 tyára (a' mennyire a' jelen-lévő környül-
 állások meg-engedték) vissza kívánván

helyheztenni, az ottan lévő Tanácsos Uraknak számát tizenkét Személlyekre le-szállítani, egyszersmind Károly-Fejérvári Kánonok, Királyi, és az említett Fő Kormány. Tanácsnak, már egynéhány (esztendőktől fogva valóságos Tanácsossá) Csik-Mindszenti *Martonffi József* Urat (kiről már mi a' múltt postán tettünk vala emlékezetet egy két szóval) eddig ditséretesen viselt hivatalylyától fel-szabadítani, és hozzá viseltető királyi kegyelmének nagyobb bizonyságául, eddig-való hív szolgálatyaira nézve, a' *Szerbiai* Püspökséggel olyan formán méltóztatott kegyelmesen meg-tisztelni, hogy az alatt is, míglen illendő alkalmaztatását meg-nyerhetné: a' meg-nevezett Fő Kormányozó Tanács mellett lévő Egyházi, és Tudománybéli Gyűlésben eddig híven vitt kötelességét ezután is folytatná. “

Maros-Vásárhelyről, Jul. 12-dikén.—
„Kedvesebb Újságok nem érkezhettek volna mostanság hozzánk Magyar Országról, mint némelly Nemes Vármegyéknek nyomtatásban ki-adott olly derék gondolatjaik, a' millyenekkel vagyunk mi is Erdélyiek, a' Nemzeti Litteraturának nagyobb - nagyobb tökéletességre való vitele; a' közönséges dolgoknak Magyar Nyelven való folytatása; és a' közönségesen való Irásnak okos szabadsága eránt. Ezen utól említett tárgyról nevezetessen, igen tetfizett Nemes *Abauj* - Vármegyének Elő-adása. “

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(9.)
Költ *Bétsben*, Szent Jakab-Havának
(Júliusnak) 30-dik napján, 1793-dik
Eszterdöben.

Két nagy Újság leg-elöl.

Meg-van *Moguntzia*. — Oda *Marát*!

Nem fenyegetteti többé beteg - ágyából
Marát, a' Frantzia Nemzet-Gyűlését azzal,
hogy ha nem akarna hajtani a' Gyűlés az ő
írására: tehát ő beteg - ágyában fogja fel-
vitetni magát az Ülésbe. Meg - ölettetett
ugyan is *Marát*. — Tsak az a' kár, hogy
olly szép kéz által leve vége ennek a'
tsúfos Embernek: tudni-illik egy kellemetes

termetű, 's minden egyéb testi, és még elmebéli tökéletességekkel is fel-ruházott Leánynak keze által. Neve ezen szerentsés és szerentsétlen Gyilkosnak: *Gordet* (vagy a' mint egy más tudósítás nevezi: *Cardé*) *Sárlott* (*Charlotte.*) Idejére nézve, 25 esztendő. Nemes Szüléktől vette származását. Az Attya — a'ki másképpen *d'Armand* nak is hivattatott — Királyi Lovász-mester volt. Lakott a' Leány, *Alsó-Normandiának* Fő-Városában *Caenben*, a' honnan egyenesen azzal a' tzéllal indult *Páris* Városa felé: hogy *Marát'* dühösködéseinek egyfzerre véget vessen, úgymint a' kit mostani fő okául tartott Hazája' szerentsétlenségének. Ezen hónapnak 11-dikén érkezett *Párisba*, a' hol *Duperret* nevezetű Nemzet-Gyűlési Tagnak mindjárt által - adott egy tsomó *Caeni* Leveleket. Szándékáról semmit se szóllott ottan, hanem ment *Marát'* szállására, 's bé-izent néki, hogy szóllani akar vele. — Ha egészséges lett volna *Marát'*: kétttségkívül első jelentésre is adott volna audientziát, a' hozzá kívánckozó Grátziának; de minthogy maródi volt, el-igazítottatta azt magától egynehány izben: — hanem tsak ugyan más nap estve bé-botsáttatta végre magához. — Kezdett beszélleni véle a' Leány azon pártütésről, melly *Calvados* nevű Ofztályában (Departementjében) uralkodik a' Közönséges-Társaságnak; 's kérdi tőlle: minémű sorsok fogna lenni

ezen Köz. Társaság-Ofztály' Deputátusainak? Azt feleli *Marát*, hogy valamint minden más öszve - esküdtek, úgy ezen Deputátusok is a' *Gvillotinén* fognának meg-halni rövid időn. Ekkor elő-ránt a' Leány egy nagy kést, mellyet magánál tartogatott vólt dugaszban, 's üti azt a' beteg *Marát* mellyjébe. Ez nagyot jajdúlt, mellyre befzaladt a' Szolgáló a' szobába; 's látván, mi történt? el-fogatta a' szép Gyilkost. — A' nagy-érdemű Hazafiak' pompás temető-helyéről — a' *Pantheonról* — neveztetett Város - szakasznak Kommisszáriusai irták-meg leg-elsőben a' Nemzet-Gyűlésének Júl. 14-dikén, hogy *Marát* meg-ölettetett. — Tsak hamar azután, a' *Contract-socialról* (Társasági-szegődségről) neveztetett Város-szakaszból érkeztek Deputátusok, kiknek Szószóllójok így deklamált: „Óh! nagy gonofzság! Óh szörnyű látás! Nép! elvesztetted a' Barátodat, 's gyámolodat. — Nints többé *Marát*! — Azért jöttünk ide, hogy meg-sirassunk Tégedet (értik *Marátot*), buzgó, és meg-vesztegethetetlen Óltalmazója a' Nép' jussainak; de jöttük azért is, hogy egy rettentő végzést kívánnunk tölletek, Törvénytévők! a' Gyilkos ellen, a' kinek iszonyító módra leendő ki - végeztetése, eszközül szolgálhasson arra, hogy egy gyilkos kéz is fel ne emelje többé magát a' Törvénytévők ellen.“ — Ezen Deputátusokat le - ültette a' Gyűlés. — A' köz-

bátorságra ügyelő Komisszió leg-bővebben tudósította, *Chabot* nevű Tagja által a' N. Gyűlést *Marát'* haláláról, 's annak eszközeiről. Részeseeknek mondotta t. i. lenni ezen gyilkosságban *Wimpfen Felixet*, és minden *Caeni* Előjárókat, a' kik Seregeket masiroztatnak a' Nemzet-Gyűlése ellen; — sőt még magának a' Nmz. Gyűlésének sok Tagjait is, kik a' jobb kéz felől való oldalon ülnek. — Azt végezte a' Gyűlés, hogy a' Revolutzionális Törvényfzék lásson hozzá a' *Marát'* Gyilkosának, 's ennek minden tzimborás társainak meg - büntetésekhez; úgy nemkülönben az árestomra ítéltetett, de meg - szökött N. Gyűlési Tagoknak, 's nevezetessen *Brissot*nak protzesszusához.

Duperret, az *Abtey* nevű tömlőtzebe vitetett, *Fauchet*tel együtt, a' ki Deput. Társa 's Barátja volt *Duperret*nek.

Marát' tes e, Júliusnak 15-dikén bébalsamoltatott, 's a' házához közel lévő Franciskánus - Templomba ki - tétetett; mellynek nézésére temérdek sokaság főrrott. Pompás készületek tétettek a' temetés' tzeremoniájához, mellyen az egész Nemzeti Gyűlés szándékozott meg-jelenni.

Utolsó Újságában *Marátnak*, egy vád volt *Custine* ellen.

Sok adósságot hagyott *Marát*, melylyet a' közöns. Kintstárból akar ki-fizettetni a' Nemzet-Gyűlése.

* * * * *

Moguntzia Városának, és *Kasseln*ek
 villa-nyerése felől való jelentést a' Prusszus
 Király' Fő Lovászmestere és Flügeladjutánsa
 Oberstlieut. Gr. *Lindenau* hozta, ki is hogy
 az utolsó posta - státióra érkezett Júl. 27-
 dikén reggel, *Burkerstorf* nevezetű Hely-
 ségbe: ott találta B. *Wolfskehl* Tsász. Kir.
 Oberstlieutenantot, a' kit Tsászára ő Felsege
 küldött ezen jeles Hírmondónak el-fogadá-
 sára, és *Laxenburgba* való vezetésére. —
 Kötelességét végezvén Fels. Udvarunknál
Laxenburgban Gróf *Lindenau*, Béts Városá
 felé indult, mellynek külső kapujánál 30
 sipos és ostoros Posta-legények várakoztak
 reá. Ezek által be-vezettetett Bétsbe, 's a'
 nevezetesebb útszákön sipolások és durro-
 gatások között meg-hordoztatván, le-szállott
 végre a' Hadi-Kantzellária' palotája előtt,
 's fel-ment a' Hadi-Tanátshoz. Mellette
 lováglott a' Kurir Úrnak mindenütt a'
 Városban, fellyebb említett Oberstlieut. B.
Wolfskehl; úgy nemkülönben Tsász. Kir.
 Hadnagy Gróf *Wartensleben* is, a' ki Júl.
 25-dikén érkezett vala Bétsbe, a' Kapitula-
 tióról való hírrel.

Ő Tsász. Királyi Felsege, eggy olly
 arany piksissel ajándékozta-meg Gróf *Lin-
 denaut*, a' melly tiz ezer forintra betsültetik.
 A' piksis' fedelén, ő Felsege' jól találtt,
 és két sor gyémánt-kövekkel körül-rakott
 képe szemléltetik.

Éppen midőn ezeket irtuk : érkeze hozzánk az itt következő Levél , melly Júliusnak 22-dikén költ *Moguntzia* mellől. „Mai napon ezen két igen nevezetes dolgok történtek : 1.) A' *Moguntziai* Frantziák, fel-adák magokat. 2.) *Wurmser* Vezérünk meg - vert *Landau*hoz közel egy Frantzia Sereget, melly segítségekre indúlt vala a' *Moguntziai* Frantziáknak. — Különös környülállásaikról se egyik, se a' másik történetnek most nem írhatok : mert *Heidelberg*ába kell sietnem.

Utól-írás. Ebben a' szempillantásban hozzák hírül, hogy *Valentzia Várát* is meg-vették *York* Anglus Hertzeg, és *Ferraris* Ts. Kir. Hadi - Tármester (Feldzeugmeister) Júl. 19-dik napján. “

(Kivánnjuk, hogy az *Utól-írásbéli* hír, ne tsupa hír legyen.)

Más különös tudósítások után, ezeket írhatjuk *Moguntziáról* : „A' Vár' falai, még olly állapotban vagynak, hogy midőn szemlélgette volna közelebbről azoknak épségeket a' Prussziai Király, azt kérdi a' Kommendánstól : „Mivel fogja menteni magát az Úr a' Nemzet-Gyűlése előtt, hogy illy ép falakkal engedte nekünk által *Moguntzia Várát*? “ — „Felséges Uram, mondá a' Kommendáns, ha bé-megy Felséged a' Várba : meg fogja ott látni a' feleletet. “ Meg is látta : mert tsak elhűle a' sok száz betegeknek szemlélésére,

kiken nem segíthettek a' Frantziák, mert nem vólt orvosságok. A' sebesseket nem lehetett nagy meg-illetődés nélkül szemlélni, mert sokaknak sebjeikben szintúgy nyüsgött a' féreg. -- Eledelel, bőven vólt még a' Várban; hanem a' kova, és puskaapor nagyon meg-fogyott. — Mintegy kilentz ezerre ment az egészséges Frantzia Örizetnek száma. Ennek meg-engedtetett, hogy szabadon mehessen - vissza Országába, következő fel-tételek alatt:

1.) Az ágyúkat (mellyeknek száma egynehány százra megy), valamint egyéb fegyvereit is, az azokhoz való készületekkel együtt benn haggya a' Várban.

2.) Minden tár-szekereit engedje meg-visgáltatni Tsász. Kir., és Prusszus Tisztek által.

3.) Esküdjön-meg, hogy esztendeig nem fog fegyvert az eggyesült Hatalmaságok ellen.

4.) El fog kísértetni *Landauig*, az eggyesült Seregekbéli Katonák által.

A' Német Klúbistákat nem eresztette el a' Prussziai Király; hanem mindjárt tömlöztzre rakatta, 's *Vetzlárba* szándékozott küldeni, hogy ott törvényesen meg-visgáltasson a' dolgok, 's érdemlett szententzia hozattasson reájok.

Custine vólt ám tsak ugyan *Párisban*, a' múltt hónap' végén; hanem tsak kutogva (incognito), a' mint t. i. parantsol-

tatott néki. Meg-jelenvén a' Hadi - Kom-
misszió előtt, így szóllott:

„Polgárok! Eggy olly Seregnek kor-
mányozását bizták én reám Kegyelmetek,
a' melly sok szerentsétlenségeket próbált.
Leg - nehezebben lehet ennek veszteségei
közzül helyre-hozni azt, hogy oda-hagyta
Famars' vidékét, melly derék tanyáról
soha se kellett volna ki-mozdúlni a' Kgytek
Generálissaiknak, a' kik könnyen meg is
tarthatták volna ezen helyet: ha abban
meg - gátolták volna az Ellenséget, hogy
körül ne vehesse őket. A' Kegyelmetek'
Generálissaik közzül kevesen tették olly
okosan a' hadi munkákat, mint az Ellenség.
Egynehányan azok közzül, kikkel szóllot-
tam a' hibákról, mellyeket tettek, azt
mondották: „hogy kértek segítséget a'
Nemzet - Gyűlésétől, de soha se kaptak
feleletet; minekokáért jobbnak ítélték el-
hagyni *Famars'* mellyékét, mint bé-
sántzoltatni ottan annyi Népet, a' melly
soha ellent nem állhatott volna az Ellen-
ségnek. Most ezen veszteségnek helyre-
hozásáról vagyon a' szó, de az nem elég.
Én bizonytalan vagyok benne, ha meg
lehet-e tartani *Valentziát* (*Valenciennest*).
Én tellyes erővel rajta leszek, hogy az
ostromot félbe - hagyassam az Ellenséggel;
de semmiről se felelek. Meg kell ütközni
az Ellenséggel. Merem mondani, hogy
az én táboromat meg nem fogja támadni

az Ellenség. Meg-küldöttem plánumaimat Kegyelmeteknek. Hiszem, hogy én Nap-nyúgoti *Flandria*, és *Lüttich* felé jól dolgozhatok, az Ellenség' erőtelenítésére; de hatvan ezer Ember kívántatik ezen munkára, mellynek eggyik tárgya az, hogy el-pusztítsam az Ellenség' Magazinomjait; másik tárgya pedig, hogy meg-bontsam az eggyesült Seregek' sorját. Leg-alább is kell száz húsz ezer Embertől állani Seregnek, hogy meg-támadhassam *Koburg* Hertzeget. — Tudok én eggy utat, mely-lyen hírt adhatok a' *Valentziaiaknak*, mi-tőda időben tsapjanak-ki a' Várból nagy erővel, a' midőn én is segítségekre me-hetek. Azt nem tagadhatom, hogy az én plánumom a' környül-állásoktól függ, követ-kezőképpen leg-kissebb történet is akadályt tehet annak szereztsés végre - hajtásában. Leg-jobb eszköz lehet erre, ha az én vezér-lésem alatt lévő Seregek igaz vitéz - módra viselik magokat. Négy hónapi szereztsé-öntött bátorságot azokba a' Seregekbe, mellyekkel viadalra kell ki-kelni énnékem; de azért, nem győzhetetlenek ők. Drágába kerültek nékiek az ő győzedelmeik, mely-lyek által pedig semmit se nyertek ők el-töllünk. Tartozik annakokáért fel - kelni az egész Nemzet, 's meg kell vetni minden erejét, hogy meg-menthesse magát azon kálintsektől, mellyeket hordoztatni szándé-kozik vele a' győzedelmeskedő Fél. Én

igérem, hogy vagy meg-halok vitézi helyemen; vagy győzedelmes fővel fogok vissza-térni Kegyelmetekhez. “

Öt egész óráig vólt együtt *Custine*, a' Hadi-Kommisszióval, melly idő alatt 12 Kurirokat küldött *Párisból Flandriába*. A' hadi operátziók' (munkálódások') plánuma erántt abban állapotak - meg, hogy ne tétessék az közönségessé; hanem tsak biztatni kell a' Népet, ha talán valamelly félelme találna lenni.

Hogy az engedetlenség, a' maga orra után való járás, és az ebből származó rendetlenség nagy mértékben uralkodnak a' *Custine*' Seregénél: erre nem lehet tsalhatatlanabb bizonyság, mint saját írása *Custinenek*, mellyet Jún. első napján intézett, mint az Északi, és *Ardennessi* Seregek' Fő Vezére — ezen Seregekbéli Polgár-Katonákhoz.

A' *Közép-tengeri* Frantzia hajós Sereg' Vezére, Contreadmiral *Truguet* is *Párisba* parantsoltatott, hová ugyan azon idő-tájban érkezett, a' mellyben *Custine*, 's Jún. 28-dikán egy írást intézett a' Nemzet-Gyűlése' Prézesséhez, melly írásnak nevezetesebb tizikkelyei ezek: „A' mi napkeleti kereskedésünk, tsak nem végső romlásához közelít; az insubordinátciónak (rendetlen függetlenségnek) pestise, terjed minduntalan; a' magános házon után való alatsor esdeklés, Haza-szeretete' állortzájával fed

magát, 's azonban partjainknál fekszik az Ellenség, és bizonytalan, mellyik ízem-pillantásban támad-meg bennünket. — A' mi erőnk a' leg-első, már jobb hajókat a' miéinknél nem kell keresni a' Világon; Tengeri Vitézeink igen derekak, kikben langal a' patriotismus, és bátorság' tüze; de én nem tudom, mitsoda álmosság hátráltatja minden mi munkáinkat, 's akadályoztatja azon plánumoknak végre-hajtását, a' mellyeket én projektáltam (tettem-fel). Egy láthatatlan Aristokratzia teszi haszontalanokká minden mi intézeteinket, 's eszközöl a' mi ki-kötő helyeinkben eggy olly büntetést érdemlő háborgást, melly minékünk betstelenségünkre, és veszedelmünkre szolgál. — A' hadi fenyíték, leg-első dolog a' Katonáknál; azt várja a' *Touloni* hajós Sereg, 's ennek Vezérje deklarállya, hogy a' nélkül semmit se tehet. “

Biron Frantzia Vezérről azt írják némelylek, hogy ki-tétetett a' Vezérségből; mások ismét, hogy maga tette volna le azt.

A' Frantzia Ministériummal nem leveleznek már többé kilentz Osztályai az Országoknak, mellyeknek neveik, következők: *l' Eure, le Calvados, Rhone et Loire, le Gard, le Bouches du Rhone, la Corse, le Jura, le Finistere, és le Gironde.*

Magyar Ország.

Pestről, Július' 26-dikán. — „Több rendbéli szomorú tudósításokat olvastam mostanság a' Hírmondóból, a' sokfelé uralkodó marha - dögről. Ezen nagy veszélynek el - háritására, kívántam az itt következő könnyű orvosságokat közönségesen ki-hírdetteitni a' Hírmondó által. Ha talán tudták is ezeket már némellyek: azért meg ne vessék, hanem tegyenek új próbákat velek:

A' *Körös-fa* vágattassék forgátsra (jó az ága is levelestől, de jobb a' fája): vettessék jó bőven egy kútba, mellyből mintegy 14 nap itattassék a' marha: igen használ a' szarvas marha-dög ellen.

Ha betegek, és döglenek a' sertések; vagy félő, hogy meg ne betegedjenek: — tizta, és szűrő-módra el-készítettett helyre rozsot kell hinteni, eggy ujnyi forma magasságnyra; azután bé kell hinteni eggyaránt, nem igen vastagon zab - szalmával. A' szalmát meg kell gyújtani, hogy alatta a' rozs meg - perkelődjön, de meg ne égjen. Ugyan azért okossan kell hinteni a' szalmát. A' meg - perkeltt rozsról le kell a' szalma hamvát sepreni szűrő - seprővel; a' rozsot pedig bor-pályinkával meg kell lotsolni, és még meleg, de nem forró, reá kell hajtani a' sertéseket, hadd egyék. Ezt, elég tsak egyszer is tselekedni. Ha tovább tartana

a' veszedelem : azon esetre, lehet másodszor is. — NB. Úgy intéztessék a' dolog, hogy minden sertésre leg-alább is jusson egy mészely rozs; minden pozsonyi-mérő rozsra kívántatik 4 vagy 5 itze pályinka. — Ha kevés a' sertés, másképpen is lehet rozsot perkelni, 's meg-lotsolni pályinkával. Arra vigyázni kell, hogy tsak lágy meleg legyen a' meg-perkeltt, és pálinkával meg-lotsoltt rozs. "

Magdolna-napja' éjtszakáján, nagy tűz vólt *Ó-Budán*. Mintegy 48 házak lettek lángok' prédájává. Egy 14 esztendőös Iffjú, 's néhány barmok is öszve-égtek. A' jó szivű, és a' Közjóhoz különös buzgósággal viseltető Nádor-Ispány tsak nem egész éjtszaka ott vólt a' tűznél, 's hathatós eszköz vólt annak el-oltásában. Más nap, eledelt szolgáltatott a' szegény el-égett Lakosoknak.

Munkátsról, Július' 21-dikén. „Ezen hónapnak 11-dikén, mind meg-rontotta jobbára a' ragya az ide-való szőlő-hegyeket. — Ezen a' környéken, szemlátomást szaporodik a' Zsidóság. "

Új-Vidékről, Júliusnak 22-dikén. — „Ma reggel, egynehány hajós Legényekkel találkoztam az útfán, a' kik nékem következő történetjeket beszélték: — Kikötöttük, úgy-mondának, a' hajóinkat *Banovtza* nevű Falunál, (melly *Újvidéken* innen négy mértfölddel esik) egygy erdő

mellett: hát éjjel csak azon vesszük észre, hogy tiz fegyveres Haramiák reánk ütöttek, 's lövöldözni kezdettek. Puskákat kaptunk tehát mi is, 's vissza-tüzeltünk reájok. A' lövöldözés közben, fel talált közülünk egy Legény menni a' hajó' tetejére, kit mindjárt agyon löttek a' Haramiák. Mi is el-ejtettünk eggyet közülök, a' többeket pedig szereztséssen szaladásra kényszerítettük. — Kérdeztem: mitsoda Haramiák lehettek azok? — Azt felelték a' hajós Legények, hogy néhány *Szerviai* Volontérok, minekutánna fegyvert kaptak volna: meg-szöktek *Eszékről*, 's már most haramiáskodnak.

Slavoniából, Júliusnak 13-dikán. — „A' *Szerviaiakat* dicsérik Embereink, hogy jó szomszédságot mutatnak hozzájuk. Maga a' *Belgrádi Basa* különös emberséggel lát minden Ts. Kir. Alattvalókat, a' kik ügyes bajos dolgaikban hozzá folyamodnak; sőt az is meg-esett már gyakorta, hogy ha a' Török Jobbágy adós vólt, részünkről-valónak, és a' ki-rendeltt időre nem fizethetett: a' Basa eleget tett érte Emberünknek, 's időt szabott a' Török adósának, hogy ez ismét mikor fizesse-le önéki, a' mit most ki-adott helyette. — Más Törökök se viseltetnek mi hozzánk ellenséges indulattal; tsupán a' Bosznnyákok makrantzoskodnak annyiban, hogy nem akarják által-engedni azt a' kis vidéket *Isachich Váránál*, nem

mellyze *Bihátshoz*, melly a' *Szisztóvi* Békes-
 ség-kötés szerént már miénk. — Nem tsak
 számosan sereglettek-öszve e' végett *Bihát*s-
 táján, ennek a' hónapnak az elein; hanem
 még tulajdon Komisszáriussokat is halállal
 fenyegették, mivelhogy mindenben ezt
 okozzák. Ez tehát, új tanátskozás végett,
 által-jött Július' 2-dikán a' mi *Vaganatzi*
 Táborunkba; 's mivel részünkről tellyes-
 séggel el nem lehetett állani attól, a' mit
 a' Békes-ség-kötés tart: nem mert a' szegény
 Komisszárius vissza-menni, ámbár ott van
 a' *Kapidsi*-Basa is; hanem minden köze-
 lebbről való Embereivel egygyütt a' mi
 Táborunkban maradt, 's ott is fog maradni,
 míg már más rendelkezések nem fognak tétetni
Konstantzinápolyból. Nállunk olly jó szál-
 lása vagyon a' Komisszáriusnak, a' millyen-
 nél maga se kíván jobbat. — Második
 Júliustól fogva tehát félbe-fzakadtak a' két
 Fél között folytt tanátskozások. — A'
Kapidsi-Basa mindjárt irt *Konstantzinápoly*-
 ba a' Tsászárnak, hogy ő semmit se kezd-
 het az engedetlen Bosznyákok ellen; hanem-
 ha segítséget fog kapni. — A' mi Fő
 Kommisszáriusunk, Gen. B. *Schlaun*, jónak
 ítélte illy környüállások között, hogy a'
 per alatt lévő föld körül nagyobb fegy-
 veres erőnk legyen, mint vólt előbb; mi-
 nekokáért a' határ-örző Regementek közzül
 ismét több részt parantsolt oda, — melly
 újjonnan ki-rendeltt rész helyben is vólt

már jobbadán, ezen hónapnak ötödik napján. “

B é t s.

Tegnap ismét tántzoltak *Viganóék*, a' régi Görögök' módjok ízerént. Ez úttal is igen sokan nézték őket, a' kiknek számok között való volt Gróf *Lindenau* Prusszus Kurir is, kit *Bét's* Városa' Kommendánsa Gróf *Kinszky József* Úr vezetett a' maga Lozséjába. — *Viganóék'* ditséretekre, sok görög, és német versek jöttek-ki, 's még ezután is fognak ki-jöni. Az efféle magasztaló versek ingyen osztogattattak-ki tegnap a' Nézők között.

Pesten, a' Bádóg-Kalapnál, *Gleixner János'* boltjában találtatnak különbféle válogatott, 's többnyire Magyar, és Erdély Országot illető régi, és új könyvek illendő árron. — A' távollévő Uraknak, ha hírt adnak, említett *Gleixner János* a' nyomtatott Katalógust, és még a' kívántt könyveket is meg fogja küldeni.

Eggy árkus Tóldalékkat.

T O L D A L É K

A' *Magyar Hírmondónak*, Julius' 30-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Hivatal eggy ezer Emberbül Alló Szabad Hadi Karnak, Magyar Ország' buzgó Polgáraitúl önnkint Ajánlandó Segedelmek által való tartására, míg a' Frantziák ellen álló hadakozás tart. Budán Özvegy Landerer Katalin és Örökösseinek betüivel 1793. 4 ed réltben. két árkus.

Egynéhány nevezetlen Ausíriai Hazafiak, és a' Tsálsári Királyi Residentiális Fő városnak, Bétsnek Lakossai valamint magokban, úgy ezer egyéb jámbor Polgár-társaikban nyilván érezték, hogy a' Frantziáknak dühös-sége, mellyel ádázatllyokra egész Európát kényszeríten akarják, minden jó gondolkozású Férfiúnak szívét szükségképpen fel bosszontya. A' mint, fájdalom! igaz is, hogy ama' Tsoport, melly a' leg gyalázatosabb fortélyok által Frantzia Orizágnak Törvény szerzőivé tétetett, valamennyi köteleket, mellyekkel a' polgári Társaság, a' Termélzet, és *Jésusnak Szent Religiója* az embereket egymassal öltve kaptsolak, dühös elztelenséggel széjjel szaggatta; és hogy semmiféle állapot előtte nem olly szent, hogy semmivé ne tegye,

mihelyt haszon-kerefettyének és bosszú-állásnak, úgymint gonoliz ügyekezeteiben fel-tet eggyetlen tzellyának, bár ha tsak me-sz-lzinnen is, úttában állana.

E' nevezetlen Auszriai Hazafiak jól észre vették tovább, hogy a' Frantziák, rész sze-rént azért, hogy e' dühösség a' Történetírás-sokban valaha ne tsak reájok magokra hárít-tasson, rész szerént pedig azt reménylvén, hogy mindenütt talál-nak olly könnyen-gon-dolkodó polgárokat, kik az ő ádázattyokat, úgymint a' személyeknek és birtokoknak min-den bátorsága nélkül szükölködő, és tsak szemfényvesztés, vagy gyermek-játék gya-nánt fel-állított szabadságot és egyenlőséget, szinte olly kész lelkűséggel, mint valaha Mó-di-leleményeiket, fel-vállalandgyák, vala-mennyi Nemzetekhez *Emissáriusok*ot küldöt-tek; de hogy egyfzersmind ezen *Emissáriu-sok* minden ki-telhető fáradságaik után sem-mi egyéb Követőkre nem akadtak, hanem tsak egynéhány olyanokra, kik semmire-va-lóságjuk által a' *romlásnak veszedelmére* ju-tottak, és némelly *zab-elmességű Fejekre*, kik a' szabadságot egyébbe helyhez-tetni nem tud-gyák, hanem hogy fúrtt agyaikba ötlődő gon-dolattyaikat, bár melly oktalonok legyenek, tettzé-leik szerént közre botsáthassák, és a' minden jó lelkű ember előtt szent Religyió-val szájok' íze szerént játszassanak.

Észre vették azután azt is, hogy a' Frantziák, minekutánna reményekben meg-tsalatkoz-tanak, esztelen dühösségjekben an-nyira mentek, hogy a' thrónusoknak és az oltárok-nak ostromlására fegyverhez fogtak; hogy örökös Királyoknak valamennyi Eleik-

túl és leg-régiebb Őseiktől szentséges gyanánt
 tisztelt thrónussát hitetlenül le rontották, sőt
 leg jobb és leg-kegyesebb Királyoknak nemes
 véreben kegyetlenül meg is fürödtek; hogy va-
 lamennyi izomszéd és még távulabb lévő Nem-
 zeteknek is, mellyek az ő Királlyaiknak, vagy
 Helytartóiknak országlása alatt elejétől fogva
 szerentsésen éltek, és magokat a' Frantzia
 tündérkedésektől meg vakíttatni, és vízre vi-
 tetni nem hagyták, hadat üzentek; és hogy
 még ama' Tartományokat is, mellyeknek
 rész szerént hitetlen, rész szerént pedig el va-
 kított Lakossai a' Frantzia fegyvereknek ked-
 veztek, 's mellyekbe ugyan-erre nézve, úgy-
 mint a' szabadságnak vélt védelmezői annyi-
 val könnyebben behatottak, fegyveres kézzel
 arra kényszerítették, hogy előbbeni Constitu-
 tiójokról, melly alatt elejétől fogva boldog-
 ságban éltek, le-mondgyanak, és a' mindent
 fel-dúló Frantzia Anarchiát fel-vállallyák.

De az illyen Tartományok az ő el-köve-
 tett ezstelenségjékért súlyosan fizettek, 's mel-
 lyek mindeddig győzedelmeink által vissza
 nem kerültenek, hasonló bűnetéseket még
 súlyosabban viselik.

A' hadakozásnak pusztító veszedelmei
 mindazáltal az olyan Tartományokat is ér-
 ték, mellyeknek Lakosi magokat el-tsábítani
 nem hagyták, és az országló Fejedelmeikhez va-
 ló kötelességbéli hűségben állhatatosan meg-
 maradtak. És a' pusztításnak szörnyűsége
 az efféle Tartományokat egészen meg-vesz-
 tegette volna, sőt innen még egyéb országok-
 ra is környös körül el-terjedend vala, ha Ő
Tászári Királyi Felsége, leg-Kegyelmesebb

Urunk egész hadi erejét képtelen nagy és majd nem elő-szerezhetetlen költségekkel egyéb öökös Tartományinak, és a' Német Birodalmoknak oltalmazására, 's az ártatlanul vagy kényszerítve az Ellenségnek kezébe jutott népeknek meg-szabadítására nem fordította volna.

Béts Várassának fellyebb nevezetlen és buzgó hazafisággal tellyes Lakosi a' leg-érzékenyebb illetődéssel áldgyák az örök Gondviselést, hogy *Felséges Monarchájoknak* legbőltsebb rendelkezései által, személlyeikre és javaikra nézve a' leg kívánatosabb bátorságban élnek. Iszonyodással emlékeznek ama' gonosz lelkű Lázítókra, a' kik okot adtanak arra, hogy sok ezersen, kik az ő haszon keresettyeknek, és nyughatatlan átalkodottságjoknak szomorú áldozattyaivá lettek, a' leg-végző nyomorúságban szenvedgyenek.

Meg-ösmérték, de egyfzersmind tselekedettel is meg mutatták, melly szent légyen előttök ama' kötelesség, hogy ember tárlaiknak javára, valamennyi eggyesült Ausztriai Tartományoknak boldogságára, és a' közönséges nyugodalomnak helyre állítására tellyes erejeből öszve segítsenek; hogy ama' Tsoportot, melly a' tárláságnak minden köteleit el-szaggatta, és a' thrónusokat az oltárokkal eggyütt ostromollja, semmivé tegyék, és hogy ekképpen rajtok a' meg bánthatott Királyi Felségért, mellynek igaz divattyát érezni nem méltók, bosszút állyanak.

El-tökélették magokban, hogy önnkint ajánlandó segedelmekből eggy 1500 emberből álló szabad hadi Kart ki-tartsanak, és erre való nézve önnkint való subscriptiót kezdet-

tek. Kevés idő alatt Lichtenstein Károly H. Urnak, Füllenbaum Ferdinánd Apellatióvális Tanácsnoknak, Gerl Jó'sef polgári Serfözőnek, Biedermann Xaverius Ferentz polgári Posztóművesnek, és Wirth Ignátz udvari Ezüstművesnek önnkint való hazafiúi tehetős egybe munkálkodások által sokan magokat legottan alá írták, de még többen csak Ő Felségének helybe hagyására várakoztak, hogy i. Májusig 1793. e' hazafiúi ügyekezethez eggyesültt erővel öszve állyanak, 's ez által Felséges Monarchájoknak súlyos terhét megkönnyebbítsék. Alkalmatosságot adott ez arra, hogy e' hazafiúi ügyekezethez kezdetű Ő Felségének alázatosan be mutatott, és vele született Császári Királyi érzékenységgel kegyelmesen helybe is hagyott. Így azután, hogy valamint a' Bétsi ügy a' többi Auszriai há Polgároknak kívánsággal buzgódozó várakozása megelégtetlenn, a' tizenöttszáz emberből álló szabad hadi Karnak önnkint ajánlandó segedelmekből való tartására ki tsináltt Plánum, az Újságokba való iktatás által is közönségesen ösméretessé tétett. Alá írták magokat nem csak Béts várasának Polgárai és polgári Tzéhei, 's Auszriának egyéb részeiben fekvő Városok és Helységek, hanem az udvari és országglásbéli Tisztsegek, és sokan az úri és vitéz Rendekből is, kik már ezelőtt is, mint valamellyik örökös Tartománynak Státusfai, önnkint való segedelmeket adtak; az ajánlott 1500 embereknek száma kevés idő alatt be töltt, sőt még felül is haladt; és így e' nevezetlen Auszriai Hazafiak, és valakik hasonló buzgósággal vieltetvén, e' szabad hadi Karnak tartására

öszve segítették, érzik már amaz édes gyönyörűséget, hogy gyermekeiknek, onokáiknak és még leg-később maradványaiknak is, az igaz hazafiúságnak illy jeles, és örök emlékezetre méltó példáját hagyták legyen.

Igy gondolkodtak, ezt érezték, és ezeket tselekedték a' Tsászári Királyi Residentiális Fő Várasnak, Bétsnek buzgó Lokosi. Am de jóllehet ők a' tizenöt száz emberből álló szabad hadi Karnak fizetése által meg-bizonyított hazafiúsággal a' Budai Magyar Fő Várasnak Polgárait az időre nézve meg-előzték legyen; ezek mindazáltal a' hazafiúi buzgóságban, és *Felséges Királyokhoz* való háládatossággokban, hűségjekben, és szeretettyekben hozzájuk minden bizonnyal hasonlók. Az egyesült Auszriai Birodalomban lévő és hazafiúsággal tellyes Polgár társaiknak azonban szíves és nyilvánvaló köszönetet mondanak ezen alkalmatossággal azért, hogy egy szabad hadi Karnak tartása által olly derék és követésre méltó példát mutattanak.

De a' Budai Magyar Fő Várasnak szint azon Polgári is meg-botsáthatatlan igazságtalanságot követnének el egyéb Magyar Polgár-társaik, és a' többi szabad Királyi és Mező Városoknak Lakosi ellen, ha magoknak ezek előtt *Felséges Királyokhoz* való hűségjekben és szeretettyekben leg-kisebb elsőséget tulajdonítani akarnának; valamint még ennél is nagyobb igazságtalanságba keverednének, ha szándékjuk oda menne, hogy az *Ország Nagygainak*, és az *érdemekkel tündöklő Nemeségnek*, kik magokat az által, hogy Királyaikért véreket és javaikat fel-áldozták, min-

denkor meg-külömköztették, felségesb és elérhetetlen ügyekezeteikhez csak messzéről is közelíteni akarjanak.

És valamint a' fellyebb meg-nevezett Bétsi Lakosok, kik a' subscriptiót nem különben, mint a' be-jöendő segedelmeknek fertály-elztendönkint való be-szedését és további kézbe-adását hazafiúi készséggel magokra vállalták, Bétsben egyéb Lakosi előtt a' hazafiúi buzgóságra nézve magoknak sem ni leg kisebb elsőséget nem tulajdonítanak; úgy ama' Budai Polgárok is, kik Országunk több jeles Naggyainak önnkint való hazafiúi tehetős ölzve munkálkodása mellett, a' Budai Magyar Fő Városban eggy ezer emberből álló szabad hadi Karnak tartására tellyes-hasonló subscriptiót kezdettenek, úgymint: Magatti János, polgári Kalmár és Kereskedő a' vízi Városban Nr. 205. Nidermayer Xaverius Ferentz, polgári Átsmester, az Ország' úttján lévő külső Városban, (Landstrasse) Nr. 11 Gebhard Ferentz, polgári Kalmár a' vízi Városban Nr. 45. Antonovits Pál, Tabán nevezetű külső Városnak mostani Görög Bírója, Tabánban Nr. 565. és Krauthann András, polgári Sütőmester, Tabánban Nr. 544. mindnyájan, mint a' subscriptióknak Beszedői, végre pedig Pavianovich Ferentz, e' Királyi Városban az Arváknek Gondviselője, a' vízi Városban Nr. 127., mint a' fő tabelláknak Elkészítője, és az alá írt segedelmeknek az ide való Tsászári Királyi Kamarához Bé-fizetője, csak úgy nézik magokat, mint a' többi Budai Lakosok', sőt, a' mint bizonyosan reménylik, akármelly egyéb Magyar Városban, Mező-városban, és Helységben

lakó valamennyi Polgár - társaik' közönséges Hazafiúi buzgóságjoknak szerzősége; mivel *Koronás Királyokhoz* való hűségjekben és szeretettyekben, minden ki-vétel nélkül, mindnyájan egyenlők lévén tökéletesen hasonló készséggel buzgódoznak arra, hogy szintazon hűségjeknek és szeretettyeknek tehetős meg-bizonyítására semmi alkalmatosságot, el ne mulassanak.

Azon reménység, hogy Ő Felsége ezen jó szándékot kegyessen helybehagyni méltóztatik, le kötelezi a' fellyebb említett Polgárokat, hogy e' köz jóra tzelező Plánumot közönségesen ösméretessé tegyék, és e' hazafiúi ügyekben való részesüléssel nem tsak egyenként Budának, hanem a' többi szabad Királyi, vagy Privilegyiált és Mező várasoknak Lakosát is, de kiválíképp' (ha e' Budai buzgó Hazafiak ezt egyébaránt tselekedni mérészelhetik), az Üri és *Vitéz Rendeket* 's egyáltallyában ama' nemes szívú Magyarokat meg kínállyák, kik a' köz bódogságnak előmozdítására tsupán tsak alkalmatosságot óhajtanak.

Nyilvánvaló lévén, hogy Magyar Ország-nak nemes lelku Lakosai, a' Rendnek, Nemzetnek és Relígyiónak minden külömbsége nélkül, még most is szintazon nagy szívűséggel buzgódoznak, mellynek Öseleik annyi századoktól fogva mindenkor világos bizonyságait adták: kételkedni semmiképp' nem lehet, hogy ők is, valamint Austriának buzgó

Hazafiai, az önnkint való subscriptio által több mint 1000 emberből álló szabad hadi Karnak tartására öszve segitendének, és hogy amaz örökké fennmaradandó jeleket, melyekkel Öseleik az ő Királlyaikhoz való megremíthetetlen hűségjeket megbizonyították, a' Magyar nemes lelkűségnek és *Felséges Királyokhoz* való határatlan hűségjeknek és szeretettyeknek ezen új és dicsőséges jelével megiszaporítani, és Hazafiúi buzgóságjoknak tehetősen vonzó példáját maradékaikra botsátani fogják.

Ezen ügyekezethek Plánuma igen eggyűgyű, és akár magányosan, akár társaságban kirekire fordítható; mivel a' környül állások szerént akár nagyobb akár kisebb részeket könnyen felvállalhat. Úgy látszik tehát, hogy Magyar Ország' nemes szívű és buzgó Lakosinak, kik abban részesülni kívánnak, minden bizonnyal kedvét és akarattját töltyük, ha e' Plánumot egész foglalattyára nézve ide terjesztyük.

A' P l á n u m.

Eggy embernek elztendönként való tartása általlyában véve 100 forintokra bötsültetik ; mire (nézve az eggy ezer embernek tartására szükséges summa eggy elztendőben 100,000 forintra megy.

Hogy ezen elztendönként való tartás annál bizonyosabb legyen, az alá-íráson kívül szükséges, hogy a' segedelmek állandóképpen meg határoztaffanak, és hogy a' meg-határozott rész fertály-elztendönként előre be-fizetessen.

Mivel kinek-kinek akarattyátúl függ, hogy magát egy vagy több embernek, vagy pedig egy fél, negyed, nyoltzad, vagy még kisebb résznek ki-tartására kötelezze, 's mivel az így meg-nevezett részt vagy kiki maga, vagy társaságba állván többekkel viselheti ; az efféle önnkint való segedelmet akár-miképpen fel-lehet osztani, tsak azután kiki meg-határozza : mennyit akar elztendönként vagy magáért, vagy Társasága', Tzéhe', és Communitása' nevében fizetni, hogy az előre meg-teendő nyilvánvaló emlékeztetés után az ígért résznek be-szedése meg-történhessen.

Ezen ügyekezethez könnyebbségére a' fellyebb említett hiteles Budai Polgárok valamint a' subscriptiót, úgy a' fertály-elztendönként való be-szedést és további által-adást is Hazafiúi buzgósággal magokra vállalták ; 's mivel a' le-tett pénzek a' Budai Újságokban fertály-elztendönként és nevezet szerént a'

Publicum' elejébe terjesztetnek, mindennemű Quietálás szükségtelen lészzen; úgy mindazáltal, hogy az említett Budai Polgárok mindenik részért, melly a' Budai Ujságban meg nem nevezve, vagy hibásan volna ki-téve, kezelek leendenek. Kinekkinek tehát szabad akarattyánn áll, hogy akármellyiknél ezen öt Polgárok közül az alá írást, és az ígért résznek be fizetését meg-tehesse. Tsak minden akadályok' el-mellőzésének okáért kérjük, hogy ha egy Társaságtúl, Gremiumtúl, Tzéh-túl, Communitástúl, vagy talán egy Dicafteriumtúl egynehány embernek tartása felvállaltatna, az eggyes személyekre esendő részeknek be-szedését maga a' Társaság, Gremium 's a' t. vigye végbe, és hogy a' subscriptio tsak a' Társaság', Tzéh' 's a' t. nevében ennyi vagy annyi emberért tétessen, az egész in corpore alá írtt summa pedig fertály-esztendönkint előre le-fizetessen; holott azonban mindenik efféle Társaságnak szabad tetstzésében áll, az Individuumokat részeikkel eggyütt meg-nevezni, hogy azután az Ujságokban fertály-esztendönkint, a' mint kívántatik, vagy nevezet szerént, vagy pedig az általlyában tett alá-írás szerént, az egész summa, a' Magyar Alá-íróknak közönséges dítsőtségére, ösméretelsé tétessen.

Azoknak könnyebbségére tovább, kik Szabad Királyi Buda Várasátúl távulabb laknak, és buzgó Hazafiak gyanánt e' szabad hadi Karnak tartására magokat alá írni, és önnkint való segedelmeiket fertály-esztendönkint be-küldeni akarnák, a' Budai Magistrátustúl valamennyi Szabad Királyi vagy Privilegyiáltt, és nagyobb Mező Várasoknak Ma-

gisztrátusaihoz barátságos kérelem menend, hogy e' köz jónak elő mozdítására és a' H a z á n a k ditsőségre tzelező, igyekezetet, részeikről is segítő kezekkel támogatni, mind azoktól, kik nállok magokat önnkinnt való segedelmekre aláírni akarják, vagy magok, vagy erre ki-rendeltt egy vagy több buzgó és tehetős Polgárok által, az aláírást, és az ígért summát fel-venni; azután fertály-esztendőnkint, míg a' Frantziák ellen való hadakozás tart, az ennyi időre jövő részt be-szedni, és a' leg-közelebb Tsáizári Királyi Aerarialis Cassánál erga quietentiam le-tenni, az Alá írttaknak nevezet szerént való Tüntetőjét pedig a' most említett quietantiával együtt a' Budai Magisztrátusnak, a' most folyó esztendőbéli Juliusnak, azután pedig minden fertály-esztendőnek vége előtt terhelés nélkül be-küldeni ne terhelteffenek. Holott azután a' Budai Magisztrátus a' valóban meg-történtt kézbe szolgáltatásról vizontagbéli tudósítását az első Postával meg-teendi, az alá-írtt summáknak Tüntetőjét pedig, a' meg-tett fizetésről való quietantiával együtt a' felyebb meg-nevezett hiteles Polgároknak kezébe adandgya a' végre, hogy e' Tüntetők a' be-küldő Magisztrátusoknak és a' nemes szívű Alá-írattnak ditsőségére, a' Budai Újságok által közönségesen ösmérete-sekké téteffenek, és a' többi subscriptionális Listákkal együtt Ő Felségének saját kezeibe mély alázatozással által szolgáltatassanak.

Az alá-írtt számnak tartása a' most folyó 1793 dik esztendőnek 1-ső Augusztusával kezdődik. Minden nemes gondolkozású és

és igaz Hazafiúsággal buzgó Magyar Polgár tehát, a' ki abban részesülni akar, arra kéretik, hogy az a' fertály-esztendőbeli Résznek lefizetésével együtt leg-fellyebb a' mostani esztendőbeli Júliusnak 25-dik napjáig megtegye; valamint hogy jövőendőben-is a' következő fertály-esztendőbeli fizetés iránt az előbbeni fertály-esztendőnek harmadik hónapja' elején nyilvánvaló emlékeztetés fog tétetni.

Végtére, mivel nints okunk, a' Magyar nemes szokás szerént tett Alá-írásokhoz bizodalmatlansággal viseltetni, és mivel ezen Alá-írások, valamint akármelly önnkint való Hazafiúi segedelmek, minden tekintetre nézve bármiféle erőltetéstől menttek és szabadok; ellenben pedig minden buzgó Magyar Hazafiának ditsósége azt hozza magával, hogy az egyszer fel-vállaltt szabad Hadi Karnak önnkint ajánlott segedelmek által való tartását mind addig folytasák, míg a' Frantzia hadakozás tart; a' Magyar nemes lelkűség mindeu bizonnyal keres a' felül, hogy az egyszer meg-tett Alá-írás minden buzgó Hazafi előtt szent maradand; sőt nem ok nélkül lehet reményleni, hogy; ha egyik vagy másik, a' halál vagy egyébféle esetek által, az alá-írtt résznek be fizetésétől meg-akadályoztatna, leg-ottan lesznek hasonló gondolkozásúak, a' kik az efféle fogyatkozást kipótollyák.

Egy subscriptionális Listának Példázattya.

N. János polgári Kereskedőnek N. Váras-
sában , vagy
Szabad Királyi N. Váras' Magisztrátussának
Alá-írása.

Az Alá - iró Uraknak nevei.	A' tartandó emberek.		Fertály- elzten- dóbéli R é s z.	
	e- gész.	rész.	fl	kr.
N. Ferentz, polgári Patikás	1	—	25	—
N. János , polg. Szüts	—	1/2	12	30
N. Ignátz , polg. Szabó	—	1/4	6	15
N. Jó'sef, p. Sarkantyús	—	1/8	3	7 1/2
A' Mészáros - Tzéh	2	—	50	—
Az N. béli Közönség	3	—	75	—
Fel-vállaltatnak azonkívül három , öt , vagy hat nyoltzad-részek is, mel- lyeket a' számvetés által meg kell egyszer'smind határozni.				

1) *Eggy Alá-írásnak Példázattya egy szabad hadi Karnak önnkint ajánlandó segedelmek által való tartására.*

Én N. N. sub Nr. N. lakos, magamra vállolom egy Embernek ki tartását, míg a' hadakozás tart, fertály esztendőnkint előre fizetvén — — — 25 fl.

N. N.

2) *Ugyan annak Példázattya egy Tzéhre.*

Az N. Mesterségnek polgári Tzéhe szabad akarattyábúl magára vállal, míg a' hadakozás tart, négy embert, fertály esztendőnkint előre fizetvén — — — 100 fl.

N. N.

Az N. Mesterségnek Tzéhe.

Itt, ha tetszik, fertály-esztendőnkint fel lehet jegyezni: Ehez adott N. N. fél embert, fertály-esztendőbéli sommában, melly tesz 12 fl. 30 kr. N. N. $\frac{1}{4}$ embert; fertály esztendőnkint: — — 6 fl. 15 kr. N. N. $\frac{1}{8}$ embert; fertály-esztendőnkint: — — 3 fl. 7 kr.

3) *Ugyan annak Példázattya egy Várasbéli Közönségre nézve.*

Az N. N. Közönség magára vállal esztendőnkint, míg a' hadakozás tart, eggy embert;

tartását 100 forintal vévén, és fertály-elsztendõnkint előre fizetvén — 25 fl.

Vagy fél embert, 50 forintyával; elsztendõnkint előre be fizetvén. — 12 fl. 30 kr.

N. N.

A' Várasnak Közönsége.

Mivel pedig egy nagyobb Tárfaságnál az eggy embernek tartása három-század és még több részekre is fel-olztathatik, és így a' háromszáz Részcsülõknek eggyikére fertály-elsztendõnként 5 Krajtzárok juthatnak; az ilyen esetben tsak a' Tárfaságnak vagy Helységnek neve a' ki-rendeltt idõre jövõ summával eggyütt jegyeztetik fel. Szabad akarattyára hagyatik mindazáltal ez efféle Tárfaságnak, hogy a' fertály-elsztendõnkint való be fizetésnél mind azoknak Consignátióját, a' kik öfzve segítenek, a' summákkal eggyütt, melly reájok esik, nevezet szerént be-küldgye, hogy a' Fõ subscriptionális Tüntetõkkel eggyütt Advolutum gyanánt Ő *Felségének*, legkegyelmesebb Urunknak saját kezébe szolgál-tallon.

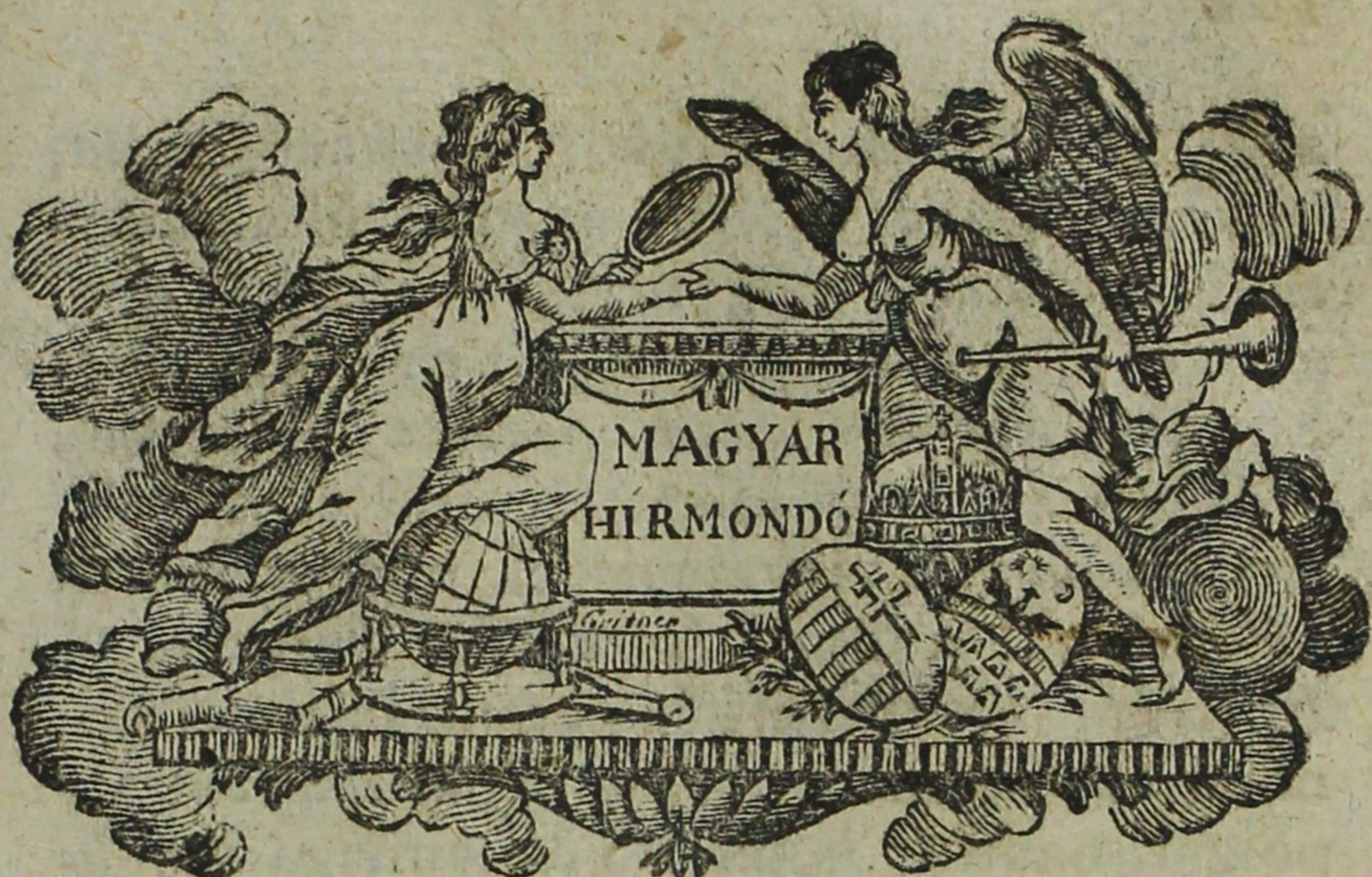
Budán. Májusnak 30-dik napján

1793.

Egynelány nevezetlen

B u z g ó L a k o s i

Szabad Királyi Buda Fõ Vá-
rassának.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(10.)

Költ. *Bétsőben*, Kis - Asszony - Havának
(Augustusnak) 2-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüllálások.

*Küstín (Custine) Frantzia Vezérnek is
le - folya az órája — a' Jákobi-
nusok' Klúbjában.*

Még Júliusnak közepe tájján, újra fel-
kapott vala a' Nemz. Gyűlése előtt *Küstín*
az által, hogy közlött vele némélly leve-
leket, mellyek *Bordeaux*, és *Caen* Váro-
saitól, 's *Wimpfen* Generálistól érkeztek
hozzá; valamint az azokra adott feleleteit is.
Bordeaux, kárhoztatta a' maga levelében,

L

a' N. Gyűlésnek 31-dik Májusi végzéseit, 's kérte *Küsztint*, hogy jól óltalmazza addig a' Hazát, míg más Városokkal egygyüvé fogva nyolctzvan ezer fegyveres Emberrel fog-ő (t. i. *Bordeaux*) dolgozni, a' *Párisi* Zavarók ellen.

Wimpfen' levelének is oda ment - ki az értelme, a' hová *Bordeaux* Városáé. — *Küsztín*, igyekezett le - verni feleleteiben, mind *Bordeaux*-t, mind *Wimpfent* a' polgári hadról, 's intette őket maga példájával, hogy az után halgassanak, a' mit mond a' N. Gyűlésnek nagyobb része. — *Küsztínnek* ezen intése, igen ínnye szerezett a' N. Gy. nek. De bezzeg nem tetteztettek a' Jákobinus - Klúbban, a' mik ott hozódtak - fel *Küsztín* ellen; a' minthogy nem is sok históriát tsináltak belőle, hanem el - végezték Jákobinus Uraimék, hogy *Küsztint* ki kell vetni a' Vezérségből; és már azolta azt is írják, hogy a' Közjóra ügyelő Deputátzió parantsolatot adott, *Küsztínnek* le - tétele, 's meg - árestálása eránt — mellyet ugyan még egész bizonyossággal nem írhatunk; de annál könnyebben meg-történhetett vagy történhető dolognak találunk: mennél bizonyosabb az, hogy a' mostani N. Gy., minden Deputátzióival együtt, tsak *Ekhója* a' *Párisi* mindenható Jákobinus Klúbnak.

Biron Frantzia Vezér jó előre megjegyeztette, hogy ki akarják ötöt tenni hiva-

talából: azért is hogy el-kerüllye a' tsúfságot, írt a' N. Gy. hez, 's kérte, hogy tekintvén az ő betegségét, vegye-le rólla a' Vezérséget. Helyébe, előbb *Dietmann* választatott; de minthogy ez ellen némely-lyek azt a' ki-fogást tsinálták, hogy tsupán a' lovasságnál szolgált: ez okon, Generál *Beyffer* tétetett *Biron*' Szuktzesszorává.

Gen. *Sandoz*, egy vólt, a' *Biron*' Fő Vezérsége alatt szolgált Al-Vezérek között. Ezt is meg-folztotta Tisztségétől a' Közjóra ügyelő Deputátzió; 's helyébe, *Boissiere* Gen.t állította-elő.

Kellermann Frantzia Vezér vett parancsolatot a' N. Gy. től, hogy Seregének egy részével, mennyen *Lyon* (*Lugdunum*) Városa ellen.

A' *Marsiliaiak*, kik szintolly ellenségi most a' N. Gy. nek, mint a' *Lyoniak*, elfoglalták *Avenio* (*Avignon*) Városát.

Wurmser Vezérünk, *Landaun* innen fekvő *Nieder-Hochstädti* fő-kvartélyából eggy elől-járó tudósítást küldött *Bétsbe*, mellynek értelme szerént, Júliusnak 19-dik napján reggeli négy órakor mindenütt megtámadta az Ellenség, említett Vezérünk' Seregének Osztályát, 's ki nem tért egész keső estig a' veszekedésből. *Kleist* nevet viselő Prusszus Regementbéli Oberstlieut. *Radvadi* Urat ki is nyomta *Moderbach* nevű Faluból, úgy nemkülönben *Thadden* Prusszus Generalmajort *Rombergből*; de

által nem ronthatott a' *Rombergi* völgyön : mert mihelyt tudósítást vett *Thadden* Generalistól Gr. *Wurmser* : mindjárt küldötte *Hotze* Generálisunkat az említett völgybe, és négy gyalog Osztályt is rendelt utánna segítségül. *Germersheimi* tanyánkra soká kukuttsáltak-ki a' Frantziák, az előtte lévő erdőtől ; de igen derék sántzaink miatt, nem mehettek vele semmire. A' bővebb meg-írását ezen tüzes viadalnak meg-ígérte Gr. *Wurmser* ; tsak azt jegyzette-meg most előre Népünkről, hogy ez nem mottzant helyéről az Ellenség előtt, melly erős maga - tartásával nagy veszedelmet hárított - el.

Magános tudósítások után ezeket írhatjuk a' Frantziák, és *Wurmser* Vezérünk között történt újabb ütközetekről : — Júl. 19-dikén, mintegy másfél ezeren estek-el az Ellenség' részéről ; az eggyesült Ts. K., és Prusszus Seregek között pedig 250-en, 's 90 kaptak sebet. Nem hogy el-kushadtak volna azonban, ekkori vezteségek után a' Frantziák ; sőt újabb meg újabb szerentséket próbáltak Népünk ellen. A' Frantzia Nemzet - Gyűlésének *Landau* Várában tartózkodó Kommendánsa, kereken ki - adta a' parantsolatot *Beauhornois* Generálisnak, hogy török - szakad kerefztül rontson a' *Wurmser*' Seregén. E' végett, még több ágyúkat is hozott-ki *Landauból* *Beauhornois*, úgy hogy nyóltzvanra nevededett a' *Wurm-*

ser ellen tusakodó Frantzia Sereg' ágyúinak száma. Magáét a' Frantzia Sereget 80000-re teszik. — Júliusnak 22-dikén, délelőtti 9 órakor meg-támadták a' Frantziák három felől is eggyesültt Seregeinket. A' Prusszusok, kik a' jobb szárnyat formálták, vissza-vonták magokat, 's hátra hagyták minden tábori készületeket. A' Tsász. Kir. Vitézeknek is nekik ment bal felől az Ellenség; de azok erőssen meg-állottak előtte, 's egy lovas Regementet, és a' *Gyulai* gyalogRegement-jéből két Batalionokat segítségül küldöttek a' jobb szárnynak is, tsupán *Oberhochstadt*-nál vonúltak valami keveset hátrább Katonáink; de ezt is tsak azért tselekedték: hogy tisztább sikra kaphassák - ki a' Frantziákat, melly meg is lett, és szerentsésen vissza-veretett az Ellenség. — Rettentő verekedésnek kellett ennek lenni: mert az egész környékből ki-kivántattak a' szekerek a' sebessek' vitelére.

Alsó - Alsatziában, Fortlouisnál, hét hajókkal akartak által - szállani a' Rajnán, Júl. 18-dikán a' Frantziák; de Katonáink tsak hamar fenékebe löttek két hajókat, 's mindenestől fogva el-süllyesztették azokat. A' meg-maradt öt hajók vissza-illantottak nagy siettséggel. Neki mérgelődött ezen, a' *Fortlouis* Várabéli Frantziaság, 's keményen ágyúzott - ki Népünkre; de el nem ejthetett többet belőle, két ágyúval-bánó, és öt gyalog Katonánknál, — tizenkettőt sebbe ejtett.

Hertzeg *Koburg*' tudósítása fzerént, mindöszve 4216ra ment a' *Conde* Várabeli Frantzia Garnizonnak (Örizetnek) száma, melly egészen foglyúl adta magát a' miéinknek, ki-vévén a' Számtartókat, Furirokat, Seborvosokat, puska - 's ágyú - miveseket, Szabókat, Musikusokat, és Kotsisokat, kik öszveséggel 174 főből állottak. Ezek közül 172-en, a' határig küldettek; két Seborvosok pedig, eggy ideig azon 82 nehéz beteg foglyok mellett hagyattak, a' kiket még most el nem lehetett szállítani *Condé*-ből, a' több gyengébb nyavalyájú 177 foglyokkal eggyütt. Az egészséges foglyok 3 tsapatokra osztattak-fel: úgy szállíttattak *Austriai Belgyiomba*. Az első tsapat — mellyel vólt a' Kommendáns Gen. *Chancel* is — állott 1415 Emberből; a' másik 878-ból; a' 3-dik pedig 1490ből. 97 frantzia lovakat is kaptunk *Conde* Várában.

Valentzia alól írják, hogy ezen Várnak Komendánsa engedelmet kért vólna H. Koburgtól, valamelly terhes Dámának Valentziából *P risba* való küldettethetésére. H. Koburg vissza izent, hogy a' várandós Dáma, ki jöhet igen is a' Várból, de *Monsba*, vagy *Brüsszel*-be úgymint a' hol szintűgy szülhet, mint *Párisban*. A' Komendáns nem adott ezen jelentésre semmi választ, azért is gyanakodni kezdetek részünkről, hogy ezen fortély által arról akarta tudósítani a' Fr. Sereger, mitsoda időben támadják meg egyszerre, mind a' várból, mind a' táborból az ostromló és szemmel tartó eggyesült Sereget.

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Diétánál lévő *Orosz*, és *Prusszus* Követek, *Sievers*, és *Buchholtz* Urak, azt kívánták a' magok Principális-
saik' neveken a' *Lengyel* Gyűléstől: hogy
ez, mentől előbb rendellyen egy tellyes
hatalmú Deputátziót — vagy a' mint a'
Követek nevezték — *Delegátziót* maga
kebeléből, melly vélek, a' *Lengyel* Köz.
Társaság' nevében és képében egéllz erejü
alkura lépjen, azok eránt a' foglalások
eránt, mellyeket tettek az *Orosz* Tsáfszárné,
és *Prusszus* Király *Lengyel* Országban. A'
Lengyel Ország - Gyűlés nem tellyesítette
ezen kívánságot, 's azt felelte minden
betsülettel ugyan, de nyomos ki-fejezések-
kel: hogy nem is tellyesítheti azt. — A'
Követek is válaszoltak, Jún. 24-dikén az
Ország-Gyűlés' feleletére. Mind kettőjök'
válasszának az a' summája: hogy ők, a'
magok előbbeni kívánságoktól semmikép-
pen el nem állanak; 's jobb lesz a' *Lengyel*
Nemzetnek is, ha arra haladék nélkül reá
áll. — Nevezetes a' többek között, az
Orosz Követnek ezen ki - fejezése: „Ő,
úgy mond, hozzá szokott már ahoz, hogy
a' maga Fejedelem - Asszonyának parantso-
latjai mentől előbb, 's minden tökéletes-
séggel hajtassanak végre.“

Minekutánna fel-olvastattak ezen két
válaszok a' Gyűlésben: tanátskozni kezdtek
oránttok a' Rendek. Tsupán a' *Sandomiri*

Deputátus, *Zalusky* Úr, voksolt az *Orosz*, és *Prusszus* Követeknek kívánsága fzerént; a' több Deputátusok ellenben arra hajlottak mindnyájan, a' mit a' Király mondott, és *Jankovsky* Deputátus javaslott. — A' Király úgy ítél, hogy a' kívánt *Delegá-tzió*nak ki-állítása veszedelmes fogna lenni. *Jankovsky* Úr azt kommandálta, hogy mind az *Orosz*, mind a' *Prusszus* Udvarokhoz, és még ezen kívül a' *Bétsihez* is jó lesz, különös Követeket küldeni.

Enyhítő balsam gyanánt szolgált a' *Lengyel* Király' és Rendek' vérző szíveiknek azon Irás, mellyet *Gardiner William Anglus* Követ intézett hozzájuk, ugyan tsak Jún. 24-dikén. Jelentette t. i. ez, hogy ő igen nagy figyelmetességgel vette, az *Orosz*, és *Prusszus* Udvarokhoz bocsátott Feleleteknek ő vele lett közöltetések. — Ő úgy ítél, hogy a' *Lengyel* Király, 's az Ország-Gyűlés egyenesen azt tselekedték, a' mit kívántak a' környülállások; — és semmit sem is kételkedik, úgymond, felőle, hogy *Lengyel Ország*' Felséges Királya, a' mostani igen erányos (arányos) időben tett intézetei által, mind azt el ne fogná érni, a' mit ő *Britanniai* Felsége már régoltától fogva kívánt a' *Lengyel* Közönséges-Társaságnak.

A' *Svéd* Udvar, egy tsendesítő Irást tétetett közönségesse az Orzágnak minden részeiben.

Egynehány száz Frantzia Foglyok, a' Török szélek felé való Magyar Várakba, úgymint: *Temesvárra, Aradra 's a' t.* szállíttatnak.

Frantzia Ország.

A' Közjóra ügyelő Deputátziója a' N. Gyűlésnek, meg-újjíttatott Júliusnak 10-dik napján. Tagjai az új Deputátziónak, név szerént ezek: *St Andre, Barrere; Gasparin, Couthon, Thuriot, St Just, Prieur, Therault, és Lindet.* — Minekelötte elfozlott volna az előbbeni Deputátzió, köv. Elő-adást terjesztett a' N. Gyűlése eleibe: „Midön fel-állíttatott vala ezen Deputátzió, zürzavarban vólt minden. *Dümúrié* általadta *Belgyiomot*, a' Sereget pedig rendeltlenségben hagyta maga után; az északi Városokbéli Gárnizonoknak (Örizeteknek) száma meg nem haladta mindöszve is a' két ezeret; *Moguntziánál* vissza-vonta magát Seregünk; a' *Pireneus* hegyeknél (*Spanyol Ország*' szélén), a' *Vendée* nevet viselő Departementben (Köz. Társaság-osztályban) alig vólt valami kevés fegyveres Népünk, 's eggyetlen egy Vár se vólt hadi módra fel-készítve. — Most ellenben 166 Erösségeink állanak jó hadi lábon; az északi Sereg (mellynek Hg *Koburgal* van ügye) rendbe hozatott, és szüntelenvaló katonai gyakorlásban vagyon, kivált a' Lovasság semmi hijjával sintsen; a' *Rajna és Mosel* folyó vizeinél derék Seregeink állanak, 's

minden órán szándékoznak előbb nyomulni; az *Alpesi* Seregünk, vitézül oltalmazza magát; 's az *Olasz* Országban lévő minden ütközetben győzedelmeskedik. A' *Pireneus* hegyeknél, napnyúgot felé 18 ezer Embereink állanak; *Perpignan* Váránál 12000-en, és még nagyobbra is nevedik ezen két Seregeinknek száma. *Vándé* (*Vendée*) Oszttályaiban a' Köz. Társaságnak, hatvan ezer főből álló fegyveres Népünk vagyon, melly húsz ezerrel fog még szaporíttatni. — Tsak az egy Június Hónapban 127 millio livrát gazdálkodtunk mi; 's a' *Dillon*, és *Miranda* (Generálisok) által eszközölt öszve - esküvést (konspirátziót) fel-fedeztük. “

(Azt bezzeg nem említette a' Deputátzió, mit vesztettek, az ő fenn-állásától fogva a' Frantziák: hogy t. i. a' ditsekedéseknek gyakor hallása által vakúillyon a' Nép.)

Előbb is fel-fedezték ezek a' betsületes Emberek a' *Miranda*' konspirátzióját, még minekelötte gondolatjában is lett volna az talán *Mirandának*: mert, leg-alább a' következésből itélvén, ártatlannak ítéltetett ez, a' Revolutzionális Törvényszéktől, 's szabadon botsáttatván, Párishoz nem mészette-le magát; a' hol azonban nem maradhatott ugyan tsak tsendességben: mert absolváltatása után is Visgálók mentek egy-nehány ízben a' házára, a' kik mindené

fel - kutatták. Ő szegény feje, ártatlanságában való bizttában panaszra ment a' N. Gyűléséhez; de ez csak füle mellett botsáttotta-el az egész panaszt.

Amaz első szépségű, és drágaságú Királyi Rezidentziának, melly volt *Versáliába*, minden házi készületeit árrúba botsáttatta a' N. Gyűlése, 's magából az épületből oskolát készített.

Annak a' szép Leánynak — *Corday* (*Cordé*) *Mária Sárlothnak* — a' ki megölte *Marátot*, Júl. 17-dike' estvéjén vétetett feje. — Irják felöle, hogy bátran ment a' halálra.

Magyar Ország.

Sáros-Vármegyéből, Júl. 23-dikán. — „*Zippó*, *András-falu*, *Bujahof*, és *Szent Kereszt* nevű Falujaiban Vármegyénknek, potsékká tett a' jég - esső, Július' hatodik napján, délutánni eggy óra tájban mindenféle terméseket. — *Frics*, *Jakobvágás*, *Bertelenfalva*, *Mochna*, és *Szinye-Ujfalu* nevezetű helyekben pedig Július' 7-dikén, délutánni két óra tájban, mód nélkül sok károkat okozott, kevés idő alatt, a' nagy menydörgéssel jött zápor - esső. *Fricsből* nevezetesen, egellzen el-seprett a' sebes víz 14 házat, és 12 tsürt. El - vitt 28 Embereket is, kik között csak 14et lehetett kiszabadítani. Hogy el-apadt a' víz, tiz holttestekre reá akadtak; de négy máig sem találtatik. — A' réteket úgy el-rontotta a'

viz, hogy két esztendő is telik bele, míg nagy munkájok után hasznót vehetnek azokból Embereink, olly formán, ha a' kavatsot (követset), mellyel el-borította a' viz, fel-fzedik róla, annakutánna fel-fzántják, 's bé-boronállyák. “

Eperjes Városában, közönséges Exámenek tartattak ezen hónapnak nyóltzadik, és következő napjain, az Évangyélikusok' Oskoláikban, mellyekre nagy számú Halgatók gyülekeztenek-össze mindenfelől. A' Nevendék-Papok gyönyörű előmeneteket tettek azólta a' *Homiletikában* (Szent Irás' magyarázása' tudományában), a' miólta Fő Tisz. *Nikolay* Úr tétetett Püspökké. — A' Grammatisták, kiknek Professzorjok T. *Petry Tamás* Úr, bé-fejezték Júl. 11-dikén a' magok ditséretes Exámenjeket, egy szép Magyar Vig-Játékkal (Komédiával), mellynek tzélja vala, a' mostani környülállásokhoz képest különösen meg-kivántató igaz Patriotismusra (Haza-szeretetre) való hathatós fel-buzdítás. — Elő-fordúltak ezen Komédiában: a' hadisegítség-adások, a' Katona-fzedés (verbuálás), a' Frantzia-fogás, és az el-fogottaknak bátorságos helyre való szállítások 's a' t. Olly nemes Magyar Vitézi tűz gerjedett ezeknek szemlélésére a' több Ifjúságban is, hogy kéfz lett volna azon hevennyiben a' tsata-mezejére ki-állani a' Játék-néző helyből. — Bár minden Teátrómokban hasonló

tárgyakról játszánának gyakrabban, ez idő
szerént; mint sem a' fzerelmeskedésekről,
mellyekre éppen nem szükséges a' közön-
séges buzdítás.

A' Férjfi - gyermekeknek, 's Iffjaknak
Exámenjeiket követte a' Leányoké, kik is
két Klasszisa voltak osztva. Mind a'
két rendbéliék jól feleltek. A' nagyobb
Klasszisélieknek fzerettem volna, fonás,
főzés, és gazdálkodásbéli remekeléseiket is
szemlélni: mert közzülök már fél esztendő'
múlva is mehet Férjhez valamellyik; —
a' Magyar Asszonyban pedig előbb meg-
kivántatik a' jó Gazdasszonysághoz való
értés, mint a' felsőbb tudományoknak azon
nemeik, mellyek nem egyenesen a' Feleségi
és Anyai kötelelességeknek magok egész
természetjekben való meg-tanulására szol-
gálnak kalaúzúl (vezetőül vagy útmutatóúl);
mert már az ilyen felső tudományok szint'
olly el-múlhatatlanúl szükségesek, egy
Férjhez menő Magyar Leányban, mint a'
Gazdasszonyságban való gyakorlottság. —
Ez a' három Asszonyi fő tudomány teheti
egyedül tartóssá a' házasságbéli tiszta örö-
möt és bóldogságot, még olyatén környül-
állásokban is, midőn a' más Fél-re nézve
hijánosság találna lenni, a' Férji, Gazdai,
és Atyai kötelelességeknek értésében, 's
tellyesítésében.

Pestről, Júliusnak 27-dikén.

A' Magyar Universitas' Professzoraihoz minémű hajlandósággal viseltessen Fels. Urunk: új bizonyysága ennek, *Nyitray* Konsiliárius után, néhai Professzor Tifz. *Horváth János Úr* is, a' ki már elztendővel ez előtt, egész fizetéssel nyúgodalomra botsáttatott; a' napokban pedig Tituláris-Apátúrsággal tiszteltetett-meg. Ez a' tudós Hazafi mostanság azt a' mulattságos, szép, és hasznos foglalatosságot vette magának, hogy *Drámákat* (Teátrumi játékokat) kélzítget, mellyek között már egynehány darabok játszottak is, és közönséges kedvességet nyertek: mert úgy vagynak munkálva, hogy meg is nevettetik, meg is könyveztetik a' Halgatókat. “

A' Kis - Kúnságról, Júl. 23-dikán. —
„Szénánk elég lett. Vetéseink is bőven fizettek, úgy hogy a' tífzta búzára is keserves kin, résztes aratót kapni. — Szölleink, hasonlóképpen bőv szüretet ígérek, ha még addig valamelly veszedelem nem éri őket. — Marháink, közönségessen száj, 's azután lába - fájók; de nem felette veszedelmes a' nyavalyájok, és hamar megfordúl rajtok, kivált azokon, a' mellyek szelídek, és kézben forogván, jobb móddal orvosoltathatnak. “

Erdély Ország.

Közép-Szóluok - Vármegyéből, Júliusnak 17-dikén. — „Ezen a' részén, olly nyavalya kezdett uralkodni, a' mellyet közönségesen Süllynek neveznek, de a' mellynek alkalmasabb neve lenne talán: Buja - dög. A' Betegek' gyógyíttatására, Ispotály - házakat szándékozik építtetni a' Ns Vármegye. — Hadad nevezetű Mező-Városotkánkban, kilentz Ember megdühödött (veszett). Ezeknek orvoslásokra, ki-küldetett a' N. Vármegye által Doktor Zaványi Úr. — Szarvas marhák, sertések, 's ebek is felesen dühödnek, 's vesztek is már el ezen kínos nyavalyában.

(Fiume Városából is — melly fekszik Dalmátziának Magyar Országhoz tartozó részében — azt irták Júl. 16-dikán, hogy a' mi majd eggy esztendőben se szokott ott el-múlni: meg-történt ebben az esztendőben is, tud. il. hogy veszni kezdtek az ebek; minekokáért kutya-vadászat tartatott, 's két száz ebnél több agyon lövetett.)“

B é t s.

Felséges Királynénk, tsetsemő Gyermekeknek való ruhákat küldött ajándékba a' maga Testvérjének — Toskánai Nagy-

Hertzeg *Ferdinánd*' Hitvesének — a' ki, mint már irtuk a' minap felőle, várandós (szüléshez közelít). El-küldetett *Bétsből Florentziába Kinszky* Hertzeg is, hogy 'Tsászár ö Felsége' nevében, és képében, Kereszt-Attyává legyen a' születendő Nagy Hertzegi Magzatnak.

Magyar Országból panasz.

„Egy bizonyos Postán az én Újság-leveleimre herék kaptak, a' kik újságot ugyan szeretnek olvasni; de érte nem akarnak fizetni, sem szolgálni: kérem azt az Expeditort, hogy a' nem hozzá szóló pakétot többé ki ne bontsa; újságaimat belőle ki ne szedje; a' mellyeket pedig eddig ki-szedett, azokat a' jövő postán küldje haza. Már ki-tapogattam, hol esik a' kár-tétel. Ha tovább is így tselekeszik: én, a' hol illik, ott fogok az elég-tételért jelentést tenni.“

Egy fél-árkus Tóldalékkal, melly egy rajzolatot is foglal magában.

T O L D A L É K

A' *Magyar Hirmondónak*, August. 2-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

J e l e n t é s e k.

Sok helyekről irtak hozzám, a' kiknek későbbben esett értésekre *Broughton's Religiósi Lexikonának* Magyar nyelven általam való kiadás: lehetne-e még reá praenumerálni, vagy azon az árron, mellyen a' Praenumeránsoknak adódik, meg lehetne-e még szerezni? Eleinten némellyeknek küldött Leveleimben feleltem. De az illyen kérdező Levelek gyakran jöven hozzám, mindeneknek különösen felelni bajos. Itten tehát jelentem az Erdemes Publikumnak, hogy a' kik a' jövő János Fővételi Pesti Vásárig pénzeket hozzám küldik, vagy ha az alkalmatosságnak nem létele miatt addig nem küldhetvén, tsak tudósítanak: azoknak is a' három Darabokból álló egész Munka, mint az eddig előre fizetőknek, négy Rhénes forintért adattatik. A' kik pedig számos Exemplárokat akarnak, azoknak minden tízre egy ingyen megyen. A' Munkát kiki bízvást keresheti a' jövő Pesti Vásárcor, a' Hatvani kapun kívül jobb kézre a' *Felner* Kerékjártó' házában *Véber* Komáromi Typographus Úrnál. A' kiknek pedig módjok vagyon az el-vitetésben, Komáromból akármikor vihetik. — Ezen Munka rövid időn el-készülvén, *Abbas* *Ladvocatnak* *Dictionnaire Historique etc.* nevű Munkáját, és *Hallnak*, az *Angliázok'* *Szenekájoknak*, az *Ó*, és *Új Testamentomi Historiára* való *Elmélkedéseit* fogom nyomtatás alá adni; mellyekről nem aká bővebben.

Mindszenti Sámuel.

Hazánknak nevezetesebb Könyvárosainál két új munkáim fognak rövid időn árúztatni; egyike ezeknek e' nevezet alatt: *A' Szinopei Diogenesz' Dialogusai. Cons. Wieland Ur' Írásaiból. Pesten, Trattnernél, 1793.* — a' másika pedig: *Herdernek és Lesszingnek Mesélései.* — Mind ezt, mind amazt Bétsi Rézmettző Kohl Urnak szép mettzéseí ékesítik; és az utóbbik hollandiai papirosra nyomtattatott, olly formán egészen, mint a' hogy' *Schrämbel* Ur adogatja ki Bécsben a' Német Klasszikusok' Írásait. — *Diogenesznek* árta 1 for. *Herdernek és Lesszingnek* pedig 1 for. 20 kr.

Ugy szándékoztam, hogy *Diogenesz* is a' szerint nyomtattassék, mint *Herder*; de egy olly történet, mellyet nem szabad kimondanom, akadályt vetett szándékomnak. Kész lévén a' Rézremetűző a' képpel, kénytelen valék a' kép' kitsinségéhez illő formátumot vétetni a' Nyomtatóval, kinek még akkor apróbb betűi el nem érkeztenek vala. Ebben némelly helyeken el vagyon hibítva orthografiám, mert a' Korrektúrát nem magam vittem. Ellenben *Herdernek* minden árkusait, ide, *Tokajnak*, 's *Kassának* szomszédságába küldözgette korrekturája miatt Nyomtatóm; és erről merem állítani, hogy, ki-vévén egynehány kevés botlást, tsak nem minden hiba nélkül készült - el. De ez sem érhető - el azt a' tökéletességet, a' mellyet néki adni óhajtottam: mert — papirosa nints ki - simítva — a' könyv' árkusai két öltéssel vagynak öfzve - fűzve — és a' *Kohl* képét a' Nyomtató belé nem ragasztatta, úgy hogy már most a' Vevők azt külön fogják kapni. — Ha ki a' könyvvvel együtt képet nem kap: jelentse magát annál, a' kitől a' könyvet vette, vagy levél által nálam, 's a' Nyomtató' hibája

által esett fogyatkozást helyre fogom hozni azonnal.

Lefznek talám, a' kik a' munka' árát drágálni fogják. Ezeket kérem, gondollyák-meg, hogy ez nem olly költséggel készült munka, mint a' mellyeket némelly Nyomtatóink nyújtanak. *Herdernek* árkusáért 12 for. 30 krt ígértem az alkuban; ehez járúl a' kép' arra, és a' posta-pénz, mellyet minden árkusnak velem közléséért, és ismét fel-küldéséért fizetgettem. *Schrämbli* is 1. for. 20. kron adja minden darabját *Német Klasszikusainak*, pedig azokból sok százat el-ád, holott én még egy munkámból sem vettem-ki a' ki-adására tett költségemet. — — Ha *Herderem's Diogeneszem* nem tsal-meg úgy, mint egyéb litteraturai igyekezeteim: még ez idén sajtó alá mégyen az újjabban fordított *Geszner*, és a' *Klopstock's Messziásának* első Szakassza, mellyet eddig — rész szerént a' vártt segéd' meg-tagadása, rész szerént dolgaimnak öszve-zavarodások miatt, osztán azért is, hogy a' *Chodoviéky* által Berlinben metszetett Réztábla későn jött kezem-hez, és még eggy ok miatt, mellyet, míg azt nem látom, hogy nagy szándékom boldogúl, biztosabb Barátimnak is szemérmesen vallok meg — tellyesítenem lehetetlen vala.

Kazincy Ferenc.

A' *Magyar Museum* iránt hozzám érkező számos levelekre külön-külön nem válaszolhatván, szükségesnek ítélttem, e' közönséges jelentést tenni:

Bizonyos okokra és tekintetekre nézve — — egynéhány holnapok előtt arra határoztam vólt meg magamat: hogy a' nevezett munkának további folytatását eggy ideig el-halasszam.

A' kik tehát eddig magokat a' Magyar Museumért jelentették, méltóztassanak a' további tudósításig várakozni. Ha ki pedig ne talán le-tett pénzzét előbb-is vissza-venni akarná, tessék nékie magát annál jelenteni, a' kinek adta. Azt azonban én töllem igazsággal senki sem kívánhattya, hogy, minden hozzám jövő levélre felelvén, magamat a' posta-pénznek fizetésével terhellyem.

Kérettetnek ez úttal azok az egynehány Olvasók-is, kik a' tavalyi elztendőre még mind ez ideig sem fizettek-meg egészen, ne sajnállyák, azt, a' mivel tartoznak, beküldeni. — *Kassán, Juliusban, 1793.*

A' MAGYAR MUSEUM'
Redactora.

* *
* *

* *
* *

* *
* *

Nem régen illy munka jött-ki Veszprém-ben a' sajtó alól: *Evangelíomos Könyv, mellyben a' Vasárnapok, és a' jeles Innepekre rendeltt Evangelíomi szokások magyaráztatnak.* — A' tanuló Ifjúág' javára, 's a' Krisztus' esméretében nevelkedni kívánó Híveknek épületekre, Németből Magyarra fordíttatott, 's minden Vasárnapra való Imádságokkal meg-szereztetett *Hrabowszky György* Palotai Evang. Prédikátor által. — Veszprém-ben nyomtattatott Streibik Josef betűin 1793. — 29 árkus. — Köttetlen tsak 30 kr. Találtatik a' Dunamellyéki Evan. Superintend. TT. Esperestjeinél, 's azon érd. Uraknál, kikről emlékeztek még a' Hadi-Történetek.

Elegia, qua Poeta Nob. *Franciscus Xav. Piscatoris*, ad Scholarum Piarum Carponensium

prius temporum vicissitudine oblitteratam, nunc
Augustiss. Rom. Imperatoris, et Regis Clemen-
tissimi *Francisci Secundi* Pietate restauratam,
initiumque suum cum 1-a Nov. 1793 orsuram
Palestram tenellos discentium animos invitat.

Mortua cum Lazaro monumento Musa resurgit,
Plasmaque fit rursus Rege creante novum.
Panduntur valvae Regis pietate Palestrae,
Quas Fati tristes observavere vices.
In priscam evehitur pedetentim Musa Cathedram
Sedeque primaeva cluda Magistra manet.
Siste proinde pedes, aetas fugitiva Juventae,
Musarumque oris tuta morare piis.
Huc aetas docilis propera, quam rura coactus
Neglectus Musae, jussit arare bobus.
Haec pandit valvas, per quas de pulvere, celsi
Parnassi, docilis scandit ad alta puer.

D. Földvárban eggy öreg Vers - szerző,
Ennius' módjára, ezen Verseket a' Frantzok
ellen, *XVI. Lajos'* halála előtt készítette:

Gallia ter felix, olim *Nec pluribus impar*:
Occidis heu! proprio victima stulta malo.
Lilia si pereant, quamvis haec *Lilia non nent*.
Libera Gens, ut ais: fune carere nequit.
Libertatis honos, nova quam nunc erigis, arbor
Hocce nefas ultrix crux crucis instar erit.
Nec Philo, qui sophus est, cujusque sophia
sophisma,
Ex tantis potis est, vos relevare malis.
Sistite: Nam Deus est, sine quo vos caeca
caligo
Obruet, ut florens Gallia tota ruat.

Már el-kezdettük vólt *Moguntzia Városát* *ostromló eggyesültt Seregeknek fekvéseket* azon nagyságban rézre mettzettetni, mint metztettük *Valentzia Vára* körül való *Seregeknek fekvéseiket*; de hogy érkezett a' Kurir, *Moguntziának* a' *Frantziák* által lett feladásával: véget vettettünk a' rézre való mettzésnek, mivel az 3 hetek előtt nehezen készülhetett volna meg. Hamarjában tehát puszpáng-fára metztettettük azt, 's ezen M betüvel jegyzett fél árkus Tóldalékba nyomtattattuk. — A' képen elő-forduló számok' és betük' magyarázatja így következik:

1. Itten a' *Rajna*' partján feküdt a' *Moguntziai Választó-Hertzegnek Favorita* nevű igen pompás Palotája és Kertje, mellyben a' *Vál. Hertzeg* megvendégelte tavaly, a' *Frankfurti* Koronázás után, *Tsászár*, *Tsászárné*, és a' *Prussziai Király* ő Felségeket, sok *Kir. Hertzgekkel*, 's főfő Méltóságokkal eggyütt. — A' miolta *Moguntzia* a' *Frantziák*' kezére jutott: a' *Favorita* egészen el-pusztúlt. 2. *Karthaus*.

3. *Weissenau*. Ennél a' helységnél vertük ki erős sántzaikból a' *Frantziákat*, *Június*' végén, mint erről oda fellyebb az 53-dik és 66-dik lapokon bőven emlékeztünk.

4. *Bé-vágás* (*Verhaue*), az az: a' le-vágott élő-fák úgy rakatnak egymásra, hogy azoknak derekai és ágai miatt, keresztül ne ronthasson az Ellenség.

5. Itt feküdt a' *Tsász. Kir. Tábor*, melly előtt látszatnak a' *Batteriák* (ágyúzók-helyek). a betünél sok ágyúk vóltak le-rakva; b-nél feküdt 2 *Osztály* (*Divisio*) *József Fő-Hertzeg*' *Dragonyos Regementjéből*; c-nél, *Manfredin*' *Reg.* ből 2 *Batalion*; d-nél, *Gemingéből* 2 *Bat.*; e-nél, *Benderéből* 2 *Batal.* (Vólt a' *Pellegrini* *Regből* is egy vagy 2 *bat.*) f-nél a' *Wurmser* *Hulzár Regből* 3 *Osztály*.

6. Heilige Kreutz. Ezt a' tűz meg emész-
tette. 7. Höchstheim falu. Ezen két, 's Veis-
senau helységek előtt ásattak a' vár bástyáihoz
közelítő ostrom árkok.

8. Marienborn. Itt volt a' Prusszusok fő
kvártélyja. Sokszor ki rontottak ide a' várbeli
Frantziák.

9. A' Szászok tábora, és batériái.

10. A' Prusszusok tábora, és ez előtt sor-
ban a' batériák.

11. Mombach falu.

12. Badenheim, 13. Bieberich. Ezen két
faluk között volt a' Rajnán hajókra építve a'
tábori hid.

14. A' Hasszusok tábora, és batériái.

15. Mosbach falu.

16. Erbenheim. Itt volt a' Hasszusok fő
Kvártélyja.

17. A' Szászok tábora, ez előtt állottak a'
batériák. Telkenheimban volt a' fő kvártélyok,
melly falu a' tábor háta megett látzatik a'
kép szélén.

18. A' Prusszus tábor, és batériák. 19.
Hochheim. Ezen helységben volt a' Prusszu-
sok második fő kvártélyja.

20. Kofenheim. Sok vér ontatott ezen hely-
ségnél, mind a' két részről. Jul. elein el vet-
ték azt csak ugyan a' Prusszusok a' Frantziák-
tól, mint azt a' 82-dik oldalon említettük.

21. Menus tsútsa (Maynspitze) Itt is volt a' Szá-
szohnak tábora, és batériái. Hochheim, és Maynbi-
schofsheim helységek között is készült hajókon egy ta-
bori hid a' Menus folyó vizén

22. Gustavsburg (Gustav vára) Ezt a' Prusszusok
foglolták el, és keményen ágyúztak belőle a' Fran-
tziák ellen. Ezen kis vár az úgy nevezett Rhein spitze
(Rajna tsútsán) fekszik. Itt is Prussz. Katonák táboroztak.

Kasszel várossan innen szőlős kertek szemléltetnek
a' képen, de a' mellyeknek kevés hasznát vehetik a'
gazdák, mivel a' szőlő tőkéket nagy részént ki vagdalta
belőlök az ellenség.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(11.)

Költ *Bétsben*, Kis-Asszony-Havának
(Augustusnak) 6-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

Hadi Környütlállások.

A' *Valentziaiak* szándékoztak puska-
porral fel-vettetni ostromló Seregeinket;
de ezek meg-előzték őket szerentséssen:
mert Júliusnak 25-dike' éjtfzakáján meg-
gyújtották azon föld alatt készültt üregek-
béli fojtásokat, a' mellyek éppen a' Vár'
leg-nagyobb tsúttsa felé szolgáltak, 's ennél
fogva utat nyitottak magoknak, a' Vár-
árka' egy részének, úgy nemkülönben az
említett nagy tsútsnak, és egy más kissebb

tsúts előtt lévő 3 fzegeletű sántznak erő-
hatalommal való el-foglalására; a' midőn
York Hertzeg izent a' Kommendánsnak:
hogy engedné-által szép-szerént a' Várat.
24 óránnyi gondolkozásra való időt kért a'
Kommendáns; de nem nyert többet 22
óráknál, mellyeknek el-tölttével, úgy lett-
meg az alku: hogy a' Várban volt Fran.
Katonák, Augustus' első napján, minden
katonai tisztséggel költözhetnek ki a'
Várból; hanem a' Váron kívül lévő térsé-
gen fegyvereiket le-rakják; és minekutánna
kötelezendik magokat, hogy ebben a' had-
ban nem fognak többé fegyvert az egy-
gyesült Hatalmasságok ellen: szabadon
botsáttatnak.

Ezzel a' Tudósítással, Pattantyús Fő-
Hadmagy Gróf *Dietrichstein* érkezett Fels.
Urunkhoz, Auguszt. 3-dika' éjtszakáján. —
A' bővebb Tudósítást, Gróf *Dietrichstein*
Oberflieut. hozza, ki is 26 Posta-Legé-
nyeknek sipolásaik és durrogatásaik között
meg fog hordoztatni a' Bétsi nevezetesebb
útfázakon. — Vasárnap Te Deum lesz.

Landau Frantzia Vár mellől, *Altdorf*-
ból, Júliusnak 26-dikán útasíttatott hozzánk
az itt következő Levél: — „Ezen hónap-
nak 22-én, erőnek erejével kereftül akarták
válni magokat a' Frantziák, *Vurmzer*
Vezérünk' Seregén, azzal a' tzéllal: hogy
fel-szabadíthassák az ostrom alól *Mogun-*
tziát. Ez okon, olly keményen kezdettek

tüzelní, főképpen jobb szárnyunkra, hogy az ottan állott Prusszusok kénytelenítették tüstént helyet változtatni. A' Tsász. Kir. Seregek, különösen a' *Terzy*' Batalionjai, és a' *Slavoniai* határ - őrző Katonák, orofzláni módra hartzoltak, 's ki nem akartak mottzanni álló - helyekből. Ezt látván az Ellenség, fogta magát, 's alatonban a' leg - magassabb hegy' tetejére ágyúkat húzott - fel köteleken, és úgy helyhette azokat, hogy egyenessen lelőhetett belőlök a' hegy alatt lévő Batterieinkra. Bátor szívű Vitézeink, készek lettek volna még a' hegyre is fel - mászni, 's ott meg-vínni az Ellenséggel; de kéméleni kívánván őket, a' mennyire tsak lehetséges, jobb Szárnyunk' Kormányozója Feldmarsall - Lieutenant Báró *Splényi*, tanátsosnak ítélte a' vissza-vonulást, mellynél fogva meg-akadályoztatta szándékában a' sokkal nagyobb számú Ellenséget. Ez alkalmatossággal, sokat vesztettek a' Frantziák. Részünkről 53-an estek - el, 's 248-an kaptak sebet. Tisztjeink között, a' meg-sebesítették ezek: *Terzy*' Reg. ből Kapitány B. *Scherfenberg*; 's Gr. *Szapáry*, és *Velsberg* Fő Hadnagyok. A' Határ-őrzők között: Kapitány *Ogorditza*, és *Tkaltsevits* Zászlótartó. Életeket végezték: *Terzy* Reg. jebéli Alhadnagy Gr. *Lanoi*, a' ki igen szép Ifjú volt; a' *Slavóniai* Határ-őrzők között pedig: *Kovachevich* Alhadn.

és *Berrich* Zászlótartó. — Esett a' leg-
tüzesebb viadal *Burweiler*, és *Roth* hely-
ségek között, *Spira* (*Speyer*) Városától,
és a' Rajna-vizétől negyedfél, *Landautól*
pedig egy jó mértföldnyire; mindazáltal,
hogy reménységek szerént annál tökéle-
tesebb diadalmat vehetnének jobb szárnyun-
kon a' Frantziák: neki estek Seregünk'
derekának is *Oberhochstädt*-nél, melly *Spira*
Városától harmadfél, *Landautól* pedig egy
kis mértföldnyire fekszik. Itt maga kor-
mányozott Gr. *Vurmzer*; a' Magyar Lovas-
ságot pedig, úgymint Nádor-Ispány ő Kir.
Fő-Hertzege', 's Gr. *Erdődy*' Húszárjait,
a' Karabélyosokkal együtt, *Mészáros*
Generális vezérlette. Ágyúsaink is igen
derekasan dolgoztak az Ellenség ellen; de
még Húszárjaink is ám: mert ezek villám'
módjára tsaptak a' Frantziák' két oldalokba,
és sokat is földre terítettek belőlök. Magok
közzül el-esett *Radnótfay* Fő Hadnagy,
egynehányad magával; többen pedig sebe-
ket kaptak, valamint hatvan lovaink is.
Sebesseink' számából valók: Karabélyos-
Regementbéli Kapitány Gróf *Benyovszky*;
továbbá: Kapitány B. *Splényi*, a' ki alatt
már két lovat löttek-el ebben az esztendő-
ben; Főhadnagy B. *Bánffy*; és Alhadn.
Berthóty, mind hárman a' Nádor-Ispány'
Húszár-Regementjéből. — Ott Oberster,
két lovat vesztett ebben az ütközetben;
úgy nemkülönben *Mészáros* Generális' Ad-

Jutánsa *Lang* Úr is. A' Karabélyosok közül 26-an sebesítették-meg, említett Kapitányokon kívül, 40 lovakkal együtt, 16-an pedig el-hullottak.

Éppen midőn ezeket írom: mindenfelől bögnék az ágyúk. — A' melly rendelkezések tétettek, *Landau* Várának ostromlása eránt: nem mulatom-el meg-írni. “

Egy más Levélből, két ide tartozó nevezetes történeteket közölhetünk: „Egy Frantzia, minekutánna minden töltéseit el-lötte volna: víz-tartó edénnyével szökött neki *Ott* Oberster Úrnak, 's úgy tsapta az ábrázatjához, hogy egynehány sebeket ejtett rajta. — B. *Splényi* Húszár-Kapitány Úr, minekutánna lova nélkül maradt: életétől is meg-fosztatott volna, ha egy köz Húszár saját életét fel nem áldozta volna érte. Már egy Frantzia meg-markolta hátul a' Kapitány Úr' haját, 's el akarta vágni a' fejét: midőn a' Húszár oda ugrott, 's le-nyeste a' Frantziát. Azzal le-ugrott lováról, 's el-kiáltotta magát: „Kapitány Uram! i'hol a' lovam, kapjon-fel rá, 's szabadítsa-meg magát. Én úgy is sebbe estem: nehezen menekedhetek-meg a' haláltól. “ A' Kapitány Úr szerentsésen ki-futott a' halál' torkából; a' köz Húszárt pedig tsak hamar agyon vagdalta a' reátódúlt Ellenség. “

Midőn ki-takarodtak *Moguntziából* a' Frantziák; sok Német Klúbisták is örömet

el - illantottak volna közöttök; de nagy részént változtatott köntöseikből is kiesmerfzetek, 's le - tartóztattatván, árestomba zárattak. *Debellian* nevű Patikárius, Vadász forma-ruhát vett magára; de azért el nem titkolhatta magát. Az el-szabadúltak közül eggy, a' többek között, néhai Professzor *Hofmann*, a' ki Titoknokjává állott vólt *Küsztnnek*. A' Nem-Jákobinus Moguntziaiakban fórr a' méreg, a' Jákobinusokká lett Polgár-Társaik ellen: mert mód nélkül sokat szenvedtek tőlök.

A d d i g, míg egészen ki nem ürült *Moguntzia* a' Frantziáktól: nem szabad vólt oda bé-menni az el-költözött Lakosoknak. — Annyival nagyobb vólt ezeknek az örömök, midőn vissza - érkeztek Hazájokba, hogy reménységek felett, tisztán találták útszáikat, és nagy részént mind kívül, mind belől épen a' magok épületeiket; 's életben, hátra hagyott Attyokfi-jait, Barátjaikat, és Esmerösseiket. — Keveset öltek - meg ugyan is azok közül, az Ostromlók' golyóbissaik. Midőn leszakadt a' Dominikánusok' Templomának mennyezete: az ütött agyon egyfzerre néhány Lakosokat. Az épületbéli leg-nagyobb károk, a' Templomokban, Uraságok' Házaikban, és az Augusztiniánusok' útszájában estek.

Két *Angliai* közép - szerű fegyveres hajók érkeztek Júl. 21-dikén a' *Toskánai*

Nagy - Hertzezségnek nevezetes ki - kötő helyébe *Livornóba*, 's azt a' hírt vitték, hogy ők a' *Touloni* Fr. ki-kötő hely előtt hagyták az eggyesült *Anglus* és *Spanyol* tengeri Sereget, melly 78 hajókból állott.

A' Frantzia Országi belső ellenségeskedésekről.

Nantes (Nannetum) Városából azt írták Júl. 2-dikán a' Nemzet - Gyűléséhez, *Merlin*, és *Gilet* Kommisszáriusok, hogy ha a' Közöns. Társaság' Seregei egy szívvel lélekkel dolgoznának: nyóltz napok alatt egészen széllyel-vernék a' Királyt-kívánók' Seregét. Éppen ott a' bökkenője, hogy nem dolgoznak: mert a' Közön. Társaság-kívánók is két felé oszlottak, Május' 31-dikétől, és Jún. 2-dikától fogva; vagy a' mint a' *Maratisták*, és *Roberspierránusok* hiszik: az említett napoktól fogva, újra a' Királyt-kívánókhoz állott egy nagy rész, a' Közöns. Társaságnak előbbeni kívánói között: ámbár ellenkezőt láttassék is ezen Rész szóval mondani, mellynek Seregét most *Wimpfen* Generális vezérli. — A' Közjóra ügyelő Deputátzió t.i. olly jelentést tett a' N. Gyűlése előtt Júliusnak 8-dikán, azokról a' N. Gyűlési Tagokról, kik árestomra ítéltettek, hogy azok Királyságot akartak újra fel - állítani Fran. Országban; tsak abban különböztek egymástól, hogy némelleyek *XVI. Lajos'* Fiát, mások az *Yorki (Anglus) Hertzeget*; mások ismét,

Damúriével együtt, az *Aureliánumi* Hg' egyik Fiát nézték-ki Királynak.

A' 17-dik Júliusi Ülésben előbb örvendezettető, azután bosszúságos tudósításokat olvastatott maga előtt a' N. Gyűlése. Az örvendezettető tudósítás ez : hogy *Eure* nevezetű Ofztályából a' Közöns. Társaságnak, Júl. 12-dik és 13-dikán egészen ki-verettek az Insurgensek; melly győzelem után, újra vissza-állott a' nevezett Ofztály a' N. Gyűléshez. Ezen való örömeben, azt végezte a' N. Gy., hogy hat szegény sorsú jó Leányok, hat olyan Legényekhez házasíttassanak-ki, a' Közöns. Társaság' költségén, a' kiket választani fognak az erre a' végre öfzve-hivatandó leg-öregebb Személlyek. — A' bosszúságos tudósítások ezek voltak : 1.) *Korszika*-Szigetét, nagyobb részént el-idegenítette *Paoli* Generális a' Fran. N. Gyűlésétől — minekokáért *Paolit*, Haza-árulónak, 's a' Törvény' óltalmán kívül valónak (az az, olyannak, a' kit akárki agyon tsaphat) deklarálta a' Gyűlés; sok más Elöljárók ellen protzesszust rendelt; 's a' Ministériumnak meg-parantsolta, hogy mentől előbb legyen munkás, *Korszika'* le-tsendesítésében, 's jó óltalom-állapotba való helyhcztetésében. 2.) *Nantes* Városa el-hajlott a' N. Gy.től, 's *Beysser* Vezér is, a' ki *Biron'* helyébe tétetett vólt az Insurgensek ellen. — Más nap ismét enyhítő tudósítást vett

a' Gyűlés *Nantes* eránt. — *Beyffert*, és a' *Nantesi* Magistrátust maga eleibe kívánta.

A' szegény öreg *Hüfztín*, Páris Városának *Abtey* nevű tömlötzében kuttog.

Elegyes Tudósítások.

Semonville, a' ki annyit dolgoza *Konstantzinápolyban*, hogy meg-nyerhesse a' *Divánt*, *Frantzia Ország'* részére; elfogatott mostanság *Majland Tartományában*, 's öt tár-szekereivel együtt *Majland (Mediolanum)* Városába vitetett. Három milliónak mondatik, a' mi kész pénz vólt véle. Ezen kívül sok drága gyémánt-kövek találtattak nálla, mellyekről az a' vélekedés, hogy a' *Fr. Kir. Kintses Kamarabéliek* lettek legyen; találtattak végre sok titkos jegyekkel írott irások is.

Ama' híres *Pototzky Szczeni Stanislaus*, azért küldetett vala főképpen *Pétersburgba*, a' *Targovitzi Lengyel Konfederáció (Öszve-szövetkezés)* által, mellynek Marsallja (Feje) vólt, hogy *Lengyel Ország*nak maga egész épségében való megmaradhatását eszközölné az *Orosz Tsászárnénál*. Azonban, éppen nem sokára azután következett *Lengyel Ország'* nagy részeinek a' *Prusszusok*, és *Oroszok* által lett elfoglaltatása, hogy *Pototzky Pétersburgba* érkezett. Ott ő úgy el-halgatott darab ideig, hogy azt se tudták felölle, él-é, vagy hal? hanem a' múltt *Júniusnak* első fele részében két rendbéli leveleit útasította

tsak hamar egymásután *Grodnába*, melyekben azt adja értékre a' maga Hazájafijainak: hogy nem tarthatnak többé számot az Oroszok által el-foglalt darabjára Leng. Országnak, 's kommandállyá hogy ne is tartsanak. — A' Király azonban, és az Ország - Gyűlés, mindég tsak a' mellett maradnak: hogy adják - vissza mind az Orosz Tsászárné, mind a' Prusszus Király, a' mit közelébb el-foglaltak Lengyel Országban. — Tizenkettődik Ülésében azt végezte a' Lengyel Ország-Gyűlés, Július' 4-dikén: hogy ha az Orosz, vagy akármelly más Hatalmasság erőszakot követ-el ezentúl tsak egy Tagján is az Ország-Gyűlésnek: úgy ez, leg-ottan szakadjon-félbe. — Erre a' Végzésre, az szolgálatot alkalmatosságot: hogy néhány napokkal az előtt, némelly Ország - Gyűlési Deputátusokat meg-árestáltatott az Orosz Követ; a' *Lithvániai* Marsallnak *Tyszkievitz* Úrnak jószágait el-foglaltatta; és a' Királyi jövedelmek' fizetését is meg-állította.

Az Orosz Birodalomnak minden részeiben végre-hajtatott az a' rendelete a' Tsászárnénak, melyben parantsolta e' folyó Esztendő' Februáriussának nyóltzadik napján: hogy minden Frantziák, valakik szándékoznak meg-maradni az Orosz Birodalomban, esküvéssel bizonyítsák az olyatén gondolkozás' módjától való ifzonyodásokat, melly kezdett uralkodni ez idő

szerént az ő Hazájokban. Az ilyen meg-
esküdt, és *Russziában* maradt Frantziák-
nak neveik közönségesekké tétettek nyom-
tatás által, kiknek számok *Pétersburgban*
786-ra megy; *Moskauban* 907-re 's a' t.

A' *Marát'* szép Gyilkosa — *Cordé*
Mária Sárlott — minémű Mártiri erős-
lelkűséggel várta legyen a' reá ki-mondott
szententziának végre-hajtását; bizonyságul
szolgálhatnak erre: az a' Beszéd, mellyet
tartott a' maga Biráihoz; és az a' Levél,
mellyet ki - végeztetése előtt való nap, az
az: Júliusnak 16-dikán irt az édes Attyához.

A' Beszéd ez:

„Nem gondoltam, úgymond, hogy
meg-jelenhessek Kegyelmetek előtt: arra
tartottam inkább egészen számot, hogy
én által-adatván a' Népnek, diribről darabra
fogok szaggattatni, 's a' fejem, minekutánna
meg-hordoztatott dárda-hegyen az útfázakon,
Marátnak közönségesen ki-tejendő teste
mellé fog függesztetni: hadd gyűlhessenek
látására a' Frantziák — ha ugyan vagynak
még közöttök, a' kik meg-érdemlik ezt a'
nevezetet. — Többire, ha én a' *gillotine*
által tiszteltetem - meg, 's hideg tetemeim
el - temettetnek: olly tisztelet lesz ez
azoknak, mintha *Pantheonba* (a' *Haza*
eránt magokat kiváltképpenvaló módon
érdemesekké tett személlyek' temető-
helyébe) tétetnének; 's az én emlékezetem
nagyobb betsben fog maradni *Frantzia*

Országban, mint hajdan *Judith* Asszonyé *Bethuliában*.“ — (a' ki, Kristus Urunk' füzületése előtt mintegy 655 esztendőkkel, meg-ölte *Holofernest*, az *Assziriai* Királynak *Nabugodonozornak* diadalmas Fő-Vezérét, 's ennél fogva meg-fzabadította az *Assziriaiak'* ostromjától a' maga Hazáját, *Bethulia* Városát.)

A' Levél ez:

„Tiszteletre méltó Atyám! Örvideni fog az én Hazám: mert nints *Marát* többé. Vége lett néki az én kezem által. Vígafzallya magát kedves Atyám, 's felejtse-n-el engem' örökre. — Hólnapi napon — 17-diken — fognak engemet meg-ölni. Már eleget éltem: mert egy nagy tselekedetet követtem - el. Ajánlom kedves Atyámat, *Barbaroux'*, és az ő Tiszti-Társai' óltalmába. — Tsak azt forgassa elméjében kedves Atyám! hogy úgy szolgál betstelenségére valakinek a' meg-öletés: ha vétkével érdemlette azt.“

M a r á t

nevezetesebbé tette magát, a' mostani Frantzia Zűrzavaroknak hatalmas eszközlése által; hogy sem mint az Olvasó Világ ne kívánná tudni mind azon környűlállásokat, mellyek, ennek a' mi időnkbeli fzerentsétlenűl nagy Emberek halálát közelebbről meg-előzték, oldalazták, és követték. El nem múlatjuk tehát ezek közzűl mi is közleni, a' mellyeket tudunk.

— Júliusnak 12-dikén, következő foglalatú levelet vett *Marát*, *Cordé Mária Sarlottól*: „Ö, úgymint *Cordé M. S.*, *Caen* Városából jő, 's tudja, hogy *Marát*, a' maga esmeretes hazai szeretete szerént, lehetetlen, hogy ne kívánna útasítást venni az ott munkában lévő öfzve-esküvésekről; minekokáért akarna velle beszélni.“ — Ezen levélre, semmi választ nem adott *Marát*. Személlyessen el-ment tehát a' Leány a' szállására, 's kéredzett-bé hozzá; de azt a' feleletet vette tőle, hogy ő beteg: azért is nem szólhat véle. — 13-dikon, megént irt a' Leány, és hogy annál inkább meg-nyerhesse *Marátot*, azt vetette utánna a' maga meg-újjított jelentésének: hogy ő eggy olly Szerentsétlen, a' ki, segítsége nélkül szükölködik *Marátnak*, 's tudja felölle, hogy hathatósan szokott könnyörülni a' fzenvedőkön. Ezen Irást, maga vitte-el *Cordé M. S.* estvénden, 's bé-küldötte *Maráthoz*, ki is meg-olvasván azt, ámbár éppen a' fürdő-kádban ült akkor: tsak ugyan bé-eresztette magához a' Leányt. Ez, minekutánna sokat beszélt volna a' *Caeni* Öfzve-esküdttekről: megfóllal *Marát* is: „Azok az Urak, úgymond, nem messze fognak menni a' magok öfzve-esküvésekkkel; én úgy hiszem, hogy gillotinére fog kerülni mindnyájoknak a' fejek.“ Ekkor ki-rántott a' Leány egy nagy kést a' kebeléből, 's olly erányosan

ütötte azt *Marát'* szívébe, hogy ez tsupán egyet vagy kettőt szólhatott volt még: mindjárt ki - adta a' lelkét, egy szolgáló leánynak jelenlétében, a' ki a' jajdúlásra nyitott vala bé a' szobába. *Cordé M. S.* tsendesen el-ment, 's színt' olly tsendesen meg engedte magát fogatni.

A' Jákobinusok, Júl. 12-dikén estve *Maure*, és *Dávid* nevü Tagjaikat *Marát'* hoz küldötték, hogy vinnének ezek hírt, a' Jákobinusság' Fejének ho g y' - létéről. Ezek azzal a' jelentéssel mentek - vissza, hogy *Marátot* a' páriotai hideg - lelés emészti: azért is fördőre vagyon szüksége, hanem a' fördő - kád mellett is író - asztala van néki, mellyre ki - nyújtván kezét a' fördő - kádból, úgy dolgozik meg - szűnés nélkül a' Haza' javára. A' hóltt testnek illy formában való közönséges ki - tétette - tését javasolta a' Seborvos, a' kire bízott annak bé - balsamolása: mivel némelly részeit, úgymond, különben se lehetne fedezni, a' bél - poklosság miatt. Ugyan tsak feküve tétetett - ki a' test (a' Francis - kánusoknak erre a' végre pompásan kitzifrázott Templomjokban) olly formálag, hogy fele része mezítelen hagyatott, hanem vizes posztóval bé volt még is terítve, a' fönn kívül; a' seb' helyét is lehetett látni, mert ott nyílás volt a' posztón.

A' temetés igen különös pompájú ceremoniával ment véghez, Júl. 16-dikán.

Estvéli hét órakor indúlt - el a' sokaság a' Franciskánusok' Templomától, 's éjféltájban ért a' temetés' helyére. Jelen volt az egész Nemzeti Gyűlés, minden Tisztviselőkkal, 's temérdek sokasággal együtt. A' Város' 48 Szakasszainak zászlói között, némelly inskriptziós (írá - írásos) zászlók is lobogtak. — A' fördő - kádat, mellyben ült *Marát*, midőn kapta a' halálos szűrást, négy tenyeres talpas Asszonyok tzepelelték; egy lándsa-hegyen szemléltetett a' véres ing; a' testet nem zárt koporsóban vitték, hanem úgy, a' mint ki volt terítve a' Franciskánusok' Templomában, egy tzipra ágyban, mellynek alsó részén következő sorok olvastattak: „*Marát*, a' Nép' Barátja meg - öletett a' Népnek Ellenségei által. — Haza' Ellenségi! mérsékellyétek örömtöket: lesznek még, a' kik bosszút fognak állani ő érette.“ A' menetel közben több rendbéli ágyú-dörgések hallattak. — Egy kertbe temettetett *Marát*, azon négy hárs-fák közzé, mellyek közzül tartotta életében, a' maga Jakobinusi Tanításait a' Néphez.

A' miolta meg - öletett *Marát*: nem szenvedhetik a' Párisi Jakobinusok azolta a' zöld pántlikájú kalapos Leányokat, és Asszonyokat: minthogy olyan kalapja volt *Cordé M. Sarlott*nak.

Bihar-Vármegyének Diószeg nevezetű Mező-Városabéli Kereskedő *Kis Pál Úr*,

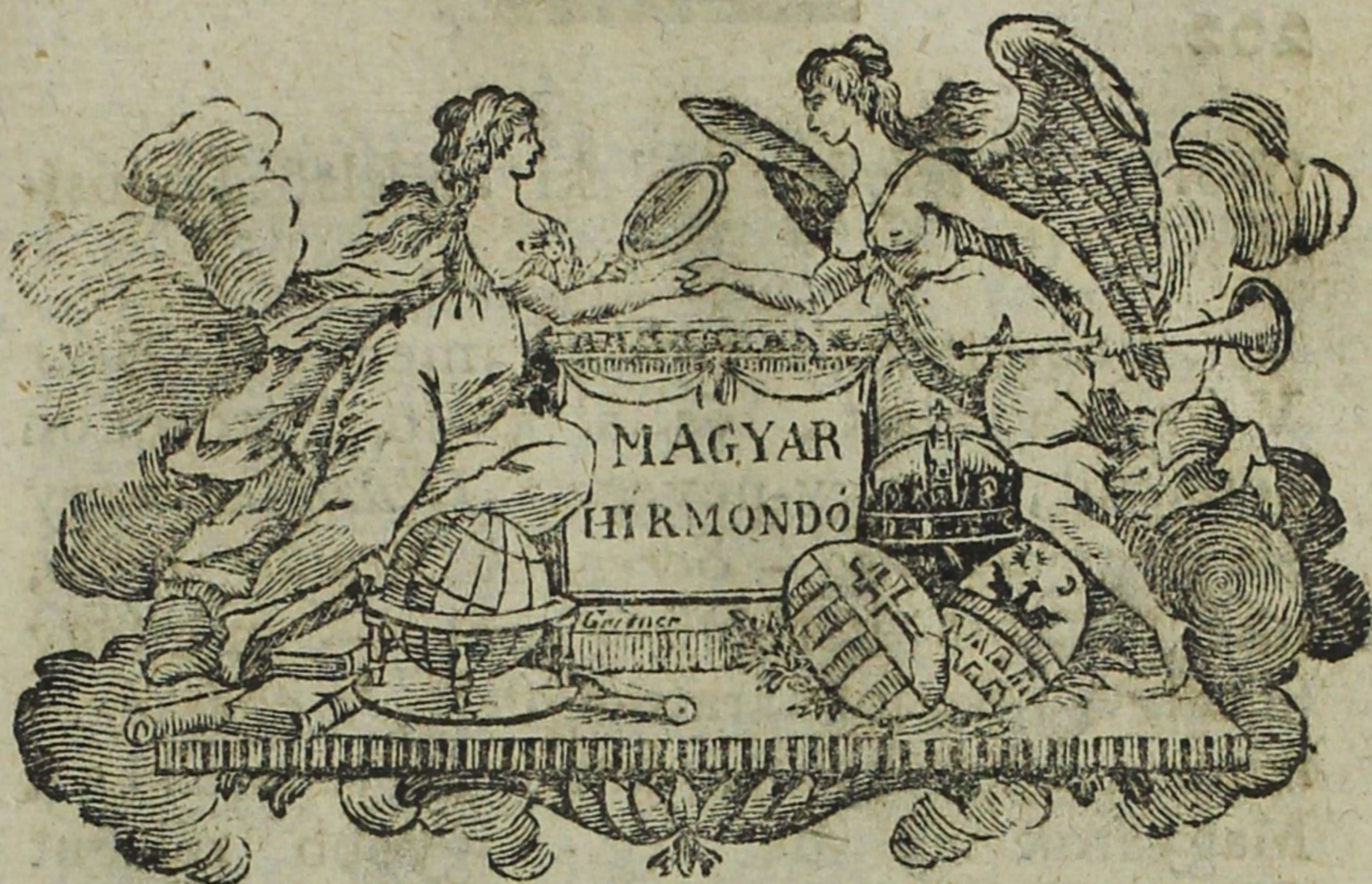
négy száz köből búzát ajánlott, hadi segítségül ő Felségének.

(*Békés - Vármegyében fekvő Berény* nevű Helységbeli Contrib. Lakos *Lestyán János* is nem öszveséggel ajándékozott két száz mérő búzát és árpát Fels. Urunknak, mint azon elő-adásból lehetne talán gondolni, melly olvastatik a' *Magyar Hírmondó* 8-dik árkusának 124-dik lapján; hanem két két száz mérő búzát és árpát: és így mind öszve négy százat; 's ugyan ennyinek adására kötelezte magát esztendőnként, a' míg tartand a' had. Azt is kívántuk felőle ezen alkalmatossággal megjegyezni, hogy nem *Leopold*, hanem most uralkodó Felséges Királyunktól nyerte az arany érdem - pénzt.)

Azon serkentésre, mellynek mássa a' *M. Hírmondó* 9-dik árkusának Tóldalékjában közöltetett, négy Katona' tartásra kötelezte magát a' *Pozsonyi* Magistrátus, mind akkoráig, míg a' Frantziák ellen folyó had fog tartani. Már az első fertály esztendőre eső részt le is tette vóltaképpen.

A' Tsász. Kir. Udvarnál, újra folytatja *Voyna* Úr a' Lengyel Követséget, mellyet félbe - szakasztatott velle a' *Targovitzi* Konfederátzió.

Küldjük azon Magyar Bibliák-próbáit, 3féle papiroson, mellyeknek *Hollandiában* leendő nyomtattatásokról teve ígéretet a' múltt esztendőben egy Társaság.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

(12.)

Költ *Bétsben*, Kis-Afzony-Havának
 (Augustusnak) 9-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülállások.

Tegnap, délutánni hat óra tájban hordoztatott - meg *Béts* Városának nevezetesebb útfzáin, negyvenhét Posta-Tisztek's durrogató és sípoló Posta-Legények által, Gr. *Dietrichstein* Ingenieur Oberst-Lieutenant, *Dietrichstein* Hertzegnek, a' Tsász. Kir. Fő Lovász-Mesternek öregebbik Fia, a' ki hozta a' bővebb Tudósítást *Valentziának* meg-vételéről. — Eggyütt lovaglott vele a' testvér Öttse is, Pattantyús Fő-Hadnagy

Gróf *Dietrichstein*, a' ki az első Tudósítással jött.

Augustusnak 7-dikén ment - el *Béts Város*a alatt, és a' külső Városokon kereftül, az úgy-nevezett *Wurmser* vagy *Austriai Szabad - Seregn*ek lovas része, melly állott két Osztályból — mintegy 800-ig való, jobbára meg-lett, 's egészséges színű Emberekből, kik között voltak Magyarok is; de leg - nagyobb részént *Horvát-Országiak*, és *Slavóniaiak* voltak. — Ma már a' gyalogjai is el-mentek ezen Szabad-Seregnek, 3 Kompániákban. Mintegy 600-an lehettek: az első Kompániában többnyire Rátzok; a' másodikban Oláhok; a' harmadikban Magyarok, és Németek voltak, mindnyájan törökös öltözetben, és kemény tekintettel. Temérdek Nézőik voltak. Meg-fzemlélte Tsászár ö Felsege is őket, gyalog. Mellyjeiken a' Gyalogoknak, következő betűk fzemléltettek, réztáblátskán: *F. II. O. F. C. (Franciscus II. Oesterreichisches Freycorps.)*

A' Hertzeg *Koburg*' fzeméllyes fő-kormányozása alatt vitézkedő eggyesült Seregekből, Júl. 22-dikétől fogva 26-dikig, 417-en estek sebbe; 60-an estek-el; kettőről nem tudatik, hová lettek. — Az Ellenség közzül mintegy 400-an hüllottak-el, 's 179-en estek fogságunkba.

Maga Hg *Koburg*, Hg *Hohenlohe*, és Gróf *Clerfé*, recognoscirozták (megvisgálták) Júliusnak 23-dikán reggel, az Ellenségnek, *Cambray*, és *Oisy* között fekvő táborát. Némelly más lovas, és gyalog Vitézeinken kívül, 300 *Barkó*, 300 *Eszterházy*, és 500 *Tsászár-Huszárok* is voltak említett Vezéreinknek óltalmokra. Az *Eszterházi-Huszárokat* vezette *Dévay* Oberster; a' *Tsászáréit*, Gen. *Fábry*; a' *Barkóéit* pedig Gen. *Otto*.

A' *Landau Vára* mellől jövő minden tudósítások azt bizonyítják, hogy *Vurmser* Vezérünk — a' kihez kaptstolták már most magokat, *Moguntzia* körül vitézkedett Katonáink is — vissza-nyomta a' *Frantziákat*, még pedig szép győzedelemmel.

A' *Conde Várát* őrzött *Frantzia* Katonák között sokan, midőn már kénytelenítették le-rakni fegyvereiket a' *Váron* kívül: meg-tsókolgatták előbb azokat, és sirásra fakadtak. — Egy *Pattantyús* még nem is akarta le-tenni a' fegyverét, de meg-járta: mert *Hertzeg Würtemberg'* parantsolatjából jó ötven ütlekeket kapott, 's ezen foganatos letzke után a' fegyvert is le-tette.

Conde Várából, 118 gyalog Katonák, és 13 *Pattantyúsok* olyanok kerültek-ki, a' kik a' múltt esztendőben szöktek-által tőlünk a' *Frantziákhoz*.

Az el-foglaltt Frantzia Tartomány-daraboknak kormányozására fel-állított Ts. Kir. Kommisszió egy Kerülő-Irást adott-ki, mellynek ereje szerént, az az Igazgatás-formája állíttatik-vissza mindenütt az említ. Tartomány - darabokban, melly vólt, az 1789-dik esztendőben kezdődött Változás előtt; hanem a' közönséges adózás-módja, tsak azon a' lábon fog még most, további rendelkezésekig maradni, a' mellyen áll 1789-diktől fogva. A' Kasszákkal bánó Tisztektől, három napok alatt egész szám-adást kíván a' Kommisszió. — A' Fr. papiros-pénznek törvényes folyamata meg-állíttatott; meg-szenvedődik az mindazáltal úgy, mint portéka; a' Fr. értz-pénz, eddig való valórában meg-hagyatik; a' Ts. Kir. pénzéké pedig mentől előbb meg-határozódik. — A' Revolutziótól fogva el-törölt Klastromok, és Egyházi vagy Világi Fundátziók között, ha vissza kívánnának némellyek állíttatni: jelentsék magokat a' Kommissziónál. — A' Ki-költöztek, vissza-nyerik el-vesztett jószágait. — A' melly Ki-költözteknek házak vagyon az el-nyert Tartomány-darabokban; úgy nemkülönben azoknak is, kiknek ott vólt lakások ennek-előtte: meg-engedődik a' vissza-menetel, tsak hogy írásban kérjék azt a' Kommissziótól; — de az olyatén Ki-költöztek, a' kik más részeiben laktak vólt az Ország-nak: ne is próbállyanak engedelmet kérni,

a' már többször említett Tartomány-darabokban való tartózkodhatásra.

Moguntziába — abba a' sokat szenvedett Német Városba, melyet kilentz hónapokig bitoltak a' Frantziák; 16 hetekig blokiroztak pedig (tartottak körül-kerítve); és négy hetekig víttak keményen az egyesült Seregek — Július' 25-dikén estve érkezett - vissza a' Választó-Hertzeg-Érsek' Fő Ministere, B. *Albini*, sok Tanácsosokkal együtt.

A' *Moguntziai Újság* — melly nem Jákobinus - pennával íródik már többé — azt beszéli *Merlinről*, a' ki Nemzet-Gyűlési Kommisszárius vala *Moguntziában*, hogy minekelötte el - költöztek volna onnan a' Frantziák, egy n y e r s hangú maga - veti beszédet tartott hozzájuk, mellyben így szólott a' többek között: „Polgárok! Gyalázatos alkura kéntelenítettünk lépni az Ellenséggel; de ne búsúlljatok! egynehány hónapok alatt újra *Moguntziánál* leszünk mi számos Sereggel, hogy kezünkhöz vegyük ágyúinkat, a' mellyeket most itt hagyunk, 's meg - fizessünk mind azon bosszúságokért, mellyeket szenvedtünk a' Polgároktól, és az Ellenségtől.“

A' *Moguntziából* el - költözött Frantziákról közönségesen azt jegyzik - meg, hogy tellyességgel nem fogták pártjokat a' Német Klúbistáknak, midőn ki-rángatták azokat közülök a' Nem-jákobinus Német

Polgárok; sőt még magok is nyomták azokat ki-felé magok között a' Frantziák.

Moguntzia Városának ez idő fzerént-való Kormányozója, *Prussus* Generál-Lieutenant *Wolframsdorf* Úr, és a' Vár-Kommendánsa *Grevenitz* Generál-Major, egy Irást tétettek közönségessé Júl. 26-dikán, mellyben intetnek, a' kik eddig a' Frantziákkal tartottak, hogy ezentúl semmi frantzia jegyekkel ne mérészellyék magokat különböztetni; semmi jákobinus tárgyú és tzelú gyűléseket ne tartsanak; ójják főképpen magokat, hogy leg-kisobb bosszúságot is ne okozzanak azon Polgár-Társaiknak, kik hívek és igaz Németek maradtak. Ezek is intetnek egyfzersmind, hogy a' magok el-tévelyedett, és kötelességeikről meg-felejtkezett Polgár-Társaiknak, se szóval, se tselekedettel, bántásokra ne legyenek; hanem törvényes Fejedelmektől várják, a' hibázott, és a' hív Alattvalók között való különbség-tételt. — A' kinek helyes oka van a' panaszra: terjessze azt a' Törvénytörés eleibe, 's várja-el tsendesen, a' mit ez fog végezni.

Maga az Elektor (Választó-Hertzeg) is adott - ki, *Aschaffenburg* Városából egy Proklamátziót (Hírdetvényt), melly által semmikké tészen minden Fr. rendelkezést, és intézeteket; vissza - állít ellenben régi helyeikre minden Dikasztériomokat, Törvénytöréseket, és Magistrátusokat, 's inti

a' maga Alattvalóit, hogy engedelmeseek legyenek ezeknek. — Köszöni Proklamá-tziójában, jó Polgárainak állhatatos hívségeket, és a' Frantzia Konstitutziótól való idegenkedéseket.

Pedemontzium Tartományának *Pine-ròlo* vagy *Pinaròlo* (frantziáúl: *Pignerol*) Városából, Júl. 11-dikén útasított Levelében ezt írja egy Tsász. Kir. lovas Katona: „Láttam a' *Tseh-Ország*, és *Silésia* között lévő nagy hegyeket; December és Januárius hónapokban utaztam - által a' *Tirolisi Alpeseken*: de ezek, mind semmik, a' *Pedemontziumi Alpesekhez* képest, a' melyeknél most tsatázunk.“

„Még Júniusnak 24-dikén is nagy havunk vólt a' táborban. Egészzen különös módja van a' hadakozásnak, ezek között a' hegyek között. A' mi Lovasságunk itt lovon keveset tehet, mert a' hol meg-sejti ezt az Ellenség: fel-velzi magát hirtelen a' meredek hegy-tetőre, 's onnan lövöldöz le felé. A' hegyhez szokott Emberek tsak le-kutzorodnak egyfzerre a' hóval és jéggel fedett leg-magasabb és meredekebb hegy' tetején, neki lódítják onnan magokat, le-tsúfznak a' farokon, 's viadalt kezdenek a' hegy alatt állók ellen.“

„Az *Alpes* - hegyeinek egy darabja, mellynél, a' *Saluzzói Grófság'* menttében, egy út szolgál - által *Frantzia-Ország*ból *Olasz-Ország*ba, *Argentierenek* neveztetik.

Ennél már ennekelőtte is, hanem Július' 4-dikén újra meg-támadták Seregeinket a' Frantziák; de nem reménységek fzerént szolgált nékiek a' fzerentse: mert 700-an hüllottak-el közzülök, és még többen estek sebbe, 's fogságba. A' meg - támadott Rész' vesztesége ellenben, nem állott mind öszve többől 205 Embernél. "

„A' Frantziák bátorságosabbnak itélték, hogy *Nizza, Belvedere, Sospello*, és más el - foglaltt *Olasz Városokból, Frantzia* Földre szállítsák - által a' magok magazin-jaikat (tárházaikat) *Grasse* nevü helyhez, a' hol egy Tartalék-tábort (Reserve-Lager) állítanak-fel. Alkalmas rész parantsoltatott vissza *Frantzia-Országba*, a' *Nizzai* Fran. Seregből is, mert nagy szükség van ott is fegyveres Embere, az Insurgensek ellen. "

Az *Anglus*, és *Spanyol* hajós Seregekről, talán minden órán írhatunk már valamelly nevezetes dolgot.

A' *Spanyol-Országi* utolsó tudósítások fzerént, bé akart oda ütni Július' elein, *Servan* Frantzia Vezér, 7000 Emberrel; de vissza - veretett.

A' *Frantzia - Országi* belső hadnak valóságos miben-létéről, azért nehéz még most is valami bizonyost mondani: mivel vagy olyanok a' tudósítások, hogy egy közzülök eggyik hadakozó Félnek, más ismét a' másiknak tulajdonítja ugyan azon ütközetben a' győzedelmet; vagy pedig

ollyanok, hogy ha egy nap, eggyik Felet győzedelmeskedtetik: majd ismét a' következő második, vagy harmadik napon a' másikat.

Elegyes Tudósítások.

Még egy két szót Marátról, 's ennek Gyilkosáról, a' szép Cordé Máriáról.

Júliusnak 13-dikán, így szóllott a' *Marát'* Tzimborássa *Roberspierre* a' Jákobinusok' Gyűlésében: „Nékem is részem lesz még az agyon-szúratás' tisztességében. Az, tsupa történetből esett, hogy *Marát* előbb ölettetett-meg énnállamnál. — 14-dik Júliusi Ülésében a' Nmz. Gyűlésének, jelentette a' Prézes, hogy egy levelet vett a' *Pantheon* nevezetű Város-Szakaszból. Ezen levélben e' vólt a' többek között: „Jóllehet úgy végezte a' N. Gyűlés, hogy senki se temetessék egyenessen a' *Pantheonba*, hanem (ha meg-érdemli) tiz elzöldökkel halála után; mindazáltal tartozik a' Közönséges-Társaság ezzel a' tisztelettel (úgy mint a' *Pantheonba* való temetéssel), eggy olyan Embernek, mint *Marát*, a' kinek neve minden rágalmazáson fellyül emelkedett, és a' kinek leg-tartósabb *Pantheon*, minden Frantziáknak szíveiben állittatott - fel.“ — A' Jákobinusoknak ugyan ez napi, az az, 14-dik Júliusi Ülésében ezt mondotta *Roberspierre*: — „Nagyobb *Marát*, hogy sem mint a' *Pantheon*nal tiszteltessen-meg. *Hekatombeval*

(százas áldozattal) kell ötet tisztelni, melly *Hekatombe* úgy készül-meg: ha a' Hazának minden Ellenségei le-öletnek. — A' N. Gyűlésének 15-dik napi Ülésében azt projektálta *Letang* nevű Tag, hogy *Marát* testét meg kell hordozni egész Fr. Országban; 's még ez nem elég, úgymond, hanem azt is kell tselekedni: hadd lássa az egész Világ ezen Férjfiúnak tetemeit. — Ugyan azon Ülésben, azt kérte egy ifjú Fejér-személy a' Gyűléstől, hogy engedné-meg néki: hadd nevezhesse a' tőlle születendő első Fiú-gyermeket *Marát Jánosnak*. — A' *Párisról* neveztetett Köz. Társaság-Ofztálynak Kormányfője egy Irást tétett közönségessé Júl. 15-dikén, mellynek egy tikkelye e' vólt: „Egy Fúria, melly a' hajdani *Cordé* Grófoknak Házokból veszi eredetét, a' Revoluzió' Apostolának és Mártirjának szívébe döfött egy kést. — Polgárok! ha valaha, most kívántatik bezzeg a' Haza' javára való foganatos munkálódás, és mindenek felett a' szemes vigyázás. Űtött a' szabadság' órája, és a' most omlott vér, egy olly szententzia, melly átkot menydörög minden Ellenségeire a' Hazának. — Azon Templomnak ajtaján, mellyben ki vólt téve a' *Marát* teste, következő sorok olvastattak: „Polgárok! nints többé *Marát*. A' Haza' Barátját, a' Nép' Barátját, és gyámolát meg - fosztotta életétől egy istentelen

banda. Sírjatok, de vegyétek észetekbe, hogy az ő halálát meg kell bosszúlni. — A' mint nagy halotti musika, és ágyúdurrogások között hordoztatott volna a' *Marát* teste, Páris' útfizáin: meg-megállapodtak vele. Egy Vikárius, a' *Szent Genovéa*-Templománál fel-állott arra az ágyra, mellyen feküdt *Marát*, 's felette egy halotti orátziót mondott, a' mellyben szóllott mindeneknek előtte, a' *Lafayette*, *Dümurié*, *Wimpfen*, és *Küsztn* Vezéreknek *Marát* által lett bé-vádoltatásokról. Körülötte állottak a' *Marát* Özvegye, és árvái, kikre ujjal mutatott. Azt ígérte halotti-beszédében, hogy a' *Marát* mindennapi Ujságát folytatni fogja. — — A' koporsó-kövére *Marátnak*, ez íratott: „Itt nyúglszik a' Haza' Barátja. Hadd nyúgódjanak pompás Templomokban, és drága Pántheonban a' hajdani Neméseknek hamvaik; egyedül a' Szánkülottokat (ezt a' nevezetet ruházzák magok is önnön magokra, a' v a s t a g Jákobinusok) illeti a' Természetnek nagy Temploma.“ — A' nevendék Seb-orvosok egy kő-oszlopra akadtak Júl. 17-kén a' Kollégiumjokban, melly oszlop *XV. Lajost* ábrázolta. Ezt ők ki-emelték a' *Marát* sírjához, 's a' felett széllyel-törték.

Cordé Mária Sárlothról nem közölhetjük most mind azt, a' mi meg-érdemlené a' közlést; tsupán a' Törvényfzék által

hozzá tett kérdésekből, 's az azokra adott feleleteiből (mellyek közönségesen ki-nyomtatattak Párisban) iktatunk ide egy részt: *Kérdés.* Férjnél vagyon-e? *Felelet.* Én nem találtam olyan Férjfiúra, a' kit méltónak ítélttem volna magamhoz. K. Vagynak-e más részese is, az általa elkövetett vétekben? F. Részesek abban minden jó-lelkű Emberek, de Kegyelmetek nem azok. K. Szereti-e a' Közönséges-Társaságot? Szeretem; de azt által-láttam, hogy a' Frantziák nem arra - valók, hogy Közön. Társaságot formállyanak: mert a' magok magános hasznokat eleibe teszik a' Közjónak. K. Tudja-e, hogy várja a' *Gillotin* (fő-vevő eszköz)? F. Hibásan van fel - téve a' Kérdés. Én várom a' *Gillotint* 's a' t.

A' *Lengyel* Földeken lévő *Prusszus* Seregek, szándékoztak, az újjabb tudósítások szerént, *Varsó* Városát is elfoglalni.

Irlandiában vagy *Hiberniában*, hogy annyival fogatosabbban meg-akadályoztathassa a' Parlamentom, a' Frantzia Jákobinusi gondolkozásnak el-hatalmazását: jónak ítélte, meg nem engedni a' Népnak, ez idő szerént az ollyatén öszvegyűléseket, mellyekben eddig, némelly vissza-éléseknek el-törlése végett Instántziák tétettek-fel a' Királyhoz, és Parlamentomhoz. — A' *Nagy-Britanniai* Király, le-

mondott a' maga *Irlandiai* örökös jövedelmeiről, 's az azok eránt való dispositziót (rendelés-tételt) bízta az *Irlandiai* Ország-Gyűlésre.

Madridban meg-engedtetett vólt némelly *Frantziáknak*, hogy ott maradhasanak; de mostanság ezek is parantsolatot vettek, hogy 48 órák alatt mind kiköltözzenek *Madridból*; és annakutánna nagy-részént *Spanyol-Ország*ból is. Valami kevesen közzőlők, ugyan tsak nyertek engedelmet, hogy *Madridhoz* húsz mértföldnyire meg-maradhatnak még tovább is *Spanyol-Országban*.

Az *Angliai* Közjót hathatósan előmozdító nagyobb és kissebb Társaságoknak száma, újra nevededett eggyel mostanság, mellynek az a' tzellya: hogy serkentse a' mind két nemen lévő Tselédeket, magok' tökéletesítésére. *Londonban* állott-fel a' Társaság, de kétség-kívűl több Követői is fognak ennek lenni. Eggy-egy *Ginét* ad egy Tag minden esztendőben a' Társaság' Kasszájába, 's szabadságában áll, hogy, esztendőnként - való meg-jutalmaztatás végett, ajánlhasson a' Társaságnak eggy olly Tselédet, a' ki 3 esztendő alatt jól viselte magát valamelly Háznál. Nevededik a' jutalom mindúntalan, a' hív szolgálatban el-töltött esztendők' számával eggyütt. — Eggy illy érdemes Tselédnek ki-házasítására, vagy valamelly mesterség', avagy

munka - kezdésbe való hozzá - készítésére, különösen ad bizonyos summát a' Társaság; az el - öregedett hív Tselédeknek pedig, minden szükségeikről gondoskodik holttok' napjaig. — Hogy' ne igyekezne már jó lenni a' Tseléd *Angliában*, midőn illy' rendkívülvaló jutalmait reménylheti jószágának; másfelől pedig tudja, hogy ha tsak bé nem bizonyíthatja a' maga jó viseletét: szolgálatot se kap.

Frantzia Végzések.

A' N. Gyűlésnek 19-dik Júliusi nevezetesebb Végzései között, eggy ez: „Míg él valamelly Könyvnek az Írója, — sőt még ennek halála után is — ha t. il. hágy valamelly Örökös — tiz ezrtendőig nem szabad *nachdruckolni* (híre nélkül utánna nyomtatni) a' munkáját. A' ki által - hágyja ezen Rendelést: 3000 Exemplárok' (nyomtatványok') árát tartozik le - tenni a' Tulajdonosnak; a' pedig 500 Exemplároket, a'ki árúlly a' nachdruckolt darabokat.

Egy millió két száz ezer livrát rendelt Júl. 20-dikán a' N. Gyűlés, az új Konstitúció' el-fogadása' Innepének Aug. 10-kén való el-lakására.

Magyar Ország.

Debretzenből, Júliusnak 30-dikán. — „Nállunk, a' sok szelek, essők, villámások, menydörgések, és menykő - hullások miatt, sok félelmes napok, és éjtzakák

vagynak. Ezen folyó hónapnak 9-dik napján, délután olly nagy kárt tett a' jég határainknak némelly részeiben, hogy azokon sem nem kaszálnak, sem nem aratnak ebben az esztendőben Embereink. A' melly Gazda, fáradságos föld-mívelése után, 300 köböl búzát is várt: annak tsak három sem léfzen. — 13-dikon éjtszaka, bé-ütött az isten-nyila egy házba, mellyben egy házaspár feküdt vólt. Mind a' Férjfi, mind az Asszony fél-hólttan találtattak; de tsak ugyan meg-éltek.

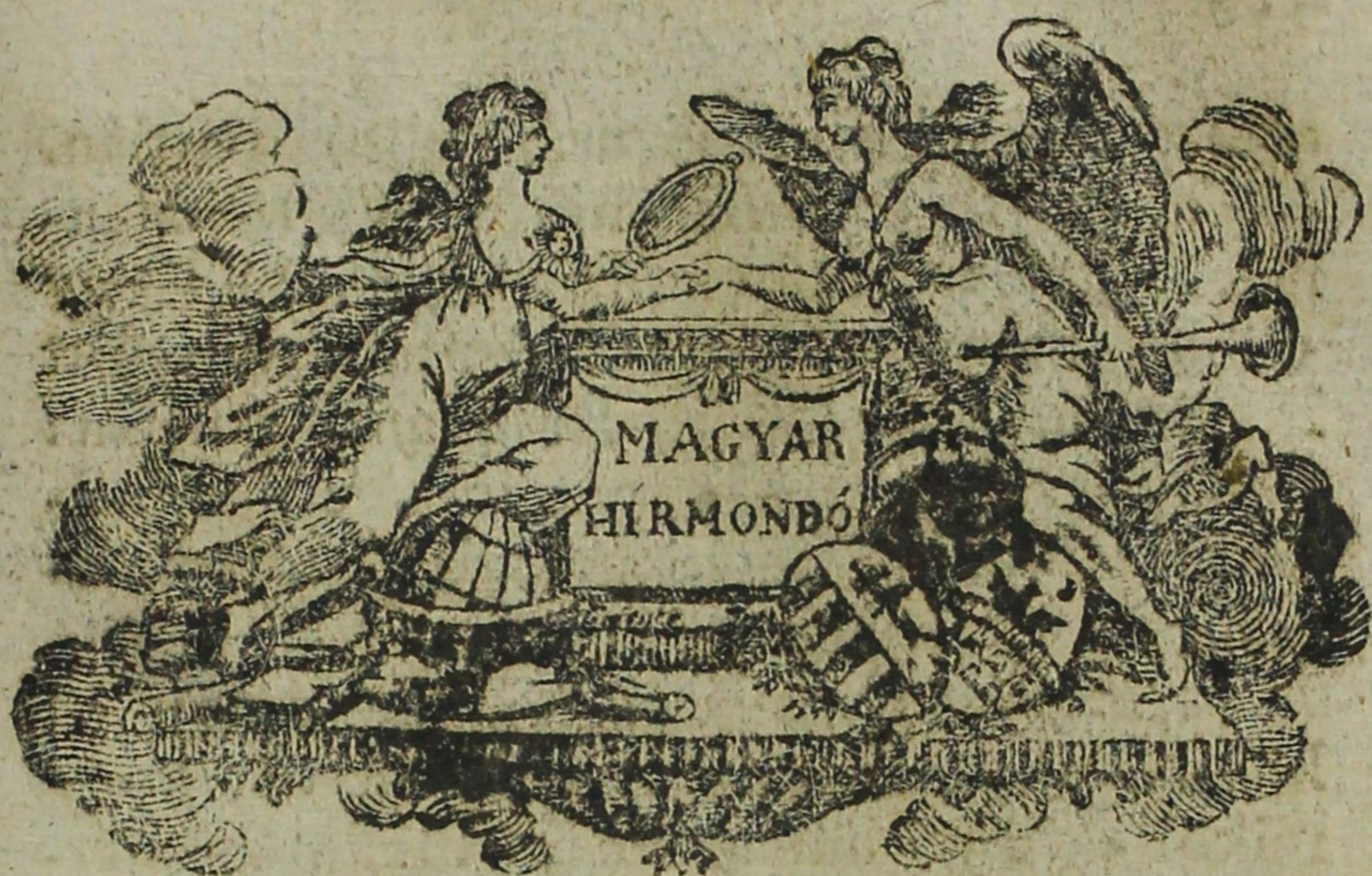
Tifz. *Milesz József* Úr, a' ki itt Debre-tzenben hét esztendőig folytatta Professzori és Orvos-Doktori hivatalát nagy szorgalmatossággal és serénységgel; mai napon ki-múlt e' Világból, hagyván maga után, mind épületes tanításai', 's mind a' külső és belső Elöljárók eránt mutatott engedel-mességével szép példát a' követésre.

Szatthmár - Vármegyéből, Júliusnak 23-dikán. — „Valamint másutt, úgy itten is példásan ment keresztül az a' nagy égi-háború, melly vólt Jún. 14 dikén. — Ugyan is hol malmot, hol házat, hol Embert ütött az Isten-nyila. *Oroszi* nevezetű Faluban, előbb a' száraz (nem tüzes) menykő ütött-bé a' Református Prédikátor' házába, 's könyveit és írásait mind öfzve-hasogatta; annakutánna nem sok idő múlva tüzes menykő követte a' szárazt, és már ez leg-kisobb papirossát is öfzve-égette a'

szegény Prédikátornak. M a g a ugyan, egész ház - népestől meg - maradt életben; hanem igen félelmes lett, úgy hogy hatsak felleget lát is azoltától fogva: már reszket. — Júliusnak második napját, emlékezetessé tette nállunk a' rettentő nagy szélvélz, melly sok károkat tett. Olly ereje vólt ennek, hogy a' kertekben, 's erdőkben számos élő - fákat le-tört, és még tövestől is ki - tekert a' földből. — Lehetetlen, hogy ne említettsem ez alkalmatossággal, a' 23-dik Májusi szélvélzt is, melly, kivált Nagy - Károly Városának, mód nélkül szomorú látást okozott, öszverontván a' Somos nevű erdőtskét, mellyben gyönyörűség vólt sétálni. Magam láttam ezen szép erdő' romlását. Alig maradt ebben egygy ép fa is. Majd két ölnyi forma mélységű gödröket lehet szemlélni, mellyekből tövestől ki-fordúltak a' fáak. A' kik jelen vóltak, midőn veszedelme történt ennek az erdőnek, azt beszélik, hogy valamelly kék és zöld forma láng borította-el az egész erdőt; 's azután láttattak a' fáak részerént töredezni, részerént ki-dőlöngeni a' földből. “

Ide kellett volna egy *Korponai Levélnek* jöni; de nem fért.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(13.)

Költ *Bétsben*, Kis-Aßzony-Havának
(Augústusnak) 13-dik napján, 1793-dik
Eßztendőben.

Hadi Környüállások.

A' Német - Birodalomnak Sváb Kerüle-
tében fekvő Ts. Kir. Birtokoknak fő Városa
Freyburg. Ezen Város körül fekszik faluk-
ban egy Reserva - Ármádiánk (Tartalék-
Seregünk) Feldm. L. B. *Stáder*' igazgatása
alatt. A' Ns *Székely* lovas Regement, és
az *Erdődy* Huszároknak is két Osztályai,
egy részét teszik az említett Seregnek. —
Írják Vitézeink, hogy a' *Rajna*' innentső
partján sűrűen állanak Vígýázók; valamint

P

a' Frantziákéi is a' viznek túlsó partján. Jól ki lehet venni részünkről, a' Frantziák-nak gyakorta való exertzirozásokat. Hogy *Conde'* meg-vételéért Tedeumot tartatott *B. Staader*, *Neuburgnál* a' *Rajna'* partján: fel-mászta fákra a' Frantziák, 's úgy tsú-folkodtak-által; de semmit se hajtott Seregünk az ő esztelenkedésekre.

Freyburg' tájjáról vettük ezen itt következő tudósítást is: „Bizonyos, hogy mikor e' folyó hónapnak 18-dikán *Germesheim* és *Rillsheimnél* meg-támadta *Boharné* Fr. Vezér, 60 ezerez magával a' *Vurmser'* Seregeit: akkor *Argentoratumnál* (*Straßburgnál*) is készült által-törni az Ellenség, hogy a' *Rajnán* innen lévő egyesült Seregeket el-vonhassa, a' túl tsatázók segittségére való meneteltől; de hogy meghallotta *Máintz'* meg-vételét: azonnal vissza-húzta magát. — Ebben a' szempillantásban hallom, hogy *Vurmser* Vezérünknek olly szerentséje volt Júl. 27-dikén *Rheinzabernnél*, a' hová szorította volt 23-dik napján az említett hónapnak a' Frantziákat, hogy ezek kénytelenek voltak, előbbeni tanyájokra vonni-vissza magokat, melly volt *Weissenburgnál*. Ez, a' jobb szárnyával történt az Ellenségnek; a' balt Hg. *Braunschweig* tartja szemmel.“

A' Frantziák oda hagyák ugyan már *Zweybrücken* (*Bipontum*) Tartományát is; de a' mint minden tudósítások bizo-

nyítják, szörnyű pusztításokat vittek abban előbb véghez. A' Hertzegi szép Rezidenztiát is, melly volt *Karlsbergben*, úgy elpusztították, hogy a' kár, mellyet az által tettek, négy millió forintra betsültetik.

Landau Váráról azt írják, hogy körülvétetett a' Tsász. Kir., és Prusszus Seregek által.

Valentzia Várának megvétele után, *Lille*, *Bouchain*, *Cambrai*, *Maubeuge*, és *Dünkirchen* Frantzia Várakat vették tzelba, egy magános tudósítás szerént, az eggyesült Seregek.

Az *Olasz* Újságokból olvassuk, hogy *Semonville* Frantzia Követ, *Graubünden* nevű *Helvétziai* Tartománynak, és a' *Mediolánumi* Hertzegség' szélén, közel *Gravedona* Városához, melly a' *Komói Tó* (*Lago di Como*) partján fekszik, fogatott-el. Vele voltak: a' Feleségén, és Fián kívül, *Maret*, a' ki a' *Nápolyi* Udvarnál viselt Fr. Követséget; *Montgeroult* Fran. Generális; *Mergez*, és *Delamarc* Követség' Titoknokjai; *Tasistro*, a' ki *Mathesisre* tanította a' *Semonville*' Fiát; és hat Inasok. A' Felesége, és Fia *Semonvillénék* szabadon bocsáttattak; a' többek pedig *Mediolánum* Városába vitettek, a' sok arany pénzből, és gyémánt-kövekből álló drágaságokkal eggyütt, — mellyekkel a' *Török* Udvar kívánta volna *Semonville* reá venni, hogy fogjon fegyvert a' Frantziák mellett: mint

ez ki-tetfzik a' Plánumból is, melly találtatott *Semonvillénél*.

A n e k d o t á k.

+ Egy gyenge Gyeografus, hallván *Semonvillének* kezünkbe lett kerülését, azt kérdezi nagy kuriozitással: „Hol fekszik tsak az a' *Szemonvill Vára*? — most nem jut eszembe.”

+ Más azt beszéli eggy *Esmerössének*, hogy a' *Pedemontziumi* eggyesültt Seregek nagyon meg-verték a' *Frantziákat* a' *Pireneus* hegyeken, és ezen állítása mellett meg is maradt, nem hajtván semmit *Esmerösse'* beszédére, a' ki végre azt mondja néki: „Már hiszem én többet nem szóllok, mert talán meg-lehet, hogy a' mostani nagy változások” alkalmatosságával, a' *Pireneus* hegyek is által-költöztek incognito *Pedemontziumba*.”

Hertzeg *Koburg'* tudósítása szerént, kaptunk *Conde* Várában 61 hosszú, 17 mozsár, 6 haubitz, 6 kö-fzóró, és 13 tábori — mind-össze 103 ágyúkat, 75757 hosszú ágyúkba való golyóbisokat, 9307 bombikat, 3505 haubitz-granátokat, 9630 másféle granátokat, 1590 mázsa puska-port, 412548 erős puska-töltéseket, 3445 puskákat. A' mik még ezeken kívül találattak *Condéban*: mind-össze se sokat értek.

A Frantzia Országi belső hadról.

Santerre — a' ki az által nyert magának Nagy-Vitézi nevet a' *Maratisták* előtt, hogy a' szerentsétlen *XVI. Lajosnak* utolsó szavain diadalmaskodtatta vala a' dobok' lármáját; és a' ki egy most, az Insurgensek ellen hadakozó Sereg' Al-Vezérei között — következő értelmű levelet útasított Júl. 20-dikán a' Párisi Tanátshoz: „Tegnapelőtt gyűlés esett az ágyú-tanyákon: még is meg-vertük az Ellenséget, a' melly meg-támadott vólt bennünket; hanem tegnap újra reánk ütött, mikor éppen abban foglalatoskodtunk, hogy fel-olsszuk magunkat. Essős idő lévén, azzal állottak-elő a' rossz gondolkozású Polgárok, hogy az ő puskaaporok meg-nedvesedett. Az Ellenség, minthogy közel vólt hozzánk, észre vette rendeletlenségünket. A' 7 Bat.béli Pattantyúsok ezer haszontalan ki-fogásokat csináltak, 's egy részeg Ember mindent zürzavarba hozott, éppen abban az idő-pontban, mellyben hozzá akartunk kezdeni a' tsatához. Oberstl. *Houdain* Polgárnak nem vólt annyi kurázsija, hogy ki-mustrállyá a' méltatlanokat a' Batalionból. A' Tisztek, többnyire nem alkalmatosok, hivatallyaiknak folytatására; hanem hét nyóltzad része Katonáinknak valóságos Republikánusokból áll.” — Továbbá azon panaszkodik *Santerre*, hogy nints elődele a' Katonaságnak, és hogy a' Föld-népe ellenségek, 's

árulójak nekik; — mihelyt érkeznek az Insurgensek, 's félre-veretik a' harangokat: mindjárt azokhoz áll 's a' t.

Egy *Párisi Újságban* az olvastatik *Santerre* felől, hogy a' pártütők' kezébe esett, agyon-lövetett, és annakutánna diribről darabra vagdaltatott. Sajnálta a' *Pártosok' Vezére* — így folytatja írását az említett *Újság* — hogy olly hirtelen megöletett *Santerre*: mert ha életben megkaphatta volna, úgymond, azt, bizonyosan tüzes fogókkal tsipkettette volna meg, és a' tsipkedtetés közben minden dobokat veretett volna, a' mint t. i. *Santerre* tselekedett volt *XVI. Lajosnak* megölettetésekor. — — Az Insurgenseknek nagyobb szerentséjekről is ír egy *Párisi Levél*, melly költ Júl. 25-dikén: „Ma adá, úgymond, tudtára a' Nzeti Gyűlésnek a' Had-Minister, hogy a' Királyt - kívánók' Feje, *Gaston*, egésszen öfzve - vert egy Pátriota - Sereget, mellyet *Canclaux* Generális kormányozott. Sok mindenféle hadi készületeket is vett el tőlle.“

Küszttint azzal vádollyák, hogy *Lille Várát* az Ellenség' kezébe akarta jádzeni. — *Roberspierre*, a' kiben halála után is él még *Marát*, magára vette, hogy bebizonyítja *Küszttin* ellen a' Proditorságot (Haza - árulóságot). — Azt is fel-hozta vádúl a' Nzt. Gyűlésben egy *Simon* nevű Tag *Küszttin* ellen, hogy ez a' Hadminister-

hez bocsátott írásában illy alatonító kifejezésekkel élt legyen eggy izben: „Ha nem tetszenek, úgymond, nékem a' N. Gyűlése' végzései: el-metélem, 's haj-sodorításra fogom alkalmaztatni.“ Ezt, csak hallomásból mondta *Simon*; minek-okáért így folytatta tovább beszédét: „Ha reá bizonyosodik *Küszttüre*, hogy ő való-sággal ezt írta a' Had-Ministerhez: úgy ollyba lehet tartani, mintha azt kiáltotta volna: *Éllyen a' Király!* következésképen, az ezt kiáltókkal egy formán kell ötet is büntetni, az az: *gillotinnal*.

Frantzia-Országból nem jő többé, se pedig nem mehet oda által *Strafsburgnál*, se *Újság*, se semminémű *Levél*.

Elegyes Tudósttások.

Brüsszelben, Július' 29-dikére virradóra minden útszákön fel-raggatott tzedulák találtattak, mellyekben serkentettek a' kiköltözött *Frantziák*, hogy ne engedjék-meg a' magok szerentsétlen Hazájoknak darabokra való szaggattatását. Ezen tzedulák azonnal le-tépettek. — Ugyan ez nap, reá küldött a' Fő Kormányfőnek egy *La Sonde* nevű Urnak a' házára, a' ki eleitől fogva meghitt Barátja volt *Dumuriének*, 's el-vitetett tőle minden írásokat, mellyeket *Dumurié* hagyott volt nálla. Hasonló dolog történt egy mezei házzal is *Brüsszel* mellett, a' mellyben néhai *Frantzia* Generális *Marasse* lakott.

A' melly Szabadság-Faja a' Frantziák után maradt *Moguntziában*, hasonló tzeremoniával akarták azt meg-égetni Auguszt. 2-dikán, mint a' millyennel égettettek vólt el ottan a' Jákobinusok által a' Privilegyiomok.

Weilburgból az egész Hertzegi argenteriat (ezüst készületet) el-vitték vólt a' Frantziák. Ezen készület, még maga' egész épségében meg-találtatott *Moguntziában*, a' honnan tehát ismét villza-vitetett *Weilburgba*.

A' *Lengyel Ország-Gyűlésben*, következő értelmű Irást olvastatott-fel Július' 11-dikén az Orosz Követ, B. Sievers: „A' minden Russzusok' Felséges Tsáfszárnéjának alól-írtt rendkívülvaló, és tellyes hatalommal fel-ruházott Ministere, újj álmélkodással, 's belső meg-illetődéssel kéntelenítettett érteni, hogy a' Királyi Szék' szent jussai, 's prerogatívái, és a' választott Diéta' Prészésének hatalma semmi tekintetben nem vétetvén, rendeletlenség, előre-látás, sőt mondhatnám pallérozottság nélkül való maga-viselet, és mindenkori lármás versengés uralkodik az Ülésekben, kezdetektől fogva.

Uraim! kénтелен vagyok vele kereken meg-mondani, hogy énnékem szoros parantsolatjaim vagynak, mellyek által köteleztetem fenn-tartani a' Kegyelmetek' Királylyának Felségi-jussait, és ha a' környül-

állások úgy fognak hozni magokkal, egész erővel védelmezni azokat, a' patvarkodók ellen.

Szóllott már erről az Alól-írt a' maga negyedik Júliusi Jelentésében, melly, a' mint bízattak volt engemet, az alatt a' reménység alatt nem olvastatott-el, hogy tsendesen 's rendesen folynak már ezentúl az Ország-gyűlési tanátskozások, 's nem fognak hátráltatni többé, az afféle illetlen nyakaskodások által, mint a' minéműek igen nagy mértékben követődtek vala el addig az ideig.

Az 1773-dik esztendőbéli Diétát lehet 's kell is fel-venni mustrául. A' Delegátusokat éppen úgy kell választani most is, mint a' 'hogya' akkor választattak. Ő Felsége a' Király, a' maga Kantzelláriusa által, választott volt akkor Delegátusoknak való Személyeket, az Ország'Szenátorai között; a' Diéta' Marsallya (Prézese) pedig a' Nemesi Rendből. Ennek a' választás' módjának nem lehet el-romlani, és most annyival inkább tartoznak azt megtartani az Ország'nak öszve-gyűlt Fő-Rendjei: mivel éppen most hallom, hogy ismét kezd mozogni a' pártosságnak, és támadásnak lelke, melly az Ország-Rendjei Gyűlésének szentségét profanálja (szeplősíti) — A' tegnapi Ülésben, reá mehetett a' gonosz Felekezet — jól tudom — az 1773-dik esztendőbéli ditséretes választás-

módjának el-törlésére, 's a' tsúfos Jákobinismusnak azon principiumait vette - elő, mellyek vezérlették vala a' Revolutzionális Diétát 1791-dikben, Májusnak 3-dikán.

Az Alól-írtt, új sürgető parantsolatokat vett a' maga Fels. Tsászárnéjától az eránt, hogy a' Lengyel dolgokat végezze mentől előbb; minekokáért meg is szólítja újra az Ország' Fő Rendjeit, és nyilván kívánnya: hogy a' Delegátusokat az 1773-dik esztendőbéli példa szerént kell választani; 's a' Királynak, és a' Marsallnak ebbéli jussait még tsak leg-kisobb ellenzés által is meg nem kell sérteni.

Minthogy e' felett az is esett értésére az Alól-írttnak, hogy a' Konstitutzió végett ki-választatott (de nem az Orosz Követ' kívánsága szerént-való) Delegátusok' instruktziójába (útasításába) szántszándékkal bé vagyon iktatva a' Targovitzí Konfederátzió' neve is, a' melly Konfederátzió pedig semmit se tehet már, az Ország-Gyűlés' első napjától fogva, és a' mellynék, Tsászárné ő Felsége' akaratja szerént, már régen el kellett volna oszlani: erre nézve, kötelességének tartja az Alól-írtt, bizonyossá tenni az eránt az öfve-szövetkezett Diétát, hogy mivel ő néki, tsupán tsak ezen rendkívülvaló, szabadság, meg-esmértt, és magától öfve-szövetkezett Ország - Gyűléssel vagyon dolga: ahhoz képest el se fogadhat semmi afféle instruk-

tziót, mellyben említés tétetik a' *Targovitzi* Konfederátzióról.

Értette továbbá az Alólírtt, hogy olly esküvés-formája íratott a' Delegátzió' Tagjai eleibe, melly fzerént tartoznak ezek fogadni: hogy *ők meg nem hagyják magokat semmiféle ajándék által vesztegettetni.* Ez, eggy ollyatén lépés, mellyet személlyes sérelem gyanánt tarthat szükségesképpen az Alólírtt, valaminthogy eggyátallyában ellenkezik az, az ő Ministeri tisztségével. Eggy ilyen esküvés, gyalázatjokra lenne magoknak az öfzve - gyűltt Ország' Fő-Rendjeinek is; mert azt esmérnék-meg ez által: hogy gyanús, és meg-vesztegethető Tagok találtnak ő közöttök.

Utóllýára is tsak azt mondja az Alólírtt, hogy ő egész erőben kívánnya, a' Delegátusoknak, hólnap — Júliusnak 12-dikén — a' fenn-írtt módon, annál bizonyosabban lejendő választatásokat: mivel különben a' lefz-meg, a' mit már 3-dik Júliusi Irásában is említett, hogy tud. ill. kényteleníttetni fog ő ki-zárni azokat, mint méltatlanokat a' Gyűlésből, a' kik pártos Zavarói a' jó rendnek, 's valóságos Ellen-ségei tulajdon Hazájoknak, a' kik okozták eddig is, a' magok Jákobinusi pártoskodásaik által, hogy a' minek el kellett volna négy nap végződni: négy hetekre haladt-el, — melly által nevedik a' Nemzet' fzerentsétlensége, 's akadályoztatnak go-

noszúl, és oktalanúl az egyesült Hatalmasságoknak jó szándékjaik. “

Magyar Ország.

Korponáról, Auguszt. első napján. — „*Zólyom* - Vármegyének azon részében, melly *Nagy-Hont* - Vármegyével határos, úgymint *Korpona*’ és *Bozók*’ tájján, természet károkat okoztak, három hetektől fogva, a’ szüntelen - való esőzések. A’ gabona, melly már résszerént kepekben, résszerént kévékben, résszerént markon feküdt: jobbára mind ki-tsirádzott. Napnyúgoti, és északi határunknak hegyes-völgyes részeiről egész nagy sebes patakok rohantak felénk több ízben nagy hirtelenséggel, mellyek rétjeinket felettébb beiszapolták; szántó-földjeinken pedig árkokat tsináltak.

Tegnap, estvéli tíz óra tájban le-ütött egy szomszéd helységben a’ menykő, ’s olly tüzet okozott, a’ melly szinte két órákig tartotta világosságban egész Városunkat. “

Lóótsról (*Soprony* - Vármegyéből), Augusztus’ első napján. — „Olly nagy eső vala nállunk a’ közelébb múltt Júliusnak 29-dik napján, hogy a’ mezőn lévő gabonakeresztjeink mind által-áztak; az ég pedig olly rettentő módra tsattogott, hogy sokan az utolsó - ítéletet vélték már jelen lenni. Ezen égi-háború’ alkalmatosságával, elhagyván három Legények vonó marháikat,

eggy oldalaslag dűltt fa alá vették magokat az erdőben, de szerentsétlenül: mert kevés idő' múlva le-ütött a' felettek lévő görbe fába a' menykő, melly is a' 3 Legények között egynek ki-lyukasztván a' kalapját, a' fejénél le az ágyékaig, onnan pedig két részre oszolván, a' két tzombján ment-le. Nem holt-meg, hanem tsak ugyan el-ájúlt ezen Legény, 's két napig nem szólhatott; hanem már most az ér-vágás után jobban érzi magát. A' vólt a' szerentse, hogy el-oszolván a' gyántás (elektrika) matéria a' fába, ennek tsupán egy ágából ment-által valamelly rész a' testére, a' melly ághoz t. i. hozzája ért; a' más két Legények sem a' fához, sem a' meg-üttetett Legényhez nem értek: azért is egyéb bajok nem lett, hanem hogy akkor el-ájúltak, de már talpra állottak. — Hasonló módon, vagy talán még szerentsétlenebbül járt volna egy Uri Ember ugyan akkor, ha a' kotsija' hátúlljáról (bakjáról) el nem veszett volna a' zsák, mellyben kenyeret vitt az aratói' számára: mert abba az élő-fába, a' melly mellett kellett volna mindjárt el-menni a' kotsival, éppen akkor tsapott-le az isten-nyila, midőn a' Kotsis meg-állította a' lovakat, és az el-veszett kenyeres zsák' keresésére indúlt. — A' fenn említett naptól fogva szinte semmi szűnete nints az essőnek, melly miatt az aratás hátráltatik; és a' mi még károsabb, a' kereszthez rakott gabona

+ ki-tsirádzik. — A' ki szzereti: bezzeg most ehetik elég szaladost. (Így neveztetik az a' pép' neme, mellyet ki-tsirázott búzából készítenek.) “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Auguszt. első napján. —
„Meg-hala Gróf *Haller Pál* Úr ö Exce'ja, még pedig olly reménytelenül, hogy ki-múlását, az előtt egy fertály órával sem hihette.

A' szomszéd Faluban, *Szamosfalván*, eggy igen szomorú történet esett. Öszve-velszvén tudni-illlik egy *Gyárfáj* nevű Ns Iffjú, *Medeséri* nevű Ns Emberrel valami széna felett, előbb verekedéshez fogtak; annakutánna látván *Gyárfáj*, hogy különben bocszúját nem fizheti, el-nyargala, pistolyra tölte, és a' szegény *Medesérit* kerefztül lövé. Meg-hala más nap ezen szzerentsétlen; gyilkosa pedig el-szökök.

A' Nemzeti Játzó-Társaság, ismét vissza-szerezte előbbi helyét, mellyben újra folytatja játékait. A' múltt Vasárnap adá *Schrödernek* egy víg Darabját, illy tzím alatt: *Nevelés formállya az Embert*. Kedden pedig, ama' nevezetes *Lanassát*. Mind a' két Darabok igen szépek, és jól is vóltanak elő-adva.

A' minap eret vágatván itt egy Szakáts magán, három tányér fejer vért vettenek belőlle: még is semmi baja sints, most is frissen vagyon. “

B é t s.

A' háláadó Isteni-tiszteleten, melly a' múltt Vasárnap tartatott itten ágyú-durrogások között, izép győzedelmünkért, jelen voltak a' Sz. István' Templomában ö Ts. és Kir. Felségek is, *József* Fő-Hertzeggel egygyetenben. Vége lévén az Isteni-tiszteletnek, a' fő útszákon vitették magokat ö Felségek az Udvarba. Késérte a' Ts. Kir. hat lovas Hintót, az a' kellemetes tekintetű fényes Sereg, mellynek látására a' Nem-Magyarok is magyar érzésekre buzdulnak. Értjük a' Magyar Királyi Testörzök' Nemes Seregét, melly a' maga innepi készületében lovaglott.

Augustus' 10-dikén temettetett-el itten néhai Frantzia Generális *Turpin*, a' kit tavaly hozott vólt ide magával *Vorder-österreichből* (*Elo-Ausiriából*) *Eszterházy Antal* ö Hertzegsége, 's illendően tartott maga költségén, egy jótéteményért, melylyet a' *Turpin* Familia mutatott eggy időben az *Eszterházi* Hgt Házhoz. A' temetésre is ezer tallért adott a' Hertzeg. — *Turpin* sok szép munkákat adott-ki a' hadi tudományról, mellyek között némellyek németre is vagynak fordítva. Jóllehet a' 79-dik elztendőt is meg-haladta vólt már: még se szünt-meg beteg-ágyában is írogatni. Írásait, a' velle sok jókat tett Hertzegnek hagyta.

A' múltt Szombaton történe halála, ugyan tsak Bétsben, ama' nagy tudományú és érdemű Gróf *Revitzki Károlynak*, a' ki előbb Konstantzinápolyban dolgozott, a' Ts. Kir. Követség' Kantzelláriájában; az után *Varsóban, Berlinben*, és végre *Londonban* viselt Ts. Kir. Követséget. Álmélkodásra méltó emlékeztető elmével bírt, minthogy majd 12 különbkülönbféle — a' többek között Görög, Zsidó, Persa, Török, és Orosz — nyelveken olvasott, beszélt, 's írt. A' Görög és Deák Klasszikusoknak igen ritka és jó ki-adásaiból olly gyűjteményt szerzett, mellynek nem vólt párja egész Európában. Annak Katalógussát maga írta-meg, sok betses jegyzésekkel, 's Berlinben ki-nyomtatattatta, mellyért, ritkaságára nézve 2 aranyat is örömetst fizetnek az azt betsülni tudók, ha mikor kaphatják. — Ritka Könyvtárját, Londonban vették-meg drága pénzen.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(14.)

Költ *Bétsben*, Kis-Affzony-Havának
(Augustusnak) 16-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

Vurmsér Vezérünk' Seregének, *Ober-hochstadt*i Táborából vettük az itt követ-kezendő Levelet, melly Júliusnak 30-dikán indíttatott: „Sokat igyekeztem rajta, hogy környütlállásos históriáját közölhessem azon verekedéseknek, mellyek Július' 19-dik napjának reggelétől fogva, egész 28-dik Július' délutánni 3 órájáig szakadatlanúl folytak, hol eggyik, hol másik szárnyánál Seregünknek, hol pedig a' derekánál; de

Q

reá nem mehettem: mivel tellyes lehetetlenség, még csak a' szomszéd Regiment' történeteit is tökéletesen meg - tudni hamarjában; sőt mondhatom, hogy a' mi egy Svadronnál esik, azt is csak iminnen amonnan szedjük-egybe. Zöldet 's veressét lát az Ember' szeme, a' tsata - mezőkön. Alig esméri - meg a' Pajtássát is. — Az egész dolog' ki-menetele ugyan csak abból állott, hogy a' Prusszusok jó két óránnyira hátra nyomattattak; de a' Tsász. Királyi Sereg meg-tartotta a' helyét. — 28-dikon, délután igen nagy zápor esett, mellyben az Ellenség vissza - lopta magát, 's a' mi Forposztjaink (Elöl - vígyázóink) elébb nyomultak. — Jóllehet meg-esmérjük a' Frantziáról, hogy éppen más Katona, mint a' Török: azt ugyan csak írhatom még is, hogy közel volt az ő vesztesége három annyi, mint a' miénk. Éppen nem nagyítom ugyan is a' dolgot, ha azt mondom, hogy Népeinek száma alkalmasint fogyott hat ezerrel az említett napok alatt, úgymint Július' reggelétől fogva, 28-dik estvéjéig. — Július' 22-dikén, Karabélyosaink, a' mint együtt állottak volt rendben (geschlossen): úgy vágtak-bé az Ellenség közzé, *Benyovszky* Kapitánnyok' vezérlése alatt. 18 Embert, és 18 lovat vesztek; — sebesseik' számából való maga *Benyovszky* Kapitány is, a' ki a' fején kapott egy nagy sebet. — Nádor-Ispányunk'

(*Toskána*) Magyar lovas Regementjéből ugyan az nap, *Sobel* nevezetű Strásamesternek, és egy Káplárnak a' lábát, egy Trombitásnak a' nyakát, vagy két Közembernek pedig a' derekát szakasztotta - el az ágyúgolyóbis: mind - öszve hét Ember holt - el az nap belőlle, 's 35 kapott sebet; lovai között 17 hüllött-el, 's 58 esett sebbe. — *Splényi* Kapitány eggy, a' sebes Vitézek között. A' homlokán kapott vágást, de gyógyíthatót; hanem *Radnótfaji* Hadnagy, mellyjében még most is benn vagyon a' golyóbis. Nem igen lehet reményleni, hogy meg-éllyen. Említett *Splényi* Kapitány Úr két köz Huszárnak köszönheti, hogy megmenekedett az Ellenség' kezéből. Minekutánna t. i. a' lova el-lövetett, maga pedig sebet kapott volna: kénteleníttetett megadni magát. Kardjától, és erszénnyétől meg-fosztatva, már foglyúl vitetett egy Frantzia által, a' midőn szemeikbe tünt két Huszárjainknak. Eggyik ezek között hirtelen le-lövi a' vezető Frantziát, melyet látván a' Kapitány, kéri a' másik Huszártól a' lovát. „Mindjárt Kapitány Uram“ felele a' Huszár; 's mutatván eggy előtte lévő Frantziára: „nagyon jó lova van, úgymond, ennek: hadd vágjam le.“ Neki ugratott tehát, 's szerentséssen lenyeste. Ekkor a' Frantzia' lovára reá kavarodott, a' maga lovát pedig adta a'

Kapitány alá: 's így mind a' hárman szeren-
tséssen vissza-jöttek.

A' Frantzia Seregből mindennap feles-
fzámmal jönnek - által hozzánk, 's azt be-
szélik, hogy nagy a' félelem a' Frantziák-
ban. *Landauból* is sokan szöknek - ki a'
Polgárok közül.

Most az a' híre, hogy egy két nap
alatt előre megyünk, és *Landaut* hátunk
megé hagyjuk. Talán *Máintztól*, más
Seregek fognak helyünkbe érkezni.

(Érkeztek is, a' mint bizonyítja ezt,
a' többek között, egy *Máintzi* Levél,
melly költ Augusztus' 3-dik napján: „A'
Prussziai Király' fő kvártélyja, úgymond,
Alsó-Palatínátusnak Türkheim nevű Váro-
sában vagyon mostan, a' hová sietve ment
ezen Felség, hogy el-zárhassa a' Frantziák
előtt az ott lévő szoros járást (passzust),
és segítségekre lehessen a' *Wurmser*', és
Braunschweig' Seregeinek, mellyek vesze-
delemben voltak.)“

A' Nádor-Ispány' Húszár - Regementje-
béli Kapitány *Dobay* Úr, Levéllel ment
mai napon *Landauba*; de mivel a' Levél
a' Kommendánsához volt intézve: fel sem
bontatott, hanem azzal az izenettel küldé-
tett vissza, hogy ha ezentúl valamelly Írás
küldődik részünkről *Landauba*: azt nem
különös személlyhez, hanem a' Kommuni-
táshoz kell útasítani.

Utól-írás. — Toskána Huszár-Kapit. *Seltzinger* meg-sejtvén Júl. 3-dikán valamely izállítványt (transportot), a' melly *Landauból* jött, reá tsapott, 's el-vett 25 szekeret, és 50 lovat; de az Ellenség mindjárt kezdett ágyúzni a' Várból, 's egy golyóbis éppen a' nyaka-tsigáját találta a' szegény Kapitánynak, ki is azonnal megholt. “

Landauhoz eggy óránnyi forma megszűzéségre feküdt Auguszt. 3-dikán az eggyesültt Ármádia, és a' Fr. Sereggel farkaszemet nézett, mind jobb, mind bal felől eggy ágyú-lövetnyire. — Aug. 5-dikén is még, a' maga előbbeni táboraiiban feküdt, *Landaun* felül, *Lauterburg* és *Weissenburg*-nál a' Fr. Sereg, mellynek számát mintegy 60 ezer Emberből állónak írják.

Máintzból, Auguszt. 3-dikán és 4-dikén költt Levelek' foglalata:

„Meg-parantsoltatott itten minden Lakosoknak, hogy pestis' el-távoztatás végett, egy darab ideig gyakran füstöllyék a' magok házaikat. — A' *Prussziai* Generálisság' részéről egy tilalmazó parantsolat hirdettetett-ki, melly fzerént senkinek se szabad még most a' bástyákra menni; minthogy sok puskaapor vagyon azokon. — Az Uraságok' házaikba, sok drágaságok kerültek már vissza, a' Német Klúbisták' házaikból. A' Klúbista-fogiyok' száma, naponként nevededik. Ollyanok is kerül-

nek keletzébe, a' kikiről meg se lehetett volna gondolni: mert titkos tzimborássait is széltire ki - adják, a' rá-mára vontt Német Jákobinusok.

A' *Moguntziai* főbb Német Klúbisták kezdenek már lakolni a' magok Pünkösti-Királyságokért, mellyre, a' Frantziákkal lett kéz-fogás kapatta őket néhány hónapokig. Negyveneggyen, úgymint a' kiknek Jákobinusságok nyilván - valóbb vólt, hogy sem mint szükség lett volna törvényes visgálást tartani ellenek, a' *Treviri* Elektorátusnak (*Választó-Hertzezségnek*) *Ehrenbreitstein* vagy *Hermannstein* Várába vitettek. Név szerént említettnek ezek között, egy Koblentzi Levélben: *Metternich*, a' ki *Bürgerfreund* (Polgárok' Barátja) nevezet alatt adott-ki egy folyó-írást; *Meuth*, a' ki írta a' *Der Fränkische Republikaner* (Fr. Köz. Társaságbéli) nevezetű Újságot; *Caemmerer*, a' ki a' Moguntziai Frantzia Világ előtt, Elöljáró vólt *Bingen* Városában. — Az Ifjak, Nemzeti forma - ruhákban vóltak; egynehányan valami motyót vittek a' hátokon: de leg-nagyobb részént üressen mentek. *Koblentz* Városába Júl. 22-kén érkeztek, a' hol sok tsúfság vitetett rajtok végbe; és igen sokan közülök meg nem tartóztathatták magokat a' sirástól.

Küsztn' nyaka, nehezen menekedik már meg a' *gillotín'* vasától. — Ötet vetik okául, *Moguntzia'* el - vesztésének is. A'

Rajnai és Móseli Sereg' Vezére Houchard így írt felöle a' N. Gyűléséhez: „Ha ez a' Hitetlen nem lett volna: én 8 napok alatt *Máintznál* lettem volna.” — *Küsztin* t. i. mindig azt mondotta, hogy tsak Auguszt. közepe felé kell rájok tsapni a' *Moguntziát* ostromlott Seregekre. — A' Közjóra ügyelő Deputátciónak határozása szerént tehát azt végezté a' N. Gyűlése Júl. 28-dikán: hogy *Küsztint* a' Revolút. Törvényfzék eleibe kell idézni. — Ugyan az nap, Haza-árulóinak deklaráltattak a' N. Gyűlésben: *Buzot, Barbaroux, Gorsas, Lanjuinais, Salles, Louvet, Bourgoïn, Pethion, Guadet, Chassey, Chambon, Lidon, Valady, Fermond, Kervelegan, Henry, Lariviere, Rabaud St Etienne,* és *Lefage*, azért: hogy el-szöktek az árestom elől — ezeknek árestomban lévő Barátjaik pedig, úgy-mint: *Gensonne, Lafource, Vergniaud, Mollevault, Gardien, Grangeneuve, Fauchet, Boileau, és Cussi*, a' Revoluzionális Törvényfzéknek adattak-által. Az itt megnevezett Személlyek, mind Tagjai voltak a' N. Gyűlésnek; de nem Maratisták.

Cambray' tájján, *Epinoÿ* és *Oisy* között fekvő táborát az Ellenségnek, olly állapotban szemlélte lenni *Dévay* Oberster Úr még Augusztusnak 3-dikán is, a' millyenben volt ez, az előbbeni rekognosztzirozás' alkalmatosságával; hanem *Otto* Generálisunk ugyan azon időben, a' *Camp de Caesari* táborból tsupán valami négy Bata-

lionoknak való sátorokat látott még fennállani.

Frantzia - Országának északi részeiről, Július' 29-dikén költt tudósítások.

Valentziának meg - vétele, nagyon meg - vetette az ijjedttjeket minden Fran. Városoknak, mellyek ezen a' részen fekszenek. Már sokan is írtak közölök Párisba, a' Nemzet-Gyűléséhez, hogy ha körül hagyja ez őket vétetni az Ellenségtől: ők el nem pufztíttatják magokat olly ostrom által, a' melly alól való fel-szabadíttatáshoz semmi reménységek se lehet.

Egész *Frantzia - Országba* parantsolat ment-ki, a' Közjóra ügyelő Deputátziótól, és Ministériumtól: hogy minden lovas Nti Gárdisták talpon állyanak.

Azt a' plánumot akarják fel - venni a' hadakozásra nézve mostanában a' Frantziák, hogy szelleyel lévő apróbb Sereg-szakaszaitkat össze-vonnyák bellyebb az Országba.

Párisi magános Levelekből értettük, hogy *Valentzia* Várának el - velztéséről, Auguszt. 2-dikán érkezett a' hír *Párisba*. — Nagyon meg - rémült, de egyszersmind szörnyen fel is tsattant ennek hallására a' Jákobinusság. A' Nemzet-Gyűlése következő értelmű végzéseket hozott: 1.) *XVI. Lajos' Özvegye*, vitessen - által a' *Templom* nevezetű épületből, az úgynevezett *Conciergerie* épületbe. — 2.) Minden Idegenek, valakik *Párisban*,

sőt az egész Országban találtatnak, el-fogattassanak, 's Törvény-szék eleibe idéztessenek. — 3.) A' külső Országokkal való írásbéli kommunikáció félbe-fzakasztassék. —

A' F. *Austriai* Ház' birtokában lévő *Lombardiának* (Felső Olasz - Országának) *Pávia* nevű Városából, következő foglalatú Levelét útasította hozzánk Aug. első napján egyy Erd. Hazánkfia:

„Közel lévén *Maylandhoz* (*Mediolanumhoz*), következőképpen bizonyosabban tudván a' dolgot, mint sem talán másunnan lehetne érteni; kívántam megírni, hogy Július' 25-dik napján, *Gravedona* Városában — melly az úgynevezett *Como* tava mellett fekszik *Lombardiában* — következő szökevény Frantziák fogattattak-el: *Semonville* rendkívülvaló Követe a' Frantzia Közönséges - Társaságnak, a' Török Udvarnál; *Maret*, Nápolyi volt Fr. Minister; Gen. *Mongeroult*, *Mergez*, és *Delamarc*, Követség - Titoknokjai; *Tasistro*, *Semonville*' Fiának a' Mathematikában (vagy a' mint a' mi *Dugonitsunk* nevezi, Tudakosságban) Tanítója. Ezek, további felső rendelésekig, *Maylandban* tartatnak. Veleek vagynak a' Feleségeik 's gyermekeik is, de ezek, ha nem akarják a' dolognak végét várni, ki-mehetnek F. Urunk' Tartományaiból.

Azt is bizonyosan írhatom, hogy az *Anglus* hajós Sereg Július' 24-dikén *Genua* alá érkezett, *Hood* Admirális' vezérlése alatt. Áll ezen Sereg: 21 lineabéli, vagy első nagyságú hajókból, 15 fregátokból, és 3 kisebb hajókból, a' mellyeken vagnak öfzveséggel 2164 ágyúk, és 17,665 Emberek. — Úgy rebesgetik — de már ezt nem tudom, ha igaz-é — hogy *Savoját*, *Nizzával* együtt, önként szándékoznának oda - hagyni a' Frantziák, az egyesült Spanyol és Anglus hajós Seregektől való félttekben. — Itt *Lombardiában* még minden Katonaságunk nyúgovásban vagon, és nem is tud benne semmit, ha fog-é az idén táborozni; de könnyen el lehet hinni, hogy nem: mivel a' táborozásnak az *Appeninus'* havassain kellene meg-esni, a' hol sokkal előbb kezdődik a' tél, mint másutt.

A' leg-közelebb érkezett *Olasz* Újságokból olvassuk, hogy *Semonville*, a' vele el - fogatott több Frantziákkal együtt, *Mediolánumból*, *Mantuába* vitetett-által.

Egy *Portugallus* vizi Sereg, melly 4 első, két közép - nagyságú, 's 2 kisebb hajókból állott, tengerre szállott vólt még Júniusban; hanem alig haladtt vólt el valami kevés messzeségre a' parttól, midön hirtelen neki került egy nagy szélvész, melly is egy első, és egy közép-nagyságú

hajónak el-törvén az árbotz-fáit, kényszerítette a' hajós Sereget Jún. 22-dikén visszaterni a' *Lisbonai* Kikötő-helybe, a' hol mindazáltal tüstént hozzá láttak a' romlásoknak meg-orvoslásához: úgy hogy Júl. elein újra szándékozott tengerre kelni ezen hajós Sereg, és útját *Anglia* felé venni, a' mellynek szolgálatjára rendeltetett.

Úgy írják *Angliából*, hogy el is érkezett már ezen *Portugallus* hajós Sereg Júl. 24-dikén, a' *Spitheadi Anglus* Ki-kötő-helybe.

Londoni Tudósítások.

(Költek Július' 30-dikán.)

„Valamint egy részről, új Seregek, 's ágyú-készületek küldődnek innen az *Yorki* Hertzeg' Seregéhez, melly *Koburg* Hertzegnek személyes fő vezérlése alatt vitézkedik a' *Frantziák* ellen; úgy más részről, a' tengeri Seregeinkhez tartozó fegyveres hajók' száma mindúntalan nagyobbíttatik. Az *Orosz* hajós Seregről, mellyről olly régen írnak 's beszéllenek, bizonyos már most, hogy kevés napok alatt el fog érkezni az *Angliai* ki-kötő helyekhez.“

(Egy *Dániai* Levélből azt olvassuk, hogy Július' 25-dikén, 30 fegyveres *Orosz* hajók értek *Dánia*' fő Városához *Koppenhágához*, mellyek között kilentzen a' Közép-tengerre rendeltettek, *Marsilia* nevű híres Fr. tenger-széli Város ellen; egynehányan *Hollandia* felé szándékoztak útjokat

venni; némellyek *Koppenhágánál* akartak még mulatni. Vóltak olyanok is közöttök, a' mellyek magok se tudták, mi tévők fognak lenni: mert az ez eránt való parancsolatokat bé-petsételett levelekben vették-átal, melly levelek nem bontattak vólt fel még akkor.)

„Néhány napokkal ez előtt, egy *Frantzia Fő Ember* érkezett ide (*Londonba*) *Pétersburgból*, a' ki az *Orosz Tsászárne'* képében, több rendbéli konferentziákat (beszélgetéseket) tartott már a' mi Ministereinkel; de ide lett küldetésének egyenes tzéllya nem tudódik még bizonyosan.

„Némelly ide-való Újságok azt hírlelik, hogy a' napkeleti Indiákon alig ha újra hadat nem kellett kezdeni az *Anglusoknak*, ama' híres *Indus Fejedelem Tipo-Saib* ellen: mert ez hamar rá ünt a' békességekötési tzikkelyeknek tellyesítésére.“

Az *Anglus* hajós Seregről olly különbözök a' hírek, mint a' *Frantzia*-Országi belső hadról. Tsak az oda fellyebb olvasott *Páviai Tudósítást* kell öszve-hasonlítani ezzel a' *Londoni Relátzióval*: „*Howe* Admirális' hajós Serege, *Július*' 14-dikén elindúlt vala *Portsmouthból*; de egy nagy szélvész elő-vette, 's *Bellerofon* nevű első nagyságú hajóját olly igen meg-rongálta, hogy vissza kellett azt küldeni *Portsmouthba*. Maga *Howe*, *Torbay* nevű szoros

tengerre vette magát Júl. 22-dikén a' több hajókkal együtt, hogy meg-igazgattathassa ott ezeket. — Ide érkezett *London* nevű 98 ágyús hajó is, melyet több hajói mellé véven *Howe*, újra a' nagy tengerre szállott Július' 24-dikén; de az ellenkező szelek miatt, ismét nem folytathatta útazását, hanem kénytelen volt vissza-térni *Torbayba*. “

A' napkeleti *Pireneus*-hegyek mellett, verekedtek Júl. 16-dikán, és 17-dikén a' *Spanyolok* és *Frantziák*. A' verekedésnek folyamatajáról, és ki-meneteléről így írtak a' Nmz. Gyűlési Kommisszáriusok *Párisba*: „*Mas de Serre* nevű helynél meg-támadták a' Spanyolok Júl. 16-dikán az elől-állott Fr. Seregeket, 's vissza-vervén azokat, elfoglalták a' tanyájokat. — 17-diken reggel, keményen kezdtek megént ágyúzni a' Spanyolok; de a' Frantziák is erőssen ellent állottak, és mivel mind a' két hadakozó Félnék segítsége érkezett: közönséges nagy viadal lett, melyben a' Frantziák nyertek előbb diadalmat; hanem hogy üzni kezdték a' Spanyolokat: ezek is neki tüzesedtek, és kétszer vissza-nyomták a' Frantziákat; másodszor kivált, zavarodva szaladtak-vissza a' Frantziák: hanem ismét öszve-szedték magokat, nekik mentek a' Spanyoloknak, 's meg-futamatták őket. A' Spanyolok' veszteségét, lehet tenni 600

Emberre; a' Frantziák között 30. estek-el, és százan kaptak sebet. — NB. *Ez, N. Gyűlési Kommisszáriusok' Tudósítása, a' Nt Gyűléséhez.* — A' napnyúgoti *Pireneus* hegyek mellől is vett Tudósítást a' N. Gy. Júliusban, *Labourdonnaie* Generálistól, a' melly Tudósítás szerént, két száz Spanyol fogtak, és 150t öltek-le a' Frantziák; közülök csak 8 esett-el, és 23 kapott sebet.

Szeleskedni talált a' *Fáma* Iffjú Asszony, a' midőn olly hirtelen bé-repdesé széles e' Világot azzal a' hírrel: hogy az *Anglusok* magokévé tették, még pedig igen könnyen, *Martinique* nevezetű Szigetjeket a' *Frantziáknak*, melly *Napnyúgoti-Indiában* fekszik; mert a' melly tudósítások mostan érkeztek *Napnyúgoti-Indiából Londonba*, így adják-elő a' dolog' valóságát:

„*Gardner* (Ánglus) Tengeri-Vezér, ki-fzállította ugyan Katonáit *Martinique-Szigetébe*; de ellenséges indulatot tapasztalt maga ellen, a' **Sziget'** Lakosinak legnagyobb részében, a' melly együtt állott fegyverben. Vóltak ugyan a' Szigetben, más indulatúak 's értelműek is, a' kik úgy szándékoztak, hogy majd mikor *Gardner* meg fogja támadni a' Republikánus Lakosokat: ők minden tár-házakat fel fognak vettetni puskaporral. De a' Republikánusoknak értékre esett ezen szándék;

azért is rajtok mentek a' Nem-republikánusokon, 's öfzve-öldösték őket. Ezt látván *Gardner* Admirális, vissza-szállította hajókra a' maga Népét, 's a' tenger' hátán várta, hogy több Seregek érkezzenek hozzá az *Angliai és Spanyol Szigetektől*. "

Elegyes Tudósítások.

Trenk, protestál keményen eggy új-módi nevezetű Újságában, hogy ő nem lett Jákobinussá. Az Újság' neve: *Sturm-läuter, über die Europäischen Neuigkeiten*.

Hogy a' *Frantzia* Nemzeti-Gyűlés, annál inkább kedvét találhassa a' Népnek: törvényt hozott Júl. 25-dikén az ollyatén Tisztviselők ellen, a' kik gátolják a' Nép' öfzve-gyűléseit.

Felséges Királynénk' Testvérje, a' *Toskánai* Nagy-Hertzezné, szereztséssen szült Auguszt. 2-dika' estvéjén egy Hertzeg-Aßzonykát.

Magyar Ország.

Kalotsáról, Auguszt. 11-dik napján, — „Itt, és ezen a' tájjon igen sínlődik a' szarvas marha a' torok-dagadásban, és száj-fájásban. Az a' baja is van, hogy a' féreg bé-veszi magát a' körmei közé,

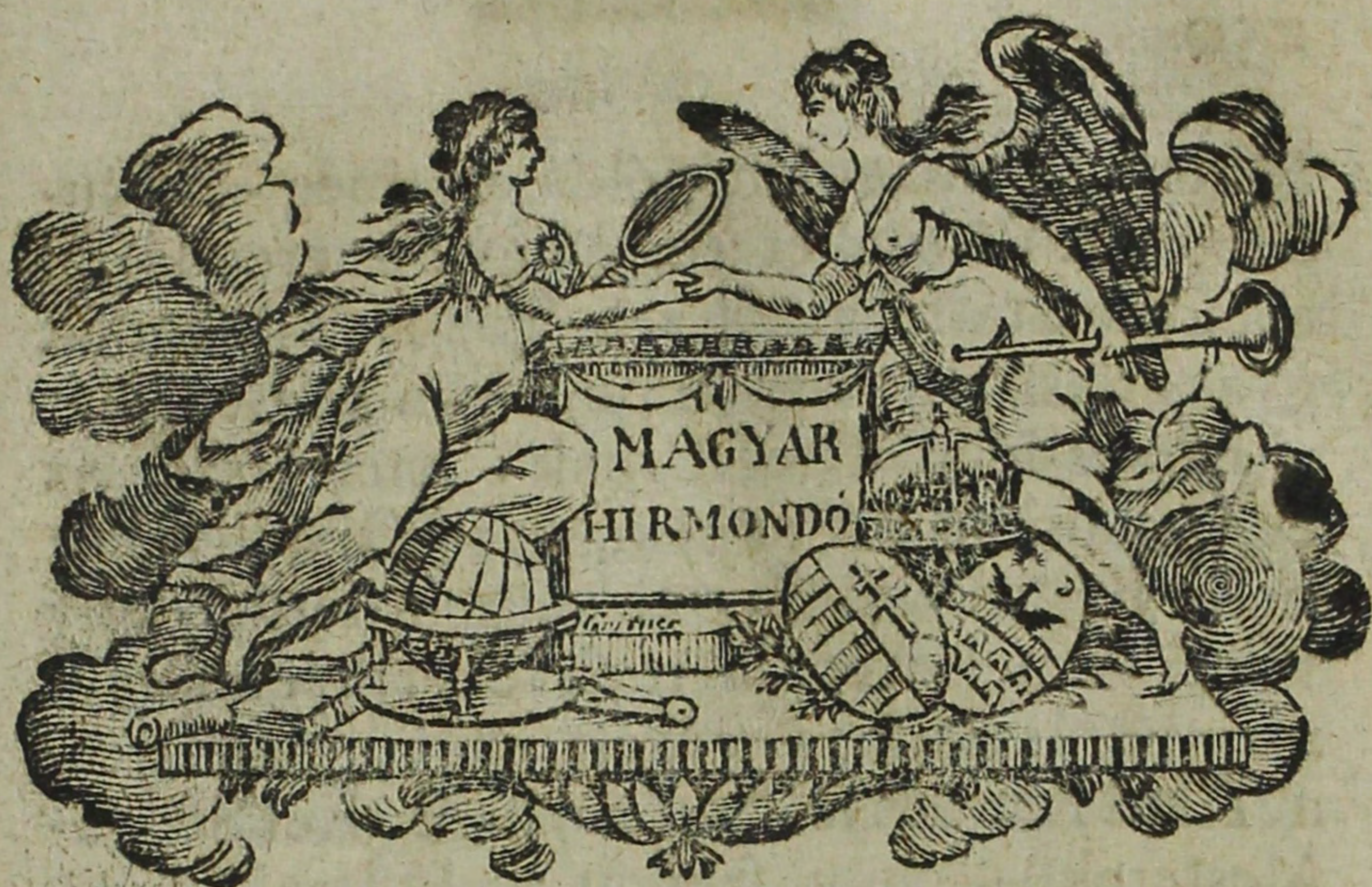
melly miatt sántít; ugyan tsak még is nem döglük. — A' közelebb múltt hét éjtszákákon, nagy villámlások, menydörgések, záporok, és menykő-húllások voltak. — Baglyákban a' sok széna, 's keresztekben a' sok árpa, és búza. Mind két kezével vakarja bús fejét a' marha - nevelő, és gabona-termesztő Gazda."

Erdély Ország.

+ *Abrud-Bánya* Városát, Fels. Urunk, sokadalmas (vásáros) helyé méltóztatott tenni. Az esztendőnként tartandó *Abrud-Bányai* 3 Sokadalmak' napjai, következők: Májusnak első napja; Septembernek 24-dike; és Decembernek 21-dike. Az ezen meg-nevezett három napokat megelőző három három napokon, barom-vásárok fognak tartatni. — Már az első Sokadalom el-kezdődik a' jövő Sept. 24-dikén, az ezt megelőzendő három napi barom-vásárokkal együtt.

Enyeden, Július' végén agyon ütött két Embert az isten-nyila; *Szebenben* pedig a' *Disznódi* Kapunál, Gr. *Kemény Farkas* ő Excel. szállásának hátúlsó részét nagyon meg-rontotta.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(15.)

Költ *Bétsben*, Kis-Afzony-Havának
(Augustusnak) 20-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

(Oda alább lesz a' leg-újabb Újság.)

*Az Erdődy nevet viselő Magyar Lovas
Regementről.*

A' közelébb múltt Török Háború'
alkalmatosságával nagyon gerjesztette vala
ezen Nemes Seregnék érdemes Tagjaiban,
a' különben is természetes Magyar Vitézi
tűzet a' Proprietárius (Tulajdonos) Gene-
rális Gróf *Erdődy János* ö Kegyelmességé-
nek azon Heroika Mecénássága, melly

R

ízerént, a' magokat példásan meg - külön-
 böztetett Vitézeket eggy egy Suverendórral
 ajándékozta-meg. Ezen igaz Hazafiságnak
 gyakorlásában nagy módja van most ismét
 a' nemes-lelkű Gróf Úrnak : mert tsak az
 egy Július' 22-dik napján, eggy Ofztályából
 a' Ns Regementnek, tizenöten tettek olly
 vitézi remekeket, a' mellyeket fzeméllyes
 meg-jutalmaztatás végett eleibe terjesztett
 a' Tilzti Kar ö Excellentiájának. Két Strása-
 Mesterek — név ízerént : *Fötter János*,
 és *Ernyei Tóbiás* — vagynak ezen tizenöt
 érdemes Vitézek között; a' többek, úgy-
 mint : *Baranyai János*, *Bertalan István*,
Boros János, *Détsy Sámuel*, *Horváth*
György, *Kováts János*, *Molnár István*,
Nagy János, *Németh József*, *Németh*
Péter, *Rózsás József*, *Sebestényi Imre*, 's
Varga Ferentz, mind köz Emberek.

Fötter János Strásamester midön látta
 a' verekedés közben, hogy Ofztályok'
 Vezérének, *Piatsek* Oberstlieutenant Úrnak
 el-lövetett a' lova : le-ugrott hirtelen a'
 magáéről, 's adta azt Oberstlieutenantjának;
Détsy Sámuel ismét, ugyan azon nyomban
 Strásamesterjének nyújtotta a' magáét, 's
 ő maga gyalog, kerefztül rontván az Ellen-
 ségen, tsak hamar eggy el-esett Pajtássá-
 nak a' lovára kapott, és újra a' tsatázók
 között termett. — *Sárossi* Alhadnagy Urat
 egészen körül fogta vala már az Ellenség,
 hanem *Molnár István* (a' nagyobbik), és

Baranyai János oda ugrattak, 's minek-utánna jól le-fzabdaltak a' Frantziákból: izerentsésen ki-hozták közülök. *Baranyai János* meg-mentett, még ezen kívül, egy Nádor-Ispány' Regementjebéli Huszárt is; ki-vette az Ellenség' kezéből *Kerekes* nevű Pajtássát is, a' ki már akkor nagy sebet kapott vólt. — *Boros János*, és *Németh Péter*, leg-először vágtak-bé az Ellenség' jobb szárnyába. Ugyan ezen két jeles Vitézek vóltak benne az eszközök, hogy *Pete István* Pajtássok Fran. fogságba nem esett. A' mint t. i. le-lövetett vólna ez alatt a' lova, ő maga alája szorúlt annak, 's már vinni akarták egynehány Frantziák. Akkor nekik estek ezeknek *Boros*, és *Németh*, össze-vagdalták őket, 's meg-nevezett Pajtássokat ki-segítették a' ló alól, 's utat nyitottak néki, a' mellyen ki-menthette magát gyalog a' veszedelemből. — *Bertalan István*, *Kováts János* (a' nagyobbik), *Sebestényi Imre*, és *Nagy János* (a' kissebbik), magok nyilvánvaló veszedelmekkel is a' tűz közzé ugrattak, hogy *Marits* nevezetű ezüst érdem-pénzes Al-Káplárjok az Ellenség' prédájává ne legyen; a' minthogy el is hozták azt, hanem *Sebestényinek* a' lábán nagy lövés esett; *Nagy János* is kapott egy bajonét-fzúrást, de azért félbe nem hagyta még azután is a' viaskodást. — *Ernyei Strásamester*, és *Horváth György* (a' nagyobbik)

látták, hogy az első kártáts-lövésére is az Ellenség' bal szárnyának, mindjárt le-
dobbantak 3 Embereink lovastól együtt:
még is szembe szállottak azon Frantziákkal,
a' kik *Palugyai Főhadnagy Urat* közikbe
szorították volt, 's izéllyel vervén őket,
ki-segítették keleptzéjéből a' Főhadnagy
Urat. — *Németh József*, nem csak szóval
buzdította Pajtássait a' Frantzia Gyalogság
ellen; hanem példájával is: mert közé
rontván a' bajonétes Ellenségnek, le-
aprított egynehányat belőle. Kapott is
bajonét-üzúrast mind maga, mind a' lova.
— *Varga Ferentz*, *Németh* Pajtássát ki-
ragadta az Ellenség' kezéből. — Gróf
Draskovich Al-Hadnagy Urat már szinte
tafzította volna le a' lóról bajonéttal a' reá
agyarkodott Ellenség, midőn egyszerre
mellé ugratott *Rózsás József*, 's életét és
szabadságát meg-tartotta.

Koburg Hertzeg' Armádiájától, Aug.
4-dikén botsátotta hozzánk az itt követ-
kező Levelet egy Vitéz Hazánkfia: „Úgy
értettük, hogy *Valentzia Várában* talal-
tattak: egy millió, tizenkét ezer livra a'
hadi kints-tárban; 250 különbkülönbféle
ágyú, 12 ezer mázsa puskaapor, és több
más sokféle hadi készületek, mellyeknek
nemét és számát még most meg nem ír-
hatni bizonyosan. Tegnap benn voltam,
egy jó Barátommal, említett *Valentzia*
Várában. Nem lehet elegendő ki-feje-

zésekkel le-írni azt a' romlást, melly érte ezen bódogtalan Városet. A' *Mons* felöl-
 való útfzáiból azt ítélné az Ember, hogy
 oda a' kövek és fák, a' tserepek és téglák
 talán az égből hullottak - le, vagy a' föld
 túrta-ki őket maga kebeléből; a' túlsó rész-
 és közepe a' Városnak, nem vólt úgy ki-
 tétetve a' rontásnak, mivel el vólt vízzel
 borítva; de ott sinsen egy ház is, mellyet
 a' bombi meg nem bélyegezett, 's a' más-
 féle golyóbisok meg ne ízaggattak vólna.
 A' *Valentziai* vólt Kommendánst *Ferrand*
 Generalist, szívéssen fogadták a' *Buséni*
 (*Bouchaini*) Frantziák; de azonnal fel-
 ültették egy hintóra, 's el-küldötték
 Párisba.

A' *Tsászár'* Magyar Lovassái, *Conde*
 Vára' fel-adása után való nap érkeztenek
Valentzia mellett fekvő Táborkhoz. —
 Három száz mérttföldnyi útazások után,
 alig pihentethették-meg jó formán lovaikat;
 mindjárt indultak *Fábry* Generál-Májorral,
 a' kinek Brigádája alatt vagynak, a' Fran.
 nagy Tábork szemlélésére, melly *Epinoz*
 Falu, *Oaszin* Mező - város, és *Cambré*
 Erösség között fekszik. Jóllehet öt száz
Tsászár', és eggy Osztály *Eszterházy*-
 Huszároknál több nem vólt említett *Fábry*
 Generálissal: még is Vigyázóit minden
 akadály nélkül hagyták menni a' Frantziák
 egés'z' a' szélső Vigyázatjokig, melly tsu-
 pán egy kis órannyira esik a' táborjoktól.

Itt jó helyet látván Gen. *Fábry* a' széllyel-nézésre, parantsolta Tsászá - Hufzár Fő-Hadnagy *Dobozy Lajos* Úrnak, hogy mennyen-el hufzad magával, 's rijjassa-le tanyájokról az Ellenség' szélső Vigyázóit; a' minthogy ez meg is lett, és ámbár nagy erő érkezvén az el - vertt Frantzia Strásák' segítségekre, ismét meg-fordúltak ökemek: még is mind addig tartóztatta őket *Dobozy* Főhadnagy, míg a' Generális jól ki nem vizsgálta minden fekvését az Ellenségnek; melly meg-lévén, olly szerentséssen húzta magát hátra, hogy még tsak sebbe sem esett se lova, se embere; látására pedig egy lovat, és eggy embert vefztett az Ellenség. Kívánták volna Tsászá - Hufzárink hogy bártsak közelebbről esmerkedhettek volna meg a' Frantziákkal; de semmi módon nem tsalhatta azokat maga után *Dobozi* Úr. Még annakutánna is, a' mint vissza felé mendegéltek Vitézeink, eleget ódalgott körülöttök az Ellenség; de mindég tsak tartózkodva, úgy hogy két embernél, és két lónál többet el nem kaphattak belőle. Ekkori magok-viselésekből hozván ítéletet a' Frantziáknak, bátran azt mondják Tsászá - Hufzárink: hogy a' Török ugyan rosz Katona vól; de a' Frantzia Uraimék-ból még kevesebbet néznek - ki, és nyúghatatlanúl várják a' véllek való szembe-szállást. "

Pozsonyból írják, hogy egynéhány száz derék Legény Rekruták vitettek ott el a' múltt Szombaton, kik rész - szerént a' *Tsászár'*, rész - szerént *Blankenstein'* (ez előtt *Hadik*) Magyar lovas Regementjéhez tartoztak.

Elő-Austriából (Vorderösterreichből), melly a' Német Birodalomnak *Sváb* nevű Kerületében vagyon, következő értelmű Levél útasíttatott hozzánk Auguszt. 8-dikán: „Tegnap ismét hajókra ülének a' Frantziák feles számmal, 's felénk indulának; de szélső Vigyázóink hirtelen észre vették őket, kiknek hír - adásokra leg-ottan előrendeltettek az ágyúk, 's öt rendbéli lövésnek mindjárt olly foganatja lett, hogy egynéhány hajók el-süllyedtek, 's mintegy öt százig való Kakasok lettek a' halak' eledelevé. A' kik el-evezhettek, azt kiáltották-vissza hozzánk: „Ha már *Valentziát* is elvettétek, vegyetek - el még vagy két Várost: osztán mi is hamarább Királyt kiáltunk — *XVII. Lajost*.

(Kedvek telhetik ezeknek a' vissza-kiáltott, 's a' velek eggy értelemben lévő Frantziáknak kevés idő alatt: mert *Dünkirchen* Vára eránt olly igyekezettel vagynak az Anglusok — mint ezt több rendbéli tudósítások bizonyítják — hogy ha már szép szerént nem lehetett: erővel is kezekre kerítsék azt. — *Maubeuge*, és *Quesnoi* Frantzia Várak felől is úgy fűjdo-

gálnak a' hírek, hogy körül - vétette őket Hg *Koburg*. — *Landau*' sorsának mibenlétét, közelebbről hallhatják magok az említett Frantziák. Mi, egy *Germerheimi* Levél után, azt tudjuk felőle, hogy már Auguszt. 9-dikén durrogni kezdtek ágyúink annak külső erősségei ellen, mellyeken 6000 főből álló Frantzia Katonaság táborozik. Nehány napokkal annakutánna 200 hosszú ágyúkat, és 50 mozsarakat szándékozott meg - szállaltatni az ellen ostromló Seregünk, melly áll 28 ezer Emberből. — Így végzi írását az említett Levél: „A' *Landau* körül lakó Frantziák, éppen nem Jakobinus - lélektől vezéreltetnek. Tegnap 180 lovas Frantzia Vadászokat fogtak Vitézeink.)“

Titkollyák is vesztésegeket, a' míg, és a' mint lehet, a' Frantzia Elöljárók. — Bizonyítja ezt, a' többek között, eggy *Elő-Ausztiai* Levél, melly Auguszt. 6-dikán indíttatott hozzánk: „Egy Prusszus Katona, úgymond, a' ki most érkezett-vissza a' Fr. fogságból, azt beszéli, hogy valahol kerekszül jött az Ellenség' földjén, mindenütt fekete tablákat látott fel-függesztve, melyekre e' vólt írva, Frantzia, és Német nyelven: „Senki se hiddje, hogy *Conde*, és *Máintz* Várait el - vették a' Németek; az efféle hírek, merő hazugságok.“ — *Hünigen* nevezetű *Alsátziai* Fr. Várban,

el-égett ezen hónapnak 3-dikán a' Fegyver-Tár. "

Koburg Hertzegetől eggy elől-járó Tudósítás érkezett stafétán *Bétsbe* Auguszt. 18-dikán délután, a' mellynek ide megy-ki az értelme: — „Auguszt. 7-dik napján felkerekedett a' mi Seregünk, az *Ánglusokkal*, és *Hollandusokkal* eggyesülve, 3 tsapatokban *Herin* mellől (*Herin*, *Valentzia* Városán innen fekszik, mint az általunk küldött Plánumon is lehet látni) olly véggel, hogy *Bouchain* és *Cambrai* Városok között, *Camp de Cefarnál* meg-támadhassa az Ellenséget. Említett 3 tsapatjaink között a' középső még az nap, úgymint Auguszt. 7-dikén el-jutott egy *Frantzia* Táborhoz, a' melly sántzokkal jól meg volt erősítve, 's ágyúkkal rakva; de mivel setétedni kezdett volt már: meg-várta, hadd múltyon-el az éjtszaka, hogy világossal bátorságosabban szállhasson-által a' *Skáldis* (*Schelde*) vizén. Más két tsapatjaink, a' szélső vigyázóikkal, vagy is tulajdonképpen szállván, az *Arriergárdájokkal* (hátsúl-járó Seregekkel) találkoztak a' *Frantziáknak*, mivel már akkor hátrább indult volt a' *Fr. Seregnek* egy nagy része *Bapaum* felé, a' melly Város *Valentziához* 8, *Cambraihoz* pedig 4 mérttföldnyire fekszik. Azon éjtszaka, melly volt Auguszt. 7-dik és 8-dik napjai között, oda hagyta sántzolt tábort a' több *Frantziaság* is, és hasonlóképpen

Bapaume felé vette útját *Marquionon* által, melly helység egy mérttföldnyire esik *Cambrai*hoz. — Hogy annál hamarább által-takarodhasson az Ellenség a' *Skáldis*-vizén: sok hidakat állított-fel azon, és a' hidak' óltalmára sántzot hányt. Tsupán az elől, és hátul járó Fran. Seregekkel tsaphattak-öfzve a' miéink. Mintegy két száz Emberre megy a' Frantziák' veszteségek. *Camp de Cefarnál* tanyát ütött Népünk; az Ánglusok és Hollandusok pedig, egy részével egy-gyütt a' mi Seregünknek, el-mentek Aug. 9-dikén, *Dünkirchen* Frantzia Városnak ostromlására.

A' magát úgy nevező Nagy-Tanáttsa a' Keresztyén, és (Frantzia) Királyi Seregnek, a' Republikánusokon, Júliusnak 18-kán vett győzedelemről egy Tudósítást nyomtattatott, melly így végződik: „Az Ellenség (a' Republikánusok) között, rész szerént a' viadal, rész szerént a' szaladás közben mintegy két ezeren hüllottak-el. Három ezer foglyok, 25 hosszú ágyúk, ugyan annyi puska-poros szekerek, két szekér puskáék, feles számú ágyú-vontató lovak, ökrök, és sok munitzió (puska-por, golyóbis 's a' t.) vóltak a' mi győzedelmünknek gyümöltsei.“

Ezen veszteségből vett szomorúságokat azzal enyhítik a' Republikánusok, hogy *Santerre* Generálissok tsak ugyan nem holt-meg, mint a' hír futamodott vólt felőle;

és hogy Július 23-dikán *Saumur* Városánál 400 Embert, 's néhány zászlókat, és ágyúkat vesztettek az Insurgensek (a' mint t. i. a' Republikánusok írják.)

A' tömlöztze hánytt Frantzia Generálisok' száma, tsupán egy héjjával van a' tuzetnek (tizenkettőnek). A' neveik ezen hanyatlott szerentséjű Embereknek, következők: *Biron, Chazot, Custine, Dillon, Lamarliere, Lescuyer, Ligniville, Miranda* (a' ki Törvényszék eleibe idéztetett vólt azért, hogy *Mastricht*' ostromát félbe hagyta; de akkor tsak ugyan nem került gillotinra a' nyaka, a' mint hírlették vólt felőle), *Sandos, Stingel, Vesterman*. — Midőn Júl. 31-dikén leg-először vitetett vólna *Küsztin*, a' Revolut. Törvényszék eleibe: temérdek sok Bámúlói vóltak, a' kik tele torokkal kiáltották: „Gillotinra a' gonosz lelkűt! Guillotinra!

Már le-írtuk vala ezt: midőn eszüinkbe juta, hogy hiszen a' *Máintzi* vóltt Komendáns *Doire* Generális is fogva vitetett, a' velle szenvedett Stábális Tisztekkel együtt *Párisba*: — nints hát a' tuzetnek egy héjjával is a' fogoly Frantzia Generálisok' száma; sőt kétség - kívül meg is haladja már azt, ha tsak le nem öltek eddig eggyet kettőt belőlök: mert *Duhem*, a' ki *Lille* Várában viselt vala N. Gyűlési Komisszáriusságot, nagyon ellene beszélt

Júl. 29-dikén a' N. Gyűlésben a' *Lillei* Komendánsnak *Lavelette* Generálisnak. Azt mondotta t. i. felőle, hogy nem lehet néki hinni, mivel testi lelki Embere volt *Lafajettnek*, és mindent meg-próbált, hogy fel-zendíthesse *Lille* Városát. Ezen visszás rekommendátzió fzerént, alig ha le nem tartóztatott *Lavelette* is Párisban, a' hová szállíttatott volt.

Valamint magában *Frantzia*-Országban, úgy *Korszika*-Szigetében is foly már a' belső had a' Lakosok között, úgymint a' kiknek nagy része *Paoli* Generálissal tart; más része pedig a' Fran. Nemzeti Gyűlés után halgat. Ezen utól említett Résznek, *Bastia*, *Calvi*, és *S. Fiorenzo* Városaiban vagyon a' félszke, a' honnan kiki-tsap a' *Paoli*' Követői ellen; de *Paoli*' Felekezete sem enged néki, 's azonkívül *Paoli* reguláris Katonaságot is állított-fel maga költségén. — Az, nagy fzerentséjek volt a' Republikánusoknak, hogy a' Spanyol hajós Seregnak el-távozása után, gabonát kaphattak *Frantzia*-Országi hajókon.

A' *Szerviai* belső Had, megént elkezdődött. — Így ír erről egy *Zimoni* Levél, melly Auguszt. 8-dikán útasíttatott egy Barátunkhoz: „*Kara-Hafzan*, a' ki tavaly esztendőben, több pártos társaival együtt el-foglalta, hanem annakutánna ismét el-hagyta vala *Nandor-Fejérvárát*:

most újra ellene jött *Belgrádnak*, nyóltz trázad magával. A' *Belgrádi Basa*, *Hasim Mustafa*, a' segítségére érkezett Boszniai Basával *Mehmettel* együtt, fzembe is szállott már kétszer vele, de szerentsétlenül, mert népéből 63-an maradtak a' tsatamezején; *Kara Haszan* pedig, mondván, semmit se vesztett, 's a' *Hasanbasapatánkai* erdőkbe vont a' vissza magát, a' hol segítségre várakozik. — *Belgrádból* igen sok Kereskedők futnak-el.

Frantzia Ország.

Még nem tudhatni bizonyossan, miképpen ment végbe *Párisban*, Auguszt. 10-dikén az új Konstitutzió-Innepe; de minden tudósítások azt jövendöltek a' felől, hogy nagy és sok vérontás nélkül nehezen fog a' meg-esni.

Az erőszakos ház-kutatások (visgálások) egymást érték mostanság ismét *Párisban*. Egy tzél az is vólt ezekben, hogy reá akad hassanak néhai Minister *Rolandra*, a' kiről úgy vélekedtek, hogy valamelly házban bújt-meg.

Manuel, egy nevezetes Tagja vólt a' N. Gyűlésnek; de oda hagyta a' Gyűlést mindjárt akkor, hogy halálra ítéltetett *XVI. Lajos*, és tsendes magánosságban kívánt élni. Most el-fogatott.

El-fogatott *Carra* nevű Tagja is a' Gyűlésnek, azért: hogy nagyon ditsérte folyó írásában az *Yorki* és *Braunschweigi* Hertzegeket; és nevezetessen, mivel a' *Braunschweigi* Hertzegről azt írta, hogy ez csak korona' héjjával vagyon.

Moguntziát úgy nézte vala már a' Fr. N. Gyűlése, mint egy részét a' Fr. Köz. Társaságnak: azért Deputátust is kívánt onnan maga kebelébe. Ez a' Deputátus, *Luchs* volt. De most ő is el-fogatott: mivel nagyon sok ditséretet talált mondani és írni a' *Marát* Gyilkossára, *Cordé Máriára*.

Ama' szörnyű emlékezetű *Marát* helyébe, Chymiae Professor *Fourcroy* választott N. Gyűlési Taggá.

Elegyes Tudósítások.

Lengyel-Országban csak ugyan a' leve-meg, a' mit az *Orosz* Követ kívánt.

Páviából, Auguszt. 9-dikén. „*Semonvilleről* már most többet írhatok, mint írtam volt minapi Levelemben. Ez az a' *Semonville*, a' ki a' *Nizzai* Kommendánst pénzzel meg-vesztegetvén arra bírta, hogy adná-által a' Várat a' Frantziáknak. — Ez az a' gyilkos, a' ki öt voksokat szerzett maga pénzén, *XVI. Lajos'* halálára. — Ezt most a' Fr. N. Gyűlése a' Török Udvarhoz küldötte ajándékokkal, hogy tsábítaná a' Divánt Frantzia Ország' segítségére. —

Minthogy ez jó előre meg-tudódott: jókor is meg-tétettek a' fortélyos, de a' környül-állásokhoz képest izabados és meg-betsülhetetlen rendelések, mellyeknél fogva, keleptzébe került *Semonville*. *Helvétziában* mindenütt azt hallotta ő a' Postákon, hogy a' havak miatt által nem mehetne azon az úton *Helvétziából Venétziába*, a' mellyen szándékozik. Javasoltatott egyszer-smind néki, hogy menne *Komo Városának*, melly *Auftriához* tartozik ugyan, de mivel nints Katonaság azon a' részen: bátran el-mehet. Betsülettel el-hitte ezt *Semonville*, azonban ott várta már a' *Komói Kortsma-ban* egy Kapitány, Vendégfogados ruhában; a' Katonák pedig úgy vóltak fel-öltöztetve, mint szolgáló Legények, kik is előbb jól meg-vendégelték *Semonvillét*; de hogy el akart menni: nyakon ragadták. “

Magyar Ország.

Nyíregyházáról (Szabolts-Vármegyéből) Auguszt. 12-dikén. — „Ezen a' részen valamint tavaly, úgy az idén is olly szük vólt a' munkás, hogy bor, 's pályinka-ajánlás, és musika-szó által lehetett valami nehezen Embert verbuálni-öszve a' munkára, 's meg-tartani a' dolog mellett. Háromszorosán kéntelenítettett illy módon fizetni a' szegény Gazda a' munka' árát: mert a' mit rendkívül kapott a' munkás mindennap, a' majd tett annyit, mint a' más időbéli egész

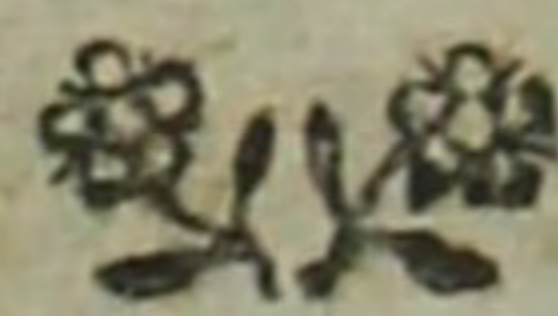
nap-szám; ezen kívül, az Új-Magyarok is bért kívántak a' vígság-szerzésért. És ha azt kérdi valaki: Hogy' tették ofztán a' munkát az ilyen János Pap' Országabéli dolgosok? azt kell felelni: feliből, vagy harmadából. Mert hallván a' szép magyar nótákat, sokszor a' munka közzül is tántzra ugrottak; a' nyúgvásra rendelt időt pedig rend-szerént ugrálásban töltötték - el, 's midőn elő-állott a' munka' ideje, fáradt erővel, következőképpen csak olyan ímmel ámmal, 's restesen láttak a' dologhoz. Minekutánna így fel-került a' gabonája a' szántó-vető Embernek: örömet szeretne ofztán látni valami pénzetskét belőle; de nem láthat, mert nints arra semminek.

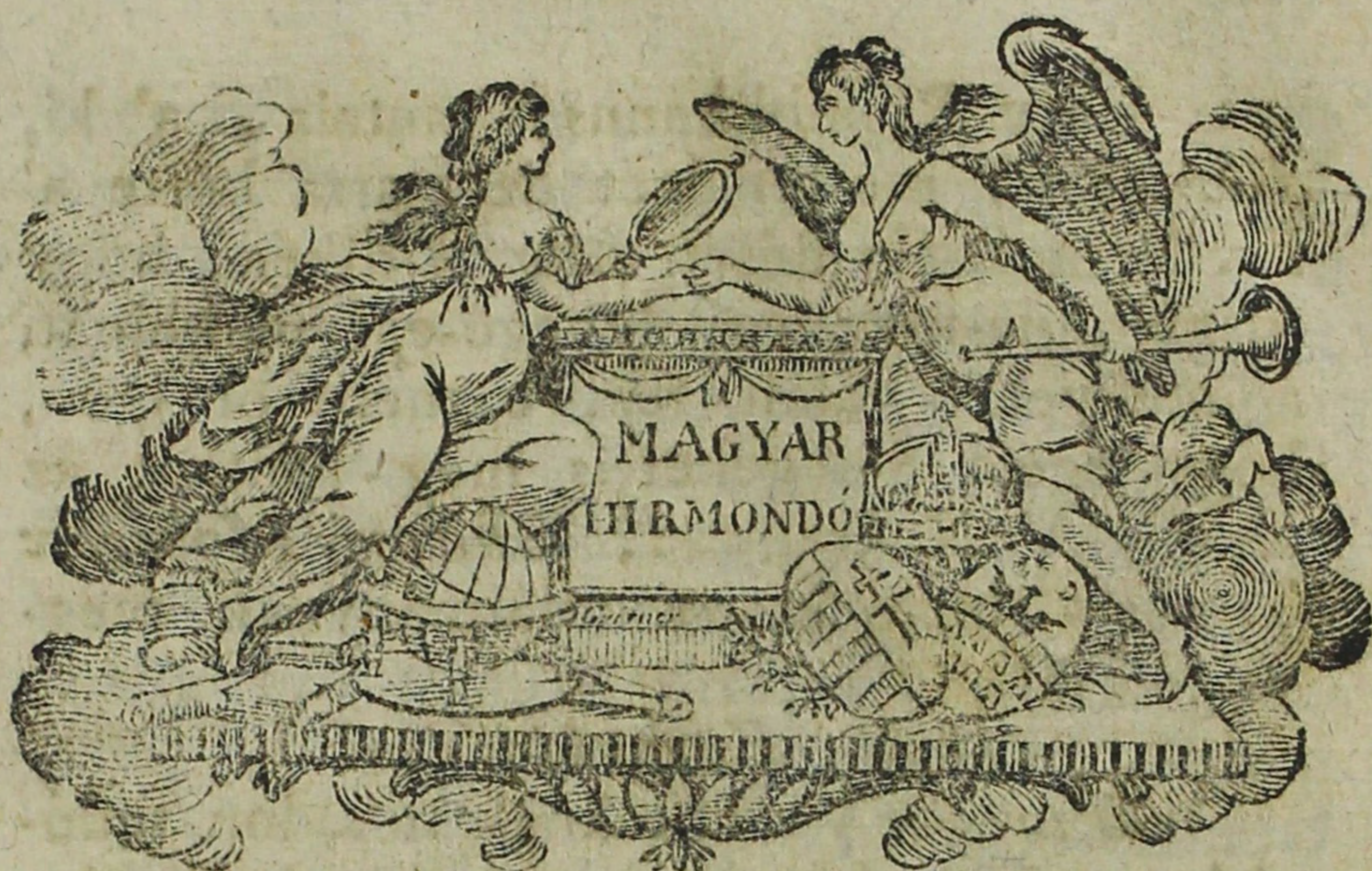
B é t s.

Ö Tsász. Kir. Felségek, kívántt friss egészségben vagynak. A' múltt Szombaton, jó ideig mulattak magokat azon Katonai-Akademiának szemlélgetésével, melly vagyon *Neustadt*ban, a' honnan délutánni ötödfél órakor értek - vissza *Laxenburg*ba ebédre.

* * * * *

A' nem régen magokat jelentett Előfizető Uraknak számokra újra nyomtattatjuk az első Újság árkusokat, 's meg küldjük azokat nem sokára. — Az el tévelyedett Újság-árkusokat és rajzolatokat, már le küldözgettük.

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(16.)

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
(Augustusnak) 23-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Új hadi Találmányok.

Egy ki-költözött, s most Hollandiában lévő
Frantzia Indzszenör - Tiszt, azt találta - fel
mostanában : mi módon lehessen, tüzes
golyóbisok nélkül is meg-gyújtani a' vizen
a' hajókat. Próbát tett *Seveningennél*,
magának az *Orániai* Hertzegnek — Hol-
landia' örökös Helvtartójának — és *Kins-
bergen* Hollandus Tengeri-Vezérnek jelen-
létekben, kik is nagyon haszna-vehetőnek
ítélték a' találmányt.

Egy Republikánus Frantzia, a' ki, *Blanchard* mesterségét üzi, arra kérte a' Fr. Nemzet-Gyűlését Aug. 4-dikén, hogy vizsgáltna-meg egy levegő-égi makhinát, a' mellyet ő talált-fel, 's mellyről igéri, hogy egész Seregeket is meg-ronthat az által. A' N. Gyűlése, *Guiton-Morveau* Tudósra bízta ezen találmánynak megvizsgálását.

Hadi Környütlállások.

Wurmser Vezérünknek tulajdon tudósítása után is írhatjuk már, hogy *Landau* nevezetű erős Város a' Frantziáknak egész-fzen körül volt már véve Népünk által, egy kevés hegyi részen kívül. — Említett *Landau* Vára' környékén, *Erdödy* Huszár-Fő-Hadnagy *Nedetzky* Úr el-indult Auguszt. 9-dikén, 24-ed magával vizsgálódni; de mivel semmi Ellenséget se látott: ismét vissza-tért. Történt azonban, hogy *Steinweillern* Falubéli Fr. Lakosok hírt adtak a' felső őrizeten volt Katonáiknak. Tsak hamar tehát hatvan Fran. lovas Vadászok elő-nyargalnak, 's hat Huszárinkat, a' kik hátrább maradtak volt a' többieknél, megtámadták. De Vitézeink meg nem adták ám azért, sőt inkább mind addig óltalmazták magokat, míg Fő-Hadnagyjok, a' velle volt 18 Huszárokkal együtt segítségekre nem érkezett; melly meg-lévén, tiz Frantziák területének a' földre; kilentzen fogságunkba estek, kik közül négy tsak hamar

meg-hólt ; kettő , minthogy nagy sebet kapott, hátra hagyatott, 's tsupán hármat hoztak-el Vitézeink, öt Fr. lovakkal együtt. — Részünkről, két Ember kapott valamelly kevés sebet, és egy ló.

A' *Strafsburg* Városában lévő Nemzet-Gyűlési két Kommisszáriusok egy jelentést adtak-ki nyomtatásban Augusztus' 3-dikán, mellyben azt adják értékre a' Lakosoknak, hogy úgy tartsák magokat, mintha már ostrom alatt vólnának ; 's egyfzersmind buzdítják is őket amúgy melleleg, az elkövetkezendő ostromnak állhatatosan való ki - állására.

Houchard Frantzia Vezér azt izente Gr. *Kalkreuth* Prusszus Generálisnak, hogy a' Moguntziából vissza-tért Fran. Katonaságnak egy részét kényszeríteni fogja ő, a' Prussziai Király ellen való hadakozásra. — Véven Gr. *Kalkreuth* ezen izenetet, erős ki-fejezésekkel felelt reája Auguszt. 6-dikán, még pedig nyomtatásban. Értésére adta *Houchard*nak, hogy az ő kényszerítése éppen meg nem menti a' gyalázatos haláltól azon szerentsétleneket, a' kik a' vóltt *Moguntziai* Fran. Örizet közzül reá hagyják vétetni magokat, hogy a' jövő 1794-dik Esztendő' tizedik Augustussa előtt fegyvert fogjanak az eggyesültt Hatalmasságok ellen, és fegyveres kézzel el-fogatnak ; — és ha *Houchard* hasonlóképpen fogna bánni tsak egy Prusszus Katonával is : tudja - meg,

hogy ez által, azon két ezer Frantziák' életének fog ártani, a' kik a' Prussz. Király' fogságában vagynak.

Egy *Zweybrücken* (*Bipontumi*) Tudósítás szerént, Auguszt. 7-dik napján meglepték *Limbach*' tájján a' Prusszusok a' Frantziákat, midőn éppen főzdögéltek volna ezek nagy bátran. Meg-szeppenvén e' véletlen történeten a' Frantziák, elhagyták főző edényeiket, és eleségjeket, 's futásra vették a' dolgot. A' Prusszusok jól lakoztak a' Fr. hagyományból; kaptak a' Frantziák' tanyáján egy szekér vásznat, mellynek egy része még nedves volt; egy szekér puskát, sok zsák zabot, és sátorokat, néhány ágyúkat, 6 puskaaporos szekereket, és 30 lovakat.

Lüttich (*Leodium*) Városából írják, hogy a' Nagy-Britanniai Király, 4000 *Hessen-Darmstadt*i, és 6000 *Württembergi* Katonákat vett-fel maga zsoldjára, a' kik Septemberben fognak által-masirozni *Lüttichen*, *Belgyiomba*.

Szabaudia felől azt végzette vala a' Fr. Nemzet-Gyűlése, hogy az ne tartozzon többé a' Szárdiniai Király' birtokaihoz; hanem eggy Osztálya (*Departemánnya*) legyen a' Frantzia Közönséges-Társaságnak, *Mont-blanc* (*Fejér-hegy*) nevezet alatt: de mostanság, a' mint hitelesen írják, oda hagyott a' Fr. Katonaság némelly Szabaudiai helyeket, 's vissza-takarodott Fr. Országba

Lyon felé, a' Kontrarevoluzionisták ellen. Az eggyesültt Tsász. Királyi, és Szárdiniai Királyi Seregek nyomban bé-ültek a' Frantziáktól ki-ürültt helyekbe.

A' *Nizzai* Grófságban is el-hagyták egy tanyájokat a' Frantziák; még nem tudódik: miért?

Azon Laistrom szerént, mellyet magatétetett közönségessé a' *Spanyol* Udvar, Jún. hónapnak utolsó napján, száz hatvan-eggy ezer, nyóltz száz hetvenkilentz főből állanak azok a' négy *Spanyol* Seregek, mellyek az Ország' szélein táboroznak; a' tengeri fegyveres ereje pedig *Spanyol* Ország'nak, áll mind-össze 51 első, 38 közép, és 67 különbkülönbféle kissebb nagyságú hajókból, a' mellyeken 6183 ágyú, 2114 Tisztek, 12561 tengeri Katonák, 's 39605 szolgáló Legények vagynak.

Howe Anglus Tengeri-Vezér, minekutánna megént több hajókat kapott a' maga Seregéhez: újra tengerre szállott, 's a' mint az újjabb tudósítások írták felölle, alig ha meg nem ütközött 17 első nagyságú *Fran.* fegyveres hajókkal, mellyek a' *Bresti* kikötő hely előtt kezdetek kerengeni.

A' *Helvétziai* Rom. Kathol. Kántonok, két Regementeket ígértek a' *Spanyol*, és *Szárdiniai* Királyoknak. — Híre menvén ennek *Párisba*, reájok írt a' Fr. N. Gyűlés a' Kántonokra, hogy ha tellyesíténdik említett ígéretjeket: ő ezt úgy fogja nézni,

mint a' Neutralitás' fel-bontását. A' Kantonok azt felelték, hogy lám a' hajdani időkben is, p. o. *XIV. Lajos* alatt, megengedettett az a' Helvetusoknak, hogy ha nem kötöttek is előbb a' hadakozó Hatalmasságokkal: még is szolgálhattak azoknak pénzért Katonákkal.

Merlin, a' ki Moguntziában vala Fr. N. Gyűlési Kommisszárius, vissza - térvén Párisba, hatalmasan ki - mentette minden vád alól a' volt *Moguntziai*, és *Kasszei* Kommendánsokat, és *Küsztint* okozta, hogy e' nem tett jó rendelkezéseket se eleség, se ágyú-golyóbisok eránt.

A' *Toskánai* Nagy - Hertzegeinek *Livornói* ki-kötő helyében, mintegy 70-ig való *Anglus*, *Hollandus*, *Spanyol*, és *Szárdiniai* hajók tartózkodtanak már darab időtől fogva, mivelhogy nem mertek onnan ki-mozdúlni, a' *Frantzia* rabló hajóktól való féltetekben; hanem Auguszt. 7-dikén csak ugyan tengerre szállának, egy első, egy közép, és egy kisebb nagyságú Angl. fegyveres hajóknak óltalmok alatt.

A' Frantzia - Országi belső Hadról.

A' *Frantzia* Nemzet - Gyűlésének árestomra ítéltetett, de nagy részént *Párisból* meg - szökött Tagjai, a' kik mintegy közép utat kívántak tartani a' Rojalisták (Királyt-kívánók), és a' Maratisták között; a' kik akarják ugyan a' Közöns. Társaságot a' mint mondják, tsupán a' mostani leg-

újabb Konstitutióval nem elégsznek-meg — szerentsétlenebbek voltak szándékjokban, mint a' Rojalisták. *Wimpfen Felixet* tették volt ök a' magok Seregjek' Vezérjévé olly tzéllal, hogy menne ez Párisba, 's verné-szélllyel a' *Marát*' és *Roberspierre*' követőit. Hirdette is *Wimpfen*, hogy Páris felé fogná útját venni; de nem vihette tökéletességre ezen igyekezetét: mert minekutánna lassan lassan sok nagy és kisebb Városok, 's helységek el-állottak volna tőle, mint p. o. *Lyon*, *Eureux* 's a' t., most már ezeknek nyomdokát követi a' *Calvados* nevű Departement is, és bé-vette az új Konstitutiót, melyet Jún. 9-dikén kárhoztatott volt. *Pethionnak*, a' ki maga is egy a' fenn említett N. Gyűlési Tagok között, el-fogattak a' Felesége és a' Fia, 's Párisba küldettek. — A' *Rhodanus*, és *Ligeris* (*Rhone et Loire*) folyó-vizekről nevezett Departement' Elöljárói is újra vissza-állottak a' N. Gyűléséhez. *Wimpfen* illy környűl-állásokban nem győzedelmeskedhetik.

Gaston ellenben, a' Királyt-kívánók' Vezére, diadalmaskodott Júl. 24-dikén is. Rajtok ment ugyan is — a' tudósítás szerént kevés Néppel, 4000 Republikánusokon, a' kik 12 ágyúkkal állottanak a' Cé-vize' hidjánál. Ezek, ki-sütötték vala egyszer ágyújaikat. Ekkor kiáltott *Gaston*, Vitézeivel együtt: *Az Istennek, és Lajosnak az ő szolgájának kardja*; 's oroszlan-módra

neki esett az Ellenségnek ; le - aprította annak nagyobb részét, 's el-vette tőlle a' 12 ágyúkat. — A' *Jura* nevű Departement is *Gastonhoz* kaptsolta magát, 's üldözi a' Pátriotákat.

Szárdiniának fő Városába *Turinba*, olly tudósítások érkeztek Július' 31-dikén, *Tenda* nevű Városotskájából a' *Nizzai* Grófságnak: hogy a' *Marsiliaiak* (a' kik Ellenségei a' Párisban ülő N. Gyűlésnek) kezekhez kuporították az *Avenioni* úton azt a' summa pénzt — mintegy más-fél millioból állót — melly az *Olasz-Országi* Fran. Seregek' számára küldetett.

Frantzia Ország.

Az újj Konstitutió' Innepéről, még most se' irhatunk egyebet, hanem tsupán azt: minémű tzeremóniával kelle vala annak véghez menni Aug. 10-dikén a' Nemzet Gyűlésének végzése szerént. A' plánum így következik. — „A' szövetség-mezejére való bemenetel, két Határ - Istenek (Terminusok) között lesz, mellyek a' Fr. Közönséges Társaságnak két fő tulajdonságait ábrázolják leveles ágokkal be lesznek árnyékozva, kezeikben kék, fejér veress színű fonatékot tartanak, a' mellyről függ egy nagy Nemzeti mérték. Bé-érvén a' szövetség-mezejére fel mennek a' Haza oltárának grádittsaira: a' Nemzet Gyűlése' Prezese, és annak Tagjai, a' Közönséges Társaság-olttályai-ból küldött Deputátusok, 's a' t. melly idő közben tele aggatják a' Polgárok, az oltár' környékét, a' magok különbkülönbféle műsze-

reikkel, avagy produktumaikkal (munkájoknak gyümöltseivel) a' kalaposok p. o. kalapokat függelztenek fel, a' tzipő - tsinálók, tzipőket 's a' t. Vége lévén ezen tzeremóniának, körül állja a' Nép az óltárt, a' N. Gy. Prézese, le téfzi az óltárra a' Közönséges Társaság' osztályaiban tartott Gyűléseknek voksait, a' Közönséges Társaság eránt való kívánsága a' Népnak ki - kiáltatik, a' Nép esküvéssel kötelezi magát a' Közönséges Társaságnak hólttig való óltalmazására, ekkor ágyúk süttetnek ki. A' Departemánokból küldetett Biztosok, a' N. Gy. Prézesehez járúlnak 's valamelly részeket nyújtanak néki azon tsomó vesszőkből, mellyeket kezeikben hordoztak az egész menetel közben. A' Prézese össze köti azokat, kék, fejer, és veress színű pántlikával, 's által adja azt a' Népnak egy ládatskával egygyütt, mellyben lesz az új Konstitutzió, így szólván fenn szóval: Nép! ime által adom a' Konstitutziót, ajánlván azt minden virtusok' óltalmába.

El vévén azt a' Nép, tisztelettel, meghordozza győzedelmi pompával, 's atyafiságos tsókolódások fejezik be ezen tzeremóniát. Ezután által adja a' Prézese a' Népnak a' Szabadságért meg - hóltt Rokonai' urnáját, mellyt el vévén a' Nép felséges tekéntettel viszi azt arra a' helyre, mellyen pompás oszlop fog emeltetni az említett hóltaknak tiszteffégére.

Vége lévén ennek is karikákba ül a' Nép rész szerént a' gyepre, rész szerént sátorok alá, össze teszi a' mi eleséget és italt vitt magával, 's abból egy kis vendégséget üt. Utólyára egy roppant Teátromban Pantomim (az az mutogatások által való Játék) lesz mellyben ábrázoltatni fognak a' Konstitutziónak fő történetei.

A' *Párisi* Jákobinusoknak azon része, melly a' Franciskánusok' (*Cordeliers*) Klastromjokban tartja üléseit, óltárt emelt a' maga ülő palotájában a' *Marát*' szívének. Mas tudósítások szerént, Urnát készíttetett annak, a' néhai Királyi kintsből, 's úgy függesztette-fel azt hallatlan tzeremoniával említett ülő palotájában.

Ama' második *Marát*. — *Roberspiere* nem vólt semmi Deputátzióban a' közelébbi Júliusnak 26-dikáig, hanem ezen említett napon választatott a' Közjóra ügyelő Deputátzió' Tagjává, *Gasparin*' helyébe, a' ki betegségbe esett.

Ezer négy száz huszon - négy rabok vóltak Júl. nak 28-dikán a' *Párisi* különb-különbféle tömlöztökben, minéműek: az *Abtey*, *Conciergerie* 's a' t.

Az újjabb *Párisi* Tudósításokból azt olvassuk, hogy nem győzte már meg-ítelni a' sok rabokat az egy Revolut. Törvényfzék; hanem e' mellé egy más, hasonló erejű Törvényfzék is állíttatott-fel.

Elegyes Tudósítások.

Marasse, és *Berneron*, kik közzül az első, *Antverpia* (*Anvers*) nevű *Belgyiomi* Városunkban komendánskodott vala egy ideig a' Frantziák' részéről; a' másik pedig azon Frantzia Sereg-osztálynak vólt Vezére, a' melly *Villemstadt* nevezetű Hollandiai Vároost ostromlotta; de *Dümurie*' barátságáért ők oda hagyták a' Frantzia Közöns.

Társaság' Seregét, és *Austr. Belgyiomban* tartózkodtanak: el-fogattak mostanság *Brüsszelben*. A' *Bayreuthi Újság* azt írja, hogy *Dümurié* is el-fogatott volna; hanem a' *Leydai Frantzia Újság*ból azt olvassuk, hogy csak el akarták fogni *Dümuriét*, de meg nem kaphatták. Igen gyanúsokká tették magokat ezek a' három Frantzia Ex-Generálisok a' *Brüsszeli Fő Kormányfő* szék' szemei előtt, az eránt, hogy zavarni akartak.

A' melly emigráns (ki-költözött) Frantziák, engedelmet nyertek vala, a' *Brüsszelben* való tartózkodásra: alig ha azok is meg-maradhattak ottan tovább, a' mint egy *Hágai Levél* írja, melly költ Auguszt. 6-dikán: mivel az, nagy idegenséget okozott a' Brüsszeliekben erántok, a' mit egy meg-romlott vérű emigráns Frantzia — *Rochefaucault H.* — tselekedett. Fel-ment t. i. ez a' bástyára sétálni. A' sétálás közben olly helyre akart menni, a' hol meg vólt tiltva a' járkálás. A' Strása tehát el-állotta az útját. Ekkor *Rosefokolt* elő-ránt egy pisztolyt, 's úgy lö a' Strására, hogy ez, egynéhány órák' múlva megholt.

A' *Nagy-Britanniai Fő Hadi-Tanáts*, szoros parantsolatokat küldött a' múltt hónap' végén *Londonból Dublinba*, hogy az *Irlandiai Sereg*' száma 16 ezerre szaporíttassék haladék nélkül. Lord *Farnham*,

az Irlándiai vagy Hiberniai Ország-Gyűlés' Első Táblájának egy Tagja, sokallotta a' 16 ezeret; de a' Nagy - Kantzellárius azt mondotta, hogy valóban szükséges annyi, a' mostani zenebonás időkhez képest. „A' *Limeriki* Grófságot, úgymond, el - járta eggy úri öltözetű Ember mostanság, le-
tűrt fedelű hintóban, 's lármá - harang-
gyanánt vólt mindenütt, a' hol el - ment;
mert a' Lakosoknak olly írásokat osztog-
tatott, mellyeknek Kováttsa, az úgy-
nevezett *Dublini* eggyesültt *Irlandusok-
Társasága*. Ezen Társaságnak két Tagjai,
Párisi Jákobinusok, a' kiket kétség-kívül
Frantzia-Ország fizet.“

Az *Irlándiai* Népek törvénytelen
öfzve-gyűléseit tilalmazó rendelés, minek-
utánna harmadszor is fel-olvastatott vólna,
szokás szerént az Ország-Gyűlésben: akkor
is helybe-hagyatott.

Az *Irlandiai* Ország - Gyűlésnek jobb
lára való állítása erántt, egy Plánomot
adott-bé *Ponsonby* nevű Tag, mellyet fel-
olvastatott a' Gyűlés maga előtt, 's annak-
utánna ki-nyomtatott.

A' *Moguntziai* Generális Vikárius egy
rendelést tétetett közönségesse Auguszt. 7-
dikén, mellyben, törvénytelen és helytelen
házasságoknak hirdettetnek - ki mind azok,
valamellyek a' *Moguntziai* Frantzia Világ
alatt Fran. módra készültek - meg; külön-
válva kell tehát lenni az illyetén házasság-

ban éltt szeméellyeknek mind addig, míg a' Felsőség' engedelmeből, a' magok rendes Lelki - Páfztorjok által nem eskettetnek-öszve.

Brüsszelből, eggy igen szerentsétlen történetet írnak: „Auguft. 9-dikén délután három puskaaporos szekerek indúltak - el onnan, *Anderlecht* Mező-város felé. Alig mentek egy nyóltzad rész mérttföldet, a' midőn egyfzerre, nem tudatik mi módon, lángot vetettek. Olly rettentő ereje vólt a' fel-lobbantt puskapornak, hogy a' körül-belől fekvő házak közzül sokan szélllyel-vetődtek, résszerént meg-gyúladtak, és a' föld-rengés el-hatott egész *Brüsszelig*, úgy annyira, hogy darab falai omlottak - le *Brüsszel* Városának. A' Fő Kormányozó *Károly* Fő Hertzeg, *Metternich* Minister, és a' *Brüsszeli* Magiftrátusbéli Szeméellyek, mindjárt ott termettek a' szerentsétlenség' helyénél, és segítettek a' mint segíthettek. Még Auguft. 10-dik napján — a' mellyen költ a' Levél — nem lehetett tudni a' hóltt Emberek' számát. “

Róma Városa, egy nagy oszlopot akart emelni a' Sz. Pápának, eránta viseltető tiszteletének és háládatosságának megbizonyítására; de mivel eggy-általlyában ellenzette azt ő Szentsége: tehát az oszlop helyett, egy nagy márvány táblát készíttet a' Város, mellyre szép ki-fejezésekkel reáíratja *VI. Piusnak* ditső tselekedeteit. Ezen

Tábla, a' Kapitolium' nagy palotájába fog helyheztesztetni.

Az *Orosz* Tsáfszárné' rendelkezéséből külföldi Újságokban is ki-hírdettetik azon mind két nemen lévő Frantziáknak neveik, a' kik olly fel-tétel alatt hagyattak-meg az *Orosz Birodalomban*, hogy előbb tartoztak esküvéssel bizonyítani, a' Frantzia Jákobinusi gondolkozás - módjától való idegenségeket.

A' közelebb *Pétersburgba* mentt Török Követet rendkívülvaló pompával fogadták mindenütt az *Orosz-Birodalomban*, 's egynehány ezer *Orosz Katonák* kísérgették. Igen drága ajándékokat vitt ez, az *Orosz Tsáfszárné*nak; a' többek között egy török sátort, melly, harmincz ezer aranyakra betsültetik.

London Városának *Vestminster* nevű részében, eggy útszát *Kis-Frantzia-Ország*nak hívtak volt ennekelötte; hanem mostanában azt mondták a' Lakosok, hogy ök nem akarják megtartani többé ezen nevezetet, kívánván ez által is a' mostani *Fran. politikától* lett meg-undorodásokat nyilvánvalóvá tenni; és hogy egyszersmind külsőképpen is meg-bizonyítsák *York Hertzeg* eránt viseltető tífzteleteket, úgymint a' ki egy segítő eszköz, *Frantzia Ország*nak reformálásában: el-végezték magok között, hogy az említett Hertzegről, *York-street*-nek nevezzék ezentúl útszájokat.

Magyar Ország.

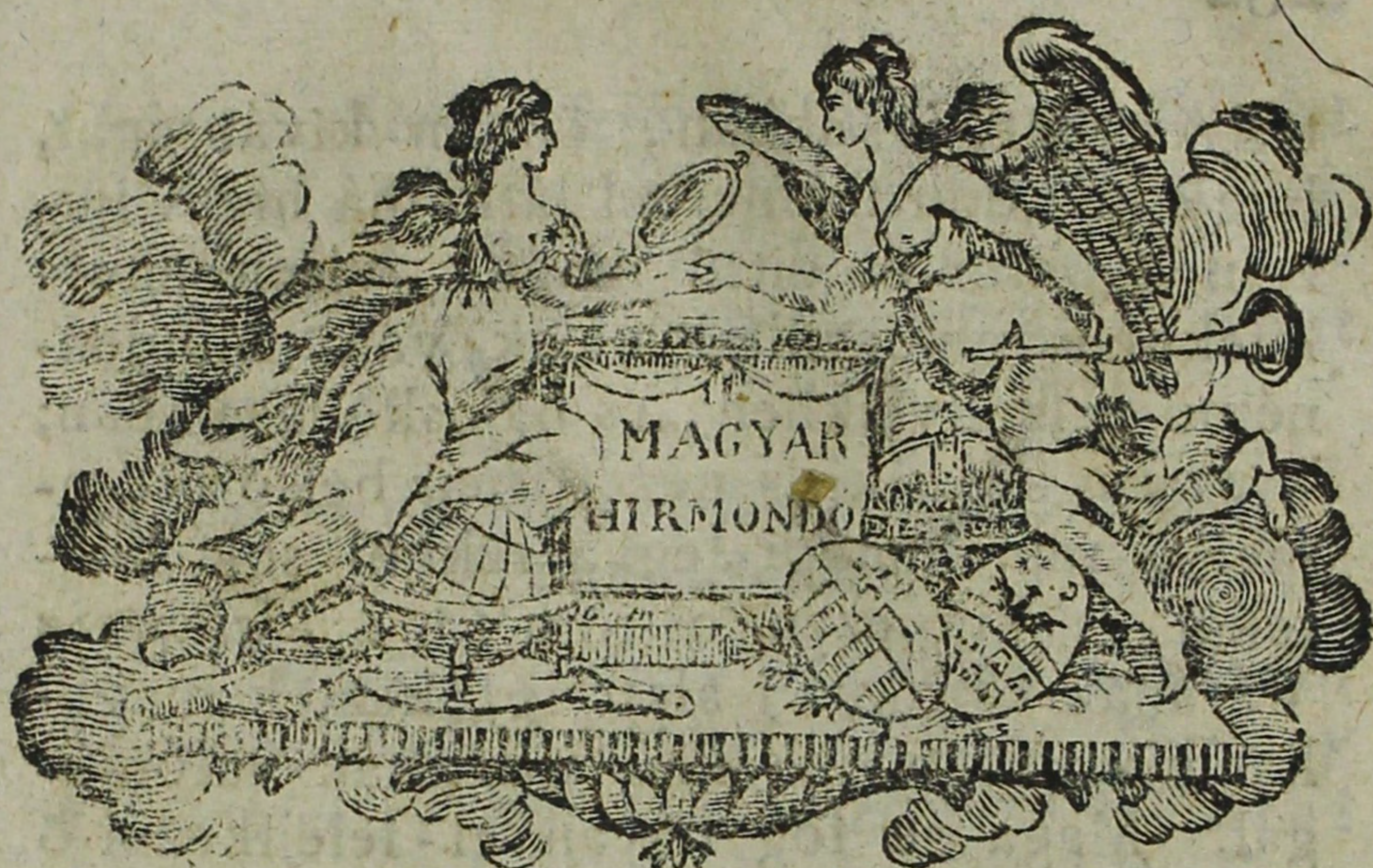
Szegedről (Csongrád - Vármegyéből),
 Auguszt. 17-dikén. — Még a' múltt esztendő-
 böeli Mindszent - havának 15-dik napján
 meg-nyerte vala Felséges Urunknak abbéli
 kegyelmét ezen Szabad Királyi Város, hogy
 benne a' Filozofia is taníttasson közönsé-
 gessen; mellyhez képest emeltetett is már
 Nemes Városunk' Tanáttsa egy díszes, és
 alkalmas épületet, és abban el is kezdték
 már tanítani egy részét a' Filozofiának az
 itt helyben lévő TT. PP. Piáristák: a' jövő
 Oskolai Esztendőben pedig, a' mostani,
 vagy addig ne talán meg-határozandó rend
 szerént az egész Filozofia fog taníttatni. "

Rátzkevidől (Pest - Vármegyéből).

„ Öröm - napjok vala tegnap, ezen
 Szigettség - béli egynehány helységeeknek:
 úgymint a' mellyen fzerentséjek vala *Éllyen*
 kiáltással tisztelni, Országunknak kedves
 Nádor-Ispánnyát a' maga születése-napján,
 ki is le-jöven *Budáról* M. Szapáry Grófnak
Ertsini jószágába, más nap, reggeli hat
 órakor egy kevéssel alább erefzkedett a'
 Dunán, Ország-Biró Gr. *Zichy Károly* ő
 Excell. jának, és két Szapáry Grófoknak
 társaságában, 's éppen a' Városunk' határán
 lévő erdőbe szállott-ki vadászatra. Minek-
 utánna egynehány nyúlakat, 's foglyokat,
 fátzánokat pedig számosabban löttek volna
 ezen fő Vadászok: meg-tekíntették Váro-
 sunk' végén azon Kastélyt, mellyet néhai
Eugenius Hertzeg építtetett; honnan kevés

idő' múlva ismét vissza-indulának a' Dunán
Ertsinbe.

Most már második fzerentséje vala
Szigetünknek, Nádor - Ispány ő Kir. Fő-
Hertzezségéhez; de reményljük, hogy ez-
után többször is lesz: mert tellyes igyeke-
zettel rajta van *Kristina* Fő-Hertzeg-Aíszony
hogy meg-újjítsa a' régi időket, mellyek-
ben Fejedelmi vadászó-hely vólt a' *Csepeli*
Sziget. A' közelébb múltt két esztendő-
ben, vadászati járásokra rendelte - el az
erdőket *Felső-Öri Nagy András* Indzsenőr
Úr, a' Fő-Hertzeg - Aíszony' parantsolatjá-
ból; a' fátzányok nagy szorgalmatossággal
szaporíttatnak, a' számokra készített jeles
házakban; szarvasok is hozattak, hogy
ismét olly bővséggel legyenek, mint
vóltak a' nem régiben történt nagy ár-
vizek előtt. — — A' szinte tizenhat
napokig tartott esőzések mind búzáinkat,
mind szénánkat nagyon meg-rontották. A'
búzánk ugyan is ki-tsirádzott, a' midőn
kereztekben feküdt vólt, 's már most ha
öröltetjük: tsak a' sok kopát lesz belőlle.
A' szénánk öszve-párlott, 's Ethna-módjára
füstölög. Nem tsuda annakokáért, ha
kevés jó falatot ehetnek néha belőle mar-
háink. — Zab - vetéseinkből se sok lett;
mert minekutánna hosszasán verte vólna
őket az eső: egyfzerre úgy öszve-száradtak
a' jó idővel, hogy sok ember tsak a' szal-
máért takarította, mert a' mag jobbára mind
ki-húllott belőlök.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(17.)

Költ *Bétsben*, Kis-Afzony-Havának
(Augustusnak) 27-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

Ö Tsász. Királyi Felsége, ezen folyó
Augustus hónapnak 19-dikén egy kegyes
parantsolatját botsátotta az Udvari Had-
Tanátshoz, melly parantsolatnak ide megy-
ki summásan az értelme: „Írjon az említett
Tanáts Hg *Koburghoz*, hogy a' vezérlése
alatt lévő Seregnek mondjon szíves köszö-
netet ő Felsége' nevében, 's tegye bizo-
nyossá azt, hogy ámbár ő Felsége, a' Feje-
delmi nyomos foglalatosságok miatt nem

T

teljesítheti is abban, önnön kívánságát, hogy tulajdon fzemeivel láthatná hív Vitézeinek bátor és ditső magok - viseléseket: lélekben mindazáltal velek van, minden-némű veszélyeikben, és bajoskodásaikban; 's ugyan azért ki is nézett már belső örömmel a' mindennapi Jegyzésekből sok Tiszteket, a' kik ezen ostrom (t. i. *Valentzia* Várának ostroma) alatt igyekeztek magokat ki-mutatni, 's ki is mutatták valóság-gal. Maga se fog ugyan el-felejtkezni ő Felsége, valamikor alkalmatosság adándja elől magát, mind azon Tiszteknek meg-jutalmazásokról, a' kiknek neveik, hasznos szolgálatjoknak elő-adásával együtt küldettek hozzája; parantsolta mindazonáltal egyfzersmind az Udvari Had-Tanátsnak is, hogy a' mennyire tsak az egyenesség megengedi, figyelmetességgel legyen az említett Tisztekre, mind annyiszor: valahányszor promotziók eránt tejénd jelentéseket ő Felségéhez. — Kezde a' meg-jutalmazást ő Felsége, Gr. *Erbach* Feldmarsal-Lieut. nak, és B. *Wenkheim* Generál - Májornak meg-jutalmazásokon, kik az említett ostromnál különösen magasztaltt szolgálatokat tettek. Gr. *Erbach* lett, az eddig *Matthesen* nevet viseltt Regiment' Tulajdonossává; B. *Wenkheim* pedig kapta az eddig *Brentano* nevet viseltt Regimentet. “

Hg *Koburn*nak leg-újabb Tudósítása szerént, meg-támadta Hg *Hohenlohe* azon

Frantzia Sereg-osztályt, melly rész-szerént *Quesnoi*, rész-szerént *Maubeuge* Várának segítségére küldetett. Földre terített belöle öt százat, el-fogott két százat, 's nyert 18 ágyúkat.

Koburg Hertzegetől érkezett előbbi Tudósítások.

„*Bovines*, vagy *Bouvine* nevezetű Városotskánál, melly fekszik *Tournay* (*Dornick*), és *Lille* (*Ryffel*) Várai között: meg-bújt egy szakassza a' B. *Knobelsdorf* Generállieutenant' vezérlése alatt lévő Prusszus Sereg-osztálynak, 's kelep-tzébe kerítvén hatvan vizsgálódó, rész-szerént gyalog, rész-szerént lovas Frantziákat, kilentzet le-ölt közzülök; egy Tisztet pedig, ötvened magával rabbá tett.“

„A' melly recognoscirozások (vizsgálódások) lettek 3-dik Augustustól fogva, tizeneggyedikig: azoknak alkalmatosságával öt Tisztjeink kaptak sebet. Ezek közül valók: *Barkó*-Huszár második Kapit. *Sztranka*, és Főhadnagy *Bednárovits*; úgy nem-különben határ-örző Stuttzos Főhadn. *Peller* — Urak.“

„Fellyebb említett *Knobelsdorf* Prussz. Generális, *Trier* (*Treviri*) Városához rendeltetett, Seregével együtt, *Austriai-Flandria*' széléről; 's helyébe állott a' *Hollandiai* örökös Helytartó - Hertzegnek első Fia.“

A' *Landau* Frantzia Őrizet, és valami húsz ezerig való táborozó Frantziaság, el akarták verni *Wurmser* Vezérünket Auguft. 12-dikén *Landau*' kerületéről; de nem bódogúlhattak: említett Vezérünk ellenben ki-ürített két Falukat — *Rohrbach*, és *Bellikam* nevezetűeket — a' Frantziáktól; 's eleséget, és munitziót is alkalmasint vett-el tőlök. — Auguft. 16-dikán szándékozott egybe-kaptsolni magát a' *Prussziai* Király Gr. *Wurmser*rel, kik is úgy végeztek előre, hogy egyesültt crejeből 30 ezer Ember maradjon *Landau*' ostromlására; a' nagyobb rész pedig nyomúllyon *Alsátziába*.

A' *Német-Birodalomnak Felső-Rajnai (Rhenanus Superior)* Kerületéből írták Auguft. 5-dikén, hogy azon a' tájjon forr a' sok Ember a' *Rajna-vize*' két partján. *Strafsburg* körül mind le-aratták a' gabonát, és le-kaszálták a' füvet nagy siettséggel, 's bé-takarították azt a' Városba, és készültek a' Város' őltalmára, az új batteriák. — *Kehl*ből — melly *Strafsburg*' ellenében fekszik innen a' *Rajná*n, és a' *Német-Birodalom*hoz tartozik — minden jószágait el-takarították a' Lakosok, tartván tölle, ne hogy ágyú - golyóbisok' prédái legyenek azok.

A' *Prussziai* Király, maga felséges személlýében lett Közbenjárójokká azon érdemes Tisztjeinknek, a' kik példássan meg-különböztették magokat vitézségekkel

Moguntzia Városánál. — Meg - küldötte ugyan is ezeknek neveiket Hg *Koburghoz*, ajánlván őket különösen a' Ts. Kir. Felségnek kegyességébe. Fels. Urunknál az a' fogamatja lett mindjárt a' Prussziai Felség' közbenjárásának, hogy az általa ajánlott Tisztjeinknek neveik, 's érdemeik közön - ségesekké tétettek a' *Bétsi* Udvari Újságban. Ezen fzerentsés Vitézeinknek száma közöttül valók: *Wurmser*-Huszár Oberster, és Kapitány, B. *Wachenheim*, és *Buday* Urak is. Báró *Wachenheim* felől, azt a' bizonyosságot teszi a' Prussz. Felség, hogy Júniusnak 27-dikén — a' midőn tüzessen ki - rontott az Ellenség *Weissenau* felé — önnön indulatjából vitte Lovassainkat, a' Frantziák' segítsége ellen, 's vissza is nyomta azt igen vitézül. — *Buday* Kapitányunkat pedig olly hathatós ki-fejezésekkel ditsérte - meg a' már többször említett Felség, hogy nagy remekjeit adta az mind vitézi okosságának, mind bátorságának: valahányszor *Bretzenheim* felé rontott-ki a' Várból az Ellenség.

Egy *Berlini* Levél, következőképpen adja-elő azon eggyesültt Seregeknek egész veszteségeket, mellyek vissza - vették a' Frantziáktól *Moguntzia* Városát. „A' Prusszusok' hólttjaiknak, sebesseiknek, és el-fogottjaiknak száma, az ostrom' első kezdetétől fogva, annak végéig, ment 1605-re; a' Tsász. Kir. Sereg - osztályok'

részéről 749-re; a' Saxokéről 219-re; a' Bavarusokéről 25-re; a' Hesszen-Casszeliekéről 61-re; a' Hesszen-Darmstadtiakéről 58-ra; öszveséggel 2717-re. — Prussz. Tisztek 16-an hüllottak-el, 's 74-en kaptak sebet; Tsász. Kir. Tisztek négyen hóltak-meg, 's 14-en kaptak sebet.

Frantziák 21 ezeren vóltak *Moguntziában*, midőn ezt körül-fogták az eggyesültt Seregek; és most 16 ezer hadakozó Emberek tértek onnan vissza Fr. Országba, *Merlin'* elő-adása fzerént.

A' *Nizzai* Grófságban újra fzerentsét próbáltak Júl. 29-dikén három-felől is a' Frantziák, az eggyesültt Tsász. Kir., és *Pedemontziumi* Seregek ellen; de tsak olly sikereilenül, mint annak-előtte: az eggyesültt Seregek ellenben, hatalmasan el-verték a' Frantziákat, *Belvederei* tanyájokból.

Az *Orosz*, és *Nagy-Britanniai* Udvar meg nem engedik, hogy *Svéd-Országból*, és *Dániából* eleség, 's a' had-folytatáshoz meg-kívántató más szükséges dolgok szállíttathassanak *Frantzia-Országba*; a' mint-hogy ez eránt jelentést is tétettek Követjeik által mind a' *Stokholmi*, mind a' *Koppenhágai* Udvaroknál.

Olly Tudósítások érkeztek napnyúgoti Indiából *Londonba*, hogy a' Fekete Emberek *S. Domingo* Szigetének *Cap* nevezetű fő Városát el-foglalták, egy véres hartz után, melly 3 napokig tartott, 's a' melly-

ben két részről, úgymint a' Frantziák', és a' Feketék' részéről, húsz ezer Emberek hüllottak-el. Eggyik Fél se adott pardon a' másiknak. A' Feketék egyre öldösték az Asszonyokat, és Gyermekeket is. — *Martinique*, és *Guadeloupe* Szigeteiben, kíméletlenül gyilkolják egymást a' különböző értelmű Frantziák, kik között egy Rész *Angliához* kívánná kaptsolni a' megnevezett Szigeteket. Anglus Tengeri-Vezér *Gardner* bé-kerítve tartja azokat, 's hadakozás nélkül szándékozik rajtok diadal-maskodni.

A' *Marokkói* Tsáfzár, egy hollzas Jelentést adott ki, arabs, és frantzia nyelven, mellyben azt beszéli elő környülállásosan: hogy' lett ő, az Attya, és Báttya után Tsáfzár. Azután, fordul a' Frantziákra, a' kikről úgymond azt hallja nagy megháborodással, hogy a' régi igazgatás módját fel forgatták, és önnön törvényes Fejedelmeket meg-ölték, a' kivel az ő F. Attya szoross egyellégben élt; az mindazáltal tensesítésére szolgált ő néki — *így folytatja beszédét* — midőn hallotta, hogy nem minden Frantziák úgy gondolkoznak, és egy nagy Rész, állhatatosan Királyt kíván, a' Meg-ölettetettnek familiájából: az pedig, vigasztallya is ötet, hogy Szélim Szultán (a' Török Tsáfzár) semmi Követet el nem akart fogadni azon pártütöktől, 's Isten-el-lenségítő; hogy továbbá minden Fejedel-

mek, kik a' Jésus' tudományát követik, Fr. Ország' előbbeni rend-tartásának visszaállítására törekednek. Ezen nagy tzelnek elérésére ő is ajánlja eszközül, a' maga egész hatalmát, 's meg tiltja, a' maga Tartományába való bé-menetelt mind azon pártos, és gonosz Embereknek, a' kik meg nem esméri, önnön törvényes Urokat és Királyokat.

A' *Török Tsászárról* azt írják az újjabb Tudósítások, hogy eggy-általlyában nem akarja meg-esmérni a' Fr. Közöns. Társaságot. Nem ment ugyan el azért mindjárt Konstantzinápolyból *Descorches*; de ez, koránt se Követ, hanem tsak valami Bíztoforma; nem is lakik abban a' külső Városában *Konstantzinápolynak*, mellyben a' több Keresztyén Követek rezideálnak, úgy-mint *Perában*; hanem *Galatában* tartózkodik egy Kalmárnál.

A' Közjóra ügyelő Frantzia Deputátióinak, *Barrere* szokott többnyire Szószollója lenni, a' Nemzet-Gyűlése előtt. Ez az Ember nagyon ért, az indulatokat mérséklő és tsendesítő elő-adás' módjához; minekokáért el is nevezték már *Endormeur*-nek (szó szerént fordítva: El-altatónak). Adta *Barrere*, Júliusnak 26-dik és 28-dik napjain is remekjeit a' maga *Andormőri* tálentomának. Minekelötte tud. ill. hozzáfogott volna a' N. Gyűlése' palotájában Júl. 26-kán azon Tudósításoknak közönségesen

való fel-olvasásához, mellyek érkeztenek a' Közjóra ügyelő Deputátzióhoz, a' Rojalistákkal hadakozó republikánus Seregektől, következő ki - fejezésekkel élt: *Úgy ítélte a' Deputátzió, hogy a' Közöns. Társasági Nép előtt nem kell el-titkolni még a' leg-kedvetlenebb történeteket is.* — Július' 28-dikán pedig így kezdte elő-adását: „A' melly híreket vettünk, olyanok azok, hogy minden más Emberekben rémülést okoznának; tsupán a' *szabad* Emberekben nem. Élesztik inkább azok a' bátorságnak tüzét a' Republikánusokban, úgymint a' kik jól tudják, hogy a' szabadság' birodalma vezéllyeken fundáltatik. Ehez képest, reám bízta a' Deputátzió, hogy közölném Kegyelmetekkel azon Irásokat, mellyeket a' *Móseli* Seregnél lévő Nép-Reprezentánsaitól (Képviselőitől) vett ő ma reggel.“

Meg - piszkáltt darázs - raj módjára felzúdult a' *Párisi* Jákobinus - Klúb azon hírnek hallására, hogy nem övék többé *Valentzia* Vára. Eggy, a' leg - tüzesebb Tagok közül, el-kiáltotta magát: „Már, úgymond, a' Közöns. Társaság-osztályokban lévő Atyánkfiai félni fognak most: mivel azt gondolják, hogy a' már olly sok ezerek' vérében meg - föröszött Respublika' teste vonaglani kezd. Én azt ígértem, hogy Auguszt. 10-dikén esküvéssel fogjuk kötelezni magunkat mindnyájan, az Ellenség ellen való indulásra. Tiz millió

kézre vagyon szükségünk, hogy össze meg
össze - rontsuk Ellenségeinket. Jól van!
mindnyájan indullyunk, 's verjük agyon
azokat a' nyúl-szívűeket, a' kik nem akar-
nának velünk marsírozni. Elöljáróink,
kiket magunk tettünk, előttünk fognak
menni, 's csak az Aílzonyok maradnak
Párisban. Ha minden Férjfiak, valakik
fegyvert foghatnak, egy szívvel lélekkel
nyomúlnak a' határ-szélekre: úgy 14 napok
alatt vége lesz az Ellenségnek. Az az ellen-
vetés, hogy majd eleség' dolgából szüksé-
get fognánk látni, haszontalanság: mert
szint' olly könnyű a' szélek felé szállíttatni
az eleséget, valamint *Páris* felé."

*Merlin*ről, a' ki N. Gyülési Kommissz-
zárius vala *Moguntziában*, azt írtuk a'
múltt postán, hogy hatalmasan ki-mentette
a' Nemzet-Gyűlése előtt a' vólt *Moguntziai*
's *Kasszeli* Kommendánsokat, és egyéb
Fő Tiszteket; — de a' *Rajnai* és *Móseli*
Seregnél vólt N. Gyülési Kommisszárius,
Montant, újra bé - vádolta az említett
Kommendánsokat, és Fő Tiszteket; sőt
bé-vádolta magát *Merlint* is, a' Kollégájá-
val *Reubellel* egygyütt. Meg-vallotta *Mon-*
tant, hogy a' Garnizon (Örizet) jól
viselte magát; de a' Generálisokat vétke-
seknek ítélte, mivelhogy azok nem köz-
lötték az Örizettel a' kapitulátziót, melly
fzerént négy száz ágyú maradt oda, tsupán
kettő héjján, azt is maga jó - szántából

ajándékozta a' Prussziai Király; 's a' melly kapitulátzióba még tsak eggyetlen egy tikkely sem iktattatott - bé a' *Moguntziai* Pátrioták' javokra. Igaz, úgymond, hogy nem vólt több hús a' Városban; de vólt nyóltz napra való liszt, 's három hónapra való rozs; bor pedig annyi, hogy minden Katona kapott egy napra eggy üveggel. — Kívánta ennél fogva *Montant*, hogy hadi Törvénytészék állíttasson-fel azoknak dolgában, a' kik alája írták magokat a' Kapitulátciónak; 's *Merlin*, és *Reubel* Kommiszfáriusokról azt mondotta, hogy ha ezek illendőbben viselték vólna magokat hivataljokhoz; úgy *Moguntzia* nem ment vólna még által az Ellenség' kezébe. Ezen utólsó szavain *Montant*nak, sokan meg-botránkoztak a' N. Gyűlése' Tagjai között, kiknek testi lelki Barátjok *Merlin*.

Thuriot, a' többek között még azt is mondotta, hogy *Merlinnek* vólna inkább jussa, vádolni *Montant*ot: minthogy ez, vétkes henyélésben hagyta a' Rajnai Sereget. *Lacroix* is hasonló értelemben vólt *Thuriottal*, 's a' mi azon mozdulást illeti, melly által igyekezett a' Rajnai Sereg, fel-fzabadítani az ostrom alól *Moguntziát*: arról úgy ítélte, hogy az olly időben történt, a' midőn már igen késő vólt. Hosszas versengések után a' lett a' végzés, hogy *Montant* írja alája magát az általa fel-tett vádnak, 's az akkor fog majd elő-vétetődni, ha

villza-téréndenek *Merlin*, és *Reubel Nancy* Városából, a' hová mentenek *Párisból*.

Újjabb kegyetlenkedéseik a' *Frantziáknak*, *Zweybrücken (Bipontum)* Városából 15 elő-kező Személyeket vittek-el magokkal Auguszt. 2-dikán *Metz* nevezetű Erösségekbe. Eggy, az említett 15 Személyek között *Stralenheim* Grófné is.

A' *Saarbrücki* Hertzegnek *Neukircheni* múlató Kastélyát fel-gyújtották.

Elegyes Tudósítások.

A' *Török* Udvarhoz küldetett *Orosz* Követ, *Kutusow* Generális, a' mint *Konstantzinápoly* felé utazott volna ebben a' hónapban: mindenütt nagy tisztelettel fogadtatott a' *Török Birodalombéliektől*.

Nem tsak arra bírta reá a' *Lengyel* Gyűlést *B. Sievers* *Orosz* Követ, hogy erősítené-meg az, maga meg-eggyezése által is, az *Orosz* Tsászárnénak *Lengyel* Országban tett új foglalásait; hanem a' *Prussziai* Királyra nézve is hasonlót kellett tselekedni a' Gyűlésnek. Az illy módon körül-nyírt *Lengyel* Közöns. Társaságnak fegyveres ereje nem megy most már többre 24 ezernél; ennek is nagy része tsak fél-rész zsoldot vett a' múltt *Szeptembertől* fogva. Ezen fogyatkozásnak ki-pótolására, javasolta *Ossarowski* Fő-Vezér, hogy az *Orosz* Követtel alkuba kellene erelzkedni, azon jövedelmek eránt, mellyekkel az

Oroszok által el-foglalt Lengyel Tartományok tartoznak, a' Lengyel Közönséges-Társaság' Kintstárjába. Mások azt mondták, hogy a' mint 1764-ben *Czartoriski* Hertzeg tselekedett vólt, úgy most is magok fizessék a' Vezérek, a' kormányozások alatt lévő Seregeket; a' Közönséges-Társaság ki fogja annakutánna elégíteni a' Vezéreket. A' *Lithvániai* Vezér adott is már ki négy száz ezer forintot, a' maga Serege' számára.

A' múlt Húsvéti Vásárjában (Sokadalmában) *Lipsia* (*Leiptzig*) Városának, 2349-re ment az újjonnan világ eleibe botsátt, 's árúltatott Irások' Izáma.

Frantzia Ország.

August. 10-dikén, veszekedések, és vérontások nélkül ment végbe *Párisban*, a' mint írják, az Új - Konstitutió' Innepése.

Néhai *XVI. Lajos* Királynak szánakozásra méltó Özvegyéről még most sem írhatunk egyebet, egész bizonyossággal; hanem a' mit már jó eleve meg-írtunk: hogy t. i. által-vitetett a' *Templom* nevű épületből August. 2-dikán a' *Conciergerie* nevezetű Fog-házba, olly véggel, hogy a' Revolutzionális - Törvényház eleibe állíttassék. — *Párisból* is tsak azt írta egy Barátja a' Királyi Háznak, August. 3-dikán: „Nem lehet, úgymond, tudni, mit akar-

nak a' mi Demagogusink (a' Nép' nevében, 's képében való Uralkodóink) a' fzeren-
tsétlen *Mária Antoniával*; ha vallyon, en-
nek is gyilkosi szándékoznak-é lenni, mint
vóltak az ő jó-lelkű Férjének; vagy pedig
nem egyéb, a' mit el-követnek most vele,
fenyegetődzésnél, mellynek a' volna a'
tzéllya, hogy meg - akadályoztathatnák
annál fogva az eggyesültt Seregeknek elő-
meneteleket, mellyre útat nyitott ezeknek
Moguntzia' vissza - nyerése, és *Valentzia'*
meg - vétele. " — Azon Tudósításokat,
mellyeket különb - különb - féle Német, és
Frantzia Újságok közlenek a' *Conciergerie*-
be lett vitettetése' környül-állásairól *M.*
Antoniának, egybe-vetettük; de egymással
ellenkezőknek, következésképpen bizony-
talanoknak találtuk. — *Ersébet* Hertzeg-
Asszonyról, *XVI. Lajos'* testvér Húgáról,
a' végeztetett: hogy mind addig a' *Tem-*
plomban tartasson, míg vége nem lessz a'
M. Antónia' protzeffzusának, mellybe ő is
belé kerülhet. — Az árva Királyfiról, és
ennek testvér Nénnyéről, olly rendelés
tétetett: hogy semmi más ne adódjék né-
kiek', hanem tsupán a' mi, életek' fenn-
tartására, és mulattságokra szükségeskép-
pen meg - kívántatik.

Frantzia-Országának, és nevezetessen
Páris Városának néhány hónapoktól fogva
való ábrázatját, lehet hasonlítanunk, a'
sok erőszakoskodásokra nézve, egy méhes

kertnek akkori ábrázatjához, mikor here-
 ölés' ideje vagyon. Alig hordják - ki a'
 méhek magok között nagyobb sűrűséggel
 az úgy nevezett here - méheket: mint a'
 mennyi Frantziákat hurtzólnak a' *Párisi*
 Frantziák mostanság, résszerént a' *gillotin*-
 re, résszerént a' tömlötzökbe — melly
kettő különben, tsak nem egyre megy ki:
 mert a' tömlötzökből nagyon hamar, és
 közel által - út vagyon a' *gillotin*hez. —
 Még magának a' gillotinoztató vagy ölető
 Széknek — az úgy-nevezett Revolutionale
 Tribunalnak — felső póltza mellől is
 árestomba vitetett Júl. 30-dikán a' Prézes,
Fontenell, mivelhogy azzal vádoltatott,
 hogy sokat tselekedett magától; mint
 nevezetessen ezeket a' szókat is: *A' ki-*
szententziáztattaknak jószágaik, a' Közöns.
Társaságra szállanak - által — ki-törlötte
 azon *Aureliánumi* Polgárookra hozatott
 végzésből, a' kik *Bourdon Leonard* nevű
 Nemzet-Gyűlési Tagot meg akarták ölni,
 's ugyan azért halálra ítéltettek.

Küsztin' prótzeffzusát el halasztotta
 néhány napokig a' Revolutz. Törvényfzék;
 mivelhogy némelly ahhoz tartozó Irásokat
 kapott, mellyeknek meg - vizsgálása időt ki-
 ván.

Talma nevezetű Teátrumi jádzó
 Affzonynak 13 elztendő Fia, áldozatja
 leve, *Küsztin*hez viseltető indulatjának,
 Auguft. első napján. Azt találta t. i. ki-

erészteni a' száján, hogy a' Had - Minister *Bouchotte* inkább meg érdemlené a' gillotinoztatást (fő-vételt), mint *Küsztn*. — Ezen szavaiért nyakön ragadtatott a' szegény Gyermekek, 's el-mettzetett a' nyaka. — Szintén olly kedvességben vagyon tud. ill. *Bouchotte* a' Jákobinusok előtt, mint a' millyen gyűlölségben *Küsztn*.

Az újjabb Tudósítások szerént, nem öletett-meg az említett Ifjú; hanem tsak árestomba tétetett.

Vestermann Generális ügyében — a' ki azért fogatott el, hogy előbbeni győzedelme után, szerentsétlenül hartzolt a' Királyt - kívánókkal — nem hozott szententziát a' Rev. Törvényszék; hanem egy hadi Törvényszék állittatott fel annak megítélésére.

B é t s.

Az elztendőnként elől-fordúltni szokott Magyar Nemzeti jeles Innep, szokott tzeremoniával tartatott itten a' múltt Vasárnap. Prédikállott annak alkalmatosságával Tisz. *Alexovits Basilius* Úr. Beszédének tárgya a' vólt: hogy *Szent ISTVÁN* Király, Keresztyénekké, következésképpen ember-séges Emberekké is tette a' Magyarokat: mert az Ember nem lehet — úgymond — ember-séges Ember, ha tsak nem Keresztyén.

Eggy árkus Tóldalékkal.

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hirmondónak*, August. 27-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

J e l e n t é s e k.

Az általunk fel tett 50 aranyokból álló érdempenzért készült, 's hozzánk' fel küldött Magyar Grammatikákat, mi minden idő halasztás nélkül Erdélybe le küldöttük meg vizsgáltság és meg ítéltetés végett, a' hol már ez előtt elzrendővel által mentek két helyen is a' próban. Azután ugyan a' mi intézésünk-ből Debretzenbe kerültek; de innét (a' mint tudósítottunk) még eddig is meg nem szabadúlhattak: mivel a' kik azoknak meg-visgálását magokra vállalták vólt, hivatalbéli kötelességeik miatt, azoknak fel-olvasására, folytában való időt magoknak éppen nem vehettek: hanem azt, akaratjuk ellen, sokszor kéntele-nítették félbe szakasztani. Sok időt kívánt más részről, az említett Grammatikáknak hosszú vólta is; mivel valamire valót, azomban rövidet, nem is lehetett készíteni: de még több időt vont-el, némely azokban lévő Tzikkelyeknek meg-rázása és meg fontolása; eltölt gyakorta csak egy a' félékről való küllődésekben, öt hat óra is, míg nyomosan meg állapíthatódtak.

Minekutánna pedig mind azon Grammatikákat, nem külön külön magokban, hanem együtt léteken fel-olvasták az oda való Ítéző Bírák, és azokra Jegyzéseiket fel-tették

vólt: egyet közülök széllyel szedetvén, le-
 írtattak ily véggel, hogy majd Jegyzéseiket
 ahoz toldják, és nekünk úgy küldjék meg ki-
 nyomtattatás végett. Mert ámbár kivált az
 A. B. C. betük alatt lévő Grammatikák Írói,
 igen nyűgös munkába botsátkozván, nem
 csak nagy fáradsággal, hanem valójában tu-
 dós emberekhez illendően készítették is el mun-
 káikat; és ehez képest, nem csak a' feltett
 jutalomra, hanem annál sokkal nagyobbra és
 többre, mind a' hárman érdemeseknek itél-
 tethetnek: mindazáltal, mivel hihető, hogy
 munkáikat csak magokban dolgozgatták, sok
 a' félék nem ötlödhettek elméjékbe, mellyeket
 ha gondolatjaikat és találmányaikat mások-
 kal közölhetnék volna, kétség kívül feltalál-
 hattak volna; és fel tehetni, hogy azt őkta magok-
 ban is sokat találtak és látnak, a' mellyek mun-
 káikból ki-maradtanak, vagy tulajdon magok
 által is meg-változtatódnának. Az ilyenekre
 tehát, (mellyek azomban a' Magyar Nyelv-
 nek nem csak Históriai módon való elő adásá-
 ra tartoznak: hanem valóságos természetire,
 az eredetire és fundamentomira, a' mellye-
 ken épül) az említett Erdemes Írók Munkái-
 nak fel o vastatásakor, és azokról való elmél-
 kedéseik közbe, reáakadván azoknak Olva-
 sói; Jegyzéseiket, mint közelébb említődött,
 toldalékul akarják egyik Grammatikához
 adni. De ismét sok okokra nézve, ezen fel-
 tételeket lehetetlenek tapasztalván, végezetre
 véletlenül arra adták magokat, hogy önnön
 magok készítenek már most egy Grammatikát;
 igyekeztvén abban, a' mennyire telhetik, min-
 deneknek töviről hegyire menni, és nyelvünk-
 nek eredetit 's Tulajdonságait, egyszer'smind

a' Filozofia szerint is elő adni; azon nem ké-
véssé sajnálkozván, hogy Munkájokat ez ideig
végre nem hajthatták: de bizonyos, hogy már
az nem sok híjjával vagyon. Mihelyest el-ké-
szül ezen munka; azzonnal tudtára fog adód-
ni az Érdemes Publikumnak; nem különben
az is: mi végeződött a' meg vizsgáltatott Ma-
gyar Grammatikák eránt?

Nagy szívem fájdalmával olvasom ma a' Ma-
gyar *Hírmondóban* azt a' két költött Ujságot felő-
lem, hogy én Tituláris Apátúrsággal tisztel-
tettem meg, és hogy mostanság Teátrumi Já-
tékokat készítgetek. Ezeket valami nem éppen
jó barátom írta hírem nélkül az Urakhoz.
Mert én se nem nyertem Tituláris Apátúrsá-
got, se nem készítgetek teátrumi Játékokat
mostanság, hanem fogytán-lévő Physikámnak
új ki-pallérozásán tehetségem szerént dolgo-
zom; mellynek is már a' 12-dik Arkosa izzad
Budán a' Magyar Universitás' sajtója alatt.
Azért kérem nagy szeretettel az Urakat, méltó-
zaltsának ezen feleletemet is bé-iktatni a' *Hír-
mondóba*; hogy annak a' kisebbbségemre tze-
lozó költött Ujságnak Hitel ne adassék. *Pe-
sten* Aug. 5-dik napján 1793.

Horváth János.

Magyar Országból Jul. 30-dik Napján.

En már régtől fogva botránkozom az Urak-
nak az Ujság Taxája felől való gyakor ki-
hirdettetéseken: mivel az Urak mindenkor
csak tíz tíz Rh. forintokrúl emlékeznek, a'
minthogy ezen mostan folyó eszt. Május utól-
só napján hozzánk ki-küldött Magyar *Hír-*

mondó Újságnak leg-utolsó Lapján is tsak 10 tíz forintról vagyon emlékezet: azomban, mi már egynehány elztendöktől fogva itten körül belől régen 11, tizenegy Rh. for. kat fizetünk az ide való Postára; mert különben fel sem veszi a' pénzt; a' minthogy ezen meg fizetésről, ezen Postának Recepiszójét nagyobb bizonyyságnak okáért imé ide zárom: már nem tudom, mi tévedünk é el, vagy az Urak; mert a' Posta-Mester Úr' fáradsagát 's hűségét (ha ugyan volna) más fizetéssel, 's ajándékkal szoktuk rend szerént ki-pótolni, és így ha az Uraknak kívánságok szerént tsak tíz tíz Rh. for. küldődik, úgy tsak a' Posta-Mester Úr elztendönként profitéroz magának 60 's 70 Rh. forintokkal. Ide járulván az is, hogy a' melly Újságot az Urak a' Posta-Mester Úrnak fáradságáért ingyen küldenek, N. Prédikátornak elztendönként által adta maga a' Posta-Mester Úr, még pedig 12 Rh. forintokért, azt mondván: hogy már az Urak annyira vitték volna fel az árrát az Újságnak; és így magának a' Posta-Mester Úrnak már nem lévén Újsága, ez a' Rendetlenség következett belőlle, hogy nekünk 's másoknak kell szenvedni hátra maradást; mert a' miénk hol eggyiké, hol másiké mindenkör el marad, úgy hogy részemről a' múlt fél elztendőben, több oda maradott tíz Darabnál, a' Postán tsak e' vólt a' felelet, hogy nem jött. Ó valjon meddig 's mikor lehet Országunkban az ilyen Törvénytelenységnek nyakát szegni!!!

*Nem régen következendő tzimű könyv jött-
itten ki nyomtatásban:*

Einleitung in die ungarisch-philosophische
Sprachlehre, durch *Georg Nagy*, weiland

Subrector des Gymnasiums zu Ödenburg, hernach evangelischer Prediger im Markflecke Harkán. Wien gedruckt mit Hummelischen Schriften. Nagy 8-ad rétben. 351 old.

Az árra 1 for. Találtatik itt Bétsben Hummel Dávid és a' Tárfaság nyomtató műhelyében auf der Freyung zum 3 Hacken. — Doll Könyvárosnál am Stephans Freydhof; Ludewig Könyvkötőnél in der Singerstrasse; Haasznál auf dem Schulhof, vagy Jesuviter Platzel; Hermann Könyvkötőnél im Strohgafzel; Hörling Könyvárosnál in der Bognergasse nächst den Todtenkopf; Nemes Schmidt-bauernek Könyváros boltjában am Graben. Találtatik Sopronban is magánál a' Tiszt. Szerzőnél; Po'sonban Vilfing Könyvkötőnél; Győrben, Pesten, és Kőszegen.

Della Libertá e dell' Eguaglianza degli Uomini, e dei Cittadini colle considerazioni sopra alcuni nuovi Dommi Politici ed appendice. Opera del Signor Conte *Ayala*. Traduzione Italiana della prima edizione. Libertate modice utendum. Temperata illa, salubris et civitatibus, et singulis est; nimia, et aliis gravis, et ipsis, qui habent effrenata est, et praeceps. Tit. Liv. XXXIV. 49. Vienna, presso Ignazio Alberti MDCCXCIII. 4 ed rétben, 445 oldal. — Ezen Könyvet, Hertzeg *Ruspoli Ferentz*, Nápolyban vólt Követünk fordította, Gróf *Ayala* Bétsben múlató Raguzai Követnek Frantzia nyelven irtt munkájából: *De la Liberté et de l'égalité des hommes, et des citoyens 's a' t., 's maga költségen igen pompásan, de tsak hatvan-szor, ki-nyomtattatta, és a' nyomtatványokat*

némelly országló Fejedelmeknek el-ajándékozta. — Mi szerentséseknek tartjuk magunkat, hogy ezen igen ritka Könyvnek egy nyomtatványára szert tehattünk.

Montova coi suoi Rapporti al Bene della Monarchia brevemente dimostrata da Francesco Tonelli, Giureconsulto Collegiato Mantovano Delegato alla pubblica Istruzione e Direttore del Regio Ginnasio di quella Città e Provincia. Vienna appresso d'Ignazio Alberti. MDCCXCIII. 4-ed rétb. 147 oldal.

Nemes Fűskúti Landerer Mihály Po'sonyi, Pest, és Kassai Könyvnyomtató és Könyv-árus Úrnál találtatnak következő ki-nyomtatott új könyvek:

Mátyus István, M. D. Ns. Küküllő, és Maros Székből egyesült Vármegyéknek R. Physikusa, Ó és Új Diaeteticájának 6-dik Darabja, 1793 2 for. Mind a' hat Darab 9 for.

Herfort és Klárka, valami az érzékeny szíveknek kedvéért 8. rétb. 1793 1 for. 15 kr.

Magyar Gyász, vagy is Második Lajos Magyar Királynak a' Mohátsi mezőn történt veszedelme 8. rétb. 1793 30 kr.

Extractus Stephani Verböczi; sive succincta explicatio decreti Tripartiti Juris consuetudinarii I. Regni Hungariae. Cum distincta ad quamlibet materiam applicabilium Titulorum Articulorum provocatione in usum Tyrorum Causantium et Procuratorum 8-ad rétb. 1793 1 for. 30 kr.

*Po'sonban Wéber Simon Péter Könyvnyomtató
műhelyiben illy tzmű Köny nyomtattatik
mostan :*

Rontó Pálnak, egy Magyar Katonának,
és Gróf Benyóvszky Mórítznak életek, föl-
dön, tengereken, álmélkodásra méltó törté-
neteiknek, és véghez vitt dolgaiknak le-írása,
a' mellyet Hazánk Dámáinak kedvéért ver-
sekbe foglalt Gróf Gvadányi Jó'sef Magyar
Lovas Generális. Ezen Munka a' Pesti vá-
sárig ki fog a' sajtó alól jönni. Találtatnak
fellyebb nevezett Wéber Simon Péter Úrnál
azon Gróf munkáiból más nyomtatványok is,
u. m. — Egy falusi Nótáriusnak Budá-
ra való utazása; Török háborúra tzelező gon-
dolatok; XII. Károly Svétzia Ország Királ-
lyának élete, és álmélkododást felül muló vi-
tézségének le-írása 's a' t.

Sok helyekről írtak hozzám, a' kinek később
esett értékre Broughton Religio i Lexiconának
általam Magyar nyelven lett ki-adása, lehetne é még
praenumerálni? Eleinte némellyeknek küldött leve-
leimben feleltem. De az illyen kérdező levelek gyak-
ran jöven hozzám, mindeniknek felelni bajos. Itten
tehát jelentem az E. Publicumnak, hogy a' kik a'
jövő Pesti János Fő-vételi vásárig, vagy pénzeket hoz-
zám küldik, vagy ha az alkalmosság nem léte miatt
addig nem küldhetvén, levél által tudósítanak, azok-
nak is a' három Darabokból álló egész munka 4 Rh.
forintért adódik. A' kik pedig számos exemplárokat
akarnak, azoknak minden tízre egy-ingeny megyen.
A' nevezet munkát ki ki bizvást keresheti a' jövő
Pesti vásáron a' Hatvani kapun kívül jobb kézre a'
Felner Kerékjártó házában Komáromi és Posoni Ty-
pographus Wéber Úrnál. A' kiknek pedig módjok
vagyon az el-vitetésben, Komáromból akar mikor ve-
hetik. Ezen munkának egész titulussa ez: Broug-

thonnak a' Religióról való Históriai Lexicon, a' mellyben a' Világ kezdetétől fogva a' mai időig a' Pogányoknak, Zsidóknak, Keresztyéneknek, Mahumedánusoknak Tudományok, Isteni-tizteletek, Ceremoniájik, szokásaik, Helyeik, Személlyeik, Írásaik, azoknak Történeteikkel együtt a' leg jobb Írókból elő adattatnak. Magyar nyelvre fordította, és sok eredeti Articulusoknak bővítésekkel, sok újaknak hozzá adásokkal, a' Szent és Világi, Régi és Új Históriáknak és Könyveknek meg értésekre ki bocsátotta Mindszenti Sámuel a' Rév-Komáromi Evang. Reformáta Ekkle'siának Prédikátora. Komáromban. Wéber Simon Péter betűivel. 1792 — 1793. A' Könyv vagyon 8vo maj. két columnára Mannsfeldnek Garmond Antiqua nevű betűivel, három Darabban. I. Darab A — C. II. Darab D — M. III. Darab N --- V.

Ezen Munka el-készülvén, Abbas Ladvocátnak Dictionnaire Historique-Portatif nevű könyvét és az Anglusok Senecájoknak Hall Jó'sefnek az Ó és Új Testamentomi Szent Históriákra való erköltsi Elmélkedéseit fogom Sajtó alá adni, mellyről nem soká bővebben. Rév-Komáromban.

Mindszenti Sámuel.

Az orvosi Tudományban ki adott szép Magyar munkáival már magát eléggé esméretelsé, 's érdemesé tett R á t z S á m u e l Úr, ismét egy munkát ajánl az érdemes Közönségnek elő fizetésre, illyen titulus alatt:

A' Törvényes orvosi Tudománynak, és az orvosi Politziának rövid summája, mellyet magyarul kiadott R á t z S á m u e l Pestenn a' Tudományok Universitássábann egyik Közönséges és Rendes Tanító.

A' Könyvnek Tekéntete.

Bé-vezetés :

I. *A' Büntető Törvény-székhez tartozó esetekről.*

A' holt testnek meg-visgálásáról. — A' fel-bontásra szükséges helyről. — A' holt testnek helyhez-tetéséről. — A' fel bontásnak idejéről. — A' fel-bontásra szükséges eszközökről. — A' fel-bontásnak rend-jeiről. — A' holt testnek külső vizsgálásáról. — A' ka-ponyának fel-bontásáról. — A' nyaknak fel-bontásá-ról. — A' mejnek fel-bontásáról. — A' hasnak fel-bontásáról. — A' karoknak fel-bontásáról. — A' holt testnek be-varrásáról. — A' Törvény-székhez adandó feleletekről. — Jelei a' seb által tétetett halálnak. — Az el-kerülhetetlen halálos sebekről. — A' történetből halálos sebekről. — Jelei a' törődés által okoztatott halálnak. — Jelei a' fel-akasztásból okoztatott halál-nak. — Jelei a' vízbe halásból okozott halálnak. — Jelei a' meg fúlástól okozott halálnak. — Jelei a' rossz orvoslástól okozott halálnak. — Jelei a' méreggel tsi-nált halálnak. — Jelei a' maga meg-ölésből szármo-zott halálnak. — A' Gyermekek ölésről közönségesen. — Jelei a' seb által tétetett gyermek ölésnek. — Jelei a' törődés által tétetett gyermek ölésnek. — Je-lei a' fulasztással tétetett gyermek ölésnek. — Jelei a' vízbe öléssel tétetett gyermek ölésnek. — Jelei a' meg nem kötött köldök-sinórral tétetett gyermek ölés-nek. — Jelei az illendő orvoslásnak el-mulatása miatt történt gyermek-halálnak. — Jelei a' gyermek el-haj-tásnak. — Jelei a' Torturára alkalmas testnek. — Jelei a' büntetést el-szenvedhető testnek. — Az íjjesz-tő, és kínozó büntetéstől kiket kell meg-menteni. — A' halálos büntetéstől kik vétetnek -ki. — A' gonosz-tévőknek mentsége. — Jelei a' meg-bomlott elmének. — Jelei a' nem szabad akaratnak. — Jelei a' tudat-lanságból származott gonosz-tételnek. — Jelei az árta-ni nem akaró szándékna. — Jelei a' törvénytelen rossz ki-keresésnek.

II. *A' Polgári Törvény-székhez tartozó esetekről.*

Jelei az örökségre alkalmas gyermeknek. — Jelei a' törvényes, és törvénytelen apának. — Jelei

a' törvényes és törvénytelen anyának. — Jelei az elevenen született gyermeknek. — Jelei a' halva született gyermeknek. — Jelei a' meg-ért gyermeknek — Jelei az eleve ért gyermeknek. — Jelei az éretlen gyermeknek. — Jelei a' későn született gyermeknek. — Jelei a' titkon alá-tétetet gyermeknek — Jelei a' fogantatás után reá fogantatott gyermeknek — Jelei az első szülöttnek a' kettős szülésben. — Jelei a' tett-tetett terhességnek. — Jelei a' titkolt terhességnek. — Jelei az előre ment szülésnek. — Jelei a' tett-tetett szülésnek. — Jelek a' mólának szüléséről. — Jelei a' szüzeségnek. — Jelei az erőszakos paráznaságnak. — Jelei a' természet ellen tett-tetett paráznaságnak. — Jelei az élet időnek. — Jelei a' tett-tetett betegségnek. — Jelei a' titkolt betegségnek. — Jelei a' reá-fogott betegségnek.

III. *A' Szent Papi Székhez tartozó esetekről.*

A' Házásoknak el-választásoktól közönségesen. — Jelei az Állzonymi magtalanságnak. — Jelei a' Férjfi tehetetlenségének. — Jelei az éktelen gyermeknek. — Jelei a' kétséges Nemnek. — Jelei az ördögösségnek. — Jelei a' Boszorkányoknak, és ördögösöknek. — Az igaz magyiának fundamentoma. — Jelei a' tsuda állatoknak. — Jelei a' keresztségre alkalmas gyermeknek.

IV. *Az Igazgató - Székhez tartozó esetekről.*

Az orvosi Politziától közönségesen. — A' Magistrátus hivatalja a' nép egészségének fen tartásában. — A' Magistrátusok hivatalja a' ragadó betegségekben. — A' Magistrátusok hivatalja a' beteg polgárok körül. — A' Magistrátusok hivatalja a' történetből meg-fúladtak körül — A' Magistrátusok kötelessége a' házasuló szeméjek körül. — A' Magistrátusok hivatalja a' népnek szaporodása körül. — A' Magistrátusok hivatalja a' terhes szeméjek körül. — A' Magistrátusok hivatalja a' szülő szeméjek körül. — A' Magistrátusok hivatalja a' most született gyermek körül. — A' Magistrátusok hivatalja a' gyermekeknek tartásáról, és nevelésekről — A' Magistrátusok hivatalja a' holtak körül. — A' Magistrátus hivatalja a' marha dögben. — Az Uralkodó Fejedelemnek hivatalja, az

orvosi iskolák körül. — A' Magistrátusok hivatalja az orvosló Szeméjeknek fizetések körül.

Ezekből már előre által lehet látni, hogy ez a' könyv minden olvasónak hasznos, és kellemetes lehet. A' kinek tehát kedve lesz ennek a' könyvnek meg-szerzésire, a' fizessen előre egy Rh. Forintot és 30 kr. a' költségnek pótolására. A' kik előre nem fizetnek, azoknak két Rh. forintokon fog adat-tatni a' könyv. — A' ki pedig tíz könyveket egyszer-re vészén, annak a' tizenegyedik könyv ingyen fog adat-ni. — Az elő fizetés fel-vétetődig 1793-dik esztendő-ben Novembernek első napjáig. — Pesten Weingand könyvárosnál. — Budán ugyan azon könyvárosnál. — Kolosváron Tit. Dr. Incze Mihály Úrnál. — N. Váradon Patikárius Fuchs Jó'sef Úrnál. — Kassán Tit Vitéz Imre Úrnál. — Debreczen-ben Chirurgus Szántai István Úrnál.

Érdemes Hazánkfia Gellei Mihály, az orvos-ló Tudománynak Doktora, és némelly, Béts. városa mellett Lántz nevezetű Helységben általa fel-állittatott Mezei Orvoslásnak Igazgatója, már Ifjuságban annyira ki-mutatta magát minden iskoláiban, hogy ámbár Ma-gyar lévén, Bétsben, azon gazdag Vindhági fundáció-ba, bé vétetett, melly tsak egyedül német Ifjak szá-mára vágyon fel állítva, és azzal más Hazafiaknak is-utatt nyitott ezen fundációra. Tanulója lévén az or-vosló Tudománynak, félre tett minden authoritást, és vak engedelmességet, mellyek által majd minden ifjú orvosok általlyában az öregebbeknek példáját va-kon követvén, tsak tökéletlen Tudományt szereznek magoknak; bizonyos sitemát tsinált magának, mel-lyet sem authoritásra, sem vak hitelre, sem bizonta-lan Hypothefisekre, hanem maga tapasztalására, és az orvosló Tudománynak próba köve által (Criteria veritatis medicae) nyilván valóságra hozott, fel talál-mányokra épített. Több mint 400 holt testnek fel-bontzolása, vizsgálása, és le-írása által módot talált, és világosan meg-mutatta azt, miképpen lehessen a'

világ előtt még eddig gyógyithatatlannak tartatott nyaválákat meg-orvasolni. Ő volt az, ki a' Párisi tudós Társaságtól fel-téteztett kérdéft a' ragadó nyaválákról, meg-fejtette, és azoknak meg-gyógyíttathatóságát olly világossan meg-mutatta, hogy 346 Concurrensek között a' fel-tett Praemiumot el-nyerte, azon kívül néhaj 16-dik Lajos Frantzia Királytól egy 100 livra nehézségű Emlékeztető Pénzt; az említett Társaságtól pedig, mint annak levelező Tagja Diplomát kapott, melly időtől fogva más több Társaságoknak tagjává választott Olasz, Anglia, és Német Országokban.

Az általa fel-talált orvoslás módjának leg-bizonyosabb próbáját önnön magán tapasztalta, magát t. i. több mint két száz esztendőktől fogva familiájában uralkodó vér hányásból és száraz nyaválából, szerentsélen ki-gyógyította, midőn már minden orvosok kétségbe-estének volt élete felől. Ezen és más szembe-tünő példák által indittattván bódogúlt második Leopold Tsászár, Gellei Urat nem tsekély summa pénz és Atyai intések által arra ösztönözte, hogy ezen nyári orvosságot, a' szenvedő Publikumnak hasznára, mellyből tsak Béts' városának esztendőnkint majd hat százon halnak el az említett nyaválákban, közönségessebbé tegye. Egyszer'smind arra is kiválasztatott ezen Hazafi, hogy Ő Felségét 1791-dik esztendőben Olasz Országba intézett utazásában kövesse, melly alkalmatossággal Velentzén, Páduán, Florentzián és más nevezetesebb városokon által utazván, külömbféle példáit mutatta Tudományának, főképpen a' mellyi nyavalyákban.

Ezen időtől fogva már 394 betegeknek, kiken többnyire az el-száradt halál képei valának, vissza adta életeket. Azért midőn ama híres Anglus Physikus Birgminthon látta volna, melly szembetünőképen testesednének azon ki-száradt Skeletomok ezen orvoslás által, ezeket mondta: *The young man has the very secret, to be eterneli red bi his art.* Az az: ezen ifjú ember, fel-találta a' valóságos titkot, magát halhatatlanná tenni tudományá által. Ezen időtől fogva már több izben hivatott Londonba, ahol minden látogatásáért a' betegek egy guinét (két aranyot) nyér az orvos, de inkább akart tsekély

szereksége mellett meg-maradni hazájában, mintsem idegen országba vinni Tudományát, a' nagy ígérete-kért, jól lehet leg nagyobb gyámolat el vesztete is Leopold Császárban, 's orvos Társainak irigységek nagy mértékben ellene vólt: de már most ezeknek szívét is ha nyilván nem is, de titkon magához von-szotta.

Azon könyvetskében, mellyet illyen Homlok írás alatt: Abrisz einer Molken und Landkuranstalt für verschiedene hartnäckige Krankheiten ki botsátott, és mellyet Doll Bétsi Könyvárosnak, boltjában 20 kr. lehet találni, röviden meg írta némelly jelesebb tulaj-donságait ezen orvoslásának. A' Tytirika, mellyel ezen orvosságnál élni szokott, Juh és Ketske téjből készittetik, mellyet egy ezen végre ki választatott, és orvos füvekkel bővelkedő hegyen legeltettnek, a' más orvosságokat pedig maga készitti mindennemű hasznos termeseiből a' természet hármos országának, Ezek mellett fel-találtatnak itten minden lehetséges jó al-kalmatosságok, mellyek az orvoslandó betegnek hasznára, 's gyönyörködtetésére szolgálhatnak, és mel-lyek az orvosság ideit némelly nyájas mezei mulat-ságra fordittyák, Béts várossának gyönyörködtető vé-dékén, úgy mint: Jó eledetek, egy szeményre napon-ként 40 kr. lovaglás és kotsizás; vagy hajókázás, ama híres udvari vadkertben. Ezekhez járulnak azon kellemetes mulatságok, és nyájas Társaságok, mel-lyek a' Felséges udvar kedvéért tartattnak, melly nyárban a' közel lévő Laxemburgi kastélyban szokott mulatni.

Ezek után az is tudtára adatik a' Hazának, hogy ezen Hazánkfia a' himlő bé-oltást is (inoculatio) olly szerekséssén folytattya, hogy még eddig egy gyermek sem holt meg keze alatt, és a' mi több, még beteg sem vólt. Az egész orvoslás nála hat arany, holott a' városban 30 arany sem elegendő.

A' ki ezekről nagyobb világosságot kíván ma-gának szerekszeni, az levél által magához Gellei Úrhoz folyamodhat, kihez a' levelet ekképpen lehet utasi-tani. *An den Herrn v. Gellei Medicinæ Do-ctor und Director der Landkur-Anstalt. Wien am Bauernmarkt Nro 531. im 2ten Stock.*

P. Hermolaus' — Egyházi Beszédeinek 4. dik Kötettye, mellyel az eggy esztendőre való Vasárnapi Beszédek' folyása bé tölt: el-készültt. Találtatik: Po'sonyban, Budán, Tatában, Nagy-Váradon a' PP. Kaputzinusok' Kalasfomában. Arra valamint a' többi Köteteknek 1 R. fl. Az egész esztendei 4 kötetekből álló folyásnak pedig: 4 R. fl. Ugyan ott kaphatni P. Hermolausnak egyéb Magyar munkátskáit is: mellyek az első Kötetnek Magyar elő-járó beszédében említettnek.

T. T. Rátz István Csóri Ref. Prédikátornak a' szép Eggyességről szóló Verseit, következő izím alatt botsáította világ eleibe egy jó Akarója: A' szép Eggyesség: szól Nemes Magyar Országhoz, látván azt: hogy a' Nemes Hazában mindenféle Rendek és Státusoktól nagyon kedveltetik.

Nemes Magyar Haza! köszönöm jószágod,
 Hogy meg változtatván előbbi óságod,
 Engem lakozásra kebeledbe vettél,
 'S mélly szeretetednek tréljául ki-tettél.
 Ez előtt én velem keveset gondoltál,
 Bár hasznosnak lenni sok helyt' tapasztaltál;
 Azért kebeledben víg mulatozásom
 Nem helyheztezhetém tsendes lakozásom.
 De, Nemes Magyar Eg! el-tünvén felleged,
 Meg szünvén háborús, 's szélvelszes Tengered
 Nékem víg karokkal parolát nyújtottál.
 Mellyei bút 's bána ot, rólam el-sujtottál
 'S ama Nagy Jó'sefnek tsuda böltseisége
 Küldé kebeledbe, 's Leopold kegyessége

Már minden szeglidben kedves én személjem
 Melly kedved' add óh Eg! örökké szemléljem
 Szeret engem a' mint a' Mennyei Felség:
 Úgy Szeret a' Magyar város, 's falúhelység;
 Szeret valójában mindenféle vallás
 Mint ezt bizonyítja a' sokféle hallás,
 Királyok, Magnások engemet szeretnek,
 A' Cancelláriák éppen meg nem vetnek,
 Szeret, s' kedvell a' fő, Hét Személyű Tábla,
 Szeretnek többen is, visgáld tsak odább-la,
 Szeret a' Felséges Királyi Tanács-ház;
 Mert látja, nem vagyok éppen ijjesztő váz,
 Szeret mindenféle nemesült Törvény-Szék:
 Mert benne én vagyok dupla erőss értz-ék.
 A' Tekintetes sok Vármegyének szépe
 Az én Szerelminnek sok ragyogó képe.
 Szeret kiváltképpen az Augusztai Hit,
 Az Helvetziai, nem tselekszik mást mit.
 Ezek hogy szeretnek képit mutogatják,
 Templomikat midőn közre botsájtgatják,
 Minap Sátor alja-Ujhely úgy örüle,
 Hogy egy Templomában, két nyáj egybe gyüle
 'S az Egek Urának Szent tiszteletével
 Zenge a' szent Templom, Ének' énekével,
 Meg mutatják itten a' Helvetikusok,
 Melly kedves feleik az Augusztánusok.
 Ez az Ekkle'sia ez hirrel ékesült,
 Hogy benné két fél Nyáj, ekképpen egyesült
 E' példát Csór, Csurgó, 's más hely is követi
 'S az ellenkezőket, ezzel integeti
 Tizen-hetedik nap Julius Havának,
 A' Csóriak is hát erre rá állának,
 Hol noha ugyan egy a' Vallás-Tartója,
 De még-is sokféle annak a' vallója.
 Első Róma, olztán Helveta, Augusztai,
 A' mint régen a' sors kotzkájokat huzta.

Ezek közt' Calvinus eggyé lett Lutherrel
 'S tele gyűlt Temploma két-féle emberrel.
 A' melly szép énekkel Újhely illykor zenge,
 Itt is a' két fél Nyáj ajakán a' penge,
 Osztan Palotának eggyik Tanítója,

Lett az egész Nyájnak böltsen oktatója,
 Tisztes Hrabovszky György, róllam emlékezett
 Majd két órák alatt, 's engem emlegetett,
 Száz harmintz-harmadik 'Soltár vólt letzkéje,
 Melly a' szép eggyesség különös személyje.
 E' bölts, 's tudós Férjfi meg-is fejtegette

Az említett 'Soltárt, mihelyt sorba vette.
 Ollyan hathatóssak vóltak beszédei,
 Hogy Szemeknek hultak, sok édes könyvei,
 Beszédét bé-zártabuzgó könyörgéssel,
 Mindenért intézett szép esedezéssel.

Könyörgött a' néppel újult Királyunkért
 Első Ferentz ki lett, Felséges Urunkért,
 Utánna az Ország fénylő Oszlopait
 Hozta bé a' Rendbe, 's minden Magnásait;
 Nem felejtkezett el Fejér Vármegyéről,
 Ennek Méltóságos 's kegyes vezéréről.

Kinek ez Helyt lévő egész Uradalma,
 Légyen (így könyörge) az Úr nyugodalma.
 Ezek utánn osztá az Úr Vatsoráját,
 Így legelteté itt, maga fele nyájját.

Látod, Nemes Haza! melly szép az eggyesség,
 Így nő, 's nevelkedik azzal a' kegyesség.
 Szeress hát engemet, mint magad szereted
 Így lellz' mindenekben jó elő-meneted

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(18.)

Költ *Bétsben*, Kis-Aßzony-Havának
(Augustusnak) 30-dik napján, 1793-dik
Eßztendőben.

Hadi Környütlállások.

Hertzeg **KOBURG**, *Bermerain* nevű
helységbe szállította - által a' maga fő
kvártélyát, Aug. 19-dikén. — *Bermerain*,
felül esik valami kevéssel *Quesnoi* Várán,
melly *Frantzia* Erősséget egészen bé-
kerítették az említett napon Seregeink. —
A' Selle, vagy *Selli-vize'* menttében, mely
Bouchain és *Quesnoi* között foly-el, 's a'
Skáldis folyó-vizébe szakad, néhány tábo-
rokat ütöttek Seregeink, melyeknek jobb

szárnya ki-terjed *Denain* nevű faluig (ez, fekszik *Valenciennes* és *Rouchain* között, a' *Skáldis'* partján); bal szárnya pedig *Mormal* nevű erdőig. Ebben az erdőben sok sántzolásai, 's le-döntögetett fákból készült óltalom-falai voltak az Ellenségnek; de még is 17-dik Augusztusi reggeli 5 órától fogva 9-ig, olly diadalmassan ki-verte abból ökemét Hg *Hohenlohe*, hogy a' *Koburg* Hg' előljáró Tudósítása szerént is, mintegy 500-an maradtak közöttük a' hartzmezején, 's 150-nél többen estek rabságunkba. Eggy az el-esttek között, maga a' Generális is, a' ki Vezérje volt az eml. erdőben a' Fr. Seregnek; a' foglyok között pedig vagynak két Obersterek, és sok Al-Tisztek. Részünkről, mintegy 50-re megy a' holtak', és sebesek' száma. — Hertzeg *Hohenlohe* el-foglalta mindjárt az erdőt, 's *Landreci* felé (melly mintegy 2 mért-földdel esik *Quesnoi* Várán alól) fákat döntögettetett-le, mellyekkel az Ellenséget villa-tartóztathassa. Az el-vertt Frantziák, résszerént *Maubeuge*, résszerént *Quesnoi* és *Landreci* Várak felé szaladtak.

A' Hollandus, és Ánglus Katonákat magasztallja Hertzeg *Koburg*, derék vitéz magok - viseletekről. — *York* Hertzeg, 2 Ánglus Gránátéros Batalionokkal, és 3 Bat. Hollandusokkal, ki-vert *Linselles* nevű helységből 7 ezernél szaporább Frantziákat, még pedig olly nyertesen, hogy tíz ágyút

vett-el töllök, 's hatvannál többet el-fogott közölök.

Frantzia Hennegauban lévő Seregeink, vissza tronfolhatták volna Aug. 17-dikén a' *Piemonti* (*Pedemontziumi*) Frantziák' tselekedeteket, a' kik észre vévén: hogy egy első vigyázaton lévő Olasz Kapitány le-vetkeződött, Katonáival együtt a' nagy melegben, 's aluváshoz fogott: rajta mentek, 's úgy a' mint találták, paróka, és ruha nélkül el vitték és meg hordozták a' táborjokban. — Mert *Barkó*-Huszár-Regementbéli *Barkó* Fő-Strásamesterünk is aluva fogott-el a' fenn- említett napon, *Cateau* nevű helységben nyóltz Frantzia Strásákat, 11 lovakkal együtt.

A' *Cambrayi* Kommendáns megföllíttatott Hertzeg *Koburg* által, hogy adná-fel szép-szerént a' kormányozása alatt lévő Várat; de azt felelte, hogy ő meghalhat: hanem az esküvéseit meg nem fzegeti.

Wurmser Vezérünk, minémű ditső győzedelmeket vett légyen *Landau'* tájján, Aug. 20. és 21-dik napjain az Ellenségén: tsak onnan is meg lehet itélni, hogy többen hüllottak-el, és sebesedtek-meg előtte két nap alatt három ezer Frantziáknál. Nyert 13 ágyúkat. — Meg-különböztette magát vitézsége által, mind a' két napokon, a' *Gyulay'* gyalog Reg. tje. — Aug. 12-dikén is nagy kárt tett vólt az Ellenségben *Gr. Wurmser*;

de még nem lehetett azt meg-határozni egész bizonyonyossággal ekkoráig. — Az úgy-nevezett *Austriai Wurmser* Szabad-Seregből nyóltz Embert egy malomba szorított a' Frantziáság, 's hogy meg nem akarták adni magokat a' szabad Seregbéliek: reájok gyújtotta a' malmot; de a' Volontérok kerefztül rontottak mind a' tűzön, mind a' Frantziákon, 's szerentsésen egygyüvé érkeztek Pajtásaikkal, a' kik már mentek vólt segítségekre az erdőből.

Prusszus Generális Hertzeg *Hohenlohe, Szekuli* (vagy talán *Székely*) Obersterrel együtt, Augusztus' 13-dikán, *Saarburgtól* nem melleze, 117 Frantziákat fogott; és 2 ágyút, 's egy zászlót nyert.

Hg *Braunschweig* Prusszus Vezérnek is szép győzedelmei vóltak *Pirmasens* nevü Városotskánál — mellyekről még ezután fognak érkezni a' bővebb tudósítások.

Londonból azt írják, hogy különb-különbféle Ánglus Regementek vettek újra parantsolatot, mellynek ereje szerént, tartoztak magokat hadhoz készíteni.

Eggy *Amsterdami* Levél, melly költ Auguszt. 13-dikán, bizonyosnak írja, hogy a' *Genuai* ki-kötő helyekbe eggy Ánglus hajós Sereg-osztály érkezett, olly tzéllal: hogy *Nizza* Városának ostromlásához, és a' Frantziáktól való vissza-vételéhez kezdjen.

Nagy-Britannia, magáévá akarja tenni Napkeleti-Indiában is, a' mit ott bírtak a' Frantziák; és a' míg végre nem hajtódik ezen tzel: mind addig vissza nem fog térni *Angliába* — a' mint írják — ama' győzedelmes Vezérjek az Ánglusoknak, Lord *Cornvallis*.

Az úgy - nevezett *Oppozitzióális Londoni Újságok*, melyeket t. i. a' Minis-teriummal ellenkező Része a' Parlamen-tumnak szokott ki-adatni, azt írják *Gardner* Ánglus Tengeri Vezér felől, hogy minek-utánna *Martinique* Frantzia Szigettel nem bódogúlhatott volna: *Guadeloupe* Frantzia Sziget ellen próbált szerentsét; de mivel itt is nagy vólt a' véletlen ellent - állás: *Jamaika* Ánglus Sziget felé vette útját, hogy bátorságot szerezzen annak, és az ott lévő kereskedő hajóknak, egy Frantzia hajós Sereg ellen, melly mutogatni kezdette magát azon a' részzen.

A' Lord *Howe*' kormányozása alatt lévő Ánglus hajós Sereg, meg nem ütközött *Brest* Városa' tájján a' Frantzia hajós Sereggel, a' mint gondolták vala felőle; hanem vissza - tért a' *Plymouthi* Ánglus ki - kötő helybe — mellynek okául némellyek azt írják, hogy Lord *Howe* nagyobbbnak találta a' Fran. erőt a' magáénál. Néki t. i. tsak 16 első nagyságú, 's egynehány közép-szerü fegyveres hajói vóltak; a' Frantzia hajós Sereg ellenben, sok közép - szerü

hajókon kívül, olytán 17 első nagyságú, vagy lineabéli hajókból állott, mellyek között három, több volt száz száz ágyúknál; — mások ellenben azt állítják, hogy *Howe* örömet kezdett volna viadalt, 's meg is kínálta azzal a' Frantziákat; de ezek tüstént vissza - vonták magokat a' *Bresti* ki - kötő helybe, azért: mert igen rosszul értenek a' vízi hadakozáshoz.

Glasgow nevezetű *Skótziai* népes Városban sok ezer Polgárok adták - öszve magokat, a' kik azt kérik, hogy szakasztódják félbe a' Frantziákkal való had, melly igen árt az ő kereskedéseknek, 's még jövőendőben veszedelmet okozhat egész *Angliának* is; — hanem ezeknek Fejeiket úgy adta - bé a' Törvény - széknek, mint Békesség-háborítókat az a' Társaság, melly valamint sok más helyeken, úgy *Glasgow*-ban is ezen ezentendő' elein állott - fel, a' *Nagy - Britanniai* Konstitutióznak védelmezésére.

A' Királyt kívánó Frantziáknak győzedelmeiket, nem titkolhatja - el egészen a' Közjóra ügyelő Nemzet-Gyűlési Deputátzió; de tsak ugyan kitsinyíteni szokta azokat, mint tselekedett közelébb azon diadalomra nézve is, mellyet Júl. 24-dikén vettek a' Királyt - kívánók a' Republikánusokon. — Nem szívelhették ezt *Lachevardiere*, és *Miniere* nevezetű Komisszáriusok, midőn olvasták volna az Újságokban; azért is írtak

a' *Párisi* Tanátshoz, hogy ők tsudálkoznak az említett Deputátziónak tselekedetén, melly szerént kéttségbe láttatik az hozni a' Köz. Társaság' veszteségét. „Nem lehet tagadnunk — így folytatták írásokat — hogy a' mi Seregünkben nagy számmal találtnak a' Kontrarevolutzionisták, a' kik fel-dúllyák a' jó Polgároknak házaikat, erőszakoskodnak azoknak Feleségeiken, 's Leányaikon; és valahányiszor közelgetnek Seregeink felé a' Haramiák (az Insurgensek) mind-annyiszor futásra veszik azokat.“

Hadi Anekdota.

El-fogatván egy Prusszus Huszár a' *Moguntziai* Frantziák által *Marienborn*nál, vitetett ama' nagy hatalmú Fr. Komisszárius *Merlin* eleibe. Ez azt kérdi mindjárt tőle: Mitsodás erővel vagynak, úgymond, a' mi Ellenségeink? Ollyannal — felel a' Huszár — hogy vakarhatnák belé Kegyelmetek a' fejeiket, hogy bé-rekedtek ezen Városba. *Merlin*: Gondolkozik-é úgy az Ellenség, hogy erőszakossan rontson - bé hozzánk a' Várba? *Huszár*: Éppen nem szükség, hogy annyi Embert veszessünk-el az Uraimék miatt; úgy meg fogjuk még mi koplaltatni Kelmeteket, hogy magok kíváncsoznak ki - bújkálni a' Várból. — *Merlin* ekkor a' zsebjébe nyúlt, 's ki-vévén két tallért, oda nyújtja a' Huszárnak. El-vette ugyan ez a' pénzt, hanem meg-forgatván azt kezében, tekint egy mellette

állott Frantzia Volonterra, 's néki adja a' két tallért, így szólván hozzája: „Ne Barátom! nagyobb szükséged van néked erre, a' mint látom az öltözetedből. Van nékem mind pénzem, mind kenyérem, mind egész forma-ruhám a' Királyomnál.”

Merlin: Nem akarna maga, ízolgálatot venni nállunk? mindjárt Tisztté tennénk.

Huszár: Hát az Uram nem állana-el az én Uramhoz Katonának? de azt előre is megmondhatom, hogy nem lesz ám Kelmed egyéb Köz-embernél.

Merlin: Van-é a' maga Királynának még több olyan Embere, mint maga? „Meg-esne bele bizony — hiszem csak egy h—t vagyok én a' több pajtásimhoz képest: mert különben el nem hagytam volna fogatni magamat olly könnyen; hanem kérem az Uramat, erefztessen-el engemet: mert még ma a' posztomon (tanyámon) kellene lennem.” — *Merlin*-nek úgy meg-tetfzett a' Huszár' magaviselte, hogy azt azonnal villzabotsáttatta.

Hadi Hazugság.

Olly nagyot senki se fillentett még talán e' folyó hadban, a' Fr. N. Gyűlése előtt, mint *Merlin*, midőn most visszamene a' *Moguntziai* Kis-Királyságból *Párisba*. Ezt mesélte t. i. a' többek között: „Meg-sejtettem, úgymond, egykor, hogy a' Prusszusok elfoglalták egy föld-várunkat, melly az én nevemről neveztetett. Nosza

mindjárt rajtok mentem huszonötöd magammal, bé-rontottam a' föld-várba, 's el-vertem belőle öt száz Prusszusokat. “

Frantzia Ország.

A' Frantzia Seregeknél lévő Nemzet-Gyűlési Kommisszáriusoknak, ugyan megköté mostanában a' kofzorújakat — de koránt se borostyán, hanem tövís kofzorújakat — egy *Chales* nevezetű méltó Tagja a' Jákobinus-Klúbnak. — „Ha, úgymond, Komisszárius érkezik valamelly Sereghez: már tüstént körül van e' véve a' Sereg' Fő Tisztjeitől, 's úgy-nevezett Nagy - Kalapújaitól, a' kik szinte vetélkednek egymással, mellyik tehet nagyobb komplementet a' Polgár - Deputátusnak; 's fzerentséseknek tartjak magokat, a' kik meg-nyerhetik azt asztaljokhoz. Nagy alázatossággal várják nálla az audientziára való botsáttatást, és készek minden alatsónságot el - követni körülötte, a' mi által el - felejtethessék velle, hogy ő a' Köz-Katona' Barátja tartoznék lenni. Nem is igen siet ofztán ez, hogy meg-nyerhesse mentől előbb a' maga jó száraz napjait a' köz Katonaság között. Inkább tetfzenek néki a' Kar-kötőseknek fő-szédítő tsapodárságaik, a' kik azt hitetik el velle, hogy ő kis Király, 's bokrossan vendégelik — a' midőn fekete kenyeret rág a' Katona. “

A' Jákobinusoknak hatodik Augustusi Ülésekben azt projektálta eggy érdemetlen

érdemes Tag, hogy *Páris Városa*, állíttasson újra öt ezer Katonákat; de a' kik közül egy se indullyon ám addig útnak: míg meg nem látandja a' proskribáltt Deputátusok' (ki-tsapott Nemzet-Gyűlési Tagok') fejeiknek tseberbe hullását.

(A' *Gillotin* előtt egy tseber forma vizes edény áll, a' mellybe hengeredik-le az el-mettzett fő.)

„Arra az ellen-vetésre — így folytató befzédét a' Jákobinus — hogy nintsenek elegendő próbáink a' proskribáltt Deputátusok ellen: azt felelem én, hogy mind meg-érdemlik azok, a' Nemzet - Gyűlése' Tagjai közül a' gillotinoztatást, valakik, *XVI. Lajos'* ügyének meg - ítélésére, az egész Frantzia Nemzet' vokseinak öszve-fzedését kiáltották szükségesnek; és a' kiknek szavokra küldetett vólt *Marát* árestomba. — Én magam részéről kereken meg - mondom, hogy ki nem vonom a' lábomat mind addig *Párisból*; valameddig ezek a' gonofztévők mind egy szálíg le nem nyakaztatnak; és ha valaki bün-botsánatot akarna eszközteni ezeknek: azt én Haza-ellenségének kívánom deklaráltatni.“ — A' Klúb azt végezte, hogy a' N. Gyűléséhez küldendő kéréshez hozzá kell kaptsolni ezen kívánságot is.

Az újj Konstitutió Innepének tzeremoniáját közlöttük vala már rész szerént, még a' 16 számmal jegyes árkusunkban. — Azon

elő - adáshoz tartozó némelly töredékeket (Fragmentumokat) újra közölhattunk volna már most, különbkülönbféle Német Újságok után: hanem jobbnak ítéltük meg várni hadd érkezzenek el *Párisból* az eredeti hiteleségű Tudósítások, melyekből vóltaképpen, és bizonyossan meg érthessünk mindent, a' mi Aug. 10-dikén történt *Párisban*. — Most tsak azt írjuk, hogy a' Párisi Levelek szerént tsupán a' *Var* vizéről, és a' *Rhone* (Rhodanus) torkolatjáról neveztetett Osztályokból (mellyekben *Toulon*, és *Marseille* a' Fő Városok); továbbá a' *Jura* nevű Osztálynak, és *Korszika* szigetének egy részéből nem vóltak jelen, rendkívül való Küldöttek, a' Konstitúció' Innepén. A' Közönséges Társaságnak több részei ellenben mind el fogadták minden feltétel nélkül az újj Konstitutziót.

Augustusnak ötödik napján, a' Hadi-Deputátzióhoz kísértetett *Küsztín*; onnan pedig a' maga házához, a' hol el-petsételve vóltak az írásai, hogy a' petsétnek azokról való le - vétettetését maga szemeivel láthassa.

Elegyes Tudósítások.

Eggy Impoztor (Tsábító) találkozott mostanság *Londonban*, a' ki azzal ámítja a' könnyen hívő Köz-népet: hogy ő *Nabukodonozort* jól esmérte, *Jób* Pátriárkával barátságban élt, 's mintegy két ezer ezren-dökkel ez előtt nagy kereskedést üzött

Jérusálem Városában; de meg-járta Iskáriotes Judással: mert ez mindenéből kipufztította ötet.

A' *Török Birodalomnak azon Tartományaiba, melyek, II. Katalinnak új foglalásai után, nem Lengyel-Országgal többé, hanem Russziával határosok, következő értelmű parantsolatokat botsátott a' Konstantzinápolyi Nagy-Úr: „Minthogy a' Lengyelek mind által-engedték az Orszoknak azokat a' Tartományokat, melyek hajdan a' Török birtokokkal határos réizei voltak Lengyel Országnak: tehát ezen Török Birtokoknak Komendánsai, azokkal a' Kormányozókkal legyenek ennekutánna eggyezőleg, kiket az Orosz Tsászárné fog küldeni, a' maga Birodalmával eggyesítette néhai Lengyel Tartományokba.“*

Az *Angliai Ország - Gyűlés, újra elhalasztatott Aug. 13-dikától fogva, Okt. 29-dik napjáig.*

Magyar Ország.

Besztertzebányai Püspök, Gr. Berchtoldt Ferentz ö Excell. ja, ki-múlt e' Világból Aug. 12-dikén, Zólyom-Vármegyének Sz. Kereszt nevű helységében.

Hóltt hírét vettük ama' tudós Hazafinak, Fő Tifz. *Makó Pál Úrnak is, a' ki volt életében Bélai Sz. Margita' Apátura, Vátzi Kánonok, a' Kir. Helytartó - Tanáts mellett lévő Tudományi-Kommissziónál*

Referendárius , 's a' *Pesti* Universitásbéli
Filozofika Fakultás' Igazgatója.

Székes - Fejérvárról, Kis - Ászony-
havának 20-dik napján.

„Reménytelen szerentséjű igen örven-
detes napunk vala minékünk a' tegnapi
nap, úgymint a' mellyen Országunk' Nádor-
Ispánnya közöttünk tisztelhattuk. — Ide
érkezett ő Kir. Fő-Hertzege, dél-előtti
tizenkettődfél órakor. Szállott M. Püspök
Milassin Miklós ő Nságánál. Tsak hamar
a' közönséges jeles épületeknek meg-
tekintéséhez kezdett. A' Város-Házánál
létében, mély alázatossággal tiszteltetett
Tisz. *Benyák Bernárd Pál* Úrtól, Oskoláink'
Elöljárójától, úgymint a' ki izenetet vévén
egy kis idővel az előtt Püspök ő Nságától,
meg-tette mindjárt a' szükséges rendeléseket,
és sietett, személyes esedezése által ki-
nyerni ő Kir. Fő-Hertzegeétől, hogy
méltóztatnék meg-alázni magát Gymnásiu-
munkba; a' minthogy nagy kegyességgel
fogadtatott, 's meg is halgattatott, és egy-
gyel szaporodott általa, Nagy Vendégünk'
Kísérőinek száma. — A' Gymnásiumnál,
belső örömjöknek és tiszteleteknek szembe-
tűnő bizonyításai között várták és fogadták
ő Királyi Fő-Hertzegeét a' közönséges
Tanító Urak: *Schwarzbaur Elek*, *Virágh*
Benedek, *Némethy Kristóf*, *Neichel Fer.*„

és *Hoffmann Jakab*. Először is az Oratoriumba vezettetett Fels. Nádor-Ispányunk, a' hová gyülekezett kevés héjján az Iffjúság. Köszöntő Dal - verset mondott *) második Oskolát tanuló Iffjú Gróf *Battyáni Imre*, melyet kegyesen halgatott, 's meg-köszönt ő Kir. Fő-Hertzege; annakutánna körül tekintvén vigyázó szemekkel az egész Iffjúságot, ditsérte annak számát, tsinosságát, és szép maga-viseletét. Méltóztatott abbéli bizodalmat is kegyesen ki-nyilatkoztatni az Iffjúság' serkentésére, hogy az Oskolai-Elztendő' végével éppen Visgálás (Examen) napjai lévén, nem kételkedik, úgymond, egy Tanulónak is a' feleletre való készségről. Ekkor meg-szóllít deák nyelven T. *Benyák Úr* egyet azok közül, a' kik legközelebb állottanak: ha elő merne állani, az ő Kir. Fő-Hertzege által tejendő kérdésnek meg-fejtésére. Negyedik Oskolabéli Tanuló *Eklér József* vólt a' meg-szóllított Iffjú, ki is nemes bátorsággal felelt, hogy igen is merne, és ditsőségének tartaná; melly bátor és okos feleletén a' nevendéknek el-mosolyodván ő Kir. Fő-Hertzege, bőv mértékben jelentette

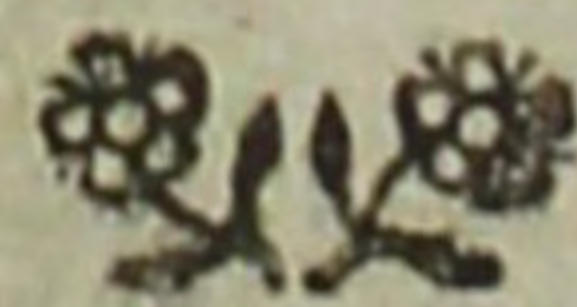
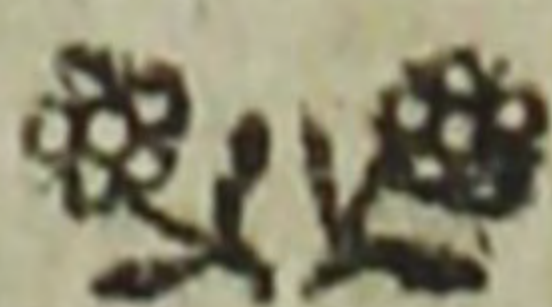
*) Ezt mi, közleni fogjuk a' jövő Tóldalék - árkusban.

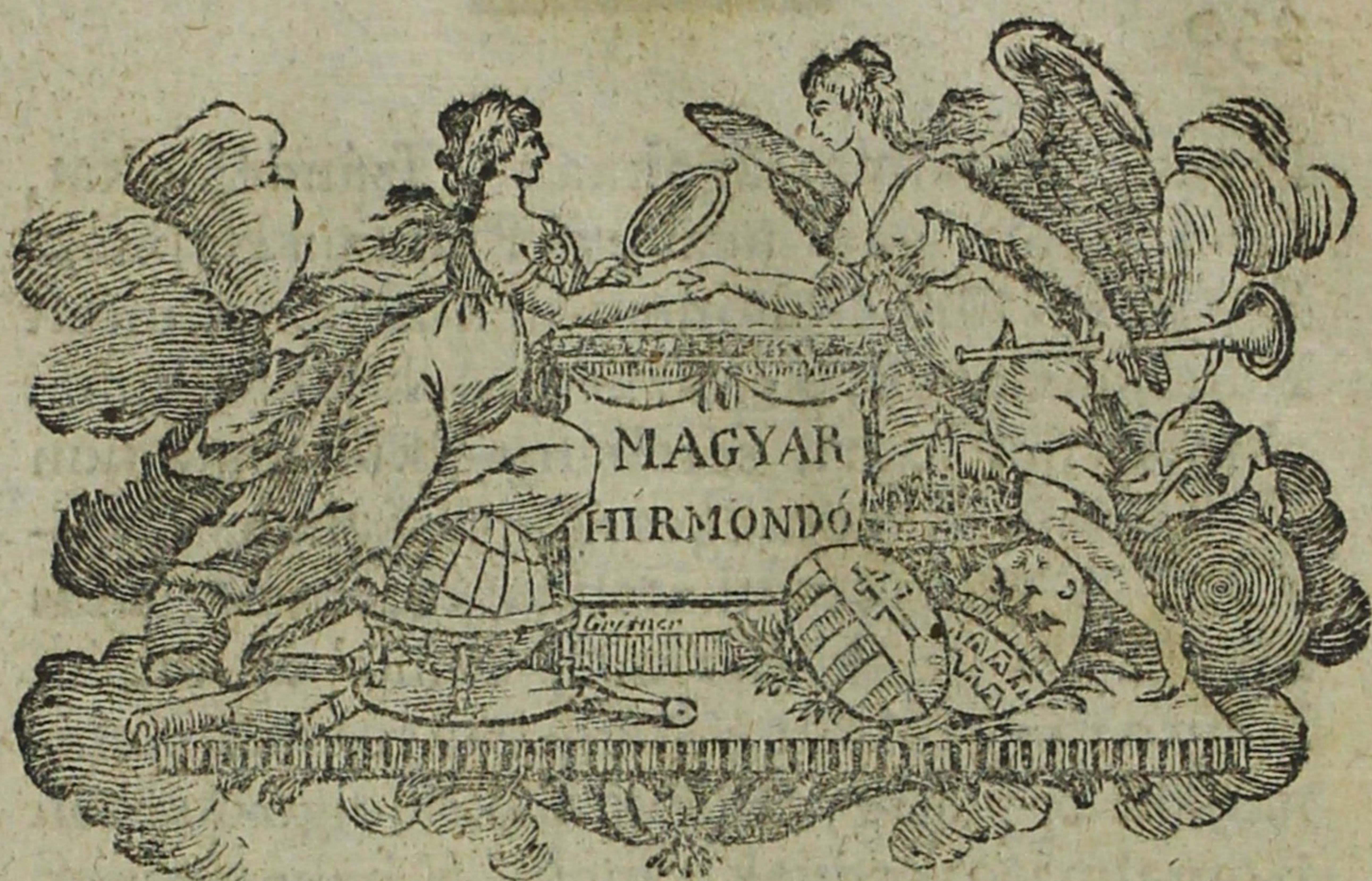
kegyes tetszését. Ezután, renddel el-járta a' tanító szobákat. Bé-lépven a' hatodik Cskola' szobájába is, fzelíd kegyességű indulattal hallgatta a' köszöntést, melyet *Stand Pál* tanuló Iffjú mondott. Az 5-dik Oskolában, elő - szóllította az Elöljáró Úr, *B. Majthényi Inrét*, 's mint katonaságra vágyódó, fő vérből származott Iffjat, kegyelmébe ajánlotta ő Kir. Fő Hgségének; melly ajánlásra igen drága hajlandósággal, és böltsen vállalt a' kegyes Hertzeg: hogy tsak tanúllyá - ki oskoláit előbb az Iffjú olly móddal, hogy egy formán nevedjen mind a' tudományokban, mind jó erköltsökben; azután batorságosan jelentheti magát. Ezen Atyai biztatása által, olly nagy örömmre, és iparkodásra élesztette ő Kir. Fő Hertzege az egész Iffjúságot, hogy naponként adja különös remekjeit jó igyekezetjének. — Való is az, hogy a' tudományoknak, 's a' szép és jó erköltsöknek szerezetét nem plántállyá-bé semmi inkább a' nevendék szívekbe, 's neveli nagyobb erőben; mint az Ország' Naggyainak 's Kormányozóinak gondoskodások, és követésre való példájok. — Kísérői voltak jó Nádor-Ispányunknak, mind a' több nevezetes épületeknek, mind a' Gymnasiumnak meg nézegetése' alkalmatosságával: Gr. *Szapáry János*, a' Nádor-Ispányi Udvar' Fő-Kapitánya; Gróf *Nádasdy Ferentz* Fő-

Ispány, ifjú Grófjával; M. Püspök *Milassin Miklós* Úr; Kir. Tanácsos, első Al-Ispány, és Szenteltt Vitéz *Marits Tamás* Úr; Második Ispány *Kótsi Horváth* Úr; Vármegyénk' Fő Notáriussa *Végh Péter* Úr; Fő Biró *Zlinszky Ignátz* Úr; és Városunk' Birája *Korher Domonkos* Úr, a' hozzája tartozó Tanács - béli Urakkal együtt. "

B é t s.

Gróf *Ferraris* Hadi - Tármestert, a' ki fő Kormányozója vala a' *Valentzia* körül tett foganatos, és az Idegenek által is anynyira magasztaltt ostrom - munkáknak; nyomban kívánta meg - jutalmaztatni ő Ts. Kir. Felsége: mert *Bétsbe* hívta, 's tette az Udvari Had-Tanátsnak Vitze-Prézesévé (Második, vagy Al-Elölülőjévé), melly tisztségébe bé is iktattatott Gr. *Ferraris* Aug. 28n *Vallis* Feldmarsal által, a' ki első Prézese az Udvari Had-Tanátsnak.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(19.)
Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
(Septembernek) 3-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

NB. NB. NB.

Augustusnak 16-dik napján költt Darab-
jában egy *Párisi Újságnak*, következő
nevezetes tikkely olvastatik: — „Több
rendbéli tudósítások szerént, bizonyos
dolognak látszik lenni, hogy a' Közjóra
ügyelő Deputátzió, Kommisszáriusokat
küldött-el, a' kik tanúlnák-ki a' fel-fegyver-

kezett Hatalmasságoknak szándékjokat, azon kívánságára nézve a' Frantzia Népnek, hogy az ő földjéről menjenek-ki az említett Hatalmasságok, 's erefzkedjenek olly alkuba, a' mellynél fogva sérelem nélkül maradjon a' Frantzia Közönséges Társaságnak egysége, 's meg-olozthatatlansága. — Más részről azt írták *Bétsből*, Július' 25-dikén, hogy az egyesült Hatalmasságoknak Kabinétjaik egy nagy Plánum' ki-dolgozásában szorgalmatoskodnak, melly a' békességnek Európában való viszont helyre-állítását tárgyazza. — Bártsak igazak lennének ezek a' hírek, 's rendes folyamatjában láthatnánk egy olly munkát, mellyel gát vettetnék a' sok ember-vérontásnak. “

A' *Prusszus* Táborban, olly konvenzióznak (eggyezésnek) írták alája magokat Július' 14-dikén Márki *Lucchesini*, és Lord *Beauchamp* — amaz a' Prussziai, ez pedig a' Nagy-Britanniai Királyok' részéről — mellyben költsönösen kötelezik magokat a' meg-nevezett két Felségek, hogy mind addig le nem teszik kezeikből a' fegyvert, míg vissza nem adja *Frantzia-Ország* mind azt, valamit más Hatalmasságoktól — mint p. o. a' *Római* Udvarból *Aveniót*; a' *Szárdin.* Királytól *Szabaudiát*, és a' *Nizzai* Grófságot 's a' t. — el-vett.

Quesnoi Frantzia Várból — mellynek ostroma munkába vétetett már eddig kétség-kívül — ki-rontott Népünk ellen, Augustus' 23-dikán, reggeli négy órakor, mintegy hat vagy hét százig való Frantzia Gyalogság, 's ötven főből álló Lovasság; de győzedelem nélkül kénytelenítettett vissza térni. 18-an kerültek földre közzüle, egy Gránátéros pedig el-fogatott. Részünkről, huszoneggyen sebesedtek-meg, 's négyen estek-el.

York Hertzeg — kiről azt írkálták mostanában némelly Levelek, hogy 30 ezer Lovasokkal egyenessen *Páris* felé nyomult — August. 21-dikén *Furnes*, és *Nieuport* között ütött tábort, folytatván útját *Dünkirchen* Fran. Vár felé.

(*Furnes*, vagy *Veurne*, és *Nieuport* Városok, *Austriai-Flandriában* fekszenek, nem messze az északi tengertől.)

Freitag Hannoverai Feldmarsall, a' kormányozása alatt lévő egyesült tsapat Sereggel meg-támadta August. 21-dikén az Ellenségnek *Ostcapellei*, és *Rexpoedei* sántzos táborait. (*Ostcapelle*, és *Rexpoede* Frantzia helységek, közel esnek *Austriai Flandria*' széléhez, *Dünkirchen* Frantzia Erösségen alól pedig, valamivel messzebb két német mértföldnél.) Fogott két száz

Frantziákat, 's még többet le-ölt; nyert 11 ágyúkat, és meg-telepedett a' két nevezett tanyákon, úgymint a' mellyekről *Bergen* Várába vette magát a' Frantziáságnak azon része, a' melly el-futhatott. A' *Karaiczay*' könnyű lovas Regementjének egy Osztálya, és a' *Loudon*' szabad Serege igen vitézül viselék magokat ez alkalmazkossággal. Ők vettek-el négy ágyút az Ellenségtől.

Wurmser Vezérünk' Seregének egy Osztályát Hg *Waldeck* F. M. L. kormányozza már most, kinek egyik karját elszakasztotta ugyan félig a' Fran. golyóbis; de vitézi tüzét el nem ölthatta. Ezen Osztály ellen olly szörnyű tüzelést vittek-végbe Aug. 22-dikén a' Frantziák, hogy estvéli hét óráig leg-alább is löttek feleje négy ezer ágyú-golyóbisokat. Minekutánna negyedszer veretett volna el az Ellenség: úgy vette magát vissza *Weissenburgi* táborába, 's a' *Bergzaberni* szőlő-hegyek megé. Hogy ollyan sokáig tartott a' viadal: ennek oka a' vólt, mivel nem tsak a' Lovasságunk, de még a' Gyalogságunk se dolgozhatott egész fogamatossággal a' helynek alkalmatlan volta miatt; alkalmatosabb tsata-mezőt pedig nem lehetett választani. *Mészáros* Generális — a' kinek Vezéri tökéleteségeit nem egy izben magasztalta már G.

Wurmser — ugyan tsak derekasan érdeklette az Ellenség' jobb szárnyát a' viadal közben; nemkülönben *Erdődy-Huszár Fő-Strásamester Szörényi Úr* is, a' maga Osz-táallyával, oldalról sok Frantziákat lekaszabolt, 's fogott is egynehányat. — Részünkről, az egész napi verekedés alatt meg-sebesedteknek 's el-húllottaknak száma meg-haladja valamivel a' százat. *Erdődy-Huszáraink* között egy Vitéz esett-el, 's ketten kaptak sebet. Leg-nagyobb vesztesége vólt a' gyalog *Székely Batalionunknak*, mert két egész órákig puskázott-öszve az Ellenséggel. Mintegy negyvenig valónak írják hólttjainak és sebesseinek számát. — Az Ellenség' káa, tsak ugyan nagyobb vólt ezen a' napon is a' miénknél. Egy 8 fontos ágyút is vettek-el tölle 3 Tzúg (tsomó) *Waldeck-Dragonysaink*.

Hogy *Wurmser* Vezérünk, Aug. 19-dik és 20-dik napjai között olly hirtelenséggel felkerekedett, 's nyomúlt az Ellenség ellen; következendő történetet írnak okául ezen szerentsés ki-menetelű vitézi gyorsaságnak. „Eggy andalgó, és magával perspektivát hordozó paraszt Embert meg-fogak gyanúságra szélső Vigyázóink, 's vittek *Mészáros* Generálishoz. Ezen esemény okosságú Magyar Vezér, nem elégedett-meg azon feleletével az Ember-

nek, hogy el-adni való volna a' perspektiva; hanem szorgalmasan meg-visgáltatta azt kívül belől: a' minthogy meg is találtatott benne a' levél, mellynek foglalatjából nyilván ki-tetfzett, hogy el van árúlva Seregünk az Ellenségénél. Hogy tehát mi előzhessük-meg inkább Frantzia Uraimékat; nem pedig ökemek minket: tüstént rendelkezést tétetett Gróf *Wurmser* — az indulásra. “

A' *Lisbonai* újjabb tudósítások fzerént, nyilván meg-kérte már az oda-való Udvar még a' múltt Júliusban a' *Spanyol* Követ, hogy küldene hadi segítséget *Spanyol-Országba*; melly kérésnek tellyesítésére, ajánlotta is magát a' *Brasiliai* Hertzeg — mint mostani Igazgatója az Orzágnak — leg-ottan, 's készen is vóltak az indulásra Júliusnak 20-dik napján hat ezer gyalog *Portugallus* Katonák, kiket mivel a' nagy melegek miatt nem lehetett a' szárazon masíroztatni, hajókon szándékozott szállítatni az említett Hertzeg, a' *Barcellonai*, vagy a' *Narbonnai* Spanyol ki-kötő helyek közül valamellyikbe.

A' *Nápolyi* Udvarnál is zörgetett a' *Spanyol* Udvar: és hasonló foganattal, valamint a' *Portugalliainál*. Mert a' mint *Nápoly* Városából írták Július' 31-dikén,

minekutánna egy *Madriti* Kurir érkezett volna oda: parantsolatot adott-ki az Udvar Július' 24-dikén, hogy öt első, tizenegy közép, és 66 kisebb nagyságú hadi hajók készíttessenek - fel; 's hat ezer Emberek rakattassanak - fel azokra. Hogy pedig ezen parantsolat annál könnyebben végrehajthatassék: másfél millió aranyat vesz-fel költsön a' Közöns. Kints - tár 3 procento interesre; 's a' töke - pénzt húsz éltendők alatt fogja le - fizetni. A' *Nápolyi* hajós Sereg is az *Ánglus* hajós Sereggel fogja magát egybe-kaptsolni; valamint két *Portugallus* hajós Sereg - osztályok tselekedtenek már.

Az új Frantzia Konstitutiót bé - vett *Korszikai* három Városok, ezek: *Bastia*, *S. Fiorenzo*, és *Calvi*. Sokkal nagyobb, és hatalmasabb az a' Rész, melly, *Paoli* Generálisnak kormányozása alatt el-hajlott a' Frantzia Nemzet-Gyűlésétől. Jó alkalmatosságot látott ezen Rész — az újjabb tudósítások fzerént — említett *Calvi* Városának meg - vételére: mivelhogy az abban lévő Frantzia Katonaságnak nagy része, ispotályra szorúlt.

Nagy-Hetruriának Livornói nevezetes ki-kötő helyéből írják, hogy Augustus' 16-dikán négy hajók érkeztek oda, a' *Hood*

Ánglus tengeri Vezér' Seregéből , melly tengeri Sereg Auguft. 12-dikén *Villafranca* Városa előtt mutogatta magát. — *Villafranca*, második, az az, mindjárt *Nizza* után való Városa az úgy nevezett *Nizzai Grófságnak*, melly is *Piemonthoz* (*Pedemontziumhoz*), következésképpen a' *Szár-diniai* Koronához tartozik ; hanem most Frantzia kézben vagyon, nem ugyan már egésszen, de még is nagyobb részént.

A' Királyt - kívánó Frantziákról azt írják (de a' Republikánusok), hogy Július 30-dikán két ezer Embert, és 3 ágyúkat; Auguft. 5-dikén pedig négy száz Embert vesztettek. A' vóltt *Moguntziai* Örizetnek leg-nagyobb része ellenek küldetett.

A' *Párisból* meg - szökött N. Gyűlési Tagokról az a' hír, hogy *Wimpfen Felix* Fő Vezérjekkel eggyütt Ángliába vették-által magokat; és hogy a' hadat, mellyet kezdettek , tsak a' *Marsiliai* Sereg folytatja még *Avenionál*, közönséges hadi módra, az az: hol eggyik, hol másik Félhez hajló szerentsével.

Frantzia Ország.

Minthogy az eddig való nevelés', és tanítás' módjától különbözöt a k a r fel-

állítani a' N. Gyűlése : ahoz képest, az eddig való Akademiákra nézve, azt a' végzést hozta, hogy azok, mint ennek-utánna haszna-vehetetlen Institutumok, eltöröltessenek.

Ama' nevezetes *Nagy-Britanniai* Ministert *Pittet* tartja a' Fr. Nemzet Gyűlése, a' Fr. Országi belső egyenetlenségek' fő eszközlőjének : azért is Emberi Nem' ellenségének deklaráltta azt.

Magyar Ország.

Pest-Vármegyéből, August. 24-dikén.
„Ezen folyó hónapnak 27-dikére vagyon ki-hirdetve Ns Vármegyénknek Közönséges Gyűlése. — Meg-adta az árrát August. 10-dikén egygy *Ócsai* Ember, az esztelen vetelkedésnek. A' mint t. i. kaszállásból ment volna szekéren haza felé, el akart hagyni maga-vetiségből egy más szekeret; de rossz útra térvén-ki, fel-borította a' maga szekerét, 's úgy esett, hogy egygy a' szekéren vóltt kaszák között egészen ki-hasította a' hasát. — Vátiig iparkodnak hív Elöljáróink a' tolvajságnak ki-irtásában; de még is tsak találkozik itt bizony rossz Ember. Valami 12 napokkal is ez előtt, reá mentek éjtszákának idején néhány Zsiványok egy mezei tsárdára, melly *Keresztúrhoz* tartozik, 's

mágát találván otthon a' Tsárdást (Kortsmárost), el-vették tölle mind a' maga, mind Felesége' ruháját, és tiz forintotskáját; úgy nem-különben a' Földes Uraság' kasszáját is, mellyben 30 aranyak, és 20 forintok voltak. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Augustus' 18-dikán. —
 „Három jeles házasságoknak közlésével kívántam gazdagítani a' *Hirmondót*: —
Gróf Mikó István, veszi Feleségül *Báró Vesselényi Ursulát*; *Katona Zsigmond Úr*, *Gr. Bethlen Juliánnát*; *Horváth Zsigmond Úr*, *B. Bánffy Máriát*. “

Szebenből, Auguszt. 15-dikén. — Itt, és a' környéken nagyon szedik az új Katonákat. Tizenkét napokkal ez előtt, száznál több Legények indíttattak-el innen a' tsatamezőn lévő *Splényi*' gyalog Regementjéhez. — A' nyári termés, bőv volt nálunk az idén. Gyümöltsünk kivált, sok termett mindenféle. — Olly forgó szelek dühösködtek nálunk ebben az esztendőben, hogy kettő nevezetessen azok között, tsoporostól el-kapta a' galambokat, 's a' házak' tetejeiről is le-tekerte a' tserepeket, és úgy forgatta annakutánna a' levegő-égben, mint valamelly nád vagy fa-töredékeket. — A'

ki-hírdetett *Udvarhelyi* felhő-fzakadás után két héttel, még más is történt a' *Rezsina* hegyek között, a' melly sok nyúlakat leöntött a' hegyekről. Meg - fosztott egy Tzigányt is két Fiaitól; mert a' mint jádzo-
doztak volna ezek a' patak' szélén: ott kapta őket a' sebességgel le felé omlott viz, 's bé - tsapta a' patakba. Az Apjok, mintegy fél óráig futott sírva jajgatva utánnok; de tsak óldalvást, mert féltette a' maga életét is. Ki - tette végre a' viz gyermekeit a' szárazra, de halva. “

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Király villa - kívánta, a' mostani körülállások között, azon drágaságait, mellyeket két esztendővel ez előtt olly tzéllal adott vólt által a' Közöns. Kintsre ügyelő Deputátciónak, hogy ha a' Státus' java úgy fogná kívánni: azokat is tüstént pénzzé lehessen tsinálni. Az említett Deputátzió ki-tétette előbb azokat közönséges nézés végett, 's annakutánna által-fizoltgáltatta a' Király' első Komornyikjának. Fél millióra betsültetnek ezen drágaságok.

Az úgy nevezett Keresztyén, és Királyi Seregnek, a' Frantzia Néphez intézett Manifestumában, valami *Agra* nevezetű Püspökről vagyon emlékezet, olly serken-

téssel 's útasítással, hogy a' melly jól gondolkodó Plébánusok, és Vikáriusok, nem a' Római A. Sz. E. Ház szabásai fzerént jutottak volna hivatalyokhoz, és most törvényes rend fzerént való lelki Atyák kívánnak lenni, jelentsék magokat a' nevezett Püspöknél, mint Apostoli Vikáriusnál. Nem tudván ezen fzeméllyről Pápa ő Szentsege, leg kissebbet is, egy Brévét adott ki Jul. 31-dikén, mellyben jelenti hogy *Agra* Püspöknek mind létele, mind Apostoli Vikáriussága merő költemény, és parantsollya minden orthodox Püskököknek nevezetesen a' *Lyoni*, és *Poitouin*nak, hogy a' magok Megyéjebélieket, ne hagyják el tsábíttani.

A' *Moguntziai* Választó Hertzeg, látogatására ment *Moguntzia* Városának *Aschaffenburgból* Aug. 12-dikén, a' Polgárságnak szép kérésére, melly egy különös Deputátzió által mutattatott bé ő Választó Hertzegségének, 's a' mellyre Atyai módon válaszolt hasonlóképpen Irásban a' V. Hertzeg.

Párisi újmódi Lopás.

Ez előtt is nagyon járta a' Nép Párisban a' Teátrumokat; most is dugva teli szoktak ott lenni minden Játék - néző helyek, sőt

még telibb, mint ennek - előtte is. Ezt jó alkalmatosságnak látván némelly Fejérfzemélyek, az idegen vagyonhoz való könnyen - jutásra : azt találták - fel, hogy magok mellé vesznek vagy két gyermeket, 's bé - mennek azokkal, mint valamelly Guvernántinok (Nevelő - Asszonyok) a' Teátromba. A' Gyermekhez hozzá lévén már mindenképpen tanítva a' Kártússághoz, csak hamar meg - esmérkednek a' szomszéd - dal. A' tetttetett Guvernántinnyok nyelvel reájok : miért alkalmatlankodnak. A' szomszéd menti a' gyermekeket, 's még maga eleibe veszi sokszor, hogy jobban lássanak. Ekkor a' gyermekek üzni kezdik a' vastagát is mesterségjeknek, 's mihelyt kezekhez kuporíthatnak valamit: intenek mindjárt a' Guvernántinnyóknak, a' ki tehát ismét beléjük köt, 's nagy pirongatódzások és engedelem - kérések között el - illant.

Hogy az Orosz Tsászárné meg nem engedi a' Svéd és Dánus hajóknak ezentúl, a' Frantziakkal való kereskedést, már ezt említettük. Az ez eránt, mind a' Svéd, mind a' Dánus Udvarokkal közlött jelentésében így nyilatkoztatja - ki magát a' többek között a' Tsászárné: „Minekutánna Frantzia Országának mostani törvénytelen Igazgatói, mindent fel - forgattak az Országban; minekutánna gyilkos kezeiket

a' magok Királyoknak vérében meg förösz-
tötték : nem tsak barátságot , 's óltal-
mat ígértek, közönséges végzés által mind
azoknak a' kik hasonló gonofzságoknak el-
követéséhez fognának más Státusokban ;
hanem valósággal, meg is támadtak töb-
nyire minden ízomfzéd Hatalmasságokat.
Ugyan ez által ellenségeikké tették mago-
kat minden Európai Hatalmasságoknak: és
az idötől fogva , tsak ott lehetett helye a'
neutralitásnak, a' holy úgy kívánta az okos-
ság, hogy el titkoltassék az azon részhez
való hajlás , mellyet törvényül ízabott a'
Köz hafzon. “

„De már ezen indító oknak nints
most többé helye, minekutánna egyesí-
tették magokat a' leg-nagyobb Hatalmas-
ságok, 's köz erővel dolgoznak a' Nemzetek'
bóldogságának, 's bátorságának Ellenségei
ellen. Ha nints minden Hatalmasságoknak
módjok benne, hogy hasonló foganannal
efzközöllyék a' köz - tzélt: illendő dolog,
hogy tegyék ugyan tsak ők is , a' mit
tehetnek ; nevezetesen, hogy ízakasszanak
félbe minden kereskedést, és kommuniká-
tziót a' köz-tsendesség' meg-háborítóival. “

Páris Városában , Auguft. 11-dikén,
egy házasság, 's hat házassági el - válások

váltak; 47-en születtek, 's 46-an haltak-meg. — Auguszt. 12-dikén, 24 házasságok, 's 7 el-válások voltak; születtek 72-en, 's meg-haltak 55-en.

Eggy *Arnold* nevű Párisi Festő, következő értelmű írást függesztett-fel a' háza' ajtaja felibe: „Egy Fiam, 's eggy Ötsém hartzolnak a' Hazáért: bé lesz zárva előttök az ajtóm, ha rosszul viselik magokat.“

Következendő tizimű nyomtatvány érkezett tegnap hozzánk Magyar Országról:

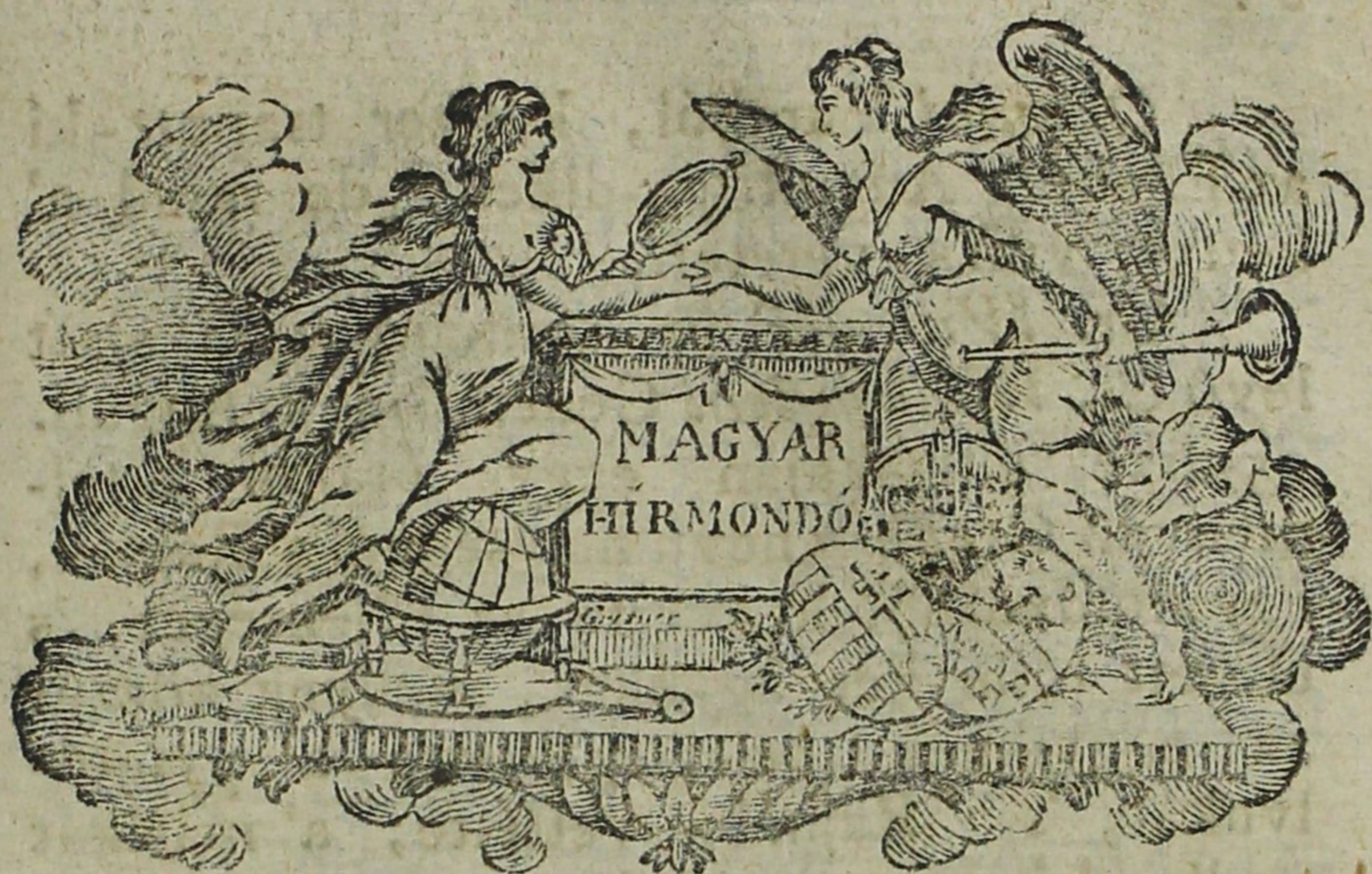
A' Frantziák' Szabadságának Fája, mellyet Pünkösöd után való XXV, Vasárnapon, a' mustár-magról tartatott Prédikáziónak alkalmatosságával, a' Német Nemzetnek hasznos tanúságára, egy Lelki-Atya, élő nyelven elő-adott, és nyomtatásban ki-botsátott, Botzen nevezetű Tirolisi Városban. 1792. — A' Német nyelvet nem tudó Hazafiaknak kedvéért Magyarra fordította Berta György, a' Győri Királyi Deák Oskolákban a' Szelíd Tudományok' Iffjabbik Tanítója. — Nyomt. Györött Streibik József betüivel. — A' megnevezett Fordító Úr szándékozik ki-adni leg-fellyebb nyolcz hetek' múlva, néhai

Frantzia Király *XVI. Lajos'* egész életének
's halálának históriáját is.

J e l e n t é s.

Tumler János Besztertze - Bányai
Könyv-nyomtató el - tökélettelte magában,
hogy a' könyv - nyomtatást többé nem űzi:
azon okból az egész könyv nyomtató Műhelyét
minden nyomtató betűkkel, három préssel,
's ehez tartozandó eszközökkel, és minden
ki nyomtatott könyvekkel eladni szándékozik.
Ennek meg-vevésére okúl szolgálhatnak: mind
a' Városnak fekvése, mind a' Dikaszteriumok,
mellyek ott találhatnának: mind pediglen a' kö-
zel lévő sok jó papiros-malmok. Annakokáért
azok, a' kiknek kedvek volna ezen Könyv
nyomtató Műhelynek meg-vevésére, kérettet-
nek, hogy fenn nevezett Tumler János Könyv-
nyomtatónál Mind-szent Havának (October-
nek) 15. napjáig magokat jelenteni ne terhel-
tessenek.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(20.)

Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
(Septembernek) 6-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

Hadi Környütlállások.

Dünkirchen Várától nem vóltak már
mellzebb az eggyesültt Seregek Auguft. 24-
dikén, jobb kéz felől, négy száz ölnyinél;
de ezen közel lett menetelt igen tüzes, és
véres hartz előzte-meg, melly, más Vité-
zeinken kívül, ama' derék Generálisunktól
Gróf *Dalton* Feldmarsall - Lieutenanttől is
meg - fosztott bennünket. — A' mind két
részről lett veszteséget ezután fogja meg-
írni Hg *Koburg*.

Quesnoi Várából, kétszer tsapott - ki az Ellenség Auguft. 25-dikén; de mind a' kétszer vissza - veretett.

Gr. *Wurmser*' fő kormányozása alatt lévő Gr. *Wolkenstein* Generálisunk Auguft. 25-dike' éjtfzakáján egy órakor általmenvén *Greffern* nevű helységnél a' Rajnán, egy földvárból ki - verte az Ellenséget, 's el-vett tőlle két ágyúkat, mellyek között az egyiknek bé - fzegeztette a' gyújtólyukát, 's a' Rajnába vettette; a' másikat pedig el-hozta magával.

A' *Valentziai* Kapitulátziónak világos értelme ellen, olly vakmerőségre vetemedt egy Frantzia Oberstlieutenant az el bortsátott garnizonbéliék között, hogy újra fegyvert fogott ellenünk: de meg járta, mert fegyveres kézzel esvén rabságunkba, a' hadi törvények szerént, 's másoknak tanúságokra, *Valentzia* Vára előtt agyon lövetett.

A' *Roussilloni* Frantzia Grófságnak *Prades* nevű Városát, el foglalták Jul. 30-dikán a' Spanyolok. Onnan mentek egyenesen *Ville Franche* nevezetű Fr. Vár felé, 's azt úgy bé kerítették, hogy *Mont-Louis* Várával semmi egyesülése annakutánna nem lehetett.

Spanyol - Országban, mind konfiskáltattak az onnan ki - hajtott Frantziáknak jószágai. Híre menvén ennek *Frantzia - Országba*: ottan is el-foglaltattak hasonló-

képpen minden jószágaik a' *Spanyol-Országi*aknak, mellyekből meg-térítettik a' károk mind azoknak, valakik *Spanyol-Országból* lett ki-hajtatások, vagy a' *Spanyolok*nak *Frantzia-Országba* lett bé-üzések által meg-károsítottak.

Hollandiából újra öt *Batalionok* küldettek az *Orániai* örökös *Hertzeg' Seregé*hez, melly *Hertzeg Koburg' Ármádiájával* vagyon egyesítve.

A' melly *Portugallus* hajós *Sereg*-osztályról írtuk vala *G árkusunkban*, hogy a' *Portsmouthi* *Ánglus* ki-kötő helybe érkezett: annak *Vezére* *Ns Briton*, sok más *Tiszt-társaival* együtt, személlýessen bé-mutattatott *Augúst. 14-dikén* a' *Nagy-Britanniai Királynak*, következendő nap pedig a' *Királynénak* is, és mind a' két *Felségektől* különös kegyességgel fogadtattak. *N. Britanniai Státus-Titoknok Lord Grenville* meg-vendégelte ezen *Portugallus Tiszt Urakat* *Aug. 14-dikén*, melly vendégségben jelen vóltak minden *N. Britanniai Státus - Titoknokok*, és *Ministerek* is, a' *Londoni Portugallus Követtel*, *d' Almeida* Úrral együtt.

Az újjabb *Londoni Tudósítások* szerént nagyobb erővel mutatta magát a' *Frantzia* hajós *Sereg*, mint vólt előbb a' közönséges vélekedés felőle; és ugyan azért még egy-nehány első nagyságú fegyveres hajókkal kellett szaporítani a' *Lord Howe' kormá-*

nyozása alatt lévő Ánglus hajós Sereget is. Az említett Frantzia Flottát (tengeri vagy hajós Sereget) *Morand de Galles* nevezetű Vitze-Admirális kormányozza, a' ki nevezetes szolgálatokat tett vólt *Suffren* Admirál alatt Indiában.

Azt írják *Londonból*, hogy nem tsak *Martinique*, hanem *Guadeloupe* Frantzia Szigetet se foglalhatta-el *Gardner* Ánglus Admirális.

Az *Amerikai* egyesültt 13 Tartományok bé nem botsátják a' magok ki-kötő helyeik-be az *Anglus*, és *Spanyol* hajókat: ha valamelly el-fogott *Frantzia* hajó vagyon azokkal; bé-fogadják ellenben a' *Frantzia* hajókat: ha Ánglus vagy *Spanyol* el-fogott hajót vífznek is magokkal. Ezt nem azért tselekefzik az *Amerikai Szabad-Státusok*, mintha hadat kívánnának kezdeni az *Anglusokkal*, és *Spanyolokkal*; — hanem azt mondják, hogy kötelesek ők, úgy tselekedni, a' 22-dik és 23-dik tzikkelyei szerént azon kötésnek, melly lett ő közöttök, és Fr. Ország között 1778-dik esztendőben.

Egy *Stokholmi Levél* — melly költ Auguft. 16-dikán — 15-re teszi azon *Svéd* kereskedő hajóknak számát, mellyek Fran. Ország felé való útazásokban, nagyobb rélzént a' *Spanyolok* által el-fogattak.

Az *Orosz Tsászárné* jelentésére, azt felelte — egy *Koppenhágai Levél* szerént — a' *Dánus Udvar*, hogy mivelő, mind ez

ideig egyikhez se hajlott a' hadakozó Felek között: tehát ezentúl sem akadályoztathatja-meg a' maga Országabéli Kalmároknak Frantzia Országgal való kereskedéseket.

A' *Nizzai* Grófság, *Frantzia*-Országhoz kaptsolta magát Július' 21-dikén, és ebbéli maga el-tökéllését Deputátussai által adta tudtára *Párisban* a' Nemzet - Gyűlésének. A' fő Városban *Nizzában* ment végbe az esküvés az említett napon; estve, száz ágyúk süttettek ki, 's éjtszakára ki vólt világosítva az egész Város.

A' leg - közelebb érkezett *Olasz* Újságokból azt olvassuk, hogy *Tenda* nevezetű Városban (melly a' *Nizzai* Grófsághoz tartozik ugyan, de azért nem a' *Frantziák'*, hanem az egyesült Tsász. Kir., és *Pedemontziumi* Seregek' kezeik között vagyon) Auguszt. 11-dikén egy *Rocchettai Rondenelli* nevű híres Orvos fogatott - el, és mindjárt *Saorgio* Várába vitetett. Ez az Ember paraszt ruhába öltözött, úgy hódította a' Népet a' *Frantziák'* részére.

Egy *Turini* Levél, mely költ Auguszt. 21-dikén, azt írja, hogy egy tengeri Sereg, mely Ánglus, és Spanyol hadi hajókból állott - ölvve, négy tsapatokra oszlott, 's körül - fogta a' *Nizzai* Grófságnak tengeri részét. Az első tsapat t. i., mely a' legnagyobb, *Nizza*, és *Villafranca* Városai előtt állapodott-meg; a' másik *Vintimiglia*; a' 3-dik *Antibo*; a' 4-dik *Jeres* előtt. Az

első tsapat meg-izente *Nizza* Városába a' Frantziáknak, hogy Auguszt. 18-dikára kitakarodjanak a' *Szárdiniai* Király' birtokaiból.

A' Frantzia Némzet - Gyűlésének 16-dik Augustusi Ülésében így szóllott amaz esmeretes nevű *Barrere*: „Még eddig nem esmérték a' mi Generálissaink a' Frantziáknak természeti tulajdonságokat. Nem kell nekünk azt várni, hogy meg-támadja az Ellenség a' mi Táborunkat. Az eggyez a' mi természetünkkel, hogy egyszerre rontsunk az Ellenségre, 's szökjünk vele szembe. Ez a' hadakozása' módja egy szabad Népnek, melly sebes viz' módjára el-seper mindent, valami hátráltatni akarja a' menetelét.“

A' 18-dik Augustusi Ülésben, így szóllott *Duhem* nevű Tagja a' N. Gyűlésnek: „Hogy utólszor valék Kommisszárius, kitanúltam én annak alkalmatosságával minden szörnyűségeket, mellyek elkövettettek rólunkról *Belgyiomban*. A' Seregek' Kormányozói nem egyebet kerestek, hanem tsupán a' magok szerentséjeket. Én kívánom, hogy rendeltessék egy hat Tagokból álló Kommisszió, a' melly járjon végére: mint viselték magokat a' Seregek' Kormányozói, a' Gondviselők, és a' Ministerek, a' kik mostani veszedelmeink' örvénnyébe buktattak bennünket, az erőltetések által. *Lebrün* Exministert kivált.

képpen fel kell keresni. Annál el-halaszthatatlanabb ezen kommandálásomnak telyesítése: mivel a' *Belgyiomba* való visszamenetelnek talán fizinte a' pertzén vagyunk. " *Dühem'* tanáttsát nem csak figyelmetessen meg-halgatta a' N. Gyűlés, hanem N. Gy. si végzéssé is tsinálta azt.

A' *Gazette de France* nevezetű Párisi Újságnak Auguszt. 16-dikán költt Darabja, következő módon adja-elő a' Frantzia Közöns. Társaságnak talpon álló fegyveres erejét. Az északi Sereg, úgymond, áll: 120585 Emberből; az *Ardennesi*: 40132-ből; a' *Móseli*: 83268; a' *Rajnai* 114577; az *Alpesi*: 40489-ből; az *Olasz-Országi*: 29275-ből; a' napkeleti *Pireneusi*: 24446; a' napnyugoti *Pireneusi*: 30 ezerből; a' *Rochellei*: 41170-ből; a' *Bresti*: 32539-ből; a' *Cherbourgi*: 15481-ből; a' *Lyon* Városát ostromló: 12 ezerből; a' *Durancei* 18 ezerből.

(Kár már, hogy eggy úttal az ellenkező fegyveres erőt is öfzve nem summálta a' *Gazette de France*, úgymint a' két rendbéli Insurgens Frantziák' fegyveres erejeket: a' Királyt-kívánókéét; és a' Párisból megszökött N. Gyűlési Tagokét (rövidebben: a' *Rojalistákét*, és *Buzotistákét*); — továbbá: a' *Római* Tsászáráét, a' *Német-Birodalmét*, a' *Prussziai* Királyét, az *Anglus*, *Spanyol*, *Portugallus*, *Orosz*, és *Nápolyi* Udvarokét, 's a' *Hollandiai* Köz. Társaságét.)

A' fellyebb elő - számláltt 13 Frantzia Seregek' summája , megy öfzveséggel: 601902 főre; hanem Auguft. 12-dikén azt végezte a' N. Gyűlése, hogy újjonnan 50 ezer lovasság, és 350 ezer gyalogság állítasson - ki. Ezen elő - adás fzerént tehát állott volna a' Frantzia fegyveres erő egy millió 's 1902 Emberekből. De ezzel a' számmal sem elégedett-meg a' N. Gyűlése, hanem azt állította-meg Auguft. 16-dikán, a' mi már el vólt előbb végezve a' *mindenható* Jákobinus-Klúbban: hogy t. i. kellyenfel egész *Frantzia-Ország*, és fogjon fegyvert. Ezen szándéknak végre - hajtására, 18 N. Gyűlési Komisszáriusok választattak ki, a' kik arra való tellyes hatalommal is fel-ruháztattak, hogy valahol gyanús Tisztviselőket látándanak: azokat ki-rakhassák hivatallyokból , 's másokat tehessenek azoknak helyébe.

A' Frantzia Nemzet - Gyűlését, arról tudósította *Julien* nevű Tag, Auguft. 14-dikén, hogy a' Közöns. Társaság' hajós Legénnyekének száma hat ezer új Matrózokkal nevededett az által, hogy 130 kereskedő hajók érkeztenek - vissza a' Szigetekből.

Frantzia Generálisok' sorsa.

Anselme Generális után , nem soká bírhatá *Brunet* Generális a' *Nizzai* Grófság-béli Frantzia Vezérséget: úgymint a' mellytől meg-fosztaték a' múltt Auguft. 8-dikán,

's Párisba tztáltatott, hogy adja okát: miért nem ment a' *Marsiliaiak* ellen, a' mint parantsoltatott nékie.

Frantzia - Flandriából vason vitetett *Párisba*, a' *Kasszeli Tábor'* Kommendánsa *Omoran* Generális. Ez *Irlandiából* szakadt *Frantzia Országba*, és a' *Fran. Revolutzió'* kezdetétől fogva nagy Barátjok vólt a' *Jákobinusoknak*, 's most egyszerre ki-esett a' grátziából: mivel azzal vádoltatott, hogy ő is egyget értett *Küszttinnel*. — Ezt, 's az ehez hasonló más történeteket látván a' *Philippevillei* Komendáns (néhai Vadász-Kapitány) tartott töle, hogy ő reá is igen könnyen reá kerülhet a' sor: azért is egész familiájával együtt oda hagyta *Frantzia Országot*. — Kéttség - kívül *Beauharnois* Vezér is azért kérte a' N. Gyűlését, hogy vegye - le rólla a' Vezérséget, 's engedje - meg néki: hadd szolgálhasson úgy, mint *Volontér*.

Küsztín, Auguszt. 15-dikén állíttatott először a' *Revolutzionális - Törvényfzék* eleibe. A' *Prézes'* első kérdése e' vólt hozzája: Kinek hivják *Kegyelmedet*? F. *Küsztín Ádám Filepnek*. 2-dik Kér. Hány esztendő's *Klmed*? F. 52 esztendő's. 3-dik K. Mitsoda hivatalbéli személly *Kelmed*? F. Én *Polgár* vagyok, 's az *Északi*, és *Ardennessi* Seregnék *Fő Vezére*. — Ezen közönséges kérdések után, így szóllott hozzá *Kátói* tekintettel a' *Prézes*: *Küsztín*

Ádám Filep! az a' vád Kegyelmed ellen, hogy vissza - élt Generálisi hivatallyával; árulója volt a' Nemzetnek: — mivelhogy *Máintz, Conde, és Valenciennes Városait,* a' Közöséges Társasághoz tartozott élésházákat, fegyver - tartó épületeket 's a' t. kezeikbe jádzott a' mi Ellenségeinknek, melly tselekedet ellenkezik a' Törvénnel. Hosszasan kérdezősködött ennekutánna tőle a' Prézes, sok különös tárgyak eránt. — *Küsztín*, minden kérdésre bátran és eszesen felelt; annakutánna ismét vissza - vitetett a' *Conciergerie* nevű fog-házba. A' Jákobinusok' kívánsága tsak az: hogy gillotínoztatni kell *Küsztínt*. — *Houchard* Generálist is Haza-árulónak kiáltották - ki. Az ő mesterségek az is, hogy *Ferrand* Gen., a' ki *Valentziában* vala Komendáns, Aug. 16-dikán bé-tsukatott véletlen a' *Conciergerie*be.

Ama' vad emlékezetű *Marát* után való Fejek a' Párisi Jákobinusoknak *Robespierre* úgy ítélte a' *Küsztín*' meg - ölettetéséről, még 12-dik Augustusi Ülésében magának a' Nemzet - Gyűlésének, hogy első jel - adás lenne az a' Frantziáknak, a' magok Ellenségeiken való győzedelmeskedésre. — Azt is lobbantják most szemeire a' szegény *Küsztínnek*: miért hogy abban az időben, midőn még *Landau*' környékén vezérkedett volt, el nem foglalta a' *Bruntrutti* passzusokat (szoros járásokat)

a' mint *Lukner* Fő Vezér parantsolta nékie? Továbbá: miért mondta azt, midőn meghallotta *XVI. Lajos'* halálát: „Nem kelle vala, úgymond, meg-ölni; jobb lett volna tartani, mint Kezest.“

Az *Abtey* nevű tömlözben ülnek: *Dagobert, la Roque*, és *Desbouyty* Generálisok. Az utól említett, Feje vólt az északi Sereg' Generál-Stabjának.

Ferrieres Generális ellen, a' ki sok ideig vólt veszekedő társa *Küsztinnek*, vádat küldöttek a' *Straszburgi* Jákobinusok *Párisba*.

Az északi Seregnek *Küsztin* után lett Kormányozója, Gen. *Kilmain*, le-esett a' mint írják a' Vezéri poltizról, azért: hogy oda hagyta a' *Camp de Caesari* erős tábort, minden szarentse-próbálás nélkül.

L'Escuyer Generális, fejével adóza érte *Augustus'* 14-dikén, hogy *Bellegarde* nevezetű Komisszáriussát a' N. Gyűlésnek, árestomba akarta tétetni *Dümurié'* parantsolatjára.

Elegyes Tudósítások.

Néhai Svéd Király *III. Gustáv'* emlékezetére egy szép pénz készült *Stokholm*-ban, mellynek egyik felén szemléltetik a' meg-lövetett Felségnek borostyán ágakkal kofzorúzott Mellyj-képe; másik felén pedig az *Oeta*-hegye, 's ennek tetején egy égő rakás fa (*rogus*), a' melly mellett feküsznek *Herkules* *Musagetesnek* a' buzogánnya,

és hárfája. A' lángok között ki-emelkedni láttatik a' tsillagok felé Herkules' Géniusza. Az alól-írás ez: *Majorque videri coepit.* ('s nagyobbak kezdett látfzani.)

A' *Portugalliai* Királynéről nints már semmi reménység, az újjabb tudósítások szerént, hogy valaha elmebéli nyavalyájából ki-épüllyön.

A' *Moguntziai* Választó-Hertzeg, hogy annál erősebb fundamentomra helyheztethesse a' most vissza-állítandó tsendességet: meg-kérdezte minden Polgárt, kinek mi panassa lehet?

Ezen folyó September hónapnak 15-dikén Öröm-innepet fog tartatni az *Orosz* Tsászárné, a' Törökökkel *Jassy* Városában kötött békességnek emlékezetére; melly innepnek fényességét, és örvendetességét nevelni fogja az is, hogy szemmel látó tanúja lesz annak a' *Pétersburgban* tartózkodó Török Követ.

Azon szerentsétlen Frantziák között, a' kik oda hagyták Hazájokat, 's Ángliába mentek - által: sokan lötték már agyon magokat.

A' nállunk fogva lévő néhai Frantzia Had-Minister *Börnonvilly* el-maradt vólt, betegsége miatt, *Camussal* együtt a' több rab-társaitól, kik *Tseh*-Országának *Éger* nevezetű erős Városába szállíttattak; de már most mind együtt vagynak *Éger* Városában. — *Culmbach*, és *Bayreuth*

Német - Birodalmi Városokban nevezetes látni - valójok vólt *Börnönvilly*, és *Camus* Uraknak. *Culmbachban* t. i. *Moguntzia'* vissza-nyerésének, *Bayreuthban* pedig *Valentzia'* meg-vételének öröm - innepe.

Frantzia Ország.

Néhai *XVI. Lajosnak* szereztsétlen Özvegyéről a' mik íródtak mostanság, azon az eggyen kívül, hogy a' *Conciergeriebe* vitetett által, a' *Templom* nevű épületből, nem ok nélkül láttattak előttünk gyanúsoknak; azért nem is közlöttük azokat — Egyéb valóságot most se' írhatunk felőle, hanem hogy a' *Revolutziónális Törvény* szék' Vádoló Prókátorának kérésére, azt végezte a' N. Gy. Aug. 19-dikén, hogy a' *Törvényhozásra*, és a' *Közönséges bátorságra* ügyelő Deputátziók adjanak által az említett Vádoló Prókátornak, nyoltz napok alatt minden Írásokat, mellyek *Mária Antonia'* ügyét tárgyazzák.

A' fogva lévő Nemzet Gyülési Tagokra, úgymint *Lamarliere*, *Brissot*, *Gensonne*, *Vergniaux*, *Guadet*, és *Duperretre* nézve is a' végeztetett ugyan azon eggy időben, hogy mind az ellenek való Vádatkat, mind a' próbákat által küldjék nyoltz napok alatt a' meg nevezett két Deputátziók a' *Revolutziónáris Törvény - Széknek*.

Ezer hat száz hetvennégy millió, hat száz kilentzvenöt ezer, öt száz tíz lívrára

betsültetnek a' ki - költözött Frantziáktól maradott fekvő jószágok ; az ingó - bingó jószágok pedig, a' mellyek röllok maradtak, 114 millióra.

A' melly magános adósságokat törvényesen hagyott maga után *XVI. Lajos*, azokat nem fizetteti többé a' Nemzet-Gyűlése.

Mivel igen bőv aratás vólt egész Frantzia Országban : tehát a' N. Gyűlése száz milliókat rendelt a' végre, hogy mind az 546 Distriktusaiban az Orzágnak tartalék élés-házak állíttassanak-fel.

Tsendesen ment végbe *Párisban* Aug. 10-dikén az újj Konstitutióznak, vagy a' mint másképpen neveztetik a' Közönséges Társaság egységének, és megoszthatatlanságának Innepe: mert a' Strásákon kívül senkinek se' szabad vólt fegyvert vinni magával, sőt nem vólt szabad még tsak páltzát is: hanem a' Nemzet-Gyűlése' Tagjai búza - kalászt vittek kezeikben; az Ország-nak különbkülönb részeiből *Párisba* gyűlekezett Bízatosok pedig, egyik kezekben egy kis dárdát, a' másokban pedig olaj-ágot; más személlyek, szabad tetfzések szerezént való jegyeket, mellyekkel a' magok hivatallyokat, vagy életek' nemét tzíme-rezték.

Egy *Párisi Újság* azt írja a' 10-dik Augusztusi Innep -járásról, hogy azért nem

tartatott abban nagyobb *Symmetria* (ögyelgés nélkül való tsinosabb rend): hogy az egyenlőségnek képe, önnön valóságában ábrázoltassék az által.

Éllyen Pethion! — nem tsak kiábálták ezt elztendővel ez előtt Párisban, hanem papirosra írva kalap mellett is hordozták: mivelhogy annál fogva szabadon tettek mindent. A' kikre reájok mosolyodott *Pethionné*: szerentséseknék tartották magokat. — Ez a' szerentsésítő Asszony — most már egy szerentsétlen rab, Fiastol egygyütt, a' *Ste Pelagie* nevü Párisi tömlöztben. — Magának *Pethionnak* tüstént gillotint kiáltana a' Nép, mihelyt szemei eleibe keríthetné.

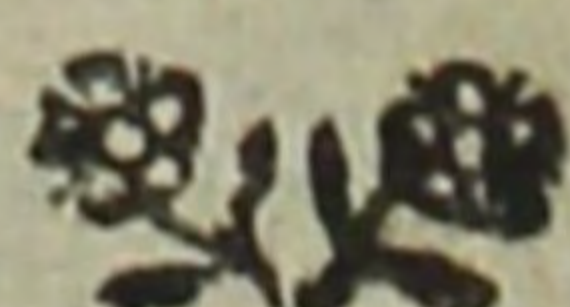
A' mostani *Párisi* Komendánst *Henriot* meg-ajándékozta *Pache* Polgármester egy nyomtatvánnyával az új Konstitutió-nak, 's kérte, hogy tanúlná-meg azt jól, és annak foglalatja szerént vigyázna magára szorgalmatosabban, hogy senkit is meg ne sértsen, a' maga személlyes bátorságára nézve, a' melly szent jussok az Embereknek. — Olly vak-buzgóságú Páriotának írják t. i. ezt a' *Henriot*ot, hogy már ő mindjárt el-fogatta az Embert, ha annak ábrázatja gyanúsnak látszott az ő szemei előtt.

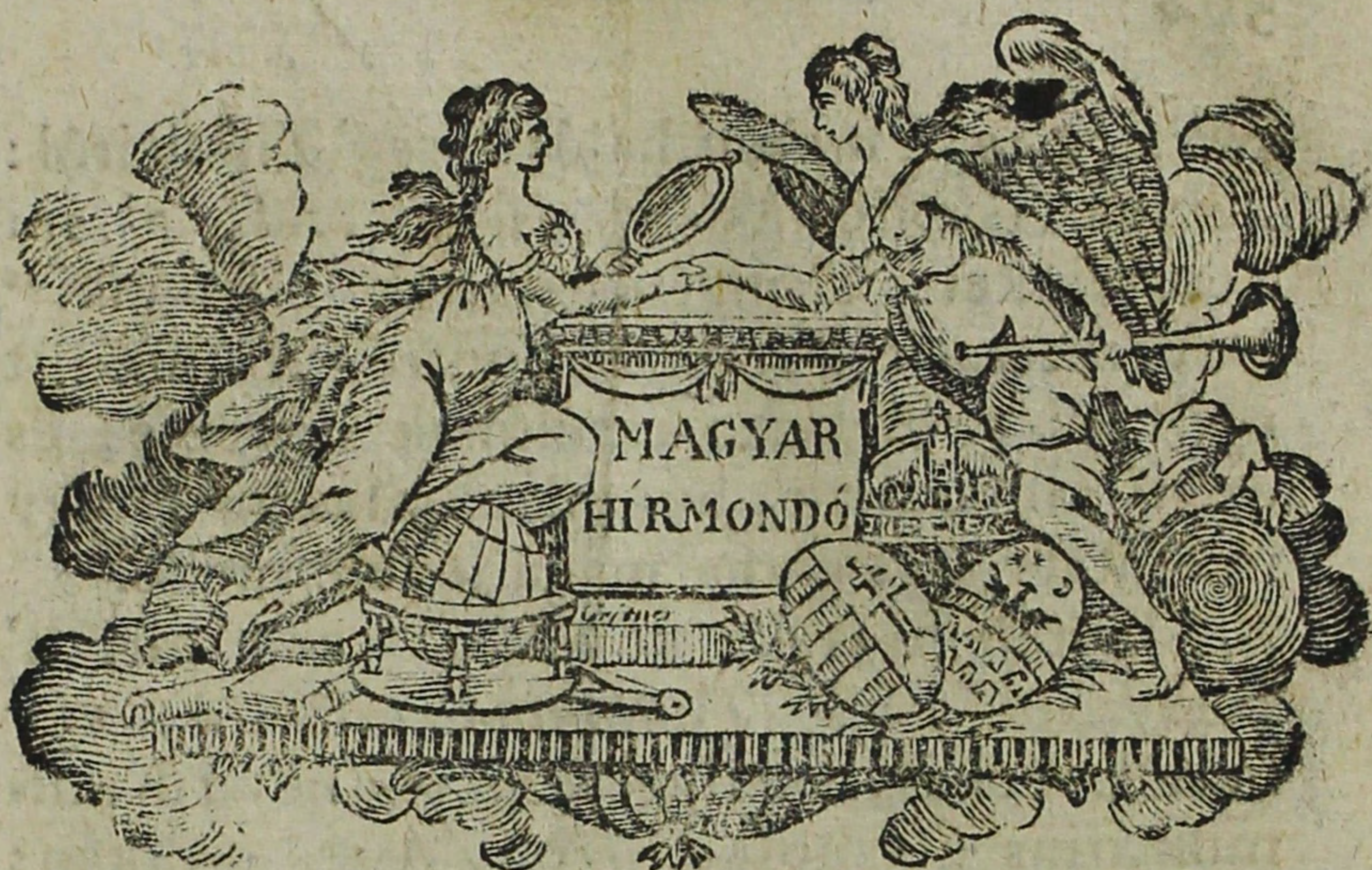
*Magyar Ország.**Pestről, Septemb. első napján.*

+ „Vitze - Tárnokmester Mélt. *Ürményi Bernát* Úr, Auguszt. 30-dik napján végezte ditséretes életét. — *Tétényi* mulattságra indulá-le ma innen a' Dunán Nádor-Ispány ö Kir. Fő-Hertzege, sok más Méltóságokkal együtt, musika - szó, és lövöldözések között. Sokan ki-takarodtak nézésére mind *Buda*, mind *Pest* Városából. — A' *Budai*, *Pesti*, és *Szent-Endrői* szőlős Gazdák vakarják a' fejeket: mert a' termés ugyan átallyában meg-lehetössen, néhol még bőven is vagyon; de tellyességgel nem akar érni a' szőlő. Nehezen lesznek jó borok.“

J e l e n t é s.

Püspöki *Vác*z Városában, *Pest*-Vármegyében, két mézfárszék, két házzal együtt árrúba botsáttattak, a' mézfárszékhez tartozandó minden requisitumokkal együtt; — a' kinek kedve volna a' megvételre, 's bővebb tudósítást kívánna: jelentse magát *Vác*zon az özvegy Mézfárosnénál, *Koppi Katalinnál*.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E L.

(21.)

Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
 (Septembernek) 10-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

A' *Marsziliai*, és *Touloni* Frantziákról azt írják, hogy a' hozzájuk érkezett Ánglus hadi hajókat két kézzel bé - fogadták a' magok ki - kötő helyeikbe. — Ha nem közölhetjük is még most ezen hírt úgy, mint egész bizonyosságot: bátran mondhatjuk mindazáltal felőle, hogy az éppen nem hihetetlen; mert egy *Luillier* nevű N. Gyűlési Tag, a' ki Kommisszáriusnak küldetett *Avenióba*, így írt onnan Aug. 6-kán

Párisba, a' *Touloni* hajós Sereg' Tisztjeiről :
 „Ezek tsábították - el, úgymond, a' mi
 Seregeinket, 's marsiroztatták ellenünk.“
 Nevezetessen *Truguet* Contre - Admirálist
 nyilván - való Haza - árúlónak nevezte, és
 ezen állításának bé - bizonyítására, egy
 nyomtatványt zárt a' maga levele mellé.

Hitelessé teszi továbbá ezen hirt a'
Márszilia, és *Touloniak* részéről, egy
 más Levél is, mellyet *Albitte* nevű Kom-
 misszárius útasított *Párisba* Aug. 3-dikán:

Marszilia, és *Toulon* ugymond nem
 hagynak alább semmit is a' kontrarevolu-
 tzióból; a' Pátriótákat tömlöztözik; négy
 Tagjait a' Nemzet Gyűlésének vason gyö-
 trik. — A' hajós seregbéli Tisztek leg főbb
 eszközlők ott a' Nép' tévelygésének.

Ezeket a' Leveleket maga *Barrere* ter-
 jeltette eleibe a' N. Gy. nek, Aug. 12-dik
 én a' Közjóra ügyelő Deputáció nevében;
 a' midőn, hosszasán mutogatta, hogy a'
 belső Frantzia hadnak két ágai: tsak neve-
 zetjekre nézve különböztek: a' tzellyok
 azonban valósággal egy mind a' magokat
 nyilván úgy nevezett Rojalistáknak, mind
 pedig a' *Párisból* el-szökött Nemzet - Gyű-
 lési Tagok Követőinek, minéműek p. o.
 a' *Lyoniak*, *Mársziliaiak* 's a' t. *Lyonra*
 nézve fel hozta egy *Salicetti* nevezetű Nem-
 zet Gyűlési Kommisszáriusnak tanúbizony-
 ságát, a' ki is *Korszika* szigetéből jöven,
 a' mint kerefstül utazott volna *Lyon* Vá-

rosán sok felé hallotta ott, hogy kiáltozták: *Éllyen XVII. Lajos!* — *Marsziliáról*, azt mondotta *Barrere* a' már egyszer említett *Luillier*' tudósítása szerént: hogy ott, tiz procentóval mennek alább az olyan papiros pénzek, mellyeken nints a' Királyi kép. A' Kereskedők nyilván beszélik, hogy nem lehet Király nélkül lenni; *Orleant* (a' néhai *Aureliánusi* Hget) Spanyol Országba akarják küldeni a' *Mársziliaiak*. Azért akartak ők *Párisba* menni, hogy ki szabadítsák *Maria Antóniát* a' *Templomból*, és ki kiáltsák Királynak 17-dik Lajost.

A' mi illeti a' *Lyoniaknak* szándékjokban való állhatatosságokat, magok' elfizánásokat, és nagy hadi erejeket, következőképpen szóllott ezen tárgyakról *Barrere*, a' már fellyebb említett napon: „*Lyonnál*, úgymond, folyt a' vér Aug. 8-dikán. Nem lehet le-törni a' szarvát ezen Városnak. Az el-fogott levelek szerént, szakadatlanúl menydörögnek az ágyúk belölle; és úgy látszik, hogy a' *Lyoniak* fognak diadalmaskodni, kiknek ellent-állások miatt semmit se tehet az *Alpesi Sereg*.“ — Az említett leveleket, Aug. 9-dikén útasították *Lyon* Városának Kormányozói, mellyeknek a' vólt a' foglalatjuk, hogy Aug. 8-dikán egy Trombitást küldött-bé *Lyonba* a' Republikánus Seregnél lévő *Dubois-Crancé* nevezetű Komisszárus,

és eggy óránnyi időt szabott a' Városnak, a' melly alatt magát meg - adhatja. Eltelvén az óra, 15 ágyú - lövéseket tett az előljáró republ. Sereg: a' midőn ki-rohantak a' Lyoniak, 's le - vágta 200 Embert a' *Dubois - Crancé*' Seregéből. „Ma — így folytatták írásokat a' Lyoni Kormányozók — újra kezdődik a' viadal. Mi, inkább meg - halunk: mint sem az *Anarchia*' (Fejetlenség') áldozatai legyünk.“ — A' N. Gyűlésének 18-dik Augusztusi Ülésében jelentette *Barrere*, hogy újra vólt verekedés a' Lyoniak, és a' Republikánusok között, 's azt mondotta, hogy nem is lehet reménység, a' Lyoniaknak szép szerént való magok' meg-adásokhoz, úgymint a' kiknek két száz kélz ágyúik, 80 ezer Embereik, 's a' *Saone-vize*' partján erős sántzaik vannak. — Ezen jelentésére *Barrerének*, két millió livrát adatott a' N. Gyűlése a' Had-Ministernek, hogy tegyen fogatosabb rendelkezéseket a' Lyoniak ellen.

A' tulajdonképpen úgy-nevezett *Rojalisták* ellen szerentséssen folytatták a' hadat, Augusztusnak közepe tájján a' Fran. Közöns. Társaság' Seregei, *Barrere*' elő - adása szerént.

Erőssen rajta van a' Fr. Nemzet Gyűlése, hogy fel fegyverkeztethesse a' Frantzia Iffjuságot, az egyesültt Hatalmasságok ellen.

De az egyesültt Hatalmasságok is hozzá látnak a' dologhoz:

Quesnoi Vára körül, hozzá kezdetett az ostrom - árkok' ásatásához Gr. *Clerfait*, Auguszt. 28-dika' éjtfzakáján tizeneggy óra-kor, 's fzerentsés elő - menetellel folytat-tatja azt: ámbár erőssen tüzel is ki-felé az Ellenség.

Frantzia-Flandriában Templeneuvenél Kavanagh - Regementünkbeli Kapitány *Pechtold* közikbe tsapott 200 gyalog Frantziáknak Auguszt. 26-dikán reggel, 30 Vasasokkal: 40t le-aprított közzülök, 's egy Tisztet 14-ed magával el-fogott. Részünkről két Vasasok kaptak sebet.

Fr. Hennegauban, húszig való Tsáfzár-Huszárok, és *Lobkovitz* könnyü Lovasok, 40 gyalog, és 30 lovas Frantziákból tsak hamar húszat szabdaltak-le Auguszt. 26-dikán; egy Dragonyos Tisztet pedig, kilentzed magával eggyütt el-fogtak.

Auguszt. 27-dikén reggel, hat ezerig való lovas és gyalog Frantziáság lövöldözni kezdte hét ágyúkkal, a' *Cysoingi* erdő-tsútsnál (Fr. Flandriában) lévő V forma sántzolásunkat (Flesche); de olly rendeléseket tett *Beaulieu* F. M. Lieut.tunk, hogy egynéhány száz Frantziák a' tsata - piatzon maradtak; 's diadalmas Seregünk 4 ágyúkat nyert egész készülettel.

Lanoynál, a' Hollandusok is hatalmasan vissza-verték az Ellenséget, 's el-vettek tőle két ágyúkat.

A' *Zweybrückeni* Hertzezségnek *Berg-*

zabern nevű Városa tájján, Alsó - Alsátzia' szélén ismét nagy vesztesége vólt az Ellen-ségnek, Auguszt. 27-dikén. — Részünkről, 64-en estek-el, 134-en kaptak sebet, 's 14-en nem találtatnak.

Az egyesült Tsász. Királyi, és *Pedemontziumi* Seregeknek, következő nyereségeiket írják az újjabb Tudósítások:

Auguszt. 15-dikén, Szárdiniai Kapitány *Cauvin*, tiz Frantziákat fogott *Malinetta'* tájján a' *Nizzai* Grófságban.

Auguszt. 16-dika' éjtszakáján, *Bonaud* Kapitány meg-támadott *Tueschnél*, ugyan tsak a' *Nizzai* Grófságban egy 3 ágyús Fr. sántzot, 's le-aprított abban egy Kapitányt, és sok Közembereket; 51 Frantziákat rabjaivá tett, 's az ágyúkat is el-nyerte.

Montferrat Hertzeg, a' ki egy Országot vezérli a' fellyebb említett Seregeknek *Szabaudiában*, egész' a' határ-szélekig *Valliserlandig* nyomta Auguszt. 16-dikán a' Frantziákat, melly alkalmatossággal el is fogott 6ot közzülök. A' Hertzeg' Népéből 6 Ember kapott sebet.

Tsász. Kir. Generális Gróf *Strassoldo*, a' ki Frantzia földön fekszik a' kormányozása alatt lévő Tsász. Kir., és *Pedemontz.* Katonasággal meg-támadott Aug. 15-dikén hatvan Frantziákat, midőn éppen két ágyút vontattak azok egyik völgyből a' másikba;

's minekutánna húszat le-kaszabolt volna közülök, magáéivá tette a' két ágyúkat. Más helyen rajtok ment 40 Frantziákon, 's tizet közülök le-vágott; a' többeket pedig el-fogta.

A' *Szárdiniai* Király, maga személlyes jelenléte által is kívánta lelkesíteni Seregeit; azért is hozzájok indult Auguszt. 21-dikén *Turinból*. A' külső, és belső dolgokra ügyelő Minisztériumok', és Kabinéttbéli két két Szekretáriusokon kívül magával vitte a' Gyóntató Attyát, 's Alamisna-ösztogatóját is, egy Káplánnnyával, és a' Királyi Kantzelláriust, egy Titoknokjával egygyütt.

A' *Frantziák* ellen rendeltt *Nápolyi* hajós Sereg egészen készen vólt már, az újjabb tudósítások fzerént, Aug. 20-dikán, 's várta minden órán az indulása eránt való parantsolatot. Áll négy első nagyságú, és 98 különb-különb-féle kissebb hajókból, mellyeken öszveséggel 618 ágyúk, és 8614 Emberek vagynak.

Némelly *Londoni* Újságok után, mellyek a' Minisztérium' részén vagynak, azt írta Augusztusnak 20-dikán *Londonból* egy magános Levél, hogy hét Hollandus hadi hajók szándékoztak a' közép tengerre menni Anglus tengeri Vezér *Hood*' Seregéhez: mivelhogy ennek egy része napnyúgoti Indiába akart indulni.

Dünkirchennél, Aug. 24-dikén, 49 Ember és 15 hüllott-el a' Ts. K. Sereg-ofztály' részéről; 's 157 ember és 5 ló kapott sebet. *Kolloredo* Ventzel Reg. béli *Buday* Fő Hadnagy is egy a' sebessek között, 23 Embereinkről nem tudatik hová lettek. Az Anglusok között 69-en, a' Haszrusok között pedig 58-an estek el és kaptak sebet ugyan azon alkalmatossággal.

A' *Hollandiai* Közönséges Társaságnál lévő *Svéd* Követről azt írták *Hága* Városából Auguszt. 24-dikén, hogy az, olytén utasításokat vett *Stokholmból*, mellyek a' Frantziákkal való Békesség-kötést tárgyazták; és hogy hasonló instruktziókkal (utasításokkal) botsáttatott-el Londonba is *Engeström* Svéd Kantzellárius.

A' *Hollandus* Seregeknek harmadik tsapatja, mellyet *Hassziai* Hertzeg *Fridrik* főándékozott vezetni a' Hertzeg *Koburg*' Ármádiájához, nem fog már ki-mozdúlni, a' mint írják, *Hollandiából*: mivel az e' végre meg-kívántató summát sokallották a' Rendek, 's nem is ítélték tanátsosnak, egészen Katona nélkül hagyni belől a' Tartományt.

Hertzeg *Koburg*' Ármádiájánál Báró *Wenkheim* Generál - Májort, Feldmarsall-Lieutenantságra emelte ő Csász. Királyi Felsége.

Prusszus Generálmájor Gr. *Goltz* azon sebjében, mellybe Július' 4-dikén esett vólt, *Frantzia Flandriának Bovines* nevü Mezővárosánál: meg-hala Aug. 18-dikán *Tournay* Városában.

Hadi Anekdota.

A' Frantzia Nemzeti Gyűlésnek 18-dik Augusztusi Ülésében meg-jelent egy tiz esztendőös Gyermek, a' ki már két esztendőktől fogva katonáskodott, 's kapott is két sebet. Minthogy az Attya el-esett egy viadalban: tehát az édes Anyya' nevében valamelly segedelemért esedezett a' Nemz. Gyűlésénél. A' Prézes meg-tsókolta a' Gyermeket, 's egy kardot ajándékozott néki.

Küsztin nem tagadta-el a' Revolutzion. Törvényfzék előtt, a' mit szóllott vólt, midőn hírt vett *XVI. Lajosnak* megölettetéséről. „Én, úgymond, valósággal olly értelemben vóltam, hogy ha a' Király meg-hagyatott vólna életben, 's tartatott vólna mint *Kezes*: koránt se folytatták vólna a' hadat olly mérgelődéssel a' mi Ellenségeink, mint a' hogy most folytatják.“

A' Frantziáknál Generálisságot viselő *Hessen-Rheinfelsi Hertzeg Károly* is eggy, a' *Küsztin*' Vádolói között. Nem tsak magát vádollya ugyan *Küsztint*, hanem a' hány Generálisok vóltak *Luknertől* fogva *Küsztinig*, mind azt mondja róllok: hogy

mind el akarták nyomni a' Frantzia Közöns, Társaságot, 's azon vóltak, hogy a' Királyi méltóságot vissza-állítsák.

Huszonkét vád - tikkelyek vagynak mind öszve fel-téve *Küsztin* ellen. Ollyat is vetnek szemére a' többek között, a' mit a' N. Gyűlésének világos meg-eggyezésével tselekedett; p. o. hogy a' múltt Februáriusban el-botsátotta a' szolgálatból a' néhai lovas Királyi Testörzöket. — *Frankfurt* Városára nézve, azzal vádollyák, hogy tudta ő az oda való Lakosoknak a' Frantzia Revolutziótól való idegenkedéseket; tudta továbbá, hogy ki nem állhatja ezen Város az ostromot: még is tsupán 3000 Embert hagyott ottan őrizeten, eggy Idegennnek vezérlése alatt, a' melly 3000 Emberből nem is szabadított-meg ősztan többet 800-nál. — *Moguntziára* nézve, azt kérdik tőle: miért mondogatta azt mindég a' felől, hogy eggy olly győzhetetlen Erősség az, a' mellynél sírját fogja találni az Ellenség, holott azt reménylette inkább, hogy a' Frantziáknak fog az temető - helyek lenni.

Elegyes Tudósítások.

Közönséges tapasztalás, hogy annyi Kurir soha se járt még *Bétsből Londonba*, 's *Londonból Bétsbe*, mint most.

Portugallia' Igazgatójának — a' *Brasiliai* Hertzegnek — fekete Dáma - Vendégei érkeztek *Marokkóból*; úgymint a' mostani

Marokkói Tsászára Attyának két Özvegyei, a' nem régiben meg-öletett *Muley Yazid* nevü Tsászárnak pedig — a' ki testvére vala a' mostaninak — egy Özvegye. — Ezen özvegy Tsászárnéknak számos kísérőik közül valók két barna Hertzeg-Affzonyok is, úgymint: a' *Marokkói* tenger - széli Várak' Gubernátorának, *Muley Absalem* vak Hertzegnek két Feleségei. — Auguszt. 3-dikán, hat lovas hintókat küldött a' *Brasiliai* Hertzeg ezen váratlan vendégeiért a' tenger-partra; kísérésekre pedig egy oształy lovasságot, a' Királyné' Kamarásának *Egg* Grófnak vezérlése alatt; 's bevittette őket nagy pompával *Lisbona* Városába, a' hol *Neceffidados* nevezetű Királyi Palota el vólt már készítve lakásokra.

II. Katalin, a' ki már 32 esztendőktől fogva viseli az *Orosz* Birodalomnak tsászári páltzáját, azon rendelkezésében, mellyet, a' *Török* Birodalommal kötött békességnek öröm-innepe eránt adott-ki a' múltt Július' 12-dikén, elő-hozza az említett békességnek hasznai között: hogy nem csak elérte *Lengyel*-Országra nézve is azt a' tzellyát, a' miért fegyveres erőt küldött - bé abba, hogy t. i. végét szakassa ott a' veszedelmes változásoknak, és az álnokúl's erőszakosan bevitt újjításoknak; hanem e' felett, új nevedést, új erőt, és új tekintetet is szerzett *Russziának*, a' mennyiben alkalmas *Lengyel* Tartományokat kaptsolt ahhoz;

vagy is inkább vissza-juttatta azt hajdani saját vagyonyához, a' mellytől törvénytelenül fosztatott vólt meg.

Egy ki-költözött ifjú Frantzia nagyon rosszul hálálta - meg egy *Londoni* Úrnak, hozzája mutatott kegyességét. Fel-vette t. i. a' nemes lelkű Ánglus, inkább könyörületességből, mint valamelly más különös indító okokból az idegen Ifjút Nevelőnek maga házába. Ez azonban csak hamar belső esmerettséget vett az Úrnak leg-ifjabbik Leányával, a' ki még csak 16-dik esztendejében járt, 's el-tsábítja azt, hogy vegye kezéhez az Attya' ezüst portékáját, 's szökjenek-el ketten; a' melly meg is lett, hanem el-fogattak, 's a' Tsábító Aug. 18-án estve tömlőtbe záratott.

Frantzia Ország.

Páris Városa' negyvennyóltz Szakaszfaiból öszve-adták magokat némelly Fejérszemélyek, a' kik *Marát*' emlékezetére egy oszlopot emeltek, és ezen oszlop-emelés' tzeremoniájára egy Deputátziót kértek 's nyertek is a' N. Gyűléstől.

A' Revoluzió' kezdetétől fogva készültt papiros pénzek' száma, téfzen mind-öszve öt ezer száz millió livrát. Ebből a' sumából két ezer kilentz száz negyvenhárom millió, és 660953 livrát erő vólt még folyamatban Auguszt. 15-dikén.

Nyóltz millió livrára megy az az értz pénz, a' mit első Januáriustól fogva 11-dik Augusztusig vertek.

Magyar Ország.

A' *Körösi* eggyesült Görög Püspökségből ki-halt a' múltt hónap' végén *Bastich Josafát* ö Nsága.

*Zágrábi Kánonokokká rezolváltattak
Septembernek 5-dikén:*

1.) *Franciscus Raffay*, hactenus Insignis Collegiatae Ecclesiae Chasmensis, prout et Excellmi, Illmi, ac Rssmi Dni Episcopi Zagrabiensis a Latere Canonicus, S. Helen. de Podborje infulatus Abbas, S. Officii Dioecesani Zagrabiensis Consistorialis, Phil. ac SS. Theol. Doctor.

2.) *Paulus Sellendich*, Insignis Colleg. Eccl. Chasmens. Cantor et Canonicus, Ecclesiae vero Cathedr. Zagrab. Chori Praebendarius, Exc., Illmi, ac Rev. Dni Episcopi Zagrab. Caeremoniarius, S. Officii Dioeces. Zagrab. Consistor., Dioec. Rituum Magister, Phil. ac SS. Theol. Doctor.

3.) *Josephus Comes Sermage*, Vice-Archidiaconus, et Parochus Lib. Regiaeque Civitatis Zagrab. inf. Abbas B. M. V. de Abram. Phil. ac SS. Theol. Doctor.

4.) *Franciscus Comes Orssich de Szlavetich*, Parochus priv. Oppidi Crapina.

5.) *Mathias Vagyon*, Vice-Archidiaconus Camarcensis, et Parochus in Martianecz.

Pozsony-Vármegyéből, Nagy-Lévárd tájjáról, Septemb. 5-dikén. — „Tegnapelőtt estve nagy része el-ége Marheck nevü

Mező - városnak, melly fekszik a' *Morva-*
vize' partján, *Austria'* szélén. Gróf *Pálffy*
Károly Kántzellarius Úr ő Excell. ája bírja
egéllzen. Ezen a' környéken, nem ritka
dolog az égés. A' minapában, egy hét
alatt sok károkat vallott Gróf *Kollonits*
Generális ő Nagysága is a' tűz miatt: mert
Nagy-Lévárdon 50 ház, *Sierendorf* nevű
falu pedig, két vagy három házon kívül,
egéllzen porrá égett. A' sok esső úgy meg-
nevelte az itt folyó patakokat, hogy azok,
ki-áradásokkal sok malmokat, szántó föl-
deket, és a' kaizállókat el - rontották. —
Tavaly a' marha - dög uralkodván ezen a'
részen, annyi szarvas marhája húllott-el Gr.
Kollonitsnak, hogy az idén többet vett-
bé bőrökért *hét száz* forintnál. Most a'
juhok döglenek, a' nedves idők miatt. —
Még az élet keresztekben áll itt nagy részént
a' mezőkön, mert a' tartós essők miatt nem
lehetett bé - takarítani. Vetni kellene már
most, de még nem is szánthattak. Munkás
kevés van; pedig két 's három dolgot is
adott a' hosszasan tartott essőzés: mivel
mind az életet, mind a' szénát újra széllyel
kell hányni, 's szárogatni. “

Károlyvárról (Horvát-Országból),

Sept. 4-dikén.

„Nagy félelmet okoztak itt a' Hara-
miák, a' kik Aug. 3-dikán meg-fosztottak
némelly *Karnioliai* szekeres Embereket a'
Jósef-útyán; Aug. 24-dikén pedig ki-

rablották a' *Stupniki* Plébános' házát, 's a' Káplánnnyát, a' kit magát találtak ott-honn, meg-verték. Fő Ispányunk *Skerletz* ö Nsága sietve ment-bé mai napon *Zág-grábba*, hogy partikuláris gyűlést tartson, a' mellyben rendelések tétetethessenek, az említett gonofztévőknek kézre kerítések eránt. "

B é t s.

A' múltt Vasárnap, zárva maradtak minden Játék-néző-helyek: mivel a' Vasárnapon kívül, eggy olly Innep-napja is vólt az egyfzersmind *Béts* Városának, mellyet elzteni-dönként szokott, pestis el-múlásért tartani; hanem setét estve *Valentzia* Vára' meg-vételeét ábrázolta *Stuver*, eggy igen hatalmas tüzi-játékban, mellynek temérdek Nézői közzül valók vóltak ö Tsász. Kir. Felségek is, *József* Fő-Hertzeeggel eggyütt.

Ama' nagy nevü Gróf *Hatzfeld*, a' ki Fels. Udvarunknak nagy meg-elegedésével viselte sok ideig a' belső dolgokra ügyelő Fő-Ministerséget, ezen hónapnak 5-dikén végezte 75 elztendőkre terjedt életét.

J e l e n t é s e k.

(Magyar Orfzágról.)

Beregzászi Prédikátor T. *Kömlei János* Úr, a' kinek fordítása a' *Szükségben segítő Könyv*, — most *Turretinus Jánosnak* a' *Keresztyén Vallás'* igazságáról írt szép Könyvét Magyarra fordította. Mellyet a'

ki a' Könyv - áros , vagy Könyv - nyomtató Urak között meg-szerezni , 's mind Hazánk' javára , mind maga kereskedése végett ki-nyomtattatni kíván : erántta a' Fordítót, szabad postán meg-keresheti.

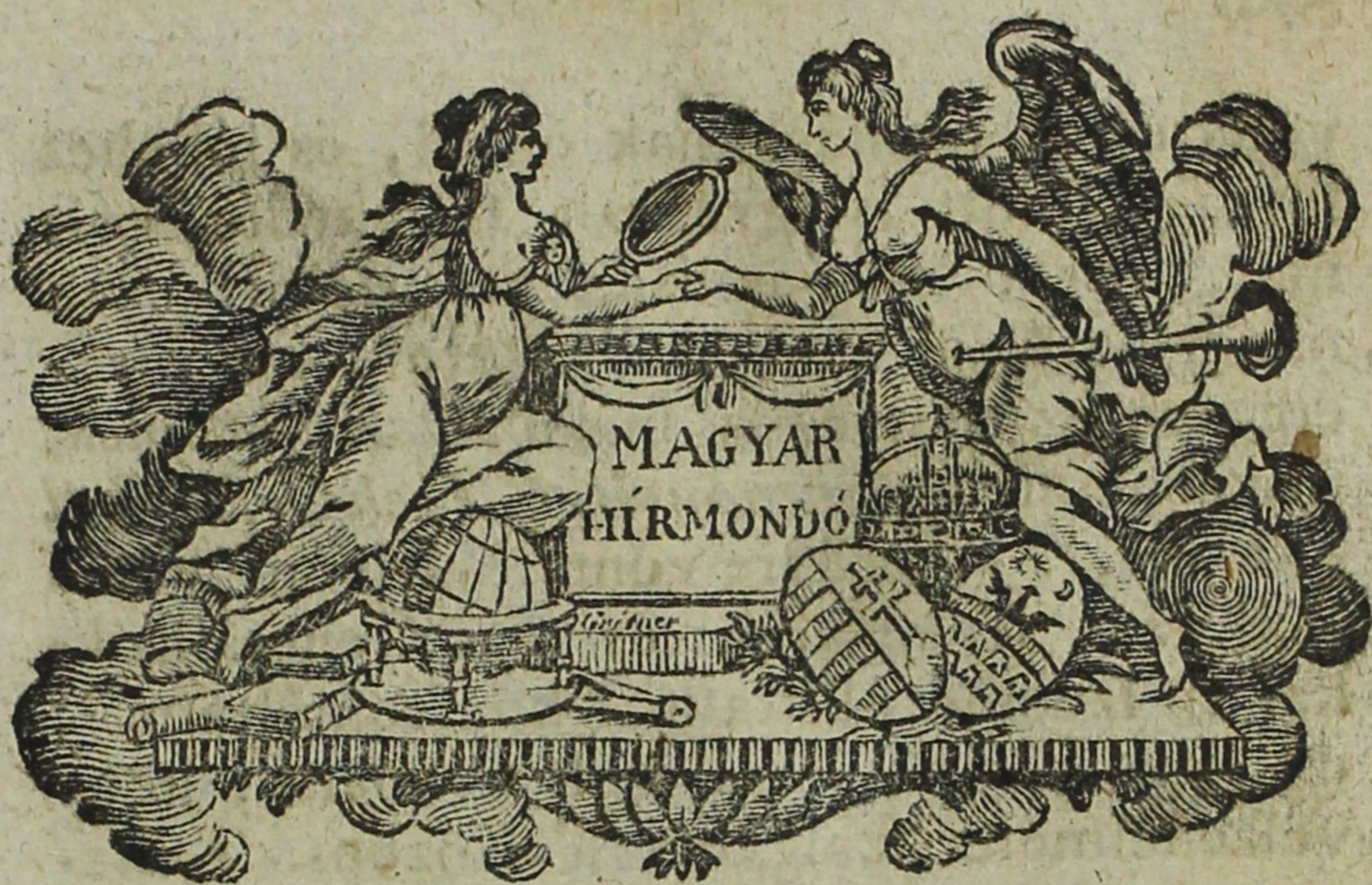
(E r d é l y b ő l .)

Kolosváron egygy érdeemes *Haza fi*, hozzá fogott *Chotárd* szomorú Játékának fordításához.

Marosvásárhelyen pedig más érdeemes *Hazafi*, a' *Posta - tzug*, vagy a' *Nemes uralkodó indulatok* nevezetű víg Játéknak fordításához; melly azért jelentetik, hogy ezen említett Daraboknak fordításával már mások magokat ne fáraszták.

* * * * *

A' *Moguntziában* találtatott ágyúknak és azokhoz való készületeknek, következő laistromát közli egy magános levél, melly költ Sept. 2-dikán: „Az ott maradt különbkülönbféle fr. ágyúknak száma, ment 96-ra; a' nem frantzia ágyúké pedig 221-re, de a' mellyeknek egy részét nem lehet használni. Vóltak t.i. ezek között 98 értz ágyúk, de azok között 39 úgy a' mint van, hasznavehetetlen; vóltak 91 vas ágyúk, ezekből 49 haszna - vehetetlen; 13 haubitzok, és 19 mozsarak. Amazokból ötnek, ezekből is ötnek nem lehet hasznát venni. — Találtatott továbbá 24 ezer font frantzia, és 138 ezer font nen frantzia puskapor. “

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M E V E L.

(22.)

Költ *Bétsben*; Szent - Mihály - Havának
(Septembernek) 13-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környöklátások.

Oda Küsztin!

Halálra ítéltetett Augustusnak 27-dikén,
estvéli 9 óra előtt három fertálllyal. —
Vátiq nem hagyta volna ő magát, még a'
temérdek Tanúk ellen is; de nem lehetett
semmi haszna menttségének: — mert a'
Jákokbinusok' Bálvánnyai *Marát* és *Robers-*
pierre vóltak a' Vádolói. — Vátiq útalt ő
néhai Hadminister *Börnonvillyre*, 's ezt

B b

vetette sok romlásoknak okául, és jóllehet fogsága előtt is gyakran tselekedte volt már ő ezt: még is tsak azt ítélte ezen menttségről a' Vádoló Prókátor, hogy azért van az mindég a' szájában *Küsztinnek*, mivel nemlehet *Börnönvilyt* (*Tseh Országból el-hivni*, 's) kérdőre vonni. Kívánt volna *Küsztin*, *Houchard*, és más Generálisokkal is szembe állíttatni (konfrontáltatni); de ezen kívánságra a' volt a' felelet, hogy vezedelmére szolgálna a' Közöns. Társaságnak, ha annyi Generálisok el-hivattatnának mostanság a' Seregektől. — *Küsztin* dolgában, maga eleibe títálta volt a' N. Gyűlése, Auguszt. 21dikén a' Revolutzion. Törvényfzék' Prészesét, és Fiskálissát, kik mind ketten beszédeket tartottak a' Gyűléshez. Az első, így szólott a' többek között: „Olly delikát (vigyázást kívánó) hivatalú Embereknek, mint a' millyenek mi vagyunk, a' kik mindenkor készek tselekedni mind azt, valamit kívánni lehet egy valóságos Republikánustól, nehezen esik az: midőn látjuk, hogy szüntelen *incivismussal* (rossz polgársággal) vádoltatunk, fundamentom nélkül.“ — Következendő ki - fejezésekkel végezte beszédét: „Ha mi, a' *Küsztin* protzellzusán nem megyünk olly sebességgel (*rapidité*), mint a' millyen kívántathatna: oka az, mivel-hogy meg nem engedik azt az igazság, és

böltesség, mellyek tzimerezik az igaz Republikánusokat. “

A' *Valentziai* vóltt Kommendáns, *Ferrand* Generális, rá írt a' N. Gyűlésére az *Abtey* nevű tömlöztből, 's okát tudakozta tőle, véletlen árestáltatásának. A' N. Gyűlése, által-adatta *Ferrand'* levelét a' Közjóra ügyelő Deputátziónak.

Az *Alpesi* Fr. Sereg' kormányozása kivétetett *Flers* Generális' kezéből, 's bízott *Barbantane* Generálisra.

A' Frantzia Közjóra ügyelő Deputátzió-
nak javaslására, következő tikkelyeket állított-meg Augusztus' 23-dikán a' Nemzet-Gyűlése:

1.) A' Nemzet' épületei, Katonák lakására fordíttatnak; a' közönséges piactokon fegyver készítő műhelyek állíttatnak fel; a' puskák azoknak adatnak, a' kik Ellenségre mennek; a' kik belől a' Köz. Társaságban tesznek katonai szolgálatot, csak dárdákat kapnak; minden háta, és egyéb lovak is, a' mellyek nem földműveléshez valók, el-vétetnek.

2.) A' Közjóra ügyelő Deputátzió fogja el-intézni mindenütt, a' Fegyver-fabrikák' fel-állítását, mellyeknek közép-pontja *Párisban* lesz. Erre a' végre, 30 millió livrák rendeltetnek. A' kit mitsoda munkára ki-néznek a' Nép' Képviselői: nem lehet arra néki maga helyett mást elő-állítani.

3.) Minden nőtelen, vagy magzat nélkül való özvegy Frantziák, 18 esztendőstől fogva 28 esztendősig, haladék nélkül özve-gyüllyenek a' magok Distriktusoknak fő helyébe, a' hol fegyverben gyakoroltatnak, 's várják az indulás eránt való parantsolatot.

Nagy a' költsönös gyűlölség, az igaz, áttallyában is a' *Republikánus* és *Royalista* (a' Közöns. Társaságot, és Királyt-kívánó) Frantziák között; de a' *Nizzai* Republik. Frantziák azért is mérgelődtek különösen a' *Marsziliai* Royalistákra: mivel — a' mint egy *Turini* Levél bizonyítja — sok olyan eleséget, és munitziót el-vettek ezek, a' mellynek *Nizzába* kellett volna vitetni.

Lyon Városáról — a' melly hazája vólt a' selyem - készítésnek, 's leg-jobban bírta vala még magát a' Frantzia nagy Városok között — olly tudósítások érkeztek mostan *Helvétziából*, hogy mivel látták annak Jákobinus Lakosai, a' Királyt-kívánó Lakosoknak nagyobb számokat, 's erejeket: *Herostratus*' módjára akartak diadalmaskodni, fel-gyújtván az egész Városet.

A' *Nagy-Britanniai* Udvarnál lévő *Északi-Amerikai* Követ *Pinkney* Úr meg-fzöllította a' *Londoni* Minisztériumot az eránt, hogy az 1783-dik esztendőbéli Békesség-kötésnek sok tikkelyeit nem tellyesítette

Nagy-Britannia, és hogy a' Frantzia Országba szándékozó terhes hajóik az Ámerikai szabad Státusoknak le-tartóztattnak a' N. Britanniai ki-kötő helyekben; 's az azokon lévő hajós Legények, N. Britanniai hadi hajókra szedetnek-el.

A' *Stokholmi* Orosz Követ *Nothbeck* Úr, következő értelmű feleletet vett azon jelentésre, melyet a' Frantziákkal folytatott *Svéd* kereskedésnek félbe-fzakasztása végett közlött a' maga Tsászárnéja' nevében, a' *Südermannlandi* Hertzeggel, *Svéd*-Országának mostani Kormányozójával: „Mivel arra a' végre, hogy fenn-állhasson *Svéd*-Ország, igen nagy eszköze ennek a' kereskedés: ez okon, nem is hagyhatja-helyben annak meg-szoríttatását a' *Svéd* Udvar; hanem az eddig való kötésekhez köteles magát tartani: következőképpen kéri 's reményli az *Orosz* Udvartól, hogy a' melly parantsolatokat adott ebben a' tekintetben a' maga Tisztviselőinek: vissza fogja venni azokat.“ — A' *Pétersburgi* *Svéd* Követ *Stedingk* Úr is adott-által az *Orosz* Minisztériumnak egy választ, melyet következő ki-fejezésekkel végzett: „A' (*Svéd*) Igazgató Királyi Hertzeg, olly erős bizodalommal viseltetik a' Tsászárnénak, mint *Svéd*-Ország' Frigyesének való-ságos, és változhatatlan barátságához: hogy soha el nem hitetheti magával, hogy ollyat kívánnyon tőle valamit ő Tsászári

Felsége, a' mi eggy - általlyában árthatna *Svéd - Ország'* igazságos javának ; avagy tsak leg-kissebbnyire is meg-sérthetné azt."

(Az említett parantsolatok fzerént, tartoznak a' napkeleti és éjszaki tengeren kerengő *Orosz* hajós Sereg' Vezérei el-venni minden úgy-nevezett Frantzia zászlós hajókat, vagy minden más hajókat is, mellyek Fran. zászlót mérészelnének fel - tenni ; a' neutrális hajókat pedig, mellyek teréhvel szándékoznak Frantzia - Országba ; megállítani, 's választatni véllek e' kettő között : hogy vagy vissza - térjenek egyenesen Országokba ; vagy valamelly neutrál. ki-kötő helybe vegyék magokat.)

A' *Stokholmi* Ánglus Követ' jelentésére, mellyet az Július' 30-dikán közlött a' Svéd Udvarral, e' vólt a' felelet : „Többet ígér magának az Igazgató - Hertzeg, *Svéd - Ország* eránt való gondolatairól ő *Nagy-Britanniai* Felségének , hogy sem mint az eddig való Kötéseknek , ő Felsége' részéről lejendő meg - tartatásokat tökéletesen ne hihetné ; valaminthogy ezen tekintetben *Svéd - Ország* is mindenkor tellyesíteni fogja maga kötelességeit. “

Dünkirchen Várát fel - kívánta *York* Hertzeg ; de a' Frantzia Kommendáns ezt felelte : „Generális! Én, a' ki a' Frantzia Közönséges - Társaságnak eránttam való bizodalmát jól tudom, és érzem, vettem

Aug. 23-dikán a' Kegyelmed írását, mellyben azt kívánnya tőlem, hogy engedjem-által *Dünkirchent*. Én erre semmit egyebet nem felelhetek, hanem hogy azokkal a' vitéz Republikánusokkal, kiket szerezésem vagyon kormányozni, meg tudom óltalmazni a' Várat.

Gróf *Clerfayt* bé-küldötte Sept. 2-kán délben, *Deutschmeister* Reg. jebéli Májor *Blavier* Urat *Quesnoi* Várába, 's általa, írásban is, szóval is fel-kívánta a' Várat; de mind a' Polgári Elöljáróktól, mind a' Kommendánstól azt a' választ vette: hogy állhatatosan fog a' Vár óltalmaztatni. Az nap, délutánni 5 órakor tehát el-kezdettek ágyúink az első ostrom-árokából való menydörgést, jó foganattal; a' Várbéliek is ágyúztak-ki, de csak lassan.

A' Hg *Koburg*' Ármádiájával egyesültt Hollandusokat nem csak *Lanoynál*, hanem *Meninnél* is meg-támadták a' Frantziák Aug. 27-n; de hat ágyút vesztettek, embert pedig többet hat száznál.

Koburg Hertzeg' fő kormányozása alatt lévő Hannoverai Feldmarsall *Freitag* Aug. 21, 23, és 24-dik napjain többet fogott 300 Frantziáknál, kik között 18 Fő Tisztek is vagynak; 's nyert 14 négy fontos, 2 öt fontos, és 5 fél fontos golyóbisú ágyúkat; hat puskaaporos, és golyóbisos szekereket; 9 zászlókat 's a' t. Igen ditséri *Freitag* Feldmarsall, *Fábry* Gen. Májorun-

kat; *Utz Blankenstein-Huszár* Májort; és *Laudon'* szabad Seregebéli *Schlichtich* Fő Hadnagyot, derék magok-viselésekről.

Frantzia, és Auszriai Hennegau' szélein, *Maubeuge* Frantzia Várhoz nem messze táborozó *Latour* F. M. L. tunkat, egész fekvése sorjában meg kísértette Septembernek első napján egy falka ellenség: tüzéllát mindazáltal el nem érte. *Blankenstein* Huszár Reg. béli Oberster Gr. *Hadik* kormányozza, a' *Latour* Serege bal szárnyának első vigyázóit. Ezzel, és B. *Révay* Fő Strása-Mesterrel nem csak szembe nem állott a' Frantziaság; hanem nyomult - vissza, valamint csak lehetett, előttök.

Eszterházy - Huszár Májor *Lepper* Urat el-küldötte Aug. 31-dikén F. M. L. *Benyovszki*, hogy vizsgálná-meg az Ellenség' táborát, melly fekszik *Vitrynél*, *Douay* Várán alól nem sokkal messzebb egy mért-földnél. A' mint szerentséssen vissza - tért volna a' vizsgálódásból: *Douai* és *Cambray* Várak között négy Frantzia Vadász Katonákat fogott.

Wurmser Vezérünk' tudósítása szerént, 3 gyalog Batalion, és 300 lovas Frantziaság ki-indult *Lauterburgból* Sept. 1. n., a' *Spirai* Püspökségnek *Rheinzabern* Városotskája felé; de Népeink által vissza-térítettett, 's vesztett is tiz Embert.

A' *Zweybrücki* Hertzegségből, Auguft. 31-dikén költt tudósítások ízerént, tsupán az egy *Bergzaberni* Kerületet hódíthatták magok részekre ezen említett Hertzegségben a' Frantziák; de *Bergzabern* Városa is meg-adta az árrát a' frantziáskodásnak. A' dolog így történt: Három Ts. Kir. Batalionok meg-kérték a' *Bergzaberni*akat: hadd masirozhassanak-által a' Várossokon. Ezek, nem hogy jó feleletet adtak volna; hanem a' hozzájuk küldetett Trombitást öfzvedarabolták, 's kapujaikat bé-zárák. Felbuzdúlván ezen a' Tsáfz. Kir. Vezér, neki fzegeztetett tiz ágyúkat a' Város' kapuinak; 's minekutánna le-lövette volna azokat: bé-vitte Katonáit a' Városba, a' hol mindjárt elő-mutattatta magának a' nem-frantzia gondolkodású Lakosok' neveiket, a' kiknek házaikat tehát nem bántatta; hanem a' több Lakosokét meg-engedte ki-rabolni.

Hertzeg *Koburg*, és Gróf *Wurmser* Vezéreink, olly parantsolatot vettek ö Ts. Kir. Felségétől, hogy a' melly Frantzia Katonák kéntelenek lesznek ezentúl felfogadni, hogy az eggyesültt Hatalmasságok ellen fegyvert nem fognak: arra is köteleztessenek egyfzersmind, hogy a' *Gaston*' Serege, vagy a' Királyt-kívánó Frantziák ellen sem hadakoznak.

Helvétziának *Geneva* (*Genf*) nevü frigyes Városából írják, hogy a' Tsáfz. Kir., 's *Pedemontziumi* Seregek, és a' Frantziák

között 3 óráig való verekedés volt Auguszt. 21-dikén, *Salanche*, és *Cruse* Városai között *Szabaudia* (*Savoyen*) Tartományának. Az egyesült Seregek voltak kezdői a' viadalnak; a' Frantziák ellenben a' végzői: mert meg-szaladtak a' tsatapiatzról, minekutánna hat száznál többen hüllottak volna el közölök. El-vesztették egész táborjokat is, négy ágyújokkal egygyütt. *Geneva* Városához fél óránnyira állapodtak - meg, 's ott bé-sántzolták magokat. Ezt látván a' Genevaiak, nagyon meg-rémültek: zárták tüstént a' kapujaikat, 's ágyúkat vontattak - fel a' bástyákra. — Azt is *Genevából* írták Auguszt. 23-dikán, hogy *Montferrat* Szárdiniai Hertzeg, lefzállítván a' kormányozása alatt lévő Seregofztályt *Sz. Bernárd*-hegyéről, bé-kerített egy táborotskát, mellyben négy száz Frantziák voltak, 's 3 óránnyi időt engedett nékik magok' meg-adására.

A' *Nizzai* Grófságban kormányozott Frantzia Vezérről, *Brunet* Fr. Generálisról, az a' hír, hogy heted magával egygyütt általment a' *Szárdiniai* Királyhoz.

A' *Lord Howe*' kormányozása alatt lévő *Ánglus* hajós Sereg, minekutánna előbbeni erejét meg-nagyobbította volna még egynehány hajókkal: ismét ki-indult a' *Torbayi* ki-kötő helyből, hogy felkeresse a' Frantzia hajós Sereget, 's velle fzembe szálljon.

Nápolyba egygy Ánglus Kurir érkezett Auguszt. 24-dikén reggel, a' ki mind a' *Nápolyi* Udvarnak, mind pedig az ennél lévő Ánglus Követnek *Hamiltonnak* nyomos foglalatú írásokat vitt. — *Hood* nevezetű *N. Britanniai* Admirálistól is vettek ezen kívül levelet mind a' *Nápolyi* U d v a r, mind *Hamilton* Követ. — Egygy Ánglus Fregát (közép nagyságú hadi hajó) is tért bé azon idő tájban a' *Nápolyi* ki-kötő helybe, melly *Szárдинia* Szigetének fő ki-kötő helyéből utazott vólt oda közelébb, hanem *Szárдинiába* *Gibraltártól* indúlt, a' hol ama' nevezetes néhai Frantzia Minister *Calonne* is fel-ült reá. Mihelyt érkezett a' hajó: tüstént *Hamilton* Követhoz ment a' Kapitány, a' ki ismét mindjárt a' *Nápolyi* Fő Ministerhez *Actonhoz* ment azzal.

A' *Genuai* Közönséges Társasághoz, *Drake* nevezetű *Nagy-Britanniai* Követ érkezett Augusztusnak 15-dik napján, 's mindjárt egy Írást adott által a' *Dogenek* (Közönséges Társaság' Kormányozójának) melly Írásnak a' vólt — egy magános Tudósítás ízerént — a' foglalatja, hogy mondja meg kereken *Genua*, inkább akar e' *Frantzia* Ország ellen fegyvert fogni: vagy pedig az egyyesültt Hatalmaſságokkal szembe szállani?

A' mi eleséget, és munitziót *Moguntziában* kéntelenítették hagyni a' Frantziák, 37 egyenlő részekre osztatott a' fel átallyában, a' melly 37 részekből 13 jut Tsászárnak; 14 a' *Prussziai* Királynak; négy a' *Saxoniai* Választó - Hertzegnek; ugyan annyi a' *Hassziai* Landgráfnak is. Eggy egy részt kapnak a' *Palatinátusi*, és *Darmstadt* Katonák.

Frantzia Ország.

A' Jákobinusok' Feje választatott, *Herault* után a' N. Gyűlésének is Fejévé, vagy Prézesévé: t. i. *Roberspierre*.

A' *Párisi* Kommendáns *Henriot* megfenyítettett kegyetlenségéért, de minthogy Jákobinus, igen kegyelmesen: mert tsak házi árestom diktáltatott néki. Ez az Ember, olly tselekedete által tett szert a' *Párisi* Kommendánságra, mellyért gillotinoztatást érdemlett volna a' N. Gyűlésnek előbbeni végzése szerént. Azt a' törvényt hozta volt t. i. a' N. Gyűlés a' lárma-lövésre nézve, hogy a' kire nem bíztatik az, 's még is mérészeli azt tenni: halállal büntetessék. Még is *Henriot* olly vakmerőségre vetemedett a' múltt Május hónapnak utolsó napján, hogy ki-sütötte közönséges engedelem nélkül a' lárma - ágyút, melly jeladás által öszve-tsődítette a' vastag Jákobinusságot: tsak hogy a' *Hegyet* győzedelmeskedtethesse a' *Völgyön*.

(*Völgynek* neveztetett az a' része a' N. Gyűlésének, a' mellyet meg-buktatott Májusnak utolsó, és Júniusnak második napján, a' most hatalmaskodó, és magát *Hegynek* (*Montagnenak*, vagy a' ki-mondás szerént *Montánynak*) nevező Rész. Egy Szakassza *Páris* Városának, olly kéreést terjesztett eleibe a' N. Gyűlésének Auguszt. 18-dikán: hadd nevezhesse ő ennek hatalmas részéről magát *Hegy - Szakasznak* (*Section de la Montagne.*) — *Chaumette* nevű Tagja a' Gyűlésnek, azt jegyzette-meg az említett Város-Szakasz' kívánságára, hogy helytelen nevezetet akarna magára ruházni, úgymint a' melly, eggy olly szakadásnak emlékezetét marasztaná-fenn, a' millyennek soha se kellett volna lenni a' Közöns. Társaság' Képviselői között; 's javasolta, hogy inkább válasszanak magoknak nevet a' Közöns. Társasági virtusok közzül. De a' Deputátzió tsak nem állott-el a' kérésétől, mellynek bővebb megvissgálása el-halasztatott azon okból: mivel-hogy sok héjjok vólt a' N. Gy. Tagjainak. — A' *Hegy* nevezetről vettek alkalmatosságot a' *Tolósai* Pátrioták is, azon ábrázolásra, mellyet Auguszt. 10-dik napjára készíttettek. Ki vólt t. i. egy hegy formálva: a' hegy alatt egy potsolya, mellyben szemléltettek *Vergniaud*, *Buzot*, *Gorsas*, *Pethion*'s a' több ki-tsapott N. Gyűlési Tagoknak képeik.

Minekutánna a' *Tolósai* első Fiskális egy Beszédet tartott volna, az új Konstitúció ellen öszve-szövetkezett Frantziák ellen: le-tsapott egy menykő a' hegy' tetejéről, 's porrá égette az említett képeket.)

A' Nemzet-Gyűlése, újra árestomba küldött a' maga kebeléből Aug. 21-dikén hat Tagokat, kiknek abból áll a' bűnök, hogy *Haute - Vienne* nevezetű Közönséges Társaság - osztályba (Departemánba) a' mellynek t. i. Deputátusai vóltanak, egy levelet írtak Júniusnak második napján, mellyben kérték a' magok Departemányok-béli Polgárokat, hogy ne vegyék bé a' Nemzet Gyűlése' végzéseit. Egy ezen Tagok között, *Lesterp - Beauvais* nevű, megvallotta, hogy igen is több Kollégáival eggyütt, ő is alája írta magát az említett, és a' N. Gy. ben *Vernon* Tag által, közönségesen fel-olvastatott levélnek; hanem azt mondotta, hogy meg sem olvasta előbb mi van benne, tsak alá írta magát. ~ Szörnyű morgás (*violens murmures*) követte ezen feleletet; (Ezek magának a' *Párisi* fő Újságnak ki - fejezése.

Fournier nevű Könyvnyomtató, eggy Munkát ajánlott Aug. 21-dikén a' Nemzet Gyűlésnek, melly Munka magában foglallya mind a' régi, mind a' most élő min-

den Népek' Religiójaiknak 's Isteni tiszte-
letek' módjának közönséges, és különös
históriáját. — A' Nemzet Gyűlése azt vé-
gezte, hogy ezen ajánlás, meg ditsérve
irattassék be a' Jegyző - Könyvbe; maga
pedig a' Munka, adassék által meg - visgá-
lás végett, a' közönséges tanításra ügyelő
Nemzet Gyűlési Deputátciónak.

A' Törvényhozásra ügyelő Deputátzió,
minekutánna el-készítette volna a' reá bizott
polgári Törvénykönyvet (*Civilis Codexet*):
eleibe terjesztette azt Auguszt. 21-dikén a'
Nemzet - Gyűlésének. Áll az, 18 Titulu-
sokból, és 724 Tzikkelyekből. Huszon-
eggyedik esztendőre határozza az, a' töké-
letes eszű ember - korra való jutást; 13-dik
esztendőre a' Leányoknak férjhez-meheté-
seket; 's 15-dikre a' Legényeknek házaso-
dásokat. — A' házassági egygyességnek
fel-bontására, vagy az el-válásra, elégnek
ítéli: ha a' két házasság Fél között valamellyik
állandóúl akarja az el-válást.

Magyar Ország.

A' *Bátskaságban* kezdett tsatornának
(kanálisnak) készítése, fzerentsés elő-
menetellel foly. Az ezt készítettő Társaság
által elő-állíttatott Fő Direktor, Gróf *Ap-
ponyi*, meg-nézegette nem régiben az egész

kanális' sorját *Monostortól* fogva *Földvár*ig, 's tökéletesen meg vólt elégedve minden intézetekkel.

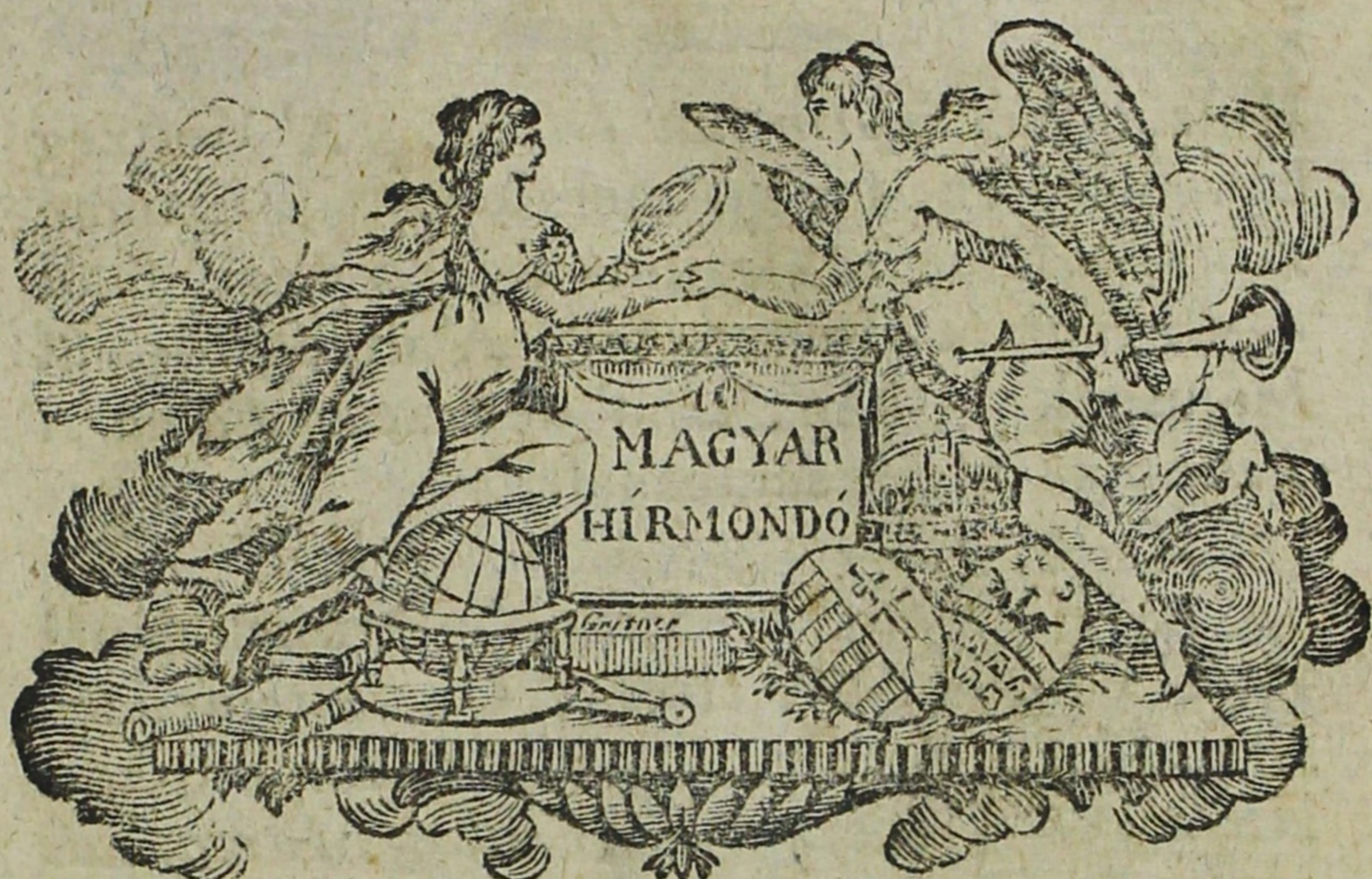
B é t s.

A' melly *Frantzia* foglyokról irtuk vólt, hogy *Magyar Ország*ra vitetnek le 's nevezetesen *Eszékre*, *Peterváradra*, 's *Temesvárrá*: már a' múltt *Kedden* egy; tegnap ismét más tsoport ment el azokból *Nuszdorfnál*, ide nem melle, a' nagy *Dunán*.

A' *Nápolyi* Korona-Örököse, a' kinek jövendőbéli Feleségéül, *Clementina* Fő-Hertzeg-Asszony jegyeztetett-el *Bétsben*, 16-dik esztendejét tölté már el a' múltt *Augústus*nak 19-dikén, melly napot fényes pompával inneplett *Nápoly* Városában az egész *Udvar*; 's különösen meg-tíztelt a' *Tsász. Kir. Követ* Gróf *Eszterházy Ferentz* is: mert 40 Személlyre terítettett gazdag asztalánál mind meg-vendéglette a' külső *Ministerek*et, és az *Udvari* leg-főbb *Tisztviselőket*.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(23.)

Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
(Szeptembernek) 17-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Egy Frantzia Republikánus - Kapitány -
süveget hozott *Körmen di István* nevezetű,
Baranya - Vármegyének *Péts* Városából
származott Vitéz - Legény magával *Bétsbe*
Septemb. 5-dikén, ki is tulajdon kezével
vágta vólt le annak néhai bírtokossát azzal
az alkalmatossággal, midőn az (t. i. a' Fr.
Kapitány) meg-támadta volna személlyesen
Hertzeg *Auersberg* Generálist, a' kinél házi

Hufzár volt *Körmendi István*. A' Hertzeg fzerentséssen meg - menekedett ; hanem *Körmendinek* el - tsapta a' jobb keze' fejét egy Frantzia Dragonyos. A' dolog történt Májusnak 23-kán ; ama' nevezetes *Famarsi* Tabornak 3-dik sántzánál.

Wurmser Vezérünk' Ármádiájánál vitézkedő Erdödy-Hufzár Oberstlieutenant *Piacsek* Úr parantsolatot vett Sept. 4-kén *Mészáros* Generálistól , hogy *Steinfeldi* sántzaikból , és sántzaik mellől veresse el a' Frantziákat. Ezen parantsolatnak végrehajtására , két Hufzár - Fő - Hadnagyokat rendelt-ki magok osztályaikkal az Oberstl. Úr , és egy gyalog Kapitányt a' *Preis* Reg. jéből száz Emberrel. — A' két Hufzár-Fő-Hadnagyok , név fzerént : *Boldizsár* , és *Csifzár* Urak voltak ; ez a' Nádor-Ispány' Reg. jéből , ama' pedig Gr. *Erdödyéből* : az Oberstlieutenant Ur' bizonyítása fzerént , mind ketten próbáltt bátorságú és okosságú Vitézek. — Az Ellenség észre vette Vitézeink' szándékát , azért is fegyverben várta őket ; de azért Lovassaink tüzessen közzéje vágtak ; Gyalogjaink pedig bajonéttokkal estek neki : húfzat le - öldöstek belőlök , 3-at el-fogtak , a' többeket pedig túl verték *Steinfeld*en. — Ditséri az Ob. Lieut. Úr , a' két Főhadnagyokon , és Kapitányon kívül , az ezek alatt vitézül hartzolt Legényeket is eggyül eggyig. A' Nádor-

Ispány' Huszárai között egy Legény; az Erdődieknek pedig egy Emberek, és egy lovok kapott sebet.

Wurmser Vezérünk meg-hírdettette a' Szerviai Frájpártisták között, hogy a' melly Frantziákat ezentúl el-fogándanak, el ne merjék vágni azoknak a' nyakokat, török módra: mert ha különben tselekefsznek, halál a' fejeken. Ezen tilalmazó parantsolattal jókor eleit akarta venni Gr. *Wurmser* a' Frantziák' kegyetlenségének, mellyet ezek el kezdtek vala már gyakorolni Auguszt. 27-dikén egy *Sereffánuson*, a' kit is hogy el-foghattak elevenen: tüstént fel-szegeztek kezeinél és lábainál fogva egy magánossan állott görbe élő-fára. Ezen nyomorúlttnak nyögése fülibe hatott egy arra felé vetődött Ts. Kir. Tisztnek estvéli öt órakor, a' midőn már majd 12 órája múlt, hogy kínlódott a' szegény *Seressánus*, ki is meg-látván Tisztünket, vizet kért; de nem lehetett kérését tellyesíteni: mivel közel vóltak a' Frantziák. Nem lévén más mód a' rajta való segítségben, ágyúztak részünkről feléje, hogy mind fástól egygyütt, a' mellyre vólt feszítve, széllyel hordathassák, 's ekképpen véget vethessenek gyötrelmeinek.

Meg értvén H. *Koburg* a' maga vizsgálódó Vitézeitől, hogy Frantzia parasztokat láttak légyen fel fegyverkezve: mindjárt rendeléseket tett, hogy indullyanak ne-

hány tsapat Seregek az említett parasztoknak széllyel verésére, a' pufztitást mindazáltal mindenütt el távoztassák. — Egy tsapat Sereget *Benyovszky* Feldmarsallieutenant vitt Sept. 2-dikán *Cambray* Várán alól, *Castelet* felé. A' merre ment mindenütt talált az igaz, fegyveres Fr. Parasztokat: de a' kik mindenütt meg szaladtak előtte; úgy hogy nem fogathatott el többet hatnál közzülök, 's keveset is vágathatott le. A' falukban sehol se kapott Férfiakat, hanem tsak Asszonyokat. Ezek által meg izentette a' Férfiaknak, hogy azoknak házaik, a' kik vissza nem téréndenek el fognak égettetni. Két napra való abrak, 162 darab vágni való marha, 's egynehány szekér nyereséggel tért vissza más nap estve, minden veszteség nélkül a' maga tanyájára *S, Auberthez*. Más tsapattal Gróf *Bellegarde* Generális indúlt *Solestől*, melly *Cambray* Várán innen két mértföldel fekszik, 's minden erdőkből el verte, és *S, Quentin* Váraig nyomta az ellenséget, melly mintegy hat mértföldel esik *Bermerainen* alól, a' hol vagyon a' *H. Koberg* fő kvártélyja.

Győzedelmesen, és nyertesén tért-vissza Gen. *Bellegarde* is más nap; valamint *B. Lilien* Feld-Mar. Lieutenant is a' harmadik tsapattal.

Egynehány tsomó *Barkó* - Huszárok, egy Fran. Adjutánst, egy Strásamestert, 9 Közembereket, és 2 lovakat fogtak Sept. 4-dikén *Fr. Hennegauban*; *Kinszky Ferentz* könnyü lovas Reg.jebéli fél Svadron pedig fogott ugyan akkor egy Fr. Oberstlieut. ot, egy Hadnagyot, 17 Lovasokat, és 19 lovakat.

A' melly *Anglus* hajós Sereg *Dünkirchen* Frantzia Várnak a' tengerről való ostromlására rendeltetett: el érkezett ezen Vár alá Aug. 29-dikén.

A' *Dünkircheniek*, minekelőtte körül vétettek volna az ostromlók által: mind ki - szállították magok között a' betegeket, sebeseket, asszonyokat, gyermekeket, 's öregeket, és ezeknek helyébe feles számú fegyveres erőt nyertek előbbeni erejekhez, eleséggel 's munitzióval egygyütt.

A' *Prussziai* Király, még Sept. első napján *Edikheim*, vagy *Edikhofen* nevü Mező - városban tartózkodott, a' melly Mező - városnak fele a' *Palatinátushoz*, fele pedig a' *Zweybrücker* Hertzogséghez tartozik. Seregének egy részét közelébb indíttatta *Landau* felé, hogy a' *Német-Birodalmi* szélső helységeknek óltalmokra lehessen, a' *Landauiak* ellen, a' kik újra készültek azokat ki-rabolni.

Landau Várában, *Daenzel* nevezetű Kommisszáriusa vagyon a' N. Gyűlésének, a' ki ennekelötte Plébános volt *Landauban*. Erről azt írják, hogy a' tsak mostanában tett új Kommendánsnak, *Lobadere* Generálisnak, kezéből is ki-vette ismét a' katonai kormányt. Maga gyakran körül lovagollya a' Városet, 's vizsgálódik; hanem nagyon félti a' bőrét: azért is mindenkor feles számú Katonákat szokott el-indítani maga előtt.

Alsátzia (Elsasz) Tartományát feles számmal kezdték oda - hagyogatni a' Lakosok, a' miölta ő - nékiek is meghírdettetett, valamint más Frantziáknak, hogy kötelesek lesznek mindnyájan hadi szolgálatot tenni. Rendszeréntvaló Katonák, 's Nemzeti Gárdisták is sokan szokdösnek-által a' Rajnán, az újjabb tudósítások szerént.

Szabaudia (Savoyen) Tartományát, mellytől a' múltt esztendőben véletlen megfoszták a' *Szárdiniai* Királyt a' Frantziák: most ismét vissza - nyerte az említett Felség.

A' *Nagy - Britanniai*, és *Nápoly-Ország*i Udvarok olly szövetséget kötöttek egymással, hogy úgy hozván a' szükség magával, *N. Britannia* 12 ezer fegyveres Emberből álló segítséget nyer *Nápoly-Országtól*. Hogy pedig ezen Ország bátor-ságban lehessen a' Frantziák ellen: tiz

első nagyságú fegyveres hajóit fogja nékie által engedni, ezen végnek elzközlésére, *Nagy-Britannia*.

A' *Vestindiai* Frantzia Szigetek ellen, új szerentsét akar próbálni Anglia, és e' végre 12 Regementek rendeltettek-ki, melyekről az íratott közelébb, hogy négy öt hét alatt el is fognának indulni a' *Portsmouthi* ki-kötő helyből, *Howe William* Úr' vezérlése alatt.

Azon *Portugallus* hajós Sereg osztályról, a' melly *Angliába* küldetett, nem olvassuk még mind ez ideig, hogy ki ment volna tengerre a' *Spitheadi Anglus* ki-kötő helyből. Azt Augustus végén is irták volt már ezen hajós Seregetskeeről, hogy alig ha tehetetienné nem fogja azt tenni egy ideig a' szolgálatra, a' rothasztó hideg-lelés, melly uralkodni kezdett a' *Portugallus* tengeri Katonák között.

A' *Bétsi* Spanyol Követhez érkezett tudósítások szerént, néhány Spanyol hadi hajók bé-kéredzettek a' *Touloni* Frantzia ki-kötő helybe, 's mindjárt nyertek engedelmet az oda való bé-állásra; hanem hogy egész bátorságok lehessen, azt is kérték, hogy a' ki-kötő helyből szállítás-sék-bé minden Frantzia fegyveres készület a' fegyveres házba; és midőn ezt is megnyerték volna: úgy férkeztek-bé a' ki-kötő helybe, a' hová *Anglus* hadi hajókat is vártak magokhoz. A' melly Republiká-

nusok voltak *Toulon* Városában, ki-költöztek onnan ez alkalmatossággal.

Marsziliáról ellenben, olly hírt vett Auguszt. 25-dikén a' Nemzet-Gyűlése, hogy meg-adta magát, 's bé is ment abba *Cardeaux* nevezetű Republikánus Generális.

Lyon Városáról, következő értelmű tudósítások olvastattak-fel Auguszt. 29-dikén a' N. Gyűlésében: hogy Auguszt. 24-dikén 220 millióra ment-fel már a' kár, a' mit okoztak a' Városban az ostromlók' golyóbissaik. Estve felé, újra Trombitást küldöttek - bé az Ostromlók a' *Lyoniakhoz*, eggy írással, mellyben intették őket, hogy ne vonnyanak tovább ujjat a' N. Gyűlésével; de nem vólt reménylett foganatja ezen írásnak: mert, *Kellermann* Gener. levele fzerént, készek lettek vólna ugyan sok *Lyoni* Polgárok, kívánságokat tellyesíteni az Ostromlóknak; de az úgy-nevezett Nép-Kommissziója sokakat el-fogatott, 's agyon lövetett az említett Polgárok között.

A' *Helvétziai* Levelek is nagynak állítják *Lyon* Városának 24-dik Augusztusi romlását; de egyfzersmind azt is írják, hogy annakutánna ki-rontottak tsak ugyan még is a' *Lyoniak*, 's nem tsak visszanyomták az Ostromlókat, hanem el-vették egynehány földváraikat is, sok ágyúkkal 's munitzióval eggyütt; és hogy készebbek

a' Lyoniak a' magok le - omlott falaiknak rakás köveik között végezni életeket, mint a' Jákobinusok' járma alá adni magokat.

A' *Gaston*' Seregéről olly tudósítást vett Auguszt. 30-dikán a' Frantzia Közjóra ügyelő N. Gyülési Deputátzió, hogy húsz ezernél többen hüllottanak-el abból kevés idő alatt; — és hogy a' Republikánusok temérdek munitziót nyertek-el tőle.

Frantzia Ország.

Küsztinnek halálra lett szententziáztatását, (mellyről emlékezénk a' múltt postán) követte más nap dél előtti tiz és tizenegy óra között a' gillotinozás is. — Abban minden eddig érkezett Tudósítások meg egyeznek, hogy *Küsztin* nagyon el erefztette magát, midőn a' gillotin felé vitetett: de más részről abban is hogy kerefztyéni módra holt meg.. — Írásban butszúzott el a' Fiától, mellyben arra kérte azt, hogy a' Közönséges Társaságnak szép napjaiban emlékezne meg ő rólla, és azon legyen, hogy jó emlékezetet eszközöllyön néki a' Nemzet előtt, a' mellyért most ártatlanul hal ő meg.

(Ezen kérése *Küsztinnek*, alig ha érheti tellyesedését: mert a' kihez intéződött az, fogva vagyon az is, t. i. az iffjú

Küsztin, sőt ennek Felesége is, a' kit leg-szebbnek írnak a' mostani Párisi Affzonyok között, a' *St Pelagie* nevezetű tömlőtze záratott.)

Midőn le-esett a' gillotinról *Küsztin*' feje, a' vizes tseberbe: *brávót* kiáltottak sokan a' Nép közzül. Ezeket tsitítani akarta azon Egyházi Személy, a' ki halálra készítette vőlt *Küsztint*; de meg-járta szegény: mert tüstént árestomba vitetett a' gillotintól, és mindjárt kéz vádak vőltak ellene: hogy t. i. néhai Gen. *Miaczinskyt* azzal bízatta, ne féljen a' haláltól, mivel Királyaért szenvedni azt; és most is *Küsztint* illy szókkal bátorította: Szerentsés az Úr, hogy olly helyen hal-meg, mellyen a' leg-jobb, és leg-igazabb Király fel-áldoztatott. — Öt száz ezer livrára reá ment esztendőnként, a' mint írják, a' *Küsztin*' jövedelme.

Brissot is, a' ki eggy igen nevezetes Tagja vala a' N. Gyűlésének, kétség-kívül nem sokára utánna megy, több társaival eggyütt *Küsztinnek*: mert ő reá is halálos szententzia mondatott már Auguszt. 29-dikén a' Jákobinusok' második Klúbjában, melly *Kordéliusok*' Klúbjának nevezetik azért: mivel a' hajdani Kordéliusok, vagy Franciskánusok' Klastromában tartatik; valamint az első a' hajdani Jákobinusokéban, vagy

Dominikánusokéban: — pedig a' *Küsztin*' példája is közelebb elég bizonyosság arra, hogy a' mit egyszer végre kívánnak hajtani a' Jákobinusok, már annak *török-szakad* meg kell lenni; 's meg is lesz: mert az ő Klúbjaiknak tsak Ekhóji úgy szólván a' Közjóra, és Köz-bátorságra ügyelő Depu-tátziók, valamint ezeknek ekhója ismét a' Revolutzionális Törvényfzék. Az említett napon, így szólott a' Kordéliusok' Társaságában vagy Klúbjában egy *Hebert* nevű Tag: „Nem világít többé *Küsztin*: és ez, nagy szerentséje a' Hazának. Minémű nagy vezedelmeknek lett volna ez ki-téve, ha meg-szökhetett volna a' gillotin előtt az a' gonosztévő; de ezen eggy áldozattal ne engedje ám még magát el-altatni a' Nép, hanem kívánnya a' *Küsztin*' több vétkes társainak is fejeket: értem a' *Brissotét*, *Vergniauxét* 's a' t. (El ne felejtse *Hebert* Uram a' *Lamarliere*' fejét is — így kiáltott eggy a' Nézők között.) Annak a' gáz *Brissot*nak, az Össze-esküdttek' Fejének, és a' ki eszköze vólt a' had-kezdésnek, 's annál fogva annyi vérontásnak is, nem lehet meg-engedni, hogy szívja többé a' levegő-eget, mellyet dögleletessé teszen maga lételevel. Tartoznak ezen Társaságnak (t. i. a' Kordéliusok' Társaságának) Tagjai, fel-osztani magokat minden közön-séges helyekre, 's el-állani a' N. Gyűlése'

palotájának ajtajait : úgy kívánni a' fejét az említett gonofztévőnek, 's annak minden tzimborássainak. “

Páris Városának 48 Szakasszai arra kérték a' N. Gy. ét, hogy minden gyanús személlyek (az az Nem-Jákobinusok) fogattassanak el.

Az úgy nevezett Revolutzionáris Republikánusok' nevében, egy beszédet tartott *Lacombe* nevezetű Asszony, a' N. Gy. hez, mellyben azt kérte erőss ki fejezésekkel, hogy a' néhai Nemeseiktől vétettesse nek el mind a' polgári, mind a' katonai fő hivatalok.

Elegyes Tudósítások.

Nagy tsorba esett az *Orosz* Birodalmon, ha igaz talál lenni, a' mit írnak *Sziberiáról*, hogy ottan az az egész környék, a' mellyen vóltak az arany és ezüst bányák: el-süllyedett, 's vele eggyütt oda lettek a' Lakosok is kevés héjján; és már most a' helyén, egy nagy tenger hanykodik.

Követést érdemlő példa.

Gallitziából írják, hogy *Poninszky* Hertzegné, született *Kalinovszky* *Mária* *Anna* Gróf-Asszony, látván szép igyeke-

zetét egy *Zatvarnitzky Ádám* nevezetű szegény sorsú tanuló Iffjatskának, úgymint a' ki a' *Lembergi Normális Oskolában* kétfzer nyerte-el egymás után az első prémiumot (jutalmat): öt száz német forint tőke pénzt rendelt nékie, további serkentésére, olly fel-tétellel, hogy a' míg ember-korra jutánd, öt *procento* interessét kapja az említett summának minden esztendőben; ha pedig el-éri az említett időt: akkor által-adódjon néki az egész tőke-pénz. — Be derék eggy *Asszonyság* az ilyen!

Egy *Mediolánumi* Ember, minteggy ezer tallérból álló arany pénz summával, a' melly örökségül maradott reája, haza felé indúlt *Róma Városából* a' múltt Auguszt. vége tájján; de néhány napok' múlva a' *Tiberis'* partján találtatott halva, 's a' mint visgálták volna hóltt testét, hét szúrások találtattak a' mellyjén. Egy baráttyára van a' gyanúság, a' kivel útazott. Tétettek is rendelések, annak kézre-kerítése eránt.

A' *Szepességről* írják, hogy *Gallitziának* *Zamosc* nevű Várába egynehány Orosz szekerek érkeztenek nem régiben, a' mellyek pénzzel vóltak meg-terhelve.

Magyar Ország.

A' Tokaji szőlőkben sok kárt tett a' jég - esső.

*Keszthelyről (Szala - Vármegyéből),
Septemb. 5-dikén.*

„A' hirtelen jött hévség, hirtelen eltávozott tőlünk. Éjtszakáink nagyon hidegek járnak, 's nappal is csak dél - tájban vagyon egy kis meleg. Erre nézve nehezen érik a' szőlő. — A' forró epés hideg-lelés, és a' vérhas most e' tájjon az uralkodó nyavalyák; de ritka hal-meg a' betegekből: mivel ha valahol, itt valóban hathatósan szokott segíteni magán a' természet.“

Pestről, Septemb. 10-dikén.

„Gyönyörűséges szép időnk jár mind éjjel, mind nappal. Piatzunk, Istennek hála! nagyon bővölködik gyümöltsel. Egy krajtzár arra szilvával, almával, vagy körtvélyyel betsülettel jól lakhatik egy szegény Ember.

Ezen folyó hónapnak 8-dik és 9-dik napjain mene véghez nállunk a' Városi Tanács-Székújítás(Magistratual.Restauratio) Mél. *Majlát* Úr' Királyi Kommisszáriussága

alatt. — *Boráros Úr* a' Biróságban, *Gregár Úr* is a' Polgármesterségben meg-hagyattak. Májor *Hilt* pedig, Szenátori hivatalyába vissza-állíttatott. “

B é t s.

Ezen hónapnak 13-dik napján tartatott az ügy - nevezett *Keresztes Dámák* Innenpe, mellynek alkalmatosságával bé-gyülekeztek az Udvari Templomba, Tsászárné ő Felségével — mint a' Rendnek Fő Pátronájával együtt — sok más *Keresztes Dámák* is, a' kik között Gróf *Festetits Györgyné* ő Nagysága kellemetes magyar öltözetben díszeskedett. — Huszonnyóltz új Tagokkal nevededett a' Rend, kiknek számok között valók: *Andrásy Grófné*, született *Festetits Mária* Gróf - Asszony; és *Csáky Grófné*, született *Zichy Josefa* Gróf - Asszony ő Nagyságok.

Kohlmarkt nevezetű úttzában, egy újjonnan épült magas háznak harmadik kontignátziójából ki ugrott az ablakon estvéli 8 és 9 óra között a' múltt Szombaton egy szolgáló Leány: 's mindjárt szörnyű halált holt. Szerentsétlen tselekedetének okául azon lett nagy meg-indulását mondják, hogy az Asszonya által egy el-veszett lepedőért politzájjal fenyegettetett, és a'

politzáj' el érkezéséig egy szobába bé - zá -
ratott.

* * * * * * * * *

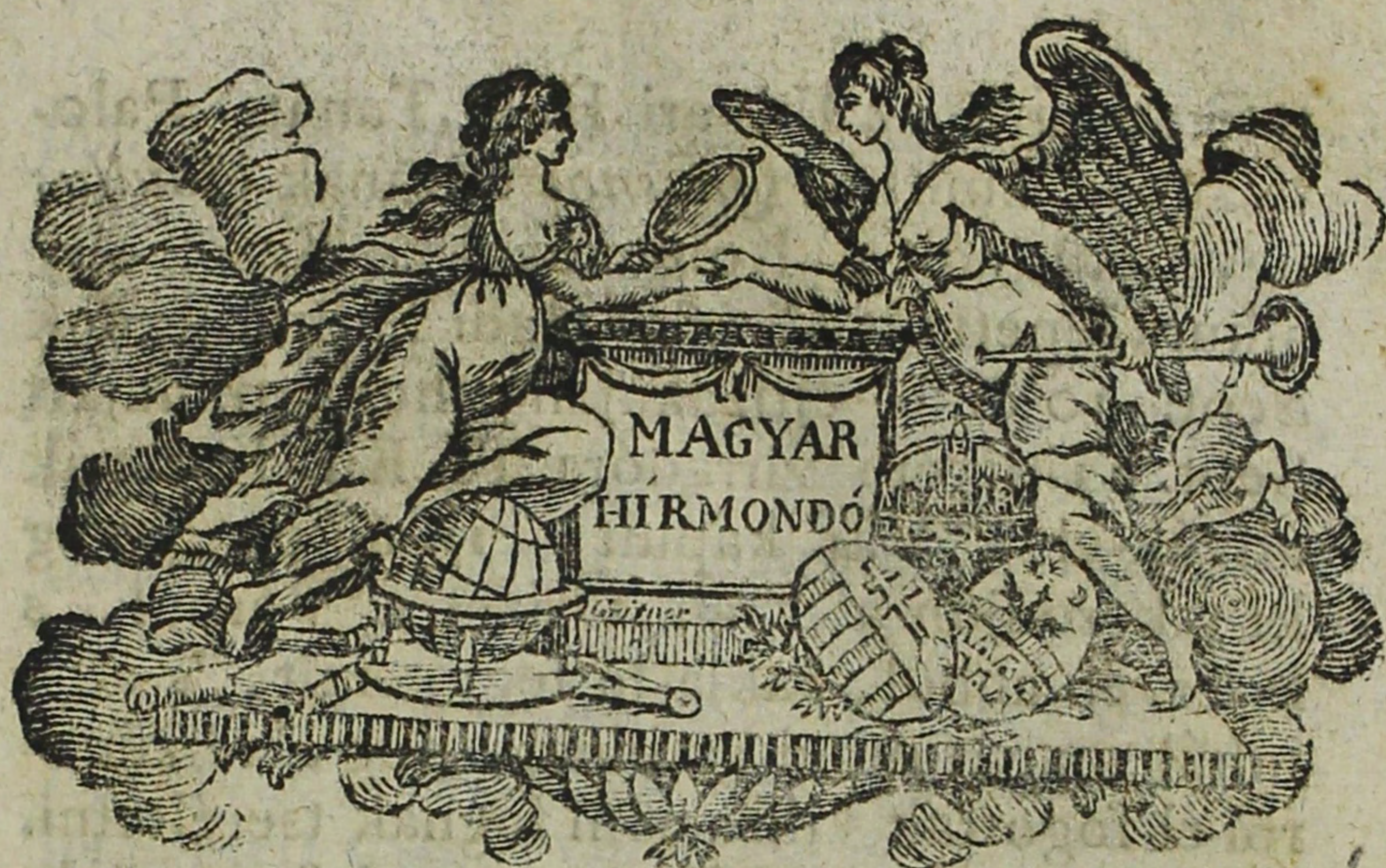
Luxemburg Tartományunkba bé -
rontott Auguszt. 31-dikén, a' maga szomszéd
Váraiból mintegy 9 ezerig való Frantziáság
3 tsapatokban. Az első tsapat vissza ve -
retett, a' más két tsapatok között az egy -
gyik *Jamoignenél*, a' másik pedig *Belle -*
fontainenél állapodott meg.

Quesnoi Fr. Vár' ostroma derekassan
foly, Gr. *Clerfait* Generálisunk' kormányo -
zása alatt: valamint *Dünkirchen* Fr. Vár -
nak ostromát is nagy tüzzel folytattatja
York Anglus Királyi Hertzeg.

J e l e n t é s.

Posonyban következő tzímű munka
jő világ eleibe: *Resolutio propositi proble -*
matis de geometrica angulorum trisectione,
primum adornata, inque lucem edita, Au -
thore Antonio Trunessek, Archidioeceseos
Strigoniensis Alumno, et SS. Theologiae
Auditore. Posonii etc. — Formája a'
Könyvnek kis nyóltzad rétű, több leűz
benne két száz lapnál; az árra egy forint.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(24.)

Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
(Septembernek) 20-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

Quesnoi Vára is a' miénk már. Az
erről való örvendetes hírrel, Tsászár'
könnyü lovas Reg. béli Alhadnagy Hertzeg-
Schwarzenberg érkezett ide tegnap - előtt
estvéli 8 órakor, a' ki is 28 durrogató, és
sipoló Posta-legények, 's két Posta-tisztek
által meg-hordoztatott tegnap délben 12,
és eggy óra között, *Béts* Városának neve-
zetesebb útszáin, és piattzain: úgy vez-
D d

tetett végre az Udvari Hadi Tanács' Palotájához. Említett *Quesnoi* Várának *Goullus* nevezetű volt a' Komendánsa. Ezzel olly alkura lépett Gr. *Clerfait* Hadi Tármesterünk Sept. 10 dike' éjtszakáján, hogy mindjárt Sept. 11-dikére virradóra Ts. Kir. Katonák állják-el a' Vár' kapuit; 13-dikon pedig ki-takarodjon a' Fran. Őrizet a' Várból, 's ki-érvén abból, rakja-le fegyvereit, 's adja rabúl magát mind az ideig, míg a' részünkről el-fogottak vissza nem fognak tseréltetni. A' Tiszteknél meg-hagyatott a' fegyverek, lovok, és egyéb készületek; hanem valami találtatott a' Várban: mind az ő Ts. Kir. Felsége' számára foglaltatott-el.

Schröder F. M. L. unknak újabb tudósítása fzerént, mind-össze 12 ezer Frantziák rontottak vala béközelébb *Luxemburg* Tartományunkba; de nem boldogúlhattak szándékjokban.

Alvintzi F. M. L. unknak 5-dik Sept. ri tudósítása fzerént, Hannoverai Feldmarsal *Freytag* el-vert Fr. Flandriának *Lendreghen* nevű helységéből 1100 Frantziákat, ötvent el is fogott közzülök; hanem ezen alkalmazással ama' derék Vitéz Hazánkfia *Fábry* Generális igen veszedelmes sebbe esett: jobb felől ment-bé a' hasán a' golyóbis, és hátúlról kellett azt ki-vágni.

Említett *Freytag* Feldmarsalt megtámadta auna kutánna 3 tsapatokban mintegy 12 ezerig való Frantziáság. — *Hond-*

Schot felé vonta magát a' nagy számú ellenség elől *Freytag* Úr.

(*Hondschot* mintegy másfél mértfölddel esik innen *Dünkirchen*en.)

Dünkirchen Váránál, Sept. 6-dikán, négy ezernél felesebb számú Ellenség támadta-meg eggyesültt ostromló Seregünket, mellyre azonközben a' Várból is rettenetesen tüzeltek-ki; a' Fr.hajós Seregről is ágyúztak. Egy része tehát jobb szárnyunknak kényszerítetett magát vissza-vonni; hanem hogy segítségek érkezett Vitézeinknek: egéssz' a' Vár-árka' palánkjain túl vissza-kergették a' Frantziákat.

Melas Generálisunk, a' ki *Saarburg*-nál áll, Aug. 29-dikén 51 Frantziát vágott le, 's 41-et fogott úgy: hogy népéből tsupán egy *Wurmser* Hufzár Strása - Mester kapott sebet.

Splényi F. M. L. unknak tudósítása szerént sok ágyú - golyóbisait repítette ki az ellenség *Landauból* Sept. 10-dikén, a' *Möhltheimi* malomnál állott szélső vigyázóink felé: de sikertelenül.

Gróf *Pejachevich* Generálisunk, Sept. 11-dikén el verte *Rombachi* sántzos táborokból a' Frantziákat, a' kik Gróf *Wurmser* armádiájának jobb szárnyát akarták háborgatni, el nyerte mind az öt ágyújukat, 's öt embert el fogott közülök.

Sept. 12-dikén reggel, mind jobb, mind bal felől, mind pedig középen is meg tá-

madta az Ellenség *Wurmser* Vezérünk' Seregét; de mindenütt vissza-veretett. — Ezen alkalmatossággal, *Hotze*, és *Jellachich* Generálissaink sebet kaptak, de nem veszedelmest. — *Pejachevich* Generálist is meg-támadták a' Frantziák Sept. 12-dikén, a' *Rombachi* hegyen három felől; de vele sem boldogúlhattak.

Stein Generálistól olly tudósítást vett Gr. *Wurmser* Septemb. 12-dikén, hogy a' Frantziák, *Strafsburgtól* fogva *Lauterburgig*, mindenütt meg-támadták a' Rajna-mellyékét.

A' *Prusszusokról* azt irták *Zweybrücken* Városából Sept 4-dikén, hogy még akkor is az előbbeni helyeiken vóltanak, és hogy közöttök 's a' Frantziák között, hólmí kis tsatázásokon kívül valamelly vezetes dolog nem történt. Aug. 27-től fogva.

Alsátziában nem vóltak még Seregeink Sept. 6-dikán, hanem ezen a' napon költ egy Levél *Mannheimből*, és ez azt írja, hogy a' melly tartalék Seregünk a' *Sváb* Kerületbéli Tsász. Kir. Birtokokban tartózkodott vólt: az onnan, mind *Neuenburg* környékére takarodott, *Stáder* Generális' kormányozása alatt, 's onnan *Alsátziába* szándékozott által-szállani a' Rajnán katonai hidakon.

Ama' nevezetes ki-kötő helyű Frantzia Városnak *Toulonnak* történetéről, következő bővebb, és környülállásossabb tudósítást is közölhetünk már most, a' *Florentziai* Olasz Újság, és némelly magános Levelek után:

„*Cartaux* nevezetű Frantzia Republikánus Generális, mintegy 40 ezer Emberből álló Sereget vitt *Marszilia* Városa ellen, hogy ezt a' most uralkodó Fran. Nemzet-Gyűlésének engedelmességére hajtsa. A' *Marsziliai* ellenkező Fél, jó forma erővel állott ugyan ellent nékie; de a' melly nem volt tsak ugyan elegendő erő. Több íz-beli diadalmaskodásai után mindég közelebb közelebb nyomult Gen. *Cartaux* a' Város-hoz, Auguszt. 24-dikén pedig végre olly győzedelmet vett, a' mellynél fogva bémentek más nap velle együtt: *Albitte*, *Salicetti*, *Nioche*, és *Escudier* nevezetű négy Kommisszáriusi a' Nemz. Gyűlésének, *Marszilia* Városába, holott is tüstént kiszabadítottak előbbeni fogságokból *Bo*, és *Artibout* N. Gyűlési Kommisszáriusok; ezeknek főbb Ellenségeik pedig résszerént tömlöztre hanyattak, résszerént fel-mészároltattak, 's minden közönséges Tisztviselők' helyébe mások állítottak - elő. A' néhai *Aureliánusi* Hertzeg, valamint a' több Kir. vérből való foglyok is meg-hagyattak abban az állapotban, a' mellyben találattak. “

„Híre menvén ezeknek *Toulon* Városába, nagy rémülés lett ottan az olyan Lakosok között, a' kik — valamint szintén a' *Marsziliaiaknak* nagy része — ellene voltak az új Konstitutióznak. — Történt azonban szerentséjekre, hogy éppen az ő ki-kötő helyek eleibe érkeztenek 16 Spanyol és 14 Ánglus első nagyságú hadi hajók, több fregátokkal, és más kisebb fegyveres hajókkal együtt. A' *Touloniak* tehát, kiknek az a' bajok is vólt, hogy nagyon meg-fogyatkoztak eleség' dolgából, fejez zászlót függesztettek - ki a' Várból. Ezt látván az egyesültt tengeri Seregek, egy hajót küldöttek a' ki-kötő helybe, melly, két *Touloni* Deputátusokkal tért - vissza, kik is olly jelentést tettek a' *Touloniak'* nevekben: hogy készek lesznek, magokkal együtt, minden nállok találtató készületeket által-eresztteni *XVII. Lajos'* számára az Ánglusoknak, és Spanyoloknak oltalmába. Ezek el-fogadták az ajánlást, és Auguszt. 29-dikén bé is állottak a' ki-kötő helybe. A' melly szárazra való Katonák vóltak a' hajókon, szám szerént 3000 Spanyolok, 's eznél valamivel több Ánglusok, ki-fzállította őket leg-ottan *Hood* Ánglus Admirális a' hajókból, 's fel-oztotta őket a' Várba, föld - várakba, és a' fegyveres házakba; 's *XVII. Lajos*, a' Lakosokkal együtt, Frantzia Ország' Királyának ki-kiáltatott. Jól látván Lord *Hood*, hogy

számosabb Katonaságra vagyon szükség: el - küldött négy első nagyságú Spanyol hajókat a' *Rosasi* parthoz, hogy hoznának több Katonákat; azonközben a' tenger felől lévő minden fran. ágyúknak gyújtó lyukait, nagyobb bátorságnak okáért, be - szegezette; 's a' vitorlákat, és vitorla - fákat a' fran. hajókról le - szedette. Nem tudott ebből semmit a' *Marszilia*' Meg - hódoltatója *Cartaux* Generális: azért is maga mellé vévén valami tíz ezer Embert, *Toulon* felé indult Auguszt. 31-dikén, olly tzéllal, hogy ezt is hatalma alá vesse a' N. Gyűlésnek; de meg - járta: mert L. *Hood*, az Ánglusoknak, és Spanyoloknak nagyobb részével, 's egynehány ezer Touloniakkal ki - nyomúlt eleibe, tüzessen meg - támadta, 's diadalmasan vissza - verte, sokakat le - ölvén, és meg - sebesítvén Seregéből; nyert tőle négy ágyúkat is.

A' *Touloni* Fegyvertartó - házban, 3 ezernél több ágyúk találtattak; 's más fegyverek, munitzió, vitorlák, 's árbotz, és vitorla - fák is olly bővséggel, hogy egy roppant hajós Sereget fel lehet belőlök készíteni.

Toulonban az újjabb Tudósítások szerint többen fogattanak el 3000 Jákobinusoknál, kik közül ezeren, Spanyol Országának *Barcellona* nevű Városába küldettek. — El fogattak volna az ott volt két Nemzet Gyűlési Kommisszáriusok is, a' kik

mind ketten, voksaikat adták vólt *XVI. Lajos'* halálára: hanem az eggyik fel akasztotta magát a' kezkenőjével egy vas rostélyra; a' másik pedig agyon lőtte magát egy pisztollyal, midőn látta volna hogy már mindjárt vitetni fog a' tömlőtzebe.

Hufzonöt első, tiz közép, és sok kisebb nagyságú Fran. hadi hajók találtattak kéfzen a' *Touloni* ki-kötő helyben, melyeknek Kommandánsa, *Carteaux* Generálshoz futott. — A' tenger felől való ágyúknak gyújtó lyukaikat nem szegezettette-bé Lord *Hood*, mint az előbbeni jelentésben vólt. — Vissza-érkezvén a' *Rosasi* ki-kötő helyből azon négy első nagyságú Spanyol hajók, mellyek több Katonákért küldettek-el, 4 ezer Embert vittek magokkal, és még többeknek hozatása eránt is tétettek rendelések.

A' *Pireneus* hegyeknél Fran. Országba be-rontott Spanyol Seregnek még Júliusi, és Augusztusi történeteiről szóllanak a' legújabb Spanyol és Frantzia Tudósítások. Öt minutumok alatt vettek-meg a' *Cataloniai* könnyű Lovasok, Július' 29-dikén a' *Roussilloni* Grófságban egy fran. magas földvárat, 's a' melly 50 Frantziák vóltak abban, azokat résszerént le - szabdalták, résszerént sebbe ejtették, vagy el - fogták; hanem abban a' fzezpillantásban, hogy az utánnok lévő tsapatnak jelt adtak, 's magokhoz hívták azt: véletlen mintegy

két ezerig való Frantziák forrtak - ki egy hegyi úton, a' melly út felől semmit se tudtak a' Spanyolok ekkoráig. A' *Katalóniaiak* vátig kívántak ellent-állani a' föld-várbéli ágyúkkal; de többen lévén a' Frantziák, tsak ugyan el-verték őket: a' feléjük nyomuló Spanyol Gyalogokra pedig úgy tüzeltek, hogy tsak hamar 21-et el-ejtettek, 's 43-at meg - sebesítettek azok között. — Ezen történetet maga tétette közönségesse a' *Madriti Udvar*. — A' Frantzia Tudósításokból, következő két tikkelyeket olvasunk a' fenn- említett Spanyol Seregről: 1.) hogy annak egy része, Auguszt. 6-dikán *Montlouis*, és *Perpignan* között, *Villefranche* nevezetű erős várú kis Várost a' *Tet-vize* mellett, rövid ostrom után megvett; 2.) hogy mintegy 3000-en belölle, által-mentek a' *Tet-vizén* Auguszt. 12-dikén, vissza - nyomták a' Frantziáknak izélső vigyázóikat, 's el-vettek tőlök 3 ágyúkat; de tsak hamar segítséget kapván a' Frantziák, vissza - nyerték ágyúikat, 's el-kergették a' Spanyolokat, a' kik között, midőn a' *Tet-vizén* tódultak volna által, sokan el-vesztek.

Alsátziának (Elsasznak) fő Városát *Strafsburgot* sok Frantzia Iffjak hagyták-oda, 's a' szomszéd hegyre vették - fel magokat, attól való félttekben, hogy a' N. Gyűlésének végzése szerént, nékiek is fegyveres kézzel kell ki-állani a' katonaság-

ban gyakorlott Ellenség ellen. Katonák küldettenek - ki el - fogatásokra, de azok üressen tértek más nap vissza.

Vestermann Frantzia Generális ártatlannak találtatott azon hadi törvényfzék által melly az ő ügyének meg - vizsgálására állíttatott vala fel. Sept. 2-dikán meg jelent a' Nemzet Gyűlése előtt, 's újra szolgálatot kért.

Ferrand Generális is ki-botsáttatott az *Absey* nevű tömlötzből: mivelhogy jól szóllottak felőle a' Nemzet Gyűlési Kommisszáriusok: hanem tsak ugyan őriztetni fog a' maga szállásán addig; míg a' *Valenciennes* Várának meg - vételéről való egész tudósítás meg - tétetik.

A' *Rochellei* (*Rapellai*) partoknál hadakozó Fr. Sereg' Vezérét, *Rossignol* Generálist el vádólták a' nálla lévő Kommisszáriusok a' Nemzet Gyűlésénél, hogy szüntelen a' tsapfzékekben ül, tántzol, 's többnyire majd mindenkor részeg, és hogy a' magános személlyeknek házaikat ki rabolatja. Ezek a' vádak Aug. 26-dikán olvastattak fel a' N. Gy. ben: de fel költ mellette *Talien* nevű Tag, 's hatalmassan ellenzette a' Vezérségből való ki tételét ezen okokkal: hogy *Rossignol* egy vólt a' *Báztilly*' meg - vevői között; 's első a' Szánkülöttek (nadrágtalanok) között, a' ki Generálisságra fel ment. Mind öfze se' olyan nagy dolog az — így folytató to-

vább beszédét — hogy engynehány Aristokraták' házaik ki raboltatnak. — Ezen szókra közönséges morgás lett: de a' melly tsak abban maradt.

Rossignol, a' ki tsak ugyan ki is tétetett Vezérségéből az említett Kommisszáriusok által, meg-jelent személlyesen Aug. 28kán a' N. Gyűlése előtt, mellytől ismét visszanyervén a' maga kormányozói hivatalát, esküvéssel fogadta, hogy három hetek alatt véget vet a' *Gaston*' pártütésének.

(Ez a' *Rossignol*, Kengyelfutója vólt néha napján ama' híres *Pampadur* Affzonságnak, 's a' mostani nevezetét is: — *Rossignol* fülemüle — kengyelfutóságában kapta. Szokás vólt t. i. *Párisban* a' madarakról, 's virágokról el-nevezni a' válogatottabb liberias tselédeket.)

Elegyes Tudósítások.

Ama' híres *Semonvillenél* taláztatott kintsekről, különbözök mind ekkoráig a' vélekedések. Némellyek két három, mások ismét húsz milliónál is többre betsülik azokat. — Hitelessebb tudósítást nem közölhetünk e' részben érd. Olvasóinkkal, mint az itt következő levelet, mellyet ki, és mikor írt legyen, meg-tetűzik a' foglalatjából: „E' folyó (September) hónapnak elein vártuk ide az el-fogott Frantzia Fő Embereket, de tsak a' négy társzekereik érkeztek ide, mellyeknek Gen. *Amadey*' udvarában való által-vételére *Faccioli*

Dauthier Kapitány Úr ő Excell. ja, és én, mint Aktuárius rendeltettünk. A' *Menagioi* Biró, *Piazzoni Dávid* nevezetű *Mediolánumi* Fi adta-által nekünk azokat, úgymint a' kinek szerentséje volt kézre - keríteni *Szemonvillyt*. Igen jól, és mesterségesen készültek a' társzekerek, sok rejtek helyekkel, mellyekbe el lehetett dugni a' legdrágább portékákat. Huszonkét résszerént ládák, résszerént nyalábba kötött holmik voltak a' tár-szekereken. Egy ládában találtuk amaz igen - igen híres asszonyi nyakba való ékességét *Rohán* Kárdinálisnak (a' melly, olly nagy protzeffzusra szolgáltatott volt alkalmatosságot.) Ezen nyakba - való, olly drága gyémánt-kövekből szerkeztetett - öszve, hogy kételkedem benne: találatnék - é olly Mester - ember *Mediolánumban*, a' ki meg tudná betsülni. Találtunk a' többek között ezer nyóltz száz *Velentzei* aranyakat, és egynehány mázsa drága fegyvereket is. Meg-vallom, hogy elő nem tudnék írás nélkül számlálni minden drágaságokat, mellyekkel rakva voltak a' tár-szekerek. Két egész nap írtam én a' laistromát azoknak, a' fenn - említett Biróval. A' sok be-foglaltt, és be nem foglaltt gyémánt-kövek között, egy közönséges diónnyi nagyságúak is voltak. Találtunk pénz-váltó leveleket is (*Cambiali*), mellyek között eggy, 60 ezer *pezze di Spagná*-ról szóllott. (Egy *pezze di Spagna*, két

forintot, 's mintegy 3 krajtzárt tesz.) Ezt a' summát *Velentzében* vette volna fel *Semonville*. Leg - alább is egy millió forint vólt asszignálva mind - öfzve, a' váltólevelekre. A' több holmijek (*equipaggio*) miből állhat: még nem tudjuk, de kétségkívül a' között is lesznek drágaságok. — Az el-fogott Frantziák, név szerént következők: *Semonville*, Konstantzinápolyba rendeltt Frantzia Követ; *Maret*, Nápolyi Fr. Követ; *Montegnoult*, eggy öreg Generális; *Mergenz*, *Dellemere*, Követtség-Titoknokjai; *Tasisto*, Matematikában lévő Tanítója a' *Szemonvilly*' Fiának; *Sajou*, *Pastel*, *Bonemme*, *Crottet*, *Cordone*, *Daida*, Inasok. Ezeket, *Menagioból*, *Mantuába* kísérte *Don Bressi Jósef*. “

Mantuából azt írják felöllök, hogy négy toronyban tartatnak; ebédjekre hat, vatsorájokra pedig négy tál ételek vagyon, 's ihatnak, a' mit akarnak. Napjában háromszor nézetnek-meg.

Két száz dugaszban tartott, 's idegen ruhába öltöztetett *Mediolánumiak* által lett az el-fogatások; mellyet hogy meg-értett *Párisban* a' Nemzet-Gyűlése: a' *Helvetusokat* vetette okúl, miért engedték legyen meg a' magok Tartománnya' szélén el-fogatni az ő nagy Követtségbéli Embereit.

Dümuriéről azt gondolta volna az Ember, hogy talán már eddig közel is jár *Amerikához*: azonban most egyfzerre azt

írják a' Rajna-mellyékéről felőle, hogy a' *Kolóniai Választó-Hertzege*ség' alsóbb részének *Neus* nevű erős kis Városában vontamag magát; de reá vagyon parantsolva, hogy a' mostani környülállásoknak ki-menetelekig tsendessen viselje magát, ígérete szerént; mert ha különben tselekezik: leg-ottan kérdőre fog vonattatni.

Ángliának fő Városában *Londonban*, eddig is vólt már olly közönséges Ház, mellybe a' házasságon kívül született magzatok fel-vétettek; most pedig *White* nevezetű Úr, Feleségestől egy olly alkalmas helyet is készítették, a' hová bémehetnek szülni az ollyatén fejer-személyek, kik a' szokott renden kívül találtak teréhbe esni, 's nagy okoktól indíttatnak, ebbéli szerentsétlenségeknék el-titkolására.

Az *Irlandiai* vagy *Hiberniai* Románokatholikusok, kiknek számok 3 millió főből állónak íratik, egy gazdag vendégséget adtak Auguszt. 20-dikán *Dublin* Városában, a' mellyre ki-kérték Vendégjeiknek mind azokat a' Parlamentomi Tagokat, a' kik elközök vóltak benne, hogy olly sok polgári jussaikhoz juthattanak ők egyszerűen.

Ama' nevezetes *Schneider Eulogius*, közönséges Tanítóból közönséges Vádolóvá lett *Strafsburg* Városában. Már most sokan félnek tőle, de ellenben néki is sokaktól kell félni. A' minapában úgy el-ragadtatott

volt ez az Ember a' jakobinusi buzgóságtól, hogy a' vérontó *gillotint* meg-hordoztatta *Straßburg*nak minden útszáin és piattzain nagy tzeremoniával, 's annakutánna a' parádé-piatzra helyheztettette azt. Sokan fel-gerjedtek ezért a' Lakosok között, és kényszerítették a' Hóhért, hogy vitesse a' gillotint a' *Schneider*' háza eleibe; hová nagy gyülekezet tsoportosodván - öszve, sok ezer meg ezer átkokat, és tsúfságokat szórt a' ház' gazdájára.

Frantzia Ország.

A' Jakobinusok nem fzenvedhetik az olyan Embert, a' ki nem úgy gondolkozik mint ők. *Duplain* nevü Tagja a' Revolüt. Törvényfzéknek vádoltatik általok, tsak azért, hogy meg nem győzettethetett a' *Küsztin* ellen fel-hordott vádaknak elégséges voltokról; és hogy ezeket mondotta: Ő, úgymond, nem ítéli elegendő okoknak, eggy Ember' ki-szententziázására, a' Jakobinusok' kiabálásokat; 's nehezen esik néki, hogy hova - tovább mind - inkább módivá kezd lenni a' Klúbokban a' nagy, és pátriota Embereknek rágalmazása.

Az öreg *Lakner* Generálisnak régen nem hallott már semmi híre, hanem most egyfzerre új hírt nevet akarnak néki szerezni — mellyet ugyan éppen nem kívánna ő maga szegény feje — a' Jakobinusok. — Azzal vádollyák t. i., hogy ő is Királyt akar, sőt hogy ő lett volna a' Feje a'

Küsztin' és *Börnonvilly'* öszve-esküvéseknek. Egy Tagja a' Klúbnak, így szóllott közelébb felölle közönségesen: „Nem engedelmeskedik ő, úgymond, azon végzésnek, mellynek ereje által köteleztetik, hogy a' határhoz húsz óránnyi messzeségre válasszon magának lakó helyet; és ámbár Haza-ellensége legyen is ő: még is elztondönként tsak ki-jár nékie a' 36 ezer livrája a' Közöns. Társaságtól. “

Három nagy nevü Személlyek árestáltattak Auguszt. 30-dikán *Párisban*, úgymint néhai Marquis *Boulainvilliers*, néhai Minister *Latour du Pin*, és néhai Parlamentom-Prezidens *de Voisins Gilbert*.

A' magokat Pátriotáknak nevező Haza-árulókról szóllván *Guyomard* nevü Tagja a' Nemz. Gyűlésének Auguszt. 30-dikán, azt mondotta felöllök, hogy tsak az a' kár, hogy kétfzer nem lehet őket meggillotínozni.

Az az új győzedelmi hír érkezett H. *Koburgtól*, hogy 1500 Frantziák maradtak a' tsata piatzon, két ezeren el fogattak, 's 12 ágyúkat, és két zászlókat nyert győzedelmes Seregünk.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(25.)
 Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
 (Septembernek) 24-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környüllállások.

A' *Tsászár - Huszárok*, ugyan ki - tevé-
 nek magokért Fr. *Hennegauban*. Meg mu-
 taták, hogy nem tsak napkelet', hanem
 napnyúgot' felé is tudnak diadalmaskodni.
 Ők valának ugyan is egy nagy része azon
 Sereg - Ofztályunknak, melly eszközlötte
 azt az újj győzedelmi hirt, a' mellyről kö-
 zelébbi árkusunk' végén tettünk emlékeze-
 tet. Hozta a' hirt, Tsászár ő Felségéhez
 3 el-nyertt Fr. zászlókkal eggyütt *Koburg*
 E e

Dragonyos Fő Hadnagy *Lüzow* Úr, Sept. 20-dikán, melly nap dél után postalegények sipolásaik, és durrogatásaik között meg is járta Bets Városának nevezetesebb úttzáit. A' győzedelem így történt:

A' midőn már végbe ment az eggyesség *Quesnoi* Vára eránt, de a' Frantzia Őrizet nem rakta vala még le a' maga fegyvereit: meg-támadta az Ellenség mind jobb, mind bal szárnyát vigyázó Seregünknek. Jobb felől hat ezer Frantziák nyomúltak 18 ágyúkkal, kiket, ámbár szörnyen ágyúztak: még is *Saulzoir*nál állott *Kinszky* könnyű Lovassaink mind addig vissza-tartóztattak, míg Gen. Gr. *Bellegarde*, három Osztály Tsúfzár-Hufzárokkal, 's egy Batalionnal a' *Splényi*' gyalog Regementjéből segítségekre érkezhett, mellyben két egész óra telt. El-küldötte Hg *Koburg* Fő Vezérünk a' maga Generáladjutánsát *Stipsits* Oberstlieut. is olly hagyomással, hogy ha szükségesnek fogja látni, még több Népet is vigyen, a' Gen. *Bellegarde*' kommandóján kívül *Saulzoir*hoz Vitt is 3 Gránatéros Batalionokat, és két Osztály *Nassau*-Vasasokat. Még minekelötte a' Gyalogság oda érhetett volna: neki esett Kapitány Gr. *Kinszky* egy Svadron *Kinszky*' könnyű Lovassággal, az előre szaladgáló 's puskázó Frantziáknak, és hatvant földre terített közzülök, melly alkalmatossággal, egy kis golyóbis által meg is sebesítettett *Kinszky* Kapitányunk.

Hogy ez történt, össze - szedte magát az Ellenség, 's nagy ágyúzások között vissza kezdte magát vonni; de meg nem szabadulhatott: mert bal felől közzé vágott Gen *Bellegarde* 3 Ofztály Tsászárs-Huszárokkal; előlről Oberster Hg *Lichtenstein* a' *Kinszky* könnyű Lovasokkal; bal felől pedig *Nassau* Vasassai lepték - meg, a' nállunk szolgáló *Royal - Allemand* nevezetű Frantzia lovas Regementtel: 's többet le-szabdaltak köz-züle 1500nál, többet fogtak két ezernél, 's nyertek tőle 12 ágyúkat. — A' Frantzia Lovasság, és egy rész Gyalogság megszaladtak nyakra - főre; de mindenütt a' nyomában voltak Vitézeink, 's egész *Bouchainig* vágták, melly *Saulzoirtól* távolabb esik egy mérttföldnél: úgy hogy hat ezer Frantziából nem mehetett-vissza két ezer is. A' *Tsászárs* - Huszárok között, különösen vagynak ajánlva ezen győzedelemért Fels. Urunknak: *Blaskovits* Oberster; 's *Gombos* és *Heszler* Fő Strása - Mesterek. *Stipsits* Oberstlieut. Úrnak okos serénységéről azt vallya Htzeg *Koburg*, hogy az igen nagy eszköz volt a' győzedelemre.

Vigyázó Seregünknek bal része is, diadalmassan vissza-verte a' reája sok felől omlott Ellenséget.

A' *Német*-Birodalomnak Felső - Rajnai Kerületében fekvő *Pirmassens* vagy, *Pirmensens* nevű kis Városnál, rajta mentek a' *Zweybrücki* úton *Braunschweig* Hertzegen

a' Frantziák ; de igen mostoha vólt hozzájuk a' szerentse: mert Hg *Braunschweig* egygy Oberstert, 9 Kapitányt, és 1210 Embert fogott-el közzülök, 's 15 ágyúkat, és hat puska poros szekereket nyert tőlök. Midőn már meg-vólt ezen győzedelem és nyereség, még akkor is üzette a' Hertzeg a' Frantziákat, 's azt írta, hogy a' Prusszusok' részéről igen kevés veszteség lett légyen.

A' *Moenus*-vize' déli partjáról *Offenbach* nevezetű Német Birodalmi Városból, következő Levél útasíttatott hozzánk, Septemb. 15-dikén:

A' miolta Gr. *Vurmzer* ezen környék-ből, az Ármádiának nagyobb részével tovább mozdult: *Landau* körül fekvő Népünk' kormányozása Feld-Marsall-Lieutenant B. *Splényire* bízattatott, a' ki is ezen, *Moguntziánál* sokkal erősebb Várat körös-körül egészen nem csak bé-zárta, hanem annak őrizetjét, melly 7500 gyalog, és 300 lovas Katonákból áll, olly kemény zabolában tartja, hogy ámbár majd minden nap ki ki tsapnak a' Frantziák sok ágyúkkal: még is 26-dik Augústustól fogva egészen a' máinapig egygy Emberünk se vészett-el; hanem öfzveséggel tsupán 12 Katonánk esett sebbe: a' Frantziák ellenben, nem kevés veszteséggel kényteleníttetnek mindenkör visszaterni. — Septemb. 12-dik és 14-dik napjain sokkal nagyobb erővel, mint az előtt, 3 tsapatokban rontott-ki az Ellenség *Landau*-

ból, és egész reggeltől fogva estvélig rettenetes nagy ágyúzásokat vitt véghez; de még is minden győzedelem, és leg-kisobb nyereség nélkül: mert kevés, de *Splényi* Generálisunk által az ütközetre okosan elrendeltetett Népünk olly erős szívvel tartóztatta-villza, hogy a' *Landau* körül messze el-terjedett *minákon* túl nem is bátorkodtak Frantzia Uraimék el-távozni, és Vitézeink' kardjok alá kerülni: mivel lovas Katonáink (kik között kevesen sebesedtek-meg) a' *Minákon* által-jött Frantziákat mindjárt üzőbe vették, 's kaszabolták. — Ritka nap múlik, hogy a' *Landau* Frantziák között ne szöknének-ki hozzánk. Ezek azt vallyák, hogy hat hónapokra elegendő provisio vagyon; hanem a' rosszúl sózott húsok már meg-büdösödett, és liszt' dolgából fogyatkozás látszatik lenni: mert az egész Városban nints több két malomnál. “

*Dünkircken*hez tsak egy része érkezhetett-el az oda rendeltt Ánglus hajós Seregnek; minekokáért a' Frantzia hajós Sereg egészen hátul került *York* Hertzeg' egyesültt Seregének, 's erre Sept. 8-dikán, egész 8 órákig ágyúzott, és puskázott, a' Várbéliekkel együtt. Ez okon, Sept. 9-dikére, *Adinkerke*hez vonta magát *York* Hertzeg.

(*Adinkerke*, két mértföldel esik innen *Dünkirchenen*.)

Freytag Hannoveránus Feldmarsal sebet kapott a' fején azon győzedelme' alkalmazatosságával, mellyről másszor emlékezünk. *Orániai H. Adolfnak* is meg sebesítettett ugyan akkor a' karja; de eggyik seb se halálos.

Feldm. *Freytag* helyett Hannoverai Gen. *Valmoden* vette által a' kormányozást. Ezt is meg támadták Sept. 7-dikén és 8-dikán a' Frantziák. 7-dikén két ágyút nyert, hanem más nap — mellyen *Venkheim* Reg. béli Obersterünk *Wolff* Úr fogságba esett — helyet változtatott.

Sept. 7-dik 8-dik és 9-dik napjain hadi vadaszatokat tétetett H. *Noburg*, *Beaulieu*, *Benyovszki*, *Bellegarde*, és *Venkheim* Generálisaink által, *Lille*, *Bouchain*, *Cambray*, és *Landrecy* Várak felé, kik is mind a' hárman kevés veszteségjek mellett győzedelmesen, és nyertesen tértek vissza. Azt méltán lehet sajnálni, hogy F. M. L. *Beaulieu* Seregéből ama derék Vitéz Eszterházy Huszár Kapitány *Naszvady* Úr, *Lesquinnét* agyon lövetett.

Stuart Reg. béli Obersterünk *Salis* Úr, Sept. 8-dik és 9-dik napjain ezer Embernél nem igen sokkal többet magával, tiz ezer Frantziák ellen védelmezte-meg *Aust. Flandriának* *Ypern* vagy *Ypres* nevű Városát. — 36 egész órákig vólt tűzben, éhen szomjan; a' melly idő alatt 68 ezer puska - lövéseket tett kevés Népe az Ellenségre.

Egy *Hágai* Tudósítás, ezerre teszi a' *Hollandusoknak* 18-dik és 27-dik *Augusztusi* veszteségeket. 32 Tisztjeik részzerént elhúllottak, részzerént sebbe estek. — Magának a' *Leydai* (Hollandiai) Újságnak bizonyítása ízerént, sokra megy az ollyatén *Hollandus Tiszteknek*, és *Közembereknek* számok, a' kikről nem tudatik, hová lettek az ütközetek' alkalmatosságával.

A' *Svájtzer* vagy *Helvetus* Kantonoknál lévő *Nagy-Britanniai* rend-kívül-való Követhez, Lord *Fitzgerald*hoz, egy Kurir indíttatott *Sept. 4-dikén Londonból*, a' ki által jelentetett: hogy ő *Nagy-Britanniai Felsége* éppen nem hagyhatja helyben a' *Helvétziai* új *Katona-szedést*, és ennek egyenes okát kívánnya tudni.

A' *Touloni* ki-kötő helyben találtt 25 első, és tiz közép nagyságú *Frantzia* hadi hajók részzerént a' *Genuai*, részzerént pedig a' *Livornói* ki-kötő helybe szállíttattak-által, a' hol meg fognak *Szárdiniai*, és *Nápolyi* hajós Legényekkel 's Katonákkal rakatni. El-szállíttattak a' hajókkal együtt azok a' sok ágyúk is — három ezernél felesebb számúak — mellyek a' *Fegyver-tárban* voltak.

Anglus Tengeri-Vezér Hood' Proklamátziójának (Hírdetvénnyének), mellyet a' *Touloniakhoz* intézett, e' volt az értelme: „A' ti Országokban azok, kik magokat *Nép*' *Reprezentánsainak* (Képviselőinek)

nevezik, 's azonban tsak tsábítnak titeket, meg - ölték a' virtust, és a' gonofzságot ültették trónusba. Nints olly sajátja valakinek, a' mellyet ők meg ne sértettek volna. Fötelenség (Anarchia) uralkodik most a' ti törvényes Fejedelmetek' királyi székének romladékain. Illy szomorú környülállások nyúghatatlankodást fzerzettek szükségképpen az egyesültt Hatalmasságokban, kik is semmi más eszközt nem találtak azoknak meg-orvoslására, hanem a' Monarkhiának vissza - állítását. Mi azért jövünk, hogy segéllyünk erőnkkel benneteket, a' Zavaróknak öfzve-rontásában. Bízátok magatokat egy szabad, de szíves Nemzetnek nagy-lelkűségére. Tzéllya ő *Nagy-Britan.* Felségének az, hogy a' négy esztendei nyomorúságot sok esztendőig tartó boldogsággal váltassa-fel. "

A' *Nápolyi* hajós Seregről azt olvassuk a' *Florentziai* Olasz Újságból, hogy Sept. 9-dikén indúlt - el *Nápoly* Városától, 's szándékozott az Ánglus, és Spanyol hajós Sereggel egyesíteni magát.

A' melly *Spanyol* hajós Sereg-öfztály egy darab ideig a' közép-tengeren kerengett, nem régiben pedig a' *Cartagenai* ki - kötő helybe ment-vissza, hogy ott újra eleséget, 's más egyéb meg - kívántatókat vegyen magához; minekutánna meg-értette volna *Toulon* Városának meg-vételét: oda hagyta *Cartagenát*, 's indúlt az *Atlantziai* tengerre

olly szándékkal, hogy egyesítvén magát még két más Spanyol hajós Seregofztályokkal is, mellyek a' *Ferrol*i és *Cadix*i ki-kötő helyekből indúltak-ki, és egy Anglus hajós Sereggel; fzerentsét próbállyon a' Frantzia hajós Sereg ellen, melly nem régiben a' *Bresti* ki-kötő helybe vette vólt magát.

Ricardos Spanyol Vezér, a' ki már darab időtől fogva benn vagyon Fr. Országban, olly ígéretet tett közönséges Proklamátzió (Hírdetvény) által a' hozzá általmenő Frantzia Katonáknak, hogy mind egyik közzülök, ötven livrát fog kapni ajándékban, 's a' mi fegyvert víjénd magával: annak az árra is le fog néki tevődni.

*Toulon*ról, következő tudósítást botsátottak Augušt. 29-dikén, *Cotignac* Mezővárosból (*Provence* Tartományából) két N. Gyűlési Kommisszáriusok *Páris*ba: „A' proditzió (haza - árulás) már most nyilván ki-ütötte magát. *Toulon* kezekbe jádztatott az Anglusoknak. Mi úgy gondollyuk, hogy *Brunet* Generális is egy az Árulók közzül. Mi most Seregünknek egy részével *Toulon* felé indulunk, 's kívánni fogjuk tőle, hogy nyissa-fel kapuit előttünk; mellyet ha nem tselekeszik: mindjárt hozzá kezdünk az ágyúzásához.“

Tolosa Városából egy rendkívülvaló Küldött (Deputátus) jelent - meg Augušt. 6-dikán *Páris*ban a' Nemzet-Gyűlése előtt, 's ezeket mondotta: „Polgár Képviselők!

A' Közönséges Társaságnak déli részeiben, nagy veszélyt igyekeznek okozni a' rossz gondolkodásúak. Nyúghatatlanságba hozzák a' Lakosokat a' szédelgős fejű Emberek és Aristokraták. A' *Rieuxi* Kerületben új Kontrarevoluczió készül. Már a' *Mirepoixi* síkokon négy ezer Pártosok seregelenek, kiktől nem messze vagynak a' Spanyolok.

(*Rieux*, és *Mirepoix*, abban a' részében vagynak Frantzia Országának, melly ennekelőtte *Felső-Languedociának* nevezetett.)

A' nagy zaj miatt, nem szólhatott többet a' Deputátus. Sok Tagjai a' Nzet-Gyűlésének azt kívánták, hogy a' Közjóra ügyelő Deputátzióhoz küldessen az, mellyre reá állott az egész Gyűlés is.

Lyon Városa' Ostromlói azt írták *Párisba* Auguszt. 31-dikén, hogy 29-dik Augusztus' éjtfzakáján is folytatták ők az ágyúzást; de nem éppen olly foganattal, mint annakelőtte: mert sok ágyúikban kár esett; — továbbá, hogy a' pártütés' fejei egyszeribe agyon lövetik, ha valaki a' Város' feladásáról mérészel szólni; végre, hogy az asszonyok és gyermekek csoportosan takarodnak - ki a' Városból, kiknek javokra mindent el-követnek ők (t. i. az Ostromlók), valamit csak követhetnek.

Már most, nem csak a' Spanyol-Országaiaknak Frantzia - Országban lévő jószágaitat konfiskáltatja a' Nzet-Gyűlése;

nanem mind azon Tartományokbélieknek jófzágaikat is, a' mellyekkel hadba elegyedett a' Frantzia Nemzet.

A' Frantzia Seregekhez olly parantolatok küldettek az ágyúkra nézve, hogy az ezeket vonó lovaknak istrángjaikat még a' leg - nagyobb szükség' idején is el ne szabad legyen metélni; hanem ha arra kél a' dolog, hogy a' fran. ágyúknak Ellenség' kezére kell jutni: hadd jussanak inkább mind lovastól egygyütt.

Hogy Hertzeg *York* fel - kívánta vala *Dünkirchen* Várát, nagyon Republikánus-módra felelt *Omeara* Generális; de azért meg nem tarthatá a' Jákobinusoknak hozzája való bizodalmát: mert ezek azt mondják felölle, hogy idegen lévén, maga is idegenekkel tart. Hiberniai Fi t. i. *Omeara* Generális.

Elegyes Tudósítások.

A' Svéd Udvarhoz, *Verguinean* nevű Követjét küldötte a' Frantzia Közönséges-Társaság; de a' mint van a' híre, nem fogja ezt Követnek meg-esmérni az említett Udvar.

A' Nápolyi Udvarból olly jelentést vett Sep. 1 n. *Mackau* Frantzia Követ: hogy mind ő, mind pedig a' Frantzia Konzul is, minden hozzájok - tartozóikkal egygyütt, 8 napok alatt el-takarodjanak Nápoly-Országból.

Romából vissza - szándékozott Sept. 6-dikán *Londonba*, *Eskin* nevezetű Romano-

Katholikus Püspök, kire Pápa ö Szentsége nyomos dolgokat bízott, hogy járna - el azokban a' *N. Britanniai* Udvarnál.

A' *Genuai* Ánglus Konzul meghírdettette az oda - való ki - kötő helyben, mellybe Sept. 7-dikén is igen sok gabonás hajók érkeztek: hogy *Toulonba* szabadon vihet gabonát, a' kinek tetszik; és ha passzus kívántatik valakinek, kérjen ö tőle, ö mindjárt fog adni.

A' *Zweybrücki* Hertzeg' első Ministerjét *B. Eisebecket* el - vitték vala a' múltt Febr. hónap' vége tájján a' Frantziák *Metz* Városokba, onnan pedig négy hónapok után *Párisba*; hanem mostanság vissza-botsátották, 's a' mint *Zweybrücken* Városából írták Sept. 12-dikén, vissza is érkezett már akkor oda szerentséssen a' Minister Úr, minden Lakosoknak — a' kiktől közönségesen szerettetik, és tiszteltetik — nagy örömekre.

Azon Frantziák között, a' kik rab-ságra vitettek *Szemonvillyal* együtt *Mantuába*, meg - holt *Montgeroul* Generális, a' fog-házban. A' mint Sept. 2-dikán reggel fölöstökömöt akart bé-vinni néki a' tömlőtztartó, halva találta az ágyában. Halálát, vérhas okozta, a' mint írják.

Egy szép Anekdota.

Ángliának *Suffolk* nevű Tartományában, midőn meg-vitte volna a' dézmát egy szántó-vető Ember a' Prédikátorjának,

így szólott hozzája: „Minthogy más egyéb termésemnek tized részét ide hoztam Tisz. Uramnak: el fogom hozni a' tizedik gyermekemet is.“ Éppen akkor született t. i. tizedszer a' Felesége. A' Prédikátor elérte a' tréfát, 's minthogy még nem volt házas, azonban jól birta magát: nyúlt a' pénzes ládájába, 's száz font sterlinget ajándékozott a' tsetsemő magzat' nevelésére.

Frantzia Ország.

A' szereztsétlen F. Özvegy ki-igyekezett a' *Conciergerie*-ből szabadítani magát, a' Strásák' segítségével által. Ez eránt megkérdeztetett, 's nem tagadta szándékát.

A' *Párisi* leg - nevezetesebb Foglyok eránt, kiknek számok között való a' többek között *Brissot* is — a' mostani N. Gyűlésének még csak 4 hónapokkal is ez előtt nagy Oszlop-Emberek — azt kívánta a' Jakobinusok' Klúbja, egy Deputációja által Sept. 6-dikán a' N. Gyűlésétől: hogy mentől előbb vétesse - elő azoknak protesszusokat a' Revol. Törvényfűk által. A' Prészes azt felelte a' Jakobinus - Küldötteknek, hogy éppen az ő kérések' tárgya forog - fenn a' Gyűlésben, — 's ajánlotta nekik a' leülést.

A' mostani Nemzet Gyűlése, nem akar addig el oszlani: míg a' Frantzia Közönséges Társaságot meg nem esméri minden *Európai* Hatalmasságok: ugyan ezért, mindenfelől küldeti magának a' Fiók Já-

konus Klúbok által a' sok kérő leveleket mellyeknek oda megy ki a' foglalatjok: hogy le ne tegye addig kezéből a' N. Gy. a' Közönséges Társaság Kormányát: mig annak szélveszes napjai el nem múlnak. Sok újj tárgyakat is vett fel a' N. Gy. jövőbéli munkálódásának tárgyaúl, minéműek a' pénzel kereskedő különbkülönb-féle törvényes Társaságoknak el törlése, 's a' Közönséges Társaságnak újj fel osztása.

Azon tízszáz millió livrának ki-pótlására, mellynek interes nélkül való költsön fel-vételét végezte a' N. G. tartozik minden a' kinek ezer livrán felül megy esztendei jövedelme egy tized részt adni; a' kinek szaporább jövedelme van esztendőt által 9 ezer livránál, a' 3 ezeren felül lévő ezer livrából tartozik adni, százat, két ezerből, 3 százat; 3 ezerből hat százat, 4 ezerből ezret, 5 ezerből, ezer öt százat 's a' t.

Tours Városából egy levelet írtak a' Nemzet-Gyűléséhez a' Jákobinusok, mellyben kívánták, hogy valamennyi közöns. Adminisztrátorok vóltak a' Revolutzio' kezdetétől fogva, adjanak számot róla: mitsoda útakon módokon jutottanak mostani vagyonjokhoz; és ha meg nem tudják mutatni, hogy igaz keresetjek az ő nékiek: konfiskáltassék a' Nemzet' számára. Ezen kívánságot törvényyé tsinálta Sept. 6-dikán a' N.

Gyűlése, 's a' Közöns. Kintstárra ügyelő Deputátzióinak parantsolatot adott, hogy tudósítsa ötet az említett törvénynek végre lett hajtatása eránt.

*Pethion*ról az a' hír, hogy 28-ad magával el-fogatott, 's *Párisba* vitetett, a' hol már fogva ült az előtt *Manuel*, kívül még esztendővel ez előtt *totum - fákok* voltak ketten *Páris* Városában: ő, mint Polgár-Mester; ez pedig, mint első Fiskális.

A' Revolutzionális - Törvényszék kieresztette a' tömlötzből azon Egyházi-Személyt, a' ki *Küszttint* készítette volt halálra.

Lebrün, és *Claviers* néhai Ministerekről azt végezte a' N. Gyűlése, hogy adattassanak által a' Revol. Törvényszéknek.

Párisban, Auguszt. 21-dikén 5 házassági el-válások, 's 12 egybe-kelesek voltak. Születtek 47-en, 's meg-hóltak 62-en. — Auguszt. 22-dikén 24-re ment a' házasságok' száma, 's 7-re az el-válásoké. Meg-hóltak 63-an, 's születtek 49-en. Auguszt. 23-kán öt házaspár vált-el egymástól, 's ugyan annyi kélt-öszve is. Születtek 52-en, 's meg-hóltak 57-en.

Magyar Ország.

Nagy-Hont-Vármegyéből írják, hogy a' *Drégeli* határban lévő *Ipoly-vizi* malomnál következő szomorú dolog történt, a' közelebb múltt. Augusztus hónapban: „A'

Molnár' Harmadosza, sok időtől fogva szenvedte vala már lábain a' köszvényhasogatásokat: azért is ennek el-távoztatására, mindenféle orvosságokkal élt. — Érkeznek azonközben több izomszéd helységekől örlő Emberek, a' kik közül egy azt javasollya néki, hogy maszlagfü-magot áztasson-meg borban, 's azt igya-meg. Ő, úgymond, sokakkal próbaltatta már ezt, és mind annyiszor foganatossan. El-megy ezen Tanát adó, minekutánna meg-örölte volna a' listjét. A' Beteg, mondja a' Feleségének, hogy fzedjen az említett magból egy tsomót, 's áztassa-meg borban. El-bámúlt az Asszony, Férjének parantsolatján; mindazáltal teljesítette azt. Midőn már el-készült az ital, 's a' betegnek is iszonyú fájdalmak érkeztek: fogja magát ezen nyomorúlt, 's egyszerre fel-hajtja a' mezfelyes poharat, mellyben vólt a' maszlagos bor; de alig vette-le szájjáról a' poharat: leg-ottan úgy neki dühösödött, hogy a' körülötte állott személlyeket harapdálni akarta. Ágyba tétetett tehát, a' hol is vánkosit (párnait), 's egyéb ágybéljét mérgesen martzongván, három óra múlva nagy kínok között lelkét ki-adta; hathatós új tanúságot hagyván maga után a' könnyen-hívés ellen.

Egy árkus Tóldalékkal.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(26.)

Költ *Bétsben*, Szent - Mihály - Havának
(Septembernek) 27-dik napján, 1793-dik
Eszteröben.

Hadi Környülmények.

Wurmser Vezérünk' Ármádiájától,
Sept. 10-dikén útasíttatott hozzánk *Mühl-*
heim nevezetű Német - Birodalmi Mező-
városból az itt következő Levél:

„Mivel a' múltt hónapnak 22-dik
napján bé nem törhetett Gróf *Wurmser*,
Weissenburgi sántzaiba az Ellenségnek:
tehát már most olly készüléteket téfzen,
hogy akkori szándékát, ha mind későbbben
is, ugyan tsak végre-hajthassa. Ez okon,

Weil' vidékéről, *Basilea (Basel)* mellől, *Ferdinánd Fő-Hertzeg'* vitéz gyalog Regimentje alább szállíttatott *Offenburg* felé; és azolta a' Prusszusok is 18 ezerrel szaporodtak azon a' tájjon.

(Egy *Frankfurti* Levél után azt írták *Hanauból* Sept. 19-dikén, hogy már ki is verte Gr. *Wurmser* (de mikor? az nem íródik) *Weissenburgi* sántzaikból a' *Fran-tziákat*; 's maga is sok Embert vezített ugyan, de az Ellenség' Népében is nagy kárt tett, 's el - nyerte tőle egész táborát.)

„A' jövő Vasárnap érkeznek *Freyburg*-ba azon ágyúink, mellyek eddig *Ulma (Ulm)* Városában voltak. 130 ezer forintba kerül a' szállítások. — A' *Tirolisi* hegyek között tanyázott hat Gránátéros Osztályok is el - érkeznek 20-dik Septemberig, az *Anspach'* vasas Regimentjével együtt.

Egy *Pirmasensi* Levélből, melly költ Sept. 14-dikén ezeket olvassuk: Egy *Frantzia* Sereg - Osztály, mellyet a' múltt éjszaka indított meg Gen. *Moreau*, a' *Schweigeni* táborból meg támadta ma reggel az előljáró Prusszus Sereget, melly kívül állott vólt *Pirmasensen*. H. *Braun-sveig* vissza vonta Vitézeit *Pirmasens* felé: kiknek a' *Fran-tziák* minden tartózkodás nélkül bátran nyomúltak utánnok. *Braun-sveig* Hertzeg, tsak azt várta hogy jó helyen álljon a' Serege: tüstént viadalt kezdett, melly tartott 4 órákig.

A' *Bádeni* Hertzeg, egy helyes fordulást tétetett Katonáival, 's szépen bekerítette egyik szárnyát az Ellenségnek, melly által ez zürzavarba hozódott. Ekkor a' *Bostel* Vasassai, és a' Hufzárok olly szabdalást vittek végbe a' Frantziák között, hogy reá megy két ezerre a' közülök el-húllottaknak, és meg-sebesetteknek száma. Egy Oberstlieut. jok pedig, 9 Kapitánnyaik, 12 kisebb Tisztjeik, és 1500 ig való rész szerént Altisztjeik rész szerént Közembereik el fogattak. A' Prusszusok részéről nem sokan, mindazáltal néhány érdemes Tisztek is estenek el, kik közül egy *Bostel* Hadnagy az ezen nevet viselő vasas Regiment' Proprietáriussának (Tulajdonosságának) a' Fia, a' ki éppen abban a' szempillantásban lövetett agyon, midőn a' Generális *Koth*' feje ellen már fel-emeltt frantzia kardot, el-vetette a' maga kardjával. Az ütközet után négy gyalog Bat. okat indított H. Braunsveig, sok ágyúkkal, Gróf *Wurmser*' segítségére.

Kehl t, a' melly nevezet alatt egy Vár, egy Város, és egy Falu értetnek, nagyon meg - rontották sok ágyúzásaik által az által-ellenben fekvő *Straßburgi* Frantziák. A' Lakosok, mind a' szomszéd helységekbe vették magokat.

A' *Hollandiai* Helytartó Hertzeg' első Fiának, az *Orániai* örökös Hertzegnek személlyes vezérlése alatt lévő *Hollandus*

Sereg - osztályt meg - támadta az Ellenség Sept. 12-dikén *Menin* nevű Váránál Austr. *Flandriának*, más nap pedig, úgymint 13-dikon, még nagyobb tüzzel, 's erővel omlottak ellene a' Frantziák. Öt egész órákig állottak ellent a' Hollandusok, de tovább nem bírhattak az Ellenségnek sokkal nagyobb erejével: azért is el-vonták magokat *Deinse* kis erősségünk felé.

Látván Hg *Koburg*, hogy az Ellenség leg-nagyobb erejét Austr. *Flandriának* nap-nyugoti része ellen fordította: maga ő Hg-sége, Ármádiájának egy részével *Cysoing* Fr. hely felé vette útját, melly *Lille* Várán innen valami kevesebbel fekszik messzebb egy mérttföldnél. F. M. L. *Beaulieuvel*, *Courtray* vagy *Cortryck* Várunknál üttetett tanyát; Gr. *Erbach* F. M. L. tunkat pedig, néhány Ts. Kir., és Hannoveránus gyalog Batalionokkal, és lovas Osztályokkal, *Brügge*, és *Gent* Várainknak meg-őrizésére rendelte *Thorouthoz*. (Ez is Austr. Flandriában fekszik.)

F. M. L. *Benyovszkit*, meg támadta az ellenség *Cysoing* táján Sept. 13-dikán: de diadalmasan el veretett, melly alkalmatossággal példásan ki - mutatták magokat az *Eszterházy* Huszárok közül *Révay* 's *Bégányi* Kapitányok; és *Salamon* Hadnagy.

Orchies tájján se' boldogúlhatott azon a' napon az ellenség H. *Auersperg* Generálisunkkal.

Sept. 15-dikén reggel mintegy 14 ezerig való Frantzaság el akarta nyomni *Beaulieu* F. M. L. unkat, *Courtrai* mellől: de meg járta, mert vissza verettetvén, *Menin* Várunkból is ki nyomtatott ő maga nem kevés veszteséggel.

A' nap - nyugoti *Pireneus* - hegyekről neveztetett Frantzia Közönséges-Társaság-Ofztályból vissza - költöztek a' Spanyolok, Augustusnak vége felé a' magok földjökre.

A' *Vendée* nevet viselő Frantzia Köz. Társaság - Ofztályból, mellyben tanyázik *Gaston* Generális' Serege, két olyan tudósításokat vett a' N. Gyűlése Sept. 2-dikán, és 9-dikén, mellyeknek nagyon örvendett.

A' *Lyon*i Frantziákról azt írják *Genuából*, hogy sok romlásaik után se hagynak alább előbbeni erős magok-tartásából. Még Sept. 4-dikén is ki - rontottak ugyan is az ostromló Republikánusok ellen; 's ámbár egyenlő veszteségjek volt nékiek is ezekével, ember' dolgából: ugyan tsak el-nyerék tőlök két föld - várjokat. — Az említett nap estve egy Kurir érkezett *Párisból*, *Lyon* Városának Ostromlóihoz olly parantsolattal, hogy hagyják félbe az ágyúzást, és kinállyák-meg újra a' Lakosokat kegyellemmel, az alatt a' fel-tétel alatt: ha ők is bé - vejéndik, más Frantziáknak példájok szerént az új Konstitutziót, 's nem gondolkoznak Királyról.

Toulonra nézve, azzal bízta a' Fr. N. Gyűlését *St Andre* nevű Tagja, Sept. 10-dikén, hogy 50 ezer Republikánusok indultak ezen pártos Város ellen; és hogy *Carteaux* Generális' Serege meg is szállotta volt már akkor a' *Toulon* körül lévő alkalmas ostrom-tanyákat.

Az *Ardennesi* Frantzia Sereg' Kormányozójává, Gen. *Lamarche* helyett, ama' vér - szopó *Jourdan* leve, a' ki rettenetes kegyetlenségeket követett vala el *Avenióban*; de a' mellyek már most érdemek gyanánt tartatnak: mivelhogy azoknak szomorú tárgyaik, Nem - Jákobinusok voltak.

Elegyes Tudósítások.

Törvényes Örökös nélkül halálozván meg mostanság *Romában* egy *Valenti* nevezetű öreg Báró-Affzony, olly rendeletet tett halála előtt örökségéről, hogy ha a' Jésuita - Rend újra fel találna állíttatni hat esztendőnk alatt: úgy ezé legyen az ő róla maradandó egész örökség; ha pedig nem: úgy szálljon azokra a' két Templomokra, mellyek hajdan a' Jésuitákéi voltak.

A' *Bétsi* Udvarhoz Nuntziusnak rendeltt *Apameai* Érsek Hertzeg *Ruffo*, Sept. 12-dikén vett bútsút a' *Florentziai* Udvartól, mellynél viselt vala az ideig *Római* Követséget.

Koppenhága Városába, egy *Grouvelle* nevezetű Frantzia érkezett mostanság. Ez,

Titoknok volt Hazájának mostani revolu-
tziója alatt, a' Végrehajtó - Tanács, vagy
Minisztérium mellett; *Koppenhágába* pedig
azért küldetett, hogy ott Követséget
viseljen a' Frantzia Közönséges-Társaság'
részéről.

Az a' *Verguinean* (vagy a' mint más
tudósításokból olvassuk: *Vergniac*) nevű
Frantzia, kiről írtuk vala a' múltt postán,
hogy vehezen fog meg-esmértetni a' Svéd
Udvar által Frantzia Követnek: már darab
időtől fogva múlat *Stokholmban*, de tsak
úgy, mint magános személy. Nem ítélte
tanácsosnak, elő-mutatni a' maga Követi
Kredentzionálissait (Hit-leveleit), mely-
lyekkel fel-fegyverkezettnek íratik lenni.

Pápa ő Szentsége' Seregeinek Vezére
Gen. Gróf *Caprara*, meg haláloza *Romában*
ezen Hónapnak 12-dikén életének 69-dik
esztendejében.

Örvendetes kezdetű, de szomorú végű
lakodalmâ vala ezen hónap' elein *Valms-
ley* nevezetű Ánglus Prédikátornak *Penryn*
Mezővárosban, egy közélről való Attyafiá-
nak a' házánál. A' tántz közben t. i. meg-
gyúladt tsak egy szikráról a' Menyasszony'
muselin ruhája, 's olly tűz támadott, hogy
a' házzal együtt, ennek Gazdája, és a'
Menasszony is lángok' prédáivá lettek.

Frantzia Ország.

A' Nemzet-Gyűlésének 5-dik Septem-
beri Ülésében hosszasan vitéttatta *Chaumet*

nevü Tag : hogy a' Frantzia Közönséges-Társaságnak belső és külső Ellenségei, a' kenyér' meg-fzükítése, 's éhség' elzközlése által akarják tzellyokat érni; 's egyfzersmind tüzes ki-fejezésekkel buzdította a' Gyűlést, hogy mivel nints más mód a' Fr. Közöns. Társaságnak fenn-tartására: nyúllyon erőszakos elzközökhöz. — Hogy készen lett *Chaumet* a' beszédjével, következendö Végzéseket hozott a' Gyűlés: 1.) Egy Revolut. Sereget kell fel-állítani. 2.) Annyi puskákat kell készíttetni, hogy minden Polgárnak jusson egy; melly végre száz millió livra fordíttatik. 3.) *Páris* Városának mind a' 48 Szakasszaiban kétfzer egy héten gyűlések fognak tartatni. Egy illy gyűlésre fordítandó idejéért kap minden Szánküllott (Nadrágtalan) negyven Szolt.

Páris Városára nézve különösen, két végzéseket hozott még a' Nemzet-Gyűlése, *Barrere'* javaslásából, említett Ülésében: 1.) 1200 ágyúval-bánó, és 6000 másféle Katonákból álló fegyveres eröt kell tartani *Párisban* a' Nemzet' költségén. 2.) Minden másuvá valók, a' kik oda hagyták, vagy kénteleníttettek oda hagyni a' Katonaságot, 's nintsen semmi katonai bizonyság-levelek, 24 óra alatt el-takarodjanak *Párisból*, a' magok lakó-helyek felé: mert különben tiz elztendei vason való raboskodás a' büntetések; az olyanok, a' kik engede-

lemmel hagyták-el eggy ideig ez v. amaz Sereget, 's mostanság Párisban tartózkodnak: hasonlóképpen 24 óra alatt ki-indúlyanak Párisból a' magok Ármádiájaikhoz, ha ellenkező parantsolatját nem mutathatnak a' Had-Ministernek.

A' belső Ellenségeken értette *Chaumet* a' többek között a' gazdag Kereskedőket, kik ellen így menydörgött volt már *Danton* is, a' N. Gyűlésének még 25-dik Augusztusi Ülésében: „Nem titkolhatjuk, úgymond, hogy a' Kereskedők, kiknek eleinten ingynek szerént esett a' revolutzió, mivelhogy ennél fogva mind magokévá tudták ők azt tenni, a' mi annakelőtte a' Nemességé, és Papságé volt: most már ismét ők magok mozdítják-elő a' Kontrarevolutziót, még pedig olly eszközök által, mellyek százszor veszedelmessebbek, mint a' mellyekkel éltenek a' Nemések, és Egyháziak. Ők annak az okai, hogy kényteleníttetik a' Közönséges - Társaság maga saját Városait lövöldöztetni; de éppen azért, szint' olly erőben kell nekünk is mutatnunk magunkat ő ellenek, mint mutattuk a' más Kontra-revolutzionisták ellen.“ — A' Jákobinusoknak 30-dik Augusztusi Klúbjokban is megerefsztette a' nyelvét *Danton* a' Kereskedők, és átallyában minden Gazdagok ellen: — „Fel kell kelni, 's nagy tzeloknak végrehajtásához fogni a' Jákobinusoknak. Már sok időtől fogva, siralom a' Nép' élete;

tsupán a' Nép fáradozott a' szabadságért: még is mások vették annak hasznát. A' Kereskedők, és Gazdagok akarták a' Revoluziót, hogy a' Nemességnek és Papságnak jussait magok tulajdonaikká tehessék. Már most ők hat ezer milliót bírnak, őket illeti a' Státus' adósságainak ki-fizetése; mert ha ezek meg nem fizetődnek, ha a' temérdek sok papiros-pénz, melly mód nélkül el-drágítja az eleséget, állandóul a' maga előbbeni folyamatjában meg hagyatik, ha a' Szánkülottok is nem részesülnek a' Revoluzió' hasznaiban: úgy minékünk, hasonló Revoluziót kell kezdenünk a' Kereskedők és Gazdagok ellen, mint a' mellyet a' Papság, és Nemesség ellen hajtottunk-végre.“ — Bezzeg vala divattya a' sok *Ellyen Danton!* kiáltozásnak.

Hogy a' *Párisi* Revelut. Törvényfzék annál többre érhessen: négy Szakaszokra osztotta-fel azt a' N. Gyűlése olly móddal, hogy minden Szakasz hét Birákból, és 15 Esküttekből álljon.

A' Nemzet-Gyűlése, más nevet adott magának Sept. 5-dikén. Azt végezte t. i., hogy ő azontúl *Nép - Attyai'* Gyűlésének hívattassék.

Ama' híres Exminifterre *Lebrün*re nézve nem tellyesedhetett a' N. Gyűlési Végzés, hogy t. i. el-fogattasson *Lebrün*, 's általadattasson a' Revol. Törvényfzéknek: mert ő is *Dümurié'* nyomdokát követte. — El-lantott a' Frantzia földről.

Magyar Ország.

Kassa Városáról szomorúan értették, hogy nagy része el-égett Sept. 13, 14, és 15-dik napjain.

Somogy-Vármegyének Sárd nevű helységében is sok ház el-égett a' múltt Auguszt. 9-kén; de ezt az okozta, hogy leg-nagyobb része a' Lakosoknak tsupa nézője volt darab ideig, a' menykő által meg-gyúladtt háznak: mivel azt hitték helytelenül, hogy a' menykőről támadtt tüzet csak téjjel lehet el-óltani; és hogy midőn valamelly épületet meg-üt az isten - nyila, az ugyan el-ég, hanem messzebb osztán nem terjed a' tűz. — Ellenkezőt tapasztalván a' Lakosok ezen hiedelmekkel, magok kárán okosabbakká lettek.

Pestről, Sept. nek 19-dikén. — „Mai napon kilentz rakott hajók menének - el *Pest* és *Buda* között, szélső Váraink felé. Ezen hajóknak a' terhe Frantzia Rabokból állott, kiknek nézésére olly temérdek sokaság takarodott-ki mind a' két Városból, hogy a' Duna' hidját tartó két szélső hajók csak nem el - merültek a' nagy tolongás miatt.“

Pestről, Sept. 22-dikén. — „Serhátly *Miklós* Nagy-Körösi, és *Kálló Tódor* Sz. Mártoni Görög Kereskedőknek példás tselekedeteket azért kívántam közleni a' *Hírmondóval*: hogy midőn olvasándják ebből azokat más tehetős Hazafiak is, buzduly-

lyanak a' követésre. Míg foly a' Frantzia Had: tiz Gránátérost fognak tartani magok költségén említett két méltó Fiai Hazának. “

N. Kövesdről (Soprony-Vármegyéből)

Septemb. 15-dikén.

„A' közelébb múltt Augustusnak 27-dik napja, különös történet által lett nálunk nevezetessé. Ezen a' napon inneplé helységünknek érdemes lelki Páfztora, a' Tek. Szombathelyi Káptalannak Tit. Kánonokja Fő Tisz. *Váldetz István* papságának ötvenedik örvendetes esztendejét. Bámúlva, 's örülve nézegettük az öfzve-sereglett Népnek sokaságát. A' Papi Urak' nagy számán kívül, néhai Gróf *Festetits Kristóf* méltóságos Maradéki is: Gr. Gen. *de Four*, Gr. *Festetits Imre*, B. *Mesnil* ö Nságok, hozzánk való kegyes le-botsátkozásokkal különösen öregbíték örömünket. Győri Püspök *Fengler József* ö Excel. méltóztatott Vezérje lenni az Óltárhoz a' miséző Öregnek. Mintegy olvasni lehetett az ájtatoskodók' ortzáján azon buzgóságot, mellyet e' környékünkben igen ritkán történő rendtartás gerjesztett szívökben. El-prédikállá a' tisztes Vénnek érdemeit, Tisz. *Jugovits István*, Nagy-Czenki Plébános Úr, kinek prédikátziója méltónak is ítéltetett közönségesen a' ki-nyomtatattásra. — Kegyes Földes Urunk, Gróf *Szétsényi Ferentz* ö Excell. ja vendégelte-meg az igen számos

Uraságokat. E' végre, három nagy, 's olly díszes levél-színek állítattak-fel, hogy azokban még a' kényes ízű Diána is kedvét lelhetne volna; a' zöldellő ágak, és közben pirosuló bimbók gyönyörködteve erőszakoskodtak vándor füzemeinken, és ditsértették mindenekkel jó ízű szerzőjüket. Az ebédnek gazdag vóltáról elég azt mondani, hogy Gróf *Szétsényi Ferentz* Úr által adatott. A' leveles színeket három musikus bandák hangoztatták. Nem vólt *Kövesden* senki, a' ki részt ne vett vólna ez örömben. Földes Urunk ő Excellentiája annyi pénzt osztatott házanként a' Gazdákra, hogy különös vígságot szerezhettek mind házok' népének, mind a' nállok szállva vólt idegeneknek. Be érzékeny vólt látni, mikép járt a' szegények között Mélt. Püspökünk, 's osztogatta a' pénzt azoknak atyai kezével. — Így adák nagy-lelküségeknek, és emberi szereteteknek áldásban maradandó remekjét. “

Erdély Ország.

Nagy - Enyedről, Sept. 12-dikén. —
„A' múltt héten tartá itten Nemes *Alsó-Fejér - Vármegye* maga fzikott törvényes Gyűlését, mellyben egynehány perek folytatódtak; 's egyszersmind az is végeztetett, hogy a' Fő Kormányshéknak továbbra is *Kolosváratt* lejendő maradásaért kérjék a' Rendek ő Felsegét.

Egy Kerülő - Levelében (Circulárissában) a' Fő Kormányfőnek, olly kegyes Fejedelmi szándék tétetett nyilván-valóvá, melly szerént, ha kiknek tetszenék, a' magok heverő arany vagy ezüst edényeiket, 's egyéb portékáikat hadi segedelmül költsön adni: kész volna azokat Felséges Urunk következő fel-tételek alatt általvételni, úgymint: 1.) Bé-vefzi azokat a' *Károly-Fejérvári* pénz-verő Ház; kötelező leveleket pedig ad róllok az ott lévő Bányászti Generális Kassza. 2.) Szabadságokban fog állani a' Bé-adóknak, személylyessen jelen lenni a' pénz-verő Házban, midőn az általok bé-adott portékák elolvasztatnak, hogy ezeknek mennyiségekről annál bizonyosabbak lehessenek. 3.) A' tiszta arany' márkája, melly tészen 16 latot, 380 rén. forintokra; a' tiszta ezüsté pedig 24 rén. forintokra, és 30 krajtzára, következőképpen a' pénz-verésre általvenni szokott arany és ezüst értzeknek legfelsőbb árrára fog fel-tudódni. 4.) A' tőkepénzről, melly a' Maffzának e' szerént intézett árrából származik, minden bé-adónak, ezen folyó esztendőben el-töltt Április hónapnak első napjától fogva, az 1799ben következő Április hónapnak első napjáig, úgymint a' meddig tart a' le-kötelezés, minden száztól 4 $\frac{1}{2}$ per centum interesse jár esztendőnként; most előre pedig a' kötelező levelek' ki-adattatásakor, minden

száztól 4 rén. forint jutalom adatik. Ezen önként való költsön - adástól más Ország-béli Alattvalói is ő Felségének ki nem rekesztetnek, hogy ha tetszeni fog, arany vagy ezüst portékájokat a' *Károly-Fejérvári* pénz - verő Házba, a' meg-írt móddal beadni.

Kolosvárról azt írják, hogy az oda-való Nemzeti Játzó - Társaság, két szép *Pesti* Fejér-személlyekkel nevedett. A' minap, egy *Tanátsos* nevű víg Darabot játszott a' Társaság. Tsupán egy személly gyengélkedett, a' többek mind igen jól játszottak. “

B é t s.

A' jövő héten, *Magyar - Ország*ra szándékozik - le ő Felsege, *Holitsi* Jószágába.

Gróf *Károlyi Jósefné* ő Nagysága, újra egy Kis - asszonykát szült itten szeren-tséssen.

Az ide - való mostani Orosz Követ, Gróf *Rasumovszky* előtt sok ideig *Bétsi* Orosz Követséget viselt, de már egy időtől fogva tsendes magánosságban élt Hg *Gallitzinról* úgy halljuk, hogy a' múltt éjjel meg-halálozott.

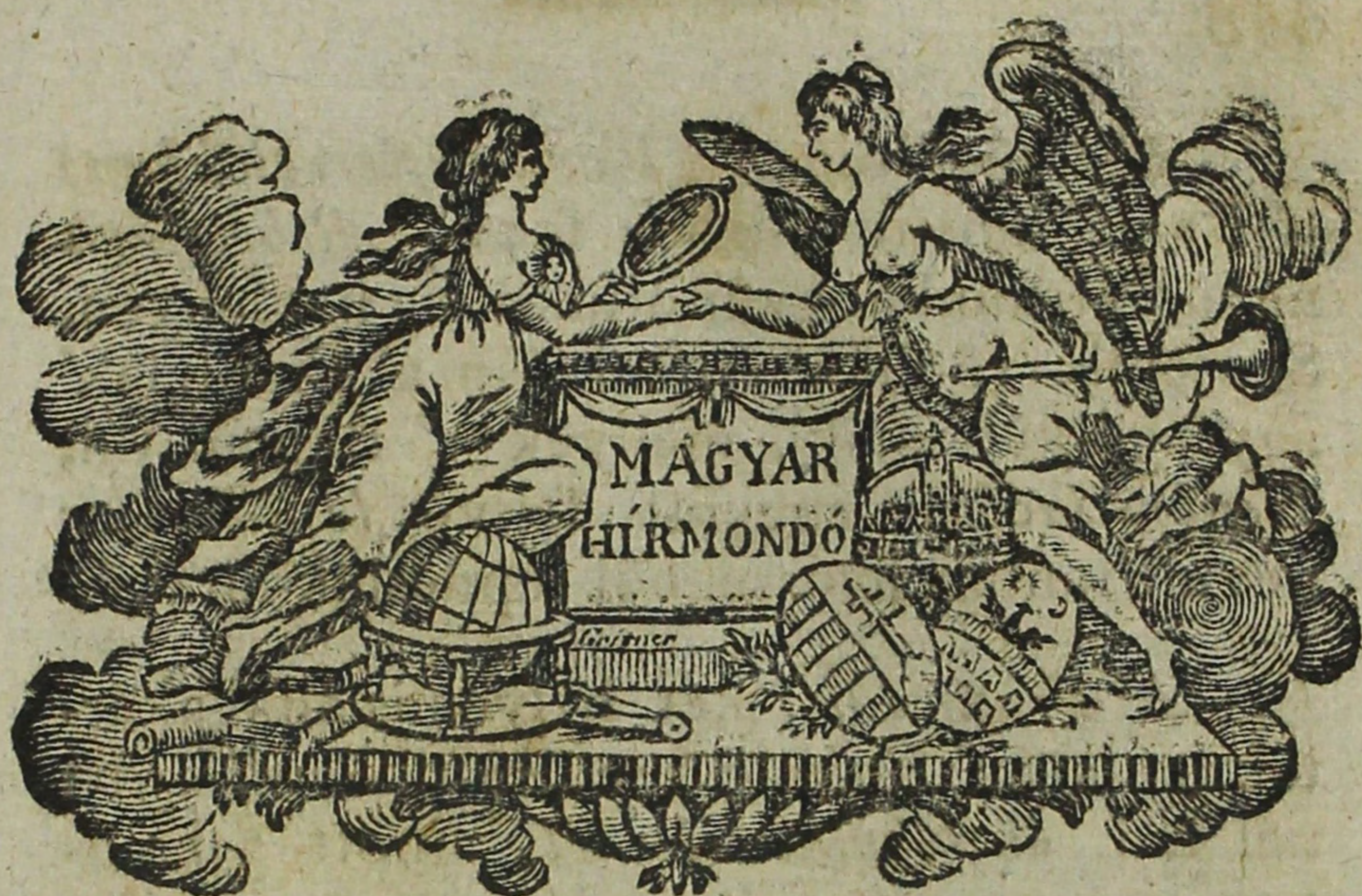
* * * * *

York Hertzeg, a' ki Sept. 13-dikán Ausir. Flandriának *Loo* nevű kis Városa megett állott, a' kormányozása alatt lévő Ts. Kir. Vitézeknek kétszeres ingyen - való zsóldot osztogattatott.

A' Lord *Howe*' kormányozása alatt lévő Ánglus tengeri Sereg, melly Auguszt. 20-dikán újjolag tengerre szállott vala: Sep. 4-dik napján ismét vissza-tért a' *Torbayi* kikötő helybe 26 hajókkal.

Sept. 11-dikén költt *Szabaudiai* Tudósításokból olvassuk, hogy ezen Tartományt önként hagyogatják - oda minden-felől a' Frantziák; hanem a' merre takarodnak, mindenütt fel-gyújtogatják a' falukat, melyekből el-futottak előllök a' Szabaudusok. A' *Szárdiniai* Király két ezer zsák gabonát küldött, az illyetén szerezsétlen Alattvalóinak tápláltatásokra.

Az egyesült Ts. K. és *Szárdiniai* Királyi Seregeknek kettős győzödelmek vólt Sept. 8-dikán a' Frantziákon. Egy részek t. i. az egyesült Seregeknek ki verte az ellenséget *Flauti* táborából és ennek óltalmára készített erőss Földvárából; más egyesült korpus ismét a' *Lautoycai* völgyből szalasztott meg egy falka Frantziáságot: mellyből fogott is el némellyeket, 's nyert tölle tiz ágyukat, sok munitzióval, és sátorokkal együtt. Itt négy tsapatokra vólt fel osztva az egyesült Sereg, a' melly tsapatok között eggyet, maga vezérlett személlýessen a' *Szárdiniai* Király, eggyet a' *Montferrati* Hertzeg, eggyet *Strasoldo* Generálisunk, eggyet pedig Gen. *Colli*.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMEVEL.

(27.)

Költ *Bétsben*; Mind-Szent-Havának
(Októbernek) első napján, 1793-dik
Eszterházyban.

Hádi Környülmánások.

Quesnoi, és Bouchain táján; Septemb:
12-dikén vett győzedelmünkért; magasz-
tallya Hg Koburg későbbi tudósításában is
a' Tsászári-Huszárok között Oberster Blas-
kovits; és Májor Gombos, 's Keszler (nem
Heszler) Urakat. Ditséri Szentiványi Májor
Urat is; Boronkay; Ötvös, Halász; Bé-
rényi; Bezeredy; Lusinszky Kapitány Urak-
kal; és Magyar Fő-Hadnagy Úrral egygye-
temben.

Elo-Austriában (Vorderösterreichben)
 a' Rajna' innentső szélén fekvő *Altbreisach*
 nevű Városunkat gyűjtötták-meg hat helyen,
 Septemb. 16-dika' éjtszakáján a' Frantziák'
 ágyú-golyóbissaik, mellyek a' Rajnán túl,
Neubreisachal egygyütt fekvő *le Mortier*
 nevű Frantzia Erősségből repdestek-által.

A' *Frantziák*, két helyen is által akar-
 tak rontani a' *Rajnán* Sept. 17-dikén *Mörsch*
 nél t. i. és *Rheinweilernél*, amott 3 hajó-
 kon mintegy 500-ig valók, itt pedig 19
 hidasokon 950-en: de kevesen mehettek
 vissza ezen két rendbéli Fr. tsapatok között;
 a' többek rész szerént el fogattak Kato-
 náink által, rész szerént meg folytattak
 életektől.

Gróf *Keglevits* Generálisunk is vissza
 lődített Sept. 18-dikán egy csoport Fran-
 tziaságot, a' melly *Alsó-Alsátziának Fort-*
Louis nevű erőss Váránál ült 14 hidasokra.

Sept. 18, 19, és 20-dik napjain, erő-
 nek erejével ki akarta mozdítani helyéből
 Gr. *Wurmser*' Seregét az ellenség: de nem
 boldogúlhatott. A' magokat újjabban meg
 különböztetett érd. Vitézeink között, név
 szerént említi Gr. *Wurmser*: *Toskána* Hu-
 szár Oberflieut. *Szentkereszti*, 's Major
Ürményi; és *Erdödy* Huszár Major *Szöré-*
nyi Urakat.

Hannoveránus Feldmarsall *Freytag*, és Anglus (nem Hollandus) Hertzeg *Adolf*, azzal az alkalmatossággal, hogy sebet kaptanak Sept. 6-dikán, eggy ideig az Ellenség' kezében voltak; hanem Gen. *Valmoden* meg-fzabadította őket.

Az *Orániai* örökös Hertzeg, Auszriai Flandriának *Deinse* nevü kis Erösségéből botsátotta levelét Sept. 14-dikén a' Holland. Rendekhez, melly levelében így ír a' többek között: „Még nem tudósíthatom Nagy-Hatalmasságtokat a' mi veszteségünkről; hanem annyit tsak ugyan jelenthetek, hogy a' sebes Tiszteknek száma között valók: az én Ötsém is (*Fridrik Hertzeg*), ki a' karján kapott sebet, de nem veszedelmest; Generálmáior Gr. *Wartensleben*; és Htzeg *Hessen-Darmstadt Kristián*.“

Quesnoi Várából, Septemb. 13-dikán takarodtak ki a' Frantziák, kik között sok *Lüttichiek*, és *Belgák* is voltak. — Két szökött Katonáink is találtattak közöttök, eggyik a' *Matthesen*', a' másik pedig *Hohenlohe*' Regementjéből való. Mind a' kettő tüstént fel-akasztatott. — A' melly 63 ágyúk voltak *Quesnoi* Várában, tsupán hat maradhatott-meg épen belőlök a' mi golyóbisainktól.

Auszriai-Flandriának Ostendai ki-kötő helyébe 23 transport (szállító) hajók érkeztenek Sept. 12-dikén, mellyek eleséget és 3000 Katonákat hoztak, a' kik leg-ottan

ki-fzállván a' szárazra, *York* Hertzeg' Seregéhez indultak. Még több Katonákat is vár *York* Hg Angliából.

Egy része a' *Spanyoloknak* Fr. Országban; más felől ismét a' *Frantziáknak* egy része *Spanyol* Országban vagyon. Amazok a' *Roussilloni*; ezek pedig a' *Cerdagnei* Grófságban, mellynek *Puycerda*, és *Belverde* nevű helyeiben alkalmas eleséget, 's más hadi készületeket is kaptak. Hogy vissza - verhesse *Cerdagnéből*, *Ricardos* *Spanyol* Vezér a' *Frantziákat* újra szaporított Seregeinek száma: valamint növekedett a' *Navarrai* *Spanyol* Seregé is, a' *Portugallus* segittséggel, mellynél fogva reménysége vagyon *Don Ventura Caro* Sp. Vezérnek, hogy ismét bé-ronthat a' *Frantziák'* földjökre.

Egy *Genuai* Levél szerént, melly költ Sept. nek 13-dikán, megént szaporodott a' *Toulonban* lévő *Anglusoknak* és *Spanyoloknak* száma, 3 ezer Spanyolokkal. A' *Nápolyi* ki-kötő helybe is küldött egynehány hajókat *Anglus* Tengeri-Vezér *Lord Hood*, olly hagyomással, hogy vigyenek 12 ezer *Nápolyi* Katonákat *Toulonba*. A' száraz felől való részét *Toulon* Városának, új sántzokkal úgy meg-erössítettettnék írja az említett Levél, hogy nem félhet az ellene törekedő számos Republikánus *Frantziáktól*.

Toulonba két ezer Parasztok is takarodtak-bé a' környékről. Ezeknek feleségeiket és gyermekeiket mind árestomra rakatták a' N. Gyűlése' Kommisszáriusi.

Valamint a' *Touloniaknak*, úgy minden más Frantziáknak is, kik a' déli részeken lakoznak, tudtokra adta Ánglus Tengeri-Vezér Lord *Hood*, közönséges Proklamátziója (Hírdetvénnye) által, hogy ő *XVII. Lajos* Frantzia Király' számára foglalta legyen el *Toulont*, kinek egyfzeribe által is fogja azt adni, mihelyest helyre áll Frantzia Ország; melly hogv rövid időn meg-lelő, reményli is.

Nantes Városából, egy levelet botsáttak Sept. 2-dikán a' Nemzet-Gyűlési Komisszárusok *Párisba*, 's meg hazudtollyák Levelekben azt a' hírt, mellynél fogva közönségesen kezdték hinni Párisban, hogy egy ütközetben húsz ezeren estek el a' Rojalista (Királyt-kivánó) Frantziák között, és *Cholet* 's *Mortagne* Városai is el vétettek töllök. Tsak azokon a' Tudósításokon lehet építeni — így irnak a' Komisszáriusok — a' mellyeket mi küldünk, vagy a' Generális.

Rossignol Generális, azt írta később a' Rojalistákról a' N. Gy. hez; hogy azok nagy számmal mentek *Chantonay* Városára, mellyben *Tuncq* Republikánus Generális tanyázott vólt a' maga Seregével, 's el vervén *Tuncq*tot népestől eggyütt, a'

Várost el foglalták. *Lüszonban*, úgy-
mond, újra össze szedték magokat a' *Tuncq*
Katonái: hanem tartok tőlle, hogy ágyú-
jaink a' pártosok' kezébe ne jutottanak lé-
gyen.

Sept. 9-dikén ismét botsátotta Tudósí-
tását G. *Rossignol* Párisba: de nem írt ab-
ban semmit az ágyúk' állapotjáról: hanem
csak azzal biztatta a' Gyűlést, hogy jó in-
tézetek által igyekeznek eleit venni, a'
Tuncq veszteségéből származható rossz kö-
vetkezőseknek. Már úgymond a' Cei, és
Brisaci hidakon való szabad járást is ismét
meg nyertük egy tüzes verekedés által,
mellyben a' Rojalisták sokat vesztek.

Néhaj *Küsztin* Generálisnak vetélkedő
Társa, Gen. *Kellermann* is ki-esé a' Fran.
Vezérségből. Helyette már most *Doppet*
nevű Generális kormányoz.

Nem csak nap - nyúgoti, hanem nap-
keleti *Indiába* is új Seregeket szándékozik
küldeni *Nagy-Britannia*: mert ama' neve-
zetes *Tippo-Saib* Indus Fejedelem megént
nagyon izgágálkodik.

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyeleknél* lévő Orosz Minister
Sievers Úr azt kívánta Sept. 2-dikán a'
Lengyel Rendektől, hogy el-halaszthatat-
lanul adjanak tellyes hatalmat a' magok
Deputátussaiknak, melly szerént ezek alája
írassák magokat, a' *Prussziai* Felséggel,
Lengyel Ország' nevében kötött egygyesség-

nek; egyfzersmind két Orosz Gránátéros Batalionokkal, és négy ágyúkkal körül-vétette azon a' napon a' Lengyel Ország-Gyűlés' Palotáját, és senkit abba bé nem erefztetett, az egyenesen oda-tartozókon kívül, és ezeknek se engedett fegyvert bé-vinni. Orosz Generális *Rautenfeld*nek, a' trónus mellett mutattatott helyet az Ország-Gyűlésében. — Okául ezen rendelkezéseinek, azt írta *Sievers* Úr, a' *Lithvániai* Nagy-Marsallhoz *Tyszkievitz* Úrhoz: hogy eggy ollyatén öfzve-esküvésről vett légyen tudósítást, melly a' Királynak fzenséges személljét, az Ország-Gyűlés' Marsallját, és a' leg-derekabb Szenátorokat, Ministereket, és Deputátusokat tárgyazza.

Hamis v á d' jutalma.

Egy *Laurbeck* nevezetű obsitos *Svéd* Tiszt, úgy adott vala fel a' múltt télen némelly személlyeket, mintha azok mostani frantzia gondolkodás' és igazgatás' formáját akartak volna bé-mesterkedni *Svéd-Ország*-ba. — Hazugságnak találtatott, a' mit *Laurbeck* állított; minekokáért arra büntet-tetett, hogy két óráig szégyen - póltzon állyon, 28 napig kenyéren 's vizen raboskodjon, és tiz esztendeig Várban dolgozzon vason.

Azzal az alkalmatossággal, hogy vissza-vonta magát a' *Hollandus* Sereg *Gent* Városunkhoz (*Austr. Flandriába*): szerentsétlenekké tették magokat némelly *Gentiek*,

mert olly úton kezdtek indulni, hogy szükség volt ökemeket bátorságos helyre zárni.

Frantzia Ország.

A' szereztsétlen F. Özvegy' állapotjáról sokat írnak, hanem a' soknak oda megy-ki rövideden a' summája: hogy a' mióta ki igyekezett magát szabadítani a' *Conciergerie*-ből, szorossabb a' vigyázás.

A' melly Frantziák fekvő jószágokat bírnak a' magok Hazájokon kívül, törvényül adatott elejekbe, hogy külföldi jószágokra nézve is azon rendelkezésekhez tartsák magokat, mellyekhez kötelesek magokat alkalmaztatni a' Fran. Közöns. Társaság' kerületén belől lévő földjeikre nézve.

Marseille Városában volt *Antiboul* nevezetű Kommisszáriussa a' N. Gyűlésének gyanússá tette magát: azért is fogva vitetett *Párisba*.

A' *Párisi* rabok' száma, eggyel nevedett, *Anglus* Minister *Pitt* Unokájának, Fr. Országban lett el-fogatása által.

Az idegen származású Mesteremberekre nézve, ki-vévén a' Fran. Országba szaladt *Lüttichieket*, *Brabantusokat*, *Hollandusokat*, és *Máintziakat* átallyában — azt végezte a' N. Gyűlése Sept. 6-dikán, hogy akár legyenek azok a' hadakozó Felek' Tartományaikból, akár nem: a' Rendelet ki-hírdetésétől számlálva, három napok alatt, két esmeretes Pátriota Frantziák által

bé-bizonyítták a' magok Elöljáróik előtt, hogy ők is mostani frantzia módra gondolkoznak, és éreznek; mert különben tiz ezrtendei vas-hordozásra büntettetnek: ha tsak vagy betegségek, vagy távol-létek által nem akadályoztatnak - meg említett kötelességeknek tellyesítésében. A' melly Idegen reá mehet a' maga frantzia pátriotaságának illy módon való bé-bizonyítására, az egy tzedulát kap a' maga Elöljáróitól, melly tzedulát tartozik mindenkor magával hordozni. A' melly Idegenek ellenben nem állíthatnak-elő két Fran. Republ. Tanúkat magok mellett, és átallyában a' pénzzelkereskedő Külföldiek: bátorságos házakba szállíttatnak, a' hol fognak további rendelkezésekig tartatni. Ha ezen rendelkezés után, bé mérészelnek még is menni valakik Fran. Országba, a' kik a' hadakozó Felek' Tartományaikból valók: halál a' fejeken. A' melly külföldi Gyermeknek Fran. Országban neveltetnek, meg-maradhatnak ott továbbra is, ha azok, a' kiknél tartatnak, Fran. Republikánusok. — A' hadakozó Felektől által-fzökő Katonákra nézve tett ígéreteit, vilza-vette ezen alkalmatossággal a' Nzet-Gyűlése; 's a' melly fzököttek már benn vagynak a' Fran. földön, azokról olly rendelkezés tétetett, hogy a' fzelekről bellyebb szállíttassanak.

Lyon Városáról, szinte eggy időben szomorító, 's örvendeztető hírek érkeztek *Páriba*.

Egy *Párisi* Levél, melly költ Sept. 15-dikén, hasonlítja a' Párisiakat a' harmadnapos hideg-lelésben lévőkhöz, a' kik ha egy nap jól vagynak: más nap betegek. Ha elég kenyér van Párisban, akkor ugrálnak a' Nadrágtalanok; de ha nints tzipó: már akkor mindjárt le - esik az állók, 's morognak. Sept. 12-dikén öszve - adta magát egy tsomó Nadrágtalanság, 's ebéd idején meg - lepte némelly Ministereknek, és N. Gyülési Tagoknak a' házaikat. Hogy meg - látta a' rakott asztalokat, örömet szerezett volna, az *egyenlőség*' jussa szerént azok mellé kuporodni; de hivatlan vendégek lévén nagy jó Uraimék, fegyveres erő által igazítottak-el.

Magyar Ország.

+ *Tolna-Vármegyéből, Tolnáról, Sept. 23-dik napján.* — „A' Frantzia Foglyok, éppen mái napon szállítottak ezen alá a' Dunán, Hg *Eszterházy*, Gr. *Gyulay*, és B. *Devins* Ns Regementjeikből lévő Magyar gyalog Katonáinknak fegyveres őrizetek alatt, az *Eszéki*, *Pétervári*, és *Temesvári* Erösségekre. Mindenféle hitván, és alávaló öltözetekben vagynak. Valamire-való termetűeket nem láthattunk közöttök — Betegjeik, úgy-mondván, sem nem fogynak, sem nem szaporodnak. Ha öt vagy hat az ispotály-hajóba vitettetik, majd annyi el is temettetik.“

Sopronyból, Sept. 19-dikén.

„Vagyon határunkon, Dél-Ényézet

(Süd-West) felé, *Wohndorf*, *Agendorf*, és *Ritzing* faluk között, Városunkhoz tsak egy kis mérttföldnyire egy hegy, mellyet régtől fogva *égő hegynek* (*brennender Berg*) hívják. Kétség - kívül égett, vagy legalább füstölgött valaha ez a' hegy, 's attól kapta nevét. Vagynak még élő Emberek, a' kik jól emlékeznek arra, hogy ötven esztendőök előtt az említett hegyen valaki szén - kövekre talált. Kezdték is ásni már akkor azokat, de tsak hamar abban hagyták. Húsz esztendőökkel utóbb, az az harmintz esztendőökkel ez előtt újra reájok akadott az említett szén - kövekre egy Kés-kováts (*Messerschmied*), 's hír-adása után azt esz-közölte Városunk a' F. Helytartó - Tanáts által, hogy egy Bányász küldetett ide, a' ki rendesen fogott a' szén-kő-ásáshoz; de ekkor is hathatóssan nem segítettvén a' munka, tsak hamar megént félbe szakadt, annyival is inkább, mivel bővebben vólt még akkor fa. Három esztendőöknek előtte egy *Zollner* nevezetű Óra - tsináló vala annak áldott eszköze, hogy bányászti mesterséget értő Emberek küldettek hozzánk, kik a' szén-köves hegyet, 's a' szomszéd helyeket újra meg-visgálták, és a' találtt szén-köveket igen jóknak lenni ítélték. — El-híresedett a' dolog, és *Sopronyban*, *Új-Városban* (*Neustadt*), 's *Bétsben* ajánlották magokat némelly Uraságok, és Polgárok, hogy ásatják a' szén - köveket, 's hozzá is kezdettek a' dologhoz, eleinten tsak 40

forint esztendőbeli árendát igérvén a' Városnak. Azóta mindenkor ásatták a' hegyet, 's most már olly jó folyamattya vagyon kő-fzén-bányáknak, és olly jó kelete kő-fzenünknek, hogy idővel szint-úgy el-híresedhetnek, mint a' *Newcastlei* (Nyukefzti) kő-fzenek Angliában, vagy a' *Skotus-Soproniak* (*Edinburg in Schottland.*) — Nem régiben, meg-nézegettem magam is új bányánkat. Mindent úgy találtam már el-rendelve, készítve 's ásva, mint akármelly értz-bányákban. Kilentz rendes Bányászok dolgoznak most, egy *Hutmann* (Gondviselő), és egy *Vorwejer* (Elöljáró) alatt, kik mindnyájan *Aufiriából* és *Carinthiából* rélszerént feleségestől, és gyermekestől jöttek, 's az erdőben a' bánya előtt épített két házakban lakoznak. Sok gyertyákkal, valami 70 ölnyi hosszaságú, a' föld alatt rendesen ki-vágott üreg menéseken vezettettem Társaimmal, majd fel, majd alá, 's azt láttam, hogy az egész hegy jó tömött kő-fzenekből áll. Tsak itt amott választja a' fzen-kősziklákat vékon agyag sor, a' melly egészen kő-fzén porral van meg-keverve. Olly vermet, vagy a' több menéseknél mélyebb helyet (*Gesenk*) is ástak már a' Bányászok, a' hol az egész bányából a' viz öfzve-foly, 's onnan szívó tsatornák által (*Pumpenwerke*) egy magas helyre fel-vitetik, mellyből az a' végre ásott viz-menésen (*Wasserstellen*) a' napra (*zu Tag*), vagy a' föld' külső szinére ki-

foly. Továbbá, benn a' bányában eggy olly eszközt is készítették már, melly által kerekre járó köteleknél (Rollen und Walzen) fogva (mellyet kutyanak (Hund) hívják) talyiga - forma szánon, mélyebb helyekről fel-tekerik a' kö-fzeneket magasra, a' honnan könnyen ki - hordhatják ofztán azokat a' föld' színére talitskákon. A' kutya, mihelyt ki-ürül: ismét nagy sebes-séggel alá - megyen. Mivel az ember benn a' bányában körös körül tsupa fekete óldalakkal vagyon körül - véve: különös szép látást okoznak az égő gyertya-világok. A' mélység, mellyet ekkoráig értek az ásók, a' hajló menésekben, nem téfzen még többet nyóltz ölnyinél: még is most is már sokkal jobbaknak találtatnak a' fzenek, mint voltak. — A' kö-fzenek kemények, nagy darabokra törnek, a' törések rész-fzerént sima, résszerént tsigás - formájú (muschlicht), és jó tömöttek (dicht), 's némelly daraboknak olly pallérozott fénylő lapjok vagyon, mint az Ángliai fénylő-fzeneknek (Glanzkohlen). — Bétsben is már jó hasznát veszik kö-fzenünknek. T. i. a' múltt télen a' Bétsi Kaszárnnyákat azokkal fűtötték, 's három Fábrikákban szüntelen azokkal tüzelnek, úgymint: a' *Klastron-Újvári* (*Kloster-Neuburg*) Tzukur-Fábrikában; a' Tsáízári *Kanfálvi* (*Kaiserl. Ebersdorf*) Atzél-Fábrikában, 's még egy más-ban. — Midőn Királyunk ő Felsége két hónapok előtt meg - szemlélte volna ezen

Fabrikákat, maga is örült a' Soproni szénnel való tüzelésnek. Most is már sok ezer mázsát visznek szénünkből Bétsbe, hát ha még több Fabrikákban is fognak azokkal élni? A' fűtés is meg-ótsúlhat még ezen szén által Bétsben. Az árra egy mázsa kő-szénünknek, a' bánya előtt 12 krajtzár; *Sopronban* 15 kr.; *Agendorfon* is 15 kr.; a' hol egy kő-szén-depositorium építettett, mellyben a' Bétsi Tsázar, 's egyéb szekerek rakodnak. Bétsig, 30 krajtzárra megy 1 mázsa. Minthogy most már azok, a' kik dolgoztatják a' bányát, többet nyernek: tehát a' Várossal való új Kontraktussok szerént, minden ki-ásandó kő-szeneknek a' tizedét ajánlották a' Városnak, tehát minden ezer mázsától 20 forintot.

Még egy más köz-hasznú természeti találmányunkról is tudósítom az Urakat. A' múltt nyáron, *Ritzing* falunál, *Eszterházy* Hertzeg' határán, az említett égő-hegyhez nem messze egy *szappan-földből* álló nagy helyet találtak. Ezen szappanföld, kis és porhanyós darabokra törik, kövér 's gyenge tapintású, és halaván sárga színű. Ha az ember egy darabot a' vízbe vét, szemlátomást fel-dagad, hasadoz, 's mihelyest a' víz mindenütt által-járta, széllyel-omlik, 's ha az ember azután felkeveri, egészen öfve-elegyedik kisdéd részetskéiben a' vízzel. Így is, ha pedig meleg a' víz, még inkább ki-veszi a' szennyet a' feje ruhából, mint a' szappan;

pedig meg sem emészti azt úgy, mint emez. Egészzen lehet tehát ennek a' földnek hasznát venni, a' tsináltt szappan helyett. Fontját itt Sopronban 5 krajtzáron akarják árúlni. A' mesterséges szappannak 5 garas fontja.

Azon nevezetes nap - fogyatkozást, melly Sept. 5-dik napján vala, 's a' mellynek már négy esztendőktől fogva örültem, azolta tud. ill., mióta ama' nagy hírű *Lichtenberg* (Göttingai Professzor) figyelmessékké tette Halgatóit arra, tsak éppen egy szempillantásig vólt szerentsém látni. Az egész ötödik Sept. t. i. mi nálunk felhős nap vala, és a' nap tsak egyszer bújt - ki fogyatkozása közben láthatóképpen a' fellegek alól. Minthogy vékony felhőkön, vagy ködökön által kellett nézni, nem vólt szükség festett üvegre: tsupa szemekkel is szemközt nézhetett az ember a' nappal, 's ki-vehette tökéletesen, hogy szarv formájú vólt a' nap; a' több részét egészen el-fedte a' hód. — *Lemberg*ből írják, hogy ott tiszta nap vólt Auguszt. 5-dike; hanem *centralis* lévén a' nap-fogyatkozás, az az, a' napnak egész közép része el lévén fedve a' hód által, olly homály lepte-el délkor a' földet, hogy a' tyúkok el-ültek, 's alváshoz készültek; 's kétszer virradott azon egy napon. — *Varsóban*, *Breszlauban*, 's más eggyerány - körü Városokban még nagyobb vólt a' homály.

Nagy-Lévárdról (Posony - Vármegyéből),
Sept. 25-dik napján.

„Eggy itten káplánkodott ifjú Katholikus Pap, követésre méltó példáját adta ritka izorgalmatosságának. Egynehány efztendőkkel t. i. ez előtt, meg-esmerkedett Káplánságában eggy itt lakó Timár-Zsidóval, 's töle a' zsidó nyelvet meg-tanulta, 's különös törekedése által olly tökéletességre vitte azt, hogy Zsidó nyelv' Profeszorává, és annakutánna, tanítása által szerzett érdemeiért, Kánonokká tétetett. Most is nagy ditsérettel tanítja az említett nyelvet a' Posonyi Szemináriumban (Pap-nevelő házban.) — Nagy meg-illetődéssel tapasztaltam a' napokban, hogy ezen Fő Tisztelendő Kánonok és Profellzor Úr itten meg-fordulván a' Zsidót meg-látogatta, 's háládatosságát szembetünőképpen ki-jelentette hozzája. Ki-jelenti azt mindannyiszor, valahányszor Pozsonyba megy a' Timár-Zsidó, kit különössen is meg-kért a' Profellzor Úr, hogy ott jártában házát soha el ne kerülje. Ezen érdemes Kánonok és Profellzor Úrnak betses neve *Kazanitzky*.

Melly sokan meg-tanúlhatnák ezen példa szerént, a' Zsidó, Görög, 's egyéb idegen nyelveket a' Hazában; de megtanúlhatnák mindenek felett a' magyarul nem tudók a' Magyar Nyelvet: mivel majd egy helység sinsz a' Hazában olyan, mellyben magyarul tudók ne találkoznának.“

A'
TSÁSZÁRI és KIRALYI FELSÉG'
 E N G E D E L M E V E L.

(28.)

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
 (Októbernek) 4-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környüállások.

Az *Alsó-Bádeni* Márkgráfságnak *Mühlheim* nevü Mező-városából, Sept. 19-dik napján indíttatott hozzánk az itt következő Levél:

„Szüntelenek már tiz napoktól fogva az Ellenségnek mozdulásai, mellyek oda láttatnak tzelozni, hogy valahol, általronthassanak a' Rajnán Frantzia Uraimék. A' végett gyújtották-meg *Alt-Breisachot* is Sept. 15-dikén, hogy a' Rainán innen lévő

H h

Örizetünket arra vonván, szándékjokat felylyebb valahol, akadály nélkül végrehajthassák. Ugyan tsak még égett *Alt-Breisach*, a' midőn tegnap-előtt (Sept. 17-dikén) reggeli 6 órakor egylizerre fzerentsét próbáltak *Hüningennél*, *Rheinweillernnél*, és *Sasbachnál*. *Hüningennél* hat hajóval mutogattak magokat, de tsak a' Rajna' közepe tájján fekvő *Suszter-Szigetéig* jöttek, 's kevés mulatások után ismét a' Vár alá vették magokat. Nem sokára, nagy sietéssel újra által-szándékoztak, de ágyúink által meg-sebesítettven hajóik, réllzerént a' vízbe vesztek, réllzerént rabságra jutottak.

Rheinweillernnél nagyobb erővel törekedtek-által, de mindjárt az első két hajó-jokat kereftül-lyukgatták golyóbisaink, 's az azokon vóltt Frantziák réllzerént leölettek, réllzerént el-fogattak *Tercy* Reg. béli Kompániánk által, melly állott *Bellingennél*. A' több hat hajóknak ketteje, a' rajta vóltt Népnék nagy részével együtt, el-süllyedett; kettő meg-akadt, úgy hogy kéntelenítettett mind kettőből ki-szállani a' Frantziaság egy közel lévő szigetre.

Sasbachnál három hajót vesztett az Ellenség. — Öszveséggel nyóltz Fr. hajót nyertünk a' fenn-említett napon, 's fogtunk közel száz Frantziákat, kik között egygy Oberfilieut., két Kapitányok, és hat más fő Tilttek vóltak. — Részünkről három

Ember esett-el *Bellingennél*, 's 30an kaptak sebet. — Az Ellenség' által-szándékozása-nak a' vólt a' tzellya, a' mint a' foglyok beszélik: hogy itt tüzzel-vassal pusztíttson.

Alt-Breisach még most is füstölög. Az Ellenség megént készül hozzánk által, hanem ugyan ezért *Splényi* F. M. Lieut. is Gr. *Wurmser*hez kaptsolta magát; 's helyébe *Offenbachhoz Rüchel* Prusszus Generális szállott, öt gyalog Batalionokkal, és tiz lovas Svadronokkal.

Egy későbbi tudósításból azt olvassuk, hogy *Alt-Breisachot* egészen el-égették a' Frantziák, úgy hogy csak valami kevés ingó-bingó jószágjokat szabadíthatták-ki a' Lakosok a' lángok között. De ezen kár-ból az a' haszon következett, hogy már most a' Föld-népe is meg-indult a' Frantziák ellen. Egész helységekből fel-kerekednek a' Férjfi-Lakosok, 's mennek vigyázni a' *Rajna* partjára, a' holott adták is már próbáját szemességeknek.

Az *Austr. Flandria*' szélein lakozók is annyira fel-gerjedtek az erőszakoskodó Frantziákra, hogy fegyvereket kértek magoknak: hadd állhassanak ők is szembe ezen kártékony Ellenséggel.

Schaid Falunál lévő erdőből kéntelenített hátrább vonni magát *Kovatsevit*s Obersterünk, Sept. 19-dike' éjtszakáján; hanem más nap újra el-verette ezen erdőből Gr. *Wurmser* a' Frantziákat, még pedig

olly diadalmasan, hogy többen maradtak közülök 5 száznál a' tsata-piatzon, 's 17-en el-fogattak. — Részünkről 135-en kaptak sebet, 's 9-en estek - el; öt Legényekről pedig nem tudatik, hová lettek.

Több érdemes Vitézeink között, a' kik példásan meg-különböztették magokat Septemb. 18, 19, és 20-dik napjain, név szerént említi Gróf *Wurmser*: Batalion-Kommendáns - Oberstlieut. Gr. *Gyulai*, 's Kapitány *Ötvös* Urakat. Továbbá: a' Nádor-Ispány' Huszár-Regementjéből Oberst. *Ott*, Kapitány *Bajalits*, és Fő-Hadnagy *Borbély Gábor*, 's *Potornitzky* Urakat; az *Erdödy*-Huszárok közül: Oberstlieut. *Piatsek*, Fő-Hadnagy *Boldizsár*, 's Al-Hadnagy *Piros* Urakat.

Septemb. 25-dike' éjtszakáján, rajta ment *Kospoth* Generálisunk egy igen erős földváron, mellyet Gr. *Wurmser*' Seregének jobb szárnya előtt készítették a' Frantziák 9 ágyúkra. Ezen földvárat egészen le-rontotta említett Generálisunk, 's Lovassai által többet terítettett földre 250 Frantziáknál. A' melly Fr. Indzszenörnek igazgatása által készült a' föld-vár, az rabságunkba esett 19-ed magával. Mi 15 Embert, 's cgynehány lovat vesztettünk.

Frantzia-Hennegauban fekvő *Maubeuge* Várán alól felül, a' *Sambre*-vize' menttében, három négy helyeken is izgágálkodtak Sept. 16-dikán a' Frantziák; de mindenütt

vissza-verettek. Ez alkalmatossággal, új próbáit adták vitézségeknek *Blankenstein* Huszár - Oberster Gróf *Hadik*; Fő - Strásmester Bárá *Révay*; és Kapitány *Magdits* Urak.

Macbride nevű Anglus Tengeri-Vezér, a' ki három közép-szerű, 's egy kisebb hadi hajókkal indult Sept. 8-dikán Angliából *Dünkirchen* felé, hogy ezen Várnak ostromlásában segítségére legyen *York* Hertzegnek: meg-ütközött *Dünkirchennél* Sept. 15-dikén néhány apró Frantzia hadi hajókkal; de még nem tudatik, mitsoda ki-menetellel.

A' Szárdiniai Udvarnak rend-szerént-való lakó Városába *Turinba* olly tudósítás érkezett a' *Nizzai* Grófságból Sept. 18-kán, hogy a' Tsász. Kir., és Szárdin. Kir. egyesült Seregeknek egy tsapatjával Gen. *Devins*, *Lantosca*, vagy *Lantesca* (nem pedig *Lautoyca*, mint a' minap eggy Olasz Tudósításban hibásan vólt téve) nevezetű kis Város felé indult; más tsapattal Gen. *Straffoldo*, a' *Var* vagy *Varo*-vize felé (melly viz ered a' *Nizzai* Grófságban, ezt annakutánna maga folyamattjával *Provence* nevű részétől Frantzia - Országának különválasztja, és végre *Nizza* Városánál a' közép-tengerbe szakad); harmadik tsapattal pedig Gen. *Colli*, és az *Aostai* (Királyi) Hertzeg, *Tenda* Városa' mellyékéről alább szállottak, olly tzéllal; hogy *Messena* Fran.

Generális' Seregét elől, hátúl, 's oldalról egyszerre meg-támadhassák.

Egész Spanyol - Országban, nagyon szedik mindenfelé az új Katonákat.

A' *Navarrai* Spanyol Sereg' Vezére, *Don Ventura Caro*, olly parantsolatot vett *Madridből*, hogy magát tsak óltalmazólag tartsa, 's néhány Regementeket küldjön *Riccardos* Spanyol Vezérnek segítségére, a' ki nek fő kormányozása alatt lévő Sereg-osztályok között egy, melly állott öt ezer gyalogságból, 's négy száz lovasokból, el-nyerte az *Olettei* Frantzia Táborn, minden ágyúkkal, 's ágyúi készületekkel együtt, nem messze *Perpignántól*. Ha pedig egyszer *Perpignánt* magokévé tehetnék a' Spanyolok: úgy erről a' részről egészen nyitva volna előttök Frantzia-Ország. De más Sereg-osztályát *Riccardos* Vezérnek, meg-támadta *Dagobert* Frantz. Generális Sept. 4-dikén, *Montlouis* nevű Fr. Városotskánál, melly már most *Montlibrenek* neveztetik; 's a' mint maga írta Gen. *Dagobert* Párisba, olly szerentséssen el-verte a' Spanyolokat *Montlibretől*, hogy az ostrom - ágyúkat is mind el-nyerte tőlök.

Nápoly Városa' ki-kötő helyébe egy Anglus, és egy Spanyol hadi hajók érkeztek a' *Touloni* ki-kötő helyből Sept. 11-dikén, mellyeknek Kommendansaikat, több más Anglus, Spanyol, és Nápolyi Tisztekkel

eggyütt ebédre szólíttatta a' Nápolyi Király saját hadi hajójába, a' hol maga is együtt ebédlett vellek.

A' *Nápolyi* hajós Seregnek első Osztálya, melly áll két 74, két 44, és két 24 ágyús hajókból, Sept. 16-dik napja' éjtszakáján indult *Toulon* felé, 's vitt hat Batalion szárazra való Katonákat; a' 2-dik Osztály, melly ugyan - annyi hajókból áll, valamint az első, és hat ezer szárazra való Katonákat rakott-fel a' maga hajóira, Sep. 19-dikén szándékozott utánna indulni az első Osztálynak.

Egy *Londoni* Levélből, melly költ Sept. 15-dikén, ezeket olvassuk: „*Pitt* Minister el nem titkolta a' Közönségtől (Publikumtól), hogy *York* Hertzeg kén-teleníttetett *Dünkirchen* Frantzia Várnak ostromlását felbe-fakasztani, és, hogy el ne keríttsek Seregét hátulról a' Frantziák: hadi készületeinek is egy részét, 32 nagy ágyúkkal együtt, az említett Vár alatt hagyni, 's Embert is sokat vesztett. Ezen hír - adásra, meg - szomorodott *London* Városa; de ismét meg - újjúlt, midőn olvasta az *Udvari Újságból*, hogy *Toulon* Városát, és ki-kötő helyét el-foglalta az ő Tengeri-Vezérjek Lord *Hood*, a' Spanyolokkal együtt. Mindenfelé hallatott a' sok: *Éllyen Pitt!* kiáltás. Használni akarván *Pitt* Úr ezen szerentsés izempil-iantást, javasolta, hogy a' szárazon lévő

fegyveres erejét Nagy-Britanniának tiz új Regementekkel kellene nevelni; melly meg is lessz. — A' hajós Legényeket nem kell már most erővel fogdosni a' hadi hajókra. Önként kíváncznak hadi szolgálatba lépni, hogy mentől hamarább meg-láthassák *Toulont*. — A' papiros-pénz, melly öt procentóval kezdett alább szállani, tiz procentóval ugrott fellyebb.

„Közönségesen beszélik itten *London*-ban, hogy két Fő Személyeket nem jó szemmel néz a' Ministérium, úgymint: Hg *Richmond* Hadi-Tármestert, és *Howe* Tengeri-Vezért. Az első ellen az a' panasz, hogy nagyon késedelmesen bánt azoknak az ágyúknak el-küldésével, mellyek *Dünkirchen* Várának ostromlására rendeltettek; a' második ellen pedig, hogy haszontalan kerengéseket csinál, a' kormányozása alatt lévő hajós Sereggel; és ámbár sokszor lett volna már jó alkalmatossága meg-támadni a' Frantzia hajós Sereget: még is el-halasztotta az ütközetet. Ezen panaszok annál hitelessebbeknek látszatnak, mivel mind Hg *Richmond*, mind Lord *Howe* az Oppozitzióval, vagy a' Ministériummal ellenkező Résszel tartottak. *Richmond* Hertzegről azt is mondják már, hogy le-tétetett volna Hadi-Tármesteri tisztségéből.

A' *Toskánai* Udvarnál lévő Ánglus Követ, következő értelmű Jelentést nyújtott-bé nem régiben a' Nagy-Hertzeg-

nek: „Mivel az Angliai hajós Sereg' élésházai a' Toskánai partokon vagynak, 's olly meg-határozott szándékkal is vagyon az említett hajós Sereg, hogy a' *Livornói* ki-kötő helyben, és a' *Speciai* tenger' kebelében telellyen: ehez képest szükség, hogy a' Frantzia Minister *Florentziából* el-takarodjon, a' Frantziákhoz szító Lakosok keményen meg-büntetessenek, és a' Toskán. Nagy-Hertzezségnek Frantzia-Országgal eddig folytatott kereskedése félbe-szakasztasson. Azon esetre, hogy ha ezen kívánságok nem tellyesítetténének: parantsolatja vagyon már az Anglus hajós Seregnek, hogy el-múlhatatlanul végre-hajtsa azokat. De ha ő Nagy-Hertzezsége, önként eleget téfzen a' Nagy-Britanniai Udvar' kérésének: úgy az Anglus hajós Sereg, óltalma alá vészzen minden Toskánai kereskedő hajókat, 's fogadja, hogy a' Toskánai ki-kötő helyeket is minden bántástól, vagy sérelemtől meg fogja őrizni.“

Hadi Anekdota.

A' *Szárdiniai* Királyról írják *Tenda* Városából, hogy minekutánna Sept. 6-kán egész nap járt volna fel 's alá azon hegyeken és völgyeken, mellyek között fekszik a' *Rausi* Tábor: éjtszakára sátorba ment hálni, a' hol midőn látná, hogy ágyát akarnak készíteni számára, meg nem engedte, hogy azt tselekedjék, így szólván: *Nem hadi*

Embernek való, úgymond, a' mesterséges ágy: ki-pihenheti az magát egy kevés szalmán is.

Elegyes Tudósítások.

A' Pápai Seregeknek néhai Vezére, Generál. *Caprara*, kinek 69-dik esztendőskorában lett meg-halálozásáról emlékeztünk vala F f árkusunkban, eggy iffjú Özvegyet hagyott maga után, a' kiről olly rendelést tett, hogy ez legyen a' haszon-vevő (usu-fructuaria) örökös; és ha férjhez akar menni, mehet, hanem a' *Bonóniai* (a' hová való volt t. i. maga is Gen. *Caprara*) Ns Házakból származott, de nem első szülött Iffjak között válasszon Férjet magának, kitől ha férjfi-magzatja születik, erre szálljon az egész *Caprárai* hagyomány, olly fel-tétellel mindazáltal, hogy az is *Caprara* nevet viseljen.

Caprara Generális' nagy pompájú eltemettetésének tzeremoniái közzé tartozik az is, hogy a' kísérő számos Katonaság között némellyek régi Római Katona-ruhába vóltak fel-öltözve.

Austriai-Lombardiának (Felső Olasz-Országának) Kormányozója, és Fő Kapitánya, *Ferdinánd* Fő-Hertzeg, egy parancsolatot adott-ki, mellyben meg-tiltatik minden frantzia portékáknak a' *Mediolánumi*, és *Mantuai* Tartományokba ezentúl lejendő bé-vitele. Tsupán a' mit

az ezen említett két Tartományokbéli Fábrikák nem kaphatnak másunnan olly jó móddal, mint Frantzia Országból: azt lehet bé-vinni.

Romából írták Septemb. 13-dikán, hogy az ott lévő Bíz-tosa a' *Nápolyi* Udvarnak, *Ramet* Úr, olly parantsolatot vett a' maga Királyától, mellynél fogva nem adhat ezentúl semmi Frantziának passzust, *Nápoly-Ország* és *Sicilia* felé.

Magyar Ország.

Pest-Vármegyében, Septem. 26-dikán tartatott a' szék-újjító (restauráló) Gyűlés. Első, és Második Al-Ispányoknak továbbra is meg-hagyattak TT. *Szily*, és *Laczkovits* Urak; valamint T. *Onody* Úr is Fő Notáriusnak. Betsületért szolgáló Al Notáriussá lett Ns *Ottlik* Úr.

Munkátsról, Septemb. 25-dikén. — „Nemes Vármegyénknek néhai Generális-Perceptorát, *Maróthy György* Urat, *Gulátsi Márton* Úr váltotta-fel a' hivatalban; de nem sokáig viselheté ezen drága Úr a' maga új tisztségét, mert a' halál ötét is koporsóba zárta. Helyébe, ifjabbik *Rácz György* Úr választatott.

A' szöllők olly szépen mutatták magokat eleinten, hogy a' Gazdák abban kezdték törni a' fejeket: hol vegyenek elegendő

hordókat; de másképpen ütött-ki a' dolog. A' ki ízáz hordó bort várt, szerentsésnek mondja most magát, ha öt hordóval fűrhet. — A' makk-fákat meg-tsapdosta ugyan a' dér Augustus' végén; de azért bőven leffz mind tölgy, mind bik-makk: következéséppen a' sertés-petsenyének se fogjuk ízükit látni. “

Új-Vidékről, Sept. 25-dikén.

„*Péterváradon* készen várják már a' Kaszamáták az oda rendeltt Fr. Foglyokat. A' *Csatorinszky*' Regementjéből egy Kapitány, eggy Alhadnagy, és száz Közember fogják őket által-venni őrizetjek alá. Az Őrizet minden hónapban fog változni.

A' napokban, *Volarits János* Kereskedő Úrnak öt hajói indultak *Szegedről* sóval a' *Mohátsi* só-házhoz. A' mint utaztak volna, *Nyestín* nevezetű falunál reájok ütöttek 12 Harambasák; de mivel sok Legények voltak a' hajókon, nem lett semmi kár. Meg-bolizankodván a' Harambasák, hogy üres kézzel kellett nékiek elődúlni: mentek egyenessen egy puszta Kortsmárosnak a' házára, kit is, az életén kívül mindenétől meg-fosztottak. “

A' már le-szállított Frantzia Foglyokon kívül, kiknek számok mintegy 1200-ra megy, még 1500-an fognak le-szállíttatni *Pétervárad*i, *Eszéki*, és *Aradi* Várainkba.

Erdély Ország.

A' *Szamos-Újváriak*, azon felül, a' mi az Ország által ígért közönséges had-segedelemből reájok esett, ötven válogatott erdélyi paripákat ajándékoztak ő Felségének; hogy eránta, és Hazájok eránt való hívségeket különösen is meg-bizonyíthassák.

B é t s.

Obersterségből, Generál - Májorságra emeltettek a' Tsász. Kir. Felség által tegnapelőtt *Salis*, és *Frölich* Urak.

Hertzeg *Gallitzin*, Sept. 30-dikán — és így, harmad nappal későbbben, mint futamodott vala először a' hír felöle — végeze 74 esztendőkre terjedt életét. — Tegnap temettetett-el, egy hajdani kedves múlató helyének — a' közönségesen úgynevezett *Gallitzinbergnek* — kertjébe. A' *Práter*-erdőbéli múlató házát, és kertjét hagyta *Hojós* Grófnénak. — Nagy betstölője, s elő-mozdítója volt Hg *Gallitzin* a' tudományoknak és mesterségeknek; szükölködő Ember-társainak pedig el-felejthetetlen istápjak. A' körülötte közelebbről szolgált személlyekre nézve olly rendelkezet tett, hogy ezek, holtta után is Jól-tévőjüket tisztelik a' Hertzegben.

J e l e n t é s e k.

Mélt. Gróf *Festetics György* ö Nagy-ságának *Magyar-Ország*on Nemes *Szala-Vármegyében* fekvő *Csáktornyai* Uradal-mából jelentetik, hogy a' *Muraközi* Sziget-ben lévő Uraság' szöllei, a' mellettek lévő erdőkkel, szántó - földekkel, és kaszál-lókkal, akár mind együtt, akár részen-ként, minden hozzájuk tartozó Regale-beneficiumokkal, úgymint: bor-méréssel, vadászattal, mézfárszékkal, és egyéb jusok-kal el-adattatnak; vagy pedig ha fundus mutatódik, mindenkori, fél-éztendőnként való elő-fizetésre 24 éztendőig árendába botsáttatnak, sőt néhány szőlő-mívesek is engedtetnek-által, redemptió vagy árenda mellett; valamint azon szőlők is, melyek eddig dézma, szolgálat, vagy egyéb terék alatt vóltak, meg-eggyezés mellett, 24 éztendőkre fel-fzabadíttatnak. Ha azért valamelly Magyar, vagy Horvát, vagy Steyer-Országi Birtokosok, ezen Szigetben lévő szöllejeket fel-fzabadítani, vagy mást venni, vagy árendálni kívánnának: leg-fellyebb Októbernek 21-dik napjáig, vagy a' Rátz-Kanisai Kir. Harmintzadnál, vagy Lapsinán az Uraság' Tisztjénél, vagy a' Csáktornyai Fiskálisnál, akár szóval, akár írás által magokat azon darabok eránt jelen-

tsék, a' holott bővebb tudósítást vehetnek, sőt a' szöllőt is meg-nézhetik. Októbernek 21-dikén pedig, az Uraságnak ki-küldött Bíztojai, hegyről hegyre járni, és a' Contraktusoknak tsinálásában munkálódni fognak.

Várkonyi Gróf *Amade Ferentz* ő Nagyságának, *Szántó* Mezővárosbéli alkalmas lakó háza, bor-házai, és pintzéje; nem-különben a' ház után lévő földje, rétje, és jobbára a' híres *Tállyai* hegyek' szomszéd-ságában fekvő négy darab szöllei, mellyek 5200 magyar forintokban, az az, 4333 Rf és 40 kr. ban ítéltettek törvényesen a' Gróf Úrnak: — a' most következő szüret' alkalmatosságával, együtt az ingó gyümölcsökkel, November hónapnak negyedik napján kótya - vetye alá botsáttatnak, 's négy ezer forintokra kiáltatnak - ki. A' kótya-vetye vagy licitátzió, reggeli kilentz órakor fog kezdődni az említett napon, *Szántó Városa'* közönséges házánál.

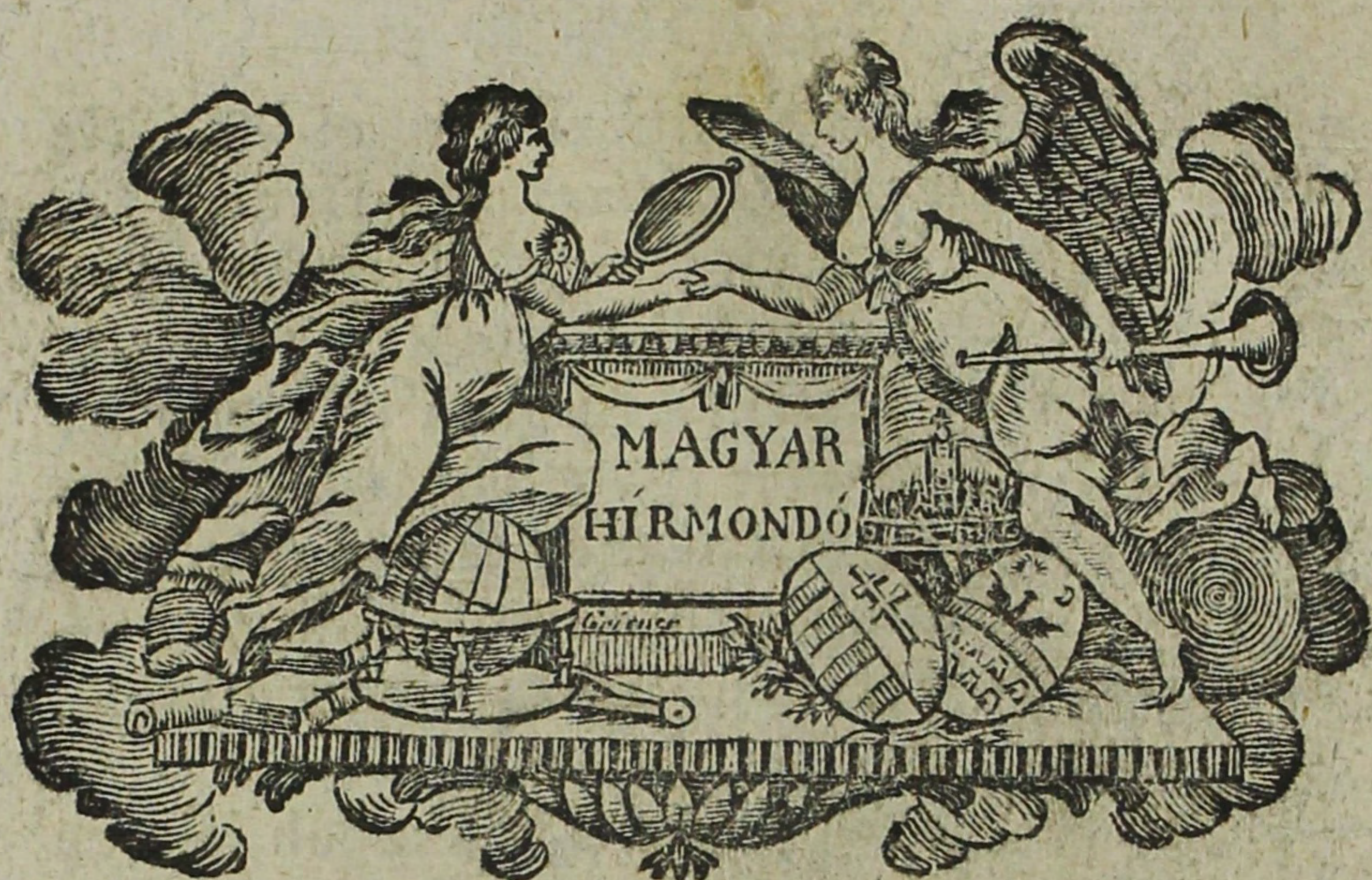
A' Felső - Magyar - Országban lévő *Szomolnok - Vidéki* Királyi Fő - Bányá-Inspektorátus - és Törvényfzéktől jelentetik minden ezen F. Magyar-Országban *Szomolnok-Vidéken* bányát műveltető, de nem itt lakó bányász Uraknak: hogy mivel az ő itteni

személyes jelen nem létek miatt, a' töllők járandó bányász munka-bérek magok idejében rendszeren nem fizetődhetnek, 's Szószollójok vagy Ügyészek is a' Törvényszék előtt nintsen, következésképpen miattok a' bányázkodás hátráltatik: tehát a' Bányákat tárgyazó 14-dik törvény - tikkely (artikulus) szerént, ennekutánna minden Bányás Úr, a' ki nem lakik a' maga bányája' vidékében, maga képeben egy Személyt állíttson - elő, a' ki nem tsak idő-szakaszonként az ő reája esendő bányaköltséget helyette le-fizesse; hanem ha a' szükség úgy kívánnya, Szószollója is legyen törvényes dolgaiban. Az ilyen Képviselőjét vagy Biztosát (Mandatáriussát) pedig kiki az említett Urak között annál bizonyosabban három hónapok alatt meg-nevezzé levele által ezen Bánya-székek, mivel ez annakutánna soha többé mellettek egy szót sem télsen, hanem ha a' bányász-költséget, valamikor kívántatik, meg-hitt Emberjek által le nem fizetteténdik: tehát ezen esetre az ő bányabéli részek le fog tartóztattni, és a' panaszlóknak ítéltetni.

Deschan Godfrid mk

*Rösler Ferentz János
Titoknok mk.*

TSÁSZÁRI és KÖZSÉGI FELSÉG
ENGEDÉLYEVEL.

(29.)

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 8-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

A' Gróf *Wurmser*' Serege, és a' Fran-
tziák között, Sept. nek 18, 19, és 20-dik
napjain történt tsaták' alkalmatosságával,
új borostyán-ágakat szegdeltek az *Erdődy*
Huszár-Regementnek Oberstlieutenant, és
2-dik Fő-Strásamester-Osztályai, *Piatsek*
Oberstlieut. Úrnak vezérlése alatt, a' magok
győzedelmi koszorújokhoz.

Sept. 18-dika' éjtszakáján el-küldötte az Oberstlieut. Úr *Boldizsár* Fő-Hadnagyot nyóltzad magával vizsgálódni, meg-hagyván néki, hogy ha jó módját ejtheti, Frantziát fogjon. Olly ízerentsés vólt a' Főhadnagy Úr, hogy tsak hamar egynehány Frantziákra talált, kiket leg-ottan meg-támadott, széllyel vert, és kettőt közzülök el-fogott. — Ezen foglyoktól tanúlták-ki Generálisaink, az Ellenség' szándékát.

A' 19-dik Septemberi viadalban jelesen ki-mutatta magát újjolag *Boldizsár* Fő-Hadnagy, *Piros* Al-Hadnaggal együtt. Különös remekjeit adták vitézségeknek, *Scheitl*, és *Horváth* Strása - Mesterek is; úgy nem-különben *Bézsányi*, *Földesy*, és *Balogh* Káplárok. Azt vallya Oberstlieut. *Piatsek* Úr a' kormányozása alatt lévő Huszárságról átallyában, hogy ezen helyebb említett napon is magához illendőképpen viselte magát.

Sept. 25-dike' éjtszakáján, Seregünk' jobb szárnya előtt, az úgy-nevezett *Teutsches Haus*nál két sántzaiból veretett-ki az Ellenség, melly sántzok leg-ottan földig lerontattak. Itt, mint vitézkedett légyen a' 2-dik Májor-Ofztáallyok *Erdödy*-Huszárinknak: nyilván meg-tetfzik onnan, hogy belölte *Fogarasy* Strása-Mester, a' ki egy valóságos derék Katona vólt; úgy nem-különben *Bényer*, és *Imriská* Káplárok, 's két köz Emberek, azzal az alkalmatos-

sággal vegezték vitézi pályájokat. Veszített az említett Osztály 12 lovakat is.

A' *Német Birodalomnak* egy bizonyos darabja, a' melly dél felől *Lotharingiával*, nap-nyugot felé *Luxemburgal*, észak felé *Limburgal*, nap-kelet felé pedig a' *Palatínátussal* határos, neveztetik *Westrichnek* vagy *Westerreichnek*. Ebben a' *Westerreichban* fekszik *Bliescastel* Vára, és Város, a' melly, több más hozzája tartozó helységekkel együtt, a' *Trieri Választó-Hertzség*' óltalma alatt vagyon. Említett *Bliescastel* Városánál, egy táborok volt a' *Frantziáknak*; de *Prusszus* Generális *Kalkreuth* reá tsapott arra Sept. 26-dikán, 's két órákig folytatott ágyúzása után szerezte ki-verte belőle az Ellenséget, melly *Frauenberg* felé vonta annakutánna vissza magát; de a' mint *Zweybrückenből* írják, más nap ismét vizitet kapott *Frauenberg*-nél is, *Székely* nevezetű *Prusszus* Oberstertől, a' ki maga vezérel egynéhány ezer Emberről álló Sereg-osztályt.

Az említett *Zweybrückeni* Tudósítás szerént, minekutánna a' *Bliescasteli* Fran. Tábor el-foglalta volna Gen. *Kalkreuth*: *Watweileri*, és *Mittelbachi* tanyájokat is el-hagyták a' *Frantziák*, 's a' *Hornbach* geréndek (hátas földek) felé vették magokat; hanem Sept. 27-dikén délután *Hornbachot* is oda hagyták, úgy nem-különbén *Schweigennél* is tábor bontottak.

Ausztriai Flandriának Fürnes, vagy *Veurne* Városát is oda hagyták a' Frantziák Sept. 20-dikán; hanem fel gyújtották az ott vóltt széna, és szalma tárházakat; mivelhogy nem vólt módjok azokat el - szállítani. — *Menin* Városát nagyon el - pusztították.

Az *Eszterházy*-Huszárok között más Vitéz Hazánkfia is esett-el, *Naszvady* Kapitányon kívül, a' múltt Sept. közepe tájján; úgymint: *Tomcsányi* Fő-Hadnagy.

Az *Orániai* Hertzeg — *Hollandiának* örökös Helytartója — Septemb. 20-dikán *Gent* Városa mellé indúlt *Hágából*, a' Hollandus Seregnek meg-látására. Indulása előtt való nap, következő értelmű írását küldötte a' Hollandiai Közönséges-Rendekhez:

„Nagy hatalmasságú Urak! Mihelyt hírül hozatott nékem a' 13-dik Septemberi történet: azon vóltam leg - ottan, hogy vóltaképpen ki-tanúlhasam a' Köz. Társaság Serege' állapotjának miben-létét. Örömmel jelenthetem Nagy-Hatalmasságtoknak előre is, hogy sokkal kevesebb Embert, lovat, és munitziót vesztettünk, mint futamodott vala a' hír eleinten felölle. Egész valóságú tudósítást fognak erről venni N. Hatalmasságtok, mihelyest a' Seregnek különbkül. szakaszai, mellyek részt vettenek a' viadalban, fel-jegyzéndik a' magok vesztésegeket, 's ezen jegyzésekből egy közönséges

laistrom készíttethetik. — Szükségesnek találtam mindazáltal, hogy tulajdon fze-meimmel is meg - tekintsem a' Sereget; mellyhez képest szándékozom is egynehány napra a' táborba menni, hogy mind a' veszteségről, mind pedig az ezt helyrehozható eszközökről annál jobb ítéletet tehessek. — A' midőn kötelességemnek tartottam, erről tudósítani N. Hatalmaságtokat: egyfzersmind ezen alkalmatossággal magamat, és Házamat N. Hatalmaságtoknak barátságokba, és hajlandóságokba ajánlom, 's kérem a' Mindenhatót, hogy áldja - meg kedves Hazánkat, és N. Hatalmasságtoknak nyomos tanátskozásaikat. *Orániai Hg Wilhelm.*“

Livornóból írták Sept. 25-dikén, hogy *Korszika-Szigetének Mortella, és Fornari Várait* el - foglalták az Anglusok, kikkel *Korszikai Generális Paoli* is egyesítette tiz ezer Emberből álló Seregét, és *Bastia* fő Város ellen indúlt, hogy ezt is ki - vegye a' Frantzia Nemzet - Gyűlésének hatalma alól.

Ugyan *Livornóból* írták Sept. 25-dikén, hogy a' Nápolyi hajós Seregnek első osztálya, mellyről emlékeztünk vala a' múlt postán, szerentséssen el érkezett a' *Tuloni* ki - kötő helybe.

A' *Nizzai* Grófságnak *Villafranca* nevű Városa előtt meg - jelentek Sept. 12-dikén négy Anglus hadi hajók, mellyek között a'

midőn közelgetett volna eggy a' parthoz: háromszor löttek felé a' Frantziák; hanem hogy meg-látták rajta a' fejer zászlót: mindjárt meg-szüntek a' lövöldözéstől, 's egy tsónakot küldöttek hozzá. Ezen tsónakba ki-szállottak a' hajóból két Ánglus Tisztek, 's a' Városba vitették magokat, a' honnan ismét bé-kötött szemekkel *Nizza* Városába szállíttattak. Ott által-adtak a' Fran. Kommisszáriusoknak három rendbéli írásokat, mellyek között eggyik, a' fennemlített négy Ánglus hadi hajók' Kormányozójának levele vólt; a' másik, *Hood* Ánglus Tengeri Vezérnek *Toulon* eránt közönségessé tett jelentése; a' harmadik pedig *Lyonban* tartózkodó Fran. Tengeri Vezér *Trogoff*' levele. Mind a' három írások fel-olvastattak közönségessen, mellyeknek a' vólt a' tzellyok: hogy a' *Nizzai* Grófságban tanyázó Frantziák is kövessék a' *Touloniak*' példajokat; de *Nemmel* feleltek írásban.

Lyon Városából, mellyel darab időtől fogva vesződnek már a' Frantzia Republikánusok, egy Levél érkezett tegnap *Bétsbe*, mellyből azt olvassuk, hogy *Lyon* Városának gazdag és fényes épületei ugyan többnyire mind oda vagynak — a' mint ezt más tudósítások is bizonyítják — hanem reménységek vagyon még is a' *Lyoniak*-nak, hogy meg-tarthatják magokat: mivel sok ágyúkat, és sántzokat el-nyertek az

ostromlóktól, 's azonban a' *Montferrati* Hertzeg is, a' ki eggy a' *Szárdin.* Király' Vezérei közzül, hatalmassan sietett segítségére.

A' Kengyelfutóból lett Fran. Republ. Vezér *Rossignol* esküdt a' N. Gyűlése előtt, hogy ő kevés idő alatt nyakára fog hágni a' *Gaston*' Seregének *Vándéban*; de az újjabb tudósítások ízerént, alig ha ellenkezőképpen nem fog ki-ütni a' dolog.

Elegyes Tudósítások.

A' *Prussziai* Király vissza-indúlt Sept. végén, az Ármádiájától *Berlinbe*; onnan pedig az új *Lengyel* Tartományjaiba fog menni, a' mint írják.

Azok a' nem fehér: de azért felséges Dámák — kiknek hajójaikat a' szélveszes tenger, Portugalliának fő Városához *Lisbonához* vetette vala ki a' múltt Jul. 14-dikén, és a' kiket egész pompával vitetett bé Júl. 30-dikán *Lisbonába*, *Portugalliának* mostani igazgatója. — meg-látogatták Aug. 4-dikén személlyesen az Igazgató Királyi Hertzegnét, és a' meg-hóltt Portugalliai Korona-örökösének Özvegyét, 's fel fedezték előttök a' magok ábrázatjokat úgy beszéltettek vellek; hanem azt kikérték, hogy senki is más a' Portugalliai Hertzegnén kívül ne láthassa őket fel fedezett országával. A' beszéllgetés után,

gazdagon meg-vendégeltettek, és az egész asztal felett mind tsak fejer személlyek szolgáltak körülöttök. Minekutánna vége lett volna az ebédnek: meg kínálták őket a' Port. Hertzegnek; hogy ha tettzenék nekik; mennének ki lovagolni. Tettzett az ajánlás, a' *Marokkói* Felségeknek, 's minekutánna meg járták volna a' Városta, és annak környékét; ismét vissza mentek az Udvarba, bútsúzni. A' bútsú vétel' alkalmatosságával, drága ajándékokat kaptak, örök emlékezetnek okáért a' Portug. Hertzegnéktől. — Aug. 8-dika' éjtfzakáján tengerre szállottak egy nagy Portugallus hajón; 's néhány más hajók' társaságában, egy Portugallus hadi hajónak óltalma alatt újjokat vették *Fez* Országának *Sale* Városta felé, a' hová t. i. szándékoztak vala menni előbb is.

A' *Lengyel* Diéta nem merte kívánságát szegni az *Orosz* Követnek, Sept. 2-dikán; hanem tellyes hatalmat adott az a' végre ki-rendeltt Deputátziónak, hogy a' *Lengyel* Közöns. Társaság' képében alája írhatja a' maga nevét a' *Prussziai* Udvar' kívánságainak. A' hatalom-adás vagy plenipotentziázás azonban nem tsak kedvetlenséget jelentő hanem szemre-hányó, és a' *Prussz.* Udvar' nevezetesen igen keményen érdeklő kifejezésekkel vólt fel-téve. Ezért újra reáírt az Ország-Gyűlésre az *Orosz* Követ, hogy változtassa a' hatalom-adás' stilusát: melly meg is lett.

Frantzia Ország.

Sept. 18-dikán azt végezte a' Nemzet-Gyűlése a' Püspökökre nézve, hogy 26 ezer livráról hat ezerre szállíttassék - le a' fizetések.

Vikáriussaik sem lesznek ezentúl a' Püspököknek; hanem tsak ugyan míg plébániát kaphatnak a' mostani Vikáriusok: esztendőnként ezer két száz livrát fognak kapni a' Közönséges - Társaság' Kintstárjából.

Hogy a' Religio , vagy Vallás - béli tárgyakra nézve sem egy - forma gondolkodásúak mindnyájan a' Frantzia-Országaiak: meg - tetfzik ez onnan is, hogy közelébb egy Helység - béliek meg nem szenvedték magok között a' Papjokat , minekutánna az meg - házasodott volna. — Az illyen sorsú Papokra nézve azt végezte a' N. Gyűlése, hogy mennyenek olyan helyre, a' hol bátorságosoknak itélik magokat, 's ott élhetnek a' fizetésekből.

Az a' hír, melly szerént Ánglus Minister *Pitt*nek egy Unokája fogatott vala el Fr. Országban, onnan eredett, hogy egy *Pitt Benjamin* nevezetű Kalmár, a' ki most 70 esztendő, és már 30 esztendőktől fogva lakott *Britanniában*: ott meg - árestáltatott.

Strafsburg Városában meg - árestáltattak *Stamm Dániel*, és *Mayer András*, a' kik mind ketten Generáladjutánsok.

Most megént az a' hire, hogy *Párisban*, ember-mészárlás volt a' múltt Sept. Hónapnak vége felé, mellyre a' kenyér nem-létele szolgáltatott alkalmatosságot.

Magyar Ország.

Nemes *Vas-Vármegye'* Rendjei, sok tekintetekben ítélték szükségesnek, hogy a' *Filozofia Szombathelyen* is taníttassék közönségesen. Minekutánna ezen közhasznú végre, a' *Ns Vármegye'* kebelebéli *TT. Cisterciták* is meg-tették volna a' magok hazafiúi ajánlásokat; és a' jó szándékhoz Fels. Urunknak kegyes helybenhagyása is hozzá járult: jelentetik, hogy már a' jövő November' eleivel el is fog valósággal kezdődni *Szombathelyen*, a' *Filozofiának* közönséges taníttatása.

Gróf *Koháry Ferentz* ö Nagyságának, a' *Hont-Vármegyei* örökös Fő-Ispányságba lett bé-iktattatása — mellyről már egynehány hetekkel emlékeztünk vala ez előtt — Sept. 24-dikén mene véghez *Kementzén*, fényes pompával. A' Bé-iktató volt Primás *Battyáni* ö Eminentziája.

A' melly szép Magyar Beszédeket tartott Gróf *Koháry Ferentz* ö Nagysága, említett Fő-Ispányi bé-iktattatásának alkalmatosságával, mind a' Bé-iktató Fő Méltósághoz, mind a' *Ns Vármegye'* Rendjeihez: fogjuk közölni a' jövő postán.

Gróf *Battyáni Tódor* ő Excell. tziája, személyes, és hűsz esztendők' el-folyásaig senkivel mással nem közös szabadságot (privilegium exclusivum) nyert ő Felségétől, olyatén újmódi hajóknak készíttetésére, mellyeken a' viz' ellenébe is lehet menni. Ezen Méltóságnak érdemlett ditséretére mondhatjuk azt, hogy nálla sok jó, de ügye - fogyott elmék találták már menedék - helyeket; mint talált a' többek között ama' nevezetes Hazánkfia *Tóth Úris*, a' ki néha napján jeles katonai tisztségeket viselt vala Frantzia Országban, és a' ki mostanában egy hasznos Fabrikát szándékoza fel-állítani a' Gróf Úrnak; de néhány napokkal ez előtt meg - halálozott *Vas-Vármegyében*.

Székes Fejérvárról, Októb. 3-dikán.

„Veszprémi Püspök *Bajzáth József* ő Excell. ja, minekutánna szerentsésen el-érte volna a' maga újj érdemekkel ékesített papságának ötvenedik esztendejét is, második új Miséjét tartá a' múltt hónapnak 29-dik napján, a' Városi fő Templom' Innepén, melly szent tzeremoniát olly példás mérsékléssel vitt véghez, hogy annak híre tsupán az áldozat' végével lett közön-ségessé.

Itt *Fejérváratt*, éppen most foly a' szüret. A' termés közép - szerű, de a' tavalyihoz képest bőv; azért is tellyes

örömmel tölt-el mindeneket, melly örömet az időnek kellemetessége is különösen nevel. “

Kapuvárról (Soprony-Vármegyéből),
Októb. 2-dikán. — „*Eszterházy* Hertzeg’
Kapuvári Uradalmának *Ketzel* nevű faluja
mellől, Szent Mihály’ napjára virradóra
szőrin-lában el-vezett az erdőből kilentzven
sertés, mind Kondásostól együtt. Közön-
ségesen, egy gonosz Emberre vagyon a’
gyanúság, a’ ki nem régiben szökött-el a’
Kapuvári tömlötzből, mellybe az említett
Kondásnak fel-adására záratott vala bé. “

(Az efféle történeteket ha másunnan is
mind a’ két Hazából, mentől előbb méltóz-
tatnak hozzánk meg-írni Erd. Hazánkfiak;
mi leg-ottan Munkánkba bé-iktatjuk; mivel
hiszük, hogy az el-követett gonofzságok-
nak nyomban való közönségessé - tétele,
nagy elzközül szolgálhat a’ gonofztévőknek
ki-nyilatkozására.)

Péterváradról, Septemb. 30-dikán.

„E’ folyó hónapnak 28-dik napján,
délutánni 4 órakor érkeztek ide a’ Frantzia
Rabok, négy hajókon. Két hajók, köz
Emberekkel vóltak meg-rakva; a’ harma-
dikon Tifztek; a’ negyediken pedig betegek
vóltak. Ezek, t. i. a’ betegek, egyenesen
a’ majorban lévő katonai ispotályba szállít-
tattak; a’ több 3 hajók pedig, a’ hidon
felül lévő ser-háznál kötöttek - ki, és a’

rajtok vóltt Foglyok, mind a' két Városból öfzve - sereglett sok Néptől kísértetvén, a' felső Várba vezettettek, a' hol egész hadi készületben várták vala már őket a' *Csatorinszky*' Regje. béli Vasasok. A' Frantzia Tiszteknek, a' Kaszárnnyákban adatott hely; a' köz Emberek pedig — név szerént szállíttatván kiki közzülök — a' Kaszamátaákba helyhezttettek. Ezeknek száma 600-ra, a' Tiszteké pedig 114-re ment, kik között egy Generális is vólt — *Zsembra* nevezetű. “

(Talán éppen ez az a' Generális, a' kit, Magyar Gránátéros - Oberstlieutenant *Büdöskúti* Úr fogott - el *Famars*nál. Ezt, azon a' fundamentomon írjuk, mivel a' mint *Posonyon* fellyül *Dévén*nél meg - hálatták vólna a' Frantzia Foglyokat, egygyütt evett egy Ts. Kir. Katona Tiszt, a' mint maga beszéli, sok fogoly Tisztekkel, 's ezek között nevezetesen egy Generálissal is. A' Generális tsak ki - húz egyszer a' zebjéből egy pugillárist, 's oda adja azt említett Tisztünknek, hogy olvassa belölle azon Ts. Kir. Tiszt Úrnak a' nevét, a' ki, úgy - mond, ötet el - fogta, és a' ki az ő (t. i. a' Generális') kérésére fel - írta a' maga nevét a' pugillárisba. A' név: *Büdöskúti* vólt. Eggy igen derék perspektiva (mészé - látást elközlő tsü) vólt éppen a' kezem - ben — így folytatta beszédjét a' Generális

— midőn fogságba estem. Ezt, valamint más drágább jószágaimat is el-szedte tőlem a' fel-írtt nevű Tiszt Úr; hanem hogy szépen kértem, tsak ugyan vissza-nyertem tőle, a' perspektívámmal együtt, némelly más vagyonomat is. Mind a' Generálist, mind a' több fogoly Frantzia Tiszteket, emberséges Embereknek mondja lenni eml. Tisztünk, és a' Magyar Históriában, 's Geografiában fziint' olyan jártasoknak, valamint ő.)

„Három Oberstlieutenant, egy Májor, és néhány Kapitányok, 's Hadnagyok, más nap reggel ismét hajóra ültették, és *Temesvárra* vitettek. Majd el is felejttem meg-írni, a' mit előbb kelle vala jelentenem, hogy Gróf *Gyulay*', Gróf *Sztáray*', és B. *Devins*' Regementjeik-béli Katonaságnak őrizete alatt szállíttattak vala le a' Dünán a' fogoly Frantziák. “

Szép foganatja lett azon serkentésnek, melly a' *Magyar Hirmondónak* 30-dik Júliusi Tóldalékjában tétetett közönségesse egy Magyar szabad Ezerednek önként való segedelmek által mind addig lejendő tartása eránt, míg hadat kell folytatni a' Frantziákkal. Ugyan is már a' közelébb múltt September' közepén 3155 forintokra 's 31 és 7/8 krajtzárokra ment az a' summa, melly gyült a' Magyar szabad Ezeredbéli Vitézeknek első fertály-esztendei, az az,

első Augusztustól fogva, utolsó Októberig való tartásokra. — Ezen summa' adóinak a' Közjó eránt meg-bizonyított szíves buzgóságok, újjító érzékenységeket eszközlött F. Urunk' jó szívében, és a' melly hajlandóságokat ő Felsége' személlye eránt is ki nyilatkoztatták egyfzersmind ez által: soha ennek emlékezete ki nem fog esni ő Felsége' elméjéből.

Gróf *Haller József*, Úr egy szabad Vitéz' tartását vállalta magára; Gróf *Teleky József* Úr, tizét; Gr. *Ráday Gedeon* Úr, négyét; Kamerális Consiliárius *Gyürki István* Úr, kettőjét; Aradi nem-eggyesültt Görög Püspök *Avacumovits Pál* Úr egyjét; Aradi Archimandrita *Joannovits Theodos.* Úr fél Vitézét; *Pozsony Városa* 33-ét; *Buda* 15-ét; *Péts* nyóltzét, 's egy negyvened részét; a' *Körmötzi* pénz-veréshez tartozó Tisztek, és a' Magistrátus tizét; *Késmárk Városa* kilentzét, és hét 16-od részét; *Szeged* ötét, 's egy negyed részét; *Eperjes* ötét; a' *Zombori* Camer. Administr. négyét, és három 16-od részét; *Kaprontza* harmad-félét; *Szentgyörgy* háromét 's egy nyóltzad részét; *Modor* egyjét, és huszonegy 32-öd részét; *Szentendre* kettőjét; *Bakabánya* másfélét; némelly magános személyek négyét.

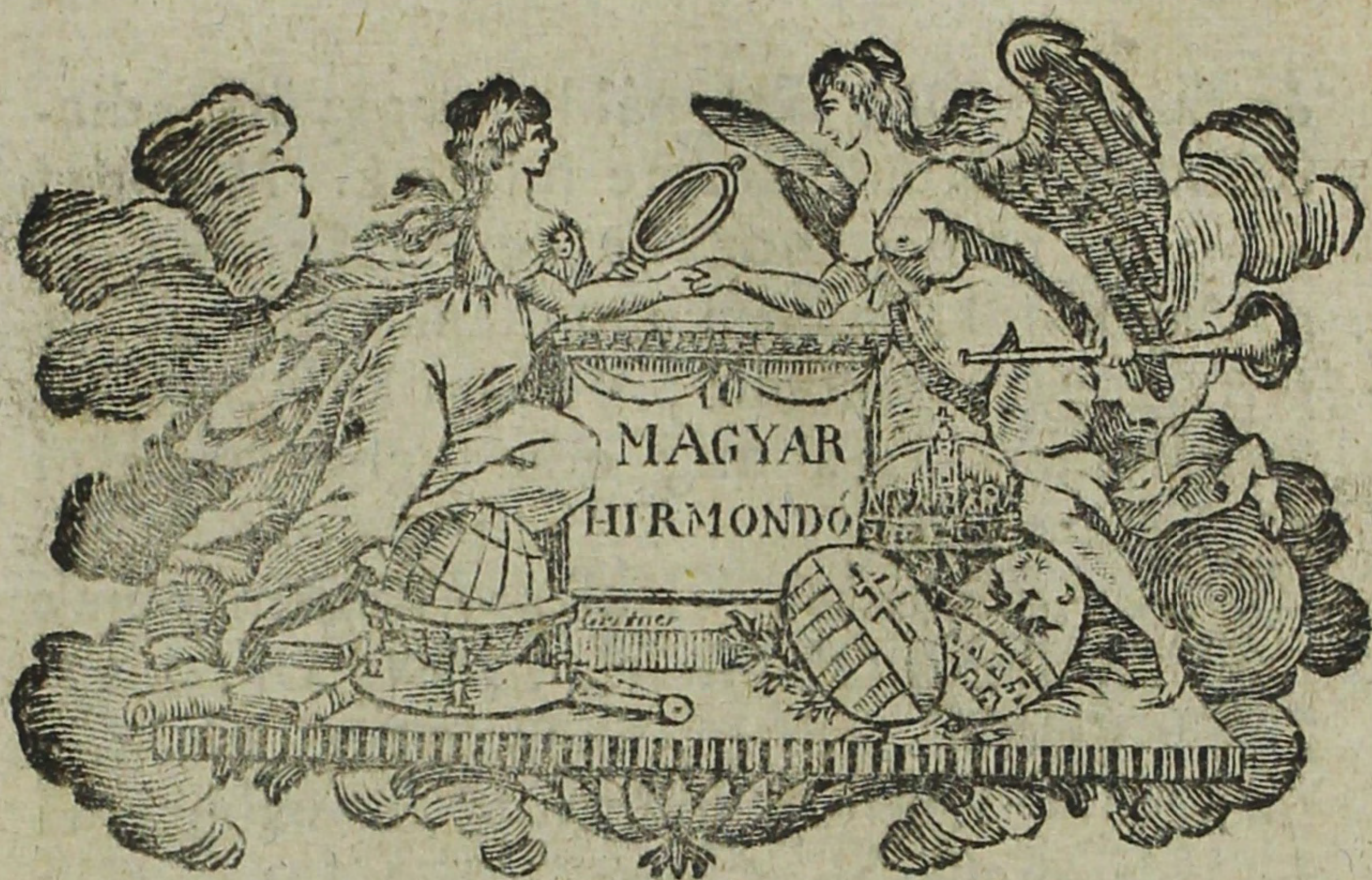
(Ezen Laistrom fog folytatódni.)

+ A' melly Kereskedők, vagy *Magyar*-Országból, vagy a' *Török* Tartományokból hajókon szándékoznak valamelly jószágot szállítani: válthatnak passzusokat magoknak akár *Bétsben* a' Direktoriumtól, akár *Pesten* a' F. Helyt. Tanátstól; és a' passzus-váltást annyival inkább most el ne mulassák: mert különben az Ánglus, Spanyol, vagy Szárdiniai rabló hajók' prédáikká leíznak. *B é t s.*

Negyed napja, ide érkezett *Budáról*, Náador-Ispány ö Királyi Fő-Hertzege. Várták-fel tegnapi Primás ö Eminentziáját, 's Ország-Bíró *Zichy Károly* ö Exc. ját is.

J e l e n t é s.

Várkonyi Gróf *Amade Ferentz* ö Nagyságának, *Szántó* Mezővárosbéli alkalmas lakó háza, bor-házai, és pintzéje; nem-különben a' ház után lévő földje, rétje, és jobbára a' híres *Tállyai* hegyek' szomszédságában fekvő négy darab szölle, mellyek 5200 magyar forintokban, az az, 4333 Rf és 40 kr. ban ítéltettek törvényesen a' Gróf Úrnak: — a' most következő szüret' alkalmatosságával, együtt az ingó gyümölcsökkel, November hónapnak negyedik napján kótya-vetye alá botsáttatnak, 's négy ezer forintokra kiáltatnak-ki. A' kótya-vetye vagy licitátzió, reggeli kilentz órakor fog kezdődni az említett napon, *Szántó Városa'* közönséges házánál.

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(30.)

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 11-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüldállások.

Maubeuge Frantzia Várat, melly,
Quesnoi Várán innen, mintegy három
mérttföldnyire fekszik *Fran. Hennegauban*,
egészzen körül-fogta Hg *Koburg* Sept. 30-
dik napján, 24 Batalion Gyalogsággal, és
30 lovas Svadronokkal: minekutánna a'
Vár mellett lévő *Fran.* tábornak 3 elől
vigyázott fiók táborait olly hatalmassan
meg-lepte volna, hogy azoknak sátoraik,
11 ágyúkkal, sok munitziós izekerekkel,

és száznál több Katonákkal együtt, diadalmas Seregünk' kezére jutottak. Mindjárt sántzok' hányásához kezdetett Hg *Koburg* a' Vár körül, 's ezen munkának óltalmára Gr. *Klerfet* rendelte, 8 Bat. okkal, és 12 Svadronokkal; a' míg oda fognak érkezni a' Hollandusok.

Az *Eszterházy*-Huszár-Regementnek nagy-érdemű Oberstere, *Dévay* Úr, megindult September' 28-dikán reggel *Orchies* mellől — melly 3 mérttföldnél valamivel fekszik messzebb *Conde* Várától — olly tzéllal, hogy az Ellenségnek *Lille* és *Douay* Várak között fekvő táborát meg-visgállyá; de nem mehetett tovább *Berseenél*, melly *Orchieshez* egy mérttföldnyi forman esik, mivel ebben a' helységben négy lovas Kompania Frantziáság, és két Batalion gyalogság; az Oberster Úrral pedig tsak kevés Nép volt. A' gyalog Frantziák, megtámadták Vitézeinket; de vissza-vonták magokat, minekutánna negyvent le-sózatott, négyet pedig el-fogatott volna közülök *Dévay* Oberster Úr. — Részünkről, heten kaptak sebet, és hárman estek-el. Kettő ezen el-esttek közül, Vadász-Katona; hanem eggy, olly *Eszterházy*-Huszár Fő-Hadnagyunk volt, a' ki mind karddal, mind pennával sokszor meg-különböztette magát, 's ugyan azért, Obersterének is egész bizodalmát meg-nyerte; másoktól is tiszteltetett; a' kinek nevét mi, a' millyen

örömmel írtuk-le ekkoráig: színt'olly nagy meg-illetődéssel említjük most — *Metséri* Fő - Hadnagy.

Ausiriai - Flandriának Warwick nevű Városotkájához igen közel, egy magas helyen fekvő szél-malomnál akartak tanyát ütni Sept. 26-kán a' Frantziák; de *Odonell* szabad Seregünkbéli Májor Gróf *Gyulay*, mihelyt a' lármát hallotta, mindjárt segítségekre nyomult az azon a' tájjon tartózkodott Vitézeinknek, 's vissza - nyomta az Ellenséget.

Gróf *Wurmser* olly tudósítást vett Sept. 29-dike' éjféliakáján B. *Staader* F. M. Lieut. tunktól, hogy az Ellenség újra szándékozott által, 3 helyen is *Elo-Ausiriába* (*Vorderösterreichba*); azért is nagy vigyázással volt Forderelzterráikhi Seregünk, főképpen a' hegyek' nyílásaira, és magazinomainkra.

Éppen azon a' napon, hogy odahagyta a' *Prussziai* Király az Ármádiáját, 's annak fő kormányozását *Braunschweig* Hertzegre bízta — az az, Sept. 29-dikén, délután — két tsapat Frantziáság — egyik mintegy öt ezerből, a' másik pedig két ezerből álló — fel-kerekedett *Büsch* Városa mellől (melly, a' rólla neveztetett Uradalommal együtt, *Alsátzia*, és a' *Zweybrückeni* Hertzogség között fekszik), 's az első tsapat tizenkét, a' másik pedig négy ágyúkból keményen kezdett tüzelni

a' Prusszusokra; de *Braunschweig* Hertzeg még keményebben ágyúztatott-vissza Francia Uraimékra: azért is tanátsosabbnak ítélték ökemek a' rákok' példáját követni.

Ugyan Sept. 29-dikén reggel, *Knobelsdorf*, és *Kalkreuth* Prusszus Generállieut. tok által-hajtották a' *Saar*-vizén, *Buchmeringnél* az Ellenséget, 's nyertek is tölle egy 12, és egy 8 fontos ágyút; de azzal az alkalmatossággal el-esett Prusszus Gen. Májor *Wägen*; *Greyffenberg* Oberster is vezedelmes sebet kapott.

Az *Orániai* örökös Hertzeg, környüllálasosan tudósította Sept. 20-dikán *Gent* Városából a' *Hollandiai* Rendeket, a' 12-dik, és 13-dik Septemberi történetekről, 's meg-küldötte nékiek az el - estteknek, meg-sebesítettetteknek, és nem-találtattaknak egész laistromát is.

Az el - estteknek száma megy mind-össze 147-re, kik között vóltak 3 Oberst-Lieutenántok, 1 Májor, 2 Kapitányok, 6 Hadnagyok, 3 Zászlótartók, és egy Májori ranggal lévő Seb - orvos. — Ló, nyóltz hüllott - el.

Meg - sebesedtek: *Fridrik Orániai* Hertzegen, és Gen. Májor *Wartenslebenen* kívül, *Van der Duyn*, 's *Gravenmoer* (ez el is fogatott), és Hertzeg *Hessen Darmstadt* Generálisok, négy Obersterek, kik közül hárman rabságba estek; két Oberstlieut.ok, kiknek egyike Hertzeg *Solms*; egy Májor,

17 Kapitányok, 11 Hadnagyok, egy Alhadnagy, 6 Zászlótartók, 339 Altisztek és Közemberek; és 45 lovak.

Nem találatnak: egy Oberster, két Oberst-Lieutenántok, 8 Kapitányok, egy Capitain-Lieutenant, 9 Hadnagyok, egy Alhadnagy, 7 Zászlótartók, egy Adjutant-Máior, két Stabális Seborvosok, 864 Altisztek, és Közemberek; és Gr. *Hohenlohe* Oberst-Lieutenántnak egész Batalionja; — és 38 lovak.

Hogy szerentsésebben nem vonhatták-vissza magokat a' *Hollandusok*: ennek fő okául azt írja az *Orániai* örökös Hertzeg, hogy rosszak voltak az ágyúí készületeket vontató szekerek, azért is rakásra törtek, 's a' szoros útat, főképp' *Meninnél*, egészen el-fogták. *Hedouville* a' neve azon Generálisnak, a' ki a' fenn- említett napokon *Meninnél*, és *Werwicknél* kormányozta a' Frantziákat a' Hollandusok ellen.

A' *Hannoverai* Tudósítások szerént, Sept. 5-dik napjától fogva 8-dikig, 11-en estek - el *Dänkirchennél* a' Hollandusok közül; 44-en kaptak sebet, 's 24-en tüntek - el.

A' *Nizzai* Grófságban *Entroquenél* meg-támadta az *Aostai* Hertzeg — egy a' *Szardiniai* Seregek Vezérjei közül — Sept. 15-dikén a' Frantziákat: de ezeket a' maga Seregénél nagyobb erejűeknek találta.

Nagy - Britanniai Minister *Pitt* nél, öszve gyültek Sept. 14-dikén Lord *Loughborough* Kantzellárius, *Grenville's Amherst* Lordok, és *Dundas* Státus-Titoknok, kiknek tanátskozások után sok-felé küldettek Kurirok, és új parantsolatok adattak - ki, mellyek a' hadnak egész erőben lejendő folytatását tárgyázták. Újjonnan hat Regementek állíttatnak - fel, mellyek között mindegyikben ezer ezer Ember fog lenni. El-fogadta az Udvar két Lordoknak, és két Oberstlieuten toknak kínálkozásokat is, kik négyen négy új Regementeknek ki-állítására ajánlották magokat. — *York* Hertzeg' Seregéről a' végeztetett, hogy negyven ezerre szaporíttassék.

A' Frantziáknak nap-nyúgoti Indiában lévő nevezetes Szigetjek *Martinique* ellen új szerentsét akar próbálni *Nagy-Britannia*. Az oda rendelt hajós Seregnek Kormányozójává, neveztetett *Jarvis* Admirális; a' Szigetbe ki-szállítandó Katonaság' Vezérévé pedig Gen. *Grey*.

Hg *Richmond*, a' ki Fejek vólt a' N. Britanniai Artilleristáknak (Ágyúsoknak), le akarta tenni Septemb. 11-dikén a' magatiztságát, de fel-mondását el nem fogadta az Udvar; hanem Sept. 14-dik napján újra kérte az Udvar, még pedig igen nagyon, hogy botsássa-el ötöt említett katonai főszolgálatjából.

Genuából írták Sept. 14-dikén, hogy

az ott lévő Frantzia Konzul, *Tilli*, egy nyomtatványt tétetett közönségesse, mellynek értelme fzerént, a' Frantzia Pátrioták birták már *Toulon* Városának hegyes környékeit; de ugyan az nap délután *Orake* Ánglus Minister más nyomtatványt adatott ki, mellyben meg-tzáfolta a' *Tilli*' jelentését, 's emberségére bizonyította, hogy mind *Toulon*, mind az egész *Touloni* Distriktusnak egyéb erősségei is az Ánglusok' és Spanyolok' kezeik között vagynak — melly bizonyításnak az a' fogamatja lett, hogy tüstént feles számú hajók indultak eleséggel a' *Touloni* ki-kötő helybe.

Magából *Toulonból* is írják, hogy jó lábon áll ott minden, és hogy mindenfelől takarodnak oda külföldi Seregek.

(A' *Touloni* ki-kötő hely olly nagy, hogy több el-fér benne ezer öt száz tengeri hajóknál.)

A' *Bresti* nevezetes Fr. ki-kötő helyről is az a' hír: hogy a' Várossal egyetemben, *Tulon* Városa, és ki-kötő helye példáját követte volna: de ez még eddig tsak hír.

Egy *Turini* Levél, melly költ Sept. 14-dikén, Vezérnek írja még, *Kellermann* Fr. Generálist, sőt azt is írja felőle, hogy az, Seregének egy részével vissza-ment *Lyon* mellől *Szabaudiába*, és újra el foglalt sok tanyákat, mellyeket el hagytak előbb a' Frantziák.

Elegyes Tudósítások.

Az a' hír, melly pestist támasztott a' *Szerviai*, és *Oláh-Ország*i széleken, sült hazugság volt.

Egy *Konstantzinápolyi* Tudósításból, melly Sept. 12-dikén költ, azt olvassuk, hogy a' *Kapután-Basa* visza - hivatott az *Archipelagusról*; éjjel nappal dolgoznak a' hajó-tárakban; a' melly fegyveres hajók a' múltt háborúban meg - romlottak, azokat minden módon egyengetik; az ép hajók pedig hadi lábra állíttatnak; alig emlékeznek *Konstantzinápolyban*, hogy úgy fogdosták volna a' hajós *Legényeket*, mint most. A' szárazon is tétetnek hadi készületek. — *Drinápolyban*, és másutt is nagy magazinok rakatnak. De miért? az nem íródik.

A' *Konstantzinápolyi* *Frantziákról* nem szól a' fellyebb említett levél egy szót is; hanem a' *Smirnánál* lévő *Frantzia* hajós *Legényekről* írja, hogy azok, és az egyesült *Hatalmasságoknak* hajós *Legényeik* között gyakran esik *tzivakodás*.

Generálmajorságra emeltettek *Popini* Úr, és *Gr. Heister*, kik közül amaz, a' *Beaulieu*' Reg. jénél; ez pedig a' *Gemmingenénél* viselt vala *Obersterséget*.

Frantzia Ország.

A' *Frantziák*, törvényekké láttattak tenni magoknak azt a' deák példa-beszédet: *Non ita, sicut alter*. (Nem úgy, mint

más.) — Kalendáriomot is különbözöt
 akarnak már ők most fel-venni, mint-sem
 a' mellyel élnek egyéb Nemzetek. — Még
 ugyan tudunkra nem hozott végzést ezen
 dologban a' Nemzet - Gyűlése, hanem a'
 tudományi dolgokra ügyelő Deputátzió,
 következő vélekedését terjesztette az
 eránt a' N. Gyűlése eleibe Sept. 21-dikén:
 1.) A' Frantziáknak ezutánni idő - számlá-
 lások, fog kezdődni a' Közöns. Társaság'
 fel-állításának napjától, melly vólt 1792-
 dikben, Sept. 21-dike. 2.) Az esztendő,
 továbbra is 12 hónapokra fog osztatni;
 hanem minden hónapban 30 nap lesz. Öt
 napok fenn-maradnak, 's azok egy hónap-
 hoz sem fognak tartozni. 3.) Minden
 hónap három hétre, és minden hét tiz
 napokra osztatik - fel 4.) A' hónapok'
 neveik legyenek: *Újjá-születés, Eggyesülés,*
Lapta-játék, Basztill, Nép, Hegy, Köz.
Társaság, Egység, Külön-válthatatlanság,
Atyafiság, Szabadság, Igazság. 5.) A'
 héti napokat nevezni lehet: *Mérő-sinórnak,*
Sipkának, Nemzeti - bokrétának, Ekének,
Tzirkalomnak, Tsomónak, Agyúnak, Tser-
fának, Dárdának, Nyúgodalomnak. 6.)
 Minden negyedik esztendőben, *Olympiai*
 játékokat kell tartani a' *Revolutzió'* örö-
 mére.

Hogy a' Frantzia Dámák ne téphessék
 ezután olly könnyen egymást: azt végezte
 felöllök a' N. Gyűlése Sept. 21-dikén, hogy

mindnyájan fehér, kék, és veres színű nemzeti bokrétákat (kokárdokat) viselylenek; és ha valamellyik le merészeli a' nemzeti bokrétát tépni a' másiktól, vagy akármelly más betstelenséget tejénd azon: hat esztendeig fogja meg-ülni a' tömlőtztöt.

Magyar Ország.

Gróf *Koháry Ferentz* ö Nagyságának, Ns *Hont-Vármegyei* örökös Fő-Ispányságába lett bé-iktattatása' alkalmatosságával Primás ö Eminentziájához, és a' Nemes Vármegye' Rendjeihez tartott Beszédjeit, ígéretünk szerént ímé közöllyük:

Fő méltóságú Hertzeg Kárdinális, Esztergomi Érsek, és Hazánk' Primássa!

Ha valaha életemnek eddig töltött napjai között olyanok találtattak, melyekben bódognak tartottam magamat, és a' mellyeknek emlékezetek kedves előttem: ezen mai el-felejthetetlen nap, az el-múltaknak bódogságát 's emlékezetét minden bizonnyal fellyül - haladja: midőn Felséges Koronás Királyunk' kegyelméből, ezen Nemes Vármegye' Fő-Ispányi Hivatalyába, Eminentziád által bé-vezettetni fzerentsém lett — Hazánknak leg-főbb Szentegyházi Méltósága által, a' kinek nem tsak ditsösséges Elei által több Századoktól fogva, Hazánknak mind polgári, mind hadi állapotban lévő leg-főbb Tisztsegeiben tett fényes nagy érdemei, a' nemes tselekedetek' jegyző - könyveiben

tündökölnék — mellyek között, hogy a' régiebb időkről halgassak, Hazánknek két nagy méltóságú's nagy érdemű Fő Orzlopa: Gróf *Battyáni Lajos* Nádor Ispány, Eminentiádnak édes Attya, nem - különben Hertzeg *Battyáni Károly* Horvát-Országban, Eminentiádnak édes Bátya, még most is a' Magyaroknál eleven nagy emlékezetben vagynak — hanem a' kinek fze-mélyyes erköltsei's tulajdonságai, nagyra termett nemes lelke's mély böltsessége, közönséges édes Hazánkhoz viseltető igaz buzgó hazafiúi fzeretete, és a' leg-fontosabb dolgokban már sok ízben, de főképpen a' két el-múlt Ország-Gyűlésekben a' Közjónak's egygyességnek elő-mozdítására tze-lozó hathatós és bölts közbenjárása, valamint azokat az egész Fels. Haza tsudálva tapasztalta, úgy a' Magyar Nemzetnek közönségesen örökös tiszteletét, és előlthatatlan fzeretetét Eminentiádnak anynyira meg - nyerték, hogy leg - jobb, és fzeretett Kárdinális Primássunknak, mint Hazánk' egygy édes Attyának kedves emlékezetét még késő unokáink is áldani fogják. De mennél nagyobbak, és fényesebbek Eminentiádnak érdemei, annál megbetsülhetetlenebb Eminentiádnak azon hozzám mutatott kegyessége, mellyel ezen Ns Vármegyének Fő-Ispányi Székébe való bé - iktatásomat magára vállalván, e' mai nekem áldott napnak böldogsága által,

szívemben gerjesztett különös nagy örömet meg-tetézni méltóztatott. Azért is Eminenziának ezen érdemem felett nagy jó-vóltát, szívemnek egész hálá-adatosságával 's mély tisztelettel köszönyén, buzgó szívemből kívánom, hogy az Ég Eminenziának drága életét, a' Magyar Hazának 's Szentegyháznak javára még számos elz-tendeig tartsa; egyfzersmind pedig ezen Nemes Vármegyét, magammal együtt, Eminenziának kegyességébe, 's hathatós pártfogásába ajánlom.

Tekintetes Nemes Rendek!

Mellette ki-terjedt édes Hazánkna, akármelly Ns Vármegyéjében Fő-Ispányi hivatalt viselni, mindenkor szereztsémnek tartottam volna. De azon különös nagy vígasztalásomról, melyet ezen Ns Hont-Vármegyének Fő-Ispányságába való belépésemből veszek: csak az tehet tökéletes ítéletet, a' ki tudja, mely nagy gyökeret vert ifjúságomtól fogva szívemben ezen Ns Vármegyének szeretete, a' mely Eleim-nek vérekkel együtt belém öntetett, és csak nemzetségemnek magva-szakadásával fog meg-szünni. Ezen örököszen reám származott szeretet, Hazámhoz vonzó szeretetemhez kaptsolván magát, arra indított engemet, hogy akkor is, mikor az időknek vilzontagságai által, szeretett Vármegyém' kormányozásához születésem-mel nyertt reménységemtől meg-fosztatni

láltattam, alább-való tisztségekben kezdvén Királyomat 's Hazámat szolgálni, magamat felsőbb hivataloknak viselésekre is méltónak, 's alkalmatosnak tenni, és ez által örökös tisztségemet meg-nyerni igyekeztem. Azért Fels. Koronás Uralkodónknak királyi kegyelmét elegendőképpen nem magasztalhatom 's dicsőíthetem, hogy nemzettségemet ezen fényes tisztségtől való, immár tizenhat éltendeig tartott el-válása után, személlýemben a' T. N. Rendekkel vizont egyesíteni, és Eleim' érdemeit, 's egy-fzersmind magam saját tsekélly szolgálatomat is olly tekintetes és nemes Vármegyének Fő-Ispányságával meg-jutalmazván buzgó kívánságimat bé-telleyesíteni méltóztatott.

Mennél szívessebb hajlandósággal pedig ezen T. N. Vármegyéhez mindenkor viseltettem, és mennél buzgóbban annak T. N. Rendjeivel egyesülni kívántam, annál nagyobb örömet veszek abból, hogy sem távol-lételem, sem az időknek vizontagságai ki-nem törülhették emlékezetét annak a' fzeretetnek, 's bizodalomnak, melyet ezen T. N. Vármegye nemzettségéhez mindenkor mutatott, és mellyben az Eleim között vólt Fő-Ispányok; a' magok dicsősségeket, 's boldogságokat helyhez-tették. Sőt azon ki-jelentett szívessége a' T. N. Vármegyének, melly a' Fő-Ispányságra lett Királyi neveztetésemet követte,

és ezen jeles és fényes gyülekezet, mellyel bé - iktatásomnak napja meg - tiszteltetik, olly kedves reménységgel táplálnak, hogy a' T. N. Rendeknek hozzám való szíves hajlandóságokra, 's bizodalomokra szert tehetek. Igaz szívemnek buzgóbb kívánsága nints annal, hogy Felséges Királyunk, 's édes Hazánk szolgálatyát, a' N. Vármegye hasznát, és minden annak kebelében lakozó akármelly sorson, 's hiten lévők javát minden tölem ki - telhető módon előmozdítván hivatalombéli kötelességimnek minden személyes tekintet, 's óldalas tzelok el - távoztatásával, a' törvények legszorossabb értelmek szzerént hiven meg felelhessek. Ezen fel - tett tzelom el - érésére valamint magam egész tehetségemet, 's minden igyekezetemet örömmel szentelem, úgy jóra törekedő igyekezetemben fel - segítettésemet a' T. N. Rendektől kérem és reménylem. Egyedül tsak ilyen egyenlő indulattal, 's értelemmel lelkesítve, és egybe vetett vállakkal, munkálkodván lehetünk szzerentsések a' köz - jónak eszközlésében; Felséges Urunk Kegyelmére, 's polgár társaink szzeretetekre magunkat érdemesekké tehettük, és igaz hiv Magyar Nemések, jó Hazafiak, és fele - barátinkhoz egyenlő tiszta szzeretettel viseltető jó Keresztények - neveket érdemelhetünk.

Végtére magamat a' T. N. Vármegyének szolgálatyára mind közönségessen mind

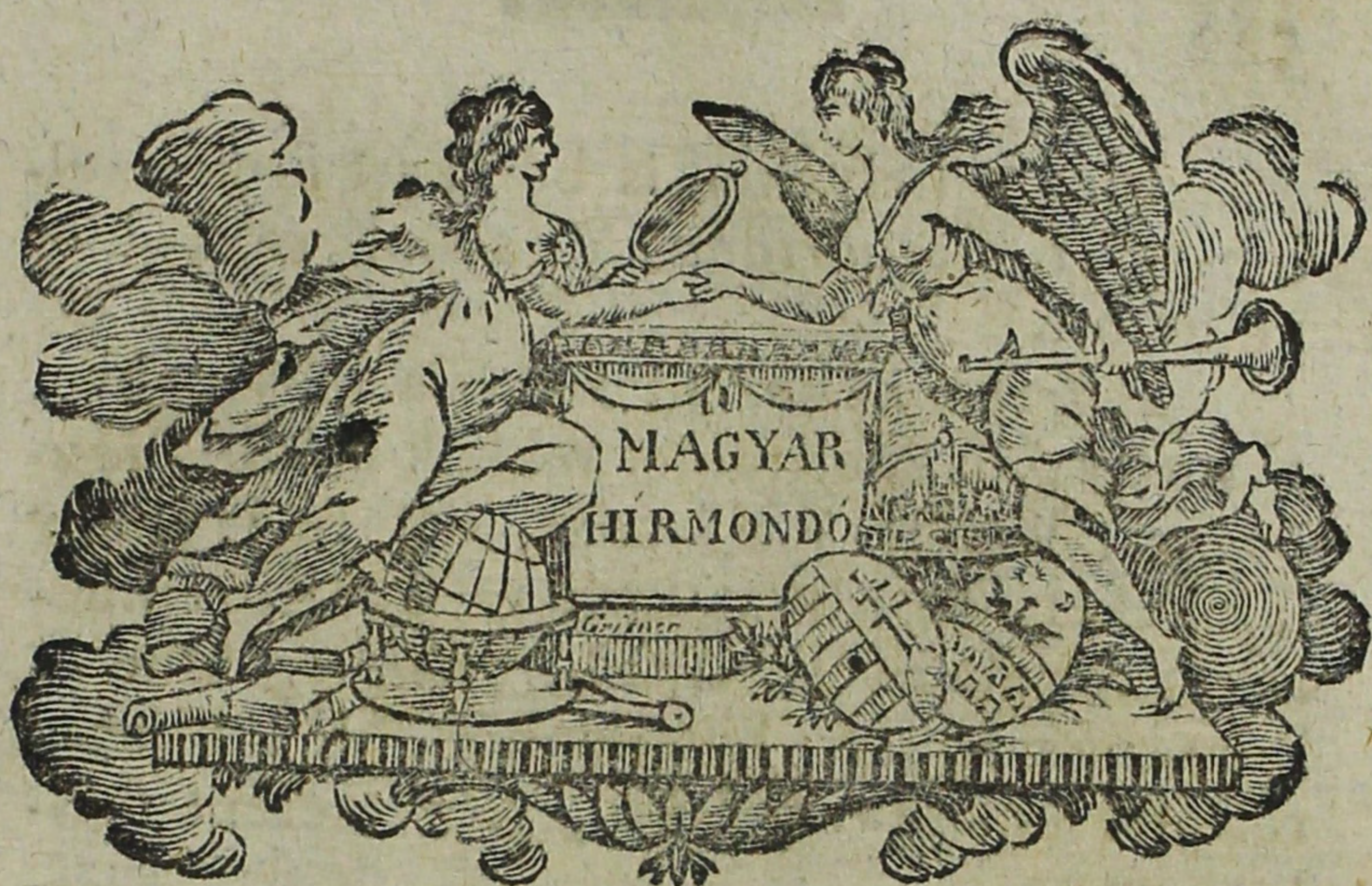
személylyessen ajánlom, és buzgó szivemből kívánom : Ellyen Felséges Koronás Királyunk! — Ellyen kedves Fő - Hertzeg Nador - Ispányunk! — Ellyen a' nagy érdemű, 's Fő - Méltóságu Kárdinális Primásunk! Ellyenek a' T. N. Rendek! Ellyen az egész N. Vármegye!

A' Nemes *Hajdú-Városok*, úgymint: *Böszörmény*, *Dorog*, *Hadház*, *Nánás*, *Szoboszló*, és *Vámos-Pirts*, azon fellyül, a' mi reájok esett, az Ország által ezen folyó hadra ajánlott 's adott Katonákon kívül, újjabban két száz lovas Vitézeket állítottak - ki; melly buzgóságokat méltó tekintetbe vévén ő Felsége, több más kegyelmességeinek tapasztaltatása mellett, azt is tselekedte, hogy a' meg - nevezett Nemes Városoknak ajánlásokra, a' *Mack*' (ez előtt *Jaquemin*) vasas Regementjeben ditséretes Hadnagyságot viselt *Csanády József* Urat méltóztatott második Kapitánnyá nevezni a' *Blankenstein*' Magyar Lovassaihoz; *Fodor* Urat, Alhadnagyá az *Eszterházy*-Hulzárokhoz; *Vetsei Péter* Urat pedig Tsászári Királyi Kadéttá, a' *Wurmser*-Regementjehez.

Debretzenből, Okt. 3-dikán. — „A' mi Szuperintendentziánk' nagy-érdemű Fő Kurátorát, Tek. *Rhédey Ferentz* Királyi Tanácsos, Udvarnok, és Arany-sarkantyús Vitéz Urat, melly bánatba borította kevés napok alatt, két igen szomorú történet. —

Kedves nevendék Fia ezen drága jó Úrnak, az itt lévő Reformátum Kollégyiomban folytatta ditséretes tanulását, a' midőn hirtelen reá jött a' himlő' tüze, 's életének hajnali világát el-óltotta. A' holttest, *Piskóltra* (melly rend-szerént-való lakó-helye a' fenn-nevezett Uraságnak) kivitetett, és nagy halotti tzeremoniával eltemettetett. Estvére fájlalni kezdte a' fejét a' szomorú édes Anya, 's ugyan azon éjtfzaka özvegyen hagyta a' bánatos szívű édes Atyát, T. *Rédey Ferentz* Urat, kivel példás házassági életet élt számos esztendőig.

Szegszárdon történt a' múltt Augusztus hónapban, hogy a' Ns Vármegyének egy ott lakott Asztalossa, a' mint fírnáztot akart volna lenmag-olajból készíteni: az olaj lángot kapott. A' meg-ijjedtt Ember hogy el-olthassa a' már derekassan égett olajat, bé-fedte azt az elő-kötőjével; de ehez hozzá ragadván az edény, egészen reá borúlt az a' szegény Asztalosra. Tetétől fogva tehát talpig lángban lévén ezen nyomorúlt, ki-szaladt segedelemért az udvarra; hanem szüntelen tsak *Jésus Máriát* kiáltozott. A' tselédi valamelly ijjesztő tüzes Embernek gondolták; azért is meg-rémülve széllyel futottak. Ekképpen magára hagyatván a' szerentsétlen, öfvesült, és kevés idő múlva, nagy kínok között meg is halt.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(31.)
Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 15-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Austriai-*Flandriának* *Menin* Váro-
sára ismét fenték vala a' fogokat a' Fran-
tziák; de *Eszterházy* Huszár Oberster *Dé-
vay* Úr, úgy vissza rivasztotta őket Sept.
30-dikán, hogy ötvennél többen ott hagy-
ták közülök a' fogokat *Capellenél*, a' melly
helység, egy fél-mértföldnyi formán esik
Orkhies felett, — mint az általunk kül-
dött Mappából meg lehet látni. — Egy Fr.
Hadmagy, és Közember, rabságunkba
estek.

Más 3 helyeken is bé akart ütni az ellenség *A. Flandriába*; de sehol se' boldogúlhatott.

Estreux nevezetű frantzia helységben, a' melly, öt mértföldel fekszik alább *Mau-beuge* (Mobözs) Váránál, dél felé: négy Tiszteket, 6 Altiszteket, és 95 Közembereket fogott el H. *Schwartzenberg* Oberstlieut. unk egy fr. batalionból, a' többeket rész szerént le vagdalta, rész szerént széllyel verte.

Dunkirchen alatt, Sept. 6-dikán, a' mint az Ánglusok, és Hannoveránusok előtt vigyázott volna *Blankenstein*-Hufzár-Főhadnagyunk B. *Szörényi*, harmintzad magával: látja egyszer, hogy ő is elkerítettett már mindenfelől a' Frantziák által; de azért magát meg nem adta, hanem kevés Népével olly diadalmassan kerefztül vágta magát a' nagy számú Ellenségen, hogy a' kiket e' közzül maga előtt kapott: azokat mind földre terítette. — Hasonló sorstól félvén egy Frantzia, még mellziről öszve-tette a' kezeit, 's könyörgött a' Főhadnagy Úrnak, hogy ne fosztaná meg életétől. Nem ölte-meg B. *Szörényi* ezen reménykedő Frantziát; de kár volt meg nem ölni: mert ez olly háláadatlan rozz Ember volt, hogy hirtelen megfordulván, egy nagy muskéta-golyóbissal kerefztül lőtte a' maga kegyelmes Megtartójának a' bal tzombját. Ezen sebjével

mind addig lovaglott még a' Vitéz Hadnagy Úr, míg a' Hannoveránusokhoz juthatott, 24 Katonáival. Hatot tud. il. le-löttek a' Legénnyei között a' Frantziák.

B. *Szörényin* kívül, tizenegygy más Tisztjeink kaptak sebet *Dünkirchennél*, kik között vagyon *Wenkheim*-Regement-béli Főhadnagy *Jókay* is; az ott el-esett Tisztjeink között egy vőlt ifjú Gr. *Amade* is, a' ki Zászlótartóságot viselt *Wenkheim* Reg. jében. — Öszvességgel: 93 Vitézeink hullottanak-el; 351-en estek sebbe; 's 236-an nem találtattak.

A' Német Birodalomnak *Sváb* kerületében fekvő Ts. Kir. birtokokba — melyek egy szóval *Forderesztterraichnak* (Elő-Ausztriának) neveztetnek — mindig verte által a' készülő, az újabb Tudósítások szerént is az ellenség; de B. *Staader* Feldmarsallieut. unk is szüntelen tette ellene az óltalom - készületeket.

Wurmser Vezérünk tudósítása szerént Oct. első, és második éjtszakáján egymásra puskáztak *Stainfeldnél* a' Frantziák; melly történeteket mi okozta légyen; még nem tudatik.

A' *Weissenburgi* Lineáról — mellyről igen sokszor vagyon szó mostanában — azt írják Gr. *Wurmser* Vezérünk' Seregétől, hogy a' *Lauter-vize'* mentében, *Weissenburg* Városától fogva, el-nyúlik az, egészen *Lauterburg* Városáig, melly már közel

esik a' Rajna - vizéhez : és így két, még pedig ugyan tsak jó két mérttföldnyire. — A' *Lauter* - vizének északi mellyékét, az említett egész köz-földön le-döntögetett élő fák fedik; déli mellyékön pedig 4 ölnyi szélességű, és három ölnyi mélységű árok vagyon, a' mellynek mind két szélei meg vagynak palánkolva. Ezen kettős palánkú árkon túl, ki vagynak szegezve 170, részszerént 16, rélszerént 24 fontos ágyúk, 's fekszenek 45 ezer Emberek. — Minthogy nem lehet egyenessen neki menni ezen lineának: meg akarja azt kerülni H. *Braunschweig*, *Fisbach* felől.

Pápa ő Szentsége, hadi lábon akarja tartani mind addig a' maga Seregét: míg vége nem lessz a' Frantzia Hadnak. Magában *Róma* Városában reá megy az őrizeten lévő Katonák' száma, egy 27-dik Septemb. Levél szerént, 30 ezerre; a' tenger-széleken tanyázóké pedig meg - haladja a' negyven ezeret. Az említett Levél szerént, újra szedettek Katonák, a' Regementek' fogyatkozásának ki-pótolására. — Néh. *Caprara* Vezér' helyébe, *Gandini* Generálist tette a' Szentséges Pápa, a' maga Seregének Vezérjévé.

Turinból írták Sept. 25-dikén, hogy a' *Szárdiniai* Király' Seregei, minden nevezetes helyeit el-foglalták már akkor a' *Nizzai* Grófságnak, mellyek *Nizza* Városa felé fekszenek, a' millyenek: *S. Martino*,

Belvedere, Roccabigliera, Lantosca, és Bollená. A' *Pedemontziumban* lévő egyesült egész Ts. Kir., és Szárdiniai Kir. Sereg, három tsapatokban nyomult három felől *Nizza Városa* felé, 's midőn már tsak öt óránnyi messzeségre lettek volna ezen Várostól: mind a' hárman öszve-kaptsolták magokat.

A' *Touloni* ki-kötő hely előtt feküsznek némelly apró szigetek, mellyek *Hieres-*eknek neveztetnek. Ezekbe nagy számmal vették magokat a' *Touloni* Jákobinusok: de rájuk mentek az Ánglusok és Spanyolok, 's mind egygyűl egygyig el-fogták őket. A' melly Jákobinusok meg-maradtak *Toulonban* — mintegy öt százig valók — tömlőtzökre hanyattak, 's protzesszus indíttatott ellenek. A' főbbek közzülök, el-vesztették a' fejeiket; a' többek pedig különbkülönb-féle szigetekbe vitettek örökös fogságra.

A' Frantzia Pátriotáknak *Carteaux* nevezetű Vezérjek, a' ki *Toulon Városa* ellen indúlt, egynehány redutokat (föld-varakat) készíttetett a' tenger' partján, mellyekből ágyúztatni kezdette a' *Touloni* ki-kötő helyben lévő Ánglus, és Spanyol hajókat; de sikertelenül, mert az ágyúk tsak táboriak voltak: azért is nem mentek olly messzire belöllök a' golyóbisok; az Ánglusok, és Spanyolok ellenben ostrom-ágyúkból lövöldöztek: azért is tsak hamar ki-hanyatták helyeikből a' frantzia ágyúkat,

melly meg-lévén, ki-rontott az Orizet *Toulonból* a' Frantziákra, 's mintegy ezret közölök le-öldösött, sokakat el-fogott; a' többeket pedig meg-szalasztotta. Minek-utánna több segittségek is érkezett volna Spanyol és Olasz Országokból a' Touloniaknak, egy Sereg indult el olly tzéllal, hogy fel-keresse a' *Carteaux*' meg-félemlett Seregét, 's tökéletes diadalmat vévén azon, egyesítse magát a' *Szárdiniai Király*' Seregével. Ezeket, egy *Genuai*, 27-dik Septemberi Levél írja, mellyből azt is olvassuk, hogy *Toulonban* bőv mind a' pénz, mind mindenféle eleség.

Angers nevezetű Frantzia Városból költ Sept. 21-dikén egy Levél. Ez, azt írja a' *Vandéi* Rojalistákról (Királyt-kívánó Frantziákról), hogy keményen meg-verték a' Pátriota vagy Republikánus Frantziákat, 's minden ágyúkat, és egyéb hadi készületeket el-vettek tőlök. — A' melly tudósításokat a' Kommisszáriusok és Generálisok küldözgettek vólt Párisba, azok szerént, egészen ellenkezőt reménylett vala a' N. Gyűlése.

A' *Lyon*i Frantziák nagyon meg-boszankodtak, midőn hallották, hogy valakik rabságba találtak esni ő közölök: mind azokat agyon lövöldöztették a' Republikánusok. Fogták tehát ők is magokat, 's a' tromfot tromffal fizették. El-fogván két száz gyalog, 's 50 Huszár Republikánus

nusokat, egy *Nicolas* nevezetű Generálissal egyetemben, mindnyájokat föbe lövették.

Lyon Városát nem keríthették vala-
bé s o h a is egészen a' Republikánusok
Sept. 18-dikáig; hanem ezen a' napon reá-
menének arra végtére. A' következett ké-
napokon tehát, úgymint: Sept. 19-dik és
20-dik napjain, újra fel-kívánták a' Várost;
de kedvetlen választ kaptak: azért is viszont
hozzá fogtak az ágyúzáshoz.

Bresztől, halgatnak az újjabb tudósí-
tások. — Ha nem követte is ezen nevezete-
Város *Toulonnak* példáját: tsak ugyan
bizonyos, hogy nagyon érzi azt a' N. Gy.
mennyit vesztett legyen *Toulonban*: mer-
Sept. 20-dikán száz millió livrát rendelt a'
tengeri dolgokra ügyelő Miniszternek, hogy
valahol tsak hajóhoz való materiálékat
talál az egész Fran. Közöns. Társaságban:
mind azt vásárollya - öszve, a' N. Gyűlési
Kommisszáriusok, 's a' Tengeri Tisztviselők
által meg-határozandó árron: e' végett,
hírdettesse - meg, hogy a' kiknek efféle
materiáléjaik vagynak, küldjék-bé azoknak
laistromát, fel-jegyezvén mind mennyisé-
geket, mind minéműségeket; melly laistro-
mokat ha bé nem fognak 14 napok alatt
küldeni: kótyavetyéltetni fog minden hajó-
hoz való materiáléjok; 's a' mi ebből bé-
jön, annak két harmad része, lessz a' Köz.
Társaságé; egy 3-ad része pedig a' Denun-
ciánsé vagy Fel-adóc.

Más nap, úgymint Sept. 21-dikén, azt is meg-határozta a' N. Gyűlése: mitsoda hajók tartassanak, a' jövő 1794-dik eszt. kezdetétől fogva *frantzia* hajóknak? és mitsoda hajókon lehessen külföldről akár-minémű jószágot szállítani a' Fran. ki-kötő helyekbe, és egy Fran. ki-kötő helyből a' másikba. T. i. az említett idő - ponttól fogva, tsupán azok esmértetnek Frantzia hajóknak, a' mellyek: Fran. birtokokban készültek; vagy, Ellenségtől vétettek-el; vagy, a' Fr. Köz. Társaság' rendelkezéseinek által-hágásáért konfiskáltattak; vagy, egész-fzen Frantzia Polgárok' tulajdonai; vagy végre, a' mellyeken a' Tisztek, a' több Legénységnek egy harmad részével egy-gyütt Frantziák. — Valamelly külső Tartományi jószágot, egyedül az azon Tartománybéli, vagy pedig Fr. hajókon lehet a' Fr. ki-kötő helyekbe szállítani; egy Fran. ki-kötő helyből pedig, más Fran. ki-kötő helybe tsupán Fr. hajókon.

Houchard Frantzia Vezér, nagyon köpte vala a' markát, midőn *Dünkircher* Várát fel-fzabadítá az ostrom alól; de nem sokáig tarthata győzedelmi öröme: mert a' Közjóra ügyelő N. Gyűlési Deputátzió kibillenteté fzegény fejét a' Vezérségből; a' Minisztérium pedig rabúl Párisba viteté. — Azt tulajdonítják néki vétkül, hogy el nem kerítette egész Seregét *York*nak. A' *Jacobinusok*' Klúbjában tartják már a' philippi-

kákat is ellene. Egy Tagja ezen Társaságnak, így szólott felőle: „Olyan Embertől, a' ki *Küsztin'* Lovász-legénnyéből lett Generálissá, éppen nem lehetett mást várni, hanem hogy a' maga hajdani Urának példája szerént, Haza-áruló vályyon belőle.“ Ezek így lévén, *Houchard* se várhat szerentséesebb véget a' *Küsztinénél*.

Houchard' helyébe a' gyilkos *Jourdan* lett Vezérré, a' ki, egy Felső-Rajnai tudósítás szerént, *Tzézár - mezején* (*Camp de Cesar*) ütött tábort.

(A' *Camp de Cesar* név, esmeretes már Erd. Olvasóink előtt.)

Elegyes Tudósítások.

Pápa ő Szentsége, a' jövő 1794-dik esztendőre is meg tiltott a' maga egész Birodalmában, minden kissebb, és nagyobb közönséges mulattság-tartásokat.

A' *Fiumei* ki-kötő helyből öt Ts. K. fegyveres hajók érkeztek Oct. első napján *Triesthez*. Oct. 2-dik, és 3-dik napjain két *Anglus* hadi hajók is mentek oda.

Frantzia Ország.

A' Jakobinusok nem szenvedhették, hogy olly soká veszi elő a' Revolutzionáris Törvényfzék, a' szerentsétlen F. Özvegy' ügyét: azért is magok neveztek ki, 20-dik Septemberi Gyűlésekből, némelly Bíztsókat, kik az említett ügyet tárgyzó minden Aktákat össze fzedjenek.

A' Királyfi, mind tsak azon állapotban

vagyon azolta, a' miolta egy *Simon* nevezetű Ember adatott mellé Nevelőül. Levitetik néha a' kertjébe is a' Templom nevezetű épületnek, a' hol más Gyermekkel együtt mulathatja magát: hanem a' testvér Nénnyének, és az ezzel lévő *Ersébet* H. Asszonynak sorsok igen meg nehezedett Septembernek 21-dikétől fogva: mert már az naptól fogva nem tápláltatnak olyan jól is, mint annakelőtte; — abból a' Jakobinusi okból hogy a' Nadrágtalan strásáknak nehezen ne essék továbbra is a' jó izű étkeket tsupán csak szagolni.

A' gyanús személyek — nagyobb, 's kisebb születésűek — széltire fogdostatnak mindenfelé, 's rab házakba záratnak, mellyekben saját költségeken tartatnak a' had végéig. Kiket kellyen gyanus személyeknek tartani? ez eránt szabott ugyan némelly regulákat a' Nemzet - Gyűlése; de rövideden szólván, mind azok gyanúsok, a' Jakobinusok' szemeik előtt, valakik Nem - Jakobinusok.

Magyar Ország.

A' Magyar Szabad - Ezerednek felállítására ajánlott, 's ajánlandó summákat fordíttatta ő Felsége, a' már fenn - álló *Gyulay*' Szabad-Seregének tartására, melly onnekutánna *Gyulay*' Magyar Szabad-Seregének fog neveztetni.

Lötse' vidékén egy felhő - szakadás vala közelébb — a' mint írják — melly

egész házakat el-seprett, és sok embereket vizbe fúlasztott.

Erdély Ország.

Kolozvárról, Október' első napján. —

„A' mi kis Országunknak *Romano-Katholika, Protestans, és Unitaria* Oskolái, régtől fogva nem vóltak már szükiben a' derék tanúltt Embereknek; ezekben az eszten-dőkben is tsak hamar egymás után olly Férjfiak jöttek - vissza külső Országokról, mind Protestáns, mind Unitária Oskoláinkba Tanítóknak, a' kik valóban nem tsak azon igyekeztek, hogy egyéb tudományokban, hanem hogy a' tanítás', és a' Tanítványok-kal való jól bánás' nagy mesterségében is tökéletesíttsek magokat. — A' mennyivel nagyobb eszköz a' Históriának helyes tanú-lása, mind a' magános, mind a' közönséges Embereknek formálására: annyival inkább örvendünk, hogy a' tudományoknak ezen meg-betsülhetetlen nemében is olly közön-séges Tanítóink vagynak, a' kik éppen más forma históriai-esmérettel botsátják-ki kezek alól Iffjainkat, mint sem a' millyen-nel bírnak azok, kiket ama' nagy nevű *Göttingai* Professzor *Schlözer* (*Schletzer*) *Anno Domini*-Embereknek nevez -- a' kik úgy el tudják mondani, szintúgy pereg a' nyelveken: mitsoda időben kezdődött, vagy végződött ez 's amaz had, mikor váltotta-fel eggy Uralkodó a' másikat 's a' t.; de ha a' jó p. o. kérdésbe, mi okozta ez

vagy amaz Tartománynak virágzását vagy romlását: már akkor pénzért se vehet szót az Ember belőlök. — A' több hasznos tudományok' világa is újjabb újjabb fény-nyel terjed közöttünk, mellyet mi, Hazánk' bódogulásának kiváltképpenvaló fundamentomául tartunk, mind más nagy Embereknek, mind nevezetesen annak a' néhai nagy Magyar Filozofusnak, *Makó* Apátúrnak, példája fzerént is, a' kinek fő gondja vólt: hogy' lehessen virágoztatni a' tudományokat leg-jobb móddal a' Magyar Hazában, 's bódogítani Nemzetünket azok által. Hathatósan elő - adja ezt *Kreil* Professzor Úr, azon kis munkátskájában, mellyet Pesten következő tzm alatt botsátott világ eleibe: *Einige Züge aus dem Leben, und dem Charakter des nunmehr verewigten Paulus Makó, Infulirten Abbtés zu St Margaretha von Bela, Domherrn der Kathedralkirche zu Waizen, Direktor der philosophischen Fakultät an der hohen Schule zu Pest etc. Seinem Andenken geweiht von Anton Kreil Professor der Philosophie.* Különös örömmel olvastuk mi itten, *Kreil* Úrnak szép elő - adásait. — Meg nem állhattam, hogy magyarra is által ne fordítsak némelly töredékeket belőlök, mellyeket ím' közlök is: „Mindenek, a' kik esmerték őtet (t. i. *Makót*), magasztallyák még most is az ő tiszta egyenes nyílt szívűségét, 's a' Vallás'

és a' papi rend' kötelességeinek tellyesítésében való buzgóságát, melly rendnek olly nagy betsületére vólt ő sok tekintetekben! — de ezen buzgósága, éppen meg nem akadályoztatta ötét, hogy az Ember-ség' kötelességeit is ne tellyesítené azonban, mindenek eránt, 's ne betsülne kitkit érdeme fzerént, a' különböző Vallásra, Nemzetre, és gondolkodás' módjára való minden mellékes tekintet nélkül. — Nem tsúfolt ő ki senkit; nem ártott, a' mennyiben rajta állott, senkinek; hanem használt mindennek, a' mennyiben tőle ki-telt. — Nem tsak maga személlýére nézve kerülte ő az ellenkezéseket, és tzivakodásokat; hanem másokra nézve is igyekezett azokat, a' hol lehetett, meg-akadályoztatni; a' hol pedig már ki-ütötték magokat, le-tsillapítani: még pedig nem az alaton lelkekhez illő két-fzinüség, hanem tsendes okosság által. — A' rágalmazóknak, és tsúfolkodóknak, egyedül a' jó lelki-esméret' paisát vetette ő ellenekbe — 's halgatott. — A' rajta tett bollaúságokat, kész vólt ő nem tsak hamar el-felejtteni; hanem valamikor alkalmasosság adódott: még titkon való jótéteményekkel is fel-váltani azokat. — Nyitva vólt az ő ajtaja, minden Embertársai előtt mindenkor. Ha tanáttsával kívánt élni valaki, azt tőlle meg nem tagadta, 's kívált öröместebb és buzgóbban soha tanátsot nem adott, mintha tudományi

dolgokban kértek tőle. Soha olly gyakran, és olly indulattal nem is beszélt semmiről, mint az arra tzelező leg-arányosabb (vagy arányosabb) eszközökről, hogy' lehetne a' leg-hafzna-vehetőbb tudományokat Országunkban jó lábra állítani. — Az ő lelkének fel-emelkedett nagysága, leg-fzembe-tünőképpen ki-tetfzett az ő ítélő tehetségének rend-kívül-való erejéből. Kiki tudja, hogy a' nevelés, a' társalkodás, az élet' neme, és végre a' leg-közönségesebb gondolkodás' módja, különös formába öntik a' mi értelmünket, melly forma mindenkor teszen változást — többet, vagy kevesebbet — az ép emberi elmen; és hogy mi, a' midőn már valamelly bizonyos időkorra jutottunk: határok közzé zárjuk gondolkodásunkat, úgy hogy a' mi osztán bé nem férhet ezen határok közzé: azt mind meg-vetendőnek talállyuk. De *Makónak* olly magával bíró lelke vólt, hogy nem hagyta az valamelly különös formába öntetni magát; mind végig hozzá férkezhetett ahoz minden igaz, és jó: ha szintén az újjabb időknek szüleménnye lett legyen is az. — Hányszor álmélkodtunk mi magunkban azon a' könnyüségén, mellyel ő a' leg-újjabb gondolatokat is által-látta; azt a' részre-hajlás-nélkül-valóságot, mellyel azokat vizsgálta; és ha jóknak találta, fel szóval magasztalta. Nem bízta ő senkire az esztét, hanem maga nézett-bé a' dolgok'

méllyébe, 's ki is mondta annakutánna bátran, a' mit értett, akár egyezett az meg mások' ítélet-tételekkel, akár sem. — Hasonló szabadsággal gondolkozott ő még 69 esztendő's korában is, és olly tiszta buzgósággal törekedett ezen meg-élemedettségében is használni Hazájának, 's gyarapítani a' tudományokat, hogy tsak esztendővel is még ez előtt, annak a' nevezetes *Hálai Filozofusnak Eberhardnak*, az Erkölcökről való Okoskodásait (*Philosophia Morálissát*) Német nyelvből deákra fordította: mivel meg vólt győzettette arról a' haszonról, melly fogna származni eggy illy klasszikus Könyvnek, a' mi filozofika Oskoláinkba való bé-hozásából. “

Maros-Vásárhelyről, Sept. 28-dikán.

„A' közelébb múltt oskolai esztendő-béli vég-próbák után, következő Tanulóink nyertek érdem-jutalmakat az itt lévő Ts. Kir. Oskolában, úgymint: A' *Rhetorok* vagy Ékesen - szóllást tanulók között: — *Posonyi Antal, Száva Péter, Nemetzki Antal.* — A' *Poeták*, vagy Vers - szerzést tanulók között: *Korondi Jósef, Borsa Gábor, Ferentzi Elek.* — A' *Syntaxisták* között: *Ferentzi Jósef, Jánosi Móses, Mikó Jósef.* — A' *Grammatisták* között: *Gróf Szárhegyi Lázár Jósef Úrfi, Endes Ferentz, Jósá Antal.* — A' *Principisták* között: *Mártonfi Sándor, Fekete Antal, Báró Szentkereszti István Úrfi, és Török*

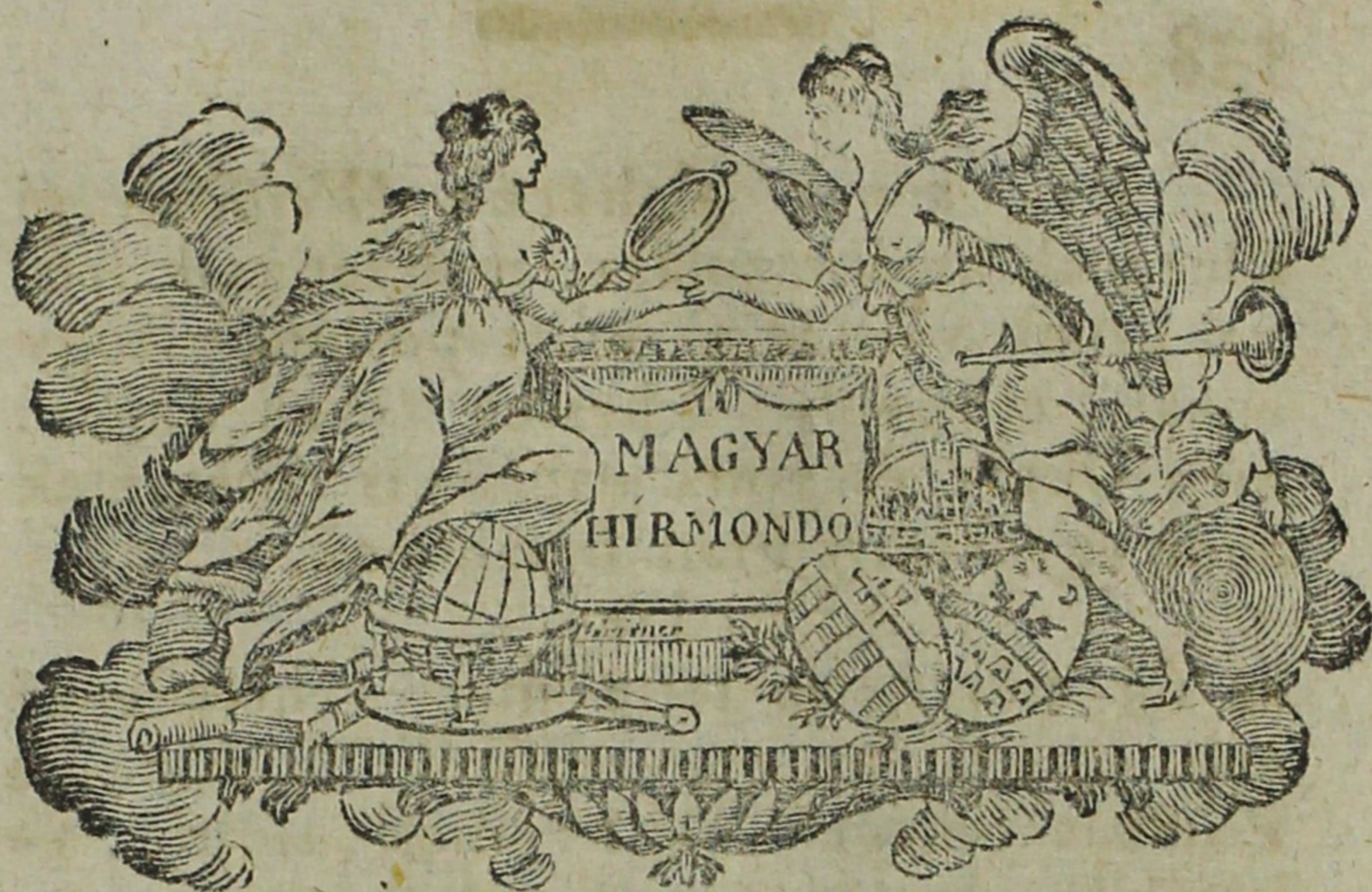
János. — A' Kándidátusok között: Czobell József, Mihotsa Farkas, Gyárfás Ferentz.

Találkozott ezen jeles alkalmatossággal egygy áldott Jóltévő is, a' ki tselédje által egygy egész öltöző ruhát küldött az Oskolai Elöljárókhöz, olly foglalatú levéllel, hogy adattassék az említett öltöző egy jó erkölcsű, és jól tanuló Nemes Ifjúinak. Nevét fel nem írta a' Jóltévő; a' levél-vivőt se lehetett éránta meg-kérdeni: mert midőn keresték volna, nem találtatott már az többé. — Akárki lett legyen a' nemes szivű Jóltévő: az Isten áldja-meg, 's támaszon több hozzája hasonlókat a' Magyar Hazában.

Kolosvárról, Okt. 3-dikán. — „Két nevezetes Méltóságok, minekutánna sok esztendőket töltöttek volna el házassági életben: véget vetettek annak az el-válás által.“

B é t s.

A' Ts. Kir. Felségek, be jöttek a' múltt héten lakni *Laxenburgból* a' Városba: hanem a' mai nap — úgymint *Therésia* Innepe — eránt, olly rendelés tétetett előre, hogy ezt — *Hettzendorfi* mulató Kastélyokban töltsék el tsendes örömmel, és csak estvére jöjjenek vissza Teátromba, mellyben ma, egy újj tántzos néma-játék vagy ballét fog adattatni, *La Figlia dell' Aria* nevezet alatt. Ebben *Viganóék* is fognak tántzolni: ugyan csak a' ballétot is *Viganó* készítette.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M E V E L.

(32.)
 Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
 (Októbernek) 18-dik napján, 1793-dik
 Ezstendőben.

Hadi Környürlállások.

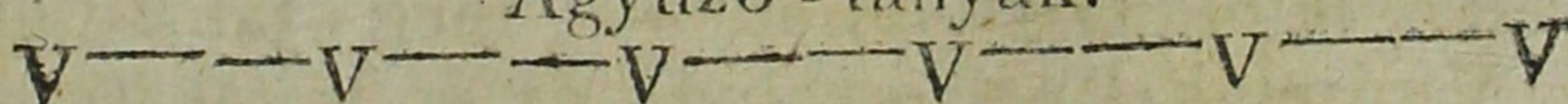
Bé-vágás (Verhau.)

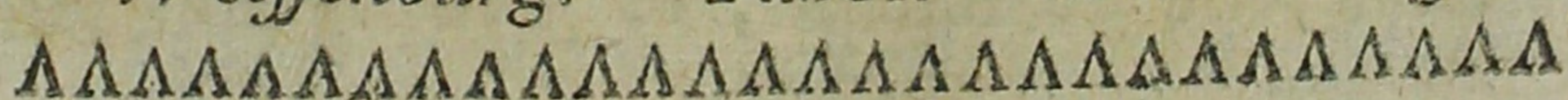
Lauter-vize.

(Kettős palánkú arok.)

Ágyúzó - tanyák.

Weissenburg. Tábor. Lauterburg.

M m

Ez, annak a' híres *Weissenburgi* Lineának az ábrázolása, melyet csak szóval írtunk vala le a' múltt postán. Hogy annál erősebb lehessen ezen Linea: még Okt. 2 és 3-dik napjain is takarodtak ahoz egynehány Fran. Batalionok.

De

az újj erősség se tette meg - vehetetlenné ezen Lineát, az eggyesültt Tsász. Kir., és Prusszus Seregek előtt: mert előlről, és hátúlról, kettős tűz közzé szorítván' azt, csak ugyan meg - vették; 's nyertek 30 ágyúkat is. A' győzedelmi hírrel jött Hírmondó, ma délben hordoztatott - meg, sipoló és durrogató Posta-legények között, *Béts* Városában.

Lille Vára felé két szekér golyóbist, és 40 hordó bort vittek a' Frantziák *Casteletnél* Okt. 6. egynehány Dragonyosok' őrizete alatt; de hogy meg-látták ezek Tsászárhufzárinkat, kiket *Szentiványi* Fő Strásamester Úr vezetett: azonnal úgy el-fzaladtak, hogy csak eggyet lehetett elfogni közzülök. Az említett golyóbisok, 's negyven boros hordók, a' szekerekkel, és negyven lovakkal eggyütt, Vitézeink' prédájává lettek.

Coutichenél — melly igen közel esik dél felől *Orchieshez* — meg - támadták Vitézeinket 300 gyalog, és 50 lovas Frantziák; de 32 ember', és 5 ló veszteséggel

kéntelenítették vissza - szaladni : — melly alkalmatossággal , Eszterházy - Huszár-Kapitány, és Al-Hadnagy *Andráshy* , és *Dobay* Urak tetézték vitézi érdemeiket.

Maubeuge (Mobözs) Vára körül, derekassan készítetteti Hertzeg *Koburg* a sántzokat.

A' *Pedemontziumi* egyesült Ts. Kir., és Szárcin. Kir. Seregről — mellynek egy Osztályát maga a' Szárcinai Király, másikat Szárc. F. M. L. *Colla* , harmadikat pedig Ts. Kir. Gen. B. *Devins* vezérli — azt írta egy *Turini* Levél Okt. 5-dik napján, hogy már csak három óránnyi messzeségre volt *Nizza* Városától, és egyszerre szándékozott abba bérontani.

A' *Nápolyi* Király, egy Hírdetvényt tétetett közönségesse, a' mellyben buzdította minden Alattvalóit, hogy avagy csak valamelly rész vagyonjoknak is fel-áldozása által segítsék-elő Királyok' tze'llyát, a' Fr. had' folytatásában. — Ezen serkentésnek olly fogamatja lett, hogy Hertzeg *Paterno* mindjárt száz ezer Nápolyi aranyakat (a' mellyek között egy, száz krajtzárt tészen) ajánlott jó Fejedelmének ; más pedig két ezer font ezüstöt. — *Messina* Városa adott 130 ezer *Skudi* vagy *Skutatusokat*, az az: 260 ezer forintokat. *Cartagirone* Városa is ugyan-annyit.

A' *Korszikai* újjabb tudósítások szerént, minekutánna el-foglalták volna az Ánglusok

Fornali, és *Mortella* nevű kis Erősségeit *Korszika-Szigetének*: úgy egyeztek *Paoli* Generálissal, hogy ez, a' maga tíz ezer Emberével a' szárazon; ők pedig (t. i. az Anglusok) a' tengerről kezdjék ostromlani öt fegyveres hajókból *S. Fiorenzo* Városát. Látván a' veszedeelmet *Gentili* Komendáns, fel-adta a' Várost.

Frantzia-Országának *Bordeaux* (Burdgala) nevezetű híres Városa, két Deputatusokat küldött a' múltt hónapban *Londonba*.

Minthogy nem tsak *Bordeaux*, hanem majd minden főfő tengeri és kereskedő Fr. Városok is hasonlóképpen láttatnak gondolkodni, mint *Toulon* Városa — ezt *Londonból* írják —: tehát a' *Nagy-Britanniai* Udvar egy Kommissziót állított-fel, mellynek abból fog állani a' kötelessége, hogy végezzen mind azon Lakosaival *Frantzia*-Országának, a' kik, N. Britannia' segedelmével, vissza akarják állítani a' *Frantzia* Királyságot. — Lord *Hood*, Nemes *Elliot Gilbert*, és Generál *O-Hara* lesznek ezen Kommisszió' Tagjai. Ezen az okon *Elliot* Úr, Tagjává tétetett a' Titkos Tanátsnak, Sept. 25-dikén; Gen. *O-Hara*, *Gibraltár*-ból, a' hol Kommandáns volt, két Regementeket visz magával *Toulonba*.

Angliának tsak egy Városában is *Manchesterben* négy ezer Mester-legények állottak Katonáknak: minthogy nem

kaphattak műhelyt, a' hol dolgozhattak volna.

A' *Journal de Paris* nevet viselő Fr. Újság maga se tagadja, még abban a' Darabjában is, a' melly költ Okt. 2-dikán: hogy a' Királyt, és a' Közöns. Társaságot kívánó két fél Frantziák (Rojalisták, és Republikánusok) között mindúntalan igen nagy tüzzel foly a' belső had *Vándéban*; és sokszori erőlködéseik után is tellyességgel nem hajthatták végre szándékjokat a' Republikánusok. — A' Királyt-kívánóknak — így ír közelébb egy Párisi Levél — soha se vólt, a' hírlelések szerént, fegyverek és ágyújok: most van mind a' kettő, és ezt résszerént az Anglusoktól kapták, résszerént magok szerzették magoknak a' Pátriotákön vett diadalmaik által. Seregjeknek száma reá megy száz ezerre, mellynek fele része jól fel van fegyverkezve. Tíz esztendő's gyermektől fogva 66 esztendő's öregig, minden Ember Katona, 's még az Asszonyok is ki - állanak strására. — Nagyon meg fog tehát tsalattatni a' Nzet-Gyűlése, ha arra tart számot, hogy Okt. 20-dik napjáig végének kell lenni a' *Vándéi* hadnak. Mert még Sept. 25-dikén is arról panaszkodtak a' Vándéi részeken lévő Republikánusok, hogy *Poitou* (*Pictavia*) Tartománnya — melly, észak felől *Kis-Britanniával* (*Bretagne*) határos (mintegy 75 fran. mérttföld a' hossza; a' széles-

sége pedig több 25-nél — egészen Királykívánókkal van tele; továbbá: hogy a' Királyt - kívánók' Serege oltsón kap mind kenyeret, mind húst eleget, a' melly Sereg 13 Osztályokra osztatott - fel, 's minden Osztályban 13 ezer Ember vagyon. Ha szembe kell szállani a' Republikánusokkal — ezt mind magok írják a' Republikánusok — félre veretnek a' harangok, 's ki-tétetnek a' tornyokban a' fejer zászlók; melly jeleket mihelyt hallja és láttya a' Földnépe: mindjárt azon van, hogy három vagy négy napra való eleséget magához vegyen, 's azzal indul a' Rojalista-Vezér után. Hosszú nadrág, molnár-szin posztó kurta mellyjre-való, kerek kalap, rövidre vágott haj — mind ezek közök a' Királytkívánóknál, szintúgy a' leg-első Tisztekkel, mint a' köz Katonákkal. — A' katonai rend-tartás, egész erőben meg-van a' Rojalisták között. Mintegy 90-ig való különb-különbféle nagyságú ágyúkat szoktak magokkal hordani.

Frantzia Ország.

A' szerentsétlen F. Özvegy, Septembernek utolsó éjtszakáján ismét vissza vitétt a' *Conciergerie*ből, a' Templom nevezetű épületbe: mivel tartottak tőle a' Jakobinusok, hogy a' *Párisi* Rojalisták segítségével ki talál szabadúlni. Ammit csak nyert a' F. Özvegy ezen változtatásban;

hogy a' Templomban egészségesebb lakozása van; mint a' *Conciergerie*ben.

Chatelet Hertzegneről, a' ki nem ré-
giben záratott tömlőtbe, azt írja egy *Pá-
risi* Levél, hogy tsak hamar azután, hogy
árestáltatott; nagy epekedésében meg holt.

A' *Párisi* rabok' száma, Sept. 20-dik
napjától fogva, 22-dikig, 2185-ről, 2258-ra
és Sept. 22-dikétől fogva, 26-dikig 2344-re
nevekedett.

Néhai nagy méltóságú, 's tekintetű
Párisi Polgármester *Pethionnak* a' Napa,
le Fevre Asszonyág, gillotinon végeze éle-
tét Sept. 24-dikén. — Halálos vétke abból
állott, hogy midőn Sept. 2-dikán, ezt ki-
áltotta volna *Tonduti* Hadnagy, a' maga
meg-gillotinoztatása előtt; *Ellyen* a' *Ki-
rály*! akkor *le Fevre* Asszonyág tapsolt,
's így szólott: Tsak jobb egy Király, mint
egy Nemzeti - Gyűlés! — *Brissot*, *Verg-
niaud*, 's a' több ilyenek a' jó Pátrióták!

Némelly *Párisi* Asszonyok, nem elé-
geznek meg a' Nemzeti bokrétával, hanem
Jákobinusi veress sipkára is vágynak. Egy
közzülök, Sept. 30-dikán, veress sipkás
fővel ment strására.

A' Jákobinusoknak két Ofzlop-Emberek
— *Danton*, és *Robespierre* — nagyon
meg-hasonlottak egymás között. Amaz,
Sept. vége felé nem is járt-fel se a' Nti
Gyűlésbe, se a' Jákobinusok' Klúbjába:
hogy ne is lássa *Robespier*rt. Ez, eggy

Afztales Mester-embernél lakik, 's annál tart afztalt is; *Danton* ellenben pompásan él.

A' N. Gyűlésének 25-dik Szeptemberi Ülésében, *Thuriot* nevű Tagnak javaslására meg-határoztatott, hogy a' tudományi dolgokra ügyelő Deputátzió minden napra eggy olyan nyomtatványt készíttsen, 's raggattasson-fel közönséges helyekre, melyekben a' Frantziáknak vitézi tselekedeteik íratassanak-le, 's Republikánusokhoz alkalmaztatott erköltsi oktatások terjesztessenek a' Nép eleibe.

Hogy az eleség' fzüik és drága vóltának eleit vehesse a' N. Gy. azt végezte — *Bazire*' fel-tétele fzerént — Sept. 27-dikén, hogy 3 milliók adassanak a' belső dolgokra ügyelő Minister kezébe, mellyekkel ez, a' kívántt tzeltt eszközölhesse. — Azoknak a' selyem miveseknek, és más hasonló sorsú pátriótáknak, a' kik oda hagyták *Lyon* Városát, fél-millió livra rendeltetett, ugyan tsak Sept. 27-dikén segittségül.

Könnyen dekrétállya a' N. Gy. a' sok milliókat: mert könnyen tsinállya a' pénzfundusokat is. Temérdek kints tsak az, a' minek bé kellett takarodni October' első napja előtt *Párisban* a' Nemzeti Kints-tárba, más részeiben pedig az Országának, 15-dik October előtt, a' Districtualis Kassákba; azon végzése fzerént a' N. Gy. nek, melly-

ben parantsoltatott, hogy mindenek valakiknél pénzt hagytak a' ki költözött Frantziák, be adják azt az említett időre, és meg nevezett Kints - tárukba.

Elegyes Tudósítások.

A' Frantzia - Országok által okozott környülállásokban, egy rend - kívül - való Státus - Tanácsot állított vala fel Pápa ő Szentsége; de azt, egy 5-dik Októberi Tudósítás szerént, most széllyel botsátotta.

Az *Ángliai* Ország - Gyűlés, Novembernek huszonhetedik napján fog talán elkezdődni.

Az *Orosz*, és a' *Török* Birodalom' öszve-békéllésének Innepét, hogy annyival örvendetesebbé tehesse *II. Katalin*: sok tisztségeket ösztogatott azon a' napon; és igen sok rabokat el-botsáttatott.

Néhai *Thomas* nevezetű *Rocheferi* igen derék Püspöknek örök emlékezetére, márvány - oszlop emeltetett *Londonban* a' Sz. Péter-Templomában.

Magyar Ország.

Bajáról (*Báts-Vármegyéből*), Okt. első napj. — „Tegnap, délelőtti tizenegy órakor tűz támadott Városunkban, 's 3 házak, és négy más épületek — résszerént pajták, résszerént istállók — porrá égtek. Lett volna nagyobb kár is, hanemha Oszlop - Embereink különös szorgalmatossággal iparkodtak volna, annak el-hárítá-

sában. — Illyenek voltak: Ns Vármegyénknek két itt lakos *Tábla-Birái, Tomtsányi András*, és *Latinovits József* Urak; nem különben Városunk' Elöljárói is, és Kereskedő *Krápky Ignátz*. Ez, szekérbe fogatván lovait, hordókkal hordta a' vizet a' tüzhöz. Említett *Tomtsányi Asszesszor Úr* pedig, a' vizi-puskát, vagy fetskendező makhinát jó darab helyen maga is segített vonni — annakutánna pedig két égő ház közzé állítván azt, úgy kormányozta, hogy a' tűz szemlátomást el-tsillapodott. “

Korponáról, Okt. 14-dik napján. —
 „Ezen folyó 1793-dik esztendőben, Városunk' szőlő-hegyein 's kertjeiben, a' gyümölsnek első zsengéjétől, úgymint a' tseresnyétől el-kezdvén, mindenféle gyümölsben olly áldást tapasztaltunk, hogy még most is Polgárjaink, a' kik gyümölszel szoktak kereskedni, a' szép kármán-y-körtvélyeket, mellyek Szent István' napja előtt 's utánna szoktak érni, *Selmetz, Kör-mötz*, és *Besztettze-Bányán* egy krajtzáron ötivel hatával, a' jó magva - való szilvát pedig ötvenivel és hatvanával adják egy krajtzáron. — — Januáriusnak 22-dikén, felettébb fénylett nállunk a' *Vintze*; a' honnét Polgárjaink reménylették, hogy meg-telik a' *pintze*: meg is telt volna, de a' ragya nagy tsapást okozott a' bő termésben: mivel azt nyomban követte a' fűrtök-

nek rothadása. — A' nyárnak elején, az erdeinknek elevensége is olly sok mindenféle makkal bízgatott, hogy elegendő lett volna, egynehány ezer sertéseknek hizlálására; de a' napnak hévsége miatt úgy lehűlt idő előtt, hogy alig hízhat - meg több 50 vagy 60 darabnál. — Ezen a' tájon mind tsak két szántásban vetik az életet, mert a' nagy szárazság miatt harmadszor meg nem lehetett keverni a' földet; a' mit pedig vetnek, azt mind sürűbben kell vetni. — A' nagy, és hosszú zápor-essők, még szalmájában ki-tsiráztatták az idén az életet; mellyre nézve a' kitől ki- telhetik, inkább vét a' tavalyi magból, mint az idejiből. — Itt a' tiszta búzának posonyi mérője 1 for. 15 kr.; a' felesé, vagy kevertté 51 kr.; a' zabé pedig 30 krajtzár. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Obt. 8-dikán. — „A' *Ns Háromszéki* Tiszteknek jelentések szerént Haramiák támadtak az oda-való erdőkben. — Azoknak el-fogatások eránt tehát leg-ottan meg-tett a' Fő Igazgató-Tanáts (Gubernium) minden rendelkezéseket.

Kolosvár is el-érte már azt, hogy egy Könyv-olvasó Ház (Lese-Kabinet) állott-fel benne, a' melly, idő-töltésre való német könyvekkel is szolgálhat.

Minden tisztelettel inneplettük itten, Fels. Fejedelmünk' Neve - napját. Az azt meg-előzött estvén, öröm-tüzekkel tsillám-lottak a' nevezetesebb házak; más nap dél tájban durrogtak az ágyúk. Estvére, a' Teátromban két Magyar Játékok adattak, mellyek között az eggyik *víggal elegyes szomorú* volt, 3 fel - vonásokban (*Kotsi János* ö *Kegyelme'* fordítása); a' másik pedig egy szép kis paraszt játék, egy felvonásban, illy nevezet alatt: *Igy tiszteli a' Magyar a' jó Fejedelmet.*

Egyedül az ejtett tsorbát a' köz-örömben, hogy éppen *Ferentz'* Innepe előtt való nap történe véletlenül halála Nemes Hazánk' Tartománybéli Bízatosának, Királyi Tanácsos, és Kamarás Mélt. Gróf *Bethlen Sándor* Úrnak.

Olly Tudósítás érkeze vala minapában a' mi Fő Kormányfzékünkhöz, hogy Nemes Magyar-Országban *Arad-Vármegyében* úgy annyira meg-apadott volna a' *Maros*, hogy döglenni kezdettek benne a' halak; melly történet közönségessé tétetett leg-ottan a' Fő Kormányfzék által, olly parantsolat mellett, hogy mindenütt vigyázással legyenek: ne hogy az említett vidéki halakból vásárolván Embereink, magoknak veszedelmet okozzanak; a' mint okoztak vala sokan az *Arad-Vármegyeiek* között a' múltt Július hónap' végén. Neki örültek t. i.,

hogy háló nélkül is rángathatták-ki a' nagy
 halakat a' *Marosból*, és minden előre való
 vizsgálódás nélkül, hal-vendégségeket kez-
 dettek ütni; de egy vagy két óra múlva
 bádjadást éreztek egész testekben, a' fejek
 szédelegni kezdett, úgy hogy kényszerít-
 tetek le-fekünni; mihelyest le-dültek az
 ágyba: mindjárt nehéz álom nyomta-el
 őket, melly tartott egynehány órákig. Fel-
 ébredvén abból, gyomor-fájást, és különös
 bűdösségű száj-keserűséget tapasztaltak. —
 Sokan közülök fzerentsések voltak annyiban,
 hogy hányás jött reájok, a' mellynél
 fogva, 's kivált minekutánna Centuriával
 keserített bort is ittanak: kezdetek köny-
 nyebbülni. — Az előbbeni apadás okozta
 legyen-e akkor is a' halak' nyavalyájokat?
 arról bizonyost nem írhatok: elég az hozzá,
 hogy a' víz zavaros, és bűdös vólt; úgy
 hogy a' marhák nem itták, a' rákok pedig
 sürűen takarodtak-ki belőle a' pázsitra. —
 Sok halak meg vóltak már a' vízben dögölve;
 a' mellyek pedig még éltek, fel-tartották a'
 vízből a' fejeket. Amazoknak szintelen, fél-
 rothadt, és bűdös vólt a' húsok; ezeké
 pedig verhenyös. “

Az *Erdély-Országi Méltóságok* tudják
 és érzik nagy erőben azt a' harafiúi szent
 kötelességet, hogy a' mennyivel több javá-
 val élnek ők kedves Hazájoknak: annyival
 többet is tartoznak ők tenni a' Köz-jóért;

tudják egyfzersmind , hogy erányosabban nem eszközölhetik a' Közjót , mintha olly alkalmas Fiakat készíttetnek a' Hazának, a' millyeneknek köszönik más virágzó Tartományok is a' magok bóldogságokat. — Eggy , az így készített számos Fijai között Erdélynek , *Fogarasi* születésű *Ns Bikfalvi Falka Sámuel* is , a' ki ez előtt két esztendővel fogott *Bétsben* két olly nemes mesterségeknek tanulásához , mellyekre természeti vágyódása 's vonattatása vólt, és a' mellyekkel nagy ékességére 's hasznára fog lenni Hazájának : t. i. a' könyvnyomtatáshoz meg-kívántató betűk' metztzéséhez 's öntéséhez , és a' rajzoláshoz. Tsendes és víg elmével kezdett ezen szerette mesterségekben való maga-tökéletesítéséhez : mert vóltak 's vagynak kegyes Metzenássai , a' kikben édes Attyait tiszteli ; és ugyan azért , mivel tsendes és víg elmével tanúlt : tett is szép elő - meneteleket. — Olly tökéletességű tzipra rámat rajzola a' közelebb múltt oskolai esztendő' végével , hogy a' több vetélkedő Társak között ő nyeré-el az első jutalmat. Ezen Iffjúnak testvér Bátyja — *Bikfalvi Falka László* — vitéz érdemeket gyűjt Strásamester fővel , a' Nádor-Ispány' Magyar lovas Regementjében , melly érdemek ezüst jutalom-pénzt is függesztettek már a' mellyjére még a' múltt Júliusban. Ezen említett hónapnak 22-dik

napján vala t. i. az a' nevezetes verekedés, mellyben nagy alkalmatosságok vólt Magyarjainknak a' magok' megkülönböztetésekre. Látván *Bikfalvi Falka László* is, hogy ló nélkül maradt *Hertelendi Kapitánya*: leugrott tüstént a' maga lováról, 's oda ajánlotta azt a' Kapitány Úrnak, és még azután gyalog is ölt egy Frantziát: úgy szabadította ki magát a' kakasok' körmei közül.

J e l e n t é s.

Egy Ts. Kir. Tisztviselő, tsupán abból az okból, mivel hivatalja miatt nem láthat jól hozzá az ekonomicához (gazdálkodáshoz) szándékozik a' maga *Tállyai*, és *Mádi* birtokait, akár összességel; akár külön külön kótya vetye által el adatni. A' ki összességel kívánná azokat meg fizetni, jelentheti magát *Tarczalon Jób* Mihály Úrnál: egyébaránt *Tállyán* Novembernek 5-dikén; *Mádon* pedig Nov. 6-dik napján fog tartatni a' kótyavetye. — A' *Tállyán* el-adandó birtokok következők: egy köfállal kerített háznál, egy szoba; egy tágos kamara; egy nyomó-ház; minden nyomó, és egyéb szüreti eszközökkel; konyha, istálló, és egy kis pintze. Továbbá: egy szabad szőlő, *Szákmán Turtsán* nevezetű, hatvan kapa műve (az az: a' mellyet ötven ember kapált meg

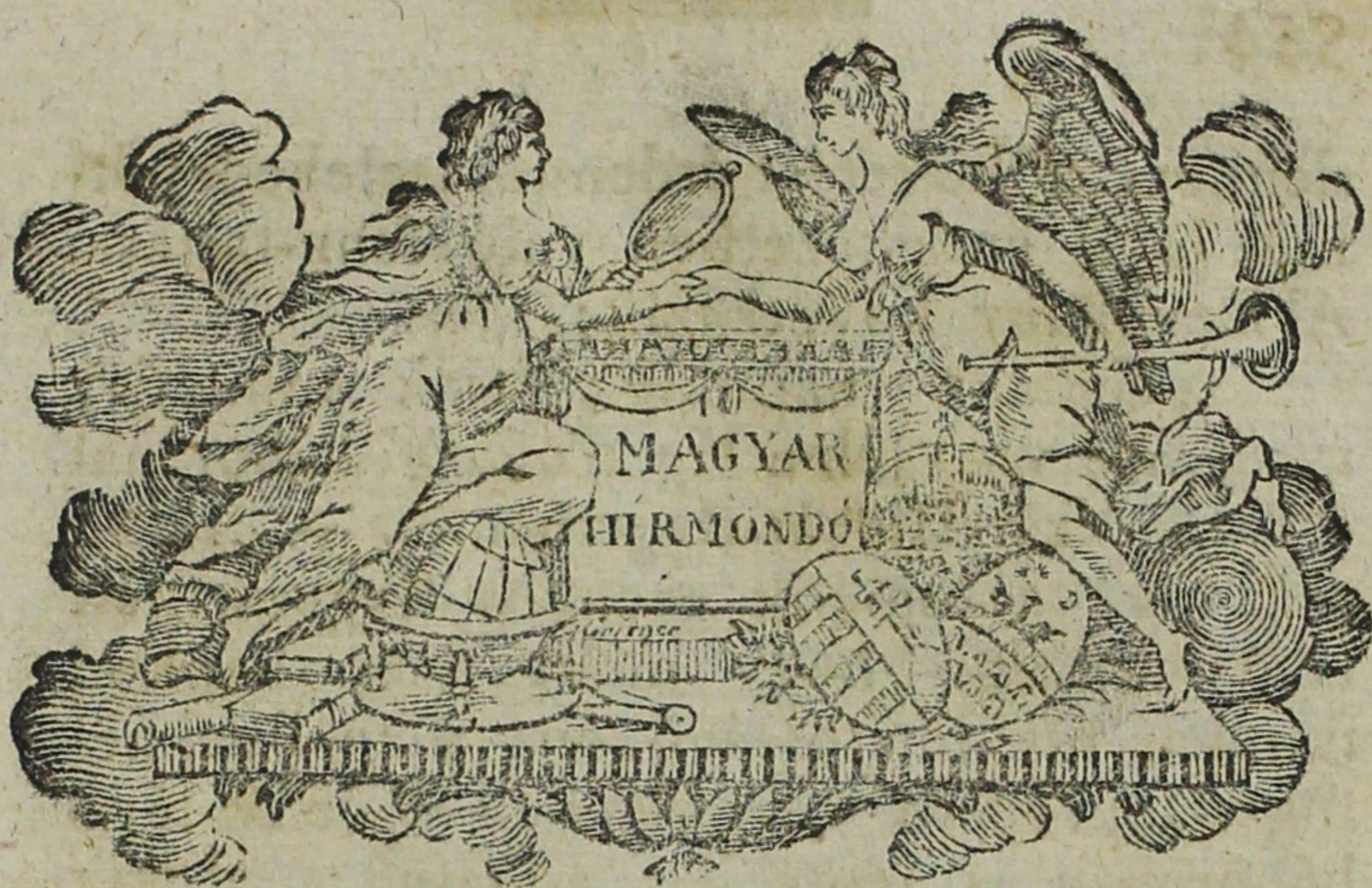
egy nap); *Hetyn* nevezetű, dézmás (nem-fzabad) szöllő, 8 kapa' müve; más dézmás szöllő *Zena* nevezetű, 6 kapa' müve — *Mádon*, *Betsek* nevezetű, dézmás szöllő, 23 kapa' müve; *Villmán* nevezetű, hasonlóképpen dézmás szöllő 22 kapa' müve. — Az El-adó, nem kíván éppen kész pénzt; hanem ha bort akar adni néki a' vevő mindjárt szüret után, azt is el fogadja illendő árron; a' hátra maradandó summának pedig részenként való ki-fizetésével is meg-elégzik, tsak hogy előre bizonyos fundus mutattassék arra.

Hüningennél nevededett az Ellenség' ereje. A' már ott vóltt hidasokon kívül t. i. újra 30 hidasok vitettek oda Okt. eléin, és még 12 Bat. ok szándékoztak oda, az Országnek belsőbb részeiből.

Schaid nevezetű Falunál, Okt. 4-kén egy bé-vágást (az az: alól bé-vágott, és le-döntögetett fákból álló sántzot) akart készíteni az Ellenség; de *Mészáros* Generálisunk által meg-akadályoztatott szándékában.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

(33.)

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
 (Októbernek) 22-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülmánások.

Tsászári-Huszárinknak, tizenkettődik
 Septemberi ditső győzedelmekről, még
 Sept. 14-dikén útasíttatott hozzánk *Soles-*
mesből (a' melly falu *Quesnoi* Várától két
 mérttföldnyi formán esik, rézsút dél felé)
 egy betses Levél; de ez tsupán tsak tegnap
 előtt érkezett kezünkhöz. Kötelességünk-
 nek tartottuk ezt minden haladék nélkül,
 és mindeneknek előtte bé-iktatni *Hírmon-*
dónkba, mellynek egy fő tzéllya lessz min-

denkor, a' követést érdemlő tselekedeteknek örök emlékezetben való fenn-tartása. A' Levél így következik:

„Néhány napokig, tsak mintegy *incognito* vala jelen Hg *Koburg*' Táboránál a' Ns Tsáfzár-Hufzár-Regementje. — A' kik már régólta esmériken ezen Ns Regementet, tsudálkoztak, hogy miért nem kapkod minden alkalmatosságokon, a' mellyeknél fogva, próbáltt vitézségének e' jelen-lévő háborúban is remekjeit adhatná; a' kik pedig nem esmérték még közelebbről, semmit se kezdettek felőle tartani, és úgy vélték, hogy tsak számot szaporítani hozták olly mellze földről közzéjek. — De ezen hónapnak 12-dike vólt arra rendelve, hogy ez a' Sereg — melly úgy látszik, hogy a' Végezéstől tsupán tsak azért állíttatott-elő, hogy gyözzön — hervadhatatlan kofzorújához, a' Virtus' markából újra eggy olly ágat nyerjen, melly maga is elegendendő legyen, egy halandó Sereget a' gondatlan feledékenységtől meg - menteni. — Nem tzélom, ezen győzhetetlen Regement' ditséretét magamtól meg-tenni: mert az szint-ollyan nevettséges vólna, mintha valamelly Képíró a' ragyogó Napnak egész méltóságát 's erejét akarná szem eleibe terjeszteni, a' maga gyenge szinei által. Bízom azt, a' hazafiúi érdemek' örökösítésében fáradhatatlan, háláadatos Máróira Hazánkknak.

Quesnoi (Kénoa) Vára nem állhatván tovább omladékival ellene, az őtet hamuba borított gyözőnek: fel-adta magát Sept. 10-dike' estvéjén olly móddal, hogy a' benne lévő hadi Nép rabságra vitessen. — 11-diken, egész 12-dik' hajnaláig békével tisztálkodott a' homályos levegő-ég, *Quesnoi* füstje' kormától, 's leg-kisobb ellenséges puffanás sem háborította - meg Táborunk körül a' közönséges tsendességet. Nem ígért már régolta egy hajnal-hasadás is olly kellemetes napot, mint a' 12-dik napi. Nyargalódzva indúlt ezen a' szép virradton vizsgálódóba fzélyel, a' gond nélkül élő Húfzár. — Egyszerre piff paff! — láрма esik mindenfelől — az első vigyázókon kívül lévő falukban verik félre a' lármaharangokat. Rá ütött az Ellenség, rendkívülvaló nagy erővel a' *Kinszky*' könnyű Lovassainak első Őrállóira, a' kik nem állhatván ellene a' sokaságnak, hátra kezdtek magokat húzogatni, mind addig, míg a' nekik balról álló Tsáfzár-Hufzárok' tanyájáról négy tsomók (tzúgok) elébb nem nyomúltak, a' kiknek szemlélésével szem - ügyet vévén a' Kinszkiek, visszafordúltak, 's az Ellenség' gyalog Vadászaiból — kik olly vakmerőségre vete-medtek, hogy el - fzéledvén, Lovasok' módjára puskáztak — Lovassainkal mintegy ötvent el-nyomtak, és le-kafzaboltak. Ez alatt, a' Tsáfzár-Hufzárokból két tsomó

már tsak nem háta megé került az Ellen-
ségnek; de reá bukkánván ennek számtalan
el-rejtett Gyalogjaira, nem tartotta bátor-
ságosnak a' velek való hosszas tréfálkodást,
hanem ki-visgálván azoknak helyeiket, és
tsoportjaiknak számát 's nagyságát: húzo-
gatta magát vissza musika ízó alatt, mely-
lyet a' Frantzia Pattantyúsok 16-fzor zenge-
deztettek közzéje, de minden leg-kissebb
foganat nélkül. — Ezen lármákra, lóra
kapkodott az egész *Kinszky*-Regementje
(ez akkor *Saulzoir* nevü falu előtt tanyázott,
a' melly falu mintegy két mértföldnyire
fekszik *Quesnoi* Várához, tsak nem egy
lineában vele, napnyúgot felé), és nyomúlt
elébb a' láрма felé; a' Tsáfzár-Regementje
hasonlóképpen, mellynek itt *Solesmes* előtt
fekszik négy Osztálya. Eggy Osztályt hátra
hagyván bátorságnak okáért, sebes vágtatva
nyomúlt 3 Osztályaival *Villers en Couché*
falu felé, a' hol már akkor ütközet-rendbe
vette magát az Ellenség. Közelébb lévén
a' Kinszkiek, hamarább rajta tsaptak az
Ellenségen; de a' sűrű kártátsok, és apró
golyóobisok miatt nem közelíthettek hozzá,
míg a' Tsáfzár-Regementje el nem érkezett,
melly nem ügyelvén semmit a' kártátsok',
és azután az apró fegyverek' sűrű morgásira,
az Ellenség' szárnyának minden tartózkodás
nélkül neki hajtott; és a' mint sebessen
nyargalt: eggy, útjában lévő négy-szeget
öszve-gázolt; onnan meg a' másokra rohan-

ván, azt is úgy öfzve-potsékolta, hogy a' két négy-fzegből Gen. *Bellegard*, és Oberst. *Blaskovits* alig nyerhettek, sok rimánkodások által is kegyelmet, egynehány már sebbe esett Tiszteknek és Közembereknek. Nem lehetett volna írtódzás nélkül nézni azt a' vitézi tüzet, a' mellyel rontottak közzé a' veszedelemnek ezek a' *Bellóna'* igaz Magzati. Egyfzerre hajtottak vélleki az említett második négy-fzegnek a' Kinszkiek, 's főrrott mind kettőjökben a' betsületre való vágyás, és azon törekedett mind a' két rész, hogy előbb vághassa-bé magát a' másiknál, az ő fel-nyársolásokra ki-fzegzett bajonétok közzé. Széllyel-dűlván e' két négy-fzeget, körül-nézték magokat a' meg-jutalmazhatatlan Vitézek, 's nem látván több Fran. tsoportot, melyet vágni kellene: néminémű szemérem kezdte el-borítani közönségesen mártziális képeiket, 's mintegy kezdték egymástól szégyenleni, hogy olly nagy tüzzel tsaptak légyen, nállok tsak valami kétszerte számosabb, és gyalog Népre. De jutalom' gyanánt szolgált minden Hufzárnak, midőn meg-értették, hogy még négy tsoport van hátra, a' mellyet ők a' falutól nem láthatnak, és a' melly húzta magát sebes lépésekkel *Bouchain* (Busén) Vára felé. — Nosza utánna, és el-hagyván a' Kinszkieket (a' kik a' nyertt helyen magokat újra rendbeszedték) magok egyedül közzéjük tsapnak

a' Frantziáknak. Eggy vólt: meg-látni és seregestől fzaggatni - ki a' többi közzül a' kétségbe esett Ellenséget; és ámbár már csak egygy ágyú - lövésre vólt ez *Bouchain* Várához: még sem mehetett-bé több ezer-nél közzüle, a' külső sántzokba. Mert még a' sántzok alatt is vágta őket a' Magyar Vitéz. A' Várból ki-omlott kártátsok, és ágyú-golyóbisok csak annyit se tehettek a' Hufzárnak, hogy fel-emeltethették volna fzemét, hogy nézze: mi van előtte; és alig lehetett vele el-hitetni, hogy nints már mit győzni, és hogy a' meg-máfzhatatlan falakon böggő ágyúk messzebb vagynak egy paripa - ugrásnál. Mérgelődve tekíngtetett mind - eggyik hátra, vissza-jöttében, hogy az ott bömbölőket is nem húzhattya a' már markában lévők közzé. De elég vólt ez. Nem vágtak még ehez hasonló remeket, e' jelenlévő hadban. — Ollyan nevet nyert ezen napon a' Tsászar' Hufzárja, mellyet maga az irigység is, senki' számára peressé nem tehet néki. — Nem vólt gyalogság, sem ágyú, sem vasas, sem előre való rendelés-tétel, sem semmi-féle ollyas segítő eszköz, a' melly öfztozhatna ezen ditsösséges győzedelemből. A' sok fegyver - ropogásra, gyültek ugyan öfzve, 's nyomúltak utánnok a' győzőknek sok-féle más Seregek is; de inkább csak tsudálni tartoztak ezeknek tetteiket, mintsem hogy alkalmatosságot nyerhettek volna

rajtok segíteni. A' meg-vertt Nép' Vezére, a' *Cambrei* Kommendáns vólt — *De Clet* nevezetű. Ez öfzve-fzedett a' maga, és *Bouchain* Várából 8000 gyalogságot, és 1000 lovasságot; 's nem tudván a' szerentsétlen, hogy már *Quesnoi* Vára magát fel-adta: annak akart segítségre menni, 22 ágyúkkal, mellyek között két 40 fontos hordozható mozsár is vólt; de ő maga, mihelyt látta, hogy — bizony több kettőnél a' dolog: el-szaladt a' lovassággal egygyütt. Két ezernél több Frantziákat fogtunk-el. Tsak ezeren mehettek-vissza Busénba. El-estek tehát mintegy öt ézeren, 's mind a' 22 ágyút, minden munitziós szekerekkel, és hadi ékességekkel egygyütt el-nyertük. — Hibázik pedig az, a' ki különösen bátor-kodik valakit ditsérni, ezen diadalom' eszközei között. Mert fő és al Tisztek, és köz Emberek egy formán vetélkedtek egymás között, a' leg-veszedelmösebb helyekre való ugratásban. A' ki kívánnya tudni a' magokat leg-jobban ki-mutatott Tiszteknek neveit: szükség, hogy az ott jelen vóltaknak neveit mind meg-szerezze magának. — Hallatlan dolog végre, hogy ennyi vér-ontások között, maga között tsak egygy érdemes Tisztet, B. *Geisler* Hazánkfiát, és hat köz Embert vesztett-el a' szerentsés Magyarság; 24 Embere vagyon sebben. Ló, 12 maradt oda; sebbe esett 35. "

Az *Elő - Austriai (Vorderösterreich)* Kormányfő' Prézesehez, Bárá *Sumeraw*-hoz, következendő értelmű Írást bocsátott Gróf *Wurmser* Vezérünk, a' múltt Szeptembernek 27-dikén:

„A' midőn olly szörnyű dolgokat követ-el Frantzia-Országban, a' neki dühödött Nép: magasztalást érdemelnek valóban a' szomszéd Németek, azért, hogy a' Német Birodalmi sok Státusok között csak egyetlen egyre se ragadt - el az esztelen szabadság' pestise; — de még nagyobb magasztalást, és örök emlékezetet érdemel a' *Fordereizterraikhi* Lakosoknak azon ajánlások, melly szerént a' Haza' Ellenségei ellen való fegyver-fogásra önként ígérték magokat. — Nem szégyenlem azokat a' könnyeket, mellyeket egy illy igen jeles tselekedeten való meg-indulásom hajt - ki szemeimből. Ha ezen jó Tartományak óltalmazására törekedő buzgóságomat nevelhetné még valami: nevelné egyedül az a' szíves indulat, a' mellyel ez, kegyes Fejedelméhez való viseltetésének olly szembetűnő remekjét adá mostan. Bártsak személyesen köszönhetném-meg kinek-kinek ezen indulatját, 's magam mondhatnám-meg szóval néki, hogy én kétszeresen betsülöm ötet ebben a' szempillantásban.

Excellentziád, a' ki méltán megérdemli, hogy ezen jó Tartomány' Attyának nevezessék, semmivel inkább le nem

kötelezhetne engem magának; mintha azt eszközölné, hogy tudják a' Mélt. Rendek, és ezek által az egész Tartomány, az én érzéseimet. Hálaadatosság' adója ez, mellyel örömet adózok egy illy nemes gondolkodású Népnak. Haladék nélkül tudósítom erről a' Fels. Tsászárt; — és jóllehet még most nem látom szükségesnek, hogy fegyvert fogjon a' Föld - népe: ha mindazáltal ennekutánna szükség találna lenni arra, azon esetre számot tartok mind azoknak nemes segítségekre, a' kik szabad akaratból fogják magokat ajánlani a' Tartomány' óltalmazására. “

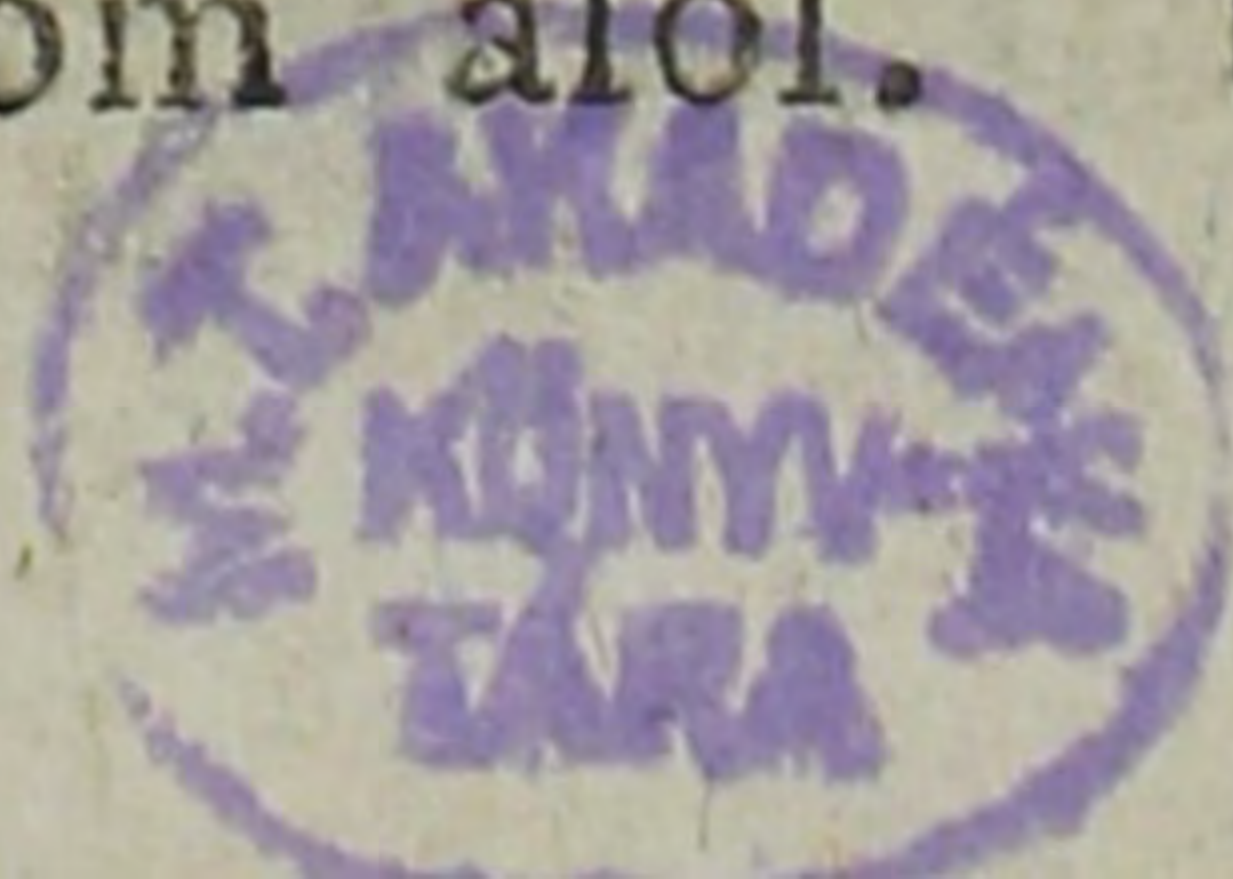
A' *Weissenburgi* erős Lineáknak megvételéről való győzedelmi tudósítással, *Károly* Fő - Hertzeg' Regementjebéli Fő - Hadnagy Gróf *Gallenberg* küldetett - el a' tsata - mezejéről *Bétsbe*, Okt. 13-dika' éjtfzakáján. Ezen Gróf Úr, *Galopén* (az az a' szóval adott parantsolatokat sebes nyargalvást széllyel - hordó) szolgálatot tészen *Wurmser* Vezérünknel; mellyhez képest mindenütt jelen vólt a' baj-vivók között személlyessen. Ugyan azért Gr. *Wurmser* tsak rövideden írt, 's bízta a' történt dolgoknak szóval való elő - beszéllését a' Gróf Úrra.

Gróf *Wurmser*' írásának, és Gróf *Gallenberg*' beszédének, ide megy - ki a' summája: „Okt. 13-dikán, reggeli ötödfél órakor adatott jel népünknek, hogy omol-

lyon a' puska - végekre ki - szegzett péter - késekkel (bajonétokkal) a' *Veissenburgi* és *Lauterburgi* sántzok ellen, 's fél óra alatt meg vette a' leg erősebb sántzokat; est - véli hatodfél órakor pedig benn vólt már *Veissenburg* Városában is, melyet még akkor se' akartak fel adni a' lakosok mi - dőn el hagyattak a' Fr. Katonáktól. — Nyóltz száznál többre megy az el fogott Frantziák száma, az el vett ágyúké pedig 20-nál, mellyek nagyobb részént öreg - ágyúk. — Az, nagyot segített seregünkön hogy mintegy 6 — 7 ezer Prusszusok, *Fischbachnál* elő nyomúlván bellyebb szorítot - ták az ott tanyázott Frantziákat. — Lehe - tetlennek tartja Gr. *Wurmser*, hogy a' kór - mányozása alatt lévő derék néppel, akár - melly nehéznek látszó szándékot is végre ne hajtson. Újra magasztallya, H. *Valdeck*, *Mészáros*, és *Hotze* Generálisainkat.

Említett Gróf *Gallenberg* azt beszéli, hogy egészségesebb és frissebb ősz Hadi Fő Vezért kívánni se lehetne, mint a' millyen most Gróf *Wurmser*.

H. *Koburg*' tudósítása szerént fel - ke - rekedett *Jourdan* Fr. Vezér, Oct. 6-dik napján 20 ezer Emberrel *Gaverelle*, nevű falu mellől (melly, *Mobözs* — *Maubeu - ge* — Várán túl, napnyúgot felé mintegy tíz mértföldnyire esik, véle szinte egy lineá - ban) olly tzéllal, hogy *Mobözs* Várát fel - szabadítsa az ostrom alól. Útját léjjebb

vette dél felé *Bapaumé*, *Peronne*, és *S. Quintin* Városainak.-- *Peronnenél* szándékozott is tiz ezerrel nevelni még, a' maga előbbeni hűlz ezerét.

Tsászárs Hufzár Kapitány Gróf *Gvadányi*, vizsgálódni indúlt Oct. 10-dikén egy svadron Hufzársággal, *Cambrai* Városa felé (*Cambrai*, nagy betűkkel ki van téve, az általunk küldött Mappán, leg alól) Menttében *Cauroit* nevű falunál 200 Fr. Hufzárakra talált, kik ellen leg ottan 40 Hufzárjait indította, *Gentsy* Fő Hadnagy' vezérlése alatt. A' Fr. Hufzárak mindjárt meg - szaladtak ; de még is egynehányat le - kaszaboltak közülök Vitézeink ; kettőt pedig, és 3 lovat el-fogtak.

*Mobözs*nél, Sept. 29-dikén, *Blankenstein*-Hufzárink közül, *Görgey* Kapitány, 13 Közemberrel együtt, vitézi pályáját végezte a' tsata-piatzon. Kapitány *Szlávy* pedig, és Hadnagy Gr. *Nádasdy*, 19-ed magokkal együtt sebbe estek ; úgy nemkülönben Kap. *Benitzky*, és Fő-Hadnagy *Kornely*, a' kik el is fogattak az Ellenségtől.

Drouet vólt, *Varennesi* Posta - mester korában első eszköze annak, hogy a' szereintsétlen *Erantzia* Királyi Familia ki nem szabadúlhatott a' Jákobinnsoknak kezeik közül, mivelhogy reá esmérven ez az Ember *XVI Lajosra*: legottan le tartóztattata a' F. utazókat. Mostanában Oberst - Lieutenanti fővel szolgált vala *Maubeuge* (*Mobözs*) Várában ; de hogy ezen Várat kö-

rül kezdte vétetni *H. Koburg*, nem ítélte *Drouet* bátorságosnak, abban való további maradását. Maga mellé vévén tehát valami 130 Dragonyosokat, el akart vellek illantani *Philippeville* felé; de nagyon pórul járt; mert *Blankenstein* Huszárink által el fogatván, rabúl vitetett *Brüszelbe*, Okt. 7-dikén.

Ferraris Hadi-Tármesterünk — a' ki nagy eszköze vólt *Valentzia* Vára' megvételésének, 's ugyan ezen újj érdemére való tekintetből, a' Ts. Kir. Fő Hadi Tanátsnak Al-Elölülőjévé (Vitze Prézessévé) tétetett; csak hamar ezen új tisztségbe lett bé-lépése után, rendkívülvaló Követül küldetett a' Prussziai Királyhoz, melly követtségből minekutánna fzerentséssen vissza-érkezett volna: ismét más újj érdem - jutalommal, úgymint a' Therésia-rendje' nagy keresztjével tisztelettet meg a' múltt Vasárnap.

A' Szárdiniai Királytól el-idegenített *Nizzai* Grófságnak fő Városában *Nizzában* is kényszerítették a' Jákobinus Frantziák az oda való Lakosokat, hogy fogjanak fegyvert; de nem csak az Olaszok, hanem a' Frantziák is — a' kik nem Jákobinusok — kézzebbek vóltak oda hagyni a' Vároost, mint a' Jákobinusok' kívánságát tellyesíteni.

Korszika - Szigetének csak *Bastia*, és *Calvi* Városai vóltak már, az újjabb tudósítások fzerént, a' Republikánus Frantziák' kezeik között.

Á' Királyt - kívánó Frantziák' szeren-
tséjét, ismét hanyatlónak festik az újjabb
Jákobinus - tudósítások; de más levelek,
egésszen ellenkezőképpen írnak a' dologról.

A' *Straszburgi* Jákobinusok olly Tudó-
sítást vettek *Landau* Várából, October'
elein: hogy hat hónapra való eleség vagyon
úgyan *Landauban*; de nints eggyesség a'
Katonai őrizet, és a' polgárság között.

Frantzia Ország.

Hogy a' Jákobinusok még tsak attól
az örömtől is meg-foszthassák néhai *XVI.*
Lajos' Tisztelőit, mellyet vettek volna
ezek, hajdani jó Királyok' akármelly hagyo-
mányotskájának is birásából: ezen okon,
azt végezte a' *Párisi* Magistrátus, hogy
Sept. 29-dik napján el kell égetni a' Város-
Háza' piattzán minden ruha - darabokat,
mellyek *XVI. Lajosról* maradtak a'
Templom nevű épületben: — a' melly
meg is lett.

Ama' híres *Cartésius* Filozofus méltó-
nak ítéltetett a' Nemzet-Gyűlésében, Okt.
2-dikán, hogy a' *Pantheonba* (nagy Em-
berek' temető - helyébe) vitessenek az ő,
még 1650-dik esztendőben meg-hidegedett
tetemei.

A' Köz - jóra ügyelő Deputátzió nevé-
ben meg jelent *Amar* nevű Tag, Oct.
4-dikén a' N. Gy. előtt, magával vivén,
a' már rész szerént tömlőtzebe zárta; rész
szerént meg - szökött; rész szerént pedig

még mind akkoráig is széket ültt, nem egéllzen Jákobinus lelku Nemzet - Gyűlési Tagok laistromát, az ellenek fel - tett vádakkal együtt. Mindeneknek előtte azt végeztette *Amar* a' Gyűléssel, hogy valamig készen nem lejend ő, a' vádak, és nevek olvasásával, addig se a' Tagok, se a' Nézők közzül, egy léleknek se' szabad legyen ki menni a' N. Gy palotájából. A' vádak' summája abból állott; hogy az említett Nem - Jákobinus Tagok össze - esküdenek, a' Közönséges - Társaság' meg - ofzolatatlan egysége' és szabadsága ellen.

Neveik a' vádolt Tagoknak, következők: *Egalité Filep* (néhai Aureliánusi Htzeg), *Brissot*, *Kersaint*, *Pethion*, *Manuel*, *Condorcet*, *Fauchet*, *Rabaut-Saint - Etienne*, *Buzot*, *Chambon*, *Doulcet*, *Royer*, *Isnard*, *Valady*, *Valaze*, *Dücos*, *Fonfrede*, *Quadet*, *Gensonne*, *Vergniaux*, *Caritat*, *Louvet*, *Carra*, *Gorfas*, *Sillery*, *Barbaroux*, *Grangeneuve*, *Düperray*, *Gamon*, *Molveau*, *Gardien*, *Vallée*, *Duprat*, *Mainvielle*, *de la Haye*, *Bonnet*, *Laccas*, *Liddon*, *Fermon*, *Mazuyer*, *Savary*, *Hardy*, *Lekardy*, *Antiboul*, *Lasource*, *Boileau*, *Dulaure*, *Aimard*, *Esterbauvais*, *Duchastel*, *Duval*, *Deverite*, *Bresson*, *Noel*, *Goustard*, *Andrel*, *Vigée*, *Vigier*, *Salles*, *Rebecqui*, *Biroteau*, *Lanjuinais*, *Chatelain*, *Gardien*, *Mollevaux*, *Minvielle*, *Delahayet*, *Lacaze*, *Beauvais*, *Andreys*.

E' meg-lévén, azt végezte a' Gyűlés, a' szerentsétlen F. Özvegy eránt (kinek a' Templomba lett vissza-vitettetése, nem igaz hír volt): hogy egy hét alatt, okvetetlen elő-vétessék az ügye, a' Revolut. Törvényfzék által.

Minekelőtte el-ozzlott volna a' Gyűlés: még egyszer fel olvastattak a' fellyebb le-irtt nevek, és a' kik jelen voltak a' Vádoltak között, mihelyt ki léptek a' N. Gyűlésé ülő helye' rostéllyán: mindjárt vitettek tömlöztbe's által adattak a' Revolutz. Törvényfzéknek-

Magyar Ország.

Pestről, Októbernek 16-dikán.

„Özve-jártam az egész Bátskaságot, és Bánátot: mindenütt felette nagy óltsóságot tapasztaltam. A' marha, kivált a' vágni való olly bőven van, hogy a' vevő csak nem meg-epefzti az árulót. Midőn vissza-felé jöttem volna: *Félegyházán*, a' Kis-Kúnságban, éppen akkor állott a' vásár. Tudakoztam: mi az újság? Azt feleli egy mellettem állott öreg Ember: „Lelkem Uram! Tegnap egy Kún-Gazda-emberünknek eggyetlen egy Fia — 18 esztendősfü — könyörgött az Attyának, hogy venne néki egy hosszú szürt; de az Atya meg-húrogatta a' Fiát, 's ki-kergette a' szállásra. Ez nyomorúltt úgy meg-illetődött az Attya' keménységén, hogy mihelyt kiért a' szállásra: mindjárt fel-akasztotta

magát. — Haza érvén *Pestre*, hallom, hogy nagyon harangoznak. Kérdem: valyon ki lehetett az, a' kinek utolsó tisztségére hangoztatják a' harangokat? 's hát csak el-hűltem a' feleleten, melly is ebből állott: Két öreg házasság Társ volt itten, a' melly borsóval, 's más egyéb főzelékekkel kereskedett, és igen jól birta magát. A' Férjfi *Téténbe* ment szüretre, 's a' Feleségét itthonn hagyta, egy szolgáló Leánynyal, és egy fogadott Nap-számossal egygyütt, a' kik ketten préseltek. Fényes délből meg-öletett az öreg Asszony, 's annak harangoznak. — Okt. 12-dikén jelen voltam a' *Vátzi* vásárban: ott is hasonló óltsóságot láttam, valamint a' Bánátban, és Bátskaságban. Kivált a' szegény Örmények, a' kik nagy falka göbolyöket szoktak hajtani, panaszkodtak, hogy sok kárt vallottak: ki hét, ki nyóltz, ki tiz, ki pedig tizenhárom száz forintot is vesztett; pedig a' pénz igen szűk mindenfelé.

Békés - Vármegyének *Szarvas* nevű Mező - városából T. *Theschedik* Úr egynehány mázsa ló - herét küld el-adni *Pestre*, a' most következő Leopold-napi vásárra, Könyvárros *Weingand* Úrhoz. Fontja 34 krajtzáron, mázsája pedig 50 forinton fog adattatni. A' velle való bánás' módjának magyar és német nyelven való elő-adását, ugyan ott meg lehet két kr. on kapni.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(34.)

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
 (Októbernek) 25-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környüldállások.

Alzátziának (*Elsásznak*) *Sauerbruck*
 nevü Faluja alatt feküdt Táborból követ-
 kezendő betses Levelét indította hozzánk,
 Okt. 15-dikén, eggy érdemes Tisztje a'
Leopold Kir. Fő-Hertzeg és Nádor-Ispány'
 Magyar lovas Regementjének:

„A' tegnapelőtti nap, az az, 13-dik
 Oktober, vólt az a' nevezetes nap, meliyet
 az óság' rozsdája se fog-bé, míg historiák
 lesznek. Szintén az ítélet' napját példázta

azon nap, úgymint a' mellyen reggeli ötöd. fél órakor, három rendbéli ágyú-lövessel adatott jelre, a' *Wurmser*' egész Korpusa, a' Htzeg *Braunschweig*' Tábora, és túl a' Rajnán fekvő Tábornak nagy része: egy-szerre meg-támadta mindenütt a' Frantziák' Táborát; a' Gyalogság, és Lovasság töltetlen fegyverrel rohant az Ellenség' sántzainak; a' kard, és bajonét dolgozott. — Nem tzelem, az egész ütközetet le-írni: mert én mindenütt jelen nem lehetvén, csak a' mit láttam, azt írhatom. Írok tehát a' Fő-Hertzeg *Leopold Nádor*-Ispány' Huszár-Regementjében vitézkedő Obrist-Lieutenant Báró *Szentkerezsti András* Úr' Osztályáról (Divisiojáról); nem kétlem, hogy jó Hazafi-Barátim a' több Osztályoknak viselt dolgaikat is kedves Hazánkkal közölni el nem mulatják. — Nevezett Osztályunk, a' Vezérünktől ki-adatott út-sítás fzerént, leg-nagyobb tsendességben a' maga ki-rendeltt útján meg-indúlt. Fő-Hadnagy *Rauch*, a' Slavoniai Oberster *Kovátsovits* Úr' Batalionjának fedezésére rendeltetett egy tzúggal (tsomóval); a' több tzúgok pedig követték az ezen a' részen ostrom-futásra rendeltt *Vallis*' Regementjéből való Bataliont. Meg-adatván a' jel az ostrom-futásra, és a' Slavoniai Batalion a' Frantziáknak egy-egyik sántzát meg-hágván, balról a' Lovasságnak előre való jövedele kiáltatott, mellyre Obristlieut.

B. *Szentkereszti* Úr a' Divisioját oda , a' hol Lovasságra szükség vólt, előre vitte sebes lépéssel. Setét lévén, egy mély útba érkezett a' Divisio, a' mellyből sehol ki nem mehetett. A' föld-kunyhókban elrejtezett Ellenség, a' Divisióra mind a' két oldalról nagy kiabálások között kezd tüzelni, mind addig, míg Kapitány *Rakovszky* Úr, a' mély útból egy ki-járó ösvényre talált, mellyen az egész Osztály defilírozott (ki-szállangózott); de alig állhata hadi rendbe, midőn hátúlról iszonyú ordítás, és apró fegyverből való szüntelen tartó tüzeles kezdődék. Azt gondolván, hogy az Ellenség hátunk megé került: nevezett Obristlieutenant Úr a' tüzönként kikerekedett Divisiót artzal vissza felé fordította; de a' jel - szó — Losung — által (melly a' mi kedves Királynénk' nagy neve, úgymint: *Mária Theresia* vólt, és a' melly nevet az egész ütközet alatt az egész Tábor kiabálta, úgy hogy egész ostrom és viadal alatt egyebet nem lehetett hallani, hanem: *Vivat Maria Theresia!*) észre vévén hogy hátunk megett a' magunk Népe van, a' Divisio ismét meg-fordúlt, és előre ment. Itt a' második Svadron, *Blaskovits* Kapit. Úrral formálta az Avant - Gárdát (Elő-Sereget); és jóllehet kemény tüznek vólt ki-téve: még is az első Fran. tábort megtámadta, 's belőle az Ellenséget ki-verte. Mivel az Ellenség az ott lévő mély út

mellé vette magát, és bal részről új megtámadtatástól lehetett tartanunk: tehát Kap. *Intzédy* Úr, Főhadn. *Rakovszky*, és Hadn. *B. Szobek* Urakat, a' magok tzúgjaikkal oda rendelte, hogy az oda gyülekezett Ellenséget széllyel verjék, és bal szárnyunkat bátorságba tegyék. További rendelkezésre a' mi nagy Vitéz *Mészáros* Generálisunknak, az Osztály tzúgonként előre nyomúlt. *Steinfeld* innen 3-dik falunál, *Oberster Kovátsovits* Úr egy tzúg Hufzárság után küldé Adjutántját, hogy a' magyar lovas tsomó elől vizsgálódván, a' nevezett *Batalion'* útját bátorságosabbá tegye, hová Kap. *Rakovszky* Úr, Főhadn. *Borbély* Urat rendelé maga tzúgjával, a' ki is mind oldalról, mind előlről meg-kémlelvén a' helyet, az említ. faluba bé-érkezett; de az Ellenség temérdek kártátsokat, 's más golyóbisokat szórt a' faluba, úgy hogy sem nevezett Főhadnagy Úr, sem a' Slavon. Bat. ezen kemény tüzet ki nem állhatta, 's villza se mehetett a' tűz miatt: mellyre nézve magát említett Főhad. a' falu mellé balra a' gyepre ki-vonta; de ott igen motsáros helyre talált, hová az Ellenség a' bokrokból reája tüzelt, míg nem végre ki-vergődven nagy bajjal a' sárból, magát a' Divisióhoz kaptsolta. Fő-Hadnagy *Reviczky* Úr, a' *Pellegrini'* Colonja (tsapatja) előtt ment egy tsomó Hufzársággal, a' melly tsomoból 6 emberből álló *Patrouillét* (vizsgálódó Seregets két) előre

küldvén, az Ellenséget, melly a' *Weissenburgi* Lineánál lévő tsillag-sántzot másodszor szándékozott el-foglalni, tartóztatta; sőt látván az Ellenség temérdek erőnket, magát az egész Lineából hátra húzta. Az említett Patrouille nyitatta-meg erővel a' tsillag-sántzon lévő fel-vonó hidat is, és a' sántzban mind addig meg-maradott, míg Gyalogságunk érkeztén, annak által-adta. Ezen-közben Divisionk' szakasszai, a' legkeményebb ágyúzás alatt is tovább-tovább ballagtak annyira, míg minden föld-várak' tűzének ki vóltak tétetve, mind addig, míg a' Lovasságunk' ágyúi el-érkeztén, az Ellenségnek nagy kárával durrogni kezdettek. Ezen ágyúzás alatt észre vévén Obristlieut. Urunk, hogy az Ellenség' gyalogsága magát a' faluba húzza, és onnan mind az oda közel lévő ágyúinknak, mind azok mellé rendeltetett Főhadnagy *Rakovszky* Úrnak alkalmatlankodni akar: a' hátrább álló Horvát Batalion előre jöni parantsoltatott. Onnan *Altstadt* felé, melly éppen a' híres *Weissenburgi* Lineában fekszik, előre nyomulván Kapit. *Arbanász*, Főhadn. *Borbély Gábor*, és Hadn. *Fruhwirth* Urak vitték az Avant-Gárdát, kik is mind addig, míg vége nem lett ezen ditsösséges ütközetnek, a' Frantziák' el-hagyott sántzokban *Altstadt* felett, kegyetlen ágyú-durrogások között, a' mi ágyúinkat óltalmazták. — Közönségesen ditsérik Elöljáróink mind a' Fő Tiszt

Uraknak, mind Al Tiszteknek, 's az egész köz Népnek ezen a' napon meg-bizonyított vitézi bátor magok-viseleteket.

Most már Hg *Braunschweig*gal egyesülve állunk Alzátsiában, *Hagenau*tól 3 órányira, *Sauerbruck* nevű falu alatt táborban. A' Frantziák, *Hagenau* körül hagytak valami szemmel-tartó Sereget; de *Straßburgig* nehezen állanak-meg előttünk.

Utól-írás. Meg-érdemli még az említést 1.) Hogy egy Divisionkbéli Huszár, kapott nyereségben egy két kerekű lektikát, mellyben egy fejer szamár vólt befogva. Ezen talyigára több Huszárok is holmi nyereségeiket rakván, a' szamár nem bírta; mellyre nézve két fogott Frantziát a' szamár eleibe fogván, egész *Frickenfeldig* húzatták véllek a' talyigát. 2.) Hogy két Divisio Frantzia meg adván magát, tsupán csak egy tőlünk való Huszár kísérte őket *Frickenfeldig*.“

Azon jövendölése a' Levél - író Tiszt Úrnak, hogy *Straßburgig* nehezen állanak-meg előttök a' Frantziák: mindjárt kezdett bé-telni Oktob. 17-dikén; mert *Hagenau* Városa felé indította azon a' napon előljáró Seregünket *Mészáros* Generális: oda érttével nem talált már ezen alkalmas erőségű Városban egyebet a' Fr. Sereg' farkánál, mellyet Tsászár-Dragonyosaink részfzerént széllyel-verték, részfzerént le-vagdal-tak. — Eggy újjabb Tudósítás szerént,

nem vólt meſtzebb Gróf *Wurmſer* Oktob. 19-dikén a' maga ſzületéſe' helyétől — *Straſzburg* Városától — négy órányi járó földnél.

Fő Hadnagy Gr. *Gallenberg*, a' ki elſő hírt hozott a' *Veiffenburgi* lineák megvételéről, már viſſza - indúlt. — A' bővebb tudósítással, *Gorupp* Major küldetett, a' ki ez előtt, a' Tsáſzár-Huſzároknál ſzolgált, 's moſt *Wurmſer* Vezérünknel *Flügeladjutantság*ot viſel. — Ez azt beſzélli, hogy teméntelen Frantziák fúltak *Hagenáunál* a' *Motter* vizébe, ám- bár ſokat ki- ſzabadítottak is Vitézeink. Nyóltz ezer embernél többet veſztettek Oct. 13-dikától fogva 17-dikig a' Frantziák.

Hagenaun innnen, 3 órányi járó föld formán fekſzik Alsó - Alsátziában *Fort-Louis* nevezetű erőſſ Frantzia Vár. Ezt, *H. Waldeck* F. M. L. unk egéſſzen körül vette Oct. 17-dikén.

Eſzterházy Huſzár Oberſter *Dévay* Úr- ra azt bírta Okt. 8-dikán, *Otto* Generális, hogy az ellenségnék, Fr. Flandriában, *Mons en bevelenél* fekvő táborát bojgassa-meg, 's tanúllyá ki az erejét. Ezen rá bizott dolognak végre hajtásában is meg-mutatta az Obr Úr hogy a' vitézi bátorság, és okoſſág, valóſágos tulajdonai. Hatvan Frantziák terültek földre előtte; 's 7-en eſtek fogságába. Nyert 12 lovat is, egy ſeres, és egy ſátorokkal rakott ſzekérrel egygyütt.

Egy szikrából nagy tűz.

Oct. tizeneggyedik napján költt, 's *Bétsbe* tegnap érkezett *Genuai* levélből ezeket olvassuk: Egy frantzia közép és kissebb nagyságú hajók érkezvén az ide való kikötő helybe, azt kezdték rebesgetni, hogy *Tulont* vissza vették a' Republikánus Frantziák, az *Anglusoktól*, és *Spanyoloktól*, és ezen történeten való örömeikben ki függesztették nemzeti zászlójokat, 's nagy lármával kurjongatták: *Ellyen a' Fr. Köz. Társaság! Ellyen a' Szabadság!* — Fél óránnnyira állottak ezen Fran. hajóktól, egynehány *Anglus* hajók, mellyekből tehát csoportonként takarodott fel a' Nép, a' hajó-fedelekre, 's onnan nézte mit tsinálnak a' Frantziák Ezek között némelly alábbvalók arra vetemedtek, hogy nadrágjaikat le-tolták, 's tsúfolkodva mutatták meztelen alfeleket az Anglusok felé. Megboszonkodván ezen gorombaságon az Anglusok, fegyveres kézzel omlottak a' Frantziákra, 's jó ideig tartott küszködés után, valami két százig valót le-öldöstek közülök. Tsak hamar ezen történet után, következő értelmű Irást adtak be a' *Genuai Köz. Társaság'* Kormány-Széke-nek, az *Anglus* és *Spanyol* Követek: „Jelentjük az össze-állott Hatalmasságok' nevében, hogy ha a' *Genuai* Közönséges Társaság is, hat óra alatt, hozzájuk nem áll az említett Hatalmasságokhoz, úgy az

Anglus és Spanyol hajók, ellenségnek fogják nézni ezentúl *Genuát*. — A' Kormányfőek tanácsot tartott, 's arra határozta a' dolgot, hogy a' *Genuai* Közönséges Társaság is eggyesíti magát, a' Fr. Országaiak ellen eggyesültt Hatalmasságokkal.

A' *Nagy - Britanniai*, és *Nápolyi* Udvarok között még a' múltt Júliusnak 12-dikén meg-készültt Eggyességre nézve, következő értelmű Proklamátziót (Hírdetvényt) tétetett közönségesse Sep. közepe tájján a' *Nápolyi* Felség:

„Minthogy a' *Nagy - Britanniai*, és *Nápolyi* Felségek, által-látták azon veszedelmeket, mellyeket szűlne egész Európában a' mostani Frantziák' gondolkodásamódjának el-terjedése: ezen okból, olly eggyességre léptek magok között, hogy mind ketten; eggyik a' másiknak birtokait kötelesek lesznek, egész tehetségekkel óltalmazni, és mind addig le nem teszik a' fegyvert, míg helyre nem áll a' békesség; a' közép-tengeren eggyesített erővel dolgoznak; a' *Nápolyi* Király hat ezer Katonákat ad, és négy első, négy közép, 's négy kisebb nagyságú hadi hajókat; — az elszállítást pedig, és tartását a' *Nápolyi* Seregnek, a' *N. Britanniai* Király vállallya magára; — valameddig úgy hozándja a' szükség magával, és el nem érődik a' feltett tétel: mind az ideig egy derék hajós Sereg fog (a' két, szóban forgó Hatalmas-

ságok' részéről) tartatni a' közép-tengeren; a' Nápolyi Király' Tartományai, és a' Frantzia ki-kötő helyek között folyt kereskedés egésszen meg-tiltatik, kivált az elégségre nézve; a' két *Szitziliai* ki-kötő helyek nyitva lesznek az Ánglusok előtt, bé-zárva ellenben a' Frantziák előtt; a' következő békesség - kötés' alkalmatosságával szeméi előtt fogja tartani a' N. Brit. Király, egéssz *Olasz - Ország'* boldogságát; a' Nápolyi Király igéri, hogy maga különösen békeséget nem köt a' Fr. Országakkal 's a' t.

A' *Frantzia* Pátrióták, Oct. 9-dikén dél előtti tiz órakor bé - rontottak *Lyon* Városába, de nem erőszakosan; hanem fortéllyal. Meg egyyeztek t. i. a' *Lyoniaknak* Elöl - vigyázóikkal, 's mivel igen nagy köd volt: nem lehetett a' Városban előbb észre venni szándékjokat, hanem midőn már benn voltak.

Frantzia Ország.

Gorsas, a' ki szintűgy egy volt néha napján a' *Párisi* Mindennapi Újság - Írók között, mint *Marát*, 's eggy a' Nép-Fejei (t. i. a' Nemzet-Gyűlési Tagok) között is, valamint szintén a' harangos *Robespierre* mostan: hirtelen feje nélkül marada ezen hónapnak 7-dikén. — Olly esztelenséget tselekedett t. i. a' jámbor, hogy jóllehet halál-fiának vala már ki-hírdetve: még is az említett napon eggyütt mulatgatott a' bal oldalról való Feleségével a' *Revolutzió'*

kertjében, a' hol is el-fogattatván, tömlőtbe vitetett; onnan pedig délutánni 3 óra előtt gillotinra, melyre fel-menvén, ártatlannak kiáltotta magát. Feleségét és gyermekeit ajánlotta a' Népnek, meg-ölelte végre a' vele vólt Gyóntató-Atyát; 's ez is meg-lévén, le-feküdt magától arra a' helyre, a' honnan többé fel nem kelhetett.

A' bujaságot ki akarja lassan lassan irtani a' Nemzet-Gyűlése Frantzia-Ország-ból. — Szoros vigyázás vagyon a' magokat áruló *Vénus*-Leányainak tanyájaikra; éjtfizakára bé-záratnak az ajtajaik, hogy széllyel ne jár hassanak; Orvosok vagynak ki-rendelve, a' kik utánna járjanak, hogy ha betegségbe esnek az efféle személyek: mindjárt ispotályba küldetessenek. Nagy ösztön vólt a' N. Gyűlésének arra, hogy a' feslettségnek eleit igyekezzen venni, az is a' többek között: hogy eggy Allzony-Társaság, melly magára: *la Société des Femmes republicains révolutionnaires* nevet ruházott, a' Jákobinusoknak 13-dik Septemberi Ülésekbe Követeket küldött, kik által azt izente, hogy ő addig nem fog nyúgodni, míg a' N. Gyűlése el nem záratja szem elől a' tisztátalan életet élő személyeket. — *Chabot* nevezetű N. Gyűlési Tag is buzgott egykor a' tiszta élet mellett; és hogy meg ne táfollya tselekedetével saját szavait: öszve-házasodott az előbbeni ágyasával — *Frey Leopoldina* nevezetű,

Brünnben született *Morva Leánnyal* —
kinek férjhez - menetelére három száz ezer
livrát adott, a' mint beszélik, a' *Báttya*.

Elegyes Tudósítások.

Az *Orosz Követ*, *Báró Sievers*,
egynehány ízbenadta azt értésére, a'
Lengyel Ország - Gyűlésnek, hogy az ő
maga *Tagjai* között is találattnak *Jakobi-*
nusok; de *Sept. 22-dikéig* nem nevezett
nyilván senkit. Ezen most említett napon
ellenben meg - nevezett négy *Tagjait* az *O.*
Gyűlésének, úgymint: *Krasnodembzky*,
Szidlowszky, *Mikorsky*, és *Solarmin* Urakat,
's így írt róllok: „Ezek, úgymond, azok
a' *Jakobinusok*' bódogtalan felekezeteből
való veszedelmes Emberek, kiknek tzellyok
az, hogy mindent öszve - keverjenek, a' jót
el - rontsák; a' magok utálatos gondolko-
zások' módját terjesszék; és a' jámbor Em-
berekbe beléjek fetsegjék a' pártütés' lelkét.
Ezek a' négy szemtelen fetsegők, kiket
pénzen fogadtak - meg arra, hogy az Embe-
rek' bódog tsendességét meg - zavarják:
már háromnál több ülésekben nyilatkoz-
tatták - ki azt a' pártütői lelket, a' mellytől
vezéreltetnek ők, és a' mellyel meg akar-
nak másokat is lepetni ezek a' gonosz
Lelkek. Nem szükséges bizonyságokat fel-
hordani reá, hogy ők a' leg - nagyobb, és
veszedelmesebb háborúság - szerzők az egész
Ország - Gyűlés' palotájában, a' kik minden-
kor több követőket hajhásznak, és a' kik

nek mérgek az ifjú és ártatlan elmék között mindúntalan többeket el-jár 's el-ront. "

A' *Spanyol Király*' Kép - festőjének, *Don Bayennek* kormányozása alatt egy Társaság állott - fel *Madritban*, melly a' leg - híresebb Olasz, Frantzia, és Ánglus Réz - mettzők által rézre mettzeti mind azokat a' festett képeket, mellyek a' Kir. Kép-tárban találtatnak, és annakutánna a' mettzett réz-táblák'nyomtatványait közönségesen fogja árúltatni.

A' *Nápolyi* Udvarnál vólt Frantzia Követ, és Konzul, száz húszad magokkal — Férjfi, és Asszony - személlyekkel — takarodtak - el *Nápoly* Városából. Ezen száz húsz Frantzia Lelkeken kívül, még 1500 más Frantziáknak is ki - adatott vólt előbb az út *Nápoly* - Országából; hanem annakutánna tsak ugyan ezek között megmarasztattak némellyek, kik között nevezetesen öt Bánkírok (Banquiers, Pénzkereskedők) is vagynak.

Az *Orosz* Tsáfszárné, nem tsak a' még életben lévő hív Tisztviselőiről gondoskodott azon rendelkezésében, mellyet az *Orosz* és *Török* Birodalmak' öszve - békellésének innepén — Septemb. 13-dikán — tétetett közönségessé; hanem még holtakat is jutalmaztatott-meg, holtakhoz alkalmaztatott nagy jutalmakkal. — Néhai kedves Fő Hadi Vezérjének *Potemkin* Hertzegnek ditső tselekedeteit öszve - summáltatta egy ditsérő írásba, 's azt végezte, hogy ezen

írás, egy különösen arra a' végre készültt iskátulyába tétetvén, örökre a' *Chersoni* Templomban tartassék; továbbá, hogy a' *Chersoni* Fegyvertárban márvány-oszlop emeltessék *Potemkinnek*, és pénz is veretessék tiszteletére. — B. *Meller-Sakomelski* Generális-fővel esett-el a' török háborúban. Ennek özvegyét és gyermekeit örökre megajándékozta *II. Katalin*, egy *Livóniai* (*Lieflandi*) jószággal, melyet olly feltétellel adott vólt a' meg-nevezett néhai Generálisnak, hogy ennek halálával ismét vissza-mennyen az a' Kamarához.

Ha szólhatnának most *Potemkin*, és *Sakomelski*: meg-vallanák, hogy kedvesebb jutalmat nem adhatott vólna nekik holttok után a' Tsászárnéjok. De hogy az élőknek is igen erányosan ki tudja szabni a' jutalmakat *II. Katalin*, azt lehetetlen tagadni. Tudja ő, kinek elég: ditsérő írás, rend-tzímer, vagy eggy arany kard; tudja pedig, kinek esik kedvessen, a' tiszteleten kívül, vagy a' mellett a' jószág, vagy kész pénz is. — Gr. *Soltikow*, és H. *Reprin* Generálisoknak pél. ok. a' ditsérő íráson, és Sz. András - rendjének gazdag keresztsjein, és tsillagain kívül, hatvan, hatvan ezer rublát is ajándékozott, parázsúl.

Tett a' fenn említett jeles napon *II. Katalin* tiz Generál-Lieutenantokat, 17 Generál-Májorokat, 21 Brigadérosokat, 21 Belső Tanácsosokat, 8 Kamarás Urakat, 3

Nemes Komornyikokat, és két Udvari-Dámákat. *Magyar Ország.*

Pestről, Okt. 20-dik napján. — „Ns *Szathmár-Vármegyében*, nagy Pártfogóját tisztelte a' Magyar Teátrum eddig is, a' meddig B. *Vécsey* ő Nagysága üle a' Fő-Ispányi Székben; nagy reménységgel vagy on a' Magyar Teátrum ennekutánna is Nemes *Szathmár-Vármegyéhez*, a' midőn ennek kormányozását, Gróf *Károlyi József* ő Nsága vezzi-által, mint örökös Fő-Ispány, a' kire néhai édes Attyáról mintegy örökség szerént reája maradott Magyar Nyelv, és Szív, Ország-szerte esmértetnek 's betsültetnek.“

Debretzenből, Oktob. 17-dikén. — „Örömmel értjük S. *Patakról*, hogy az oda való Ref. Kollégyiombéli Professzorok' izáma eggyel nevededik, Prokátor *Kövi Sándor* Úr' személlyében, ki is a' Hazai Törvényt fogja tanítani; hasonló Tanító-nak óhajtjuk ide Fiskális *Cseppán István* Urat, a' ki még minekelötte graduáltatta volna magát a' Törvényben, sok Nemes Ifjaknak vala már *Pesten* Oktatójok, a' Törvénynek minden részeiben nagy fogannattal.“

Szarvasról (*Békés - Vármegyéből*), Okt. 14-dik napján. — „Szerentsésen elkészüle itt, Isten' segedelmével, azon jeles épület, melly a' gazdaskodásnak, 's szorgalmatos élet-folytatásnak, úgy nemkülönben az ezekre, 's más tudományokra

való oktatás' módjának is tanítására rendeltetett. Most már az Oskolának belső elintézése körül foglalatoskodik a' fundáló Hazafi (T. *Teschedik* Úr) segítő Társaival együtt.

Mivel tudjuk, hogy az Országnek különb-különb részeiből szándékoznak ide lffjak, hogy magokat az említett tárgyakban tökéletesítsék: jelentetik előre, hogy a' kik nem tsak hallgatni akarják a' letzkéket, hanem a' letzkék szerént való munkákhoz magok is hozzá akarnak nyúlni (melly, valóban azokra nézve is el-múlhatatlanul szükséges, a' kik magokért tanulnak; 's még annyival inkább azoknak, a' kik Tanítóságra készítik magokat): tehát az olyanok, asztaljukért, bor nélkül egy hétre egy forintot fognak fizetni; esztendei tanításért 12 forintot; ágyért, mosásért, és lakásért is hasonlóképpen 12-öt.

A' letzkék fognak kezdődni a' jövő 1794-dik esztendőnek első Áprilissával. Jó alkalmatosság lesz az ide való jövetelre sokaknak, a' *Pesti* Jósef-napi Vásár. — Tótúl, és németül szükség lesz tudni az ide szándékozó lffjaknak: tótúl, hogy a' letzkéket érthessék; németül, hogy a' tzellyokra szolgáló könyveket olvashassák.

Ha a' kértt, és reménylett segedelem hozzá fog járúlni ezen fundátzióhoz: úgy a' letzkék magyar, és más nyelveken is fognak tartatni.

Eggy árkus Tóldalékkal.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, Októb. 25-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

A' Magyar Országi Szent Koronáról íratott, 's a' Magyar és Német Bétsi Újságokban közönségesseé tétetett öt Elmélkedésekhez adandó Tóldalékok:

Először. a.) A' Magyar Országi Szent Korona' alsó része arannyának szine különböz a' fedele' arannyának a' színétől, mert a' felsőbb része sokkal halványabb sárga a' másiknál: ez is annakokáért egy bizonyos jele annak, hogy nem eggy időben egyfzersmind készülhetett annak a' dereka, a' tetejével együtt.

b.) Az alsó kerületén lévő Szenteknek a' képjei, mind zomáantzozó mesterséggel vagynak ki-ábrázaltatva, *opere encaustico pictae effigies*, a' honnét mind simák azok: a' tetején által - nyúló két kerekded pléh-abrontsokon lévő nyóltz Apostoloknak a' képjei pedig mind filigrám-munkával készítették, *opera phrygiana*, vel *phrygionica confectae imagines*, a' honnét ezek mind darabos ábrázatot is mutatnak.

c.) Dukás Mihálynak, és a' Fijának az ifjú *Constantinus Porphyrogenitus* Imperátoroknak fejeiken lévő Tsászári Koronáról (*Diadema Imperatorium*) jobb és bal

füleik mellett mind a' két oldalról apró arany lántzotskák láttatnak le-függeni, de *Geobitzának*, az az, *Második Geiza* Királyunknak fején lévő koronáról afféle ékes-ség nem szemléltetik le-tsüggeni; mivel-hogy a' *Despotáknak*, a' minthogy *Geiza* is egy vólt azok között, a' Koronánkon lévő világos inscriptzió fzerént, nem vólt a' koronájok fül mellett le-tsüggő lántzotskákkel fel-ékesíttetve, a' mint *Codinus*, Byzantziumi nevezetes Görög Historikus, a' Despoták' koronájoknak le-írásában bizonyította.

d.) Világosan meg-látszik, hogy a' Sz. Koronánkon lévő arany kereft srófon járt vólt eleinten annak a' tetejében, de idő-jártatván sokszori vándorlása, bujdosása, és hurtzoltatása közben, hozzá járúlván a' nyúghatatlan kezek, a' srófja anynyira meg-tágúlt, hogy már ma az, egyesesen merőn fal felé nem állhat: azért is hol eggyik, hol másik oldalra félre-hajlani nyilván tapasztaltatik.

Jegyzés. Ezeket nekünk ekképpen beszélette mostanában házunknál egy tudós Hazánkfia, *K. F. Úr*, a' ki Fels. *Ferentz* jó Királyunknak *Budán* lett meg-koronáz-tatása után, minéjárt az ebédlő házban fejeről le-tétetett Koronát, az Örizőknek jelenlétekben, gondos szemekkel, különös figyelmetességgel a' királyi ebédlő házban részenként vizsgálta.

Másodszor. Hogy *Második Geiza* Királyunk, *Sz. Lászlónak* testvér Battya, Koronánkon világos igékkel Despotának neveztetik, az éppen az akkori időknek járása ízerént nem példa nélkül való dolog volt: mert midőn ama' hatalmas Görög Imperátor, *Emmanuel Comnenus*, azon mesterkednék, hogy Magyar-Országot, házasság által idővel a' Görög-Birodalommal egyesíthetné: tehát egyetlenegy Leányát, *Mária Porphyrogenitát*, Harmadik Geiza' ifjabbik Fijának, *Harmadik Bélának*, házas Társúl adta 1162-dik esztendőben; Byzantziumban, mint Vejét, Despotasi méltósággal meg-ajándékozta, egyfzersmind még *Caesari* titulussal is megtisztelte, a' melly *Felségesi* titulusok még az akkori időben is a' *Konstantzinápolyi* Udvarnál a' leg-első főbb méltóságok vóltanak mindjárt az Imperátoroké után.

Ezt az akkori időben élt *Cinnamus János* nevű Byzantziumi nevezetes Görög Író' *Históriája*' Ötödik Könyvének nyolctzadik Szakaszában hitelessen ekképpen beszéli-elő. *Debretzenben*, Septembernek 28-dikán, 1793-dik esztendőben.

W. I. O. Dr.

O d e ,

qua Juventus Regii Gymnasii Alba-Regalensis
Celsissimum Principem Regium Haereditarium
Leopoldum, Archiducem Austriae, et Regni

Hungariae Palatinum excepit, dum in Gymnasium ingrederetur:

Sydus illapsum veneramur in Te
Austriae Lumen, Magarum Pupilla,
Summa Spes Gentis Solio Fidelis,
Regia Proles.

Dum faves nostris *Leopoldo* Tectis,
Deliis dum Te Laribus dicare
Pergis, inflammat teneram Juventam
Regia Virtus.

Istud in nostris Patribus superstes
Inclito cantu resonabit aetas,
Ne piam mentem premat aeviternum
Immemor amnis.

Hungarum Pectus, Pietas, Fidesque
Erigent mentis memoris colossum,
Ambiet Lauro, roseisque Sertis
Prompta Juventus!

Vivet incisum Palatine Nomen
Pectori nostro, celebrabit omne
Tempus. Hoc tandem Tibi consecramus
Carminē Vitam.

Egy nagy hasznú Rostáról való Tudósítás.

Az alább meg-írtt Győri Földmérő, és hasznos eszközök' készítője, a' Rostakészítést olly tökéletességre vitte: hogy egy nálla készültt rosta által, a' gyermek is, kevés erővel még a' leg-gazossabb életet is olly tisztán meg-rostálhattya, mintha azt szorgalmatosan meg-fzemelték vólna. Kihúll ezen rostából mind külön 1-ör a' por, 2-or a' rosta-allya, 3-or az apró fzemü rozs, 4-er a' nagy fzemü rozs, 5-ör a' tiszta

búza, 6-or a' vad-borsó, vagy egyéb nagyobb gaz.

És minthogy ezen Rostának nagy hasznáról, a' vele tejendő próba akárkit is eléggé meg-győz: illendőnek tartja ennek mestere, mind azokat, a' kik a' jó gazdaságot kedvellik, a' felől tudósítani, hogy nálla jillyetén Rostákat, a' következő oldalon lévő Tábla fzerént készíttetni lehet.

Hasznos ezen Rosta a' Kása-árulóknak, Molnároknak, Kenyér-sütőknek, búzával, lisztel 's a' t. kereskedőknek. A' Győri Kása-árulók, a' kik ez előtt egész nyáron a' rostálás' kedvéért 8—10 személlyt tartottak: most ezen rosta mellé két személlyel bé-érik, és így mind a' költségben, mind abban sokat nyernek, hogy a' sok rossz munkás miatt annyi bosszúságot, mint ez előtt, nem szenvednek.

A' Földes Uraságok, vagy Helységek, a' mellyek a' Helység' köz-javára ezen Rostát meg - szereznék; különös hasznát tapasztaltnak ennek, a' vetni való búzának meg - rostálásában; mivel ezen rosta, az egészséges búza-szemeket igen szépen külön választja. Hányszor esik pedig meg! hogy a' magnak hiijános volta miatt, a' szántóvető Embernek minden egyéb el-követett izorgalmatossága is reménylett hasznót nem hajt. Melly örömet szakaszthatna azért a' Helység' Lakossai között ki-ki valamelly

ROSTA-TÁBLA.

590

Rendi a' Rostáknak.	A' Rosta' Hosszasága.	Tsövinek Vastagsága.	Szegleteinek száma.	Egy órában lehet rajta rostálni:	Alsó árra:
1	3 láb.	11 uj.	6	6 Pos. mérőt.	20 for.
2	3 1/2	12 1/2	7	9 —	30
3	4	14 1/2	8	12 —	40
4	4 1/2	16	9	15 —	50
5	5	17 1/2	10	18 —	60
6	5 1/2	19	11	21 —	70
7	6	21	12	24 —	80.

rész, ezen Rosta' birtokosságának számára azon haszonból, melyet a' rostáltt mag után tapasztal.

Hogy pedig ezen Rostának tartós vólta vagy jósága felől, azok, a' kiknek kedvek vagyon ezt meg-szerezni, ne kétségeskedjenek: az Alólírtt, mindeneket bizonyosokká téfzen a' felől, hogy ezen Rosták olly erőssen fognak készülni, hogy ha mindennap munkában lesznek is: még is sok esztendőig el-tartanak; a' mi pedig a' jóságokat illeti, kész eggyet is kezei között addig ki nem adni, míg velek próbát nem téfzen.

Ha valakinek kedve lesz, a' felylyebb meg-írtt Tabella szerént, illyen Rosta-tsinálás eránt rendelést tenni: ne terheltelessék tudósítását *Györbe*, a' Fejérvári külső Városba a' Rába' hidja mellett, a' Ketskés Házhoz útasítani, sőt a' Rosta' árának harmadát is, fél-pénzül előre megküldeni. Azon írásban, melyet az Alólírtt az illyen pénzről fog adni, az idő mindenkor meg lesz határozva, melyben a' rostát el lehessen vinni.

Kérettetnek továbbá mind azok, a' kiknek kezeken ezen jelentés meg-fordúl, hogy az ollyan Földes Uraságokat, és Helységeket, a' melyek talám ezt nem olvasnák, a' fenn meg-írtt Rostának hasznairól tudósítani ne terheltelessenek.

Györben, Szeptembernek 28-dikán,
1793-dik esztendőben. *Lengyel János.*

Eggy új malomnak egész le-írása érkezett hozzánk, hat darabban lévő olyan tökéletes rajzolatokkal, hogy azt, ezek szerént fel lehet építeni. A' malmot vagy a' szél, vagy ha ez nem fú, lovak, vagy ökrök hajtják, és már vele *Tseh*-Országban sok helyeken élnek. Mikor ezen Malmot a' szél rendesen hajtja: a' leg-szebb lisztet éppen úgy örli, mint a' vizi malom, semmi el nem porlódik belőle. Ha pedig szél nem lévén, ökör vagy ló vonja: két annyi lisztet öröl, mint a' most szokásban lévő száraz malmok, annyi idő alatt, és annyi marhával. — A' fenn - említett egész le-írása ezen malomnak, a' hozzá tartozó hat darab rézre mettzett rajzolatokkal, mellyek szerént ezt építeni lehet, nálunk találtatik. Jó-féle hollandiai papiroson 4 for. 30 kr.ért; nyomtató papiroson pedig 3 for. 30 kr.kért.

Minekutánna *Broughton's Religiöi Lexikonát* három Darabban ki - adtam: ígéretem szerént, *Abbas Ladvocatnak* *Históriai Diktzionáriumát* készülök nyomtatás alá adni. Ez eggy olyan hasznos, és szükséges Könyv, mellynek ditséretére, az ezt esmérők előtt egy szót sem szükség szállani. Azok pedig, a' kik ezt még nem esmérik, mit foglallyon magában: tsak a' Könyvnek titulussából is hozzá

vethetnek, melly ez: *Abbas Ladvocatnak*
Sorbonnai Doktornak, és Bibliothekárius-
nak Hiftóriai Diktzionáriuma, melly a'
Patriárkháknak, Zsidó Fejedelmeknek,
Tsászároknak, Királyoknak, Hadi Vité-
zeknek, a' régi Pogányok' Isteneiknek,
Herosaiknak, Pápáknak, Szent Atyáknak,
Püspököknek, Kardinálisoknak, Hiftoriku-
soknak, Poetáknak, Orátoroknak, Theo-
logusoknak, Iktusoknak, Medikusoknak,
tudós és jeles Affzonyoknak, Piktoroknak
's a' t., és közönségesen e' Világon minden
időben, és minden Nemzetek közt élt
nevezetes Személyeknek Hiftóriájokat,
azoknak fő munkájikkal együtt magában
foglalja. A' leg-újabb Editzió szerént,
Magyar Nyelvre fordította, és sok meg-
bővítésekkel ki-botsátotta Mindszenti Sámuel
a' Rév-Komáromi Ev. Reform. Ekklesiának
Prédikátora. Nagy nyóltzad rétben. —
 Ezen Munkára nem kívánok *praenumera-*
tziót, hanem tsak subscriptziót, a' végre,
 hogy tudhassa a' Typographus: mennyi
 papirost, és betüt készítsen előre, és hány
 Exemplárt kelljen nyomtatni? mert többet
 nem nyomtat, hanem tsak a' hányan a'
 Subskribensek lesznek. Midön a' Munká-
 nak fele el-készül, a' kész félnek akkor
 kell le-tenni az árrát; az utolsó felének
 árrát ismét akkor, mikor az is készen
 lesz. Az egész Munka hat Darabokból,
 minden Darab mintegy 60 árkusokból fog

állani; minden árkusnak arra két krajtzár. De a' mint a' Darabok több vagy kevesebb árkusokból fognak állani, mikor el-készülnek, az árok is a' fzerént fog meg-határozódni. A' Subscriptzió' ideje, a' jövő újj esztendeig tart. — *Ladvocat* felől való első hír-adásomban meg-mondottam vólt tzelomat, Január. 5-dik napján, 1792., tudni-illik: hogy a' *Magyar Ladvocat* annál interessan-sabb legyen, azoknak a' Magyar Hazafiaknak életeket, kik akármelly méltóság, rend, hivatal, munka, mesterség, vagy történet által magokat emlékezetre méltókká tették, az említett könyvbe bé-iktatom. E' végre, Hazánknek minden renden lévő hív Fijait, és Leányait alázatosan kérem, hogy Hazájokban, Nemzetekben és Familiájokban akár melly dologért emlékezetre méltó éltt, és élő Személlyek' életeknek rövid le-írását 1794-dik esztendőnek elejéig, olly tisztán el-készítve, hogy a' Censurára bé-adhassam, *Frankón*, vagy valamelly alkalmatosságon hozzám küldeni méltóztassanak. Így a' *Ladvocat*ban eddig reánk nézve vólt nagy fogyatkozást, melly az, hogy abban, ki-vévén a' Magyar Királyokat, 's némelly régibb Grófi Familiákat, Magyar felől ritkán vagyon emlékezet, ki-pótolhatjuk. — *Ladvocat* mellé adok: 1.) egy Tóldalék-Darabot, mellyben leírom a' leg-közelebb éltt nevezetes Személlyeket; 2.) Abbas *Vosgiennek* a' *Ladvocat*'

Dictionáriumához tartozó *Geographiai Lexiconát*; 3.) egy bőv *Chronológiát*. A' *Ladvocatra* Subscribálók, a' *Broughton' Religiói Lexiconát* a' Komáromi Typographiában 4 rén. forintért meg-szerezhetik, melly végre az alább nevezett Urak által, a' kiknél *Ladvocatért* magokat jelenthetik, engem tudósíthatnak, vagy egyenesen hoz-zám *frankón* írhatnak.

N. Abony: Tek. Szalay Mihály. *Béts*: a' Magyar Újság - Írók. *Ó Buda*: Kis István Comp. *Debretzen*: Tisz. Szilágy Gábor Prof. *Dés*: T. Kolosvári József Pr. *Diószeg*: Tisz. Fazekas István Préd. *F. Dobsha*: T. Maklári János Préd. *N. Enyed*: T. Benkő Ferentz Prof. *Székes Fejérvár*: Tisz. Benyák Bernárd Direkt. *B. Füred*: T. Szép Gergely Préd. *Gomba*: T. Motsi Bálint Préd. *Győr*: Miller Ferentz Comp. *Gyula*: Tisz. Juhász István Préd. *Kis-Harsány*: T. Vetsei István Préd. *Istvándi*: T. Budai István Préd. *Kassa*: T. Mihályi Kováts István Préd. *Ketskémét*: Megygyesi Mihály Comp. *Kolosvár*: T. Szathmári Pap Mihály Professz. *N. Körös*: T. Kováts József Préd. *Léva*: Lovasi László Comp. *Losontz*: T. Farkas István Prof. *Szalk Sz. Márton*: T. Sziládi Péter Préd. *Török Sz. Miklós*: T. Tót Ferentz Préd. *Miskóltz*: Molnár Zsigmond Comp. *Nyitra*: T. Kis Márton Prof. *Paks*: T. Sz. Miklósi Nagy János Préd. *Pápa*: T. Marton Istv.

Prof. *S. Patak*: T. Öri Filep Gábor Prof.
Pest: T. Szombati Sámuel Med. Doct. *Szalonta*: T. Ertsei Sámuel Esper. *Sziget*: T. Gáti Istv. Préd. *Rima-Szombat*: Ferentzi Comp. *Soprony*: T. Rajts Péter Profell. *Hóld-Mező-Vásárhely*: T. Kis Andr. Préd. *Maros-Vásárhely*: T. Basa István Profell. *Veszprém*: Fejér János Kalmár. *Udvarhely*: T. Bodola János Profell. *Unghvár*: Tek. Fekete Imre Direktor — Urak.

Jelentem azt is, hogy a' kik néhai T. *Milesz József* Profell. és Med. Dokt. Úrnál, Debretzen' vidékén, *Broughton' Religiói Lexiconának* I. Darabjára előre fizettek: azok a' II. és III. Darabért a' Ref. Kollégiomban *Kováts Sámuel* Úrnál a' pénzt le-tehetik, 's a' Munkát kereshetik.

Hall Józsefnek, Angliában — —
Norwichi Püspöknek, az Anglusok' Szenekájoknak az *Ó és Új Testamentomi Bibliái Históriákra való Erköltsi Elmélkedéseit* is négy Darabokban nyomtatás alá már elkészítettem. A' kiknek, a' Moralitásnak ez a' gazdag tárháza tetszik: azok a' fennnevezett Uraknál jelenthetik magokat; vagy hozzám *frankón* írhatnak. Ha elég Subscribensek lesznek: ennek nyomtatása is, *Ladvocattal* együtt, a' jövő újj esztendőben el-kezdődik. — Komáromban,

Mindszenti Sámuel.

Itt *Bétsben*, eggy ilyen tzímű Magyar Könyv készült - el mostanában: *Physico-Theologia*, az az, az *Isten' Lételének*, és *Tulajdonságainak a' Teremtés' Munkáiból való meg - mutattatása*. Írta Ángliában *Derham William*, Windsori Kánonok, Essex Tartományban Upminsteri Prédikátor, és a' Királyi Társaságnak Tagja. Magyar Nyelvre fordította *Segesvári István*. — Ezen Könyvnek ditséretére, nem szükség, hogy valamit írjunk: mivel ez, a' két Magyar Haza' Tudóssai előtt eléggé esméretes. — A' mi a' Magyar Fordítást nézi: erről, ítéletet hozhat az Érd. Közönség, még minekelötte magát a' Könyvet látná, a' Könyvnek már meg - küldött Summájából; a' mellyből azt is meg - láthattya egyfzersmind, hogy ezen Magyar Fordításnak mitsodás a' betűje, és mitsodás formájú a' papirossa. A' *Textus*, olyan jól olvastatható betűkkel nyomtattatott, a' millyenekkel van az említett árkusnak nagyobb része nyomtattatva; azokkal az apró betűkkel pedig, mellyek az árkus' végén látszának, a' *Textus* alatt lévő Jegyzések nyomtattattak. — Az egész Könyv, a' nélkül, hogy tsak egy sor tóldalékot lehetett volna mellé ragasztani, 50 árkusnál valamivel többre ment; és vagyon mellette egy réztáblára mettzett, 's szép fehér író-papirossra nyomott Rajzolat is. Az árra két rénes-

forintra , és 30 krajtzárra határoztatott :
 úgy mindazáltal , hogy a' kik felesleg-való
 nyomtatványokat kívánnak , 's e' végre itt
 Bétsben nállunk jelentik magokat : azoknak
 jutalmasabban fog adattatni.

Sopronban , következő tüzimű Pré-
 dikáttzió nyomtattatott Siefz Kláránál :

„ Papi érdemek , mellyeket Fő Tifzt.
Váldetz István Nemes Szombathelyi Káp-
 talan' Tituláris Kánonokjának , Apostoli
 Proto - Notáriusnak , és Német - Kövesdi
 Helységnek húzamost negyven-nyóltz eszt-
 tendeig lévő Plébánossa' Papságának ötve-
 nedik esztendeje' inneplésekor , Méltóságos
 Győri Püspök *Fengler József* ő Excellen-
 jának jelen-létében hirdetett *Jugovits István*
 Nagy-Czenki Plébános Kis-Asszony' Havá-
 nak 27-dik napján 1793.

Kolosvárról , Sept. első napján. —
 „ Gr. *Bánffi* ő Excellenziaja indul-fel innen
Bétsbe.

Kolosvári Könyvnyomtató és Könyv-
 árrós *Hochmeister Mártonnál* következő
 új , válogatott , és többnyire idő - töltésre
 szentelt könyvekre tehetnek szert az olva-
 sást szeretők :

*Minden Európában , Ásiában , és Af-
 rikában* vóltt , 's mostan virágzó *Vitéz*

Rendeknek (Ordóknak) tüköre, avagy rövid le-írása. Mellyet hiteles Könyvszerzőkből, és bizonyos tudósításokból egybe szedett, és Magyar Nyelven ki-adott Selman Károly. Az árra 90 kr.

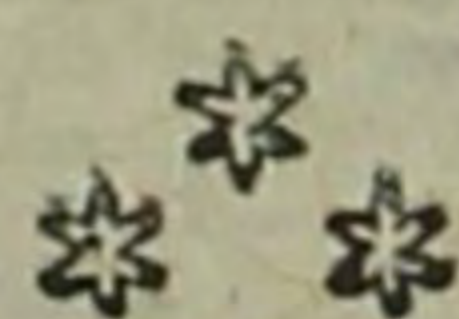
Bárkláj Argenisse. Deákból szabad fordítás K. Boér Sándor által. Az árra 50 krajtzár.

Almanzi. Szomorú Játék. Fordította Selman Károly. Az árra 20 kr.

A' szerentsétlen Szerelmesek, avagy Gróf Comens. Szomorú Darab. Frantziából fordította B. Nalátzi Jósef. Az árra 40 krajtzár.

A' Minister. Érzékeny Játék. Fordít. Selman Károly. Az árra 20 kr.

A' Hassziai Hadi Tiszt Amerikában. Víg Játék. Fordította Selman Károly. Az árra 20 krajtzár.

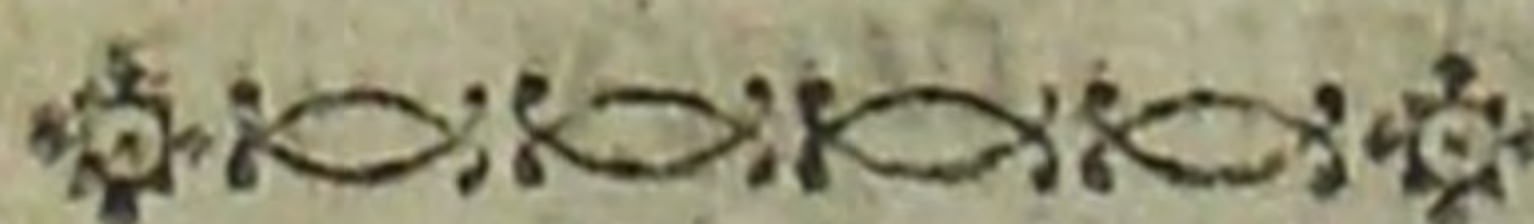

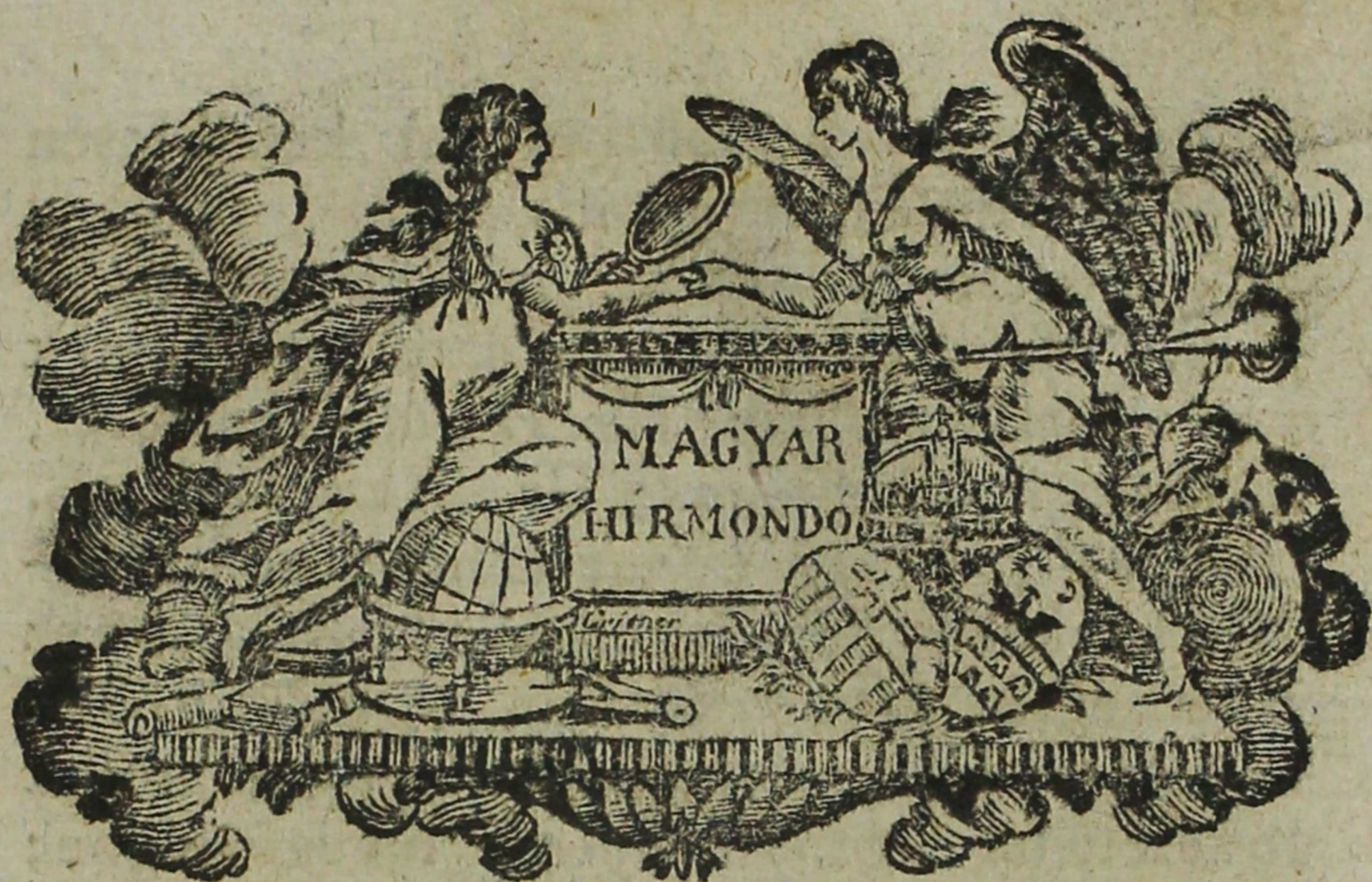
A' Felső - Magyar - Országban lévő Szomolnok - Vidéki Királyi Fő - Bányainspektorátus - és Törvényfszéktől jelentetik minden ezen F. Magyar-Országi Szomolnok-Vidéken bányát műveltető, de nem itt lakó bányász Uraknak: hogy mivel az ő itteni személlyes jelen nem léteke miatt, a' töllök járandó bányász munka-bérek magok idejekben rendesen nem fizetődhetnek, 's Szó-fzóllójok vagy Ügyésszek is a' Törvényfszék

előtt nintsen, következésképpen miattok a' bányászkodás hátráltatik: tehát a' Bányákat tárgyzó 14-dik törvény - tikkely (artikulus) fzerént, ennekutánna minden Bányás Úr, a' ki nem lakik a' maga bányája' vidékében, maga képeben egy Személlyt állíttson - elő, a' ki nem tsak idő-fzakafzonként az ő reája esendő bányaköltséget helyette le-fizesse; hanem ha a' szükség úgy kívánnya, Szószóllója is légyen törvényes dolgaiban. Az ilyen Képviselőjét vagy Bízatosát (Mandatáriussát) pedig kiki az említett Urak között annál bizonyosabban három hónapok alatt meg-nevezze levele által ezen Bánya-fzéknek, mivel ez annakutánna soha többé mellettek egy szót sem téfzen, hanem ha a' bányász-költséget, valamikor kívántatik, meg-hitt Emberjek által le nem fizetteténdik: tehát ezen esetre az ő bányabéli részek le fog tartóztattni, és a' panaszlóknak íteltetni.

Deschan Godfrid mk

Rösler Ferentz János
Titoknok mk.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(35.)
Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 29-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környürlállások.

Weissenburg, túl fekszik a' Rajna-
vizén Alsátziában, *Landau* és *Straßburg*
erős Fran. Városok között — amához (t.
i. *Landauhoz*), és a' Rajna-vizéhez két;
Straßburghoz pedig nyóltz mérttföldnyire.
— Hogy vagy *Straßburg*, vagy *Landau*
felé mehessen Seregünk: szükség vólt előbb
meg-venni a' *Weissenburgi* Lineákat, az az,
el-verní az Ellenséget, *Weissenburg*; és
Lauterburg között készített igen erős sán-
tzaiból.

Hogy annál jobb móddal kezdhessen Gróf *Wurmser*, eggy illy nehéz, és nagy következésű dologhoz: hét kisebb Seregekre osztotta-fel Ármádiáját, mellyeknek vezérléseket bízta: Hg *Waldeck*, *Hotze*, *Jellachich*, *Mészáros*, Gr. *Kavanagh*, B. *Kospoth*, és Hg *Conde* Generálisokra. — Hogy mind a' 7 Sereg egyszerre omolhasson az Ellenségre, Okt. 13-dikán reggeli ötödfél órakor: jelül, három el-pattanó gránátokat lövetett-fel Gr. *Wurmser* a' levegő - égbe; de mivel ezen jeleket nem láthatták volna meg mindenüvé a' Seregek: tehát Okt. 12-dikén, a' Gr. *Wurmser*' zseb-órájához alkalmaztatták mindnyájan a' több Generálisok a' magok zseb - óráikat. Úgy lett: hogy egyszerre támadták-meg mind a' hét Sereg-osztályink a' Frantziákat; és mind sántzai-
kat, mind *Lauterburg*, és *Weissenburg* Városait is el-nyerték töllök, 18 ágyúkkal, ezernél több puskákkal, sok sátorokkal, 62 ágyú-vonó, 's több más lovakkal, és két zászlókkal együtt. Fogságunkba 500 Frantziák estek. Öszveséggel, lehet tenni nyóltz ezerre az Ellenségnek ember-veszteségét.

Részünkről meg - haladja az ezeret, a' sebeseknek ' és el - esteknek száma. Magyar Tisztjeink között el estek: *Palotsay* Fő - Hadnagy az *Erdődy* Huszár Regement-ből; Gróf *Teleky* Fő-Hadnagy, a' *Székely* Huszár Reg. ből; *Raksányi* Fő - Hadnagy

a' *Ferdinánd* Reg. jéből; *Fekete* Al-Hadnagy, az *Oláh* Reg. böl. — Meg-sebesedtek: Gr. *Lázár* Fő-Hadnagy a' *Gyulay* gyalog Reg. jéből; 's Gr. *Draskovits* Al-Hadnagy, az *Erdödy* Huszárok között.

A' Magyar Vitézek között nagyon magasztaltatnak: *Ferdinánd* Fő Hert. Reg. béli Obester *Otskay*, és Májor *Otskay* Urak — a' *Toskána*, vagy *Nádor-Ispány*-Huszárok között: B. *Szentkereszti* Oberstlieutenant; *Ürményi* Fő Stramester; *Rakovszky*; *Blaskovics*; *Bajalics*; *Intzedy*; *Arbanász*; *Bargó*; és *Fulda* Kapitányok; *Rakovszky*; *Borbély*; *Revitzky*; *Csiszár*, *Leopold*; *Egerman*; és *Rausch* Fő Hadnagyk; *Nagy*, *Fruhwirth*, *Szobeck*, és *Bert-hody* Al-Hadnagyk. — Az *Erdödy* Huszárok között: *Piatsek* Oberstlieut; Gr. *Sermage* Kap.; *Kenessey*; *Boldizsár*; *Ötvös* Fő Hadnagyk, *Zarate*, *Bührös* (a' ki másszor *Piros-nak* iratott) *Draskovits*; *Fötter* Alhadnagyk. — A' *Székely*-Huszárok között; *Bora* Oberstlieut. Gr. *Teleky*; és *Burghard* Kapitányok; 's Gr. *Teleky* Fő Hadnagy. — A' *Gyulay* nevet viselő szabad Sereg' Vezére Gr. *Gyulay*.

(Még ezen betses nevekhez többek is fognak járúlni a' jövő postán.)

Mobözsnél felette nagy verekedések voltak Okt. 15-dik és 16 dik napjain, Hg *Koburg*, és a' *Frantziák* között. Ezeknek száma sokkal meg-haladta a' miéinknek

számát: szükségesnek ítélte tehát H. *Koburg*, a' *Sambre* vize jobb partján állott népét is által vonni a' bal-partra. Az ellenség' vesztesége meghaladja a' tiz ezeret; a' mi el-estjeinknek, és sebesseinknek számát mintegy 3 ezerig valónak írja Hg *Koburg*.

Ezen verekedésekben, egy kártásgolyóbis, a' fejét találta Blankenstein Huszár-Oberst. Gr. *Hadik Károlynak*.

Maubeuge (Mobözs) Várában *Tourville* nevezetű Generális volt a' Komendáns, hanem gyanússá lett az ott lévő Nemzet-Gyűlési Biztosok előtt; azért is más tétetett helyébe, nevezetesen Gen. *Chancel*, a' ki *Conde Vára*' meg-vételének alkalmatosságával fogságba esett vala, de vissza-tseréltetett a' Frantziáktól. — A' *Mobözs* alatt lévő Frantzia Tábornak Gen. *Ferrand* a' Vezére, a' ki *Valentzia* Várában viselt volt Kommendánságot, és minekelötte vissza-botsáttatott volna: betsületére fogadta, hogy valameddig e' jelenlévő had tartánd; nem fog fegyvert fogni az eggyesültt Hatalmasságok ellen.

A' Frantzia-Országok ellen eggyesültt több Hatalmasságok nem keveset nyertek az által, hogy a' *Genai* Közönséges-Társaság hozzájuk állott: mert kitsin ugyan ez, de pénzes, és bővölködik eleséggel. Reményli *Genua* — a' mint írják — hogy az eggyesültt Hatalmasságoknak segítségek

által vissza - nyerheti *Korszika* - Szigetét, mellynek birtokától Frantzia Ország által fosztatott vala meg.

A' Spanyolok, és Frantziák igen egy forma szerentsével hadakoznak egymás ellen. A' Frantziák, benn vagynak *Cerdagne* nevezetű Spanyol Grófságban; hasonlóképpen a' Spanyolok is más részről a' *Roussilloni* Fran. Grófságban. A' Frantziák diadalmaskodtak a' Spanyolokon Sept. 17-dikén; a' Spanyolok ismét Sept. 23-dikán a' Frantziákon.

A' Fran. Nemzet-Gyűlésének erőszakos végzésére, sokan fegyvert fogtak *Sabaudia* (*Savoyen*) Tartományában is a' Föld-népe között; azért is Okt. 4-dikén visszavonták magokat Szabaudiából a' Szárdiniai Király' két Sereg-osztályai: de két ágyúnál, 's néhány Embernél többet csak ugyan nem vesztettek.

A' Lord *Howe*' kormányozása alatt lévő Ánglus hajós Seregről azt írták *Londonból* Okt. 11-dikén, hogy kétszer akart tengerre szállani, a' *Tourbayi* ki-kötő helyből; de mind kétszer vissza - tartóztatott, az ellenkező szelek által.

Tulon felett el foglaltak vala egy hegyet a' Frantzia Pátrioták: de Okt. 2-dikán el verték őket onnan, az eggyesültt Ánglus, Spanyol, Nápolyi, és Pedemonziumi Seregek.

A' *Touloni* Jákobinusok' sorsát midőn meg - hallotta volna a' Nemzet - Gyűlése: tüstént azt végezte Okt. 8-dikán, hogy bé ne szabad legyen vinni azontúl Frantzia-Országba semminémű portékát, melly a' *Nagy-Britanniai* Király' Tartományjaiban készült. — A' melly Vámos vagy Harmintzados bé engedi vinni ezeket a' Fran. Köz. Társaságba: 20 éltendeig fogja viselni a' vasat, nem-különben a' ki azokat árúllyá, valamint végre az is, a' ki nyomtatott jelentést téfzen azok eránt közönségessé. A' ki ezen végzésnek ki - hirdetése után, olly tudósítást mérélzelne ki-ragasztani a' maga magazínja' ajtajára, hogy ő - nálla ánglus portékák találtatnak: mindjárt el kell fogatni, mint gyanúst.

Midőn azt is meg-értette volna a' N. Gyűlése, hogy az ő tulajdon kebelebeli Kommisszáriusok is erőszakot szenvedtek légyen *Toulonban* az Ánglusoktól: ennek hallására nem tsak meg-újjította ismét azt az egyszer vissza - szopott rendelkezését, hogy minden *Nagy - Britanniai* Alattvalóknak jószágaik, valamellyek a' *Frantzia* Közöns. Társaság' birtokában találtatnak, foglaltassanak-el a' Fran. Nemzet' számára; hanem még azt is végezte, hogy fogattassanak-el a' Fran. birtokokban minden N. Britanniai Alattvalók; és a' melly Frantzia arra vetné a' fejét, hogy magánál valamelly N. Brit.

személyt, vagy jószágot lappangtatna: tiz esztendőig vason tartassék.

Lyon Városa eránt, következő tikkelyekből álló végzést hozott a' N. Gy. Okt. 12-dikén:

1) Öt Nemzet-Gyűlési Tagokból álló rendkívülvaló Kommisszió állittatik fel, mellynek kötelessége lesz, hogy a' *Tuloni* Kontrarevolutziónistákat idő-haladék nélkül katonai módra meg-büntettesse.

2) El kell szedetni a' fegyvereket *Tulon* Városa' lakossaitól, 's tüstént ki-kell olztatni a' Közönséges Társaság' oltalmazói között. Egy részt azoknak a' *Tuloni* Pátriótáknak kell adatni, kiket a' gazdagok, és Kontrarevolutziónisták el-nyomtak.

3) El kell pusztittatni *Lyon* Városát. Minden épületeket, mellyekben a' gazdagok laktak földig le kell rontatni. Ne maradjon még semmi is egyéb; hanem tsak a' szegények, 's a' meg-öletett, vagy számkivetett Pátrióták' Házaik, és azok az alkotványok, mellyekben, folyt a' szorgalmatos kézi-munka, gyakoroltatott az emberiség, és virágzott a' közönséges tanítás.

4) A' *Lyon* nevezetet, ki kell törölni, a' Közönséges Társaság' Városainak laistromából, és a' meg-maradandó Házaknak *Ville affranchie* (Meg-szabadított Város) nevet kell adni.

5) *Lyon*' romlásai felett, egy oszlopot kell emelni illy fel-irással: „*Lyon, ha*

dat indított a' Szabadság ellen. Lyon nints többé. Az egy, és meg - oszolhatatlan Köz. Társaság' második esztendeje, első hónapjának 18-dik napján " hogy ezen oszlopról áthassa a' Maradék, mit vétettek a' Rojalisták, 's mint büntetődtek meg.

6) Számba kell vétetni a' Tuloni gazdagoknak, és Kontrarevoluzionistáknak minden jószágait.

Elegyes Tudósítások.

A' Stokholmi leg - nagyobb tekintetű Polgárok között némellyeket, úgy adott-fel valamelly Gerner nevű Politzáj-szolga, mint Jákobinusokat. Nem igaznak talál-tatván ezen Embernek a' beszéde, tartozott az általa bé-vádolt személyeket közönségesen meg-követni az Udvari Törvényszék előtt Okt. 4. dikén.

Egy Konstantinápolyi tudósítás szerént, melly költ Sept. 8-dikán, olly ígéretet tett az oda való Népnak a' Kormányfő, hogy közönséges élés - házakat fog fel-állíttatni, és ezen ígérete által eleit vette minden kedvetlen következtéseknek, mellyeket okozhatott volna az ehes Nép' békételen-kedése.

Prussziai zászlót akart fel - tétetni a' Dantzigi hajókkal az az Admirális (hajós Kormányfő), melly Dantiscum (Dantzig) Városában állíttatott-fel; de hogy ennek a' híre fülibe ment a' Prussziai Királynak: éppen nem hagyta helyben, 's tökéletes

szabadságokban hagyta a' *Dantzigiaknak*, hogy ennekutánna is meg-tarthatják előbeni zászlójaikat; 's egyfzersmind értékre adatta, hogy a' melly szövetséget kötött *Dantzig Városa*, a' kereskedés eránt *Angliával*: azt, egészen meg-erössítette ő Felsége.

Frantzia Ország.

A' ki, maga járt is ez előtt *Párisban*, 's meg-szerzette annak helyes ábrázolását, és le-írását (*Topographáját*); most ha olvassa az oda való történeteket, 's nints új, sőt újjabb 's leg-újjabb *Topographia* a' kezében: tsak annyit segíthet ő rajta a' képzelődés, valamint máson, a' ki soha se látta *Párist*, se magát, se pedig annak le-rajzolt képét. Mert mindúntalan változnak a' *Város*' részeinek, 's épületeinek nevezetjeik. A' melly *Város-fzakasz* p. o. 1792-dik esztendő' *szakaszának* neveztetett eggy ideig: már most az, *Pelletier*' *szakaszának* hivattatik; — a' *Mail*' *szektzioja* (*szakasza*), *Tell Vilhelm*' *szakaszának*; a' *Luxemburg-fzakasza*, *Mutzius Sztzevo-láénak*; a' veres kereszté, veres sipkáénak 's a' t.

Cartésiusnak nem tsak hóltt teste vitetett a' *Pántheonba*, hanem azon *Képfzlopa* is, melly annakelőtte a' *Régiségek-tárjában* tartatott. Egy *Tagja* a' *Nemzet-Gyűlésének*, kommandálta, hogy néhai *Cameracumi* (*Cambray*) tudós *Püspök*

Fenelon' kép - oszlopát is jó volna a' Pántheonba vitetni ; de *Bazire* nevű Tag, érdemetlennek ítélte ezen tiszteességre *Fenelont*, azon okból, mivel hízeltkedő hangon írta legyen *Telemachus* nevezetű munkáját. Az állott - meg, a' mit *Bazire* mondott.

Az idő - számlálásnak új módja — mellyet a' tudományi dolgokra ügyelő Deputátióznak *Romme* nevű Tagja terjesztett a' N. Gyűlése eleibe — helybe hagyattott egyébaránt, hanem tsupán a' különb-különbféle idő - szakaszoknak nevezetjeik eránt lett változtatás. Valamint az esztendő' 12 hónapjait, úgy a' hónapnak 3 szakaszait vagy tizedjeit, nem különben a' hónap-tizednek tíz szakaszait, avagy napjait, és a' napnak is hasonlóképpen tíz szakaszait, vagy óráit nem ítélte a' Gyűlés szükségesnek más névvel meg - különböztetni egymástól, hanem tsak a' rendes számlálás által: — *első*, *második*, *harmadik* 's a' t. Így p. o. a' melly nap mi nálunk 1793-dik esztendő' 9-dik Októberének mondatik, az Frantzia Országban, a' Respublika' második esztendeje' első hónapjának 18-dik napja vólt: mivelhogy 1792-dik esztendőben Sep. 22-dikén kezdődött a' Fran. Respublika. — Nyúgodalom - nap, 3 lesz egy hónapban, tudni ill. az utolsó napja minden hónap-tizedeknek, az az: tizedik, huszadik, és harmintzadik napja a' hónapnak. Minden

hónap-tizedben két nap, az az, az ötödik, és tizedik nap, rendeltetett arra a' végre, hogy a' kik a' N. Gyűlésével akarnak valamit közölni, közölhessék azon napokon. — A' Nemzet-Gyűlés' Elölülője, és Titoknokja, változnak minden hónapban, az első és 16-dik napon. — Minden négy esztendő' köze, egy szóval *Franciade* (*Francias*) nak neveztetik; valamint hajdan a' Görögöknél *Olympiade* (*Olympias*) nak hivattatott; — és valamint minden *Olympias*nak el-tölttével *Olympiai* játékokat tartottak a' Görögök; úgy minden *Franciast* közönséges polgári-innepek fejeznek-bé. — — A' tudományi dolgokra ügyelő Deputátciónak meg-parantsoltatott, hogy iktassa belé az új Kalendáriumba a' derék, és nagy Emberek' neveiket; készítsen annakutánna egy út-mutató oktatást hozzá, és ezzel együtt nyomtattassa - ki különbkülönbféle formákban.

Ezen új módja az idő - számlálásnak, már egészen fel-állott; és ehez képest, az órák' szám - mntató táblájaik is meg-másíttattak.

Azok a' Nemzet-Gyűlési Tagok, kikről olly végzés hozatott Okt. 3-dikán a' N. Gyűlésében, hogy adattassanak - által a' Revol. Törvényfzéknek, egy mentő - írást küldöttek a' N. Gyűléséhez, a' mellyet el kezdett ugyan olvasni a' Prézes; de tsak ennyit olvashatott-el belöle: „Nép' képét

viselő tiszti Társaink! Jelentik az Alólírtak, a' kik N. Gyűlési Végzésnek ereje szerént tétettek árestomba, hogy ők soha se esküdtenek - öszve a' Haza ellen.“ — — Mindjárt ekkor sok Tagok fel - kiáltottak egyszerre: Haggyuk-el — úgymondának — azt, 's lássunk dolgunkhoz.

Roberspierre fel-kelt, 's ezt mondotta: „Ezeknek (a' rabokká lett Deputátusoknak) meg-ítélésében, ne hajtsanak a' Birák valamelly írásbéli bizonyságokra, mellyek talán menttségekre szolgálhatnának azoknak: mert ellenkezőt tanúltunk tapasztalásból, a' Revoluzio' kezdetétől fogva.“

Isnard is eggy ezen szerentsétlen Tagok között, kiknek még tsak az se engedtettemeg, hogy menthessék magokat. A' 3-dik Oktoberi végzés előtt, régen árestombban kellett volna már néki ülni, egy más előbbeni végzés szerént; de ő is láthatatlanná tette magát, mint némelly más hasonló sorsú Kollégái. Sept. 30-dikán kerítette magát szegény feje a' keleptzébe: mert véletlenül egy Jákobinusra bukkant. Ez a' Jákobinus így beszéllte-el *Isnard*dal való történetét nagy ditsekedve, a' Jákobinusoknak 30-dik Septemberi Ülésében: — „A' mint mentem Sz. *Honorius*-útszájában, szem - közbe jö velem *Isnard*. Szemére ütötte a' kalapját, hogy meg ne esmerjem; de én azért reá esmértem, 's tüstént el is fogattam, és árestomba vitettem.“

Néhai Minister *Garat* el - fogattatott Párisban, és az *Abbaye* nevű tömlőtze záratott; de négy napokig tartott fogsága után ismét szabadon bocsátatott.

A' Nemzet - Gyűlésének kívánsága szerént, olly rendelést adott ki a' Párisi Magistrátus Oktob. 4-dikén, a' rossz életű fejer - személlyekre nézve, hogy ha az útszákon, piatzokon, vagy közönséges séítáló helyeken magok-árulásában tapasztaltatnak: azonnal el - fogattassanak, 's a' fenyíték-házba vitessenek.

Tizedik Oktoberi Ülésében a' Nemzet-Gyűlésének, hosszas beszédet tartott *St Just* nevű Tag, Frantzia-Országának belső állapotjáról, 's egy végzést terjesztett a' N. Gyűlése eleibe, melly tüstént meg is állíttatott. Ezen végzésnek több tikkelyei közül valók e' következők is: 1.) A' melly Városokban háborgás vevődik észre, mindjárt katonai őrizetet kell oda küldeni, és ezen őrizet a' gazdagok' költségén fog tartatni. 2.) Egy Törvényfzék állíttasson fel annak meg - vizsgálására, mit bírtak a' revolutzio előtt, 's mit bírnak most mind azok, a' kik közönséges hivatalokat visel-tenek.

Zsidó Anekdota.

Az *Avignoni* (*Avenioni*) Zsidók, soká hányták vetették rajta az eszeket: mi módon szabadíthassák-meg leg-bátorságosabban a' magok *Mammonjokat* a' N.

Gyűlése' végzésétől. Utóllýára azt találták ki, hogy mivel úgy is különös temetkező-helyek vagyon: jó lesz ollykor ollykor meg-tölteni arannyal 's ezüsttel eggy egy koporsót, 's halott' képeben el-tenni a' föld' gyomrába; honnan idő' járttával ismét újj életre hozhassák kedves, és mindenkor eleven emlékezetben maradandó halottjait. Nehány drága koporsójokkal szerentsések voltak, hanem egykor igen nehéznek látta a' Nép a' zsidó koporsót; minek-okáért meg-állította a' halottas gyülekezetet, fel-nyittatta a' koporsót: 's hát a' hóltt test helyett, egy rakás pénz feküdt benne, mellynek alkalmasabb helyét ítélte a' pénz-verő házban, mint a' temetőben. A' már el-temetett hasonló koporsókat sem engedte tovább senyvedni a' földben; hanem ki-ásatta, 's küldötte azokat is a' pénz-verő házba.

Magyar Ország.

Nagy-Betskerekről, Okt. 8-dikán. ~

„Meg-érdemli, úgy ítélem, a' közönségessétételt egy dolog, a' melly Sept. 7-dikén történe itten. T. i. Városunk' Magistrátusa előtt pert folytatott *Zettini Brutus* nevű, gyapjúval kereskedő, *Bétsi* lakos Görög Ifjú, eggy ide - való hanyatlott idejű, 's szerentséjű Kereskedővel az eránt, hogy az öreg Embernek egynéhány ezer forintokat adogatott gyapjú-vásárlásra, kontraktus mellett; 's az Öreg, midön most

számot akart adni: ezer száz forintnál
 többel találtatott adósnak. Azt állította ez
 ugyan egész lelkéből, bár mint szoríttatott is,
 hogy ő mind gyapjába tette az által - vett
 pénzt; de meg nem tudta mutatni. Minek-
 utánna két nap rostáltatott volna ezen
 dolog, és harmadik nap is tsak azon a'
 nyomon láttatott menni: félre szólítja
 egyszer *Zettini* Úr a' maga Prokátorát,
 különös szobába, a' honnan, kevés ideig
 tartott magános beszéllgetések után, ismét
 vissza-ment a' Magistrátus' tanátskozó szo-
 bájába, 's így szólott a' Tanátsbéli Urak-
 hoz: „Uraim! soha se vesződjenek többé
 a' fenn - forgó dologgal. Én, ennek az
 Embernek — mutatván az Öregre — el-
 engedem a' rajta lévő keresetemet egészen;
 részzerént azért, mivel úgy látom minden
 környülállásokból, hogy ő nem hamis-
 lelkűködött, hanem mások tsalták - meg
 őtet; részzerént pedig azért, mivel, ha
 szintén a' Törvénytörő'ség' ítélete szerént is,
 kívánhatnám majd tőle, hogy fizesse - le
 nékem, a' mivel adósommá maradt: hogy'
 tegyek ilyen szegény öreg Embert még
 nyomorulttabbá? “ — Okossággal egybe-
 köttetett nagy - szívűségét *Zettini* Úrnak,
 érdeme szerént meg-dítsérte Magistrátusunk;
 az öreg Al-peres pedig, mivel nem talált
 szókat, mellyekkel meg - hálálhassa az
 erántta bizonyított nagy kegyelmességet:
 nyakába esett könnyörülő szívű Fel-peresé-
 nek, 's meg-tsókolta azt. “

B é t s.

Három napokkal ez előtt indult innen egy Kurir, 's vitte a' M. Therésia-Rendje' nagy keresztjét, Gr. *Wurmser*' számára, egy szép ki-fejezésű levéllel együtt; Hg *Waldeck*nek is vitte az említett Rend' közép-szerű keresztjét (Comandeurskreutz); *Mészáros*, és *Hotze* Generálisainknak pedig ugyan-azon Rend' kis keresztjeit — nagy vitézségeknék jutalmaúl.

Gorupp Májor, a' ki Flügel-Adjutántságot viselt eddig Gr. *Wurmser* mellett, Obestlieutenántságra, és Generál-Adjutántságra emeltetett; helyébe Flügel-Adjutántá lett, és egyfzersmind *Wurmser*-Hulzár-Kapitányságból Májorságra lépett *Ettingshausen* Úr; Gr. *Gallenberg* Fő-Hadnagy pedig, a' ki első örvendetes Postája vala a' *Weissenburgi* Lineák' meg-vételének, már most második Kapitány.

* * * * *

Az újjabb *Nápolyi* (*Neápolisi*) Tudósítások szerént, ki kell Nápoly - Országból takarodni átallyában minden Frantziáknak, és meg nem engedtetik többé nékiek sem-minémű szin alatt az odavaló vissza-menetel, mind azért, hogy egész bátorságba tétessék az Ország, a' Frantzia Jákobinusok ellen; mind pedig, hogy a' Nép' szájából is kivétessék az a' panasz, hogy eddig a' Frantziák vették-ki a' kenyeret a' szájából.

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDLMÉVEL.

(36.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
(Novembernek) első napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

Wurmser Vezérünk' Seregebéli Magyar
Tiszt Úr, következő betses levelét uta-
sította hozzánk *Fortlouis* Frantzia Vár
mellől (*Alsó - Alsátziából*), Októbernek
20-dikán: — „Tizenötödik Októberben
kezdtém levelem' írásához, 's ma, úgymint
20-dik Októberben végzém azt. A' míg
kélzen lehettem velle, többször lármáz-
tattunk-fel tizszernél. — Most a' dologra:
Minekutánna a' Ns *Székely* lovas Regement

ki-pihente volna magát, hosszas útazása után: parantsolatot vett Okt. 12-dikén, hogy magát további mozgásba tévén, sietve indullyon Elő - Austriából (Forderesztterraikból) a' *Durlachi* Márkgráfságban fekvő *Rostadt* (*Rastadt*) Város' környékére; a' minthogy el is érkezett a' fenn-írt napon *Bittelsdorf* nevű faluhoz, melly a' Rajna' partján fekszik, és ott magát Hg *Waldeck*' Sereg-ősztályaának két tsapatjaival (Colonjaival) egybe kaptsolta. E' meglévén, rendelést tett Hg *Waldeck*, hogy a' Rajnán egész hamarsággal hid állíttasson fel, a' melly, sok ágyúzások és puskázasok között kélzen is lett Okt. 13-dikán délelőtt. — A' török köntösben lévő *Szalezaner* (*Sereffanus*) szabad Seregünknek egy része nem várhatta, hogy meg-készüllyön a' hid, hanem apró hajókba ült, 's alább, mint a' hol dolgoztak Hidasaink, általvezett a' Rajnán, 's ki-ugrándozván vakmerő bátorsággal a' hajókból, nagy kurjongatások között rohant a' parton puskázott 's ágyúzott Frantziákra, el-mozdította őket helyekből; 's mind addig tartóztatta, míg *Ferdinánd* Fő-Hertzeg' gyalog Regementjének 3 Batalionjai is által-menvén a' hidon, egyesíthették velle magokat. Ezen egyesült két rendbéli Vitézeink derekassan dolgoztak ugyan az Ellenség ellen, de még is erőt nem vehettenek rajta: mivel ez jól tudta minden zegét zugát azon erdő-

nek, melly a' Rajna' bal partján két órányi járó földre terjed: azért is a' fel 's alá való bújkálás által könnyen segíthetett magán, míg nem végre rajta hajtottak a' Nemes *Székely* lovas Regementnek Oberster - és Oberstlieutenánt-Ofztálya is. — Fejeiken gondolván ezen próbált Vitézeink a' török háborúban nyertt borostyán - ágaikat, az erdőkből is ki-verték a' Frantziákat, 's a' *Szeltz*-vizének szorították, mellybe ezek között többen belé vesztek 150-nél, úgy hogy még más nap is fogdosták Katonáink a' vizen lebegő kokárdos kalapokat, és szigonyokkal rángatták-ki a' vizből a' holttesteket. A' melly Frantziák által - evezhettek apró hajókon a' *Szeltz*-vizén: még ez által nem nyertek bátorságot vitéz Népünk ellen, sőt ki se pihenhettek magokat: mert a' *Székely*-Huszárzág neki lovaglott a' *Szeltz*-vizének is, 's a' *Ferdinánd*' Gyalogjait részfzerént lovaira fel-vévén, részfzerént lovaiknak farkaikhoz kapaszkodtatván, szersénssén által - úsztatott, 's *Szeltz* falun túl jó 1 órányi járó földre nyomta az Ellenséget. Gyalogjaink *Szeltzet* meg-gyújtották, 's kirablották. — Míg az Avantgárdánk (Elő-Seregünk) így vissza - verte az Ellenséget: az alatt által - takarodott a' Rajnán egész Serege Hg *Waldeck*nek, 's a' *Szeltz*-vizén hidat kezdtek fel - állítani Pontonirjaink, melly a' míg el - készült: egy tsapatja a' Seregnek *Fortlouis*, a' másik pedig *Lauter*-

burg felé terjesztetett-ki. A' *Fortlouis* felől izandékozott Ellenségnek fenn-tartóztatására mellzebb el-küldetett a' tsapattól előre Székely-Hufzár-Kapitány B. *Szentkerefzi*, a' ki, valamint a' török háborúban is sok jeles tselekedetei által tette vala már magát nevezetessé: úgy itt is a' reá bizott dologban vitézül el-járt. Minekutánna el-kelzült a' hid, által-izállott azon mind a' két tsapat, magának Hg *Waldecknek* helyes rendelései fzerent, Gen. Gr. *Keglevits*, Német-Birod. Gen. *Fürstenberg*, és Székely-Hufzár-Fő-Strásamester *Dániel* igazgatások alatt. — Az Ellenség, öfzveséggel vesztett mintegy két izázig való embert. Részünkről: a' Székely-Hufzárok között 3 Közember esett-el, 's öt kapott sebet. A' Ferdinánd' Gyalogjai között, két Tiszt esett sebbe. — Mind-öfzve 124-re számláltatnak, a' kik réllzerént el-estek, réllzerént meg-sebesítettek a' Ferdinánd' Regementjéből, 's a' izabad Seregből, mellynek vitézi tüze tsak nem le-írhatatlan. — Székely-Hufzárjaink el-fogták a' Frantzia Generális' lovait, és bagázsias szekereit, a' mellyeken két Alz-fzonyok, és a' Generálisnak meg-sebesített Fia is rabságunkba estek.

Gróf *Wurmser*, bizonyos lévén már előre a' felől, hogy Hg *Waldeck* Okt. 13-dikán által-izáll a' Rajna-vizén: meg is támadta az nap reggeli ötödfél órakor a' *Weissenburgi* Lineákat, mellyeknek szeren-

tsés meg-vételeket nagyon segítette, hogy meg-tudta az Ellenség, Hg *Waldeck*nek Álzátziában való létét, és hogy *Lauterburg* felé a' hátára igyekszik néki.

Okt. 14-dikén hírt vett Hg *Waldeck* Gr. *Wurmser*től, a' *Veissenburgi* Lineának meg-vétele eránt; 's egyszersmind a' hír mellett olly parantsolatot is, hogy Népét *Fortlouis* felé indíttsa, és a' Gen. *Jellatsits*' kormányozása alatt lévő Sereg-*osztálya*al egyesíttse: melly meg is lett. A' *Székely* Huszár-Regementet, *osztályok* szerént, előtte indította Hg *Waldeck* több Seregének. Meg-értvén a' Hertzeg, hogy útjában *Benheim* nevű faluban két Kompánia Fran. Gyalogság tartózkodik 30 Lovasokkal együtt: parantsolatot adott *Székely* Huszár-Kapitány *Székely Antal*nak, hogy nyomúllyen előre *Benheim*ba, fél Svadronjával. A' 30 Fran. Lovasokat tsak hamar szellyel verette *Székely* Kapitány, mellyet látván a' Fran. Gyalogság, egy bokros, posványos helyre vette, 's ott jó rendbe helyhette magát. Ennek szemlélésére, *Székely* Kapitány el-küldi *Teleky* Főhadnagyot, hogy kerüllye-meg a' Fran. Gyalogokat; maga pedig előlről hajtott nekik, izületett-katona *Székelyeivel*, kik is nem gondolván a' bokros akadályokkal, nem tsak meg-rutamtatták az Ellenséget, hanem a' Vezért is le-vágták belölle, 's hat más Tiszteket, és 90 Közembereket; tizet pedig

el-fogtak. — Nem győzvén az Ellenség kemény tüzelésével is magát óltalmazni, a' lapos, és posványos részre vette-vissza szaladását; de kerüléssel ismét utól-érték Lovassaink, 's valami örvenig valót újra le-aprítottak közöttük. A' Nemes Székely-Regementnek, ezen szerentsés ütközetből származott örömét tsak a' tsorbította-meg, hogy *Teleky Főhadnagy* — kit a' Regementbéli Tisztek, mint derék Vitézt, és jó szívű Barátjokat; 's gyermekeire nézve, mint példás jóságú édes Atyát különösen szerettenek — veszedelmes sebet kapott a' nyakán. Sebbe esett *Simon Strásamester* is, és két Közember. Ló három esett-el, és hat kapott sebet. A' Vezér-Kapitány alatt el-lövetett a' leg-jobb paripája, de vitéz Katonái által leg-ottan egy nyert lóra ültettetett. *Simon Strásamester*, 3 sebbe lett eséséig, kiváltképpenvaló módon meg-különböztette magát; úgy nem-különböben *Adorján Antal*, *Fülep Pál*, és *Incze János* Közemberek is.

Okt. 15-dikén, a' *Fortlouis* felé való faluk, egész *Resvo* faluig el-foglaltattak. A' Lakosok mindenütt fejer gyólts-darabokat függesztenek - ki, fekete pántlikákkal egygyütt a' tornyokból, 's még házaikból is, kívánván ezen külső jel által, Királyok' halálán való szomorúságokat, és új Király eránt való békességes kívánságokat nyilvánvalóvá tenni. A' Huszárok mindenütt in-

gyen kapnak ételt 's bort; minden falu azt akarná, hogy Huszár legyen benne. — *Fortlouis*ből ki-ízüledett ezen a' napon a' *Frantzia* Katonaság falukra, hogy eleséget takaríttson-bé a' *Városba*; Huszárink felé is kezdett nyomulni, mellyet észre-vévén *Dániel* Szék. Fő Strásam., leg-ottan előre nyomult *Osztálya*val, 's jobbra az ország-útja mellé rendelte *Simény* Kapitány' Svadronjának fél szárnyát, *Györffi* Kapitány' vezérlése alatt; balra pedig, a' tsináltt út mellé *Báró Szentkerefzti*, és *Simény* Kapitányokat, fél fél Svadronnal, kik is nagy ágyúzás alatt fedezték a' bal szárnyat. Így nyomulván elébb - elébb, és *Resvo* Falu' végéig érkezvén, *Dániel* Fő Strásamestertől parantsolatot vett *Czirjék* Főhadnagy, hogy hajtana - ki *Resvoból* a' *Frantziákat*, ki is azonnal nekik ugratott ezeknek a' magatzúgjával (tsomójával), 's meg-fordítván, és keresztül üzvén őket a' Falun, egynehányat el - ejtett mind magok, mind a' lovaik között.

Okt. 17-dikén, el-rendeltetett *Vurmser* lovas szabad Seregétől *Szentes* Hadnagy, hogy járjon végére, mennyire húzta magát az Ellenség. A' szabad Seregbélieken vagy Frájpártistákon kívül, néhány Székely-Huszárokat is vett maga mellé a' megnevezett Tiszt Hazánkfia, és *Drusenheim* felé indult, a' hol is éjtszakának idején öszve-kapott az elől - vigyázott *Frantzia*

Lovasokkal; 's minekutánna egy Székely lovas Káplár, és *Bogáts* nevű Székely Közember, le-tsaptak volna kettőt a' Fran. Lovasok közül: úgy tért - vissza *Szentes* Hadnagy a' jelentéssel. — Székely-Huszár Kapitány *Györffi*, a' ki már hatodik háborúban vagyon most, és sok *Potentátoknál* (Hatalmasságoknál) szolgált, előre-járván, igen hasznos recognoscirozásokat (vizsgálódásokat) tett.

Okt. 18-dikán, Hg *Waldeck*, Seregének egy részét *Fortlouis* Vára' meg-vételére hagyta; maga pedig a' más részt *Drusenheim*nek vitte; 's bár mint tüzeltek is a' Frantziák mind puskákból, mind ágyúkból; még is keresztül verte őket *Drusenheim*on, 's annyira el-nyomta *Straßburg* felé, hogy már Gróf *Vurmser*rel egybekaptsolhatta magát: és így *Fortlouis*nak, mindenfelől el lévén vágva az útja, derekassan készül ellene az ostrom. Székely lovas Hadnagy *Bodola*, egészen a' sántza alá bé-vizsgálódván bal felől *Fortlouis*nak, az ehez vezető utakat ki-kereste.

(*Fortlouis*, a' Rajna' partján fekszik, *Straßburghoz* négy mértföldnyire. — *Szeltz* Falu, mellyről oda fenn vala emlékezet, hasonlóképpen a' Rajna' partján fekszik, *Lauterburg* és *Fortlouis* között, mindenikhez eggy egy mértföldnyire.)

Utól-írás. — Borzadás nélkül nem lehetett azt olvasni, hogy szabad Seregünk.

ből egy Seressánust fel-feszítettek elevenen egy fára a' Frantziák; de még több az, a' mit én írok, és főképpen azért közlök, mivelhogy az efféle történetek el-múlhatatlanúl meg-kívántatnak annak a' tudomány-nak tökéletesítésére, mellyet méltán első tudománynak lehet tartani, t. i. az emberi természetről való tudományt. A' történet ez: *Hagenau* felől jöven egynehány szeren-tsétlen Kaputzinusok, által akartak szaba-dúlni éjjel a' Rajnán; de némelly pátriota Frantziák által meg-sejtetvén, kénytelenek voltak előbb ki-adni, a' mi pénz volt náluk, melly ment száz luidórra; annakutánna elő-rántatott egy közzülök, 's elevenen meg-nyúzatott. A' míg ezen pogányság történt: az alatt a' több nyomorúltt Szerzetesek bé-bújtak a' Rajna-vizébe, úgy hogy tsak fél fejek vólt-ki a' vizből; de észre-vévén őket hóld - világnál a' Párioták, szigonyokat verdestek a' fejeikbe: úgy vészítették - el őket.

Wurmser Vezérünktől, Október 22-dik napján *Brumpt* Városából indíttatott tudósításnak ide megy-ki a' summája:

„Minekutánna *Hagenau* Városától is el-verte volna az Ellenséget Gr: *Wurmser*: leg-ottan *Mészáros* Generálist, elől-járó Seregünkkel, azok ellen a' Frantziák ellen küldötte, a' kik *Brumpt* Városánál tanyáz-tak, melly Város két mérttfölddel esik *Straßburg* Városán alól, túl a' Rajnán egy

mérttföldnyire. — Okt. 18-dik napján neki hajtott *Mészáros* Generális' Népének a' Frantziáság, 's több órákig irtóztató módra ágyúzott ellene; de semmire se mehetett, sőt a' *Toskána*, 's *Erdődy*-Huszárok', és a' Tsáfzár' Dragonyossainak vitézségek által vissza-nyomattatott, 's egy 8 fontos golyóbisú ágyút is vesztett: pedig mintegy 45 ezer emberből állott, és így sokkal meghaladta a' miéink' számát; ugyan-azért ezen vissza-verettetéséről az Ellenségnek, azt írja a' Ts. Kir. Fő Hadi-Tanáts által ki-adott Tudósítás, hogy tetézi az, *Mészáros* Generálisnak már olly sokszor, és olly különösen ki-tündöklött érdemeit, 's új ditsőségére szolgál a' mi derék Seregeinknek. — Részünkről, 31-en estek-el. Ezeknek száma között való egy Zászló-vivő (Estandarteführer), a' kit úgy talált egy ágyú-golyóbis, hogy zászlóstól együtt széllyel-zúzta. Lovunk 56 hullott-el. — Sebbe estek: *Gyulay*-Reg. béli Főhadnagy *Haas*, és még két más Tisztjeink, 's 127 Közembereink; lovunk pedig 58. — Frantziák, 150-en maradtak halva a' tsatapiatzon. Nyertek Vitézeink az Ellenségtől 9 ágyú-vonó, és 26 lovas Katona alá való lovakat; el-fogtak között 42 Közembert, és két Kommisszáriusokat, a' kik között egyik *Velmense* nevű Generális. — Hg *Waldeck*, ugyan ezen a' napon által-verte a' Frantziákat a' *Motter*-vizén, 's nagy

segítségére volt azzal Gen. *Liechtenberg*nek, a' ki *Drusenheim* kerített Városát (melly fekszik a' Rajna' partján) meg-vette. Első volt *Haindel* Székely - Hufzár Főhadnagy, a' ki Fő Hertzeg *Ferdinánd*' Regementjébéli *Jamais* Hadnaggal bé-rontott a' Városba. Az Ellenség szaladt, a' mint szaladhatott, *Straszburg* felé. Meg állott *Offendorfnál*, a' hol 17 ezer Frantziák ágyúztak Hertzeg *Valdek* ellen; de innen is tovább verettek, 's 60-an közzülök le is vágattak. E' tájjon mintegy 400-ig való veszteségek volt mind öszve a' Frantziáknak. Részünkről 9 ember esett-el, 's 27 ló; 29 ember sebet kapott, és 25 ló. Seregeinknek elől álló Őrizetei, nem voltak már tovább, Okt. 22-dikén, *Straszburghoz* 3 fertálynál.

Koburg Hertzeg' Ármádiájától.

Okt. 15-dik napján fel-kerekedett hat ezer Frantziaság, 's ellene indúlt Gróf *Benyovszky* F. M. L. tunknak, a' ki *Mau-beuge* (*Mobözs*) Fran. Várnak egy részét tartotta bé-kerítve. De meg-előzte őket Gr. *Benyovszky*, 's vissza-nyomta; el is vett tőlök két ágyúkat. — Más nap (Okt. 16-dikán) újra fzerentsét próbáltak a' Frantziák; de *Pesler* Májor, a' *Latour-Drago*-nyossaival; 's *Rakovszky* Kapitány, egy Batalionjával a' *Splényi*' gyalog Regement-jének vitézül nekik estek, mintegy 500at közzülök résszerént le - sóztak, résszerént

sebbe ejtettek; 35t pedig el-fogtak. Vettek el töllök 9 ágyúkat, 11 munitziós, 6 gránátot vivő, 's egy puskaporos szekereket; egy hordó pálinkát, két üres szekeret, és egy zászlót.

Azon Frantzia Seregnél, mellyel Okt. 15-dikén, és 16-dik napjain verekedett H. *Koburg*, tsak föld népe, közel negyven ezerig való vólt. Ezen Seregnek mostani Vezére — *Jourdan* — egy igen tüzes kegyetlen még tsak 24 esztendőös Ifjú ember. 23-dik Oktoberi tudósítása szerént H. *Koburnak*, nem lehetett ki venni az ellenségnek mozgásaiból: mit akar? A' múltt héten, olly parantsolatott vitt F. Urunktól egy Kurir H. *Koburghoz*; hogy haladék nélkül rajta mennyen *Jourdanon*.

Egyenessen *Livornóból* írták Okt. 12-dikén, hogy a' *Nagy - Hetruriai*, vagy *Toskánai* Hertzeg ki-adta az útat az ott vólt Frantzia Követnek, 's Konzúlnak, és a' Követ el is ment már akkor a' fő Városból *Florentziából*; a' néhai Frantzia Konzul ott vólt még ugyan Okt. 12-dikén, de tsak úgy, mint magános személly, 's tsupán azért tartózkodott, hogy jó móddal hozzá készíthesse magát az úthoz, mint-hogy nagyon öreg Ember. — Hogy pedig a' Frantzia-Országban lévő *Nagy-Hetruriai* Követnek, és Konzuloknak valamelly bántódások ne legyen: addig, míg ezek vissza-

téréndenek Toskánába, nem fog el-botsát-
tatni Florentzia Városából *Poli Salvator*
nevű Frantzia, a' ki nem régiben küldetett
Párisból, rend-kívül-való Követségben a'
N. Hetruriai Hertzeghez.

Valamint a' Frantzia Követ Florentziát,
úgy egy Fran. közép nagyságú hadi hajó
(fregát) is kénytelenített oda hagyni a'
Livornói ki-kötő helyet. Midőn ezen
hajó, *della Spezia* nevű *Genuai* Város' ki-
kötő helyéhez már nem mellez lett volna:
üzöbe vétetett négy Ánglus, és Spanyol
hadi hajók által; ugyan tsak még is bé-
vette magát a' nevezett ki-kötő helybe,
de mivel ott se talált bátorságos menedék-
helyre: fogták magokat a' rajta lévő
Hajósok, és Katonák, 's 70 puska-poros
hordókat ki-tettek hajójokról a' szárazra;
melly meg-lévén, meg-fúrták alól a' hajót,
's magára hagyták, hadd süllyedjen - el
inkább, mint-sem az Ánglusok' és Spanyolok
kezébe jusson; a' minthogy el is süllyedt.
A' hajót el-süllyesztett Frantziák, a' *Genuai*
Kormányfizekhez folyamodtak. Ez, a'
Lazaret épületet adta nekik addig lakásul,
míg más rendelés tétetik erántok.

A' *Genuai* Közönséges Társaság, azért
nem akart volna örömet hadat kezdeni a'
Fr. Országaiak ellen, mivelhogy 500 millió
livrájával (2 száz millió forintjával) adós neki

Fr. Ország, melly summának, esztendeig való interesse 18 millió livra. Félt tehát *Genua*, hogy a' had-kezdés által mind a' tőke pénzt, mind az interest el veszti; de az Anglusok, és Spanyolok azt fogadták, hogy egy lessz a' Frantziákkal kötendő bé-kesség' fel-tételei között az: hogy a' Genuaiaknak, említett Kapitálisokat, az azért esső interessel együtt meg-fizessék a' Frantziák.

Frantzia Ország'

néhai F. Királynéja, 1792-dik esztendőben Aug: 14-dik napján vitetett *Páris Városá-*ban a' *Templom* nevezetű épületbe, 's ezen folyó 1793-dik esztendő' első Augusztusáig tartatott ottan, melly idő alatt három gyá-izos történetek főképpen sebhették érzé-keny szívet ezen szerentsétlen Felségnek; t. i. 1.) *Lamballe* Hg Asszonyának meg-ölet-tetése, a' ki olly buzgó indulattal viselte-tett kedves Királynéjához; hogy fel áldoz-ván maga bátorságát *Brüsszelből* is vissza sie-tett hozzá, tsak hogy vigasztalására lehes-sen. 2.) Jó szívu Férjének *XVI. Lajosnak* feje-vétele. 3.) Kedves Fiának töle lett külön választatása: mellyet osztán nem so-kára követett, a' *Conciergerie* nevű töm-lötzebe lett kísértetése ezen nagy áldozatnak. — Oct. 3-dikán azt végezte a' N. Gy. hogy nyóltz napok alatt adassanak által a' *Revolu-*

tzionális Törvényszék' Vádoló Prókátorának azon Irások, mellyek *XVI. Lajos* Özvegyének protzesizusát tárgyazzák, melly meg is lett: ámbár a' *Párisi Vitze - Fiskális Hébert* nagyon vítatta is egy darabjában a' maga Újságának, hogy nem szükség törvényes próbákat fel-hordani: Okt. 14-dikén vétettett elő leg először a' Revolutzió-náris Törvényszék által a' F. Özvegy' ügye, mellynek mihelyt el terjedt a' hire a' Városban: mindjárt sok nép csoportozott össze; azért is tüstént nagyobbított mindenfelé a' Katonai őrizetek' száma, más nap reggel pedig sok közönséges helyeken ágyúk voltak már ki szegezve, 's egész batalionok jártak fel 's alá az útszákön.

A' Vádak, mellyeket *Fouquier-Tinville Antal* (ez, a' rend - szerént - való Vádoló-Prókátor a' Revolut. Törvényszéknél) tett-fel, közöltettek írásban mind magával a' F. Özvegygyel, mind Védelmezőivel, a' kik *Chauveau Lagarde*, és *Troncon du Coudrai* nevezetűek voltak. — Kétszer kérdetett-meg a' F. Özvegy, 's mind kétszer meg-mutatta, hogy sok szorongattásai is, lelkének nagyságából semmit el nem vehettek. — A' neve, és állapota eránt való kérdésekre, több rendbéli tudósítások szerént, bátran: *Austriai Mária Antonianának*, 's *Frantziák' Királynéjának* nevezte magát. Sok más kérdésekre pedig

feleletet adni, illetlennek tartotta a' maga méltóságához; 's tudta különben is kedves Férje' szomorú példájából, hogy a' vért szomjúhozó Jákobinusok előtt minden menttség haszontalan. — Okt. 16-dikán, reggeli 4 órakor ki-mondatott ellene a' halálos izententzia, melly, délelőtti tizeneggy órakor végre is hajtatott. — Ezen rettenetes stzénának környülállásaiból nem olvastunk még egyebet, hanem hogy: még a' végző-hely felé lett vitettetésekor se tsüggedt-el a' F. Özvegy; a' Sz. *Honorius* útizáján, mellyen vólt a' N. Gyűlésének első palotája, egynehány éles pillantásokat vetett-fel.

Negyvenkét napokig tartandó gyászt hirdettetett ezen Felségért mai napon a' Ts. Kir. Udvar. A' Hirdetvénynek felül-írása ez: Néhai *Mária Antónia* Frantzia Királyné ő Felségéért, *Magyar és Tseh* Országok' Kir. Hertzeg-Asszonyáért, *Austriai Fő Hertzeg-Asszony*ért.

A' múltt postán küldött *Q q* árkusnak 607-dik lapján, az 1) és 2) számokkal jegyes tzikkelyekben; a' *Tulon* nevezet helyett kell tenni: *Lyon*. —

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(37.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
(Novembernek) 5-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Frantzia Ország.

Azon Tagjai közzül a' Nemzet-Gyűlésének,
a' kiknek szavokra fosztatott meg életétől
néhai *XVI. Lajos*, már ketten, úgymint:
Lepelletier, és *Marát* — eggyik az útfzán,
a' másik pedig fordő kádjában — vélet-
lenül meg - ölettettek; ketten, úgymint:
Quinette, és *Lamarque*, néhai Frantzia
Vezér *Dümurié* által fogva küldettek Hg
Koburghoz, 's most *Tseh*-Országban rabos-
kodnak; *Bayle Mófes*, a' ki N. Gyűlési

Kommisszárius vala *Toulonban*, midőn elfoglalták ezt az Ánglusok, és Spanyolok, maga meg-ölte magát a' tömlőtzbén; — *Drouet*, a' ki N. Gyülési Komisszáriusságot (nem katonai tisztséget) viselt vala *Mobözs Várában*, nem vokolt ugyan a' Király' halálára; de tsak ugyan eszköze vólt ennek, mivel ő tartóztatta - le a' Királyi Familiát *Varennésnél*. Ez meg akart szelelni *Mobözs*ből, de *Barkó* - Huszárjaink által elfogatott, 's most vason ül *Brüsszelben*. — *Orleans*, vagy az újjabb neve szerént: *Egalité* (a' néhai *Aureliánumi* Hertzeg), a' ki első, 's fő elő - mozdítója vólt a' mostani Revolucziónak, és a' ki nem írtódzott, a' maga vér-szerént való Attyafiára *XVI. Lajosra* halálos szententziát kiáltani, tsak hogy maga ülhessen trónusba: ha el nem vezette is még eddig a' fejét, ugyan tsak nints reménység hozzá, hogy meg-tarthassa azt. A' Párisi Vitze-Fiskális *Hebert* már azt is projektálta, egy darabjában a' maga minden - napi Újságának: mitsodás öltözetben kellessék a' gillotinhoz vinni *Egalitét*, úgymint a' ki midőn legnagyobb Jákobinust jádzott: ugyan akkor, titkos fortélyok által, a' Kiralyság' elnyerésében is dolgozott. Azt kommandálta t. i. *Hebert*, hogy olyan süveget kell készíttetni: akkori tzeremoniájára *Egalitének*, a' mellynek fele koronát mutasson, fele pedig jákobinusi veres sipkát; — a' több

ruhájának fele része, királyi palást, fele ismét szánkülötti vászon kabát legyen. — Többen is vagynak még, *Orléanon* kívül, olyan Ex - Deputátusok, a' kik gillotinra ítélték *XVI. Lajost*, és most már magokat is készen várja a' gillotin; sőt egyet, t. i. *Gorfast*, meg is fosztott Okt. 7-diken a' fejétől. Ollyanok pél. ok. *Brissot*, *Vergniaud*, *Genfonne*, *Guadet*, *Isnard*, *Ducos* 's a' t.

Ezek a' példák ollyanok, mellyek a' még most széket ülő hasonló több Nemzet-Gyűlési Tagoknak avagy tsak ottan-ottan fzeget üthet a' fejekbe az eránt, ha vallyon nem kerül-e még a' sor ő reájok is, vagy egy, vagy más felől. A' bizonyos, hogy *Maria Antoniának* meg-ölettetése által, sokkal nagyobb mértékben vonták magokra az egyesült Hatalmasságoknak bosszúálló haragjokat; sőt vonták mindnyájan, valakik most hatalmaskodnak Párisban: mert mindnyájoknak meg-eggyezéséből jutott *XVI. Lajos'* Özvegye, néhai kedves Férjének gyászos sorsára. Meg-bántották különösen a' Ts. Kir. Udvar, mert ollyanokkal is vádolták *Mária Antoniát*, mellyek egyfzersmind a' nevezett F. Udvar is egyenesen érdeklették; és ezen vádakra feleleteket is kívánt *M. Antoniától* a' Revol. Törvényfészék' Elölülője. A' közönséges kérdések után t. i. mindjárt ezen két kérdéseket tettefel a' Prészes:

1.) Vólt - é (t. i. a' F. Özvegy) a' Magyar, és Tseh-Országok' Királyaival a' Revoluzió előtt olly eggyességben, melly ártalmára vólt Frantzia Orzágnak, a' mellytől olly sok jókat vett?

2.) Hová tette a' temérdek pénzt, a' melly ment a' kezébe. Nemdenem vesztegetésre fordította - é — és a' Tsászár' számára küldötte-é azt?

Az első kérdésre így felelt a' F. Özvegy: „A' Magyar és Tseh Király, Bátyám vólt énnékem. Az az eggyesség, mellyet fenn-tartottunk egymás között, atyafiságos eggyesség vólt; és ha más eggyességben lettem volna is én ő velle: az mindenkor hasznát tárgyazta volna Frantzia Orzágnak, a' mellyhez kaptstoltattam azon Familia által, mellyel öszve-kötött engemet a' házasság.

A' második kérdésre e' vólt a' válasz: Nékem semmi temérdek pénz nem jött a' kezembe. A' mi jött, azt a' házamra fordítottam, mint ezt meg-mutatja a' költségek' laistroma. Az én Bátyám, nem szorúlt Fran. Ország' pénzére; de nem is engedte volna meg Fr. Ország szerént való kötelességem, mellyet jól esmértem, hogy pénzt küldjek néki. “

(Az oda fellyebb említett közönséges kérdések, és az ezekre adott feleletek, következendők vóltak: Kérdés: Kinek hívják? Felelet: *Lotharingiai és Austriai*

Máriának.. K. Mitsoda állapotban lévő személly? F. A' Frantziák' néhai Királylyának, *Kapet Lajosnak* Özvegye. Kérd. Hány esztendő? Fel. Harmintznyóltz.)

Minthogy jól tudták azt a' Jákobinusok, hogy nem minden Párisiak úgy ítélnek szerentsétlen Királynéjokról, mint ők: — akarván tehát ezeket is más gondolatokra bírni, nem tsak *Messalinával* hasonlították egybe *Mária Antoniát*, hanem még második *Agrippinának* is nevezték. De helyesen meg-felelt magáért a' F. Özvegy, midőn az Agrippinai tselekedet eránt való vád el-olvastatott volna előtte. „Minden Anyákat, valakik jelen vagynak itt — úgymond — a' Nézők között, hívok én tanúbizonyságúl, mondják-meg: ha vallyon lehet-é még tsak gondolni is ilyen vétket.“ Ezeket szólván, folytatta még tovább is beszédét, de eggy ollyatén mosolygással, a' mellyel bőven ki-nyilatkoztatta, minémű alá-való embereknek nézte legyen nagy lelke, a' vádoló Ítéloket. „Mit mesterkednek — úgymond — rajta, hogy újjabb meg újjabb vétkeket találhassanak-ki ellenem. Avagy nem elegek-é már azok, a' mellyeket reám költenek? Életemet el-vehetik; de betsü-letemtől, és ártatlanságomtól meg nem foszthatnak. Le-kísérnek ezek engem a' sírba is.“

A' *Leydai* Frantzia Újság' tudós Szerzője, Professzor *Luzac*, következő-

képpen ítélt ezen most említett rágalmazásokról a' Jakobinusoknak: „Gondollyák-e ezek a' gyalázatos Vádolók — a' kik egy 8 esztendőös gyermekből (ennyi idős most a' Királyfi) tekertek-ki vádat, olly Anya ellen, a' ki hallatlan szerentsétlenségeknek örvényébe vólt merülve — hogy a' most élő Emberek, és a' következő Maradék, a' hihetőségnek még tsak leg-kisobb árnyékát is fognak találni az ő képtelen és ifzonyú költeményekben? “

A' *Brüsszeli Újságnak* 21-dik Októberben költt Darabja, így ír ezen nagy áldozatról:

Végre hajtattott a' leg nagyobb gonofság. Fr Ország Királynéja, *Maria Theresia* Leánya, a' maga Férjének sírjába vetetett le. Holmi helytelen, hamis, és fundamentom nélkül való vádakra halálos szententziát mondott ellene a' Vér-szék.

Ő Felsége, azzal a' tsendességgel halgatta azt, melly tulajdona az ártatlanságnak. Meg kérlette a' Birája (ha ugyan így lehet nevezni a' gyilkosát) vólna e' még valami szóllani valója — *Semmi sints*, felele a' Felség, hideg vérrel, és méltósággal. Ugyan ez a' Kérdés tetetett fel, a' hivatal szerént való Védelmezőinek is: de ezek is hasonlóképpen feleltek. És a' Törvény-szék leg ottan árestomba vitette őket,

mivelhogy úgy ítélte a' Közönséges bátor-
ságra ügyelő Kommisszió. “

„Ő Felsége, Okt. 16-dikán reggel,
által-adatott a' Szententzia' Végrehajtójá-
nak. — Gyenge kezei hátra köttettek. Így
vitetett a' revolut. Seregnek két sorai, és
temérdek sokaság között. Tsendes pillan-
tasokat vetett ő Felsége az emberi termé-
szetből ki-vetkeztetett Népre, melly, reá
esmérhetett még Királynéjára, annak
nemes és méltóságos maga-viseletéből. —
Tizeneggy órakor el-jutott ő Felsége azon
helyre, melly Férjének és magának végző
helye volt. Le-térdepelt, 's alá nyújtotta
fejét a' metzö - vasnak. Tsuda-
állatok! gondollyátok-meg: a' ti Királyné-
toknak vére ez, és Mária Therésiának
vére Frantzia Ország' Királynéja
nints többé. — Az ember-evő Nép, melly
meg volt pénzen fogadva, hogy körül-
állyá a' gillotint: *brávót* kiáltott. “ —
Eddig vagyon a' *Brüsszeli Újság* elő-adása.
— Más tudósításból azt olvassuk, hogy
végső szavai M. Antoniának ezek voltak:
*Isten hozzátok Gyermekeim! az Atyátok-
hoz megyek.* Tsak azt az eggyet kérte
vált ezen szerentsétlen Felség, a' maga
halálát meg-előzött éjtszakán: hadd lát-
hassa még egyfzer kedves Magzatait, 's
adhassa nékiek utolsó anyai áldását, és
intését; de meg nem engedtetett.

A' már véres gillotinhoz oda szaladtak három Iffjak , és kezfkenőiket a' vérbe mártották. Ezek nyomban el-fogattak.

Troncon du Coudrayt, és *Chauveau de la Gardet*, a' kik Védelmezői voltak M. Antonianak, és ugyan azért, mihelyest kimondatott a' halálos szententzia, mindjárt őrizet alá tétettenek : szorgalmasan kikérdezték két Tagjai a' közöns. Bátorságra ügyelő Kommisszionak. *Chauveau* azt mondotta, hogy ő különben nem beszéllgetett a' fzerentsétlen Özvegygyel, hanem tsak kérdezősködött tőlle; de az, minden kérdésre *Nemmel* felelt. Ő - néki (t. il. *Chauveaunak*) tsupán egy kérdést tett-fel M. Antonia, t. i. Mit tart a' Tanúkról? mellyre *Chauveau* azt felelte, hogy még addig semmi próbák nem voltak. (Ez, pedig már a' Revolutz. Törvényfzék előtt való vizsgáltatásnak második napján esett.) Mária Antonia így szólott továbbá: „Én, senkitől se félek, tsak *Manueltől*. — A' második Védelmező *Troncon* jelentette, hogy ő - néki két kis hordó forma arany edényetskéket adott-által M. Antonia, és egy haj - fűrtöt (melly a' maga hajából valónak látszik) olly hagyomással, hogy küldje azokat *Riarry* nevezetű Asszonyhoz, a' ki *Laborde* özvegy Asszonynál lakik. — Ezen elő-adások fel - olvastattak Okt. 16-dikán a' N. Gyűlésében, 's a' végeztetett,

hogy *Chauveau*, és *Troncon* botsáttassanak szabadon.

Mitsodás forma Tagokból állyon a' mostani Nemzet-Gyűlése, egy bizonyság erre a' következő elő-adás is:

„Ötödik Októberi Ülésekben a' Jákobinusoknak, következő beszédet tartott *Chabot*, a' ki egyfzersmind Tagja a' N. Gyűlésének is: „Jelentem a' Társaságnak, hogy én meg-házasodom. Tudják mindenek, hogy én Pap voltam ez előtt, még pedig Kaputzinus. Mint Törvény-hozó (Legislateur), kötelességemnek tartom lenni, hogy példát adjak minden-némű virtusban. Azzal hertze-hurtzálnak, hogy én az Állzonyokat szeretem: azt gondoltam, hogy jobban meg nem szüntethetem az efféle rágalmazásokat, mint ha Feleséget veszek, melyet nékem a' Törvény megenged. Tsak három hete, a' mióta esmérem azon Leányt, a' kivel öfzve-kelek. Én nem szerelmeskedtem ö-vélle, most is tsak a' virtusát, nagy eszét, és hazaleányságát kedvellem. Nem magamnak, hanem eggy Atyámfiának kértem volt meg ötlet, testvér Battyától, *Frey Junius* tudós Férjfitől. Ez azt felelte kérésemre, hogy a' személlyt nem másnak, hanem nékem szánták. Én mondtam néki, hogy nékem nints több rendes jövedelmem 700 livránál, az az: a' Kaputzinusi penziónál, melyet

80 ezrtendőös édes Atyámnak, és 85 ezrt. Anyámnak rendeltem élelmekre: mivel nevelésemre tett költségek által, magokat koldúsokká tették. — Semmit se tév az, felele *Frey*; mert azt a' fzeméllyt néked, és nem a' vagyonodnak adjuk. Ezután el - olvasta *Chabot* a' Feleségének adott kontraktussát, 's kérte a' Társaságot, hogy küldene egynehány Deputátusokat az ő házassági tzeremoniájára, 's polgári mulat- tságára; de a' kik pontban meg-jelennyenek 8 órakor, hogy 9 órára vége lévén min- dennek, mindjárt mehessen ő a' Gyűlésbe, mivel Felesége azt mondotta, hogy mind- járt nem szzereti ötöt, ha tsak egyszer is el-múlatándja vagy a' Nemzet' Képviselői- nek, vagy a' Jákobinusok' Gyűléseiket. — *Dufourny* Tag azt mondotta, hogy nem illik Deputátziót küldeni *Chabot'* lakodal- mára, melly beszédre sokan fel-tsattantak, 's darab ideig tartott a' veszekedés. Végre tsak ugyan tellyesítettett *Chabot'* kérése.

Hadi Környütlállások.

Alsó - Alsátziából, újj győzedelmi je- lentéssel érkezett Nov. első nap. ő T.K. Fel- ségéhez, *Waldeck* Reg. béli Kapitány Gróf *Kinszky Leopold*; a' melly Jelentésnek, ez a' foglalatja: *Wantzenau* falunál, melly *Strafsburgon* alól tsupán egy kis mértföld-

nyire fekszik a' Rajna partján, erőssen be volt sántzolva, egy tsoport Frantziáság. Ezt H. *Waldeck*, vitézül meg támadta Okt. 26-dikán, el verte tanyájából; 500-at el ejtett közzüle; hat Tisztet, és 136 köz-embert el fogott; 's nyert tőle 8 ágyúkat. Rézfünkről öt Tiszt esett sebbe: ölfzveséggel, mintegy százra megy a' veszteségünk. *Vurmser* Vezérünk nagyon ditséri H. *Waldeck*, Gróf *Lichtenberg*, és *Keglevits* Generálisainknak itt is meg mutatott derék vitézségeket: valamint a' *Vurmser* szabad serege' Vezérét B. *Knesevichét* is. Mig ez *Vantzenaunál* történt: az alatt számos Fr. tziák fzerentsét próbáltak *Hoerdt* falunál, *Mészáros* Generális Serege ellen: de vissza verettek; sőt a' *Ferdinánd* magyar gyalog Reg. je egészen a' földvárjokig üzte őket. A' Frantziák el-estjeiknek, és meg-sebesítettjeiknek száma meg-haladja az ezret, a' miéinké pedig, kik között egynehány Tisztek is vagynak a' 3 százat.

A' Nádorispány Magyar lovas Reg. jében példássan vitézkedett *Ürményi* Fő Strásamestert (Personális *Ürményi* József Úr testvérjét) meg-fosztotta életétől egy agyú golyobis Okt. 24-dikén azzal az alkalmatossággal, midőn Gr. *Vurmser*' armádiájának jobb szárnyával *Hotze* Generálisunk bellyebb szorította *Alsátziában* a' Frantziákat, *Zaber* Városa felé a' hegyek közzé.

Említett vitéz Hazánfiával együtt 25-re ment mind össze akkori vesztességünk.

Alsó - Alzátsziából , Fortlouis Városa mellől, Okt. nek 25-dikén. — „A' múltt postán küldött Levelemből (mellyet mi, közelébb közlöttünk *Hírmondónkban*) ki-maradt az: hogy elől jött a' *Székely-Reg.* ből az Oberstlieutenant - Osztály, 's *Szeltz* Falu mellett vitézi módon meg-nyomta az Ellenséget. Kapitány *Bartsai*, és *Maurer* Hadnagy voltak az első, a' kik, bár nem tudták, mitsodás mélységű legyen a' *Seltz*-vize: még is minden késedelem nélkül neki indultak, és tsak nem úsztatóban által-mentek rajta; 's mind addig üzték az Ellen-séget, míg az előttök lévő hegyekről vissza ágyúzott a' magát öszve - szedni kezdett dirib darab ellenség. — Még *Fortlouis'* ostromlásához nem fogott hozzá *Lauer* Generálisunk: naponként szöknek-ki hoz-zánk tizenként is a' Frantziák *Fortluiból*, kik azt állítják, hogy nagyobb része a' benn lévőeknek, hajlandó a' Vár' fel-adására.“

Egy más *Alzátszai* Levélből ezeket olvassuk: — „A' Frantziák csoportosan szöknek-által hozzánk. *Weissenburg* Váro-sában, tsupán Katonák közül 1600 Frantzia esett vólt el. — A' Föld-népe közül el-értt Frantziáknak nagy részét le-vagdalták Vitézeink. — *Landau* Várának ágyúzásá-

hoz Novemb. első napján akarnak kezdeni a' Prusszusok, 's olly szándékkal vagynak, hogy mindennap négy ezer golyóbisokat repíttsenek beleje. "

Koburg Hertzeg' fő kvártélyya, Okt. 21-kén *Bavaiban* vólt, honnan az említett napon ezt írták: — „Seregeink mostanság következendőképpen feküsznek: *Meninnél* vagyon hat ezer Emberünk, Gen. *Ehrbach*' kormányozása alatt.

(*Menin*, a' *Lis*' folyó - vize' partján fekszik, *Lille* Frantzia Városhoz, és *Ypern* Városunkhoz két mérttföldnyire. — Egy más Levélből azt olvassuk, hogy ismét bérontottak *Meninbe* a' Frantziák.)

Cysoingnál, az Ánglusok tanyáznak, Népünknek egy részével. — *Orchiesnél*, és *Marchiennesnél*, hat ezer Vitézeink, kiknek Vezérek Gen. *Kray*. — *Denaínnél* Gen. *Otto*, négy Batalion Gyalogsággal, és tiz Svadron *Barkó*, 's ugyan - annyi *Eszterházy*-Huszárokkal. — *Solesmesnél*, Gen. *Riesch*, a' Tsászar-Huszárokkal. — Az említett *Solesmestől*, *Englefontainen* keresztül megy a' *Linea Landrecy*g, a' hol kezdődik a' nagy Ármádia, 's nyúlik *Mobözsön* túl.

Báró *Berg*, a' kiről írták vala az Urak a' *Hadi Történetekben*, hogy *Vurmser* Hadnagyi fővel el - fogatott a' Törökök által, és *Konstántzinápolyba* vitetett, onnan pedig ki - szabadulván, M. *Therésia*' kis kerefztjével tiszteltetett - meg. Ez az Ur, a' mostani Fran. háború' alkalmatosságával, Kapitánynak tétetett - által a' *Karaitzay*' könnyü lovas Regementjébe, mellyben újj érdemekkel tetézte az előbenieket; de a' minap halva találta a' *Menini* tsatornában (kanálisban.) "

A' *Touloni* ki-kötő helyből két Ánglus hajók érkeztek Okt. 23-dikán a' *Livornói* ki-kötő helybe, azzal a' hírrel, hogy Fr. Pátriota - Generális *Carteaux*, *Toulonhoz* három mérttföldnyire tábort akart ütni; de ki-rontott ellene az Ánglusokból, Spanyolokból, Szárdiniaiakból, és Nápolyiakból egyesültt Sereg, 's tüzessen meg-támadta. Mind a' két részről derekassan ment a' dolog, és sok vér omlott. Végre, tsak ugyan az egyesültt Sereg vett diadalmat, mellynek, valamint már Okt. 2-dikán, úgy ez úttal is a' Nápolyi Katonák vóltanak igen nagy eszközei. Tizennégy ágyúkat vesztettek a' Frantziák, és sok embert. Tsak az el estteknek, 's a' tsata - piatzon maradtaknak számok meg-haladja az 500ot; hát még mennyin fogattak-el?

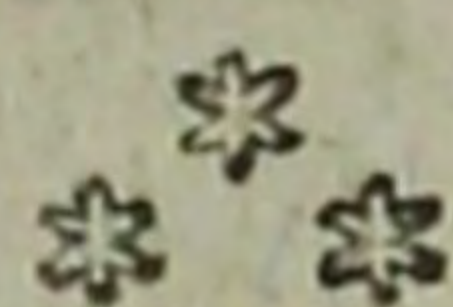
B é t s.

Toulonból eggy *Ánglus Tiszt* érkezett *Bétsbe* a' napokban, olly kéréssel, hogy engedné *Toulonba* *F. Urunk* azon *Katonaságot*, melly *Mediolánium* körül fekszik már egynehány hónapoktól fogva. Ugy halljuk, hogy a' *Nádasdy*, és *Antal Fő-Hertzeg*' (ez előtt *Károlyi*) *Regementjeik* nek két két *Batalionjaikhoz* ment is már parantsolat, hogy mentől előbb indullyanak *Toulon* felé. *Genuáig* gyalogolnak; ott hajókra ülnek, 's tengeren mennek *Toulonig*. Jó időben két nap alatt el lehet rándúlni *Genuából Tulonba*.

Öt érdemes *Oberstereket*, úgymint: az *Erdödy-Hufzár-Regementből Kosztolányi*, a' *Devinséből Petrásch*, a' *Sztárayéből Gruber*, a' *Német Bánáti Határ-örző Reg. ből Puttnik*, és a' *Fő Kvártélymester-Stabnál* lévő *Dittmann* Urakat, *Generál-Májorságra* emelte ő Felsége.

Néhai Mária Antónia Frantzia Király né ő Felségéért, született Magyar és Tseh Országok Királyi Hertzeg - Asszonyáért; 's *Ausztriai Fő Hertzeg - Asszonyért*,

nem negyvenkét, hanem negyvenhat napokig fog tartani a' gyász. — A' múltt Vasárnap estve Vigilia; hétfőn pedig (Nov. 4-dikén) Exequiák tartattak az Udvari Templomban. Mind Vasárnap, mind hétfőn meg vonattak minden harangok; és eggyik napon se' adattak Játékok az Udvari Teátrumban.

A' Török Udvarnak nagy hadi készületeiről való tudósításokkal tellyesek mostanában minden levelek, mellyek a' Török Birodalomból érkeznek.

Küldjük *Sándor Leopold Fő Hertzeg, Magyar Ország' Nádor-Ispánnya'* képét, mellyet mi őFőHertzezségének az eddig legjobb Portrétjáról metztettünk rézre.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L

(38.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
 (Novembernek) 8-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülmánások.

Alsó - Alzátsziából, Fortlouis Vára
 mellől, Okt. 28-dikán útasította hozzánk
 az itt következő betses Levelet eggy érd.
Székel lovas Tiszt Úr: — „A' miolta fel-
 vonva tartja éles szablyáját Nemes Rege-
 mentünk: sehol még meg nem tsüggedtt,
 sőt úgy látszik, hogy az érette Egeket ható
 hazai sürrü sohajtások, újjabb meg újjabb
 erőt nyernek kardos karjainak. — Oberster-
 Ofztályunkat, Októbernek 26-dikán is

a' maga Sereg-osztálya előtt küldötte Hg *Waldeck, Wanzendorf (Wanzenau)* tájján. Még tsak alig virradt, hogy meglátott említett Osztályunk maga előtt két ezer lovas Ellenséget. Hangoztatta mindjárt a' Magyar Vitézi *Rajta Rajta* kiáltásokat, 's izokott bátorsággal nyomult feléjük a' Frantziáknak; de mivel ezek is bíztak magokhoz, 's meg-állva, egészen kardjok' végére várták Huszárjainkat: tehát a' *Rajta Rajta* kiáltásokat egyszerre kardtsattogás váltotta-fel. Eggy ideig keményen tartották magokat a' Frantziák; de hogy meg-bontotta rendjeket elől a' Székely kard: kéntelenítették hátat fordítani, a' midőn újra kezdődtek a' buzdító és rettentő kiáltások, mellyek között szüntelen nyomában volt Lovasságunk az Ellenségnek, 's kaszabolva üzte azt fél órannyira *Straßburg* Városához. El is ejtett belőle öt százig valót; 150-nek, bár ha nem örömet is, pardont adott; fogott 20 lovakat. Nyert továbbá bagázsias szekereket, és 12 ágyúkat is; mert a' mint vissza-tért volna a' Fran. Lovasok' pusztításából: szembe találkozott egy csoport Fran. Gyalogsággal, mellyet veres köpönyeges gyalog Frájpártistáink nyomtak-ki az erdőből *Wanzendorf* mellől. Olly zavarban volt már ezen Fr. Gyalogság különben is, hogy sokáig löni is el-felejtett Huszárjainkra, a' midőn pedig távol voltak még ezek tőle; hogy

pedig tsapkodni kezdtek hozzája : úgy
 szaladt, hogy nem tsak ágyúit és bagázsias
 szekereit hagyta - el, hanem tarisznyáit is.
 Annyin el-húllottak azonban még is belőle,
 hogy az el - fogattak' szava szerént, alig
 maradt - meg némelly Batalionban ötven
 Ember. A' Székely - Lovasok vesztettek
 húsz Embert; húszan pedig meg - sebesít-
 tettek közülök, úgymint: 15 Közember,
Konrád Strásamester, Gr. *Lázár Alhadn.*,
Bajer, és *Feicht Főhadnagyok*, 's Kapit.
B. Szentkereszti. Egynek se veszedelmes
 mindazáltal a' sebje. *B. Szentkereszti* Ur,
 a' lábán kapott vágást, mellynek históriája
 ez: A' mint egy palzomántos köntösű, 's
 nyakában a' *Szabadság-ordóját* pántlikáról
 függve hordozott — hihető — nagy Fran.
 Tiszt, ide 's tova szökdétselt eggy ánglus
 lovon : öszve - tsap vele *B. Szentkereszti*,
 's egy vágással lova alá tántorította. Ezen
 sebes Fr. Tiszt kérte Kapitányunkat, hogy
 kegyelmezne - meg életének. Hajlott a'
 kérésére *B. Szentkereszti*; azonban velzi
 észre, hogy feléje pattant egy más Frantzia,
 úgy vágta tehát ezt is szembe, hogy leg-
 ottan földre terült. A' pardont kódúltt
 Fr. Tiszt időt nyervén ez alatt, fel-vánfzor-
 gott, 's köszönet helyett hozzá vágott
 élete' Meg-tartójához, és annak jobb lába'
 fejét meg is vérezte. Meg-bofszankodván
 a' Báró Ur ezen goromba háládatlanságért,
 kapá pisztolyát, 's agyon lövé a' már

előbb pardonnal meg-ajándékozott, de a' kegyelemre magát méltatlanná tett Fran. Tisztet. — Htzeg *Waldeck* közönségessen hirdeti *Székely* Lovasinknak fellyül-haladhatatlan vitézségeket. — Tsak magából az Oberster-Ofztályból hatvanon íteltettek méltóknak érdem-pénzre; és azzal leendő meg-jutalmaztatások végett bé is jelen-tettek név szerént, — mert példássan meg - különböztették magokat. Vóltak ezek között olyanok is, a' kik hárman 3 ágyút vettek-el egyszerre.

Ezen Vitéz Regementnek mind Tisztjeiben, mind Közembereiben, örömmel elegyes szomorúságot okozott, néhai szeretett, és betsültt Obersterjeknek, Gróf *Nemes* ö Nagyságának, Generálisságra lett emeltetése. Örvendünk azon szívből, hogy érdemes Fejünk, ezen Ns Regementben eleitől fogva tett hosszas és hasznos szolgálatiért így meg - tiszteltetett; de fájlallyuk tőle való meg - válásunkat: mert benne olly édes Atyánkat tiszteltük, a' ki az igazságot, irgalmasságot, szeretetet és barátságot egy formán szokta vala közöt-tünk osztani; és a' ki *Nemes* Regementünk' betsületét's szerentséjét eggyütt munkálódta a' magáéval.

A' *Straszburgi* Frantziák bé nem bot-sátják magok közzé, az általunk el-veretett Rokonaikat; sőt ágyúztak is reájok, midon el-vonták azok magokat Seregünk előtt.

Hertzeg Koburg' Ármádiájától.

Októbernek 20-dikán, mind *Bouchain* Várából, mind pedig az ehez nem messze fekvő *Viller*, és *Maten* (*Mafsaing*) nevű Falukból *) számos Frantziák jöttek ellenünk, 's keményen ágyúztak szélső őrizeten állott *Eszterházy* - Huszárinkra, kik, *Andrásy* Vitéz Kapitánynak vezérlése alatt, mind addig ki-állották a' nagy tüzet, míg *Dévay* Oberster Úr, több Huszáraival, 's a' Regimentjéhez tartozó ágyúkkal segítségére nem érkezett. Ekkor *Andrásy*, és *Szabó* Kapitány Urak, a' Fr. Lovasság közzé omlottak Svadronnyaikkal; azután a' futni akaró Gyalogságnak estek, melly is résszerént le-aprított, résszerént el-fogatott. — Ezen szerentsés tsatának nagy eszközei voltak: B. *Révay* Kapitány, és *Lebanovich*, 's *Németh* Hadnagyok is, kik az Ellenség' hátának estek azon időben, midőn a' fennnevezett Vitézek elől vágták azt. — *Mafsaing*ből, *Erbach*, és *Clerfait* Reg. béli négy Kompániák nyomtak-ki egy tsoport Ellenséget, melly, úgy nem-különben az egész környékbéli meg-rémültt Frantziaság is *Bouchain* Vára felé lódúlt, 's hagyott a' tsata-piatzon 600 hóltt embert, 31 fegyvert 's 1 dobot. El-fogtunk egy Kapitányt, 5 Hadnagyot, 's 53 Közembert. Mind-össze

*) Ezen helyek ki-vagynak téve az általunk következő tzim alatt le küldött mappán: A' Frantziák ellen folyó Hadakozásnak Teátroma Német Alföldön.

közel fel-megy a' Frantziák' vesztesége 8
 fázra , a' sebbe esettekkel eggyütt. —
 — — — — — *Déway* Oberster Úr' bölts
 rendelései, az Udvar által ki-adott Tudósí-
 tásban újra nagyon magasztaltatnak.

Okt. 22-dikén, *Cysoing'* tájján (ez,
Lille, és *Orchies* között fekszik) nagy
 erővel jöttek ellenünk a' Frantziák. Kato-
 náink magokat vissza-vonták, 's ezzel az
 Ellenséget magok után tsalták a' sikra, a'
 hol egy felől neki esett ama' közönségesen
 esmeretes, és általunk is már több ízben
 érdeme fzerént ki - hirdettetett vitézségű
 Hazánkfia Eszterházy lovas Fő Strásamester
Vayna Úr, a' maga Huszáraival; más felől
 pedig Gr. *Kollovráth* Oberster a' Gyalog-
 sággal; rajta hajtottak a' *Karaiczay'* könnyű
 Lovassai is, úgy nem különben az itt álló
 Anglus és Hannover. Lovasok, 's vissza-
 verték, 400t közzülök meg-öltek, 's 100t
 el - fogtak. Még ez így történt a' jobb
 szárnyunknál : az alatt bal szárnyunknál
 nem csak vissza-tartóztatták, hanem végre
 vissza is nyomták a' Frantzia tsoportot:
Gruber Obester (most már Generális) 2
 Komp. Sztáray gyalog Reg. béliekkel, és
 Gr. *Gyulay* Májor, *Odonell* szabad Sereg-
 béli Katonáival. Ezen győzedelmünkből
 vett örömet, Eszterházi Huszár Kap. *Fa-
 biánich* Urnak egy ágyú golyóbis által tör-
 tént halála hijánosította.

Okt. 23, 24, és 27-dik napjain is voltak nevezetes ütközeteink; de most csak azt említjük már, melly történt Okt. 30-dikán. Ezen a' napon *Otto*, és *Kray* Generálisaink *Marchiennesbe* úgy bé-fzorítottak 4 ezer Frantziákat, hogy egy is közülök el nem mehetett; hanem rész szerént le vágattak, rész szerént el fogattak 13 ágyúkkal 's más hadi készületekkel együtt.

Frantzia - Hennegaunak Bavay nevű Mezővárosában el-fogták Vitézeink mostanság egy Tagját a' Fr. Nemz. Gyűlésének. Azt az okát adta ugyan ő, *Bavayba* lett menetelének: hogy titkon beszéllhessen magával Hg *Koburggal*. De mivel két pisztoly, és egy péterkés találtatott dugaszban nálla: könnyű vólt meg-ítélni, hogy nem csak szájról szájra akart ő végezni a' Hertzeggel; azért is mint veszedelmes Ember, bátorságos helyre szállíttatott.

Koburg Hertzeg, következő értelmű Írását botsátotta Gróf *Wurmser*hez, Októbernek 19-dikén:

„Az Excellentiád által nyertt nagy, és ditső győzedelem, olly örömet, megelégedést, és buzdulást gerjesztett én bennem, 's a' kormányozásom alatt lévő Generális Urakban, és egész Seregben; valamillyet csak lehet várni Fejedelmünknek hív Szolgaitól, Excellentiádnak szíves Barátitól, és vele egy végre dolgozó hadi

Pajtássaiktól. Mind magam', mind azoknak is mindnyájoknak nevében fzerentsét kívánok ezen fzerentséhez nagy fzíves-séggel; 's hiszem, hogy Excellentziádnak bölts rendelései, az alatta lévő Generális Uraknak okosságok, 's bátorságok, és 'a' mi Seregeinknek állhatatosságok, 's engedelmességek, gyakran fognak énnékem alkalmatosságot nyújtani hasonló kívánásra. “

„Hólnapi, és hólnap - utáni napok között *Te Deumot* tartatok minden Seregeink által, a' mellyek állanak *Ostendetől* fogva *Trier (Trevirum)* Városáig, és a' nállok lévő minden ágyúkból 's puskákból háromszori fzálvét fogok adatni. — Istennünkhöz, Excellentziádhoz, és derék Népeihez való kötelességünk kívánnya, hogy ezt tselekedjük, 's örömet is tselekszük. “

Ricardos Spanyol Vezérnek 17-dik Septemberi verekedéséről, azt írja a' *Madridi* Újságnak második Oktoberben költt Darabja, hogy *Salcesnél* — a' hol t. i. meg-támadta *Ricardos* Sept. 17-dikén a' Frantzia Táborn — eleinten fzerentsések vóltak a' Spanyolok; de midőn látták vólna, hogy hatalmas segítségek érkezett a' Frantziáknak: kéntelenítették magokat visszavonni. Egéssz' addig, míg a' folyó vizhez értek, szépen meg-tartották a' rendjeket; de ottan, mivel el vólt rontva

a' hid, öfzve - zavarodtak, 's sok hadi
készületeiket el - vefztették. Estek is el,
és sebes dtek-meg közzülök mintegy ezren,
's el-fogattak 1500-an. — Öt napokkal ez
után, az az, Sept. 22-dikén rajta mentek
a' Frantziák, a' *Trullasi* nagy Spanyol
Táboron; de nagy vefzteséggel vissza-
verettek.

Eddig vagyon a' *Madriti Újság* elő-
adása: — a' *Frantzia* közönséges Tudósí-
tások fzerént, Okt. 4-dikén *Dagobert* Fr.
Generális bé - rontott *Campredon* nevű
Városotskába, melly a' Spanyol határ-
szélen fekszik *Catalonia* Tartományában;
más Fran. Sereg-öfztály pedig újra vissza-
vette ugyan az nap a' Spanyoloktól *Arles*
Városát a' *Rouffilloni* Grófságban; és ám-
bár ő is sokat vefztett, valamint a' Spa-
nyolok; de tsak ugyan ő tartotta - meg a'
tsata-helyet, és annakutánna a' *Tech*-vizéig
elő-nyomúlt. A' Frantzia Kommisszáriusok
nem itélték *Dagobert* Generálist elégséges-
nek olly nagy Vezérségre; azért is *d'Agoust*
nevű Generálist állították-elő helyébe.

Hogy *Toskánából* hirtelen el-küldettek
a' Frantzia Követ, és Konzul; és a' *Flo-
rentziai* Udvar, véget vetvén a' Frantzia
Országaiak eránt való szoros neutralitásnak,
eggyesítette végre magát Frantzia Ország
ellen az öfzve - fogott Hatalmasságokkal;
már mi ezeket hitelessen meg - írtuk R r
ákusunkban. Leg-közelebbről való okát

ezeknek, így adja - elő a' *Bétsi* Udvari Újságnak hatodik Novemberben költt Darabja:

„Lord *Hervey*, a' ki Ánglus Követséget visel a' *Toskánai* Udvarnál, eggy Írást adott - által 8-dik Októberben *Státus-Titoknok Serristori* Úrnak, a' melly Írásnak ide megy-ki az értelme: — „Tudja egész Európa, minémű részre - hajlást nyilatkoztatott ki a' *Florentziai* Kormányfzék a' *Frantziák* eránt. El nem múlatta az Alólírtt szeme eleibe terjeszteni ő Királyi Hertzegségének (a' Nagy-Hertzegnek) maga valóságos javát, és az onnan származandó veszélyeket, hogy ha továbbra is eggyes-ségben maradna egy Király-ölő, 's törvény, és vallás nélkül lévő Nemzettel. Ő Nagy-Britanniai Felsége mindazáltal, az Alólírtt által, 19-dik Augusztusban tett barátságos emlékeztetésére, és serkentésére nem vártt visszás feleletet kapott, mellynek oka az, mivelhogy egy bizonyos személlynek veszedelmes tanácsadásai, és gondolatai állottanak-meg.

De minekutánna szükségesnek talál-tatott, hogý foganatos eszközökhöz kellyen nyúlni: kénteleníttetik jelenteni az Alólírtt, hogy *Hood* Tengeri Vezér eggy Ánglusokból, és Spanyolokból álló hajós Sereget rendelt (*Toulonból*) *Toskánának Livornói* ki-kötő helyébe, olly parantsolattal, hogy olly lépéseket tegyen az említett Sereg, a'

millyeneket szükségesekké fog tenni, ő Királyi Hertzegségének ezen Írásra adandó felelete.

A' Frantziák eránt viseltető igazságtalan, és nyilvánságos részre-hajlása Toskánának, 's főképpen a' Touloni Lakosok' jószágaiknak, és gabonájoknak, azóltától fogva oktalanúl lett el-foglalása, a' mióta Toulon a' Fels. Ángliai Király' kezében vagyon — azok az okok; mellyekre nézve jelenti *Hood* Admirális a' maga Urának a' Királynak nevében, hogy ha a' Toskánai Udvar, ezen Írásnak vétele után 12 órával ki nem adándja az útat maga Státusaiból, Frantzia Minister *de la Flotte* Úrnak, 's minden hozzája tartozóinak: kénytelen lesz a' hajós Sereg, ellenség' módjára mutatni magát a' *Livornói* ki-kötő hely ellen.

Ő Nagy - Britanniai Felsége hívja ő Királyi Hertzegségét, hogy fogjon - öszve velle; mellyért barátságot, 's óltalmat ígér ő N. Britanniai Felsége, 's a' t. — *Florentziában*, 1793. Okt. 8-dikán, déli 12 órakor. “ *Hervey.*

Erre a' felelet e' vólt: „Lord Uramnak mai napon által-adott írására, parancsolatom vagyon azt felelni: hogy ő Kir. Hertzegsége rendeléseket fog tenni, mellyek szerént *de la Flotte* Úr, és a' hozzátartozók mentől előbb ki - takarodnak a' Toskánai földről; 's reményli ő Királyi Hertzegsége, hogy ezen tselekeudie által,

egy jelét adja ő N. Britanniai Felsége eránt való tiszteletének. — *Florentziában* 1793. Oktob. 8-dikán, estvéli tiz órakor. “

Serristori Antal.

A' *Livornói* Kormányozó, *Seratti* Úr ezt írta Okt. 10-dikén az ott vóltt Frantzia Konzulnak: „Ő Királyi Hertzegsége' parantsolatjából adom tudtára Uram Kegyelmednek, hogy az egyesültt Hatalmasságok' részéről olly hathatós únszólásokat vett ő Kir. Hertzegsége, mellyek által kéntelenítetik jelenteni, hogy az Úrnak, hozzátartozóival együtt, szükség el - menni, mentől hamarább tsak lehet, az ő Királyi Hertzegsége' birtokaiból. “

A' *Velentzei* Közöns. Társaságról is reménylik az egyesültt Hatalmasságok, hogy hozzájuk fog állani.

Toulon' ki-kötő helyének és Városának az Ánglusok' és Spanyolok' kezébe lett jutása, hosszassan le van írva, minden körülállásaival együtt, a' *Madriti* Újságnak tizeneggvedik Septemberi Darabjában, melly körülállásokból méltóknak ítéltük mi is ím' e' következendöket a' közlésre: — Frantzia Vitze - Admirális *St Julien*, a' ki *Toulon'* fel-adását leg-inkább ellenzette, midön látta volna, hogy haszontalan minden igyekezete; módja pedig nem vólt már többé, hogy el-illanthasson: ez okon, meg-bújt a' Városban, 's ott akart lappangani, míg valamelly jó alkalmatosság

adta volna elő magát; de a' Touloniak jutalmakat tettek-fel a' fejére, mellyet megértvén *St Julien*, az Ánglus Tengeri Vezér' fő hajójához vitette magát alatonban egy tsónakon. Az Ánglus Tengeri Vezér Lord *Hood*, küldötte *St Julien* a' Spanyol Admirálishoz, Don *Langarahoz*; ez pedig, mint hadi foglyot, *Barcellona*ba vitette egy hadi hajón. Az Ánglus Admirálisnak meg-vallotta *St Julien*, hogy ő a' Touloni partnál vas-matskákat akart le-hányatni a' tengerbe, 's úgy szándékozott várni a' maga hajóival az Ánglusoknak és Spanyoloknak érkezéseket, 's viadal-kezdéseket, mivel hitte bizonyossan, hogy ölfze meg ölfze - lövöldöztetheti ő azokat: úgy hogy kényteleníttetni fognak azok más ki-kötő helyekbe venni magokat, hajójaik' meg-igazgattatása végett; és míg ezzel töltötték volna az időt: ő az alatt gabonát szállított volna *Afrikából* a' *Touloni* és *Marseillei* ki-kötő helyekbe; — de mivel a' kormányozása alatt vóltt 17 első nagyságú hajókból heten, mihelyt meg-látták az Ánglusokat és Spanyolokat, mindjárt fejer zászlót tettek-ki: tehát tiz hajókkal semmit se kezdhett olly nagy erő ellen, mint az Ánglusoké, és Spanyoloké. — A' Spanyolok — kiknek hajós Seregek húsz első, 2 közép, és egynehány kissebb nagyságú hajókból állott — Olasz Ország felől való részeket foglalták-el a' Touloni Erösségek-

nek; az Ánglusok pedig a' Frantzia Ország felől való részeket. Nem tsak a' fellyebb említett 17 első nagyságú Frantzia hajókról fzedettek - le az ágyúk, hanem a' ki-kötő hely' fekvő erősségeiről is, és az ezeket tartott talyigák a' Spanyol és Ánglus hajókra vitettek. A' Spanyol Admirális Tedeumot énekeltetett a' maga hajóján, a' mellynek végződésével magános audientziát adott előbb a' Touloni Deputátusoknak, kik meg - köszönték nálla a' Spanyol Király' óltalmát; annakutánna pedig *Lyon* Városa' Küldöttjének. Ettől azt kívánta Don *Langara*, hogy írásban adná-bé néki *Lyon* Városa' kérését. — Septemb. első napján mentek leg - először egygyüvé a' Spanyol, és Ánglus Admirálisok: minekutánna meg - készült volna közöttök a' tzeremonia eránt való egész alku. Ezen alku fzerént, tzi fra evezős tsónakokra ültek mind a' két Admirálisok, 's Generál-Stabjoktól kísértetvén, meg-indultak ugyan azon időben, és mind a' két hajós Seregeknek ágyúzásaik alatt, egy közép pont felé, melly vólt a' két Admirális-hajók között. Midön ezen közép helyre érkeztek volna: ki - szállott Ánglus Admirális Lord *Hood* a' Spanyol Admirális Don *Langara*' tsónakjába, 's vitte Don *Langarát* az Ánglus Admirális - hajóba, mellyből rövid ideig tartott egygyütt mulatások után ki - mentek a' szárazra, a' hol által-adta nékiek a' Város' kültseit a' Magi-

strátus. Ekkor minden batteriákról ágyúk süttettek-ki, 's az Ánglus és Spanyol Seregek, valamint a' Touloni Fran. Katonaság is 3-fzori fálvét adott puskákból. E' meg-lévén, a' Város-Házához mentek a' két Tengeri Vezérek, a' hol a' Fran. Tiszti Kar, és a' Distriktusbéli Kormányfzék, tettek nékiek tiszteletet.

Nápolyból irták Okt. 22-dikén, hogy azon a' napon egy első nagyságú, 74 ágyús hadi hajó indult *Tulon* felé, 's vitt újra 1560 Katonákat: és sok Pattantyusokat, melly hajót több más hasonló hajók is szándékoztak követni rövid időn.

Pápa ő Szentsége is ezer gyalog; és ezer lovas Katonákat küld, maga részéről *Tulonba*.

Frantzia Ország.

Az úgy nevezett Revolutziónális Sereg kerekekre tsináltt gillotinokkal jár fzellyel az Országban, hogy haladék nélkül nyakzhassa mind azokat, a' kik tsak pisszeni is mertek, vagy mernek, a' Jakobinusok' akaratjok ellen. Egy Revolutziónális Tiszt, több Kollegái neveken is, arra kérte a' N. Gy-t Okt. 12-dikén, hogy rendeltetne lovakat alájok; de azt a' feleletet kapta: hogy a' Tisztek gyalogollyanak Katonaik előtt; mert a' lovak a' gillotinok eleibe kívántatnak, hogy azokat vontassák.

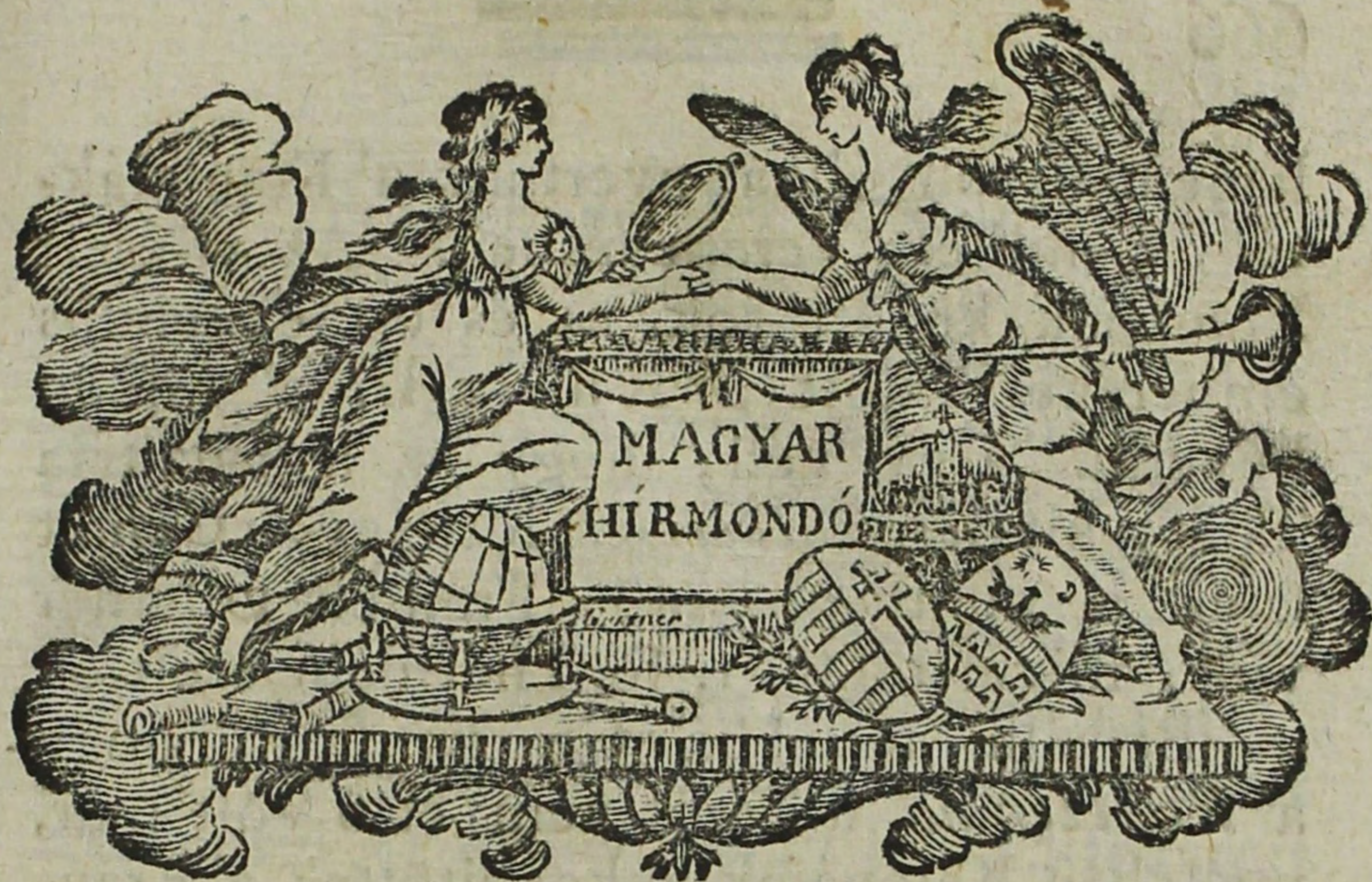
Okt. 16-dikán azt végezte a' N. Gy. *St. Just* nevű Tagja' kommandálására, hogy

minden idegenek, valakik azokból a' Tartományokból vagynak Frantzia Országban, a' mellyekkel hadakozik ez mostan, árestáltassanak, és mind addig, míg vége nem lesz a' hadnak: tartassanak fogva. Tsu-
pán a' Moguntziai, és Hollandiai Pátriótákat, és a' született Frantziákkal házasságban élő idegen származású Állzonyokat nem érdekli ezen végzés.

Elegyes Tudósítások.

A' Nagy-Britanniai Király, egy Rendelést tétetett közönségesse Okt. 9-dikén, mellyben meg engedtetik a' Nagy-Britanniaiaknak (Anglusoknak, Skótusoknak, és Hibernusoknak) hogy azon Kötésnek értelme szerént, melly, 1785-ben lett Anglia, és Frantzia Országok között, ezentúl is folytathatják a' kereskedést *Tulonnal*, 's minden más Frantzia Tartományokkal is, mellyek ő Nagy-Britanniai Felsége általmába adándják magokat, valamint az illetén Fr. Tartományokból is szabad lészzen N. Britanniai hajókon, mindennemű portékákat szállítani, mellyek az említett Kötésben meg-engedtettek.

Elliot Gilbert, a' kit *Tulonba* rendelt a' N. Britanniai Udvar Királyi Kommisszárusnak, hosszas beszéllgetést tartott Pitt Ministerrel Okt. 17-dikén. Melléje adatott *Elliotnak* ama' nevezetes Tagja az első Fr. Nemz. Gyűlésnek *Cazales* a' ki búzgó őltalmazója a' Királyi igazgatás formájának.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(39.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
(Novembernek) 12-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Az általunk már két ízben, t. i. *Hírmon-*
dónknak 642, és 650-dik, 's következő
lapjain le - írtt *Wantzenau* verekedésről,
közlünk még némelly környülállásokat,
mellyeket, több más környülállásokkal
eggyütt, magától a' Kurirtól, Gr. *Kinszky*
Kapitánytól értettünk: — Nem 8 ágyúkat,
(mint a' Hadi Kantzellária által először ki-
adott Tudósításban, és ez után *Hírmon-*
dónknak 643-dik lapján is vólt ki - téve);

U u

hanem tizenennyóltzat nyertünk a' Frantziák-
 tól az említett verekezésben. Az el-esett
 Frantziák között sok 14 és 60 esztendő-
 embereket látott a' Kurir Úr a' földön
 heverni. Úgy véli, hogy az a' Frantzia
 Tiszt, kit B. Szentkerezsti lőtt agyon (mint
 írtuk a' múltt postán), Frantzia Oberster
 volt, mivel több Fr. fő Tiszt nem esett-el.
 — Beszélli továbbá Gr. Kinszky, hogy
 a' Vantzenaui ütközet nem első volt már,
 mellyben Katonáink akkor ütöttek a' Fran-
 tziákra, midőn ezek háló zsákjaikban alut-
 tak még. Éjtszakára t. i. zsákba dugták
 magokat a' Frantziák, úgy hogy csak a'
 fejek van-ki, 's hirtelen ki nem bújhatván
 a' zsákból, péter - késekkel agyon döföl-
 tettek. — A' Fran. Lovasokról azt mondja
 Gr. Kinszky, hogy hamar meg-szaladnak,
 's úgy el-lódúlnak, hogy utól nem lehet
 őket érni. Sokszor a' fel-fegyverkezett Fr.
 Föld - nép is szembe áll Katonáinkkal; de
 mihelyt menydörgeni kezdenek ágyúink:
 mindjárt hátat fordít. — Lauterburg Városát
 minden védelmezés nélkül hagyták volt oda
 a' Frantziák, holott ez a' Város úgy körül
 van véve nagy bástyákkal, mint Béts
 Városa. — Fort-Louis Várát, igen erős
 Várnak mondja Gr. Kinszky. Ha még
 ezen Vár is kezünkre száll: úgy még keve-
 sebb reménységek lehet a' Frantziáknak,
 hogy annyi Erősségeikből ki-verhessenek
 bennünket a' télen által. Tavaszkor pedig

sokkal könnyebben lehet velek bánni, mint bánhattunk az idén, midőn ők fészkeltek volt bé magokat a' *Német Birodalomnak*, és *Belgyiornak* sok Váraiba. — Nem győzi eléggé magasztalni Gr. *Kinszky Székely-Huszár*inknak vitézségeket. Nagyon dicséri az *Ausztiai* szabad Seregbéli Lovasokat is, kik nagy részént *Slavoniából* valók. — A' *Vantzenau*i ütközetben el-esett részünkről 33 ember, 's 27 ló. El-fogatott 2 ember, 's 7 ló. Sebbe estek 128 Vitézeink, 's 43 lovaink. Ugyan ezen napon (Okt. 26-dikán) *Hoerd* falu tájján, közel *Vantzenau*hoz (erről emlékeztünk már a' 643-dik lapon) el-esetek a' *Ferdinánd* Magyar gyalog Reg. jéből 25-en, a' kik között volt *Bucellini* Főhadnagy. Sebet kaptak 235-en. Ezek között vagynak: *Otskay* Májor, *Melitz*, 's Márki *Strozzi* Kapitányok; *Drohojovszky* Alhadnagy; B. *Horetzky*, 's *Petykó* Zászlótartók.

Hertzeg Koburg' Ármádiájától.

Okt. 23-dikán olly nagy erővel jöttek Népünk ellen a' *Frantziák*, hogy kényszerítettett ez, *Menini*, *Marchiennesi*, *Moescroeni*, és *Templeneuvei* tanyáiból alkalmatosabb helyekre vonni vissza magát. Ez alkalmatossággal 1 ágyút nyertek Vitézeink *Werwicknél*. Részünkről egynehány százra megy a' veszteség: de a' *Frantziáké* sokkal meg haladja a' miénket.

Ugyan az nap temérdek Frantziát hozott ki *Mobözs* Várából Ferrand Generális; de vissza verettetett. A' miéink között 29-en estek el; 19-en el-fogattak, 's 141-en meg-sebesítették. *Davidovits* Generálisunk alatt két ló sebesített meg; maga is kapott egy kis sebet. Frantziák 85-en maradtak halva a' tsata-hellyén; el-fogattak 1 Kapit.; két más Tiszt; és 41 Köz. emberek.

Okt. 24-én mintegy 15 ezer Frantziáság, mellynek 30 ágyúja vólt, meg támadta Gen. *Kray* E. Hazánkfiát *Orchies* Városánál: de vesztett közel 7 száz embert, A' mi vesztésünk meg-haladja a' százat.

Más nap ismét fzerentsét próbált az ellenség; de 2 Tiszt 's 43 Közember vesztéssel tért vissza.

Mivel B. *Alvintzi* F. M. L. unk, beteges állapottal vagyon: tehát helyébe F. M. L. Gr. *Kinszky* Ferentz állíttatott elő.

Okt. 25-dikén, 12 ezerig való Frantziáság a' mellyel hét ágyúk vóltak, meg szállott *Lille*, és *Orchies* között *Tempelneuve* nevezetű falut: de hogy meg hallotta *Boros* Generálisunkuak ellene lett indulását: vissza vonta magát.

Okt. 27-dikén, *Cysoinghoz* szállott H. *York*.

Az előljáró Sereg' Vezére *Boros* Generális meg vervén a' Frantziákat *Pont a Tressinnél*, egyenesen *Lille* Vára felé ment

az Ország úton. Ez alkalmatossággal 200. Frantziát aprítottak össze Katonáink; 130-at pedig, nagyobb részént sebesen, el fogtak.

Ugyan az nap, Gr. *Latour* F. M. L. unkat, a' ki *Merbes le Chateau*-nál fekszik (melly helység, Maubeugehez nem messzire, éppen a' szélén találtatik az általunk küldött Mappának) temérdek Frantziáság meg támadta: de hogy a' Hollandusok is segítségére érkeztek Gr. *Latournak*: vissza veretett az ellenség.

Okt. 21-dik napjától fogva 27-dikig, részünkről 46-an végezték vitézi pályájakat a' tsata-piatzon; 240-en estek sebbe; 's 51-en fogattak el. — Ló 43 hullott el; 33 kapott sebet: kettő pedig Urastól együtt el fogatott. — Hóltjaink között voltak: egy Major, és 3 Hadnagy. Sebesek között vagynak: két Kapit., 4. Hadnagy, és egy Zászló tartó.

Lannoi nevezetű kerített Várost, mely közel esik *Lille* Várához, el vett vala tavaly Seregünk a' Frantziáktól: télire oda hagyta azt: de tavasszal ismét kezére kerítette. Egy idő múlva vissza vették a' Frantziák: 's két ezer embert állítottak belé 12 ágyúkkal: hanem Okt. 28-dikán elene indultak: *Vernek* Ts. Kir. és *Albercrombie* Anglus Generálisok: egy sereget kével, mely Ts. K. és Anglus Katonákból állott, és tiz ágyúkkal. A' Frantziák

nem sokáig állhatták ki eggyesült Népünk tüzelését, hanem délutáni 5 óra tájban meg szaladtak *Lille* Vára felé; de lovasaink utánnok eredvén, sokat le-vágtak közülök, 's 4 ágyút el-vettek tőlök.

A' Városban maradt vólt még egy ágyú, 's mérgesen durrogott ki felé; de tsak hamar ezt is el halgattatták 40 gyalogjaink, a' kik ki vállalkozván több pajtásaik közül; bé rontottak a' Városba. Közel hat százan estek el a' Frantziák közül, százan pedig el - fogattak, kik között nagyon egy Kapitány is. Nyertünk tőlök 5 ágyúkat, 4 puska poros, és 3 bagázsias szekereket, 's egynehány lovakat. — Részünkrol 23 ember kapott sebet, el esett 5 ember, és 1 ló: két emberünket, és két lovunkat pedig el vitte az ellenség. — Még előre parantsolatjok vólt *Vernek* és *Albercrombie* Generálisoknak, hogy ne haggyanak Katonai őrizetet *Lannoiban*; azért is egésszen vissza vitték diadalmas seregetskejeket *Cysoinghoz*. A' Hadi Kantzellária által ki adott Tudósításban nagyon ditsértetnek ezen győzedelemnek eszközei közül: *Sztárai* Reg. béli Májor és Fő Hadnagy *Mallovetz*, 's *Grines* Urak; *Eszterházy* Hufzár Májor *Vajna* Urról pedig az iratik hogy ez alkalmatossággalis új remekjét adta vitézi batorságának, 's okosságának.

Koburg Hertzeg' fő kvártélyja — egy magános levél fzerént — *Englefontaine*, és *Poin* helységekben vagyon, 's az Ármádiánk mintegy hat mérttföldnyire van benn a' Fran. földön. — Öszve-summáltatott a' Htzeg *Koburg*' Kantzelláriájában, mennyi ágyút — — vesztettek a' Frantziák ebben a' háborúban. Vesztett ágyúiknak száma hat ezerre tétetik.

Austriai Belgyiomban, a' *Mechliniai* Kárdinális - Érsek, az *Afflyghemi* Apátúrsággal együtt, 40 ezer forintot adott költsön a' Kir. Kintstárba, a' had' végéig, minden interes nélkül; — az *Antverpia*i Káptalan 30 ezeret; a' Püspök, a' Szeminariummal együtt 15 ezeret. — Buzdított a' *Mechliniai* Érsek, minden Megyéjebéli Ekklesiákat is, hogy a' mi ezüst készületekre nints szükségek Templomaikban, vagy pedig a' mellyeket öszve - törtek a' múltt elztendőben az istentelen Frantziák, avagy ezeknek hitetlen követőik: adják - bé a' pénz-verő házba, a' honnan had' végével meg-kapják említett ezüst készületjeiknek az árrát, interesestől együtt.

A' *Nizzai* Grófságban jó helyen állanak, az újjabb tudósítások fzerént, az egyesült Tsász. Kir., és *Szárdiniai* Kir. Seregek.

A' Királyt - kívánó Frantziákról, kik már nyóltz hólnapnál régebben tusakodnak *Vendéeban* a' Republikánusok ellen, azt

olvassuk eggy *Angersi* Levélből , hogy még most elevenednek leg - jobban. A' Jákobinusok ellenben mindúntalan azt írják felölök , hogy haldoklanak.

A' *Nagy-Britanniai* Udvar egy nevezetes jelentést tétetett mostanság közönsé-
gessé , mellyben békességgel kínálja mind azokat a' Frantziákat , valakik el - állanak Frantzia - Otfzágnak mostani Igazgatóitól. Ezen jelentésnek első része így következik :

„Tudva vagynak már egész Európa előtt azok a' környülállások , a' mellyek kéntelenítették ő Nagy-Britanniai Felségét, hogy óltalmazólag való hadat kezdene Fr. Ország ellen; valamint szintén azon tárgyak is , mellyeket ezen hadnak kezdetével tzelül tett-fel magának ő Felsége , t. i. hogy el-
hárítsa magáról az igazságtalan meg-támad-
tatást; eggyátallyában - való védelmekre légyen a' maga Szövetségeseinek; mind ezeknek , mind magának igazságos indem-
nitást (káratlanságot) szerezzen; és a' mennyire a' környülállások meg-engedik, bátorságot eszközöllyön jövendőre a' maga Alattvalóinak , és minden más Európai Nemzeteknek is. Ezek azok a' végek, mellyeknek el-érésekre szükségesnek ítélte ő Felsége, elő-venni minden eszközo-
ket, mellyekhez engedik nyúl-
ni: Tartományai-
nak jövedelmei, Népe-
nek buzgósága és
szerezete, 's ügyének ké-
ttségbe hozhatatlan
igazsága.

De napról napra nyilván-valóbbá lett, mennyire ellenzi Frantzia Országának belső állapotja, hogy erős és állandó eggyességre lehessen lépni ezen Országgal, a' melly pedig egyedül való eszköz arra, hogy az ő Felsége' igaz és hasznos tzellyai tellyesíttessenek, 's vissza - állíttassék előbbeni tsendességébe egész Európa. Igen nagy örömeire vagynak tehát ő Felségének azok a' környülállások, mellyek reménységet nyújtanak, hogy ő Felsége siettetheti a' békességnek helyre - állását az által: ha egészen ki-nyilatkoztatja a' Frantzia Nemzetnek ép gondolkodású 's érzésű része előtt: mitsoda gondolatok lelkesítik ő Felségét, minémű végeket tett-fel, 's mi formán akarja magát alkalmaztatni a' dolgoknak mostani folyamatjához? A' hadi történetek; az a' bizodalom, mellyet mutatott ő Felségéhez eggy a' leg-nagyobb tekintetű Városai között Fran. Országának (*Toulon*), 's mindenek felett az a' kívánság, mellyel Frantzia Országának tsak nem minden részei segedelmet óhajtanak, az őket össze meg össze-rontó kegyetlen uralkodás ellen: — igen szükséges, és elhalaszthatatlan kötelességévé teszik ezen maga' ki-nyilatkoztatását ő Felségének, mellyet annál nagyobb készséggel tselekezik, mivel reményli, hogy a' vele egygyüvé fogott Hatalmasságoknak is gondolatjaik, és tzellyaik tökéletesen meg-eggyeznek az ő Felségéivel.

Attól az első idő - ponttól fogva, mellyben a' *Leg-Keresztyénebb* (*Christianissimus*) *) Felség, *XVI. Lajos* Király, öfzve-hivta maga mellé saját Népét, hogy vele eggyezőleg munkálódja a' Közjót: — minémű szívességgel kívánta legyen ő *N. Britanniai* Felsége, ezen felette nehéz, de igen köteles munkának szerentsés végét; meg-mutatta azt mindenkori maga-viselete által: mélly szomorúságot szerzetek ő Felségében minden szerentsétlen követke-zései az említett munkának, főképpen pedig az, midőn hova tovább vette volna éfzre, hogy ollyaténok a' környülállások, mellyek félbe - hagyatták ő Felségével, barátságos és békességes maga - alkalmaztatását. El-következett végre az a' szem-pillantás, mellyben szükségesnek látta ő Felsége nem tsak azt, hogy a' maga jussait, és szövetséges Társait védelmezze; nem tsak, hogy az igazságtalan meg - támadtatást el-hárítsa magáról; hanem Népének

*) A' *Christianissimus* nevezetet a' Római Sz. Széktől vették vólt a' Frantzia Királyok; valamint a' Spanyol Királyok a' *Catholicissimus*, a' Portugallus Királyok a' *Fidelissimus* (Leg hívebb), és a' Nagy-Britanniai Királyok a' *Defensor Fidei* (Hit óltalmazó) nevezetet. Jóllehet a' Nagy - Britanniai Királyok nem Romano Katholikusok már most: még is meg-tarják mindazáltal a' *Defensor Fidei* titulussokat.

leg-betsessebb hafznai, még nyomossabb kötelességet is adtak eleibe: hogy t. i. ne engedje fel-forgattatni azt a' polgári társaságot, melly szterentséssen fel-állíttatott az Európai Nemzetek között.

A' (Frantzia Nemzeti Gyűlés által) ki-hírdetett tzelok, t. i. hogy *a' Frantzia Igazgatás' hibái meg-orvosoltassanak; a' személlyes szabadságnak, és a' vagyonosság' vagy tulajdonosság' (proprietas) jussai erőssen fundáltassanak; egy nagy számú Nép között bölts törvény-hozás, és a' törvényeknek igazságos, és mérséklett kiszolgáltatása állíttasson-fel* — mind ezek a' hafznos végek szterentsétlenül el-enyésztek, és olly polgári alkotvány következett helyekbe, melly a' köz rend-tartást egészen fel-forgatja. Eszközei ezen rontó alkotványnak: a' szám-kivetések, temérdek jószág' el-szedések, szabad akarat szterént való tömlöztözések, szörnyű emlékezetű ember-mészárlások, 's végtére, átkozottúl való meg-ölése eggy igaz és jóltévő Fejedelemnek; 's egy Fels. Fejedelem-Affzony-nak, a' ki meg-tsüggedhetetlen erős lelkűséggel részt vett a' maga nagy Férjének minden szterentsétlenségeiben, hosszas szenvedéseiben, kemény fogságában, méltatlan halálában. “

Az úgy nevezett Revolutzionális Törvényfzék előtt minémű erős-lelkűséget

mutatott legyen ezen Felséges Fejedelem-Affzony (*Maria Antonia*), nem lehetne arra nagyobb bizonyság, mint magának a' dolognak summás elő-adása: Minekutánna az említett Szék' Vádoló Prókátora elolvasta volna az általa fel-tett vádakát, így szólott az Elölülő a' F. Özvegyhez: „Látja tehát, mikkel vádoltatik; legyen figyelmetességgel, most fognak a' Tanúk szólani.

Ekkor elő-áll *Lecointre*, a' ki most Tagja a' Nemzet-Gyűlésének, 1789-dikben pedig fő Tisztje volt a' *Versáliei* Nemzeti Gárdisták' eggy Osztálynak. Ez hosszasán beszélt mind a' revoluzió előtt 1779-től fogva, mind pedig a' revoluzió' elein 1789-dikben történt dolgokról, 's midőn végezte volna szavait, ekkor kérdezősködni kezdett a' Fels. Özvegytől a' Törvényfzék' Prézese:

Kérdés: Mit mond a' Tanú' beszédére?

Felelet: Én, nagy részéről azoknak, a' mellyeket a' Tanú beszélt, semmit se tudok. Az igaz, hogy ajándékoztam két zászlót a' *Versáliei* Nemzeti Gárdistáknak. Az is igaz, hogy midőn vendégségek vólt a' Királyi Testörzöknek, meg-kerültük az asztalokat ~ 's mind ebből áll, a' mit tudok.

K. Mikor a' vendégeskedő Gárdisták' palotájában vólt, nem musikáltatott-é ez az ének: *O Richard, o mon roi!*

F. Erről nem emlékezem.

K. Jelen volt-é akkor, midőn a' vendégeskedők között némellyek a' Nemzet' egészségéért akartak inni, 's az meg nem engedtetett?

F. Azt nem hiszem.

K. Tudva vagyon egész Fran. Országban, hogy akkor *Verszáliában* a' fegyverben volt három Seregeket meg-látogatta, hogy reá beszéllye őket a' Királyi méltóság-védelmezésére?

F. Erre nints mit felellyek. (*Je n'ai rien à repondre.*)

K. Mitsoda rendelések tétettek arra a' végre, hogy bajonétokkal körül-vétessenek a' Nép' Deputátusai, 's fele - részek meg-öletessék?

F. Én soha leg-kissebbet se hallottam illyes dologról.

K. Kétség - kívül jól tudja, hogy a' Márs - mezején (ez, Páris Városa alatt vagyon) fegyveres Katonák voltak; az okát is kellett tudni, miért gyültek oda ölzve?

F. Igen is tudom, hogy öszve-gyültek, de nem tudom miért.

Kérd. De mivel a' Férje nagy bizodalommal viseltetett hozzája, tudhatta az okát is?

F. Ok volt a' közönséges bátorságnak vißza - állítása.

K. De hiszem, akkor bátorságban éltünk. — Tud - é valamit arról, hogy

Artois (az *Artésiai* Gróf, ifjabbik Testvére volt *XVI. Lajosnak*) fel akarta puskaporral vettetni a' Nemzet-Gyűlése' palotáját.

F. Soha se hallottam, hogy az' én Ötsém (tud. ill. *Artois*) azt akarta volna tselekedni.

A' második Tánú, *Lapierre János* nevű, Generáladjutáns volt. Ez azt mon-dotta, hogy 1791-dik esztendőben Június' 20-dik és 21-dik éjtszakáin (a' midőn el-ment vala a' Kir. Fámilia titkon *Párisból*) igen sok Embereket látott a' *Thuilleriesbe* (Kir. Udvarba) ki's bé-járni.

Kérdése a' Prézsesnek a' F. Özvegyhez:

Mikor ki-ment a' palotából, gyalog ment-é, vagy hintón? F. Gyalog.

K. Merre? F. A' Karusszelen kerefztül. (Eggyik udvara a' Kir. Palotának, Karuszszelnék hivattatott.)

K. Mikor titkon el-mentek *Párisból*, benn voltak-é akkor a' (Kir.) Palotában *Lafayette*, és *Bailly*? (Az első, Vezérjek volt akkor a' Nti Gárdistáknak; a' másik pedig Polgármestere *Páris Városának*.) F. Azt nem hiszem.

K. Ki nyitotta-ki akkor az ajtót? F. Én magam.

K. Hány órakor indultak-el *Párisból*? F. Tizenkét óra előtt három fertállyal.

A' harmadik Tanú volt, *Rouffillon* nevezetű Borbély, 's egyfzersmind Pattan-

tyús. Ennek tanúbizonysága abból állott: hogy midőn 1792-dik esztendőben, Aug. 10-dik napján a' N. Gyűlése' palotájában keresett menedék-helyet a' Kir. Familia: ő a' Fel. Özvegy' ágya alatt két butelliákat talált, mellyek között egyik már üres, de a' másik tele volt még borral; 's úgy gondollya, hogy talán ezek a' butelliák a' Helvetus Gárdisták' itatásokra valók voltak.

Kérdése a' Prézesnek a' F. Özvegyhez:

Nem adott-é borra való pénzt a' Svájtzereknek (Helvetus Gárdistáknak)? F. Nem. K. Nem mondta-é ki-menetelekor egy Svájtzert Tisztnek: Igyon Barátom! ajánlom magamat. F. Nem.

K. Hol töltötte Auguszt. 9-dik éjtszakáját? F. A' szobáimban, a' Húgómmal (így nevezte *Ersébet* Kir. Htzeg-Asszonyt, *XVI. Lajos'* Testvérjét), és le se feküdtem.

K. Miért nem feküdt - le? F. Mert éjfél tájban hallottuk, hogy mindenfelé félre-verik a' harangokat, 's úgy értettük, hogy mindjárt reánk jő a' Nép fegyveressen.

Franziza Ország.

Égalité Filep, vagy más névvel, a' néhai *Aureliánusi* Hertzeg, Okt. 20-dikán érkezett *Mársziliából Párisba*, de hasonló érkezés volt ez, a' *Mársziliába* lett mentelhez. Valamint t. i. fogva vitetett vala

oda *Párisból Égalité* : úgy most fogva hozatott-vissza onnan Párisba.

Perrin nevezetű néhai Tagja a' mostani Nem. Gyűlésének, Okt. 20-dikán délután fzégyen-póltzra állíttatott-ki a' Revoluzió' piattzán. De ez, tsak kezdete vólt a' nyomorúságnak : mivelhogy a' fzégyen-póltzra való állást, 12 esztendőig tartandó bilints-hordozás követte; és ha el-telnek a' 12 siralmas esztendők: nem lesz maga emberségéből tsak annyi helye is, a' hová fejét le-hajthassa, mert minden vagyonja el-vétetett. Ezen büntetést az által vonta *Perrin* a' maga fejére, mert tsalárdkodott, midőn Tagja vólt annak a' Deputátciónak, melly vigyázott a' hadakozó Sereg' szükségeinek pótolására. Ez is egy vólt azon Tagok között, a' kik halálára voksoltak *XVI. Lajosnak*.

Mirabóra rá esmertek halála után a' Jákobinusok, hogy koránt sem az az Ember vólt ő, a' kinek gondoltatott : azért is, mivel már egyebet nem tehetnek néki, legalább azt meg nem engedik, hogy tetemei a' Pantheonban maradjanak, a' hová most *Marát*, és *Chalier*' tetemeit akarják bevitetni. *Chalier*, Republik. Polgármester vólt *Lyonban*, 's a' Rojalisták által megölettetett.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(40.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
(Novembernek) 15-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

A' múltt Kedden (Nov. 12-dik napján) dél után érkezett *Bétsbe* egy ifjú Ánglus Kurir, *Crawfort* Májor és Gen. Adjutáns, azzal az örvendetes hírrel: hogy *York* Ánglus Kir. Hertzeg, az alatta lévő Ánglus, Hannoveránus, és Hasszus Seregekkel megfahadította *Nieuport*, és *Ypern* Német Alföldi (Belgyiomi) Városainkat, a' *Fran-tziák'* iszonyú ágyúzásoktól. — Nagyon ditsén *York* Hertzeg, *Otto*, és *Kráy*

X x

Generálisainknak jó rendelkezéseiket, a' melyek elzözlötték, hogy a' *Marchiennes* Városában völtt 4 ezer Frantziák résszerént le-ölettek, résszerént rabokká tétettek Okt. 30-dikán, 's még más nap két Tifztek, és 58 Közemberek fogattak - el az említett Városban, mellyben meg-bújtak völt. — A' Frantziák négy egész nap ágyúztak *Nieuport* Városunkba, 's háromszor izentek-bé a' Polgároknak, igen dölyfös hangon, hogy adják-fel magokat: mert másképpen meg fogják siratni. De a' Magistrátus mindenkor azzal válaszolt, hogy a' benn-lévö Katonaság tellyességgel nem engedi a' Város' fel-adását. Hogy *York* Hertzegnek közelgetését meg - hallotta az Ellenség: oda hagyta a' Vározt Okt. 29-dik és 30-dik napjain; de előbb fel-vettette az oda hordott puskaaporát; két 24 fontos golyóbisokat lövö, és két mozsár - ágyúit pedig, alkalmas számú üres és nem üres golyóbisokkal együtt ott hagyta. — A' miölta *York* Hg *Frantzia-Flandriának* szélei felé szállította Seregeit, az az, Okt. 26-dikától fogva, hat ezer embert vesztett előtte a' Frantziáság, és 22 ágyúkat. — H. *Koburg* Fő Vezérünk, egyedül *York* Htzeg' bölti rendelkezéseinek tulajdonítja azt, hogy a' Frantziák *Flandria* Tartományunktól egészen el-távoztak.

Ypern Városunk ellen, 3 felöl jött völt a' sok Frantziáság Okt. 23-dikán, 's

más nap reggel, nagy kiabálással nekik omlott, a' Városon kívül állott Katonáinknak, kik mintegy száz lépésnyire ereztették magok eleikbe az ellenséget: akkor nofza meg szállaltak, kártátsal töltött ágyúink, mellyeket a' Frantziák, a' sűrű köd miatt nem láthattak. Hogy annál bátrabb lehessen az ellenség: elébb jól fel itta magát, de kevés hasznát vehette pájinkás bátorságának, mert a' kártáts golyóbisotksáksak ugyan vissza hajtották. El esett közüle 30 ember; a' sebesséit el vitte székeken. — Okt. 25-dikén, nagy vas-rostélyai érkeztek az ellenségnek, a' mellyeken szokták tüzesíteni az ágyú-golyóbisokat; de nem vehette azoknak hasznokat; mert bár mint igyekezett is jó helyet keresni, a' hová állithassa ágyúit: reá nem mehetett Vitézeink miatt. — Okt. 29-dikén, el hagyta *Ypern* Városát: 's vissza ment Orlszágába. Fogságunkba estek közüle; 1 Kapitány; 2 Hadnagy, 1 Furir, 's 18 Közember. — Részünkről, nem estek többen sebbe ezeken a' napokon, 15 embernél. *Sális* Obester (még nem Generális) átallyában ditséri Katonáinkat, vitézségekről; név szerént említette közülök *Újházy*, és *Frantischek* Ingenieur-Fő-Hadnagyokat.

Austriai-Flandriának Gent nevü Városában, következő értelmű Hírdetvény tétetett közönségessé: „Tsáfzár ő Felsége, figyelmező szemekkel nézven a' maga Nepeinek boldogságára, megilletődve látja, hogy a' pártos Frantziák' dühössége minden mezősegi Lakosokra ki-terjed, és mivel ő Felsége, egész erőben meg akarja esmértenni a' maga Alattvalóival hozzájuk való bizodalját: ez okon meg-eggyez benne, hogy fel-fegyverkeztessenek, 's alkalmatosság adódjék nékiek, ditsőül kimutatni buzgóságokat, az ő Felsége' hatalmának fenn-tartása eránt. Ez okon, száz ezer puskák fognak ki-olztatni, megkívántató golyóbisokkal, és puska-porral eggyütt. *Zöld-Laudoni* Oberstlieut. Báró *d'Asprenek* vagyon parantsolatja, hogy ezen fel-fegyverkeztetést végre-hajtsa, a' kinek lakása vagyon *Audenardeban*.“

Landau Várát Okt. 27-dik, és következő napjain derekassan, és nagy foganattal ágyúzták a' Prusszusok, de utolsó éjtszakáján Okt. nek vissza kezdték szállítani ostrom-ágyúikat a' táborjokba, Nov. első napján pedig egészen félbe hagyták az ágyúzást. A' Vár ugyan csak továbbra is blokirozva (körül-véve) marad.

Egy *Turini* Levélből, melly költ Okt. 30-dikán, ezeket olvassuk: „A' *Tendai* leg-újabb tudósítások szerént, Tsáfz. Kir. Generális *Devins*, tiz ezer Emberrel bé-

rontott Frantzia Országának azon részébe, melly, az új fel-osztás és el-nevezés előtt, *Provencenek (Provinciának)* neveztetett; 's mintegy 8 mértföldnyire elő-menvén benne, sok helyeket el-foglalt. — Azt az örvendetes hírt pedig egy Kurir hozta ide, hogy a' Tsász. Kir. és Szárd. Kir. Seregeknek egy része, *Nizza Városa* mellett fekvő *della Vergine de' Miracoli, et Levenzo* nevezetű magas helyekre telepedett, melyeket méltán lehet nevezni: a' Vároست körül vevő térség' kapujának. “

Nápolyból, Okt. 29-dikén. A' múltt Szombaton, egy *Máltai* 64 ágyús hajó érkezett ide, a' mellyen sok Máltai Vitézek vóltak, kik leg-ottan bé-mutattattak ő Felségének, 's mindnyájan ajánlották Seregünk közzé magokat, a' Frantziák ellen való vitézkedésre.

Folytatása azon tzikkelyeknek, melyek a' múltt postán költt, U u betűkkel jegyes, 39-dik számú Hirmondó-árkusnak 672—679 lapjain közöltettek:

„Ezen fzerentsétlen Tartománynak (t. i. Frantzia Országának) Lakosai, kik, mindannyiszor, midőn valamelly új gonofság követődött-el, új biztatásokat vettek, jövendőbéli bóldog állapotjuk eránt, 's úgy tsábíttattak; tsak azon vették észre, hogy meg-lábalhatatlan nyomorúság-örvénybe buktattattak; szomszédjaik pedig, a' helyett, hogy egy bölts, és mérséklett igazgatásnak

(Fr. Országban való) fel-állíttatása által új bátorságot nyertek volna, a' köz tsendességnek fenn-maradása eránt: sokféleképpen kényszerítették szenvedni a' vad Anarkhiától (Fejetlenségtől), melly, természet szerént, és szükségesképpen való ellensége minden közönséges rendtartásnak. Tapasztaltatott t. i. ezen Anarkhia ö vélek: fundamentom nélkül való meg-támadtatásokat, nyilvánságos meg rontatását minden kötéseknek; olyan had-izeneteket, melyekre semmi ok nem szolgáltatott; mindent végtére, valamit a' veszettség, fortélyos álnokság, és erőszak el-követettek olly tzéllal, hogy végre-hajtódjon a' már régen ki-hírdetett szándék: t. i. a' társasági intézeteknek mindenütt való fel-forgatása, és minden Népekre való kiterjesztése annak a' zürzavarnak, melly, boldogtalanná tette Fr. Országot.

Ezen folyamatja a' dolgoknak, meg nem maradhat úgy Fr. Országban, hogy a' szomszéd Hatalmasságokra is ki ne árasssa a' veszedelmet; következésképpen, hogy just ne adjon azoknak, és kötelességjékké ne tegye nékiek; hogy vessenek gátot egy olly gonofznak, melly különben fel nem állhat, hanem minden törvényeknek, és minden birtokosság-jussainak szakadatlanul való rontása, és azoknak a' sarkallatos igazságoknak fel-forgatása által, mellyek a' társasági életnek kötelei által egyesítik

az Embereket. — Ő (N. Brit.) Felsége, bizonnyal nem akarja kétségbe hozni azt a' jussát Fr. Országának, melly fzerént ez, tehet jobbítást a' maga törvényein. Nem kívánt ő Felsége soha is külső erőt fordítani annak a' végnek eszközzésére, hogy eggy *independens* (semmi más külső Hatalmas-ságtól nem függő) Tartományban illyen, vagy amollyan igazgatás-formája legyen; és most se kívánja azt különben, hanem tsak a' mennyiben más Hatalmasságok' tsendességének és bátorságának fundamen-toma is kezdett függeni ezen tárgytól. — Illy környülállásokban, kéri Fr. Országot, és méltó okon kéri: hogy vessen véget ez eggy olly *Systema anarchicum*nak (fejetlen társasági alkotványnak), mellynek tsak a' *rosszra* van ereje; a' mellynél fogva nem várhatják a' Frantziák, hogy az igazgatás-nak még tsak az első kötelessége is tellye-síttessék erántok, t. i. hogy le-tsendesíttessenek közöttök a' lármák; és a' gonofz-ságok, mellyeknek száma naponként neve-kedik a' Tartománynak belső részében, meg-büntettessenek. Tsupán a' telne - ki az említett *Systemától*, hogy a' Frantziák' jószágaikkal, és vérekkel való szabad tet-fzésü bánás által, meg-zavartatnék más Nemzeteknek tsendességek is; és hasonló vétkeknek 's fzerentsétlenségeknek helyévé válna egéssz Európa, mint vált Frantzia Ország. — Kéri ezen Országot ő Felsége,

hogy állíttson-fol egy törvényes és nyomos
 Kormányfőket (Guberniumot), melly a'
 közönséges Igazságnak esmeretes funda-
 mentomain épüllyön, 's alkalmas legyen
 az eggyességnek és békességnek más Nem-
 zetekkel való fenn-tartására. — Buzgóan
 óhajtja ő Felsége, hogy a' köz tsendesség-
 nek vissza-fszerzése eránt tanátskozásba
 ereszkedhessen illyetén Guberniummal,
 mellynek a' Törvények eszközöllyenek
 állandó tekintetet; a' melly maga is kíván-
 nya a' köz tsendességet, és birjon hata-
 lommal a' maga kötelességeinek végbe-
 vitelére. A' Király, koránt se fogna olly
 fel-tételekkel elő-állani, mellyekre just
 adhatnának a' hadi költségek, vesztések,
 és áldozatok; hanem tsupán olyanokkal,
 mellyeket eggyáltallyában szükségesekké
 tesznek ezen tekintetek; 's még inkább a'
 maga saját bátorsága, 's Európának jöven-
 dőbeli tsendessége. Semmit nem óhajt
 szívessebben ő Felsége, mint végződését
 látni illy móddal eggy ollyatén hadnak,
 mellynek el-távoztatása nem ő Felségén
 állott; és a' mellyből, Frantzia Országra
 háramló veszedelmeknek okai nem egyebek,
 hanem azoknak fel-fúvalkodttságok, hitet-
 lenségek, és erőszakoskodások, a' kik
 böl dogtalanná tették tulajdon Hazájokat,
 's gyalázatba borítottak minden civilizáltt
 (tökéletesebbedett) Nemzeteket.

Ő Felsége — a' ki köteles még ekko-
 ráig hadat folytatni Fr. Országgal, 's úgy
 nézni mind azokat, mint Ellenségeit, a'
 kiknek vagyonjok és vérek, eggy igazság-
 talan meg-támadásnak gyámolítására vesz-
 tegettetik — végetlen örömmel fogja látni,
 ha olly jó gondolkodású Lakosaira talál Fr.
 Országnak, a' kikkel hasonlóképpen bánhat,
 mint bánt a' *Touloniakkal*. Az ellenséges-
 kedésnek félbe-szakasztása mellett barát-
 tságot, és (a' mennyire az emberi akarattól
 nem függő történetek meg-engedik)
 védelmet ígér előre a' Király maga részéről
 mind azoknak, valakik Királyi Igazgatás-
 formáját kívánnak viszont fel-állíttatni Fr.
 Országban, 's ki-veszik magokat annak a'
 vérengező Fejetlenségnek zabolátlan hatal-
 maskedása alól, a' melly el-szaggatta a'
 társaságnak leg-szentebb köteleit, fel-
 forgatta a' polgári életnek minden funda-
 mentomait, öszve-rontott minden jusokat,
 meg-zavart minden kötelességeket — a'
 melly, szabadságnak neve alatt, mérték
 nélkül kegyetlenkedik, tetszése szerént;
 hogy magáévá tehessen mindent, 's más
 birtokosságnak még tsak híre se hallattas-
 son. — A' Nép' akaratján fundállyá ezen
 Fejetlenség a' maga hatalmát, 's azonban
 egész Tartományokat éget, és bé-vérez;
 hogy azoknak Lakosai vissza-kívánták a'
 magok törvényneiket, isteni-tiszteletjeket,
 és törvényes Királyokat.

Serkent tehát ő Felsége minden Frantziákat, hogy munkálódjanak együtt véle, ezen hallatlan el-nyomattatástól való magok fel-fzabadításában, eggy illy példátlan vétkek' hatalmának le-rontásában, és Fr. Ország' tsendességének, 's egész Európa' bátorságának valahára való vissza-fszerzésében. Ezek azok a' tzélok, a' mellyeknek el-érése végett hívja őket eggy örökös Királyság' zászlója alá, koránt sem olly fel-tétellel, hogy most mindjárt a' zürzavarnak, nyomorúságnak, és köz veszélynek közepette, általán-fogva úgy meghatározottassék az Igazgatás-formája, mint a' hogy' ennekutánna meghatározthatik; hanem tsupán, hogy egyesítsék magokat olly uralkodás alatt, melly legyen: a' törvényeknek, erköltsi tudománynak, és Religiónak uralkodása; 's állítsák jó lábra Hazájoknak a' maga fzomfzédjaival való békességét, belső tsendességét, törvényes, és valóságos szabadságát; vessék-meg a' fundamentomát egy bölts, mérséklett, 's jól-tévő Igazgatásnak, és mind azon bóldogságok' fzakadatlan birásának, mellyek fzerentséssé és virágzóvá tehetnek egy nagy és hatalmas Nemzetet."

A' negyedik Tanú vólt *Hebert*, a' Párisi Tanáts' Vitze-Fiskálissa. Ennek vádjai között a' két első ezek vóltak: hogy midőn ő, bizonyos alkalmatossággal

a' *Templom* nevezetű épületben lett volna, kontrarevoluzionális jegyet talált a' Fels. Özvegy' imádságos könyvében, t. i. egy lánggal égő, 's nyíllal által - szúrt szívet, illy alól-írással: *Jesu miserere nobis*; talált egy kalapot is *Ersébetnél*, melly *XVI. Lajosé* volt.

Kérdése a' Préziesnek, a' Fels. Özvegyhez:
Mit felel a' Tanú' szavaira?

F. A' szívet, a' Húgom (Ersébet Hg Asszony) ajándékozta a' Fiamnak; a' kalapot Ersébetnek a' Bátyja.

Hebert megént meg-szóllalt, el-felejtett úgymond, egy dolgot, t. i. hogy *XVI. Lajos'* halála után, a' Fiának egész királyi tiszteletet adtak legyen a' F. Özvegy, és Ersébet Hg Asszony. Elöl ültették, 's mindenkor néki adtak először az ételből.

Ekkor a' F. Özvegy így szóllott *Hebert*-hez: Látta azt az Úr? Felelete *Hebert*-nek: Nem láttam, hanem meg-bizonyítja az egész Magistrátus.

Kevéssel ez után, fel-kél egy Tagja a' Törvényszéknek, 's így szóll: „Polgár-Prézies! Jelentem, emlékeztesse a' vád alatt lévőt, hogy nem felelt arra, a' mit közötte, és a' Fia között történtnek lenni mondott Polgár *Hebert*.”

Kérdést tett tehát fel a' Prézies, mellyre a' F. Özvegy: — Hogy nem feleltem, oka ennek az, mert nem engedi a' természet, hogy illy vádra felellyen eggy Anya. (Itt

egésszen el-fogódott a' szíve a' F. Özvegynek.) Hivom tanúbizonyságúl mind azon Anyákat, a' kik itt talám jelen vagynak.

(Si je n'ai pas répondu: c'est que la nature se refuse à répondre à une pareille inculpation faite à une Mere. (—) J'en appelle à toutes celles, qui peuvent se trouver ici.)

Az ötödik Tanú, Notárius *Silly Ábrahám* vólt. A' Királyi Familiának Párisból, 1791-ben lett titkos el-menetele' készületeiről szólott holmi egyetmást.

Kérdése a' Prézesnek a' F. Özvegyhez:

C. Lajossal ment-é ki (a' Kir. Udvarból)? *F.* Nem; ő előttem ment-el. *K.* Hogy' ment? *F.* Gyalog, a' nagy kapun. *K.* Hát a' Gyermekai? *Fel.* Ezek, egy órával mentek-el előbb, a' gondviselő Afzszonnyokkal; 's a' *Kis-Karusszel'* piattzán vártak-meg bennünket. *K.* Hogy' hívják ezt a' nevelő Afzsonyt? *F.* *Tourzelnek.* *K.* Mitsoda személlyek vóltak még az úti Társak? Azok a' három Testörzők, a' kik vissza-jöttek velünk együtt Párisba. *K.* Mitsoda öltözetben vólt el-menetelekor? *F.* Abban, a' mellyben vissza-jövet. *K.* Ki tsináltatta azt a' nevezetes hintót, a' mellyben utaztak? Egy külső Orzági Ember. *K.* Mitsoda Nemzetbéli? *Svéd.* *K.* Nem *Fersennek* hívják, a' ki Oberster vólt hajdan a' Kir. Svéd Regementben, 's most e' 's ez szám alatt lakik Párisban. *F.*

Igen is. K. Orosz Bároné nevet miért vett-fel az útra? Mert nem lehetett volna különben ki-indúlni Párisból. K. Ki szerzett passzust? F. Egy külső országi Minister. K. Miért hagyta ide Párist? F. Mert a' Király nem akart itt maradni.

A' hatodik Tanú volt *Terrasson Péter János*, eggy, a' Törvény-hozásra ügyelő Minister' Író-deákjai között. Ez azt mondom, hogy midőn vissza-érkezett a' Fels. Özvegy Párisba: bosszú-állás' kívánságát jelentő pillantásokat vetett azokra a' Nti Gárdistákra, a' kik a' hintaját kísérték 's a' t.

Hetedik volt a' Tanúk között *Manuel Péter* nevű tudós Ember, a' ki, mint magistratuális személy, gyakran bé-járt volt a' *Templom* nevezetű épületbe. Ezt, mint-hogy jó-akarójának tartotta a' Kir. Familia, igen nagyon ki-kérdezte a' Prézes; de semmit ki nem süthetett szavaiból a' F. Özvegy ellen.

Nyóltzadik Tanú *Destaing* volt, a' ki olly vallást tett, hogy ő mindenkor esmérte legyen a' F. Özvegyet, Fran. Országba lett érkezésétől fogva; de ellene semmit se tud mondani.

Kérdése a' Prézesnek Destainghez:

Tudja-e, hogy 1789-ben Okt. 5-dikén el akart titkon menni C. Lajos Verszáliából? F. Nem. K. Láta-e akkor a' Vádolt-tat (M. Antoniát) a' *Verszáliai* Kastélyban, 's mit hallott tőle? Az Udvari Tanácsosok

azt javasolták néki, hogy szaladjon - el: mert a' Párisi Nép ellene készül, hogy meg-öllye; de (M. Ant.) ezt felelte: „Ha a' Párisiak ide jönnek, olly tzéllal, hogy meg-öllyenek engemet: a' Férjem' lábainál fognak találni; én tellyességgel el nem szaladok.“ — Ekkor meg-szóllalt a' Fels. Özvegy: „Igen is, úgymond, tsak nékem tanátsolták, hogy szaladjak-el; tsak engem mondottak veszedelemben forogni. Én azt feleltem, a' mit a' Tanú mondott.“

Kilentzedik Tanú vólt *Simon Antal*, mesterségére nézve Tzipő - és Saru - varró, most a' Királyfi' Nevelője. Ez azt állította, hogy míg a' Templom - épületben vólt a' Kir. Familia: mindent meg-tudott, valami kívül történt.

Kérdése a' Prézesnek Simonhoz:

Kiktől? F. A' kis *Capet* nékem azt befzéllette, hogy *Toulan*, *Pethion*, *Lafayette*, *Lepitre*, *Bouguot*, *Michonis*, *Vincent*, *Manuel*, *Leboeuf*, *Jobert*, és *Dauget*ől. Az utólsóról azt is mondotta *Simon*, hogy egykor meg-ölelvén az a' kis *Capet*et, fel-emelte, 's így szóllott hozzá: „Be szeretném, ha az Atyád' székében láthatnálak.“

A' F. Özvegy. Én láttam, hogy a' Fiam *Daugeval* együtt jádzogatott, mindketten valamelly tziel felé hajigáltak; de hogy *Dauge* fel-vette vólna a' Fiamat az ölébe: azt nem láttam.

A' tizedik Tanú, *Tiffet* nevű Kereskedő volt, a' ki azt mondotta, hogy Aug. 10-dikén 1792-dik esztendőben egy nagy summáról való írás költ a' F. Özvegy' neve alatt. De ellene - mondhatatlanul meg- táfolta *Tiffet* a' F. Özvegy az által, hogy az említett napon, úgymond, már reggeli nyóltz órakor oda hagyta a' Kir. Familia a' maga palotáját, 's a' N. Gyűlése' palotájába ment menedék-helyet keresni.

Kérdése a' Prézesnek a' F. Özvegyhez:

Nem adtak-é akkor pénzt azok, a' kik körül - állottak volt a' N. Gyűlése' palotájában? F. Ez, nem a' N. Gyűlése' palotájában történt, hanem azon 3 napok alatt, míg a' *Feuillans* (*Fulienses* nevű Szerzetesek') Klastromában voltunk. (Egy része volt ezen Klastromnak, a' N. Gyűlése' akkori palotája.) Pénz nem volt velünk: mert nem hozhattunk (a' palotánkból) magunkkal; a' mit adtak, azt el-vettük. K. Mennyit adtak? F. Nékem 25 eggyes luidórt, és ugyan ez a' pénz volt az, mellyet ki-vettek a' zsehbemből, midőn a' *Conciergerie*be hoztak. Azt, mint előttem szent adósságot, magamnál meg-tartottam olly véggel, hogy ha meg - láthatom valamikor azon személyt, a' ki nékem adta azt: vissza-adhassam. K. Hogy' hívják azt a' személyt? F. Az, *Auguel* nevű Asszony.

Magyar Ország.

Györből, Nov. 9-dikén. A' Dunán túl lévő Reformáta Ekklesiákat, Fő Tiszt.

Halász József E. Superintendessektől, megfolytá a' halál, Okt. 25-dikén.

*Horváth Ország*ból, Nov. 5-dikén „Itt igenfel ment a' gabona' árra; mellynek oka az, minthogy temérdek gabona takarítottatott le innen a' Száva, és Kulpa vizein a' tenger felé. — Ezen Hónapnak 15-dikén, vagy 16-dik napján fognak által adódni a' Törököknek Dubitza és Novi Várak, mellyek az utolsó hadban vétettek vala el töllök. — A' Báni határt őrző Katonáink között Hadnagy *Borojevich*, szerentséilenül jára a' napokban, a' Török földről való néhány Zsiványokkal: mert a' mint üzőbe vette volna őket; agyon lövetett.

Elegyes Tudósítások.

A' Fr. Nemzet-Gyűlése szabadságot adott a' maga Kommisszáriusainak, hogy bátran el-rontathatják mindenütt az ollyatén erős kastélyokat, mellyek veszedelmére szolgálhatnának a' Fr. szabadságnak.

A' Török Udvarhoz rendkívül való Követül küldettetett Orosz Generállieut. *Kutusow*, Sept. 7-dikén ment bé — mint közönséges személly — Konstantinápolyba. Ezen bé-menetelnek terhes pompájú vóltát meg-lehet onnan itélni, hogy reggeli hat órától fogva estvéli 9 óráig tartott.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(41.)

Költ *Bétsben*, Szent András Havának
(Novembernek) 19-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Wurmser Vezérünk' Táborából, Nov.
3-dikán indított leveleknek ez a' summája.
„Gróf *Vurmser* fő kvártélyában, tegnap
előtt az az: Nov. első napján tartattak a'
szerentsétlen Fr. Királynénak exequiái. —
A' már egynehány napoktól fogva tartó
tsendesség, nem sokára, valamit fog szülni,
vagy azt; hogy egy közönséges attaque
(meg-támadás) által fogunk *Straßburg*
Vára' meg-vételén igyekezni, vagy

pediglen, hogy ezen mostani pozitziókból (tanyánkból) *Bisveiler*, és *Hagenauig* vonjuk vissza magunkat.

A' 38-dik szám alatt költt *Hírmondónak* 671-dik lapján említettük vólt, hogy Hg *Koburg*' fő vezérleése alatt lévő nagy Ármádiánk bellyebb indúlt Fran. Országba. Azon alkalmatossággal B. *Wenkheim* F. M. Lieut., egynehány ezerből álló Katonáival ki-hajtatta a' Frantziákat a' körül-belől lévő helységekből. Azokat, kik *Catillon* Város felé szaladtak (*Catillon*, *Pikárdia* Frantzia Tartománynak széléhez tsak másfél órányira vagyon), el-érték Lovassaink, 's két százig valót közzülök le-aprítottak, és egy ágyút el-vettek tőlök. Annakutánna *Catillon*ból is ki-verték őket, ismét egy ágyúveszteséggel, melly ágyújoktól 20 Uhlánus szabad Seregbélieket vezetett *Kukez* Al-Hadnagyunk fosztotta-meg őket. — *Barkó* Huszár-Regementbéli Oberstlieut. *Levachich* Úr még *Vassignies* nevű Városon is (melly *Pikárdiában* fekszik, mintegy 8 mértföldnyire *Austr. Német Alföld*' széleitől) túl vágatta őket Huszáraival. — B. *Wenkheim* F. M. L. nagyon ditséri *Mihaljevich* Urat, a' Szerviai szabad Sereg' Obersterét; *Levachich* Oberstlieut., 's *Kerekes* és *Geringer* Kapitány Urakat, a' *Barkó*-Huszárjai közzül; *Bogdán*, Uhlánus szabad Seregbéli Fő-Hadnagyot; *Révay* Májor, *Csanády* Kapitány, és *Quietovszky* Hadnagy Urakat

a' *Blankenstein*-Huszárai között; *Stoikovich* Kapitányt, 's *Baborovich* Hadnagyot, a' Szerviai szabad Seregből, és ezen Seregnek két Káplánnját, *Nagy Pongrázt*ot, és *Jankovits Lázárt*.

Gróf *Wurmser* Vezérünk, következő táldalékokat küldött a' maga előbbeni tudósításához: „Azon tsatákban, mellyek Okt. utolsó napjain történtenek, el-estek: *Vitéz* Alhadnagy az *Oláh* Regiment' Batalionjából, és *Orbán* Alhadn. a' Nádor-Ispány' Huszárai között; négy más Tisztek pedig sebbe estek. — *Fort-Louis* Vára alatt álló Seregünk hozzá fogott a' tekervényes árkok' ásásához, 's batteriák' és földvárak' hányásához. A' Várból meg-lehetősen ágyúzott ki-felé az Ellenség: egy Káplárunkat agyon is lőtt; 4 Emberünket pedig sebbe ejtett. — Nov. 3-dik napján, *Alsátziának* bellyebb való részeibe, *Zabern* (*Saverne*) Városa alá küldetett Gr. *Viomini* nevű hozzánk által - költözött Fran. Generális, ki is 53 ellenséges Frantziákat bajonétokkal által-veretett, 31-et pedig el-fogott. Az Obersterjek ezen meg-sziláltt Frantziáknak, az ablakon ngrott-ki, 's úgy szabadította-meg magát a' *Viomini*' vezérlése alatt lévő által-költözött Frantziáknak kezeik között. Nagyon ditsértetik *Koramboticz* Kapitány is az Austriai szabad lovas Seregből, a' ki egy Fran. Strása-mestert, 's 8 Közembert fogott, 10-et le-váगतott.“

A' *Nagy - Britanniai* Udvar - vissza-
parantsolt vala egy részt azon Katonaság-
ból, melly *Flandriában*, *York* Hertzeg'
vezérlése alatt vitézkedik a' Frantziák ellen.
Már négy Ánglus gyalogRegementek hajókra
is takarodtak vólt *Ostendánál*; de mivel a'
Frantziák mód nélkül kezdték szorongatni
Nieuport, és *Furnes* Városainkat: ez okon,
újra vissza - szállíttatta az említett 4 Rege-
menteket *York* Hg a' szárazra, és *Ausriai*
Flandriának a' Frantziáságtól való ki-
tilztítására fordította. Nem tsak helyben-
hagyta ezen rendelkezését *York* Hertzegnek,
a' *Nagy - Britanniai* Udvar, hanem azt is
végezte: hogy hadd maradjon még most
a' *Vestindiai* Fran. Birtokok ellen való had,
inkább tsak *York* Hertzeg' Seregét kell
szaporítani; — a' minthogy *Sir John Jervis*
Tengeri Vezér, és *Sir Chalres Grey* Gene-
rális, kikre bízott vólt a' *Vestflandriába*
rendelt Seregeknek kormányozása, hosz-
szas tanátskozásokat tartottanak Okt. 25-
dikén *Pitt* Ministerrel, melly tanátskozások
után, parantsolatok küldettek mindjárt
a' *Portsmouthi*, és *Plymouthi* ki - kötő
helyekbe, hogy minden hajók, mellyeknek
Vestflandriába vólt ki - mérve az útjok,
kélzen tartsák magokat, hogy minden
szempillantásban indulhassanak *Ostenda*
fele. El is indultak már Okt. 28-dikán 4
Regementek. — A' *Macbride* Ánglus Ad-
mirális' hajós Seregének leg-nagyobb része,

az *Ostendai* ki-kötő hely eleibe vette magát azon idő tájban.

Frantzia - Ország' mostani környül-állásait tárgyazó nevezetes Hírdetvénnnyét a' *Nagy-Britanniai* Udvarnak — mellyet az *Uu* és *Xx* betűkkel jegyes *Hírmondó*-árkusokban egyfőzen találunk Érd. Olvasóink — közölte a' *Hollandiai* Kormányfzékkel *Elliot* Úr, a' ki most *Anglus* Követségét visel *Hágában*. A' *Hollan.* Kormányfzék meg-közlönte ezen közlést *Elliot* Úrnak, és általa következendő értelmű jelentését íratta-meg a' *N. Britanniai Felség'* Ministériumához : „hogy valamiképpen ugyan azon okaik voltak, e' jelen való hadra nézve, ő *N. Brit. Felségének*, és a' *Hollan. Rendeknek*, úgymint két olly *Feleknek*, a' kik szoros frigynek kötelei által kaptsol-tattanak egymáshoz; hasonlóképpen tzelt se tettek-mást magok eleikbe a' *Holland. Rendek*, mint a' melly az említett Hírdet-vényben adatott-elő, hogy t. i. el-hárítsák magokról az igazságtalan meg-támadtatást, védelmekre legyenek szövetséges *Társaiknak*; betsületes és állandó békességet eszközöllyenek; és végre, az egyenesség' regulái fzerént való meg-téríttetését nyer-hessék azon károknak, mellyeket mind a' *Hollandiai Közöns. Társaságnak* magának, mind szövetséges *Társainak* is okozott a' köz *Ellenségnek* erőszakoskodása. Szintén olly nagy gyönyörűséget fog szerezni a'

Holland. Rendekben is, valamint ő N. Brit. Felségében az a' szempillantás, mellyben vissza fog adattatni maga magának a' Fran. Nemzet, és eggy ollyatén Igazgatás alatt egyesíttetik, melly betsben tartándja a' polgári társaságnak szent köteleit, és más Nemzeteknek jussait, és meg-újjíthatja, 's fenn is tarthatja más Tartományokkal, a' békességben 's eggyességben való élésmódját.

Három napi közönséges Könyörgéseket tartottak a' *Genuaiak*, mellyekben azért esedeztek a' Mindenhatónak, hogy fordítsa el róllók a' veszedelmeket, mellyekkel fenyegetik őket a' mostani környülállások.

A' *Nizzai* Grófságban folyó hadról, ezeket írja a' *Bétsi Udvari Újság*: „Okt. 19-dikén, 2600 Frantziák meg-támadták azon Seregeket, mellyeket Marchese *Montasia*, Gróf *Guerrieri*, és Nemes *Negro*, Szárdiniai Tisztek vezérlettek. — Legnagyobb erejét, a' közép pont ellen fordította az Ellenség, a' hol Gróf *Guerrieri* kormányozott; mellyre nézve kéntelenítettett ez végre engedni a' nagyobb erőnek. A' vissza-vonulás' alkalmatosságával elesett. Meg-értvén ezen történetet Ts. Kir. Gen. B. *Calli*, mindjárt segítséget küldött *Montasia* Generálisnak; melly által azt elközlötte, hogy a' Frantziák minden tanyáikból, mellyeket újjonnan foglaltak volt, diadalmasan el-verettek. — Okt. 22-

dikén, *Gilettanál* meg-támadta *St Andre* Szárdin. Gen. a' Frantziákat. Tüzes ütközet vólt egész késő estig, a' midőn félbehagyták a' verekedést az egyesült Seregek. Más nap, sok ezerekből álló segítséget kaptak a' Frantziák *Utelleből*, 's megtámadták az egyesült Seregeket *Reveste*-nél, a' hol ismét véres verekedés vólt, mellyben nem birhattak végre az egyesült Seregek az Ellenség' nagy számával. "

Vendée nevezetű részét Frantzia Országának kietlen pufztasággá változtatták a' Republikánus Frantziák. A' Royalisták által mentek a' *Loire* (Ligeris) vizén, és ezen viznek tengerbe való szakadásánál, egy *Noirmoutier* nevezetű szigetet is elfoglaltak, melly keskeny ugyan, de a' hosszasak ugyan észak felé, *Bretagne*, és *Poitou* (Britannia, és Pictavia) Frantzia Tartományokkal által ellenben, mintegy négy mértföld.

Okt. 26-dika' éjtszakáján, két órákig tartott verekedésben diadalmaskodtak a' Rojalisták, *Chateau - Goutier* tájján, az elől-járó Republ. Seregen. Ezt a' jelentést, a' maga Kommisszáriusaitól vette a' Nemz. Gyűlése.

Frantzia Republ. Gen. *Carteaux* azt írta *Toulon'* vidékéről Párisba, hogy ő, Okt. 14-dikén, a' *Touloni* egyesült erőnek 5 ezer emberből állott részéből el-ejtett ötvent, 's meg-sebesített 250-t; az ő Kato-

nái közzül pedig tsak hátan estek - el, 's 25-en kaptak sebet.

Londonból írják, hogy Frantzia Britannianak *St Malo* nevezetű Városából egy Anglus érkezett volna oda, 3 Fr. Magistrátuális személlyekkel, 's azt a' hirt vitte a' Ministériumnak: hogy egy része Fr. Britannianak fel - zendült a' N. Gy. ellen, hogy *Rennes* és *Rhedon* között 23000 fegyveres emberek, már össze is adták magokat, kiket *du Petitbois* vezérel, néhai Obersterek az *Orleán* Dragonyossainak. A' tenger partokon állott Republikánus Fr. Katonák, el hagyták tanyáikat, hogy az említett 23 ezer Kontrarevoluzionistákkal szembe szállyanak: minekokáért elégséges őrizet nélkül vagynak a' partok *St Malo*-ban sints több száz Katonánál.

Frantzia Ország.

A' Nemzet - Gyűlése' néhai hatalmas Orátor és tudós Tagjának *Brissot*nak, és még más 19 Ex-Deputátusoknak fejeik, 37 minútumok alatt húllának tseberbe Okt. utolsó napján, déli 11 és 12 órák között. Okt. 24-dikén vétetett-fel először az ügyök a' Revolut. Törvényfzék által, és már Okt. 30-dikán estvéli tíz órakor ki - mondatott reájok a' halálos szententzia, mint ollyatén bűnösökre, a' kik, az említett Törvényfzék' ítélete szerént, öszve - esküdtek az

eggy, és megoszolhatatlan Fran. Közös. Társaság ellen — Neveik az említett 19 fzerentsétlen Kollégáknak, következők: *Vergniaux* *, *Genfonne* *, *Duperret*, *Carra* *, *Gardien*, *Duprat* *, *Sillery*, *Fauchet*, *Ducos* *, *Boyer-Fonfrede* *, *Lasource*, *Beauvais* *, *Duchastel*, *Mainvielle*, *Lacaze*, *Lehardy* *, *Boileau* *, *Antiboul*, *Vigée*. A' kiknek neveik megvagnak tsillagokkal jegyezve, azok mind halálára voksoltak — míg ők is hatalmas és bántthatatlan Emberek voltak — néhai *XVI. Lajosnak*; valamint *Brissot* is. — Midőn fel-olvastatott a' halálos szententzia, huszonéggyen voltak mind - öszve a' ki-szententziáztattak; de egy közülök — *Valaze* nevezetű — mihelyest hallotta, hogy néki is a' gillotin' vasa alá kell nyújtani a' nyakát; le-tette a' köpönyegjét, hátrább ment, 's a' nálla volt írások közül ki-vévén egy kést, úgy ütötte azt a' maga mellyjébe, hogy tüstént le-dobbant, 's meg-hólt. Ez a' *Valaze* volt Szerzője annak az Elő-adásnak, melly elközlötte a' *XVI. Lajos* ellen fel-tett vádakat. A' több ki-szententziáztattak közül, *Brissot* nagyon el-alélt a' gillotínoztatás' hallására; *Vergniaux*, egyenessen a' Birákra függesztette szemeit; *Ducos*, és *Fonfrede*, kik atyafiak voltak, meg-ölelték egymást; *Fauchet*, a' ki *Calvadosi Püspök* volt,

láttatott egy kevéssé meg - háborodni; hanem midőn *Valaze* ki - végezte magát: akkor mind fel - keltek a' ki - szententziáz - tattak ülő helyeikből, és a' Birák felé papiros pénz - tsomókat hajigáltak, úgy hogy Katonákat kellett elő - hívni, 's így lett tsendesség. A' Nép öszve - tépte az említett papiros - pénzeket, 's utálólág a' ki - szententziázattakra szórta. Más nap, délelőtti 12-dfél órakor, négy szekerekre ültették a' húsz meg - ölendők; ötödik szekéren pedig a' *Valaze*' holtteste vitetett magánosan. Mind előttök, mind pedig utánok ezen szekereknek sok fegyveres gyalogok, és lovasok mentek. Nagyobb része a' ki - szententziázattaknak bátorságot mutatott: *Duprat*, és *Mainvielle* beszéll - gettek a' vitel - közben a' Néppel. *Fonfrede* tréfálkozott, 's még nevetett is. *Brissot*, és *Sillery*, leg - nagyobb mértékben meg vóltak illetődve. *Sillery*vel, és *Fauchettel* két gyóntató Atyák vóltak. — *Sillery*, annak a' tudós, született *Genlis* (Zsánli) Gróf - Asszonynak vólt a' Férje, a' ki szép munkákat írt a' nevelésről. Leg - elsőben *Sillery*nek mettzetett - el a' feje; *Brissot*nak pedig, mint leg - bünössebbnek, leg - utóly - lyára. Szóllott valamit a' Néphez *Brissot*, míg készítették számára a' gillotint; de nem lehetett a' szavát érteni. Hogy vége lett a' méiszárlásnak, ezt kurjongatta szokása

zerént a' Nép: *Éllyen a' Nemzet! Éllyen a' Köz. Társaság!*

Primidi, Duodi, Tridi, Quartidi, Quintidi, Sextidi, Septidi, Octodi, Nonodi, Decadi. Ezek a' neveik a' Frantzia Országi tiz napoknak, mellyek egy negyed részét teszik egy hónapnak. Azon öt napok, mellyek felesleg maradnak minden esztendőből, és eggyik hónaphoz se tartoznak, *Sansculottidese*eknek hivattatnak. Az első ezen öt napok között, a' virtusok', második az ész', harmadik a' munka', negyedik a' vélekedés', ötödik a' jutalmak' innep - napjaikká rendeltettek. A' szökő (*bissextilis*) esztendőnek felesleg napja is, *Sansculottidenek* neveztetett, 's az a' végzés lett felőle, hogy legyen a' Nép' Innepnapja, mellyen meg-újjítsák minden Frantziák a' magok republikánus esküvéseket. A' hónapoknak, következő új nevek adattak: a' Januáriusnak *Niveos* (Havas), a' Februáriusnak *Ventos* (Szeles), a' Mártziusnak *Pluvios* (Essős), az Áprilisenek *Germinal* (Bimbós), a' Májusnak *Floreal* (Virágos), a' Júniusnak *Préreal* (Rétes), a' Júliusnak *Messidor* (Arató), az Augustusnak *Fervidor* (Heves), a' Szeptembernek *Fructidor* (Gyümöltsős), az Októbernek *Vendemiaire* (Szüretes), a' Novembernek *Brumaire* (Ködös), a' Detzembernek *Frimaire* (Zuzmarázos).

Okt. 30-dikai Ülésében, azt végezte a' N. Gy. hogy semminémű szín, és nevezet alatt, Asszonyok, Gyűléseket ne tartsanak: hanem tsak ugyan, hogy egészen magára ne haragittsa Asszonyék ő kegyelmeket, engedelmet adott nékiek arra: hogy jelen lehetnek a' Férjfiak gyűléseikben.

Lyon Városában, melly most *Ville affranchienek* neveztetik, nagy részént végre hajtattak már ezen Hónapnak elein azon Végzése a' N. Gy. nek, mellyeket, Q. q. betűkkel jegyes árkusunknak 607-dik és 608-dik lapjain közlöttünk. Földig lerontattak ennek szép palotái, 's a' szerentsétlen lakosok között sok százan meg-fosztattak életektől, azért: hogy nem gondolkodhattak úgy, mint a' Jakobinusok.

Elegyes Tudósítások.

Az emberi indulatok' históriájában, méltán helyt találhat egy *Slavóniai* Rátz Menyetske, a' ki, hogy meg-hallotta Férjének a' hadban történt halálát: olly szomorúságba, 's elme-háborúba esett, hogy magára vévén három drágább öltöző ruháit, meg-gyújtotta három felől; és azoknak tüze által kegyetlen véget vetett életének, mellyet nem maga adott vala magának.

Morva-Ország' szélén szerentsétlenné tette magát egy tehetős paraszt Gazda, a' haszontalan beszédnek okos fundamentom nélkül való bé-vétele által; melly példát, kötelességünknek tartottunk közleni, a' minden vizsgálás nélkül hívőknek tanúságokra. — Történt t. i., hogy az említett Gazda, szöllejebéli bor-házában, vagy pintzéjében lévén, lángot látott fel-lobogni a' földből, éppen a' bor-háza' ajtaja előtt. El-beszéli a' dolgot egy szomszédjának. Ez mindjárt azt mondja, hogy bizonyosan pénzről tsapdosott légyen fel a' láng a' föld' gyomrából, melly pénzhez könnyen is hozzá juthat a' lángot látott Ember, ha egy marha-fzarvat bé-nyom hátúlról a' maga testibe, 's úgy fog az ásáshoz. Igen könnyen hitt a' tehetős, de még is örömet hamar tehetősebbedni kívánó Gazda. Haza megy tehát, elő-vevz eggy ollyatén fzarut, a' mellyen a' hurkákat 's kolbászokat szokták tölteni; meg-teszi az operátziót, de olly méllyen találta azt tenni, hogy sok próbák után is ki nem tudták venni a' Seborvosok. — Semmi reménység nem vólt életéhez.

Az *Orosz-Birodalom'*, és *Lengyel-Ország'* új Kötésének igen nevezetes tzik-kelyei, ezek a' többek között: „Mivel a' költsönös óltalom-frigynek ereje szerént, mindenkor az *Orosz-Birodalmon* fog

feküdni a' nagyobb tereh: tehát igazságos, és hasznos dolognak esmérí a' **Lengyel Közöns. Társaság**, hogy a' maga bátorságára és tsendességére meg-kívántató minden katonai és polgári intézetekbe tellyes befolyást engedjen a' **F. Orosz Tsászárnénak**. — Kötelezi magát a' **Lengyel Köz. Társaság**, hogy semmi Hatalmassággal nem traktál, az **Orosz Udvarnak** előre való tudása, 's meg-eggyezése nélkül. — A' mostani fundamentomos **Lengyel Törvényekben** tehet változásokat 's jobbításokat, eggy új **Köz. Gyűlések** a' **L. Rendeknek**; de az **Orosz Udvarnak** előre való meg-eggyezésével 's a' t.

A' **Nagy-Britanniai Ministerium** nagyon vigyáztat a' **Jakobinuszkodni** akarókra. El is fogatott mostanság némellyeket **Angliában**.

Magyar Ország.

A' **Religió, és Tudományok' fundusa'** jószágaiba, **Prefektusoknak** rezolvált **E. Urak' neveik**, így következnek. — **Pongrácz György Szabolts Vármegyei** volt **Al-Ispány**. **Préfektus** lesz a' **Sellyei Distrik-tusban**. — **Nimetz Imre**, volt **Adjunktusa** a' **Györi Camerális Administrationak**. **Pr.** lesz, a' **Szent Mártoni Distr. ban**. — **Ko-**

váchich Ferentz, volt Adjunctusa a' Pétsi C. A. nak. Pr. lesz: a' Pesti D. ban. — Okolicsányi Elek, volt Adj. a' Munkátsi C. A. nak. Pr. lesz, a' Jászói D. ban. — Krály József, Zagrabi volt Inspektora a' Rel. és Tud. fundusa' Józágainak. Pr. lesz, a' Kutyevoi D. ban. — Grabarics Lázár, Pr. lesz, a' Pécsváradi D. ban, a' hol eddig is Pr. volt — — Inspektora lesz a' Nagy - Váradi D. nak, Nagy József Úr, a' ki eddig Pesti Inspektora volt a' Rel. és Tud. fundusának.

Korponáról, Nov. 10-dik napján. — „Ezen a' tájon az őszi vetések igen ritkák, és fzmorúak; a' fzmofzédságban pedig, t. i. Ns *Nagy-Hont* Megyének *Ipoly-vize'* környékén, az őszi vetések hol réllzerént, hol pedig egészen is a' féreg által úgy elpusztítottak, hogy a' szántó-vető újra kén-teleníttetik fel-fzántani, 's bé-vetni földjeit.

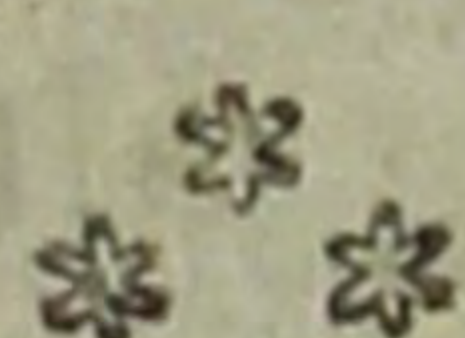
A' *Baranya* - Vármegyeiek is ugyan ezt kén-teleníttettek tselekedni: mert — a' mint írják — fiatal gabona - vetéseiket, sáska' módjára el - emészttette valamelly különös nemü féreg.

B é t s.

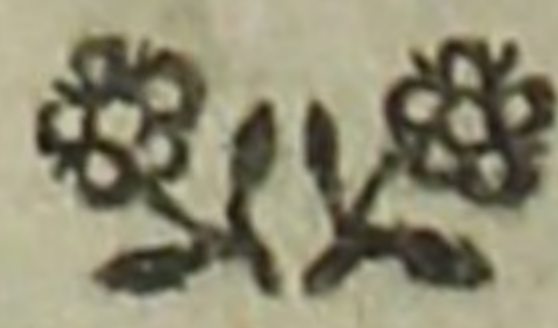
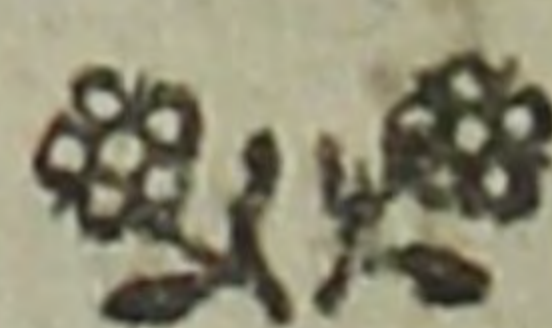
A' múltt Szombaton (Nov. 16-dikán) ismét egynehány Frantzia rab Katonákkal rakott hajók mentek-le a' Dunán Magyar

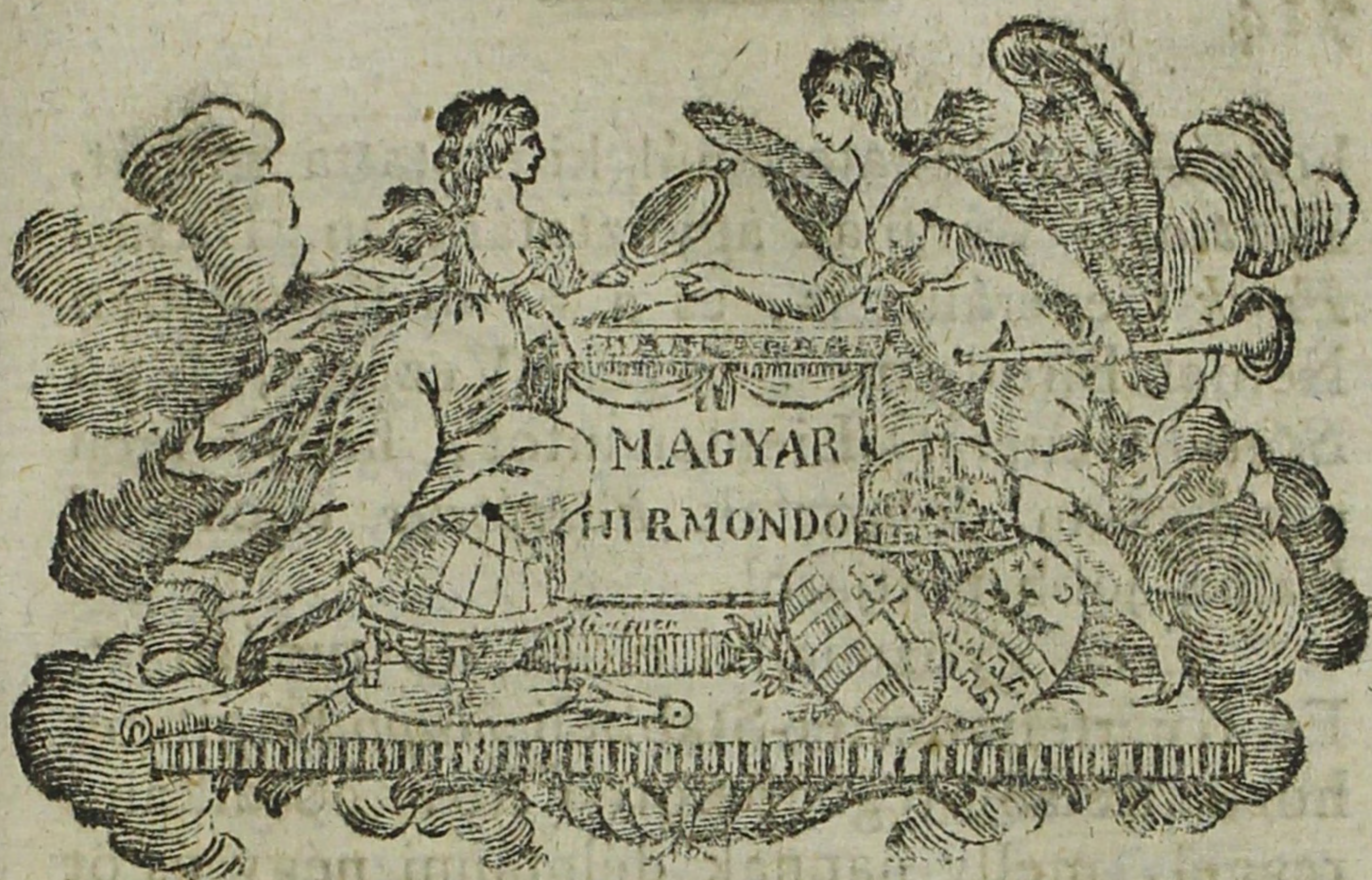
Országba. *Nyitra* - Vármegyében fekvő *Leopold Vára*ba, két vagy három ezer vitetik közölők. Ugy halljuk, hogy a' *Munkátsi*, 's más Várakba is fognak szállíttatni. Ez úttal, mintegy tiz ezerre megy a' le - vitetteknek száma. Még maradtak egynehány ezeren hátra: mert a' mint hitelesen tudjuk — — — 25 ezerre számláltattak a' fogságunkba esett Frantziák. Sok betegek voltak a' le - szállíttattak között, sokan el is haltak. Nyavalyájokat az is okozza, hogy rossz ruhájok van, a' már hideg időkhöz képest.

A' mióta gyászot vettek-fel ő Ts. Kir. Felségek: leg-először voltak Nov. 17-kén az Udvari Teátrumban, Nádor-Ispányunk, és Jósef Fő-Hertzegekkel együtt.

Minekutánna vette volna a' *Genuai* Kormányfő a' Nagy-Britanniai Követ' írását: mindjárt több rendbéli tanátskozássokat tartott az eránt, a' mellyeknek végződésével Kurirokat küldött egynehány Udvarokhoz.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M E V E L.

(42.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
(Novembernek) 22-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

Fort-Louis Vára, meg-szünt a' Frantzia
Közöns. Társaság' Vára lenni Nov. 14-kén.
A' benn vóltt Fran. Örizet, melly mint-
egy négy ezer Emberből állott, minden
katonai tisztességgel takarodott ki a' Vár-
ból; hanem kívül le-rakta fegyvereit, és
fogságunkba adta magát. Száznál több
ágyúk, 's igen sok vas, és puska-por
találtattak a' Várban. — Azt írja Gróf
Wurmser, *Lauer* Generálisunkról, hogy

hozzá-hasonlíthatatlanúl ki-mutatta magát, *Fortlouis* Várának ágyúztatásában. Ditséri *Funk* Generálist is, és a' Sváb Kerületbéli Német Birodalmi Seregek' Vezérét, Báró *Stain* Generál - Lieutenantot, hogy igen derekassan dolgoztak *Fortlouis* ellen, a' Rajna' jobb partjáról.

Ezen győzedelmi elől - járó tudósítást, Fő Kvártélymester-Stabbéli *Rupp* Kapitány hozta Bétsbe tegnapelőtt (Nov. 20-dikán) reggel, melly napnak délutánni négy és öt órai között, 28 sipoló 's durrogató Posta-Legények által meg - hordoztatott a' Bétsi nevezetesebb útszákön, és piatzokon.

A' Rajnai Frantzia Sereg' Vezérjének neve: *Pichecru*.

A' Frantziák, Nov. 2-dikán jókor reggel, két felől akartak bé-rontani *Luxemburg* Tartományunkba; de nem szolgált nékiek a' szzerentse. — *Koburg* Hg' armádiája, valamivel közelébb vonta magát a' Ts. Kir. birtokok felé; a' fő kvártély *Bavais* Városába szállittatott által: a' Nép pedig, azon a' tájon lévő helységekben fekszik. A' *York* Hg vezérlése alatt lévő Sereg - osztály, még elébb falukra takarodott a' hideg idők miatt kvártélyozni. Úgy van azonban a' kvártély el - intézve: hogy ha a' szükség úgy hozza magával, kevés idő alatt nagy számmal össze gyűlhetnek Vitézeink.

A' *Bétsi* Hadi - Kantzellária által kiadott bővebb le - írásából a' *Marchiennesi* verekedésnek, ezeket olvassuk: „Hertzeg *Koburnak*, és az *Yorki* Hertzegnek előrevaló helybe-hagyások fzerént, három felől indultak *Otto*, és *Kráy* Generálissaink, *Marchiennes* Városa ellen Okt. 30-dikán. Hogy bé - rontott Népünk a' Városba: a' Frantziák az úgy-nevezett Apátúrság' épületjébe vették magokat, a' honnan három egész órákig tüzeltek - ki mind ágyúkkal, mind puskákkal irtóztató módon; de tsak ugyan el nem kerülhették a' veszedelmet. Fogságunkba estek közülök 1800-an, leöldöstettek pedig két ezeren. Tizennégy ágyúkat, 300 lovakat, száz vágó ökröket, 300 juhokat, és 42 rakott szekereket, a' mellyek közül haton töltött bombik voltak, nyert töllök diadalmas Seregünk. — — Részünkről két Tisztek estek - el, kiknek egyike volt B. *Bender*, Kaunitz-Reg. béli Májor. Öt meg - sebesítettett Tisztjeink közül egy, *Beaulieu* (ez előtt *Orosz*) gyalog Reg. béli *Kováts* Főhadnagy. Közembereink 18-an hullottak-el, sebet kaptak 128-an, 's fogságba estek 26-an. — Ezen ditső ütközetben mutatott vitézségekről, név fzerént ditsértetnek: *Dévay* Oberster, *Szentkereszti* Oberflieutenant, *Szabó* Kapitány, *Klenovszky* Alhadnagy, 's *Metséry* Kapitány az *Eszterházy*' Huszárai közül; a' *Beaulieu* (*Bolyiö*) Reg. jéből pedig:

Csepy Fő Strásamester, *Kováts*, és *Mil-kovits* Fő - Hadnagyok, 's *Csepy* Al-Hadnagy.

Egy *Brüsszeli* Levélből ezeket olvassuk: „Az ellenséges *Frantziáknak*, igazság, és ember - jusok' emlegetésével van tele a' szájok; azonban *Flandria'* szélein még a' Templomokat, és tornyokat is ki-rablották. Különben, magában *Fran. Országban* is ki-pusztítanak a' Szentegyházakból minden aranyat és ezüstöt a' *Jákobinusok*, 's azt a' Nemzet' Kintstárjába takarítják.“

Az úgy-nevezett *Napkeleti-Pireneusi* *Frantzia* Sereg' Kommisszáriusai, következő értelmű tudósításokat botsátottak *Párisba* a' Nemzet-Gyűléséhez: „Okt. 17-dike' éjtfzakáján meg-támadták Népeink a' *Boulai* Spanyol Tábort. Az ütközet, egész más nap reggelig tartott. Háromszor foglalták-el Katonáink az Ellenség' batteriáit; de mind a' háromszor vissza-vették azokat a' Spanyolok. Végre kénytelenítettek vissza-vonni magokat a' miéink. — Veszteségünk, meg-haladja a' két százat.“

A' *Nagy - Britanniai* fegyveres erő eránt, arra határozta magát a' Minisztérium, hogy eggy Oberst-Lieutenanttal, egy Májorral, és 400 Közemberrel szaporíttasson; és így ezerre nevelődjön minden gyalog Regiment. Minthogy mind-össze hetvennyóltz gyalog Regimentjei vagynak *Nagy-Britanniának*: tehát ezen tóldalék által,

egyszerre 31200 fegyveres Emberével lesz több, mint volt eddig; ide nem számlálván azon 14000 Embereket, a' kik olly véggel szedetnek igen szerentsés elő-menetellel, hogy belölök volontér, az az: magok jószántokból katonáskodó Kompániák állíttassanak-fel.

Egy *Londoni Levél* szerént, melly költ Nov. első napján, nem féltek vala már akkor Angliában, hogy bé-rontsanak, 's meg talállyák ott félszkelni magokat a' Frantziák; minekokáért meg-változtattatott az a' plánum is, melly szerént *Brightonban* a' tenger-partokon kellett volna a' Katonaságnak telelni.

Korszika-Szigetéből azt írta *Párisba* az a' Felekezet, melly a' mostani Frantzia Nemzet-Gyűlése után halgat: hogy Okt. 6-dik, 7-dik, és 8-dik napjain *S. Fiorenzónál*, *Bastiánál*, és *Calvinál* nem bődögülhattak ellene az Anglusok.

Genua Városának szabad ki-kötő helyében, sok el-rejtett puskaport találtak ennek a' hónapnak az elein. Úgy gyanakodott a' Kormányfzék, hogy ezen puska-por által a' *Genuai* roppant Magazinomokat akarták valamelly rossz-akarók fel-gyújtani; minekokáért parantsolatot adott-ki, hogy minden Frantziák, és átallyában minden Idegenek el-takarodjanak a' Köz. Társaság' földjéről: melly meg is lett.

Genuából, Nov. 3-dikán költ ezen itt következő értelmű Levél: „*Anglus Contre-Admirális Geel Úr*, eggy írást adott-bé első Nov. ben, az ide - való Kormányfőnek, mellyben arra kérte ezt, hogy 48 óra alatt küldje-el az itt lévő Frantzia Követet — *Tillyt* — minden hozzá-tartozóival eggyütt; és határozza - meg már egyszer: Barátja akar-e lenni a' Köz. Társaság ö N. Britann. Felségének, vagy nem? — Tegnap is, ma is tanácsot tartott a' Kormányfő. — Ki-kötő helyünkben naponként nevedik az eggyesült Hatalmasságok' hadi hajójaiknak száma. “

A' *Toskánai* Nagy - Hertzegeinek *Livornói* portusából (ki-kötő helyéből), következő hadi hajók indultak-el Nov. 7-dik napján *Toulonba*: — *La Fortezza* nevezetű, 74 ágyús. Vitt hat száz Katonákat. — *Leviathan* nevezetű, 74 ágyús. Vitt 650 Katonákat. — *Sincera* nevezetű, 24 ágyús. Vitt száz Katonákat. — *Perla* nevezetű Frantzia Királyi Hajó, 40 ágyús. Vitt 300 Katonákat. Ezen hajós Sereg-Osztálynak Kormányozója, *Young* Vitze-Admirális.

Toulonból Nov. nek 8-dikán érkeztek *Livornoba* három *Nápolyi* fegyveres hajók — *Tancredi*, *Sirena*, és *Aretusa* nevezetűek — 12 szállító (transport) hajókkal eggyütt, mellyek vissza - mennek *Nápoly-Országba*, hogy onnan ismét új hadi segítséget vigyenek *Toulonba*.

Toulonról, tanátskozott Okt. 29-dik, és 30. napjain a' Pár. Jákobinusok' Gyűlése, a' mellyben szokás szerént minden közöns. dolgok előbb vétetnek-fel, 's végeztetnek-el, mint a' Nemzeti Gyűlésben. Alkalmatosságot szolgáltatott az említett tanátskozáásra, egy *Ricord* nevű N. Gyűlési Tagnak szóval való jelentése, a' ki éppen akkor érkezett vólt vissza a' *Touloni* Seregtől. Panaszolkodva beszéltette ez, hogy *Villeaffranchie* ellen, melly ez előtt *Lyonnak* neveztetett, nem elegendő keménység mutatódik, holott koránt sem jákobinusi lélek uralkodik még abban; panaszlotta továbbá, hogy mind akkoráig 16 ezer Katonák feküdtek *Ly on* előtt, a' kik közül négy ezeren tellyességgel nem akarnak *Toulon* ellen indulni, azon okból, mivelhogy ők *Valenciennes* Várában vóltak és ennek fel-adása' alkalmatosságával arra kötelezték mgokat eskü-éssel, hogy nem fogják hadakozni az Ánglusok, 's ezeknek szövetséges Társaik ellen. *Toulon* Városának vissza-vételére, úgymond, megkívántatnak 20 ezer rend-szerént-való Katonák, és 60 ezerig való fegyveres Föld-népe; most pedig nintsenek még ott többen tiz ezer Embereknél, ezekhez is nagyobb részént nem lehet bízni: mert közelebb is *Gasparin* N. Gyűlési Kommisszáriusra tüzet adtak, midőn ez, öszve akarta őket szaladások közben szedni. —

Dubois Crancé nevű Tag azt mondotta, hogy 20 ezer Ember is vissza-veheti *Tulont*, csak elegendő ágyúi legyenek; 's egyfzersmind javasolta, hogy mivel úgy is már *Szabaudiában* nem lehet 'a' hó miatt tovább hadat folytatni: tehát az ott lévő 60 Batalionokat, és a' *Lyon*i ágyúkat kell *Toulon* ellen használni " 's a' t.

Az egyesült Hatalmasságoknak *Toulon*ban lévő fegyveres erejek állott ezen hónapnak 3-dik napján, a' tengeren : 25 hadi hajókból; a' szárazon pedig 4 ezer Anglusokból, 8 ezer Spanyolokból, két ezer Pedemontánusokból, öt ezer Nápolyiakból, hat ezer Portugallusokból, és két száz Horvátokból, mind-össze : 25200 Emberekből. Ezen erő, naponként várt vólt még magához több több oldaléket. Ki-költözött Frantziák is számosan takarodnak a' *Tuloni* ki-kötő helybe; de mivel nem lehet bizonyosan hinni, hogy Jáko-binusok is ne lappangjanak közöttök: ezokon, mind által-szállíttatnak onnan a' szomszéd *Majorca* és *Minorca* Szigetekbe.

A' *Nápolyi* Udvar' szavára olly rendelkezéseket adott-ki a' *Máltai* Rend' Nagymestere, hogy *Málta*-Szigetének ki-kötő helyeibe semmi Fran. fegyveres hajók — míg a' mostani had fog tartani — bé ne botsáttassanak. Egyfzersmind jelentette, hogy a' *Frantzia Közönséges-Társaság*ot, tellyességgel meg nem esméri; és *Aymar*

Fran. Ágenst, a' ki már útban vólt *Málta* felé, bé nem fogadja.

A' Frantzia Seregek, következő két új parantsolatokat vettek a' Nemzet-Gyűlésétől: 1.) Minekutánna jel adatik a' tsata-hely' el-hagyására; ha azután akar valaki által-szökni az Ellenségtől: el ne fogadják a' Fran. szélső Vigyázók. 2.) Ha Trombitás jelenti magát az Ellenségtől a' Fran. szélső Vigyázóknál: ezek magokhoz nem botsáthatják azt, a' Sereg-osztály' Generálissának híre 's parantsolatja nélkül.

Frantzia Ország.

Meg-járta szegény *Lux Ádám* a' Párisi Izabadság után való nagy esdeklésével. — Jobb lett volna néki, a' maga hivatalos dolga után látni, t. i. a' Német Földet műveltetni; mint Deputátziót vállalni Párisba, a' vóltt Máintzi Klubisták' nevében: mert ha otthonn maradt volna, úgy egész panegyrikusokat (magasztaló beszédeket) is írhatott volna a' *Marát'* Gyilkosára — *Corday Máriára*; — de hogy Párisban találta meg-tsudálni 's ditsérni ennek a' *Betuliai Judith'* Mássának tulajdonságait: ez által ki-esett a' Párisi Jákobinusoknak grátziájából, mellynek következése a' lett, hogy gillotínra ítéltetett; — pedig még, emberi mód szerént szólván, jó darabig hordozhatta volna a' fejét: mert tsak 27 esztendő volt.

A' néhai *Aureliánumi* Hertzeg nem érkezett vala még Okt. 20-dikán Párisba — a' mint írták vólt magok a' Párisi közöns. és magános levelek is; — hanem a' legújjabb tudósítások fzerént, ugyan tsak Párisban kuttog már, még pedig a' *Conciergerie* nevü tömlötzhben; valamint *Kellermann* Generális az *Abtey* nevüben; és az öreg *Lukner* Marsall is.

Már Novemb. 4-dik napján, meg is kérte a' *S. Quentini* Distriktus a' Nemzet-Gyűlését, hogy mentől előbb rántassa-elő a' Revoluzion. Törvényfzék által, a' vóltt *Aureliánumi* Hertzeget. Ugyan az nap, ki is kérdeztetett ő Ex-Hertzege magánosan, és más napra elő - rendeltettek a' Tanúk is. — Kéttség - kívül, egészen is áldozatjává lett már eddig ez a' tsudálatos Ember, a' maga oktalan nagyobbra-vágyásának: mert a' N. Gyűlésének 19-dik Októberi végzése fzerént, mihelyt 3 napokig folyt a' Revolut. Törvényfzék előtt valamelly protzellzus: tartozik meg-kérdeni a' Prézes a' Birákat, ha vagyon - é egész esmeretek a' fenn - forgó dolog eránt. Ha azt mondják, hogy vagyon igen is: tehát mindjárt szententzia-hozáshoz kell fogni. — Ezen végzésre az szolgáltatatott alkalmatosságot, hogy a' Jákobinusok nem győzték vólt már Okt. nek 29-dikén végét várni a' *Brissotisták*' protzellzusának, a' melly pedig

tsak Okt. nek 24-dikén kezdődött; azért is Deputátziót küldöttek a' N. Gyűléséhez, olly kéréssel, hogy meg ne engedné a' *Brissotistáknak* addig óltalmazni magokat, a' meddig ezek magok akarnák: mert félő, hogy hosszas beszédek által zürzavarba találnák hozni a' Birákat, 's a' Népet magok részére hódíthatnák. Ugyan az nap a' Revolut. Törvényfzék is küldött a' N. Gyűléséhez egy Írást, mellyben eleibe terjesztette annak, hogy már öt napoktól fogva foly *Brissotnak*, 's ennek 20 Társainak a' protzesszusok: még is tsak kilentz Tanúkkal lehetett kéfzen lenni, mivel a' Vádolttaknak bő-beszédűsége igen hosszabítja haszontalanúl a' protzesszust; minek-okaért szorítsa keskenyebb határok közzé a' N. Gyűlése azokat a' közönséges törvényfzéki szokásokat, mellyeknek a' Revolut. Törvényfzék is alájuk vagyon vetve.

Néhai *XVI. Lajos'* szerentsétlen Húga *Ersébet* Kir. Hertzeg-Aßzony ellen is kimondatott már a' halálos szententzia még Okt. 29-dikén, a' Jákobinusok' Klúbjában. *Hebert* Párisi Vitze-Fiskális vólt a' Vádolója, 's ki-szententziázója is. Azt mondotta, hogy *Ersébet* is részt vett azokban, a' mellyek *Capet Lajosnak* vétkül tulajdonítottak: tehát ő is meg-érdemli a' gillotínoztatást.

Az Aßzonyi Társaságoknak el-törlésére egy 28-dik Oktoberi rút dolog indította leg-

közelebbbről a' N. Gyűlését. Történt t. i. az említett napon, hogy a' Revol. Társaságbéli Asszonyok, 600-nál felesebb számmal, fegyveresen, veres sipkásan, és egy zászlóval, *la Combe* nevezetű Asszonynak vezérlése alatt, a' Kúfár (holmit áruló) Asszonyokhoz sereglettek, 's kívánták tőlök, hogy azontúl hosszú nadrágot, és fejeiken a' főkötő helyett veres sipkát viselleyenek; mivelhogy *M. Antoniának* is főkötő volt a' fején, midőn a' végző-hely felé vitetett. A' Kúfár Dámák úgy fel-tsattantak ezen kívánságért, a' Revol. Dámák ellen, hogy azoknak sokkal számosabban nekik estek, ütötték, 's korbátsolták őket; a' zászló-jokat is széllyel-tépték, és magokat a' Sz. Eustachius-Temploma felé szalasztották, a' hol el-érvén, újra verni kezdték ezen Revolutzionális Amazonokat; úgy hogy sokakat közzülök halálra is sebesítettek, nevezetesen azoknak Vezér-Asszonyokat. — Más nap, t. i. Okt. 29-dikén, öfzve-állottak sok Kofák, és még számos mosó Asszonyokat is vettek magok mellé, 's meg-jelentek a' N. Gyűlése előtt, vagy is inkább bé-tolakodtak annak Tagjai közzé; 's el-panaszolták nekik a' Revol. Asszonyok' tselekedetét. A' N. Gy. mindjárt akkor tsupán azt végezte, hogy senkit se lehet kényszeríteni, a' maga öltözetének meg-változtatására; tsak egyébaránt nemzeti bokrétája legyen: hanem Okt. 30-dikán

olly parantsolatot adott-ki, melly végét szakasziya minden asszonyi társaságoknak.

A' *Város* nevezet eránt arra határozta magát a' N. Gyűlése Okt. 31-dikén, hogy a' helyett mindenkor *Gyülekezet*, vagy *Község* (*Kommunitás*) nevezettel éllyen a' maga végzéseiben.

Ugyan azon a' napon, azt is akarták végeztetni némellyek a' N. Gyűlésében: hogy midőn egy Frantzia más Frantziával belzéli, avagy ír hozzá, ne nevezze különben, hanem *Te*; és a' ki ezen végzés ellen vét: úgy tartasson, mint gyanús személy. De *Philippeaux* nevű Tag azt mondotta, hogy törvény nélkül is *Tegetni* fogja minden jó Frantzia a' maga Polgár-társait. — Nem is hozatott tehát ezen tárgyban semmi végzés.

Magyar Ország.

Az újjabb Kamerális Administrátziók meg fognak szünni November' végével, mellyeknek helyébe meg is neveztettek már a' jövődöbéli Préfektusok, úgymint: Az *Ó-Budai*, és *Visegrádi* Korona-jószágoknak Préfektusává neveztetett *Barthal Pál* Úr, a' ki eddig *Apáthi* Kamerális Tiszt volt; a' *Besztertze-bányai* Kamer. Administrátziónak volt Adjunktusa, *Ekeskázy György* Úr, *Hradeki* és *Likavai* Préfektussá; a' *Lublioni* és *Podolini* volt Préfektus *Földesy András* Úr, *Tokaji* Préfektussá; a' *Nagy-Váradi* Kam. Adm. volt Adjunktusa

Kováts János Úr, Nagy-Váradi Präfektussá.

Erdély Ország.

Szebenből, Nov. 9-dikén. — „Mivel a' Temesvári Frantzia Foglyok, még mostani környülállásaikban se szelídültek-meg, mellynek el - fzenvedhetetlen példája az, hogy két Temesvári Polgárt agyon szúrtak; tehát az itteni Hadi-Tanáts olly rendelkezést tett, hogy a' Beaulieu Regementjének negyedik Batalionja, melly most Szebenben van, Temesvárra mennyen az ott lévő katonai Őrizetünkhöz; a' minthogy két napok alatt meg is fog innen indulni. Helyébe jönnek két Kompániái a' Splényi gyalog Regementjének Meggyesről, hová ismét azok a' két Splényi-Kompániák rendeltettek, mellyek Segesváratt vagynak. Segesvár, Katonaság nélkül lesz. A' Splényi Regement' Stabja, Meggyesen marad; a' Beaulieué pedig Szebenben. Fogaras kis Vára 80 Fran. Tisztek hozatnak; Károlyfejérvárra pedig egynehány százig való más Fran. Foglyok: minekokáért az ott lévő Garnizonhoz (Őrizethez) egy Beaulieu-Kompániát visz Pap Kapitány. A' Fogarasi Őrizethez is egy Kompánia megy Brassóból.

Ezen az egész őszön által, szinte semmi esső se vólt itten: nagyon soványok vóltak tehát a' vetések; hanem ezen hónapnak 7-dikén hó hullott, melly már ma

olvadni kezdett. Ez jó reménységet nyújt
szántó - vetőinknek ; hanem más részről,
vakarják fejeiket a' szőlős Gazdák: mert
nintsenek el-takarva szöllejeik. "

B é t s.

Tsázfárné, 's Magyar, és Tseh Koro-
nás Királyné ő Felsége, a' maga Udvari
Fő-Mester-Asszonyával, *Wratislaw* Gróf-
néval, és Udvari Orvos-Doktor *Lagusius*
Úrral, ki - ment Nov. 20-dikán dél - előtti
tizeneggyedfél órakor véletlenül az itt lévő
nagy Ispotályba, 's abban egész délutánni
másodfél óráig járt, 's vizsgálódott különös
le-botsátkozással. Kegyesen belzélgetett
nem tsak a' Doktor Urakkal, hanem a'
Betegekkel is. El-ment a' konyhájokba is
ezeknek, 's meg - kóstolgatta a' ízamokra
készített étkeket.

Elegyes Tudósítások.

A' *Prussziai* Király, Novembernek
8-dikán estve érkezett fzerentséssen viííza
Berlinbe.

Ama' nevezetes Ánglus Lord *Gordon*,
a' kinek több különösségei között egy vólt
az is, hogy Zsidó - vallásra állott vólt, 's
körül is méttzette magát: ezen hónapnak
első napján végezte életét *Newgatei* fogsá-
gában, mellyben hat esztendőket töltött-el.

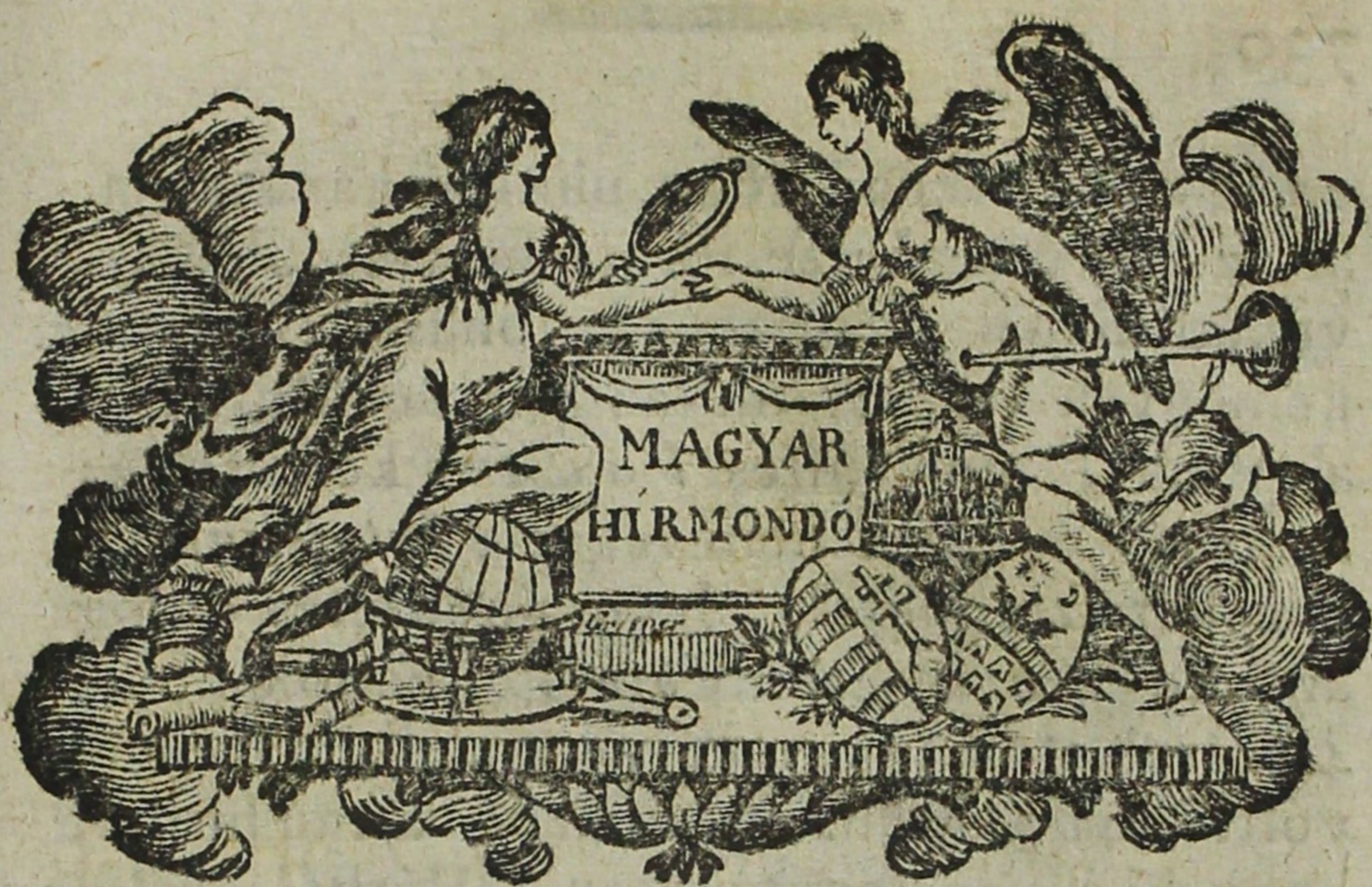
A' Revolutzionális - Törvényfzéknek, nagyon meg-vetették mostanság az ijedtjét két izben a' ki-szententziáztattak. Egyszer, a' *Brissot*' Társai; mászor pedig *le Roi* nevü Katona. Midön t. i. hallotta volna ez, hogy halálos szententzia mondatik - ki ellene: fel-ugrott a' székről, 's ki-rántván egy ott állott Katonának a' kardját, meg akarta vérezni a' Birákat; de minekelötte kárt tehetett volna: tsak ugyan le-kapták, 's kötözve vitték - vissza a' tömlöztbe. — A' *Brissot*' Társairól azt írja egy Párisi Levél, hogy nem tsak papiros-pénz-tsomókat hajigáltak a' Birákra; hanem némellyek nyakon is kaptak vólt egynehányat ezek között; egy ki-szententziáztatott pedig, el-vévén *Sillerytől* egyik mankóját (gyámol - fáját), úgy széllyel-tsapott vele, hogy két Biráknak alkalmasint *nyomos* letzkék jutottak.

Eppen most érkezett egy Kurir Gr. *Wurm-sertől*, négy Frantzia Zászlókkal.

A' néhai *Auréliánumi* Hertzeg, Novembernek 6-dikán dél után gillotinoztatott meg, más négy személlyekkel együtt.

* * * * *

A' múltt héten le-küldöttünk a' *Magyar Hirmondó*' III. Szakaszának Mutató Táblájából egy árkust; — mai postával megy annak végezete. A' III. Szakaszt tehát bő lehet már köttetni.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E L.

(43.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
 (Novembernek) 26-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülállások.

A' melly Kurirról a' múltt postán em-
 lékeztünk, az vólt Gen. *Lauer'* Fia Ingen.
 Kapitány, ki a' bővebb tudósítást hozta-
 meg ő Felségének, *Fort-Louis* Vára' meg-
 vételéről. Ez a' Vár — a' mint beszéli
 a' Kurir — sokban hasonlít *Orsova* Vára-
 hoz. Valamint ez a' *Duna'* közepén, úgy
Fortlouis a' *Rajna'* közepén fekszik. *Alsá-*
tzia felé van egy kissebb erőssége, melly-
 nek neve *Fort - Alsace*. Ez a' Vár igen

A a a

erős; tsak a' kár, hogy nintsen kazamátja, az az, olyan pintze forma helyei, a' hová veheti magát az őrizet - katonaság, midőn keményen ágyúztatik az ellenségtől. Ezt a' Várat, ama' híres *Vauban* készíttette; azért a' Frantziák nem régen *Fort-Vauban*-nak kereftelték-el. Igen nevezetes dolog az, hogy ezen erős Várat, 3 napok alatt, 4 ezer Katonáink meg-vették, 's a' benne vóltt 4415 Fran. Katonákat arra birták, hogy ki-jövéen fegyveresen a' Várból, attól 600 lépésnyire le-rakják fegyvereiket Katonáink között, a' kik magokból négy-szeget (quarrét) formáltak. — Nyertünk ezen Várban 111 ágyúkat, 5 zászlót, 2000 mázsa puskaport, 50 hidnak való hajókat, 2 hidasokat, 64 vas - matskát, 168 lovat, 383 vágó ökröt, 562 juhot 's a' t.

A' mi veszteségünk áll tiz hólttakból, és 29 sebessekből.

Wurmser Vezérünk' Táborából, tsak most vettük az itt következő emlékezetes jelentéseket: — „Okt. 15-dikén háláadó Isteni - tiszteletet tartatott Gróf *Wurmser*, mellynek végződésével együtt ebédelvén nehany főbb Elöl - járóival a' Seregnek, először is ő Tsász. Kir. Felségének, másodszor a' Prusszus Királynak, 3-szor *XVII. Lajosnak*, 4-szer a' Magyar Gyalogságnak és Lovasságnak egészségeért köszönte a' poharat.

Okt. 17-dikén, *Mészáros* Generális; minden puska-fzó nélkül érkezett - bé *Hagenauba*: mert nem tartotta az Ellenség bátorságosnak ott való maradását.

Okt. 18-dikán, folytatván útját Gen: *Mészáros*, Ellenségre akadott *Bruntnál*; holott is Kapitány *Intzédinek* apró fegyverbéli sűrű tüzzel mondott jó reggelt az Ellenség; és ugyan ezt a' tiszteletet tette másoknak is, a' kik már bé - érkeztenek vólt a' Városba. A' Föld - népe ugyan minden kapu előtt boros; és pályinkás korsókkal kínálhatta Népünket; de a' Fr: Katonaság sűrűen tüzelt-ki a' házak' ablakain, és ezen puskázást csak hamar nagy ágyú-durrogás is követte. Nehány Embe-reink halálos sebeket kaptanak; maga Gen: *Mészáros* is alig szaladhatott-ki egy kerten; a' midőn hirtelenében arról tudósíttatott *Simon Leopold Hufzár* Hadnagy által; hogy egy tsoport ellenség el-rejtette magát a' szomszéd völgybe, olly tzéllal; hogy megkerülhesse előljáró Seregünket, a' minthogy bagázsias szekereinket kezdette is háborgatni a' völgyből az Ellenség öt ágyúkkal. — Mihelyest vette Gen. *Mészáros* e' jelentést: mindjárt a' dugaszban lévő Ellenség felé indította Népét. *Simon* Hadnagy elől ment a' maga tsomójával; 's neki hajtván az említett öt fran. ágyúknak, az azokkal vóltt pattantyúsokat, és kotsisokat mind egy labig le-köntzoltatta. Eggy ágyúnál

azonban, egy puskaaporos ízekénnél, és 17 lovaknál többet csak ugyan el nem hozhattak Vitézeink: mert más völgyből temérdek Frantziáság rohant - ki, hogy veszedelemben forgott ágyúit meg-izabadíthassa. — Példásan meg - különböztették ezen tsatában magokat a' Leopold-Hufzárok közül: *Zalányi* Strásamester, és *Berér György* Közember. Öt Hufzárok halva maradtak. Nap-alkonyodáskor, a' Nádor-Ispány' Hufzárjai közül 3 Osztály, a' Gr. *Erdödyéi* közül pedig két Osztály újra meg - támadták az Ellenségnek két annyi számú Lovasságát. Az ütközet véres volt. Sok szegény Legény kéz, fül, sőt ábrázat nélkül maradt. Az Ellenség' sok ágyúja, és a' setét éjtzaka vetett véget a' verekedésnek. A' mi veszteségünk 17 Emberről, az Ellensége pedig 50-ből állott, a' sebesseken kívül. A' tsata - helyet Vitézeink tartották - meg.

Okt. 26-dikán, Májor *Ürményi* Urat, a' Fő - Hertzeg *Leopold'* Hufzárjai közül, el-ütötte eggy ágyú-golyóbis.

Okt. 27-dikén, a' *Ferdinánd'* gyalog Regementje vitetett az Ellenség ellen. — Húllottak is el, és estek sebbe 300ig való Frantziák; de ki-fogyván Népünk a' munitzióból estve felé, a' meddig t. i. mindig tartott a' kemény tüzelés: kénytelenítettett előbbeni helyére vissza-térni. A' *Székely*, és *Leopold* Fő - Hertzeg' Regementjebéli

Huszárok nagy segítségére voltak a' Gyalogságnak. Fő-Hertzeg *Leopold* Huszárjai közül megölt ez napon két Embert az ágyú-golyóbis. Kapitány *Hertelendi* sebet kapott.

Okt. 28-dikán meg támadta az Ellenség B. *Splényi* Kapitányt, és *Simon* Hadnagyot *Faingennél*, az első őrizeten. Ezeknek tüstént segítségére sietett a' hátrábbi őrizetről, Tsászár-Dragonyos Kapitány Gróf *Sauer*; de ez mindjárt le-lövetett a' lováról. Említett más két Tisztjeink, és az Ellenség között, minekutánna folyt volna valamelly ideig a' had: kényszerítették amazok hátrálni; de tartván attól, ne hogy az Ellenség bé-fészkelje magát az erdőbe, 's nagyobb károkat tegyen: neki hajtottak 50 Huszárokkal, 's le-fzabdolván belőle 25öt, ki-verték azt az erdőből. Sebet kapott 2 Huszárunk, és *Simon* Hadnagynak a' lova. Érkezhén azonban Gr. *Wurmser* 2 Gyulai-Batalionokkal, 3 Leopold-Huszár, és két Erdődy-Huszár - Osztályokkal, a' Tsászár Drag. Reg. jével, és tiz ágyúkkal: egészen a' táborába vissza-veretett az Ellenség. — Kemény vólt az ágyúzás, melly is hét Huszárjainkat fosztott-meg életektől. — Négy napra való kenyér, 's hús találtatott minden le-vágott Frantziánál, és egész bagázsia. Mit akartak? nem lehet tudni: mivel egynek se kegyelmeztek-meg Huszáraink. Ekképpen a' régi pozitziót (tanyát)

újra vissza-vettük egészen. — *Bartsa* nevű Hufzár-Káplár' vigyázó tanyáján, a' mint tüzelgettek volna Hufzárjaink: tsak felvándorog egyszer egy mezítelen Frantzia, a' tüzhöz ténfereg, 's azt mondja, hogy ő fázik. Némellyeknek Embereink között rémülést okozott ezen látás, de volt olyan, a' ki el-nevette magát. Sokáig ugyan tsak nem lehetett véle beszéllgetni; mert a' millyen véletlen elevenedett-fel: szint' olly véletlen még ott a' tűz mellett újra megholt, kereztül lévén löve, és főbe is vágva.

Alsó - Alsátziában 10, 12, 's 13 kr. egy font hús; egy *soppen*, vagy is fertály bor 12 kr. A' pályinkának leg-nagyobb kelete vagyon; annyi is a' Markotányos, hogy tsak nem minden 3 Katonának jut egy egy: mert hogy meg-kergettük a' Frantziákat, a' tőlök el-maradott Madámok is hozzánk hódúltak.

Hagenauban olly egy Katona-Ispotály vagyon, mellynél, épületre nézve, nem tartanak szebbet egész Európában. Ebben sok sebesseiket hagyták hátra a' Frantziák, 17 Seborvosaikkal egygyütt. Ezen fogoly Fran. Chirurgusok szolgálatra alkalmaztattak, és nagyon ditsérik a' mi sebeseink, mind tudományokról, mind pedig az ő vélek való szép bánás' módjáról. “

Hertzeg *Koburg*' Ármádiájától érkezett magános Levél' summája: — Azzal az alkalmatossággal történt ütküzetben, midőn Sept. 29-dik napján körül-vette vala Seregünk *Mobözs* (*Maubeuge*) Várát; estek *Blankenstein* - Huszáraink között: *Görgey*, és *Szlávy* Svadronos Kapitányok. Gróf *Nádasdy* Hadnagy meg-sebesített; *Benitzky* Kapitány pedig, 's Fő-Hadnagy *Kornely* fogságba estek, egynehány Közemberekkel együtt. *Benitzky* Kapitány írt-vissza fogságából, hogy olyan Frantziák' kezekbe jutott ugyan szerentséjére, a' kik se óráját, se pénzét el nem vették tőle; de tsak ugyan jelentette Attyafiainak, hogy pénzre volna szüksége. Ezek küldöttek is már néki száz aranyat.

Mivel a' Frantziák sokszor által hagyták menni Seregeinket a' folyó vizeken: ezen okból, olly bizodalommal vóltak Nov. 4-dik és 5-dik napjain, hogy őket is által fogják erefzteni Katonáink a' *Sambre*-vizén, *Maubeuge* Várán felül, *Pont* Városánál; de meg-tsalattattak hiedelmekben: mert midőn éppen már derekassan dolgoztak volna a' hid' fel-állításában, sűrűen kezdettek süvölteni feléjük golyóbisaink, melyek félbe is hagyatták vélek a' hid-tsinálást. — Gróf *Benyovszky* F. M. Lieutenant, *Picardia* Tartományában melíze bé *Guise* Városa felé üzetett a' *Blankenstein*-Huszárokkal, Uhlánusokkal, Gránátérosokkal,

és Vadászokkal, egynehány ezerig való Frantzia Katonákat, és fegyveres Paraszto-
kat; ámbár a' nagy sár miatt alig lehetett járni: még is a' marha, és eleségbéli nyereségen kívül, 43 Fran. Foglyokkal tértek-vissza Vitézeink.

Nov. 10-dikén dél tájban, meg támadta az ellenség *Comines - Nordnál* Elöl-vigyázóinkat: de hogy 3 tsomó Blankenstein Huszárok, és 3 Komp. *Laudon* szabad Seregbeliek érkeztek: el veretett. Kapitány Gr. *Althan* a' ki Huszárjainkat vezette egy kis sebet kapott a' lábán.

Nov. 11-dikén, *Begányi* Kapitány, és *Szabó* Hadnagy vezérlések alatt ki küldetett *Eszterházy* Huszárjaink, *Cambray*, és *Bouchain* között, 12 szekérfát vettek el az ellenségtől, 48 jó húzó, és még más két lovakkal együtt, 's el fogtak 6 Frantziákat.

Olasz Országi Tudósítások.

Genuából, Nov. 9-dikén — „Közöns. Társaságunk' Kormányfőjének azon parancsolatja, mellynek ereje szerént ki kellett takarodni földünkről, két napok alatt minden idegeneknek: tsupán azokat az idegeneket érdeklette, a' kik, 1792-dik esztendőnek első Oktoberétől fogva jöttek ide, kiknek száma mintegy 15 ezerre ment-fel. — El is mentek már ezek, mindnyájan. “

A' Frantziák által el-foglaltt *Szárdiniai* Királyi Tartományoknak nem tsak az egyikében, t. i. *Szabaudiában* (Savoyenben) hanem a' másokban, úgymint a' *Nizzai* Grófságban is, véget vetett már a' hadnak Nov. elein a' hó: úgy hogy tsak a' jövő tavasszal lehet ismét fegyverhez nyúlni.

A' közép-tengeren fekvő, de Frantzia Országhoz tartozott *Korszika* (*Corsica*) Szigetéből olly értelmű Levél érkezett az oda nem messze lévő *Livornói* ki-kötő helybe Novemb. 13-dikán, hogy akármit beszélltenek 's írtanak eddig *Korszikáról*: a' bizonyos, hogy egész *Korszika* el-állott a' Frantzia Konstitutiótól, 's igazgatástól; és mindenütt magának *Korszikának* a' zászlói lobognak: mellyhez képest, barátságjokat 's óltalmokat ígérték néki minden Hatalmasságok, mellyek eggyüvé-fogtak *Frantzia-Ország* ellen. Tsupán *Calvi*, *S. Fiorenzo*, és *Bastia* Városokban lappanganak még Katonái a' Fran. N. Gyűlésnek; de a' kiknek végekre fog járni *Paoli* Generális. “

A' *Nagy-Britanniai* Udvar, egészen ennek a' most folyó 1793-dik esztendőnek a' végéig fog jutalom - pénzt osztogattatni az ollyatén személlyeknek, a' kik önként vejéndenek szolgálatot a' Királyi hajós Seregnél.

Spanyol - Országának *Arragonia*, *Navarra*, és *Biscaya* nevű Tartományjaiban, a' hová bé ütöttek a' Frantziák: mindenütt nagy pusztításokat vittek véghez. A' Fr. Orzági leg-újabb tudósítások úgy írták, hogy *Roussillon* nevezetű Fran. Grófságnak *Bellegarde* Városotskájában volt a' fő kvártélyja *Riccardos* Spanyol Vezérnek; némelly magános *Madriti* Levelek pedig azt írják, hogy mivel alkalmatlannak látta már az időt Gen. *Riccardos*, a' további had-folytatásra; látta egyfzersmind azt is, hogy az Ellenség' ereje nagyobbra nevekedett: ezen okokra nézve szükségesnek ítélte, hogy ez úttal vissza-vonja magát a' Frantzia Földről.

Az ollyatén Lakosai Fran. Országának, kiknek Ámerikai Feleségeik vagynak, jóllehet az ellenséges Hatalmasságok' Tartományjaikból vették légyen is származásokat: még sem érdekli őket az a' végzés, a' melly érdeklette volna különben, ha Ámerikából nem házasodtak volna; — ellenben, jóllehet *Neuchatel* Grófság, szövetséges Társa: *Bern*, *Lucern*, *Freyburg*, és *Solothurn* Helvétziai Kantonoknak, következésképpen része a' *Helvétziai* Közöns. Társaságnak, melly, nem hadakozik *Frantzia*-Orzággal: még is, valakik *Neuchatel*ből találtattak Fran. Országban, mind azokat árestomba tétette a' Nemzet-Gyűlése, 's jószágait el-foglaltatta; melly

selekedetével hogy meg ne bántsa a' *Helvétziai* Kantonokat, így okoskodik: hogy *Neuchatel*' földjét ugyan meg-esméri ő a' *Helvétziai* Köz. Társasághoz tartozó résznek; de annak Lakosait, *Prusszus* Alattvalóknak tartja.

(Hogy egészen ki-hólt t. i. 1707-dik esztendőben az a' *Longueville* nevezetű Fr. Országi Familia, melly birta *Neuchatelt*: Fejedelmekké választották a' *Neuchateliek* önként a' *Prussziai* Királyt; de igen sok jusokat meg-tartottak magoknak, és úgy van az alku, hogy ha közöttök és a' Fejedelem között valamelly kérdés támad: azt a' *Bernai* Kanton igazítja-el.)

Tulon Városa mellől, egylevelet vett a' Fr. Nemzet - Gyűlése, a' maga Kommisszáriusaitól, 's fel olvastatta azt Nov. 6-dikán. Ebben a' levélben, magasztallyák a' Kommisszáriusok egy Katonának természet felett való republikánusságát, a' ki midőn meg ~~hallotta~~ vólna, hogy az ő Attya, ~~gillotinon~~ végezte életét hazafiságtalanságáért; nem hogy szomorkodott vólna; hanem örvendett inkább hogy az által ismét egy ellenségétől menekedett meg a' Haza.

Meaux (*Meldae*) Városában, szabad Sereget állittatott vólt fel a' Fr. N. Gy. melly Seregnek egy része: szökött *Anglusokból*, *Prusszusokból*, és *Ansztariaiakból* állott: de a' Hadi dolgokra ügyelő Kommisszió nem ítélte jónak hogy az említett

Sereg meg - éledjen: 's vélekedését eleibe is terjesztette a' N. Gy. nek. Ez tehát az végezte Nov. 6-dikán, hogy a' *Meauxi* egyes szabad Seregből ne legyen semmi. Az ebben találtatott Frantziákról, olly rendelést tett; hogy ha bé tudják bizonyítani republikánusságokat: más batalionokba osztassanak el.

Frantzia Ország.

Annak a' nagy bűnösnek, néhai *Aureliánumi* Hertzeg *Egalité* Filepnek meggillotínoztatását, mellyről emlékeztünk vala egy két szóval a' múltt postán, igen rövid közönséges törvény - széki vizsgálás előzte-meg. Tudniillik: Nov. 6-dik napján délelőtti tíz órakor jelent-meg a' Revolüt. Törvényfzék előtt *Egalité*, a' midőn tüstént ez a' kérdés tétetett - fel: Eggy-é a' néhai *Aureliánumi* Hertzeg, a' *Girondei* Öfvesek között, vagy nem? — A' Birák mindnyájan azt felelték: *Igen is*, melly feleletet nyomban követett a' halálos szententzia. Az nap, délutánni negyed - fél órakor ült-fel *Egalité* Úr a' halálos szekérre, más négy személlyekkel eggyütt, a' kik éppen az előtt való nap íteltettek halálra, 's a' kik között egy *Lepage* nevezetű Hátserepező vólt. Az útszákra nem állíttattak Strásák, hanem a' rendszerént való őrizetek erősebbek vóltak, mint mászor. Midőn ama' leg - roppantabb Párisi Palota előtt vitetett volna *Egalité*, melly az övé vólt

hajdan: igen keserves szemekkel nézett arra. Szóllott is valamit, de a' mellyet nem lehetett hallani a' sok *Éllyen a' Közönséges Társaság!* kiabálásoktól. A' Nép, melly sokszor evett 's ivott vala az *Egalité* rovására; most ki-tsúfolta veszendő fejét. A' gillotinra leg-először fektettetett-le ő Ex-Hertzegsége, 's minekutánna el-esett volna a' feje: fel-mutattatott az a' Népnek.

Az egyesült Hatalmasságok által, ki adatott Jelentésekben, fő panaszúl hozatik fel a' Jákobinusok ellen, hogy ők a' virtus fundamentomát, a' religiót is meg vetették; és így olyan emberekkel mint ők társaságban se lehet élni más józan Embereknek. Ezen panaszra szemlátomást több több okot szolgáltatnak a' Jákobinusok: mert már némely helyeken közönséges Isteni tiszteleteket se tartatnak: 's az Oskolákban Kátékismus helyett, a' mostani Konstitutiót taníttatják könyv nélkül Gyermekikkel.

Magyar Ország.

Veszprémből, Nov. 20-dikán.

„Fő-Ispány Gróf *Zichy Ferentz* ő Excelentziája' elől-ülése alatt, ezen folyó November hónapnak 18-dikán tartott Ns *Veszprém-Vármegye* szék-építő közönséges Gyűlést. A' tisztségekre újjolag elő-allított Erd. Uri Személyeknek neveik így követ-

keznek: — *Kún László* továbbra is meg-hagyatott köz akarattal Első Al-Ispánynak. Második Al-Ispánynak válafttatott *Bésán István*; Gen. Perceptornak *Illésy Miklós*; Kontrelorizáns Vice-Perceptornak *Németh Jakab*; Pápai Partikul. Perceptornak *Pálfy László*; Fő-Notáriusnak *Márkus Ignátz*; Első Vice-Notáriusnak *Boronkai Ferentz*; Második Vice-Notáriusnak *Balassa Ignátz*. Betsületért szolgáló (Honorárius) Notáriusoknak: *Baditz István*, és *Kalmár János*.

A' *Pápai* Járásba (Protzellzusba) Fő Szolga-Biróvá tétetett - által, a' *Devetseri* Járásból *Eöry János*. Vice-Szolgabirónak meg-hagyatott *Káldy János*. Esküdtekké (Jurassorokká) lettek: *Balogh János*, és *Szombathelyi Ferentz*.

A' *Cseszneki* Járásban, Fő Szolga-Biróvá lett, Vitze Szolga-Biróból *Anyos Ignátz*. V. Szolga-Biróvá *Potyondi Istv.* Esküdtekké: *Róth József*, és *Stehenics László*.

A' *Veszprémi* Járásban, V. Sz. Biróból Fő Szolga-Biróvá lett *Hollósy László*. V. Sz. Biróvá *Oroszy Pál*. Esküdt. *Boronkay János*, és *Fábián Adám*.

A' *Devetseri* Járásban: Fő Sz. Biróvá *Perczel János*; V. Sz. Biróvá *Zámbó Péter*; Esküdtekké: *Persovcis Adám*, és *Szaléky István*.

Első Fiskálisnak meg-hagyatott *Osváld*

Zsigmond; V. Fiskálissá választott *Paráicz Ferentz*. Exaktorra *Tassý János*.

Pápai Kommisszáriusnak meg-hagyatott *Kolosvári Ferentz*; Veszprémivé választott *Szentiványi László*; — a' Devetseri Distriktusbélivé pedig *Farkas János*.

Tábla - Birákká, vagy Asszesszorokká neveztettek: Gróf *Amade Antal*, *Árvay Lajos*, *Beniczky Antal*, *Bezerédi Farkas*, *Csák József*, *Csapó Benjamin*, *Csutor László*, *Horváth Adám*, *Horváth Ferentz*, *Hunkár Mihály*, *Illésy Miklós*, *Karácsonyi Antal*, *Kis Ignátz*, *Kürti Jakab*, *Miskei Pál*, *Muraközi József*, *Rába Boldizsár*, *Stofz József*, *Szakonyi Ferentz*, *Vecsey Ferentz*. “

B é t s.

A' múltt Vasárnap' (Nov. 24-dike) éjtszakáján, redut, vagy közönséges tántzos bál tartatott, mellyben többen vóltak két ezernél. Meg jelentek ö Ts. K. Felségek is Nádorispányunkkal együtt, 's két száz aranyat ajándékoztak a' redut kaszfájába: mivel a' mi bé ment abba ez úttal, az ahoz a' töke - pénzhez járúlt, melly a' Rajzolók Mettzők, Kép-faragók' 'sa't. Özvegyeiknek 's árváiknak segítésekre tétetett össze: 's a' melly már többre megy 30 ezer forintnál.

A' *Nagy Britanniai* Udvar, új kötéseket csinál a' *Prusszus*, *Spanyol*, és *Portugallus* Udvarokkal, valamint a' Ts. K. val is, annak nagyobb meg - erősítésére: hogy le ne tegyék addig kezeikből a' fegyvert, míg bátorságos lábra nem állítják *Eu-rópa'* tsendességét, azok ellen, a' kik, parantsolók most *Frantzia* Országban.

Hogy a' *Nagy-Britanniai* Minisztérium igen nagyon szemmel tartatja a' jákobinuskodni akarókat: okozták ezt, némelly szembetűnő pártoskodások, mellyek közül való nevezetesen az is, hogy egy *Társaság*, melly *Nagy-Britanniai* Jákobinusokból áll, olly szemtelenségre vetemedett, hogy *Londonhoz* nem messze fekvő *Hakney* nevű helyben szabadság - fáját állított - fel egy kertben, mellynek gazdáját azonban tüstént bé-záratta az említett helybéli Magistrátus, mihelyest el-ozzlattatta előbb a' fa - társaságot.

Fél árkus Tóldalékkal.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Nov. 26-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Fő Tisztelendő Makó Pál' Apát, és Kanonok' Úr' haláláról.

Meg-hólt Makó Pál; 's már az ólta
harmadik

Izbenn-is el-apadt bús egünk felett az Éj'
Kormányozója, gyász-ruhát vévén. — Magyar
Merkuriusok, Kurírok, Hírmondók, miért
Nem tárogattya Nemzetünk köz'tt sípotok
El költözését? 's hát Makót, a' kit minap
Nagy Béts, sok Ország' színe tisztelt egy néhány
Sorokra méltónak nem állítyátok-e? —
Hát Ti Hazánknak szép-szavú Bárdussai,
Hol késtek illy sokáig? hol vagyon betses
Hárfáitok' zengése? — Bútsút vett Makó:
Budán fel-adta bóldogúlt lelkét: hideg
Föld bírja testét — Még mi van belölle fenn?
Nints semmi; híre sintsen! el-temettetett ez is;
Mert hallgat a' Ti lelkesítő Lantotok. —
Nagy Férjfi! meg vetésnek ezt ne véld: Ém ezt
El-nyomta mélly fájdalom, könyve meg rekedt
Nem szólhat: el-bámúlt amaz nagysagodon;
'S midőn magasztalásod' el el kezd, tsak
Meg-áll remegve, nem találván érdemid'
Igaz ki-fejezésekhez illő szót. Nem-is
Tsudáalom: a' Természet' egy tag, 's mélly
elzű

Kémleje, fő-karbéli költő, nagy nevű
Tudákos, híre-terjedett Bóltsekedő *)

*) Az ő ki-adott Könyvei.

's idö'

Hellyébe ki

Fog kelni! — Rettent nagy — — — szava:
Oda van az Evező szép hajótokból. — Ne hagyd,
 — — — meg süllyedni! kormányozd erős
 Karoddal! — Őrizzétek, oh Hazánk' Fő Rendei,
 Atyáitoknak Szent örökségét! — Magyar
Merkuriusok, Kurírok, Hírmondók, Magyar
 Bárdusainkkal kellyetek-fel, és **M a k ó'**

Nem - vártt halálát mindenütt hírül vivén,
Sírjára Könyvet, és virágot hintetek. —

Baróti Szabó Dávid,

Po'sonban, Mind Szent Havának 5-dik napján. Az igazságnak, és saját betsöletemnek szeretete indétott engem e' következendő rendeknek írására, mellyeket a' leg közellyebb ki - adandó Magyar Hirmondóban, szórul, szó - ra bé - iktatni, és az által az érdemes Publikumnál közönségessé tétetni meg - kívánok:

Mind azok t. i. mellyek e' most folyó 1793 dik esztendőben, Mind Sz. Havának első napján ki botsátott Magyar Hirmondónak 472 dik lapján írva vagynak, bátor kitől kitől vétettek - is, egy általlyában merő költemények, és igaz - mondás héjjával szükölködő beszédek.

Illy puszta költemény az: hogy én *Nagy Lévárdi* Káplánságom ideibe, egy, e' Helységben lakó Timár Zsidótól tanultam legyen a' Zsidó - nyelvet; holyott még ez idő előtt, ugymint az akkori *Nagy - Szombati* Királyi Universitásban, mint nevendék taluló Pap lévén, az emlétett Zsidó - Nyelvnek ösmere - lébe, már is nem kevéssé forgott voltam.

Illy puszta, és betstelen költemény, sött az igaz mondással ippen ellenkező, tsupa agya furt találmány az - is: hogy e' napokban *Nagy - Lévárdon* meg fordulván, a' nevezett Zsidót, vagy meg látogattam, és hálá - datosságomat szembetünőképpen hozzája ki jelentettem; vagy pedig, hogy *Posonba* jártában házomat ell ne kerüllye, valaha meg kértem legyen: mivel se *Lévárdon* vólt mulatásomban, se oda, és viszsa tett utazásomban (emberségemmel állýatom) efféle nemzetű sze -

mélyt, még nem - is láttam , annyival inkább, látogatásomat egy ollyaténtől soha ki nem kértem.

Az után : mi vitte , vallyon a' Magyar Hirmondó érdemes Íróját arra , hogy a' Magyar Universitásban szerzet érdemeimnek emléttésében olly igen kéméllyetessen , olly szűkedenden bánik : hogy azoknak ippen tsak legkevesebb részeit , és ezeket is hibássan , és felettébb sovánnvan adja elő ?

Tudni köllött volna , ha már Pennájára vétettem , a' Magyar Hirmondó Irónak : hogy én a' Zsidó - Nyelvnek , *Nagy szombati* Universitásban tsak egy t. i. 1774-dik esztendőben vóltam Tanítója , ennek el folyássa után , szinte 1786-kig az Ó Testamentomot magyaráztam ; ell - végre : e' meg irtt esztendőtől fogvást , egész 1790 dikig az Ó , és ujj Testamentomnak könyveit , a' Zsidó , és Görög Nyelvekkel egyetembe tanítottam. Mi okra nézve írja még is , hogy mostanságh a' Posonyi Pap Nevelő Házban , a' Zsidó Nyelvnek tanítója vagyok ? ezek által valóban nyilvánosságossá teszi a' józan közönség előtt , minő tudatlan legyen a' most folyásban lévő Püspöki Oskolákban folyó tanításoknak Systemájában , mellyben ippen nem - is parantsoztatik a' Zsidó - Nyelvnek tanítása.

Kaszanitzky Adám Kanonok.

J e l e n t é s e k.

Következendő újj Könyvek érkeztek hozzánk a' napokban :

Ungarische Sprachlehre Lateinisch und Deutsch erklärt von Georg Szaller , K. O. O. Professor der ungarischen Wissenschaft in dem A. Gymnasio zu Presburg , sonst geprüften Feldmesser und Wasserbaukünstler in König-

reich Uugarn. *Presburg* bey I. M. *Landerer*
edlen v. *Füskut*. 1793. 8-ad rétb. 208 old.

Ezen Könyvnek Deák titulussa is vagyon
u. m.

Hungarica Grammatica Latine et Germanice a Georgio Szaller, Studii Hungarici in A. Gymnasio Posoniensi Professore R. P. O. alias adprobato P. I. R. H. Geomeura et Hydrotecto edita.

Nagy szorgálmatozással írt munkájának
Elő-beszédjéből kívántuk ha csak a' követ-
kezendő részeket is Irásunkba iktatni:

„Az Anglus már 8-dik *Henrik* és ama hí-
res *Ersébet* alatt képezte ki Nemzeti Nyelvét,
's azon virágoztatta a' szép Tudományokat,
az elmés és kézimesterségeket 's a' t. mire
ment? az emberi tökéletességnek és boldog-
ságnak felső poltzára emeltetett, kit tsudál
Európa! A' *Frantz Richelieu* temérdek sok
költséggel gyarapította 13-dik és 14-dik *Lajos*
alatt Nemzeti Nyelvét, melly gyarapodásnak
felek-köve vólt egy tökéletes *Grammatiká-
nak* és Szótárnak szerzése, mind a' kettőt
egy igen költséges Tudos Társaság készítette-
el; virágzott is kevés esztendő alatt a' *Frantz*
Nyelv, és azon virágzottak mindenféle elmés
Tudományok és kézimesterségek, 's a' Keres-
kedés. E' két utólsót *Kolbert* hozta tellyes
tökéllyetességre 14-dik *Lajos* alatt; midőn
szemlátomást Nemzeti Nyelvének gyarapodá-
sával gyarapodott 's boldoggá lett a' *Frantz*
Nemzet. E' féle költséges Nemzeti Nyelve'
gyarapodásának uttyát nem követheti mosta-
ha környülállási szerént édes Magyar Hazánk,
's ugyan azért jó leszzen e' jelyenvaló - is, ezen-
is el-éri valamennyire kívánt tze'llyát, tsak egy
szívvel és egy lélekkel dolgozzon minden Ma-

gyar tulajdon hasznán 's bizonyos boldogulásán; talán vállik azomban ma 's holnap a' vagyonos Nemes Hazafiak között egy—*Richelieu* és egy *Kolbert*.“

„A' Nemzeti Nyelv, a' köntös, a' szokások, a' Törvények 's a' t. Nemzeti jegyek, 's valóságát teszi egy akármelly Nemzetnek, melyek közül hatsak egy hanyatlík, a' többiek lankadnak, 's hatsak egy el-vész, a' többiek is oda lesznek! midőn osztán meg szünik a' Nemzet tulajdona lenni, az az elvész! melyről tsak úgy emlékeznek az utóbbiak, mint mi ma a' *Látinusokról*, *Gállusokról*, *Spanyolokról*, *Británnokról*. *Pánnonokról*, *Tzeltákról*, *Longobárdokról*, *Herulokról*, *Dákokról*, 's több e' féle hajdan virágzó Nemzetekről, hogy ezek is éltek valaha! most pedig örök feledékenységben alusznak! tsak pusztá Neveiket olvassuk néha a' Történetekben, 's kevés Maradékikban. — Láttya ezt a' rettenetes igazságot édes Hazánk, 's azért igyekezik tellyes erejéből fentartani Nemzeti jegyeit, de főképpen a' többi ki-pallérozott elzü és szívű Európai Nemzeteknek példájára igyekezik Nemzeti Nyelvét gyarapítani, melly gyarapodásból bizonyos boldogság következik, a' mint itt fellyebb kitettzik. Elkerüli így feje felett függő veszedelmét is. — Hasznos és szükséges tehát e' képpen a' gyarapodás és boldogság végett egy tökéletes *Grammatika* édes Hazánk; valamint hasznos és szükséges volt e' végre egy *Gottséd* a' Német Hazának. Ugyan mi vólt a' Német boldogság, míg Nemzeti Nyelve *Gottséddal* együtt böltsőben feküdt ez előtt 40 és 50 esztendőök előtt? 's mire ment olly hamar? Hát a' Magyar, ki már most más lábon áll, mint akkor állott vala a' Német, mire mehet kevés idő múlva, ha tellyes

teheltségét kész találós elméjét tulajdon boldogságának fel-áldozza? az az ha most nem igen régen hallottaiból fel-támadott kedves Nyelvét minden erejéből műveli és gyarapítja, mellyen nem sokára az ő mai böls rendelése 's hazai szíves indulattal tellyes kívánsága szerént virágozni fognak minden szép Tudományok, 's következőképpen Nemzeti szokásink.

A' többek közt azt-is említi az érdeemes szerző:

„Én magamra vállalom a' javításnak rendben szedését, akárki küld hozzám Tanító Társaim, 's egyéb Magyar Hazámfiak között illy nemes hazafiúi szándékkal tellyes hasznos munkát. Így lesz nem sokára egy *Gottsédünk*, ki után azonnal születik *Adelung* is“

Szaller Úr írta a' következő tizmű könyvet-is:

Különbféle Példázatok, és Oktatások, Mesék, Levelek az állatoknak leírása, és versek, mellyekben az isméretes Frantz Telemák' képezete szerént fel-jegyeztettek Deák és Német nyelven a' Nemzeti Magyar Nyelvnek különös szép tulajdonsági, a' beszéd nevei, 's némelly közmondások a' nehezebb értelmű szóknak külömbféle magyarázatjával együtt az anyai Magyar Nyelv' Tanulóinak számára. *Posonyban, Fűskuti Landerer* Mihály betűivel 1793. 8 ad rétb. az ár 20 kr.

Ezen két Könyvek találtattnak magánál a' szerzőnél *Posonyban*, és *Löv Könyv-áros* nál: *Pesten Weingand*, *Bétsben* pedig *Kurtz*-bök Könyvnyomtatóknál. Találtatnak közönségesen minden *Gymnasiumokban* a' Magyar *Literaturának Tanítóinál*,

Egy külföldön utazó Magyarnek jó Bátorjához küldetett Levelei. Győrött Stráibig József betűivel 1793. 8-ad rétb. 558.

Rontó Pálnak egy Magyar Lovas köz Katonának, és Gróf *Benyovszky* Móritznak életek, Földön. Tengeren álmélkodásra méltó történettyeiknek, 's véghez vitt dolgaiknak le-írása, a' mellyet Hazánk Dámáinak kedvéért versekbe foglalt Gróf *Gvadányi* József Magyar Lovas Generális. *Posonban.* és *Komáromban* *Wéber* Simon Péter költségével, és betűivel 1793. 8 ad rétb. 548 old. 1 for.

Ephemerides Meteorologico - Medicae Annorum 1780- 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. quibus. altitudines Barometri et Thermometri, ventorum regnantium genera, et alia apparentia meteora, cyclusque novem - decennalis, et horum in sublunaria tria naturae regna, scilicet dies criticos pares et impares, vegetabilium, et animalium vitam, indolem, proventum, incrementum, decrementum, morbos, influxus; praesertim hominum morbi epidemici, contagiosi, endemici, sporadici. stationarii, annui, inter-currentes partus felices et infausti, casus memorabiliores forenses, pecorum epizootiae, hominum et pecorum morborum notabiliorum historiae, pathologiae, therapeaeque et plurimorum defunctorum extispicia omni possibili accuratatione et brevitate connotantur, in toto Inclyto Comitatu *Borsodiensi*, signanter in Regio Camerali Oppidi *Miskoltz* factae, cum exsculpta Comitatus geographica Mappa, a Samuele *Benkö*. Philos. et Med. Doctore, et benefati Comitatus Physico Primario. Volumen I. *Viennae*, 1794. Nagy 8-ad rétb. az árta 1 for. 45 kr.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(44.)

Költ *Bétsben*, Szent András - Havának
 (Novembernek) 29-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

Wurmser Vezérünk' Seregét, a' Rajná-
 tól fogva egész *Hochfeldenig* meg-támadta
 Nov. 18-dikán reggeli 8-adfél órakor az
 Ellenség, mind ágyúval, mind puskával;
 és ha egy helyen vissza - nyomatott, ismét
 új segítsége érkezett, 's meg - újjította a'
 viadalt. Ez így tartott egész nap, és még
 estvéli kilentzedfél órakor se vólt mindenütt
 tsendesség. Nevezetesen *Hotze* Generálist
 rendkívülvaló módon meg-lepte az Ellenség

B b b

délutánni két órakor *Buxweilernél* három felől; és mivel *Huff-Regementbéli Baader Oberster*, a' ki kormányozta volt a' bal szárnyat, meg-sebesíttetett: tehát kéntele-
nítettett a' bal szárny valamennyire vissza-
vonni magát. Ugyan e' történt *Ingweilernél*, a' hol Gen. *Hotze*' Serege' egy részének igen tüzesen neki esett két felől az Ellenség. A' mint hamarjában végire lehetett járni, áll a' mi veszteségünk: 200-ig való holttakból, és sebessekből; az Ellenségé ellenben leg-alább is reá megy ezerre, az el-fogottakon kívül. Veszített ezen kívül három hofzú, 's egy rövid ágyút, és négy puska-poros szekereket. — Mivel rossz idők kezdettek járni szakadatlanul: jónak ítélte Gróf *Wurmser*, helységekbe szállítani sátorok alól a' maga Népet, mindazáltal olly móddal, hogy ha a' szükség úgy hozándja magával: egyszeribe öszve lehessen azt szerkeztetni. — A' fő-kvártély, *Hagenauban* vagyon.

Koburg Hertzeg' Tudósításai.

Novemb. 12-dikén dél után 3 tsomó lovas, és 60 főből álló gyalog Frantzaság fel-kerekedett *Capelleből*, 's vizsgálódni indult *Auchy* felé az ország-úton, *Nomain* felé meg is erősítette szélső vigyázóit; de hogy Stuttzosaink egynehány rend-béli lövéseket tettek ellene: vissza-vonta magát.

B. *Beaulientől* olly jelentést vett Hg

Koburg Novem. 12-dik és 13-dik napjain; hogy 18 ezerig való Frantziák tsoportoztak-
öszve *Givethez*, melly fekszik *Frantzia-
Hennegauban*.

Gróf *Clerfayt*, Novemb. 13-dikán el-
küldötte húsz *Barkó* - Húszárokkal *Barkó*
Fő-Strásamestert *Gourdinne* felé vizsgálódni;
a' hol ugyan azon időben néhány Frantzia
Gyalogok és Lovasok eleségre akartak szert-
tenni. Húszárjaink vitézül nekik hajtottak
a' Frantziáknak, 's kilentzet közzülök le-
aprítottak, egy Dragonyost pedig, és két
Gyalogot el-fogtak.

Austriai - Flandriának *Ypern* nevű
Városából el-takarodott ugyan az Ellenség
Oktob. 29-dikén; nem ment mindazáltal
egészzen ki A. Flandriából, hanem ennek
egy más Városában *Poperingheben* telepí-
tette-meg 3000 Emberét, és mivel *Popé-
ringhe* kerítettlen Város, sántzot hányatott
Népével minden-felől. Ezen bé-sántzolt
tanyában tartotta *van Damme* Frantzia
Generális említett 3000 Embereit, Nov.
15-dikéig; hanem minekutánna Nov. 14-
dikén *Steenworde* nevű Fr. Városba küldötte
vólna 8 ágyúit, más nap, t. i. Nov. 15-
dikén, ugyan oda indított 3 Batalionokat is;
úgy hogy e' szerént mintegy 1500-ad magá-
val maradt csak *Poperingheben*, és 7 hosszú
's egy rövid ágyúkkal.

Hírt vévén e' dolog felől *Ypern*-be,
Stuart - Regementbéli *Salis* Oberstünk,

meg-kettőztette Nov. nek 15-dike' estvéjén minden szélső őrizeteit, a' mellyek *Vlamer-tinghe*, *Elverdinghe*, és *Dickebusche* nevű helyeknél állottak; és még ezen kívül 120 Emberét küldötte *Dickebusch*hoz, *Vlamer-tingh*hez pedig a' *Stuart*' Reg. jéből egy Ofztályt egy ágyúval, olly végből, hogy oda vehesse magát azon esetre: ha talán nem találna néki szolgálni a' szerentse *Poperinghen*él. A' kormányozása alatt lévő több Népnek olly útasítást adott *Salis Ob.*, hogy más nap, t. i. Nov. 16-dikán reggel egyszerre mind a' három Bé - vágásokat, vagy le-döntögetett fa-sorokat (*Verhaue*) meg-támadja, 's azokon által bé-omollyon *Poperinghe*be.

Hogy oda ért Népünk a' *Poperinghe* Bé-vágásokhoz: őrizet nélkül találta azokat; minekokáért ment egyenessen magának *Poperinghen*ek, a' hol az Ellenség tsupán akkor vette észre Vitézeinket, midőn már a' sántzánál, sőt rész-szerént a' sántzában vóltak. — *Van Damme* Generális el-hült belé, hogy ellenséges puska - szót hall: mindjárt előre parantsolt egy Bataliont; maga pedig meg-szaladt, nem emlékeztén meg azon fenyegetődzéséről, hogy ha tsak ugyan kényteleníttetne ő, úgymond, el-hagyni *Poperinghet*: előbb meg fogná azt gyújtatni, 's égve hagyná. Egy része a' Frantziáknak derekassan óltalmazta magát, 's darab ideig tüzelt-ki 3 ágyúkkal a' maga

batteriáiból; de végre vissza-vonta ágyúit, mellyeket nagy siettséggel követett az egész Frantziáság. A' Hasszus Lovasok utánna eredtek az Ellenségnek, 's futtában vágták azt; a' *Stuart*' Regementje', és *Odonell*' szabad Seregebéliek pedig azok körül a' Frantziák körül dolgoztak, a' kiket még az úttzákön és piatzokon találhattak. — Ötven, és hatvan között vagyon a' halva maradt Frantziák' száma; el-fogattak 31 Közemberek, és 4 Tisztek; egy rövid ágyút és egy puskaporos szekeret is nyertek Vitézeink. — Részünkről nem estek-el többen 14-nél, 's igen kevesen sebesedtek-meg. Egy Hasszus Kapitányról, 's Zászlótartóról azt írja Ob. *Salis*, hogy igen veszedelmes helyen mutatták - ki derék vitézségeket. Ditséri *Odonell*' szabad Seregbéli Kapitány *Rubenitzet* is, hogy abban, a' mi rá bízott, tökéletesen el-járt.

A' *Koburg* Hertzeg' Ármádiájához rendeltt *Hessen - Darmstadt* Seregeknek mintegy négy ezer Emberből álló tsapatja, kik között 1500 Lovasok vagynak, Nov. 12-dikén érkezett *Brüsszelbe*, 's onnan a' *Flandriai* szélek felé folytatta útazását. Ezen első tsapat után, még más két tsapatok marsiroztak.

Az *Austriai-Belgyiomi* Ekklesiák nagy buzgósággal küldözik Templomaikból a' pénz-verő házba az ollyatén arany és ezüst készületeket, mellyek nélkül mostanság el-lehetnek.

Olasz-Országi Tudósítások.

A' Szárdiniai Királynak lakó Városából *Turin*ből írják, hogy az ott lévő Kir. Minisztérium kerülő parantsolatot küldött, a' Felség' nevében minden Szárdiniai Kir. Birtokoknak Kormányozóihoz, és Püspökeihez: hogy a' Templomokban találtató arany és ezüst készületeket írassák - öfzve, 's azoknak tökéletes laistromát küldjék *Turin*ba.

Nápolyból, Nov. 12-dikén. — „Az ide-való ki-kötő helyből két hadi hajók — *Fortuna*, és *Aurora* nevezetűek — menének-el, egynehány tereh - hordó hajókkal, a' melyekre *Gaetanál* 6000 Katonák rakattak-fel, 's *Toulon*ba vitettek. Ez, már 3-dik szállítvány. — *Romolo* nevű Angliai, és *S. Zaccaria* nevű Málta-i hadi hajók is indultak - el innen *Toulon*ba.

Velentzéből, Novemb. 18-dikán. — „*Dei Pregadi* nevet viselő Nagy-Tanátsunk, a' melly Törvényeket hoz, 's a' hadról, és békességről is szokott végezni; három napokon, sőt November' 16-dik napjának egész éjtszakáján is együtt ült, melly gyűléseknek az a' következése lett, hogy Közöns. Társaságunknak mind a' 14 Tartományába, úgy nem-különben *Dalmátiai* Birtokunkba, 's *Görög-Országi* Szigeteinkbe is parantsolatok mentek: hogy a' szárazra való egész Katonaság hadi lábra állíttassék. Ejjel nappal dolgoznak fegyver-

házainkban is; a' melly hajók készűlnék, azok *Corfu* (*Corcyra*) Szigetébe küldetnek. “

A' *Touloni* ki-kötő helyben lévő Ánglus Tengeri Vezér Lord *Hood*, olly értelmű tudósítást küldött Okt. 13-dikán a' *Nagy-Britanniai* Udvarhoz, hogy a' *Touloni* eggyesültt Seregek Okt. 8-dikán azon kívül, hogy sokat le-öldöstek, és meg-sebesítettek a' Frantziákból: el - rontották három 24 fontos, két 16 fontos, 's egy 4 fontos golyóbisú ágyúikat; továbbá tizenkét 12 ujnyi golyóbisú mozsaraikat, két hordó puskaporjokat, 's 32 fzekereiket, mellyek között kettőn töltések, a' többin pedig bombik vóltak.

A' Királyt - kívánó, és Republikánus Frantziák között folyó hadról, így ír egy Levél, melly Októb. 30-dikán költ *Craon* nevű kis Városából a' néhai *Anjoui* (*Andegavi*) Frantzia Hertzegegnék: — „Most ismét *Vandéban* hadakozunk. Eggy ideig kéntelenek valánk (t. i. a' Rojalisták) ezt ide hagyni, 's által-szállani a' *Ligeris* (*Loire*) vizén, melly történet után bajos környűllások közt vóltunk; de ismét meg-fordúlt a' szerentse. Okt. 27-dikén meg-vertük a' Republikánusok' elől - járó Seregét; más nap pedig, t. i. 28-dikon, egészen meg-futamtattuk őket, 's el-nyertük ágyúikat, munitziójokat, 's más készűleteiket. Ezen

győzedelemnek a' vólt a' gyümöltse, hogy újra jó indulattal bíztatták Vezérjeinket minden kerített, és Mező-Városai 's Falui ennek a' Tartománynak. Kiváltképpenvaló módon megkülönböztette magát *Beauchamp* Úr, ebben a' verekedésben. Még nem gyógyúlt-bé azon sebje, mellyet vett *Beaupreaurnál*, azonban a' lova is elövetett alatta; még is el nem hagyta mindaddig a' hartz-mezejét, valameddig tartotta magát az Ellenség. Nem tudjuk, mi-tévők leszünk továbbá: mert én a' titkos tanátskozásokban nem vagyok jelen; a' mi Vezéreink pedig igen halgató Emberek. — Tudva lévő dolog, hogy ama'derék *Charette*, *Noirmoutier*-Szigetét el-foglalta. Ez hasznos hely mi reánk nézve, mert ennél fogva segítséget nyerhetünk az Anglusoktól, mellyel már olly régtől fogva meg-bíztattak bennünket. *Charette* nem fog kétség-kívül nyugodni, míg bátor szívű *Laroche Jaquelin*ünknek segítsége által vissza nem veszi rövid idő alatt azokat a' helyeket, mellyeket kénytelenek vóltunk el-hagyni.

Öltő - ruhájok Vitézeinknek: setétes mólnár-fzin, valamint a' hosszú nadrágjok is. Más különböztető jegyet nem viselnek, hanem fejer kokárdot a' före-valójokon, 's egy veres keresztet a' szívek felett.

Lyon d' Angers, *Chateau - Goutier*, *Laval*, *Craon*, és *Cosse* Városok, több Mező-Városokkal, és Falukkal együtt,

a' mellyek négy mérttföldnyire fekszenek ezen nevezett Városok körül: ismét a' mi kezeink között vagynak. Mindenütt örömmel látnak bennünket; szemlézomást erősödünk; és én úgy hiszem, hogy a' Republikánusok ugyan tsak nagy Sereget állítsanak-ki, mellyel ellenünk jöjjenek; ha a' mi új Szövetségeseink meg - tartják erántunk azon hajlandóságokat, mellyet most mutatnak. De a' mi Seregünk elhagyja ezen Tartományt, és másuvá veszi magát; mindazáltal, merre? azt nem tudom."

Azon részében is Frantzia-Országban, melly ez előtt *Aquitániának* (*Guienne*) neveztetett, igen sokan egyesítették vala magokat a' Nemzet-Gyűlése ellen. — Így írt ezekről *Taillefer* nevű N. Gyűlési Tag *Rhodesz* Városából, Októb. 26-dik napján Párisba: „A' már öszve-gyűltt Pártosoknak száma, úgymond, reá ment, a' mint értem, hat ezerre. Ezek, igen nagy dolgokat forgattak elméjekben. Igen nagy része a' Helységeknek fel vólt osztva hatonai módon Brigádákra, és Kompániákra, 's egyet értett az említett hat ezer Pártosokkal. Úgy szándékoztak, hogy *Milhaudot*, *Severacot*, és *Rodezt* egyszerre megtámadják, melly három helyeket (Városokat) tsalhatatlanúl is el-foglalták volna minden puska-lövés nélkül; de látván az ellenek nagy hírtelenséggel, és jó renddel

tett készületeket, meg-ijjedtek, 's széllyel-
ofzlottak; a' Vezérjeik pedig el-vették
magokat szem elől. "

Néhai *XVI. Lajos*' öregebbik testvér
Öttse, az úgy-nevezett *Monsieur*, egy
Levelet írt Nov. első napján *Hamm* Váro-
sából *Broglie* Marsalhoz, olly hagyomással,
hogy küldené-el ezen Úr a' Levél' mását
mindenüvé, a' hol ki-költözött Frantziák
tartózkodnak. A' Levél' értelme ez:

„Uraim! Ezen szempillantásban veszek
tudósítást arról az irtóztató gonofzságról,
melly véget vetett a' Királyné' az én An-
gyom' napjainak. Ebből származott szomo-
rúságom, 's bosszankodásom tsupán az
által mérsékelthetik, hogy Kegyelmetek,
Uraim! részt vesznek abban. Mint igaz
Frantziák, és hív Alattvalók, fájdalmasan
tartozunk érezni ezen véteknek szörnyü-
ségét, melly érzésünket úgy bizonyítunk-
meg, ha meg-kettőztetjük a' mi iffjú, és
szerentsétlen Királyunk' szolgálatjabeli buz-
góságunkat; hogy ennél fogva enyhítésere
lehessünk valaha az ő keserűségének, mely-
lyet okoznak néki mostani gyötrő nagy
veszteségei; 's el-törölhessük azt a' motskot,
mellyel akarják meg-bélyegezni a' Frantzia
nevet, azok a' tsuda-állatok. Bizonyos
vagyok felölle, hogy illy érzékenységek
lelkesítik Uraim! Kegyelmeteket. Mi is,
az én Ötsém, és én, hasonló érzékenysé-
gekkel maradunk utolsó lehelletünkig. Illy

szél felé vagynak intézve minden mi törekedéseink, 's készek vagyunk azért feláldozni életünket. — Higyjek Uraim Kegyelemetek! hogy meg nem szünök, hozzájok egész indulattal viseltetni. “

Lajos - Stanislaus - Xavier.

Hogy *Strafsburg* Városa előtt mutatta magát *Wurmser* Vezérünk. egy Hírdetvényt tétetett közönségesse a' *Strafsburgi* Polgármester, mellyben azzal gerjesztette a' Nadrágtalanoknak hadi tüzöket, hogy tsak ontsák véreket a' Közönséges Társaságért: tehát ez is háláadatossággal fog viseltetni hozzájok, részeltetvén őket, az érzéketlen gazdagoknak felesleg - való javokban. A' gazdag Egoistáknak (magokért-élőknek) könyhüllatásaik — így fejezi - ki magát a' többek között — örömök a' hasznos, és virtust követő Szánkülottoknak (Nadrágtalanoknak.)

Frantzia Ország.

A' Párisi Jákobinusok' sugallásából, illy formulát vetett utánna a' N. Gyűlése egy végzésnek, mellyet Nov. 3-kán adott ki: *A' N. Gyűlése' parantsolatjára.*

Tsupán egy Szeretsen könyvezte-meg *Egalitét*, midőn meg-gillotinoztatott.

Néhai Minifter *Roland'* Feleségének is el-mettzetett a' feje Nov. 8-dikán, abból a' közönséges okból: hogy ő is vétett a' Frantzia Közöns. Társaságnak egysége, és bátorsága ellen. — Soká fog még vérezni

a' gillotín, mind Párisban, mind más Városaiban is Frantzia Országának, a' mint mutatják a' környülállások.

Ama' híres *Dubarry* Grófnénak nyaka is igen közel jára a' gillotín' vasához, mivel ő is meg-fordúlt a' R. Törvényfűk előtt: még is valami nagy nehezen meg-tarthatá a' fejét; minden fenyíték nélkül azonban tsak ugyan nem maradt: mert el-vétetett tőle a' jószága, és esztendőnként való élel-mére 5000 livra rendeltetett.

Nem lehetett illy szereztsés ama' nevezetes *Bailly*, a' ki az első N. Gyűlés alatt viselt vala Párisi Polgármesterséget: mert Nov. 11-dikén meg-gillotínoztatott, még pedig különössebb tzeremoniával, mint mások. Mivel t. i. azzal is vádoltatott, hogy az ő eszközlése által sok Pátrioták el-hűllottanak 1791-űik esztendőben Július' 17-dikén, az úgy-nevezett *Márs-mezején*, Páris Városa mellett; tehát az ő ki-végzésére a' *Márs-mezején* állíttatott-fel gillotín; 's a' halálos fűkéren, mellyen ki-vitetett ő maga a' gillotínhoz, egy kis veres zászló lobogott, a' melly t. i. jel vólt a' fellyebb említett napi viadalra.

Isten-tagadó Törvénytevők nem vóltak még, a' miólta áll a' Világ: tsupán a' mostani Frantzia Törvénytevők azok. — Nem tették ugyan még színte ezek is törvéennyé, hogy semmi Religió ne legyen Frantzia Országban; de hogy igen közel

járnak már, a' Fejedelem-ölés után, ehez a' hallatlan dologhoz is, onnan bizonyos: mert nagy örömmel látják és hallják az olyan személlyeket, a' kik le-mondanak egyházi hivatallyokról, mellyeket viseltek; mint tselekedett, a' többek között, maga a' vóltt Párisi Püspök is, *Gobet*, Nov. 7-dikén; és *Julien de Toulouse* nevü vóltt Református Prédikátor ugyan akkor, a' ki közönségesen mondotta a' Gyűlés előtt, hogy ő semmi más Isteni-szolgalatot nem esmér, hanem tsak a' szabadság' szolgalatját; és a' Frantzia Konstitutióon kívül, semmi más Evangyéliomot. Közönségesen mondotta a' Párisi első Fiskális *Chaumette* is, Nov. 11-dikén ezeket az Istent-káromló beszédeket: „Ide jöttünk, úgymond, megújítani azon esküvésünket, mellyet tettünk a' *Notre Dame* - Templomban, hogy t. i. más Istent többé nem esmérünk, és nem imádunk; hanem tsupán a' szabadságot, egyenlőséget, és észet.“ — *Chaumettal* vóltak a' Párisi Tisztviselők, és sok más Lakosok, kik az említett Templomban innepet szenteltek az *Észnek*. Magokkal vitték a' N. Gyűlés' palotájába a' Szabadság' Isten-Affzonyát, mellyet *Saulier* nevezetű, Teátromi tántzos Leány ábrázolt. Ezt, mind meg-ölelték a' Törvénytévők, minekutánna azt végezték volna, *Chaumette*' fel-tételére: hogy a' *Notre Dame* nevet viselt Templom, *Ész* - Templomának neveztesse.

Magyar Ország.

+ *Szigetről (Máramaros-Vármegyéből),*
 Novemb. 15-dikén. — „A' fellyebb való
 esztendőekben sok izben érzette egész Magyar
 Ország a' sónak izükségét, mellynek kivált-
 képpen való oka az: hogy az aknákról a' só-
 házakhoz idejében nem szállíttathattak sót,
 a' szekereknek szűk-vóltok miatt. — Most
Máramaros-Vármegye, a' szekerek' meg-
 bővítésére, ezt a' módot gondolta: hogy
Verkovinára, melly egész Járás, de a' hol
 szekereket nem tartanak, mivel a' ki-járás
 belölle szekérrel lehetetlen, szekér - utat
 készíttessen, és a' felső Járásból jövő utakat
 is meg-igazíttassa, honnan tsak az igen jó
 időkben lehet szekérrel jöni; és így, két
 egész Processus vagy Járással szaporítsa a'
 Szekeresek' számát: melly által, nagyon
 szembetűnő módon segítettik a' só-hordás.
 Egy *Rikter* nevű Kassai Úr pedig, az ide-
 való Só - Fő - Tifztséggel azon alkudozik:
 hogy néki engedtessek - meg, hogy azon
 sókat az aknákról a' só - házakhoz, a' só-
 házaktól a' szálakra szállíthassa; állít e'
 végre elegendő szekereket, a' mellyek
 szüntelen tsak ebben foglalatoskodjanak.
 Ezen Úr még eddig reá nem mehetett a'
 dologra, noha még a' tavasszal meg-indította
 azt. Most Bétsbe ment, a' dolgot sürgetni.
 Mitsoda nehézségei lehetnek ezen igyeke-
 zetnek, bizonytalan. A' bizonyos, hogy
 ha ez, az igyekezet szerént végbe menne:

úgy a' só' dolgában Magyar Ország szükségét nem látta.

Debretzenről hallatik, hogy ott Fels. Urunknak a' Frantziákkal való igen költséges hadakozását szívekre vévén, sokan, önként - való segítséget ajánlottak. — A' Reformátum Kollégyiom ajánlott két száz aranyat; egy *Poroszlai* nevezetű Kereskedő Úr 1200 forintot; a' Czéhek, 's más Társaságok is. Ugyan ezt tselekeszik a' több Vidékek is.

Újvidékről, Nov. 21-dikén. — „Egy gonosz Ember fel-törte ebben a' hónapban a' *Pétervárad*i Hadi-Kasszát, 's egész éjjel benne maradt, míg nem reggel kementze' (kályha') fűtéshez kezdettek: akkor kiugrott, és a' kő-falnál való lajtorján akarta magát által - venni a' más udvarba; de a' mint kapazkodott volna: le-szakadt nyakából a' tarisznya, mellybe tette az ellopott pénzt, melly midőn össze-számláltatott, tsupán két tallér' héjjával találtatott; de a' tolvaj máig se került kézre, 's nem is tudatik, ki lett légyen.

Mivel nagy híre futamodott nállunk, hogy egyszerre fel-ment az élet' arra Horvát Országban; tehát minekutánna nagy része készen lett e' mai napig azoknak a' számos hajóknak, mellyeken egész nyáron - által dolgoztak: sokan meg - indultak innen *Török-Betse* felé, hogy ott meg - rakják hajóikat tiszta búzával. Itt *Újvidéken*, 2

forinton megy a' tífzta búza' pesti mérője;
a' kétszeresé 1 for. 15 kr.; az árpáé 36 kr.;
a' zabé 30 kr.; a' kölesé 27 kr.

Rali Hagyi Sándor nevezetű Török-
Országi Kereskedő, Nov. 19-dikén érkezett
az ide - való Kir. Harmintzadhoz. Szűtsi
munkához való sok szép portékák vagynak
nálla, mellyeket Országunkon keresztül, a'
Német-Birodalomnak Leipzig (Lipsia) nevű
Városába szándékozik vinni. “

Erdély Ország.

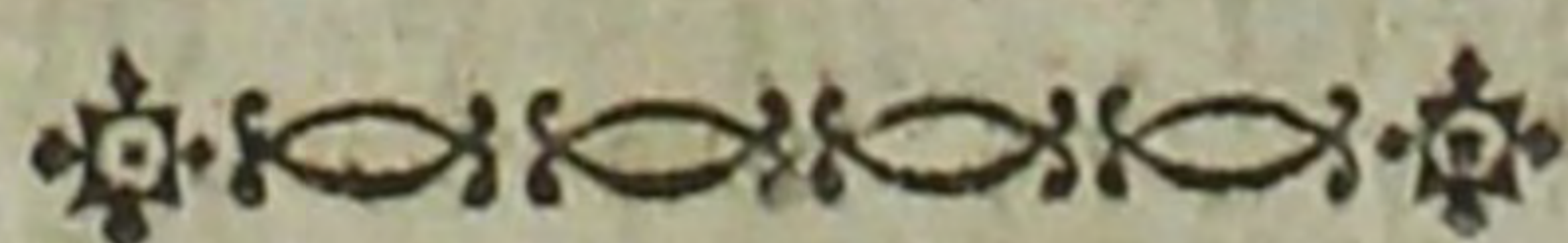
Kolozvárról, November' 3-dikán. —
„A' Nemes Magyar Játzó-Társaság szépen
folytatja ugyan játékait, hanem eggy időtől
fogva meg-fogyatkozott új játék - darabok'
dolgából.

Az *Aranyas* folyó - vizét, melly *Tor-
dának* eggyik oldalát mossza, minthogy
nagy károkat tett: más árokba akarják
onnan igazítani. “

B é t s.

Tegnap - előtt, újra kilentz hajók
vivének - le Frantzia Foglyokat Magyar-
Országra. Ezek között is igen sok betegek
vóltak. Vagy ötöt, temettek is el közzülök,
az úgy nevezett *Tábor*-hidján fellyül.

Ali Agi Jussuf Effendi, a' kit Követ-
ségbe küld a' Török Tsászár a' *N. Britanniai*
Udvarhoz *Londonba*, *Béts* felé vette úta-
zását, 's ide érkezett Nov. 26-dikán.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M E V E L.

(45.)

Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
 (Decembernek) 3-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

Koburg Hertzeg' Seregénél nem esett, azon történetek után, mellyekről a' múltt postán emlékeztünk, semmi emlékezetes dolog Novem. 20-dikáig, a' midőn újjabb tudósítását indította Bétsbe a' Hertzeg; — hanem a' Frantziákról azt a' nevezetes dolgot írta, hogy résszerént a' belső zenebonák, résszerént a' széleken el-hatalmazott rend - kívül - való nagy szüksége miatt az eleségnek, résszerént pedig a' további had-

folytatásra egészen alkalmatlanokká lett utak miatt is, három részre osztották - fel magokat. Egy rész bellyebb vonúlt az Országba; más rész, különbkülönb kissebb szakaszokban, a' Várak' őrizetére maradt; harmadik rész pedig — tíz ezerig való lovasokból és gyalogokból álló — *Alsátzia* felé vette útját.

Gróf *Wurmser* től, következő jelentések érkeztek újjabban, a' *Hagenau* fő - kvártélyból:

Novembernek 16-dika' éjtszakáján, *Erdödy* - Huszár Fő-Hadnagy *Boldizsar*, Gen. *Mészáros*' parantsolatjából meg-indúlt 60 Huszárokkal két Frantzia tanyák felé, mellyeknek mindenikén egy egy Kompania gyalog Ellenség feküdt, *Olvisheim* és *Bersfel* között, 's a' járkálva és állva vigyázó Katonáink' segítségével meg - támadta azokat két felől olly szereztséssen, hogy 50 Frantziák maradtak halva, kiknek fegyvereiket, kilentz foglyokkal egygyütt el - hozták magokkal Vitézeink; a' többi Ellenség pedig széllyel szaladt.

Novemb. 17-dikén értesére esett Gróf *Wurmser* nek, hogy reá akarnak ütni a' Frantziák, egész' a' Rajnától fogva *Hochfeldenig*, kik, hogy annál nagyobb tüzzel iparkodjanak által - rontani Seregeinken: előre mind meg fognak részegíttetni. — Ehez képest:

Feld-Mar. L. Hertzeg *Waldeck*, a' ki

Seregünknek bal szárnyát kormányozta, készen várta az Ellenséget. Elöl vigyázott Katonáink, eggy óráig állottak ellent az Ellenségnek; de végre, kénytelenítették vissza-vonni magokat az Ellenségnek nagy számú gyalogsága és lovassága előtt. — Hogy ez így fog történni: látta már azt is előre Hg *Waldeck*, és kívánta ezen történetet, hogy annál fogva kérésztbe ágyúzhassa az Ellenséget.

Úgy is lett: mert hogy a' *Vantzenau* felé szolgáló tsináltt-utat, és az ott lévő szigetet el-foglalta egy rész Frantziáság, 's onnan ágyúzni kezdte Népünknek mind frontját (artzúlatját), mind bal oldalát; jobb oldala ellen pedig, rút sáros helyeken, a' Frantzia Lovasok nyomultak: ekkor Hg *Waldeck* meg-szóllaltatta ágyúinkat, 's olly derekassan dolgoztatott azokkal kérésztbe, hogy 3 fran. ágyúk vettettek-ki ágyaikból, sok ágyú-vontató lovak le-lövettek, és Seregünk' artzúlatja elől el-nyomatott az Ellenség, melly annakutánna az erdőig hajtattván Vitézeink által, sok ideig a' töltések megett tartózkodott; — minekutánna pedig végre a' Fr. Lovasság is vissza-nyomatott: ekkor az *Austriai* szabad Seregbéli Hufzárok, kiknek eggy Osztály Gránátérosság rendeltetett segítségekre, üzni kezdték, 's az erdön túl lévő Anglus kertbe üzték az Ellenséget, ámbar a' mély árkok, 's a' sár miatt nem dolgozhattak

egéltz erőben. — Azt írja Hg *Waldeck*, kormányozása alatt való Népének méltó ditséretére: hogy ez, nagy állhatatossággal meg-tartotta a' maga helyét, ámbár igen kemény viadalt folytatott ellene tiz órákig az Ellenség, és az ágyúkból 's puskákból való tüzelésnek tsupán éjtszakára kelve vetett véget. — Név szerént magasztallya Hg *Waldeck*, Gróf *Keglevits*, és *Lichtenberg* Generálmájorokat; az *Austriai* szabad Sereg' Vezérét *Knesevits* Oberstert; és Székely - Huszár Oberster *Bora* Urat. Igen ditséri a' Pattantyúsokat is atallyában, és nevezetesen *Hoffmann* Fő Hadnagyot; az *Austriai* vagy *Wurmser* szabad Seregből pedig *Mihanovits*, és *Stivanits* Kapitányokat, 's *Maidits* Fő Hadnagyot. — Az Ellenség többet vesztett itten 400 embernél, 's a' dragonyos, és ágyú-vontató lovaiban is nagy kárt vallott. Részünkről, száz tizenegyre megy a' holttak' és sebesek' száma. *Handel*, Székely-Huszár Fő Hadnagy' lova meg-sebesítettetett, és még ezen kívül más öt ló.

Waldeck - Regementbéli Obersterünk Hg *Hohenlohe*, *Hördtnél* állott egy Sereg-osztálllyal, mellynek elől-vigyázói minekutánna vissza - vonták volna magokat a' Frantziák előtt: maga a' Hertzeg oldalról került Lovassaival az Ellenségnek; előlről pedig egy *Preis*z Bataliont, és egy *Oláh*-Regementbéli Osztályt parantsolt az ellen,

melly Batalionunknak, és Osztályunknak
 kemény tüze által vissza is szorított a'
 Frantziáság az erdőbe; de azután még is
 által - rontott az erdő' árkan, mindazáltal
 az a' különbség volt az előbbeni, és ezen
 újjabb által - rontás között, hogy valakik
 innen voltak másodszor az árkon, azok
 többé vissza nem mehettek: mert *Székely-*
Huszáraink, és *Waldeck* - Dragonyosaink
 meg-lepven őket nagy hirtelenséggel mind
 le aprították, egy Strásamesteren, és két
 lovakon kívül, mellyeket el-hoztak ma-
 gokkal. Ez sem ijjesztette-el azonban az
 Ellenséget, hogy újra ne mutassa magát
 az erdő' tsúttsánál, de onnan is vissza-
 mozdított, kereftbe való ágyúzásaink
 által; hanem mivel újjabb meg újjabb
 segítsége érkezett, mellyel szakadatlanul
 fel-válthatta magát: ez okon tellyességgel
 nem akart tágitani, úgy hogy reggeli hét
 órától fogva délutánni 4 óráig, még tsak
 egy minutáig se szüntette a' tüzelést. —
 Ugyan tsak foganatosabb volt még is a' mi
 kártátsaink' tüze, és gyalogjainknak pus-
 kázása, a' mellyet *Minkwitz* Úr, *Preis-*
*Regement*béli Oberster, igen böltsen intézett,
 mert végre kénteleníttetett vissza - lódúlni
 nagy veszteséggel az Ellenség. A' mi vesz-
 teségünk igen kevés volt, a' tartós nagy
 tüzhöz képest, mert tsupán 30 sebessekből,
 és két holtakból áll. *Preis* Al-Hadnagy
Omaden, eggy a' sebessek között,

Mészáros Generális', *Hg Conde'*, és *Hotze Gener.* Seregeiknek ekkori történeteikről a' jövő postán fogunk bővebben emlékezni.

Nov. 21-dikén újra vissza-veretett a' Frantzaság *Brumptnál* a' *Sorr-vizén*, valamint más nap is Seregünk' bal szárnyától, a' melly nyúlik *Offendorftól* fogva *Griesig*. Az első nap, úgymint 21-diken, 2 ágyút, és egy puska poros - szekeret vesztett az Ellenség. Sokan el-fogattak közöttük, és 600-nál több holtak és sebesek maradtak a' tsata-piatzon.

Gróf *Nemes* Generálisról azt olvassuk egy magános Levélből, hogy midőn oda hagyta volna közelébb Gróf *Wurmser'* Armádiáját, 's el-bútsúzott a' *Székely-Huszároktól*: maga is nagy meg-indulásban volt; de kesergettek a' bátor és jó szívű Huszárok is, hogy meg kellett nekik válni egygy olly Obersterektől, a' kiben egyfzers-mind édes Attyokat is tisztelhetnék. Azzal vigasztalta Gróf *Nemes* meg-illetődött Vitéz Pajtásait, hogy a' jövő tavasszal, újra igyekezik eggyesíteni véllek magát, és segíteni őket, eddig nyertt ditsösségeknek nevelésében. — Fel-váltotta Gróf *Nemest*, a' *Székely-Huszároknál* ditsösségesen viseltt Obersteri tisztségében *Bora Úr*, kinek érdemes voltára, nagy tanúbizonyság már az tsak maga is: hogy köz Embertől jutott ennyire. A' mostani háborúban is sokszor

meg - különböztette már magát ezen Úr, mind vitézsége, mind a' Hufzárok' szívével való birás által; nevezetesen a' *Veissenburgi* Lineák' meg-vételekor, a' midőn Székely-Hufzár Oberstlieutenanti fővel egy frantzia sántzba lovastól eggyütt bé-ugrott, mellyet látván három köz Hufzárok, ők is utánna ugrattak, 's egy közzülök 12 Frantziát nyesett-le tulajdon kezével. — *Bora* Úr' helyébe Oberstlieutenanttá lett *Dániel* Úr, a' ki ugyan tsak a' Székely-Hufzároknál vala Fő-Strásamester.

Lotharingiának Bitsch nevű Várát, egyszeri bé-rontással akarták a' Prusszusok el - venni a' Frantziáktól. Már benn is vóltak 1600 Prusszusok; de ismét odahagyták azt, melly alkalmatossággal megtámadta az Ellenség az egész Prusszus Kordont, és újra tanyát ütött *Blieskastel* nevezetű Mezővárosában a' Német Birodalomnak. Ehez képest, Hg *Braunschweig Schweigenből*, *Contvichba*; Hg *Hohenlohe Eschweilerből Zweybrückenbe*; Gen. *Kalkreuth* pedig *Homburgba* tette-által a' fő kvárt.

Sok *Londoni* Levelek bizonyítják, hogy a' *Nagy-Britanniai* Udvar úgy fogja nézni, mint Ellenségeit, mind azokat a' Hatalmasságokat, valamellyek továbbra is meg akarják tartani a' neutralitást Frantzia Országra nézve.

Az *Ángliai* Dámák olly buzgósággal viseltetnek *York* Hertzeg' Seregéhez, melly

Flandriában telet, hogy tulajdon kezeikkel készítenek azoknak flanelből mellyjrevalókat; 's nem is tartatik már valamirevaló Dámának, a' kinek fűsülködő asztalánál, leg-alább egy fél-varrásban lévő katonai mellyjre-valót nem lehet látni. — A' *Gloucesteri* Hertzegné nevezetesen, két ezer hasonló mellyjre-valóknak készítésére ajánlotta magát. — Más rendbéli ajánlások is szép számmal gyűltek, mellyeknek tárgyak az: hogy az említett Katonák ingekből se lássanak szükséget, 's pamut harisnyájok és före-valójok legyen.

A' *Konstantzinápolyban* lévő *Bétsi, Pétersburgi, Londoni, és Berlini* Követeokről azt írja egy Konstantzinápolyi Levél, melly költ Okt. 10-dik napján, hogy megkínálták legyen a' Török Udvar, a' Fran. Országok ellen eggyesült Hatalmasságokhoz való állással.

Mediolánumból, Auszriai Lombardiának fő Városából, írja az Udvari Újság, hogy már Nov. 7-dikén nem vóltak többé *Genuában* az Ánglus Követ, és Konzul: mivelhogy a' *Génuai* Kormányfő arra határozta magát, hogy továbbra is tsak neutrális akar maradni, a' Frantziák és az eggyesült Hatalmasságok között folyó hadra nézve. El-takarodtak az Ánglus hajók is a' *Génuai* ki-kötő helyből, két kis fegyveres hajókon kívül; de végre ezek is el-mentek: mert tüzes golyóbisokkal fenyegette őket a' Kormányfő.

Mi történt azóta: még nem tudhatni bizonyosan. A' *Florentziai* Udvari Újság közöl egy *Livornoi* Levelet, a' melly Nov. 20-dikán költ. Ez már azt írja, de tsak úgy, mint hírt: hogy az Ánglusok, és Spanyolok bé-kerítették volna a' Genuai ki-kötő helyet; és ugyan ezen hírre nézve sok kereskedő hajók, mellyek az említett ki-kötő helybe szándékoztak, nem mentek oda; hanem a' *Livornói* ki-kötő helybe szállottak-bé.

A' *Touloni* újjabb Tudósítások szerént, 35 ezerre nevededett vólt már Novembernek elein az ott lévő eggyesült Seregek' száma.

A' *Touloniak* ellen tusakodó Frantzia Sereg' néhai Vezére, Gen. *Carteaux*, igen nehezen szivelte a' Nem. Gyűlésének azon tselekedetét, melly szerént ő, az *Alpesi* Sereg' Vezérévé tétetett-által *Szabaudiába*, 's ő helyébe *Dugoumier* Generális nevezetett. Ezen lett nagy meg-illetődését megírta *Carteaux* Nov. 5-dikén a' N. Gyűléshez; de mivel előtte forgott *Küsztinnek* szomorú példája, a' ki nagyon pórul talált járni, szabad írkálása által; jónak ítélte *Carteaux* következő ki-fejezésekkel mérsékelni panaszát: „Mindazáltal, úgymond, mint egy köz Dragonyos' Fia, a' ki katonai törekedéseim által emelkedtem-fel a' leg-tisztesebb póltzra, szintúgy tudok én engedelmeskedni, valamint parantsolni. El-

megyek az *Alpesi* Sereghez. Egy Republi-
kánus nem válogat abban, hol legyen az
ő helye. — *Toulon* miatt, semmit se
búsúllyanak Kegyelmetek: nem kerülheti
az el a' Nemzet' bosszú-állását. “

Elegyes Tudósítások.

A' *Nagy-Britanniai* Udvarhoz rendelt
Török Követ, *Aghiahi Jusuf Effendi*,
Nov. 29-dikén indúlt-meg *Bétsből*, 's tovább
folytatta útját *London* felé.

Konstantzinápolyba lett érkezését *Orosz*
Követ *Kutusow* Generálisnak, igen ked-
vetlen történetek követték, az ott tartóz-
kodott *Frantzia* Páriotákra nézve. Első
kérese is t. i. *Kutusow* Úrnak mindjárt az
vált a' Török Minisztériumhoz: hogy tegyen
olyan rendelkezéseket, mellyeknél fogva az
ő Emberei, és a' három színű bokrétás
Frantziák között meg-történhető békételen-
ségek el távoztathassanak. El-értette a'
Török Minisztérium *Kutusow* Urat, 's igye-
kezett is mindjárt reá venni a' *Frantzia*
Páriotákat, hogy ne viselleyék közönséges
helyeken a' kék, fejer és veres színű bok-
rétaikat. Meg-tselekedték ezt némelleyek,
's magokat az eggyesült Hatalmasságok'
óltalmokba ajánlották, mellybe bé is
fogadtattak, minekutánna *XVII. Lajost*,
Frantzia Királynak esmerték volna; de
nagyobb része az említett Páriotáknak,
kiknek Elöljárójok, *Descorches* nevezetű,
nem hajlott a' Török Kormányfzék' javas-

lására. — Nem sok idő múlva ezután, el-
 sétál eggy Orosz Tiszt, egy Fran. Pátriota
 Hajós - Kapitány mellett. Ez, abból a'
 képzelődésből: mintha az Orosz Tiszt ki-
 tsúfolta volna az ő nemzeti bokrétáját —
 melly mindazáltal nem igaz volt — : fel-
 tsattan, 's a' páltzájával reá üt az Orosz
 Tiszt' fejére. Ezen bántásért, illendő elég-
 tételt kívánt az Orosz Követtség; minek-
 okáért kénytelen volt a' Török Minisztérium
 azt a' büntetést diktálni a' Frantzia Kapi-
 tánynak, hogy mindenek' láttára tsapjanak
 rajta 25-öt. — *Descorches* meg - vetette
 minden mesterségét, hogy avagy tsak ezen
 tsúfos büntetést más büntetéssé változtat-
 hassa, 's még utóllýára hat millió piastert is
 ígért; de hafzontalan lett minden igyeke-
 zete: mert tsak el-verék a' 25-öt a' Fran.
 Kapitányon. Igen meg - illetődött ezen
 tselekedeten *Descorches*, és hosszúságában
 azzal fenyegette a' Török Minisztériumot,
 hogy ő oda fogja hagyni Török Országot;
 de véletlen olly választ kapott, a' mellyen
 még inkább meg-illetődött. A' volt t. i.
 a' felelet: hogy a' Török Udvar színtolly
 hideg vérrel fogná nézni *Descorches* Úrnak
Konstantzinápolyból lejendő el-költözését,
 mint a' millyennel nézte ottani mulatását;
 és ha még továbbra is szándékozna *Kon-*
stantzinápolyban maradni *Descorches* Úr;
 tsupán úgy fog tartatni, mint magános
 fzemély.

A' *Lengyel* Gyűlésnek 6-dik Novemberi Ülésében olly rendelkezések tétettek a' *Fran-tziákra* nézve, mint a' mellyeket az *Orosz Tsáizárné* adatott-ki maga *Birodalmában*.

Frantzia Ország.

A' *Nemzet-Gyűlésének* némelly *Tagjai*, kik között *Bazire*, *Chabot*, és *Thuriot* említettnek név szerént, azt találták ki-ereszteni a' *szájokon* 13-dik Novemberi köz. ülésekben, hogy véget kellene már egyszer vetni az *ember - meszárlásnak*. Az ilyen *Tagok*, tüstént *Moderátusoknak* (*Mérsek-letteknek*) neveztettek - el, és a' *Jákobinusok* *Klúbjában* vétkeseknek ítéltettek, mint olyanok, a' kik gátot szándékoznak vetni a' meg - kívántató *revoluzionális keménységnek*. Küldöttek is tsak hamar a' *Jákobinusok* egy *Deputátziót* a' *Nemzet-Gyűléséhez*, 's *Hazafiságtalansággal* vádolták az említett *Tagokat*, és egyizersmind kérték a' *N. Gyűlést*, hogy ne hajtson az afféle *Emberekre*, hanem alkalmaztassa magát továbbra is a' *környülállásokhoz*, 's büntettesse-meg azokat a' *Nem. Gyűlési* vóltt *Tagokat* is, a' kik *protestátziókat* adtak-bé *Jún. 6-dikán* és *19-dikén* a' néhai *Brissotisták* mellett, 's ugyan azért fogva is vagynak. Ezen kérést, *parantsolat* gyanánt tartotta a' *N. Gyűlés*; minekokáért tüstént meg - parantsolta ő is a' köz - bátorságra ügyelő *Deputátzió*nak, hogy nyóltz napok alatt tegye - fel, a' mit tud, a' *protestáltt Tagok* ellen.

Az eddig való Tudósítások szerént, 24-en gillotínoztattak már meg tzeremoniásan a' N. Gyülési Tagok között. *Brissoton*, és ennek 19 tiszti társain kívül t. i. rész-szerént előbb, rész-szerént pedig későbbben következő más négy Kollégák is el-vesztették a' fejeiket, úgymint: *Gorsas*, *Biroteau*, *Gouffard*, és a' néhai *Aureliánus* Hertzeg *Egalité*. Négyen magok végzették ki magokat, t. i. *Liddon*, *Valaze*, *Beauvais*, és *Bayle*. Ennek a' *Baylenak Péter* volt a' neve, nem *Móses*, a' mint említődött volt egyfzer. *Móses* él, és *Prézes* volt közelébb a' N. Gyülésében; ámbár születésére nézve *Zsidó*. — Tizenkét Kollégák meg-szöktek, hanem az a' szententzia hozatott rájuk, hogy akárhol találhatnak: tüstént, minden tzeremonia nélkül meg-gillotínoztathatnak.

Dávid nevű Nem. Gyülési Tag, a' ki Romában is, a' míg ott lakott, igen híres volt a' festéséről, Nov. 14-dikén egy festett képet terjesztett a' N. Gyülés eleibe, 's így szólott: „Ismét kívánta látni a' Nép, a' maga Barátját. Meg-hallottam én az ő szavát. Óh Nép! fuss ide, 's lássad a' Barátodat (t. i. *Marátot*, a' kit ábrázolt a' kép).“ — Egyfzersmind azt is kívánta *Dávid*, hogy *Marát'* tetemei a' Pantheon-ba, az az, a' nagy-érdemű Hazafiak' temető helyébe vitessenek. — Már egyfzer azt végezte volt a' Gyülés, hogy senki se

lehessen részese ezen tisztességnek előbb, hanem hűsz esztendőkkel halála után. Ezt a' végzést mindazáltal, *Marátnak*, mint a' Jákobinusok' Bálvánnnyának meg-ditsőítetéseért, el-rontotta a' Gyűlés.

Houchard Ex-Generális, a' kinek köszönhetik a' Jákobinusok, hogy megtarthatták *Dünkirchen* Várát, írt fogságából Nov. 14-dikén a' Nem. Gyűléséhez, 's kérte azt, hogy engedné-meg nékie, hadd nevezhessen Tanúkat a' maga ügyében, kiknek bizonyyságaikat mindjárt öszve-fzedheti ott helyben egy Biró, 's Párisba küldheti. Így okoskodik említett írásában *Houchard*, a' többek között: „Én, úgymond, nyóltzvankét ágyúkat nyertem, 's még is vádoltatom. Soha se vert - meg engemet az Ellenség, 's még is vádoltatom. Én 30 ezer Embert, 15 ezerrel visszanyomtam, 's még is vádoltatom. Lehet-e engem' azért bűnösnek tartani, hogy 30 ezer Emberrel 45 ezeret vissza nem verhettem? “ — Minekutánna egészen felolvasztatott volna a' *Houchard*' Levele: felzóllalt egy Tag, 's azt mondotta, hogy nem kell arra leg - kissebbet is ügyelni; hanem tsak lássanak dolgokhoz. *Levassieux* nevű Tag ugyan ezt javasolta, és *Houchard*-ot hazugsággal, 's gyáva félenkséggel vádolta. „Láttam én, úgymond, ötet, hogy azon a' napon, mellyen verekedés volt *Hondtscootenél* (Frantzia-Flandriában),

meg-bútt egy sövény megé; ha ő a' Seregsapatok előtt maradt volna: úgy egészen tökéletes lett volna a' győzedelmünk." — A' lett - meg, a' mit ezen két Tagok kívántak.

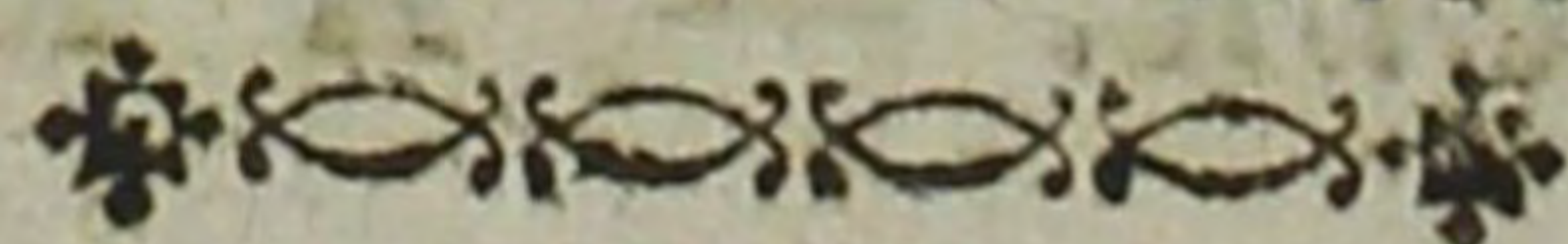
Néhai *Roland* Ministerné, született *Philepon Mária*, a' kinek gillotín által lett ki - végeztetéséről írtunk közelébb, egy volt néha napján a' leg - szebb Frantzia Asszonyok között. Harmintzkilentz esztendőért, midőn fő-vesztésre szententziáztatott, de még ekkor is igen kellemetes Asszony volt. Hallván az ellene ki-mondott szententziát, mély komplementet tsinált a' Birák előtt, 's meg-köszönte nekik, hogy őtet is meg-tisztelték, a' Revoluzió-Mártirjai között való fel-vétetettéssel. Egy szekéren vitetett-ki a' végző-helyre *Roland* Ministerné, *de la Marche* nevezetű Férjével, a' ki hajdan Fő-Igazgatója volt a' papiros pénz-készítésnek. Ez nagyon félt eleinten a' haláltól, hanem a' szép Asszony úti Társa úgy neki bátorította, hogy még nevetköztek is együtt a' vitel-közben, 's mindketten bátor szívvel nyújtották nyakokat a' gillotín' mettző - vasa alá.

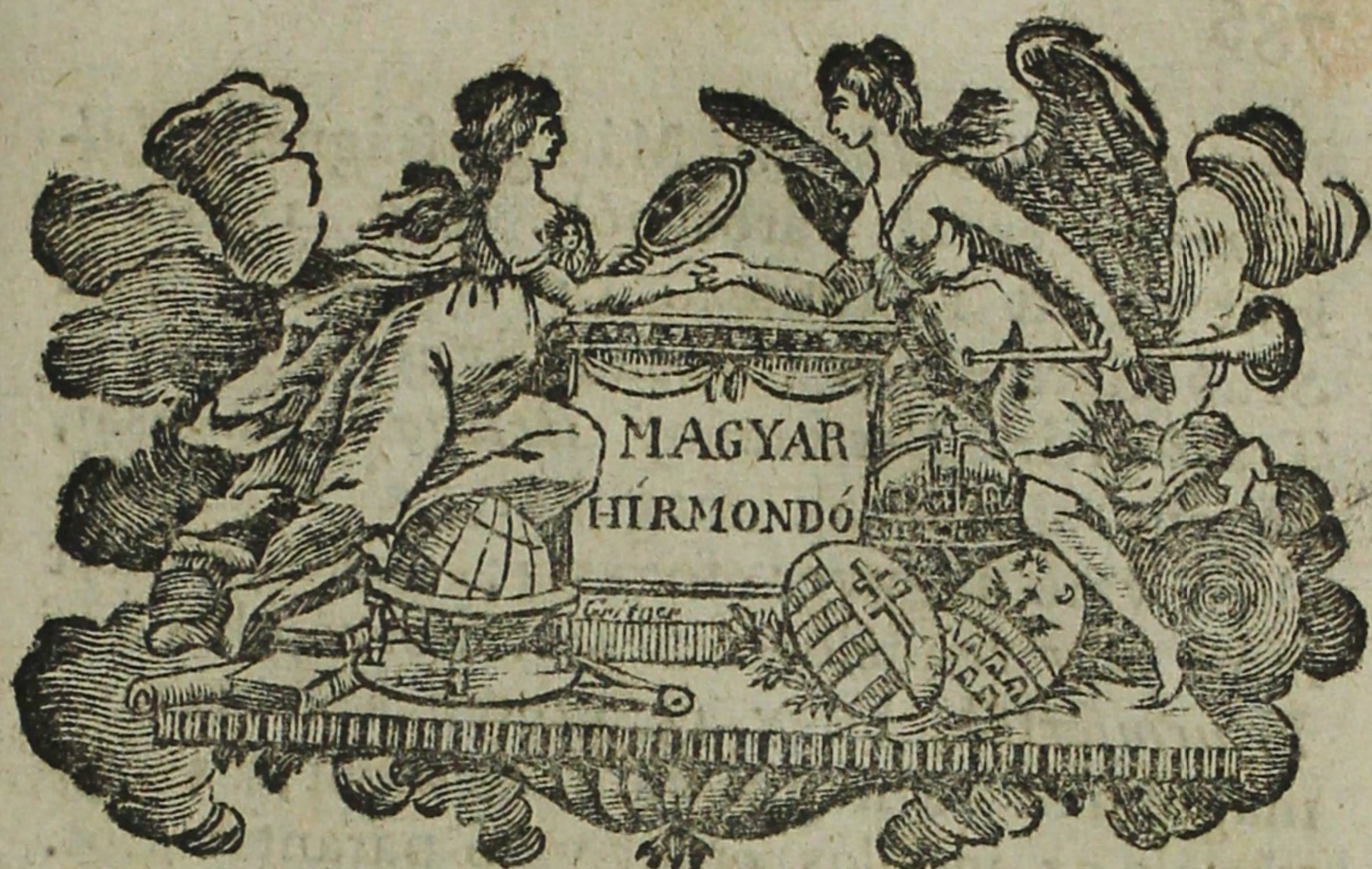
J e l e n t é s e k.

Hírmondónknak, a' jövő fél-esztendőre is öt forint elő - pénz az árra, melyet, következő tzím alatt lehet fel-küldeni:
An die K. K. Oberst - Hof - Postamts-Zeitungs-Expedition. Pro Magyar Hírmondó à Vienne. — A' kik távol esnek

a' postától, 's fel nem küldhetik a' pénzt ebben a' hónapban, méltóztassanak benünket tudósítani éránta: mi módon juthatunk a' pénzhez? — A' kik meg fogják írni, mint már sokan tselekedtek, hogy ha ezentúl nem talállyák is idejében jeleníteni magokat: azért tsak küldjük számokra a' *Hirmondót*; készek vagyunk, eleget tenni kívánságoknak. — A' melly Helységben nintsen posta, az olyanra nézve, szükség meg-tudnunk, az oda szolgáló legutólsó posta-státziót. — Ha valahol hijánosság tapasztaltatott volna mostanság is, a' *Hirmondó*' vételére nézve; és a' hijánosság oka éránt is tapogatódhatott - ki valami: annak velünk való közöltetését, orvoslás végett ki-kérjük.

Küldjük az *Austriai Szabad Seregbéli gyalog Katonák* képét, téli és nyári köntösben. Még ebben a' hónapban, meg küldjük az említett Szabad Seregbéli Huszárok' képét is némelly Jegyzésekkel együtt, Munkába vétettük már a' nagy Armádia' Fő Vezére' *Koburg Hertzeg*' képét is, mellyel újj elztendő után fogunk kedveskedni E. Olvasóinknak: valamint a' *gillotin* által való *Párisi* nevezetes fő-vételek' valóságos ábrázolásával is: melly ábrázolásból jól ki lehet venni azt a' már sokszor említett deszkát, a' mellyre ha le feküdt egyszer a' ki szenttiziáztatott személly, fel nem kelhet többé rólla; továbbá azt a' vizes edényt, a' mellyből veszi ki a' Hóhér az el-mettzet főt, hogy fel-mutassa azt a' fegyveres Férjűak' és Asszonyok' sűrű sokaságának; végre azt a' kocsárt is, mellyben temetni vitetik a' holttest.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
E N G E D E L M É V. E L.

(46.)

Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
 (Decembernek) 6-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

Az *Austriai - Stiriai - Wurmseri* szabad
 Seregnek utolsó Osztálya, melly 3 Kom-
 pániákból, és mintegy 900 főkből áll,
 Nov. nek 26-dik és 27-dik napjain érkezett
Tirolis Tartományának fő Városába *Inns-*
bruckba, *Bonnacojzi* Májor' vezérlése alatt.
 Egy napot pihentek *Innsbruckban*, 's a'
 Zászlótartótól fogva minden Volontérok,
 valamint a' velek lévő más Katonák is,
 egy napi felesleg - való zsoldot kaptak ott
 lakos *Ersébet* Fő Hertzeg - Asszonytól.

D d d

Az *Alsó-Bádeni* Márkgráfságnak *Mülheim* nevezetű Városából, Nov. 19-dikén költ az itt következő Levél: — „Ezen *Sváb* Kerületben (*Circulo Svevico*) fekvő Tsász. Kir. Tartomány *Brisgau* Lakosai, önként ajánlották magokat, a' Frantziák ellen való fegyver-fogásra; minek-okáért most olly rendelés érkezett hozzájuk Gróf *Wurmser*től, hogy 15 ezeren készítsenek magoknak 14 napra való eleséget, 's úgy várják az indulás eránt való parantsolatot.

Már jó időtől fogva állottak *Steinfatt*-nál 70, és egynehány nagy hajók. Ezek most többnyire, *Schasbach* felé szállíttattak alá. Talán az ott őrizeten lévő Sereget is által fogja kívánni magához fzerentsés Vezérünk (Gróf *Wurmser*.) Azt bizonyosan írhatom, hogy erről közönségesen így vélekednek.

Mészáros Generális, négyszer vert-vissza Nov. 18-dikán a' Frantziákat, kik is mivel mindúntalan újjabb meg újjabb Seregek által váltattanak - fel: ez okon, reggeltől fogva késő estig soha félbe nem hagyták az ágyúzást és puskázást.

Magának *Mészáros* Generálisnak bizonyítása fzerént, különössen ki - mutatták magokat a' kormányozása alatt vitézkedtek közül: *Ott* Oberster, és *Szentkereszti* Ob. Lieut. a' Nádor-Ispány' Magyar lovas Reg. jéből; *Kovatsevits* Oberster, a' Gradiskai Reg. ből, *Prechern* Oberstlieut. a' Bródiból,

Stojanits Oberstlieut. az Erdélyi első Oláh Reg.ből, *Piatsek* Oberstlieut. (már most Oberster), és *Kenesey* Főhadnagy az Erdődi Huszárok között, Kapit. Gr. *Zinzendorf* a' *Pellegrini* Reg.ből, Kapit. *Friedenberger*, és *Thiel* Főhadn. a' Pattantyúsok között, *Kruze* Főhadn. az Erdélyi határ - őrző Oláhok között, *Hartlieb* Alhadn. a' *Mack* vasas Reg.ből, és *Lang* Úr, a' ki Adjutánságot visel a' Generális Úr mellett, 's kevéssel ez előtt neveztetett Főhadnagyból Második Kapitánnyá, kiről azt írja különösen *Mészáros* Generális, hogy Nov. 18-dikán kiváltképpenvaló remekjét adta mind tehetségének, mind buzgóságának.

23-an fogattak-el ez alkalmatossággal az Ellenség között, kik azt mondták, hogy igen nagy vólt az ő részekről a' veszteség, mellyet alkalmasint ki lehetett venni a' tsata - piatzon maradt, és az elhertzoltatott Frantziák' számából is.

Részünkről 22 Emberek, 's 13 lovak hullottak-el; sebbe estek pedig 200 Emberek, kik között egy, Erdélyi Oláh Bat. béli *Schara* Főhadnagy, és 62 lovak, mellyeknek számából valók: *Bánffy* Főhadnagy', és *Rahenda* Regement-Adjutáns' lovaik is.

Szintén estig tsapkodott és ágyúzott-öfzve az Ellenség, azon Sereg - ofztályunkal is, melly ki-költözött Frantziákból áll, és Fr. Kir. vérből származott *Conde* Hg.

vezérlése alatt vett Tsász. Kir. szolgálatot. Innen állott a' *Sorr-vizén* a' *Htzeg Conde*' Serege, túlról pedig a' Fran. Országiak; de nem mertek által-jöni: mivel Gr. *Vurmser* segítségére küldötte *Conde* Hgnek Gróf *Klenau* Oberstlieut. ot, *Vallis Olivier*' Reg. jebéli egy gyalog Batalionnal, 's egy *Erdödy*-Huszár, és egy Tsászar-Dragonyos Osztállyal.

Hotze Generálisunk' Seregével is elkezdte az öszve-tsapkodást Nov. 18-dikán, még jókor reggel az Ellenség; dél után pedig 3 felől is egéllz erőben meg támadta azt, 's tartott a' verekedés késő estvélig. A' *Riedheim* előtt lévő geréndekről (hátas helyekről) vissza - verette éjtszaka *Hotze* Generális a' Frantziákat, 's fogtak is közöttük szabad-akaratú Katonáink 12-öt, és nyertek tőlök 1 rövid, 's 3 hosszú ágyúkat, 6 puskaporos szekereket, 2 más szekereket, 's 40 lovakat. Mivel mindazáltal új segítséget kapott az Ellenség, 's ismét visszanyomúlt az említett geréndek felé: ez okon meg nem tarthatta azokat *Hotze* Generális; hanem a' jobb szárnya ellen törekedett Frantziaságot állhatatosan vissza-tartóztatta.

Részünkről 62 estek-el, kiknek száma közöttül való: *Huff*-Reg. béli néhai Májor *Francault*, és 18 lovak. Sebet kaptak 246-an, és 45 lovak. *Huff*-Reg. béli Ob. *Baader* eggy a' meg - sebesedettek között, kit nagyon ditsér *Hotze* Gener.; valamint

szabad Seregbéli Oberstlieut. Gr. *Gyulait* is, ki a' vele volt Hufzárokkal 3-szor vágott az Ellenség közzé, 's vissza is verte azt; továbbá *Baranyai* Májort, Gróf *Eszterházyt*, és *Nagy* Alhadnagyot, a' Nádor-Ispány' Hufzárjai közzül; *Adami* Kapitányt a' *Huff* Reg. éből 's a' t.

(További nevezetes tudósításait Gróf *Wurmsernek*, a' jövő postán közöllyük.)

Frantzia-Hennegauban fekvő *Bavayi* fő-kvartélyából ezeket írta Nov. 22-dikén *Hertzeg Koburg*: „A' *Beaumonti* környéken (*Fr. Hennegauban*) kvartélyozó *Frantziák* közzül mintegy ezer gyalogok, és 300 lovasok ki-rontottak a' *Streei* erdőből Nov. 18-dikán, a' mi lovas Strásáink ellen; de hogy meg-látták egy *Barkó*-Hufzár-osztályunkat ellenek nyomúlni: tsak egy-nehányat lőttek, 's mindjárt vissza-vonták magokat. Vadász-Katonáink le-lőttek egy-nehányat, 's meg-sebesítettek közzülök; de rézünkéről semmi kár nem lett.

F. M. L. B. *Blankensteintől* olly tudósítást vett Hg *Koburg*, hogy Nov. 17-kén 4000 gyalog, és 1200 lovas *Frantziák* megtámadták azon Katonáinkat, a' kik Gróf *Mercandin* Generálisunk' kormányozása alatt *Lehbachnál* tanyáztak, a' Némets-Birodalom' *Trieri* vagy *Treviri* Választó-Hertzégységében, 's ezeket *Bettingig*; *Vogel* *Wurmser*-Hufzár Májort pedig, a' ki *Exweilerből*, és *Anspachból* vitt egy tsoport

Huszárságot segítségül, *Tholayig* nyomták-vissza.

Officialis (Hadi-Kantzelláriabéli) Tudósítás, a' Prusszusokról.

Mivel *Lotharingiának Bitsch* Városa ellen való szánkékát nem hajthatta végre Hg *Braunschweig: Pirmasens* felé vonta vissza Seregét Nov. 19-dikén. Ugyan azon időben meg-támadták a' Frantziák *Hornbacknál* a' *Kalkreuth* Gener. vezérlése alatt lévő Prusszus Sereg-Osztályt is. Ez vissza nyomta ugyan az ellenséget: de még is *Zweybrücken* felé vonta magát, azért: hogy oltalmára lehessen oldalról a' *Braunschweig* Hg Seregének, melly vissza vonulásban volt. Nov. 21-dik éjtszakáján még hátrább szándékoztak vonni jó renddel magokat a' Prusszusok, abból a' végből: hogy jó helyre tsalhassák a' Frantziákat: de ezek kétség kívül meg tudták azt: mivel eggy órakor meg-támadták a' Prusszusokat. Más nap estvélig meg nem szünt a' rettenetes ágyúzás: a' midőn *Lautern* felé vonta vissza magát Hg *Braunschweig*.

Némelly magános levelekből olvasuk, hogy Nov. 23-dikán nagy verekedés volt *Pirmasensnél*, a' mellyben sokat vesztettek a' Frantziák, és hogy annakutánna *Zweybrückent* is vissza vették volna tőlök a' Prusszusok.

Olasz Országi Tudósítások.

Livornóból, Nov. 22-dikén. „Most

már bizonyosan tudjuk, hogy a' *Genuai* ki-kötő hely bé vagyon kerítve, Ánglus, és Spanyol fegyveres hajók által; úgy hogy az oda fzándékozott Kereskedők kéntelenítettnek a' mi ki-kötő helyünkbe venni magokat, 's itt adni-el portékáikat. "

Nápolyból, Nov. 19-dikén. „*Toulon*-ba rendeltt 3-dik Sereg-osztályunk, sok Seborvosokat, 's orvosságokat vísz magával, nem - különben minden gyomorproviziót is, — úgymint: sajtot, borsót, pafzulyt, lentsét, bort 's a' t., mind a' Katonaság', mind pedig a' *Touloni* Lakosok' számára is. "

Romából, Nov. 20-dikán. — „Egy *Cheveau* nevezetű Frantzia, a' ki Kurirságot viselt hajdan az itt vóltt Frantzia Követnél, tömlőtzebe vitetett a' múltt Kedd' éjtszakáján. Nagy summa pénzt, és különbkülönbféle leveleket, 's más írásokat is kaptak nálla. Hogy meg-visgáltattak ezen levelek, és írások: már azólta 16 más személlyek is fogattak-el, a' kik tzimboraságban vóltak *Cheveau*val. "

Elegyes Tudósítások.

A' *Svéd* Udvar -- így ír egy *Stokholmi Levél*, melly költ Nov. 12-dikén — hogy annál foganatosabban eleit vehesse egész *Svéd*-Országban, a' ruhabéli bujálkodásnak: egy kerülő Írást botsátott minden Fő Tisztviselőkhöz, mellyben jelenti, hogy kegyesen fogja látni, ha a' Lakosok általán-

fogva egyenlő ruha - viseléshez szoktatják magokat. Az öltő-ruha, melyet javasol, egészen kék, 's a' gombok reá, a' Tartomány' tzímerével jegyesek. Itt *Stokholm*-ban, melly fő Városa az Országnek, következőképpen leg-nagyobb félszke is a' bujaságnak: nem igen tetszik a' kommandáltt viselet; hanem más részeiből az Országnek úgy hallatik, hogy meg-elégesznek vele. Egyébaránt nem kényszerítettik senki is erővel, az említett forma-ruha' viselésére.

*Stokholm*ban, Novem. 12-dikén nagy divattyában vőlt már a' szánkázás.

A' Fels. *Nápolyi* Királyné — Tsászárné ő Felsége' édes Anyja — új szüléshez közelgetett a' múltt Novembernek 19-dik napján.

*London*ból, Novemb. 12-dikén költt Tudósítások: — A' Parlamentom, ismét el-halasztatott, a' mint hallyuk, Decemb. 10-dikéről, Január. 10-dik, vagy 11-dik napjára. — A' Minisztériummal ellenkező Résznek sajnosan esik, hogy egy nevezetes Tagjától, *Jervis* Admirálistól, meg kell válni, a' ki nap-nyúgoti Indiába indul egy hajós Sereggel. Gróf *Spencer*ről az a' hír, hogy által - megy a' Minisztériummal tartó Részhez, és valamelly királyi hivatalt vállal magára.

Amerikának északi részében, nevezetesen az ottani Közöns. Társaság' fő Városában *Filadelfiában* úgy annyira uralkodott

mintegy két hónapokkal ez előtt a' sárga hideg - lelés, hogy a' melly Levelek Okt. 7-dikén költek onnan, a' kereskedést egészen félbe-szakadttnak írták. Az útszakon tsak azt látta az Ember, hogy valamelly láda - formában, melly 4 deszkából vólt öfzve-szegezve, hóltt testet vontatott egy Szeretsen. — Az is nagy kárt okozott a' pestisen kívül, hogy hirtelenkedtek a' temetésekkel, melly hirtelenkedés által könnyen meg-eshetett, hogy sokan élve temettettek-el. — Egy 18 esztendőös Ifjú, midőn éppen már botsáttatott volna le a' sírba: akkor tafzította - fel a' koporsója' fedelét, 's fel-ült; egy más, nagyon verte a' koporsó' fedelét, 's úgy szabadította-meg magát a' kínos haláltól.

Előbb azt gondolták *Filadelfiában*, hogy a' *Vestindiából* oda vitetett veszett kávé okozta legyen a' fenn-említett nyavalyának el - hatalmazását; de a' későbbi tudósítások azt írják, hogy egy *Sierra-Leonai* hajó ment oda nap-nyúgoti Áfrika' széléről, 's a' vitte a' betegséget. Írják egyfzersmind, hogy tsak ugyan szüntették a' pestist az orvosságok, 's reménység van eránta, hogy a' hideg idők egészen véget is fognak annak vetni.

A' *Nagy-Britanniai* Udvar kívánván meg-örizni illy pestistől maga birtokait, bé nem botsáttat azokba, 14 napi tisztulás előtt egy hajót is, a' melly Északi Ameri-

kának *Pensilvânia*, és *Newjersey* Tartományjaiból érkezik; sőt kénytelen volt ezt rendelni az *Antilles* Szigetektől jövő hajókra is, melly Szigeteknek egy részét magabirja: mivelhogy azokról is úgy értette, hogy pestiseseek volnának.

Frantzia Ország.

A' N. Gy. nek *Thuriot* nevű Tagja — kiről irtuk vala a' múltt Kedden, hogy *Bazire*, és *Chabot* Kollégáival eggyütt, a' sok gillotinozás ellen beszélt Nov. 13-dikán a' N. Gy. ben — úgy magára haragitotta az által, Jakobinus rokonait, hogy minden mentségei után is, ki törültetett azoknak laistromából. — Talán nem sokára, ki fog törültetni az Élők' laistromából is: mert *Hebert* szörnyen ki kelt ellene, 's még azt is kívánta: hogy a' Revolutzionáris Törvényház' eleibe kell *Thuriotot* idéztetni. — Tüzesen beszélt *Hebert*, *Bazire*, és *Chabot* ellen is: a' kikről így irt egy *Pàrisi* Levél, Nov. 17-dikén: *Bazire* és *Chabot* azzal vádolták két más Kollégáikat — *De-launay d' Angers*, és *Julien de Toulouse* nevezetűeket, hogy ezek meg-hagyták legyen magokat pénzrel vesztegettetni az össze-esküdttek által. Nem tagadják — így szolliának *Bazire*, és *Chabot* — hogy ők is ne lettek volna együtt az össze-esküdttekkal, de tsak azért, hogy ki nyilatkoztathassák azokat. *Chabot* száz ezer livrát mutatott elő, mellyről azt mondotta, hogy

az által akarták őtet megvesztegetni. Magok kívánták *Bazire*, és *Chabot*, hogy ők is tétessenek addig árestomba, míg az egész dolog ki világosodik. — *Julien de Toulouse* Ex-reformatus Predikátor; és *Chabot* Ex-kaputzinus, meg egyeztek volt abban, hogy mind ketten lemondottanak a' Religióról.

A' Revolutzionális - Törvényfzéknek egyik Szakassza, ama' nevezetes *Manuel* idézte maga eleibe Nov. 15 dikén; 's ugyan azon időben, a' Törvényfzék' második Szakassza, *Brunet* Ex-Generálist, a' *Nizzai* Sereg' néhai Vezérét fzententziázta halálra.

Manuel is *Brunet*' díjjára jutott másnap. A' Fran. Köz. Társaság' egysége, és meg-oszolhatatlansága ellen lett öszveesküvésen kívül, azzal is vádoltatott a' többek között ez az Ember, a' ki legbuzgóbb Barátja láttatott lenni a' Népnek, hogy ő volt egyik fő oka annak a' gyilkosságnak, melly a' múltt esztendő' Sept. hónapjának 2-dik és 3-dik napjain történt Párisban: mert ő, és *Pethion*, az akkori Polgár-Mester, el is készítették már előre a' Sz. *Jakab*' lineája előtt azt a' gödröt, mellybe temettetendők valának, kik az említett napokon rántzigáltattak-ki a' tömlötzökből, 's különbkülönbféle erőszakos halál' nemeivel meg-öldöstettek. Mindég tsúfoltatott a' Néptől, míg a' gillo-

tínhoz vitetett. Azt is nagyon nevette az egész sokaság, midőn szemlélte, hogy *Manuel* a' gillotín' vasa alá maga egyengette a' nyakát, 's igen meg-nyújtotta azt, hogy annál jobban el-mettződhessék.

Houchard Ex-Generális, Nov. 17-kén gillotínoztatott - meg.

Marát, két száz ezer főnek el-esését ítélte szükségesnek, arra a' végre, hogy a' Jákobinusok által ki-gondolt Közöns. Társasági alkotvány meg-fundáltathassék. Úgy látszik, hogy nem is akarnak nyúgodni a' Jákobinusok mind addig: míg a' kéméletlen gillotínozások által ki nem telik a' *Marát*' fatális számja; mert tsak a' közelebb múltt Novemberben is sok száz nyakakat mettzettek - el a' gillotín-vasak szertefélélyel Frantzia-Országban.

Egyenlő mértékben vagyon az ember-mészárlással, a' Templomok' ki-rablása; úgy hogy nagy summára mennek már azok az arany, ezüst, és más drága szentegyházi ékességek, mellyeket a' múltt hónapban hordtak mindenfelől Párisba a' Jákobinusok' Kommisszáriusaik; de nem is tsuda: mert úgy ki-pusztították a' Templomokat, hogy a' mellyekben nem szűntek még meg egész-fzen az isteni-szolgalatok, nints egyéb fagyertya - tartónál, bádog lámpásnál, és üveg pohárnál.

A' midőn a' Fő Valóságnak, az Istennek tiszteletére szentelt épületekkel így

bántak a' Jákobinusok: ugyan akkor más
részről költséges bálványozást vittek vég-
hez Nov. 10-dikén, az ez előtt *Notredame*
nevet viselt Templomban. Közepette
ezen Templomnak, egy hegy készült, 's
azon felül a' *Bóltesség*' Isten-asszonyának
Temploma. A' hegyről, fejer öltözetű,
's koszorús Leányok jöttek-le két sorban,
mentek az *Ész*-oltára eleibe, mellyen égett
az *Igazság*' fáklyája, 's ott meg-hajtották
magokat. A' hegyi Templomból le-jött
ennekutánna a' *Szabadság*' Isten-asszonya is,
's le-ült egy trónusba, melly előtt ditsére-
teket éneklett a' gyülekezet. Jó akaratot
jelentő pillantásokat vetett a' *Szabadság*
az éneklőkre, 's azzal vissza-ment a' hegyi
Templomba; a' midőn öröm-dalok váltot-
ták-fel a' ditsérő énekeket. Tartattak
különbkülönbféle beszédek is. — Ez a'
jákobinusi inneplés megént meg-újjíttatott
az nap dél után, a' midőn már jelen volt
azon a' Nemzet-Gyűlése is.

Magyar Ország.

Szerádról, Nov. 27-dikén.

„A' múltt postán érkezett Hírmon-
dóból igen nagy örömmel olvastuk, hogy
Grabarits Lázár Úr, a' *Pétsvárad*i Kerü-
letnek valóságos Praefektusságában újra is
meg-erössítettett. Ezen hír-adásra, Váro-
sunknak sok szegény és bóldog Lakosai,
öröm - könnyeket hullattak, 's némelleyek
közzülünk arra is indították egymást, hogy

Városunkon kívül, a' Szent - Kútnál lévő Kápolnában, említett Úrnak számos esztendőig tartandó fzerentsés életéért énekes Misét tartattak; mert esmeretes már közöttünk ezen Úrnak jó indulatja, bölts igazgatása, és nem az önnön maga, hanem a' Mélt. Uraság' hafznára törekedő fáradhatatlan szorgalmatossága, mellyet valamint eleitől fogva: úgy hiszük, hogy ezután is minden terheltetése nélkül fog gyakorolni a' Szegénységnek, melly benne hűséges Attyát, és Vigasztalóját tiszteli.

Boraink, ebben az esztendőben gyengébbek, 's nem olly feketék, mint szoktak mászor lenni, mellyet a' sok esőzések okoztak. Nem ditsekedhetünk olly aranyfzölő - gerezdekkkel is, mint a' mellyek a' múltt esztendőbéli fzüreti alkalmatossággal találtattak határunkban, eggy érdemes Úr' fzőlejében. "

Erdélyből írják:

A' Szavója' lovas Regementjében jeles névvel szolgáló Oberflieutenant Gróf Bé, Obersterségre emeltetett, és ugyan azon Seregnél marad továbbra is, melly nagyon tiszteli, és fzereti ezen derék Urat, mint valóságos érdemes Fő Tisztjét.

B é t s.

A' Fels. Tsászárné, 's Magyar és Tseh Koronás Királyné *Mária Therésia*, hogy annál inkább tulajdonaivá tehesse magának azokat az esmerettségeket, és indulatokat,

mellyek meg-kívántatnak olly sok ezernyi
 ezer Emberek' Igazgató-Attyának Fels. *II.*
Ferentznek Hitvesében: önnön szemeivel
 kívánnya meg-látni a' köz hasznú nevezetes
Institutumokat (*Intézeteket*). Némelnye-
 ket, Fels. Férjével együtt nézegetett-meg;
 másoknak látására pedig magánosan is el-
 jár mostanság, *Würbna* Grófnéval együtt.
 — Már a' minap — mint írtuk — meg-
 vizsgálta a' Közönséges Ispotályt; Nov. 30-
 dikán pedig a' Katona - Ispotályt, és az
 ezzel együtt lévő Doktori 's Chirurgusi
 Akademiát, melly a' Fundálójáról, *Jósef-*
Akademiájának neveztetik. Első Chirurgus
Brambilla Udvari Tanátsos vezette ő Fel-
 ségét, 's kísérték minden Professzorok,
 először is azokba a' szobákba, mellyekben
 állanak az emberi ép, és vagy egy vagy
 másképpen meg-romlott tagoknak viafz-
 ból természetesen ki-tsináltt formáik; —
 annakutánna pedig tsak nem minden Bete-
 gekhez, kik között a' szüléshez közelítő,
 vagy már szültt Katonánékat, anyai kegyes
 indulattal vigasztalta. Minekutánna három
 egész órákat töltött volna el ő Felsége az
 Akademiában, és Ispotályban: tökéletes
 meg-elégedését jelentette mind a' tanítás',
 mind a' betegekkel való bánás' módjával,
 's *Brambilla* Udvari - Tanátsost, a' több
 Professorokkal együtt kéz - tsókolásra
 méltóztatta.

+ A' *Bétsi* Duna' nagy ágán tegnapelőtt, a' fogoly Frantziákkal rakott hajók között el-kapott egyet a' viz, 's vitte egy malomnak. A' malom-kerekek öszve-törtek: négy Frantzia ki-esett a' vizbe, 's oda veszett; a' több Frantziák pedig a' parton lévő mólnár-házba vették magokat. Hogy bé-érkezett ezen történet' híre a' Városba: mindjárt Katonák rendeltettek - ki, kik az említett Frantziákat szekerekre rakassák, 's *Ebersdorf* Faluba szállíttassák. — Fels. Urunknak, még az Ellenségen is könnyö-rülni tudó szíve meg-esett ezen nyomorúltaknak sorsokon; 's mindjárt sok harisnyát, kabátot, köpönyeget, 's más egyéb ruhákat vitetett-ki, mellyekért majd le-húzták az esdeklő foglyok azon Tisztünket, kire bízott vala a' ruhák' el-osztása.

A' múltt Hétfőn (Dec. 2-dikán) indúlt le innen *Budára*, Nádor Ispány ő Kir. Fő H. sége.

Eggy árkus Tóldalékkal.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Dec. 6-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Hadi Történetek.

Meg neveztünk egynehányokat Q q árkusunknak 603-dik oldalán azon Magyar Tisztek között, kik a' Weissenburgi Lineának megvételekor magasztaltatnak különös vitézségért; magasztaltatnak még az itt következők is:

Az Ausztriai Szabad Sereg Vezére Báró Knezevich már most Oberster, Mihálovich Kapitány, Milutinovich Fő Hadnaggyal együtt; Bogovicz Major, Varga Kapitány, Neimich, és Nikolits Al-Hadnagyok az Ausztriai Stájer Országi Szabad Huszárok között; Bersos Obristlieutenant a' Waldeck Dragonyossei között; a' Szerbiai Szabad Seregbeli Simich Kapitány, Krajevich Fő Hadnagy, Nesztorovicz Zászlótartó; Kavachevich Úr, a' Gradiskai Regiment Oberstere; Sedsujach, Radobizka, Obuchina Kapitányok, Raskovits Fő Hadnagy a' második, Mihánovich Kapitány, Blaxvich Adjutáns a' 3-dik Slavoniai Regimentből; Dolavicziny Fő Hadnagy az Ingenieurök között; Péchi Major, Knezevich Kapitány, Simatich, és Keszler Fő Hadnagyok az Erdélyi Batalionokból.

Az itt következő környülállások, mellyek a' Weissenburgi győzedelmünkhöz tartoznak, meg érdemlik, hogy azokat is közöljük a' Publicummal. Oktob. 13-dikán megkülönböztették magokat Sárossy, és Bührös Gr. Erdődy Reg. jebeli Hadnagyok, midőn ezen

Reg. nek Obristlieutenant Ofztálya az *Otterbach* nagy sántz mellett sebes vágatva esett az ellenségnek. Egy tsuport Frantziáságra tsapott Fő Hadnagy *Kenessey*, és Gr. *Draskovics* Al-Hadnagy is, sokat le vágta, 12-öt pedig el fogtak. *Kenessey* ezen kívül egy sántznak neki hajtott Huszáraival, azt meg vette, 18- Frantziát el fogott, 4 ágyút pedig el vett tőlök, és jóllehet sebbe esett, még is egész a' tsata végéig ott maradt, 's vitézül forgatta magát. Minekutánna sebet bekötötte, már másnap sort állott az Ofztályában, 's azon túl is szolgált bekötött sebel. — — — *Boldizsár* Fő, és *Fötter* Al-Hadnagyok is igen vitézül viselték magokat. Gróf *Sermage*, és *Eöttves* Fő Hadnagyok, a' szőlős kertekben álló frantziákat meg támadták Gróf *Wurmser* Generális parantsolatjára, 's nem sokára ki-verték őket onnan: de ez úttal el-esett közzülünk *Palugyay* Fő Hadnagy, *Pataky* Fő Hadnagyot pedig úgy találta érni egy ágyú golyóbis, hogy másnap ki múlt a' világból. Ezen Obristlieutenant Ofztálya az *Erdödy* Huszár Regementnek Obristl. Piáhek vezérlése alatt mind ösze kilentz ágyút vett el a' fenn említett tsatákban a' Frantziáktól, 61 embert el fogott 18 ágyú vonó, és három Katona alá való lovakakal egygüt. Igen derekassan viselték magokat *Scheidl*, és *Michalek* Strázsamesterek is, és *Besány* Káplár. Oktobernek 17-dik napján *Hagenau* Várossa felé küldetett ezen Ofztály, egy Svadron Tsászár nevet viselő Dragonyosokkal, és egy Kompánia Horvátokkal. Egész három óra járásnyira mentek el az Armádiától, még se találtak sehol ellenségre. *Hagenau*ba érkezvén, ott egy igen szép Spítályt,

46 részzerént beteg, részzerént őrizeten volt Katonákkal, több sátorokkal, fegyverrel, ke-
rekes ágyúk alá való deszkázatokkal, 's ele-
séggel rakodt magazinomokat foglaltak el.
Hogy keresztül mentek *Hagenaun*, *Frantziáká-*
ra akadtak Katonáink, kik a' magok helysé-
geiknek ki rablásokban foglalatoskodtak. Ek-
kor *Hört* falunál reájok ütött *Fötter* Hadnagy
Huszárjaival, 13-mat le szabdalt, tizet pedig el-
fogott közzülök. Okt. 18-dikán reggel *Brumbt*
várossa felé indultak: de itt magát a' *Fran-*
tziáság számosan, és keményen is mutatta:
mert egész setét estig puskázott reánk, és szór-
ta ágyúiból a' sok kártátsokat. Mi sem ma-
radtunk adóssak. Éjszakára kelvén, az ellen-
ség el ment előlünk, 's részzerént *Strasburg*
részzerént pedig *Elfas Zaber* Városai-
ba vette magát.

Tudományi Dolgok.

Göttingából, Nov. 12 dikén. November-
nek 9-dikén tartatott Gyűlése a' *Göttingai* Ki-
rályi Tudós Társaságnak, nevezetes a' Ma-
gyar Hazára nézve azért: mert ebben ismét
egy Tudós Hazafi, a' Tudományok körül va-
ló érdemeiért, az egész Hazának díszére meg-
tiszteltetett. Ez a' Tudós Társaság tudni il-
lik, a' Magyar Tudósok eránt is, a' maga-
kész hajlandóságát, már ama nagy emlékeze-
tű *Cornides* Dániel Urnak, és ez előtt mint
egy harmadfél esztendővel, a' *Pesti* Universi-
tásban volt nagy érdemű *Phylices* Professor,
T. Horváth János Urnak, meg tisztelésekben,
meg - bizonyította: most pedig ugyan annak
ujjabb jelét adta, midőn a' nevezett napon,
ama számos munkáiról esméretes *Vezprémi*
István Urat is, *Debretzen* Városá' rendes *Phy-*
*licus*át, a' maga Tagjai közzé bé vette. Szé-

pen szedi ez a' Tudós Hazafi, a' maga munkásságának jutalmait, ezen tiszteletet már jóval ez előtt, a' *Lipsiai* Jablonoviana Societástól is elnyervén: melly által, az egész Nemzetnek tekéntetét, a' külső Országi Tudósok előtt nem kevésbé nevelte. — Az illyen Tudós Hazafiaknak meg tiszteltetéseken, nem lehet nem örvendeni mind azoknak, valakik a' Tudományokat, és Hazájokat igazán szeretik.

Nagy - Károlyban, Nov. 21-dik napján. A' minap hirtelen itt termett Gr. *Károlyi* József ő Nagysága, Jószágainak Igazgatójával, Somogyi Urral, 's jelen létével nagyon előmozdította a' Várnak építését, mellyben mastan foglalatoskodnak. Itt a' Nevendék Piáristákat négy Professorok tanítják a' Philosophiai tudományokra, mellyekben hogy annál nagyobb előmenetelt tehessenek, meg-szereztetet tavaly a' Gróf Úr az Experimentális Physicára meg-kivántató eszközöket, és az idén igen szép almáriomokba rakatta azokat. Valahányszor magánossan, vagy több nagy tekéntű vendégeivel meg látogatta a' Piáristák Collégiumát, mind annyiszor örömet látta, ha experimentumokat tsináltak azokkal. Követi t. i. Istenben boldogúlt édes Attyának szokássát, 's annak példája szerént kiváltképpen való gyönyörűségét a' tudományokban keresi. Vannak ezen eszközök között a' Physicának minden részeire valók, azért nagy számmal vannak, szép munkával, 's nagy költséggel készültek, úgy hogy a' Pesti Unversitásnak Physicum Musaeuma után, az ide való Collégiumnak ebbéli győjteményét méltán lehet elsőnek tartani az egész Országban, annál is inkább, hogy már ez előtt is sok ollyas

az experimentális Physicára szükséges eszközök voltak itten. Különösen virágoztatja ezen Musaeumot Tiszt. Szablik István a' Physicának tudós Professora. Igen jól ért az experimentumok tsinálásához. Annak példája a' többek között az, hogy Pesten, Szegeden, Nagy Váradon, 's Hazánknak más helyein is több ízben eresztett fel a' levegőbe golyóbisokat Montgolfier, Roberts, Charles, és Blanchard példái után, 's mindenkor szerentsésen. A' Mathesist Tiszt. Farkas Lajos, a' Históriát Tiszt. Gáll László, a' Logicát, Metaphysicát, és a' Morális Philosophiát Tiszt. Hannulik János Chrysoftomus tanítja; minnyájan a' Piárista Rendből való Papok. A' Musaeumba gyakorta koros emberek is bé járnak, kik a' mit az előtt természet felett való dolognak tartottak, most, meg-esmérih hibájokat, minekutánna azokat a' természetnek ereje által lenni tapasztalják.

A' mint hallom, igen szép versek készültek Gr. Károlyi Jósef ő Nagysága tiszteletére, ugyan azon Vers - szerző által, kinek a' nagy emlékezetű Gr. Károlyi Antal halálára írt verseit az Urak közlötték vólt Hirmondójokban, és a' ki attol az időtől fogva semmi verset se írt, mint tapasztaltatott, 's mint maga is előre meg írta vólt azt azon szomorú verseinek végén: *Hic mea barbita — — — ad tumulum fileant reposta.* Ha meg kaphatom ezen verseket, azonnal közleni az Urakkal el nem mulasztom. — A' Nagy - Károlyi Várat, a' régi fundamentomokon igen szépen építetteti annak Nagyságos Birtokossa, 's talám arra az időre el is készítetteti, midőn Nem. Szattmár Vármegyének Fő Ispányi méltóságába fog iktattatni. Ezt a' Várat Gr. Károlyi Mihály

építtette, Gr. *Károlyi* Antal meg-jobbította,
Gr. *Károlyi* József pedig egészen meg újjítatja.
— Két Deák nyelven írt Tudósításokat köz-
lők az Urakkal, kérem közöljék azokat az
Urak is magok valóságokban.

„Ab amante quodam Patriae Cive propo-
nuntur in praemium aurei numi quatuor illi
Juveni, qui optime deduxerit elegiam lingua
Latina, de proposita materia; Est vero haec:
Vituperentur Deserta, & solitudo camporum,
quales sunt in partibus inferioribus Hungariae.
Juvenis, qui praemium referre cupit, non ex-
cedat annum aetatis 26um, et sit ex Di-
strictu literario M. Varadinensi.

Item: proponitur stylo Latino soluto ela-
boranda Dissertatio, maxime vero Professoribus
humaniorum literarum, quos inprimis nefas
esset in hoc argumento non esse exercitatos,
an, qui bono gustu literarum destitutus est,
possit ad Patriae utilitatem Juvenes educare,
& in quo ille bonus gustus situs sit, quomodo-
ve e Veteribus comparandus. Qui hoc argumen-
tum in Districtu Scholarum M. Varadinensi
elaboraverit, dabuntur ei in praemium aurei nu-
mi sex. Praemia haec non magna a' privato
quodam Cive Transybiscano posita sunt ob
amorem literarum, quas in hoc Districtu prae-
sertim promotas cupit. Scriptum utrumque-
obsignato tamen nomine mittatur Karolinum
exoluto simul postae pretio ad Joannem Chry-
sostomum Hannulik, qui ea de re jam roga-
tus est, quique haec scripta non recluso no-
mine promovebit eo, unde praemium expe-
ctandum erit. Apud quem vero Pestini praemi-
um hoc levandum erit, per has easdem ephe-
merides admonebitur, qui optime elaborasse
invenietur eorum judicio, qui haec intelligunt

Quare requiruntur Clarissimi Professores Jurium et Philosophiae Districtus Varadinensis, vel etiam Adm. Rev. Professores Theologiae, si haec uspiam in eodem Districtu traditur, ut Discipulis hunc laborem insinuare velint, et eos non tam ob praemium, quam ob nominis commendationem ad condendum carmen extimulent. Carmen enim quod se maxime commendaverit, his Ephemeridibus inseri curabimus addito Auctoris nomine, sicut etiam nomen ejus adjici rogabimus illius, qui stylo soluto de altera materia tersissime latine differuerit. Opuscula prolixa esse non decet. Alioquin et hinc gustus opusculi cognoscetur. Tempus intra quod paratum esse oportet laborem, proponuntur menses 5; ita ut ad ultimam Aprilis anni 1794 in manibus Viri supra memorati necesse sit esse opusculum.

Pesten, Szent András Havának 28-dik napján.

Igaz, hogy a' Grammatikát Szaller György Úr szedegette ölzve, de a' *Különbféle példázatok, és oktatások, mesék, levelek, 's a' t. tzim alatt ki botsátott Könyvet*, nem, hanem *Vályi András Úr a' Pesti Mindenességben a' Magyar Nyelvnek, és Nemzeti Literaturának Professora.* Ezt Szaller Ur tsak németh nó-tákra penderitette. — Ki tettzik ez nyilván abból a' Könyvből, a' mellynek ez a' tzime: *A' Magyar Nyelvnek könnyen és hasznosan le-hető meg-tanulására vezető rövid ösvény, a' vagy sokféle gyakorlások' Példái a' Magyar Könyvszerzők munkáiból. Pesten 1793.* A' ki nem hiszi, nyissa - fel a' Könyvet, és nézze-meg a' 48 dik számmal meg-jegyzett lapját, a' hol e' találtatik: *Különbféle Példázatok, 1-ső a' gyümöldről.* Arra való nézve, mivel érde-mes Vályi Urat Könyvének alattomi utánna

nyomtatása nagyon meg-károsította, és az egész Magyar Társaságot, kirettetik a' Hírmondó, hogy leg-alább a' szorgalmatosságot, és fáradságának hirdetését néki tulajdonítsa a' Publicum előtt, mert másképp az el-tűrhetetlen kár mellett az is igaz lesz: *hos ego versiculos feci, tulit alter honores.*

S. G. a' M. T. e. T.

Palotáról, 7-dik Nov. 1793. A' ki ditsekedik, az Urban ditsekedjék! — Ehez képest hirdesse, ha tetszik, a' nemes tselekedeteket betsülő, 's az Erd. Közönséggel közleni szokott Hírmondónk azon örömünket, mellyet vett Palotai Evangy. Gyülekezetünk Mind Szent napján azon munkájából, hogy meg-épült Arva Házát a' napnak 's a' szerzeménynek jelességéhez alkalmaztatott Énekekkel, Imádsággal, Predikázióval, 's a' fel-vett szegényeknek bé-állításokkal fel-szentelhetette. Ide rekesztett 's 'a meg-jelentekre 200 darabokban ki olztatott Isteni-tiszteletünk' rendelve bővebben mutatja, mint ültük legyen Arva Tanulóinknak öröm napjokat. Szombathelyi Prédikátor T. T. Kis Dániel Uram szóllott Krisztus Urunknak azon szavaiból: *Bóldogabb adakozni, mint el venni!* — Ap. XX. 35 v. szerént az el-vételnek szomorú kéntelenségénél bóldogabb adakozásról, meg mutatván 1.) miért bóldogabb az adás az el-vételnek szomorú kéntelenségénél? meg felel-vén 2.) azon ellenvetésekre, mellyeket szokott tenni most kivált az adakozni nem szerető ember. A' Szent Beszéd végezetével fel olvastattak azoknak érdemes neveik (találkoztak közöttök 6 Katolikusok is) a' kik kész pénz, fuvar vagy gyalog nap-számmal gyarapították szerzeményünket. Veszprémi Rector N.

Zigán János Uram rendes Versekben köszön-
te meg a' jóltévőknek kegyességeket, kik köz-
zé tartozván M. Grófjaink ekképp áldotta
példás jóságokért ő Kegyelmességeket:
... Ezen kívül *) többek szívét hogy megnyerte,
A' Gróf *Zichy* házat segítségül kérte.
Hajlott a' jó szívü Gróf Ház is szavára,
'S épület fát rendelt az Arvák számára.
Sőt még e' helyet is **) úgy meg bővítette,
Hogy e' ház, így a' mint van, fel épülhete,
E' szándék hogy *Schmidek* Gróf ő Nagyságának
Tudtára adódott kegyes jóságának,
Ő is azt a' szembe tűnő jelet adta,
Hogy önként két ezer téglákat adata.
Hála Grófi Házak Nagyságtoknak érte!
Hogy a' szegényeket így elől segítte.
Leg forróbb köszönet feszíti mejjünket
Jótételtek úgy meg lágyítá szívünket
Ugy de meg hálálni ki tudná eléggé
E' jót? — e' tehetség tsak az Istenségé.
Ő majd esdeklésünk meg-fogja halgatni
Ő általa fogtok meg-jutalmaztatni
Addig ez épület' helye, köve, fája
'S a' benn nevelkedő szegényeknek szája
Hirdeti jóságtok, 's áldja porotokat
Hogy így szeretétek ember társotokat.
Az egész munka ki jó nyomtatásban rövid
nap alatt a' Szent Beszéd, Énekek, és Imád-

*) Értetik N. Szétsi Szigethi György, a' ki szük lé-
vén Parochiális fundusunk, meg olztotta annak el-
lenében lévő Udvarát szegényeinkkel, adván ab-
ból szükséges helyet az Arva Háznak.

**) Adván fel-szélről a' mellyék uttzából tiz ő
hosszaságú, másfél öl szélességű helyet az említett
jó Ember adományához Erd. Tisztartói által,
kik magok tették le épületünk fundamentomát.

ságok, 's ha valamelly irgalmas nyomtatóra akadunk, az Arváknak, és különös Praeceptorjoknak szabott törvényekkel, mellyek az Isteni tisztelet végezetével fel-olvastattak. A' leg közelebb mondott Prédikátzió már most a' szegények javára ki adódott Elmélkedéseinknek hatodika lészzen. Háláadással veszi kü. lömben most is az Író a' Hadi Történetek N. Íróinak azon példás szivességeket, melly szerint még ez előtt 3 esztendőkkel a' Haza szeretetéről mondott, 's a' szegények javára kiadott első Prédikátziójának 20 Darabjait (mint mutatja jegyző könyvünknek leg első sora) 2 for. 20 kr. rokkal önként meg váltván, első láttatlan segédi kívántak lenni Alum-niumunknak. Így gyűlt az ólta tseppenként azon kisdéd kintsünk, melly minden adósságtétel, 's az Ekklesiái rendes Kasszának legkissebb terheltetése nélkül tudott Pünköstitől fogva (noha sok nehézségek között) egy tágos szoba, konyha, 's kamarából álló Árva házat szűlni közöttünk, mellyben nem vagdalta 'jában a' levegő eget, midőn így kezdett szólni fenn- említett kedves Poetánk, a' fel-szentelésre sereglett nagy kösség előtt:

Beh! szép egy új házba az Urat ditsérni

Hogy fel-épülését meg-engedte érni

Szép — sőt szükséges is jó végén dolgunknak

Szíves hálát adni Jóltévő Urunknak

Örül a' gyermekes Atya új Házának

Hogy azt építhette kedves magzatjának

Örül — 's jó barátit házába vezeti

Es méltó örömét vélek érezteti. —

Ti is ide most tsak azért gyűltetek e?

E' kis-építményt tsak látni jöttetek e

E' nem nagy. — Nem roppant ennek épülete

Tsak parányi földet fog bé kerülete

'S így ha fényes Házat látni akarnátok
 A' gazdagok lakó helyét vizsgáljátok.
 Azonba álljunk meg. — Nézzünk a' végére,
 Nézzünk ez építmény rúgó erejére
 Nézzünk ennek nemes lelki eszközire
 Ugy vessünk vigyázó szemeket betsire. —
 'S ha ezt szemlélőre már ekképp vettétek,
 Szólljatok már mássát mikor szemléltétek?
 Ditső építmény ez! fényesbb palotáknál
 Ditsőbb száz szobákra felosztott házoknál
 Ez — öröm mondni is — szegényekért épült,
 Ez, árván maradott, tanulókért készült ***)
 Ez a' jó szívűség szembe tűnő jele
 Ez a' véd kereső Szent menedék helye.
 Ez a' gyámoltalant keblébe fogadja
 'S a' helyet, hol fejét le hajtsa, meg adja.
 Ebbe — áldott szándék! addig neveltetnek
 Mig osztán magokon magok segíthetnek:
 Itt a' virtus' magva szivekbe hintetik
 'S mig gyümölcst hozhat, addig öntöztetik
 'S úgy majd ha egy élet nemét választhatnak
 A' köz társaságnak több hasznot hajthatnak.
 Itt az a' tzel, hogy jó Polgárok nyöljenek,

***) Erre nézve ékesíti tsúts falát az Isteni Gond-
 viselést példázó, kőből faragott szem, illy körül-
 írással: „Az Ur gondot visel!“ A' tsúts fal
 ablakja alatt olvastatnak ugyan faragott kővön-
 bölts Salamonnak azon szavai: „A' ki el nyom-
 ja a' szegényt, gyalázattal illeti annak Teremtőjét,
 tiszteli pedig, a' ki könyörül a' szűkölködőn“
 Péld. XIV, 31. Belől az ajtó felett Sz. Dávidnak
 azon szavai: „Az igaz irgalmas, és osztogat.“
 Solt. XXXVII. 21. Kivül az ajtó felett; „Ha
 az én Atyám, és az én Anyám el hagynak is en-
 gemet, az Ur magához viszen engemet.“ Solt.
 XXVII, 10.

Kik az emberi ség díszére éljenek.
Ha már szemlélőre ezt ekkép vettétek
Mondjátok - meg mássát mikor szemléltétek?

Győrött, Nov. 3-dikán. A' Magyar Hírmondó Okt. 25 dik napján 1793-ban költt Tóldalék árkusának, egy nagy hasznú Rostáról való Tudósításában a' Közönségnek ajánlotta ugyan ezen eszközt, annak javítója 's készítője, ama nagy tapasztalású Tudákos (Mathematicus) és Gépelyes (Mechanicus) Lengyel János Úr, és ennek el-kerefztelése után, majd tsak nem az egész Európabéli Újság Levelek, mind Magyar Rostának nevezik. Meltán óhajtják tehát, Országunk' készétményeit hiresíteni kívánó Hazánkfiak, hogy a' M. Hírmondó is az említett szert Magyar Rosta nevezet alatt tegye közönségessé, hogy azt, az esméretes Német Rostától, valamint munkája (effectus) úgy szinte nevezete által is lehessen meg - különböztetnünk.

A' mi ugyan ezen javított Magyar Rostának hasznos munkáját nézi, az, a' felül említett Tudósításban nintsen voltaképpen ki téve. Bátorkodom annak okáért, saját tapasztalásomból, de a' nélkül, hogy valaki ez által meg-bántódjon, annak meg-magyarázását, következő sorokban fel-jegyezni:

Mihelyest ezen Magyar Rosta' garatjára valamely vegyetlen gabona, az az, akár tiszta búza, akár pedig merő rozs szájozatja által, a' meg hajtót tsövben erefztetett; leg ottan, annak szekrénye allyán lévő tsatornátskákon, önként, im e' renddel folynak a' választékok: 1-szor a' por, holmi apró magokkal; 2-szor az otsó vagy vadótz, más efféle giz-gazzal együtt; 3-szor a' meg szorúlt, töpött, éretlen gabona szemek; 4-szer a' meg-telt', éret-

tek, tökéletes vastagok, ugy mindazon által, hogy azokat, a' mellyek nagyobbak ugyan a' meg - szorúlt, de kisebbek a' meg - telt szemeknél, egy sajtonak, vagy jobbra, vagy balra való tsavaritgatása által, a' mint tudni illik a' Rostáltatónak szándékja hozza magával, akar a' 3 dik, akar a' 4-dik tsatornátskára, az oda tartozókkal eggyesleg lehessen erefzteni; 5-ször azon vegyíték, a' mellynek nyalábja (volumen) a' meg - telt buza - szemnél nagyobb.

A' 4-dik tsatornátskán ki - folyó szemek közt találkozó konkoly' és bükkönynek tellyes ki - verése véget, annak alatta, egy különös petyikén, és rúgón fekvő, 's mozgásában fergetyüvel mérsékelthető rázótska, ugy vagy alkalmaztatva, hogy az, ha illy gáznintsen az életben, le - vétetődhessen.

Ha pedig kétszeres, avagy abajdótz rostáltatik ezen Gépelyen, (machina) akkor az olly búza - szemek, a' mellyek a' leg - vastagabb rozsnál testesebbek, a' 4-dik tsatornátskára mind különössen erefztethetnek. De a' többi, vastagságokban rozsal meg - eggyező búza szemek, azzal eggyütt, a' 3-dik tsatornátskán folynak ki. Mihez képest abajdótzból, ezen Magyar Rosta által, ugyan tiszta öreg szemű búzát, de nem tiszta rozst választathatni.

Mind a' tiszta rozsból, mind a' tiszta búzából, és a' mi ezt az utólsót illeti, az abajdótzból is, a' 4-dik tsatornátskára intézendő öreg szemek, a' már említett sajtonak fordítgatása által, a' Rostáltatónak tetfzése szerint, ugy ki - választathatnak, a' mint ezen munkát eggyenként való szorgalmatos meg - szemeléssel, soha se vihetné külömben véghez az ember.

Epigrammata.

Christus ait de Regnis: *desolabitur omne*

Dissidens Regnum: Gallia testis erit.

Jam Gallis non convenit illud: *Lilia non nent*

Post facinus, facinus Francica nent lolia.

Lilia certo tempore florent, suntque caduca,

Gallus, ut ista, satis floruit, atque cadit.

Gallia discerpens insignia, foedera fregit

Discerptis terris Gallia fracta luet.

Gallia Regis amore carens, contemnere Reges

Ausa fuit: Regum, Gallus, amore caret.

Orta fuit malo discordia magna Dearum:

Urbs Parisina malo concitat orbis oves.

Inclyta Troja ruit, Paris hoc effecit amore,

Oderit Urbs Paris, ut parte sequace ruat.

ConDe, VaLentia, rapta MogVntia, sat bene

parta est:

eXtrVso gaLLO, gens rVet, VrbsqVe

parIs.

Jam chronosticon sic erit;

ConDe, VaLentia, qVesnol, rapta MogVntia

parta est,

eVerso gaLLO, gens rVet VrbsqVe sVa.

Gallia de statu patriae mendacia spargit;

Scriptori gallo credere nemo potest.

Gallia concipiens oculatos reddere coecos;

Valde coeca fuit, non oculata fuit.

Non bene conveniunt Galli, monstrant lanienaë;

Insurgens populus, sat bene truncat eos.

Diffidit gallus gallo, quin arma gerenti:

Dux, qui non vincit, carcere, morte luit.

Austriacus superat Galli conamina cuncta;

Nec sinit ut valeat, jam dolus atque fraus

Efficient Reges, ut Gallus condoceatur,

Et pueri Regis, subdere colla jugo.

Credite Gallorum facinus non fiet inultum,

Grande nefas gentis puniet ipse Deus.

Verba Dei sunt : *ultio sit mihi, sicque rependam,*
 Experiens fiet Gallia, sorte sua.

Austriacus Gallo pugnaci cedere non vult,
 Nec Russus Gallos caedere tardus erit.

Instabunt nimis acriter illis consociatae

Gentes, Rex *Wilhelm,*

Dux *Coburg,* et *York,*

Hohenlohe fugans,

Braunschweig, et *Wurmser,*

Staader, *Ferraris,*

Erbach, *Mészáros* etc.

victor utique fuit.

Victores vivant, vincant; sic et agmina
 vincant,

Vivaque permaneant, Patria tota vovet!

Michael Veres. Debrecini.

Következendő újj Könyvek érkeztek hoz-
 zánk a' napokban:

A' Katholika Tudomány' pörben forgó
 tzikkelyeinek elő-adása. Irta *Bossuet* Jakab,
Kondomi Püspök, Fordította néhány jegyzé-
 sekkel *Döme* Károly. *Nagy-Szombatban* az
 Universitas betűivel 1793. Nagy 8-ad rétb. 391 old.

Von der Liebe des Vaterlandes. Ein phi-
 losophisch-historischer Versuch. Nescio qua
 natale solum dulcedine captos ducit, et im-
 memores non sinit esse sui. Ovid. ex Ponto.
Wien bey *Joseph Stahel* 1793 8 ad rétb. 2 kö-
 tet. Az első 392 old. a' második 380 old.
 Az ár 3 for. *Genersich* Késmárki Prof. írta.

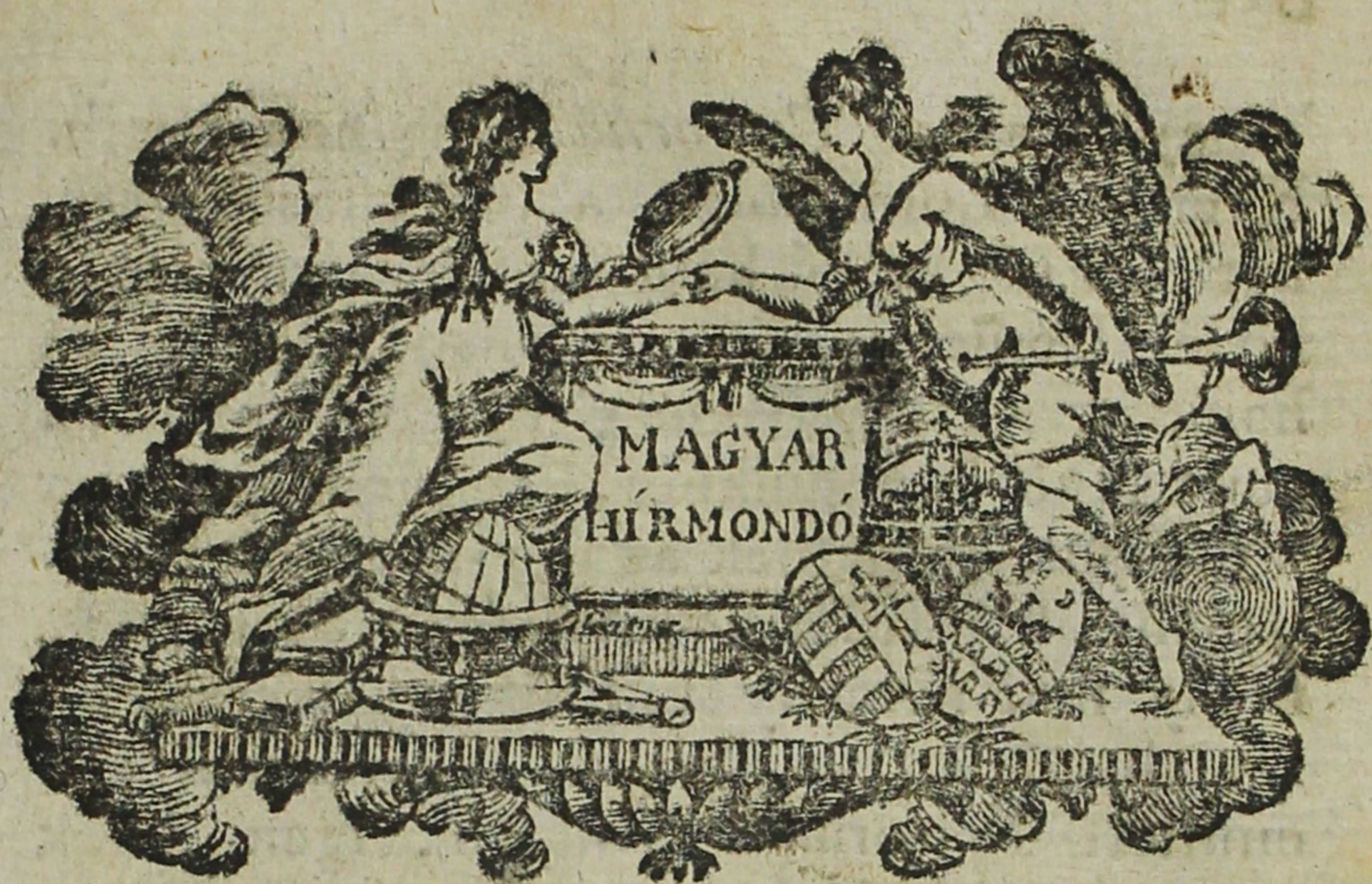
Ki szabadúlt már a' sajtó alól, a' minap
 Cc árkusunknak 408-dik oldalán említett ilyen
 tzimű munkája Tízt. Trunellek Úrnak:

Resolutio propositi Problematis de Geome-
 trica angulorum trilectione Auctore Antonio

Truneflek adornata. Posonii 1793. Két rézre mettzett táblákkal. Az árra 45 kr. Találta-tik Posonban Mahler Úrnál.

Egerben következő tzimű munka fog világ elejbe botsáttatni: *A' Keresztényi Tudományról való oktató Beszédok, mellyeket a' Pásztori hivatalban lévő Papi Uraknak könnyeségére, a' Római Katekismus által mutatott mód, és rend szerént ki dolgozott, és alkalmaztos toldalékokkal öregbitett Egyed Joákim, Első Remete Szent Pál Szerzetéből való Pap.* Ez a' munka négy részekből, mintegy 130 nyomtatott árkusokból fog állani 8-ad rétbén szép papiroson. Ha elegendő számmal lesznek a' reá előre fizetendők, úgy Húsvétkor nyomtatásához fognak. Tíz hónapok alatt egészen ki lesz nyomtatva. Az árra 4 for., mellyet a' következő Uraknál lehet előre le tenni:

Budán a' Vizi-Városb. T. P. Bernárd Kaputz. Egerben: T. Grieger Ferentz. Gyöngyöfön: T. Vavrek Janos Káplán. Győrött: T. Mollik. Prof. Kálotsán: A' Sz. Széken lévő T. Sekret. Károly-Fejér Vár: T. László Mihály Prof. Kalsán: T. Fekete Antal Káplán. Ketskémén: T. Gyöngyöfi Pál Káplán. Kolosváron: TT. Káplán. Komáromban: T. Szent-Miklós Aloyf. Pr. Nagy-Szombatban: T. Pólinger Leopold P. Nagy Váradon: T. Fekete Márton Prof. Nyitrán: A' Sz. Széken lévő T. Sekret. Pápán: T. Kemény Antal Prof. Pesten: T. Horányi Elek Piárista és U. László Sebestén. Pétsen T. Bilisits Aloysius. Posonban: T. Pap Demeter. Rosnyó-Bányán: A' Sz. Szék. lévő T. Szekr. Székes-Fejér-Váron: T. Egyed Joákim maga az Author. Szombat-Helyen: T. Vintze Antal Ur a' Sz. Széknek Notariusza. Vátozn: T. Kultár János. Veszprimben: T. Balassa Albert Prof. Ungváron: T. Sándrovits Nep. János. Uraknál. A' pénz mind addig a' most nevezett Urak kezében marad, még a' munkát meg nem kapiák az arra előfizetett Urak, és csak akkor fog a' pénz a' szerzőnek által adattatni.

**CSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.**

(47.)

Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
(Decembernek) 10-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Hertzeg *Koburg*' Ármádiájától útasított
levélből, következő nevezetes újságo-
kat közölhetünk: — „Ánglus Kir. Hertzeg
York, olly örvendetes hírt izent *Koburg*
Hertzegnek, hogy Ánglus Tengeri Vezér
Lord *Howe*, a' *Bressi* ki - kötő helyből
érkezett Frantzia hajós Sereggel igen szeren-
tsésen meg - ütközött légyen Nov. utolsó
napján, azon a' szoros tengeren, melly
vagyon Anglia és Frantzia Ország között,

F f f

's ugyan azért *Tsatornának* is neveztetik. Nyert t. i. Lord *Howe*, a' tudósítás szerént, hat első nagyságú hadi frantzia hajókat, 3 közép-szerűeket, és 30 transport (szállító) hajókat. — Hg *Koburg*' fő kormányozása alatt lévő Seregünkből, egynehány ezer Vitézeink küldetnek az úgy-nevezett Fran. Rojalisták' (Királyt-kívánók') Seregéhez, melly már némelly tudósítások szerént elfoglalta *Frantzia Britanniának*, a' fellyebb említett Tsatornára szolgáló, igen derék portusú (ki-kötő helyű) Városát *S. Malot*. Sok Anglus, és Spanyol Katonákkal is nevekedik a' Rojalisták' száma. — Azok között, a' kik részünkről mennek segítség-gekre, lesznek öt száz Huszárok is, kik, mindnyájan magok vállalkoztak az elmenetelre; lesznek Vadászok, Stuttzosok, 's Pattantyúsok is, húsz ágyúkkal. *Ostendai* ki-kötő helyünkben ülnek ezek tengeri hajókra, 's végig menvén Anglia és Fran. Ország között a' Tsatornán, *S. Malonál* szállanak - ki *Fran. Britanniába*.

Koburg Hertzeg, a' maga fő kvártélyát, melly még Nov. 22-dikén *Bavayban* vólt, által-szállította onnan *Austr. Henne-gaunak* fő Városába *Monsba*. Seregét is, a' környülállásokhoz képest osztotta - fel téli tanyákra. Mivel *Ausir. Flandriának* egy ki-tsutsorodott része, melly áll *Chimay* nevezetű Városotskából, 's ennek vidékéből: nagyon kívül esik azon a' soron,

mellyet *Austriai Belgyiom'* szélein formál Népünk, következésképpen mindenfelől érdekelheti azt az Ellenség: erre nézve, tsupán számos Elöl-vigyázókat állított Fő-Vezérünk *Beaumont* Városotkához, kik által mind annak eleit vehesse, hogy az Ellenség apróbb tsoportokban ne prédálhasson; mind pedig arról, ha talán nagy mozdulásokat akarnának tenni a' Frantziák, jókor tudósíttasson. *Beaumontot*, 's ennek vidékét Novemb. 24-dikén virradta előtt hagyta-el az ott tanyázott Frantziáság, 's *Avesne* felé vontavissza magát.

(*Avesne*, léjjebb esik valamivel két mérttföldnél *Maubeuge* Várán alól; *Chimay* még annál is lejjebb *Beaumonton* alól, egy kevésbé részút, nap-kelet felé. — *Maubeuge*, és *Beaumont* meg-vagynak az általunk küldött Mappán; ennek meg-nézése által tehát *Avesne*, és *Chimayra* nézve is lehet segíteni a' képzelődést.)

Hatvan ezer Frantzia Katonákat gyűjtöttek *Zweybrücken* Városához, Nov. 27-dik napjáig, 3 Kommisszáriusai a' Nemzet-Gyűlésének, 's ennek nevében, azt adták értésére a' Fr. Katonaságnak: hogy tsak akkor gondolkodhatik téli kvártélyról, ha a' Prusszusoktól el veszi elébb *Kayserslautern* Városát; 's ennél fogva, nem tsak *Landaut* fel-szabadítja a' blokada (körül-vétel) alól, hanem a' Ts. K. Sereggel is oda hagyatja *Alsátziát*. A' midőn szerez-

tsésen végre hajtotta ezeket: már akkor le telepedhetik téli szállásra, a' *Német Birodalomnak* Palatinátusi (Pfalzi) részeiben. Úgy is megvetették minden erejeket a' Frantziák: hogy a' miatt négy napot, és négy éjjelt kénytelenítették a' Prusszusok, minden sátor nélkül el tölteni a' szabad ég alatt: melly szenvedésben egyenlőképpen részesült vélek, Braunsváig Hg is, 's nevezetesen, Nov. 29-dik, és 30-dik napjain, mellyeken leg nagyobb vólt a' veszedelem maga személyesen kormányozta őket a' Hg, 's olly szerentsésen is, hogy a' Frantziák, nem bódogúlhattak szándékjokban.

Ezen tudósítást, *Wartensleben*' Reg. héli Al-Hadnagy Gróf *Wartensleben Ferdinánd* hozta a' Prussziai Ármádiától, mellynél vagyon az édes Attya, F. M. Lieut. Gróf *Wartensleben*, a' Ts. Kir. Udvar' részéről. Midőn el-jött a' Kurir Úr, még nem tudatott egész bizonyossággal a' Prusszusok' vesztesége; ugyan tsak mintegy negyven holt és sebes Tisztekből, 's 600 Közemberekből állónak íratott. Maga Hertzeg *Braunschweig* is sebet kapott a' lábán; — Generállient. Gr. *Kalkreuth* pedig, ki a' Prussz. Sereg' jobb szárnyát vezérlette, a' vállán. — A' Frantziák' holtjaiknak, és sebesseiknek száma reá megy egynehány ezerekre. El-fogattak közülök a' Prusszusok által két Oberfilie. tok, 's több más fő Tisztek, és mintegy 500-ig való Altisztek

és Közemberek. Magok a' fogoly Frantzia Tisztek vallották, minémű útasítása lett legyen a' Frantzia Seregnek, a' Nemzet-Gyűlésétől.

Nyertek a' Prusszusok két ágyút is, és egy zászlót; ezen kívül, még a' hartz előtt sok vágó marhákat, és pálinkát, mellyek a' végre rendeltettek, hogy ki-olztassanak a' Frantzia Sereg között.

Gróf *Wurmser*' egész Seregét is, újra meg támadta az ellenség, Dec. első napján: de mindenütt vissza veretett. Ezen a' napon agyon lövetett Néhai Lovas Generálisunk Gróf *Keglevich*, a' ki testvéreje volt Korona-örzö G. *Keglevich* ö Exc. jának.

Frantzia Ország.

Nem volt egyszer egyszer nagyobb híre, mint most egy két napoktól fogva, hogy *Párisban* az uralkodó Felekezet közül sokan hóltanak legyen meg akaratjuk ellen, a' *Pelletier*' és *Marát*' halálával, az az, véletlen meg-gyilkoltattak. Ezt a' hírt ugyan nem írhatjuk úgy, mint bizonyosságot; mindazáltal, hogy a' költsönös *Párisi* gyilkolás nem ellenkezett legyen a' Novemberi környülállásokkal; ezt avagy tsak az itt következő elő-adásból is meg lehet itélni:

Minekutánna *Roberspierre*, és ennek belsőbb tzimborás Társai szereletsésen megbuktathatták a' *Brissotistákat*; mindjárt azon hányták vetették az eszket: hogy

juttathassák már a' *Brissotisták'* díjjára a' *Dantonistákat* is, melly nevezet alatt, a' N. Gyűlésének mind azon Tagjai értetnek, kik fel - gazdagodtak a' Revoluzió által. Ezen tzelnek el-érésére, jó alkalmatosság-nak látták a' *Danton'* távol-létét, ki, hogy annál inkább meg - tarthassa mind magát, mind Követőit, *Roberspierre'* gyűlölségétől: betegségnek színe alatt, el - vonúlt *Párisból*, 's Barátira bízta magát. *Roberspierre* is, mint nagy ravalz, nem maga személlvében vetette-meg a' tört a' *Dantonistáknak*, hanem *Philippeaux* nevű Követőjét beszéllte reá annak meg-vetésére. Ez a' *Philippeaux* tehát fel-szóllalt Nov. 10kén a' Gyűlésben, 's meg - újjította azon fel-tételt: hogy minden Közön.Tisztviselőktől, 's különösen minden N. Gyűlési Tagoktól, szoros számot kellessék venni rólla; mivel birtak a' Revoluzió előtt, mivel birnak most; és ha tehetősebbek a' Revoluziótól fogva: mutassák-meg azt a' kints - forrást, a' mellyből való merítgetés által szerentsé-sebbítették állapotjokat. Ezen fel-tételnek tüstént ellene beszélltek három fő Barátjai *Dantonnak*, úgymint: *Bazire*, *Chabot*, és *Thuriot*. *Bazire* így szóllott: „Ellen-kezés' almáját (pomum discordiae) akar-nak vetni a' Gyűlésbe, 's egész szokássá tenni a' vádolást, és rettentést. Ez a' vizsgálás, a' leg-buzgóbb Pátrioták' szoron-gatására fog eszközül szolgálni, és sok

nevettséges, de egyfzersmind rettenetes protzesszusokat von maga után. Én nem magamért szóllok, mert én leg-szegényebb vagyok a' N. Gyűlése' Tagjai között, úgy-mint a' kinek minden vagyonom nem ér többet két ezer livránál. Én közönségesen minden Patriotáknak tsendességekért szóllok, kiknek most mindnyájoknak rettegni kell. „Mind a' gillotínon fogják még ők — ezek a' Revoluzió' szerzői 's kovátságai — eggyik a' másik után életeket végezni: így szól az Arisztokratzia. Én nem félek a' haláltól; tsupán a' ki attól fél, az nem szól fogyanatosan az orátori székből. De tsak ugyan midőn szokássá vált a' rettentés, villza-tartóztatja az a' bátorságot, a' patriotismust, 's meg-fojt minden nemes érzékenységeket. Mindnyájan reszkettek Ti, ha bé-zárattatnak előttetek az ajtók; senki ki nem botsáttatik; 's valamelly vád-végzést kívánnak tőletek. Ideje, hogy vége legyen már a' Deputátusok' mézfárlásának.“ — Nagy zúdulás követte ezen szókat. Sokan kiáltották: „Prézes! hallgattasd-el *Baziret*, ki a' N. Gyűlését vádollya, melly mindenkor igaz.“ — *Bazire*, tovább folytatta beszédét hideg vérrel, 's kérte a' Gyűlést, hogy ne hallgasson *Philippeauxra*. Úgy látszott, hogy nagyobb része a' Gyűlésnek hajlott is *Bazire'* beszédére. *Excapucinus Chabot*, nagy indulattal tódította a' *Bazire'* szavait; de vólt is oka: mert közönségesen

tudva vagyon már most Párisban, hogy egy szegény *Morva* Leány volt az, a' kit ő el-vett, még is 300 ezer livrát adatott magának a' Leánnyal, annak Bátyja által. Így szóllott a' többek között: „Ha vagynak még mi közöttünk olyan Emberek, kiknek meg kell jobbítani a' magok hibáikat, 's különben a' bal oldalon ültek (nem a' jobbon, melly a' *Brissotistáké* volt): óh! készeknek kell lenni minékünk, az ő hibáiknak el-felejtésére. Fogjunk kezét ő vélek. De szükség, hogy ennél fogva, ők is részt vegyenek osztán a' mi tanácskozásinkban; a' félelemnek kötelei alól ismét fel kell oldoztatni az ő nyelveiknek. Ellen-mondásnak (contradictionnak) kell minden Gyűlésben lenni. Az ellen-mondás, annya az igazságnak.“ Midőn *Chabot* után *Thuriot* is hasonló hangon beszélt volna: eggy a' *Robespierri*sták közzül, *Bourdon*, el-kiáltotta magát nagy bosszankodva: „Felette bámúlok én, úgymond, rajta, hogy illy forma beszédeknek kell hallani. Talán *Brissot* megént fel-támadt? Vagynak még *Vernyiod* (*Vergniaude*) ok, és *Zsánszonn* (*Gensonne*) ok ebben a' Gyűlésben? Én ezekben a' beszédekben nem látok egyebet, kétségbe-esésnél, és gyengeségnél.“ Nem lehetett minden szavát hallani, a' nagy morgás miatt. — „Meg-mutatom én néked *Bourdon* — így kiáltott *Bazire* tüzesen — hogy én,

se gyenge lelkű, se kétségbe esett Ember nem vagyok. „Újra is azt mondom — felele *Bourdon* — hogy az efféle beszédek, kétségbe - esés' jelei. “

Ekkor fel - költ az egész Gyűlés, és közönségesen a' vólt a' kívánság, hogy legyen vége a' *Philippeaux*' feltétele által okozott versengésnek; a' minthogy ez meg is lett, hanem *Chabot* még többet is akart, azt t. i., hogy egy N. Gyűlési Tag ellen is törvényszéki vád - végzés mind addig ne hozasson: míg az maga előbb meg nem hallgattatik. Ezen fel-tételre alkalmatosságot vett *Chabot*, eggy *Offelin* nevű N. Gyűlési Tag' sorsából, ki is éppen az előtt való nap denunciáltatott (adatott - fel) a' Gyűlésnek; hogy valamelly Állzonyt, a' ki-ki - költözött vólt egyszer Frantzia Országból, 's megént vissza-ment oda, maga óltalmába vett legyen. Midőn meg akarta kérdeni ez eránt a' Gyűlés *Offelint*, már akkor nem vólt ő többé jelen a' Gyűlésben; minekokáért tüstént törvényszéki vád - végzés hozatott ellene, az az, a' végeztetett, hogy *Offelin* a' Revolutzionális-Törvényszék eleibe idéztessék. — A' mit fel-tett *Chabot*, arra reá állott a' Gyűlés; hanem következendő tikkelyt akart ragasztani arról hozandó végzéséhez: hogy t. i. minekelőtte ki-mondatnék az ollyatén N. Gyűlési Tag ellen a' vád - végzés: ugyan csak árestomba tétessék az, és ha meg

találna szökni, mindenütt meg-ölettető bűnösnek hirdettessék-ki. Ezen tóldaléktzikkelyt, *Marát* példájával vetette - ki főképpen a' sarkából *Camille Desmoulins* nevű Tag, azt hozván-fel *Marátról*, hogy ő is meg-bútt a' vád-végzés előtt. Ennek hallására, így változtattatott az említett tikkely: „ha meg-szökik az árestomból: mindjárt törvényfzéki v á d végeztesse ellene.“

Ez a' Törvény, bátor nagy ügygyel bajjal készült: még se sokáig állhatott-fenn. Már harmad napra ugyan is mindjárt vissza - vétetett, azzal az alkalmatossággal, hogy a' fellyebb nevezett *Offelin* hafznát akarván venni ezen törvénynek, írt a' *Conciergerie*ből, melybe vitetett, a' N. Gy. hez, 's kívánta: hadd jelenhessen-meg előtte. Ezen kívánság hosszas vetélkedéseket eszközlött, míg végre az eml. törvény vissza - vétetett. Így szóllott a' több vetélkedők között *Barrere*: „Semmi határlineát nem tartozunk mi többé vonni, a' Nép, 's annak Képviselői között. Nem kell hátrálni a' N. Gyűlésének: különben oda van minden. Tartozik ő azt tselekedni, a' mit a' Revoluzió' folyamatja kíván. Szükség, hogy gillotínon hallyanak - meg minden vétkesek, még azok is, a' kik talán mi közöttünk találtatnak.“

Duparc Károly Péter nevű 79 esztendő s öreg Ember gillotínoztatott-meg Nov. 19.

dikén *Párisban*, a' ki néha napján Inspektora volt a' Kir. Palotának, 's azzal vádoltatott: hogy ő is részt vett legyen a' Király' és Királyné' tselekedeteikben.

Barnave, a' ki egy nevezetes Tagja vala az első Nzeti Gyűlésnek, *Grenoblei* fogságából *Párisba* vitetett, 's November 19-dikén a' *Conciergerie* nevű tömlőtzebe dugatott.

Elegyes Tudósítások.

Néhai *XVI. Lajosnak* két testvér Ötsei — t. i. az úgy-neveztetett *Provinciai Gróf*, vagy közönségesebben *Mosziö* (*Monsieur*); és az *Artésiai Gróf* — mindketten a' Német Birodalomban tartózkodtának már jó időtől fogva, nevezetesen a' *Vestfáliai Kerületbéli Mark* Grófságnak fő Városában *Hammaban*, melly a' Prussziai Királyé; hanem a' múltt November hónap' vége felé el-indúlt onnan a' *Mosziö*, 's szándékozott, a' mint írják, *Toulonba*.

Frankfurt Városa — mellyben szoktak már most rend-szerűen meg-koronáztatni a' Német Tsászárok — háláadó Innepet szentelt Decemb. első napján azért, hogy szerentsésen meg-menekedhetett tavaly, azon időben a' Frantziáktól. November' utolsó estvéjén, fél óráig vonattak minden Frankfurti harangok. Ez így volt másnap reggel is, a' midőn fel-sereglett az egész Magistrátus, pompás tzeremoniával a' Sz. Katalin' Templomába. Délután két

órakor öfzve-gyült a' Katonai Örizet is a' ló-piatzra, 's onnan, lassú török musikával a' Templomba ment. Ezen a' napon se tsap-szék, se játék-néző hely nem volt nyitva; hanem Decem. 2-dikán, *Otto der Schütz, Prinz von Hessen* nevü, viggal, és szomorúval elegyes Darabot jádzottak a' Teátrumban, mellynek kasszájába ki mit adjon: magára hagyatott. A' bé-vett summának fele, fordíttatott azon sebeseknek számára, kik az eggyesültt Hatalmasságoknak Katonáik között vagynak *Frankfurtban*; más fele pedig fel-olztatott azoknak a' *Hasszai* Vitézeknek Özvegyeik és árváik között, a' kik, Zászlótartótól fogva, elhullottanak Decemb. első napján *Frankfurt Városa* előtt.

Magyar Ország.

Pestről, Dec. 4-dikén. — „Ma estve felé, szállongált itt valami kevés hó. — Ezen kívül, az egész öfzön által sem esőnk, se havunk nem volt, 's ugyan azért sok károkat is tett a' fereg öfzi vetéseinkben. Az élet' arra, naponként fellyebb megy. Már a' tiszta búza' arra: 35 garasról 45-re hágott; a' kétfzeres búzáé 25-ről 34-re; a' rozsé 15ről 18- és 20-ra; az árpáé 14-ől 17-re; 's hasonlóképpen a' zabé is. — Akója az új bornak, 3 forint; az ó boré pedig 5—6 forint.

+ Ma, estvéli öt és hat óra között, nagy dob-szó alatt érkeztek a' Dunán nyóltz

nagy hajók, Frantzia Foglyokkal. Mind *Pestről*, mind *Budáról* nagy sokaság omlott ki a' Duna-partra; de setét lévén tsak azt láthatta, hogy a' hol fel-nyittatott a' hid, két fáklyák gyújtattak, mellyeknek világa felé kormányoztatván a' hajók, szerentsésen által-mentenek a' hid között; annakutánna a' Városon kívül lévő nagy épület' erányában meg-állapodtak, melly épületbe kiszállítottak a' foglyok.

(Ide iktatunk némelly nevezetes jegyzéseket a' Frantzia Foglyokról: — Sok Tisztek közülök jó kézfűlettel vagynak, minthogy a' kapitulátzió szerént el-hozhatták a' mijek vólt; de a' Közembereknek, tsak nem általán - fogva felette nyomorúlt az állapotjuk. Kevés ruhájok el-rongyollott, tzipőjökből ki - áll a' lábok, soknak még süvege sins, mert a' tsata - piatzon elvesztette: úgy hogy már ő reájok szegény fejekre tulajdonképpen reájok illik bezzeg a' *Szánkülott*, vagy *Nadrágtalan*, sőt *Ruhátlan* nevezet. — Eggy egy Közembernek, három krajtzárja jár tölünk napjában. — Melly nagy mértékben uralkodjon közöttök a' halandóság: meg lehet onnan itélni, hogy *Lintz* Városától fogva *Posonyig* 3000-ből 331-en hóltak-el. Nyavalyásoknak igen rövid históriája vagyon: fájni kezd a' fejek, 's minekutánna három vagy négy napig sínlődtek: vége van életeknek. Hogy annyira el-hatalmazott ezen nyavalya,

nagy oka lehet ennek az is, hogy ha valamire való ruhát látnak az élők a' meghólttakon: mindjárt le-húzzák róllok, 's a' szükségstől kényszerítettven, magokra veszik. Az a' hajó, mellyben különösen szoktak lenni betegjeik, olly bűdös, hogy kíséző Katonáink alig mernek csak közelíteni is hozzá, kiváltképpen a' mióta el - kapták már egynehányan a' betegségét.)

Báts - Vármegyei Tudósítások.

Hegyes nevezetű Helységben, nagy félelmet okoztak az égések, és tolvajok; melly gonosznak hogy gát vettethessék: le nem feküdtek Novem. 16-dik napjának egész éjtszakáján némelly Lakosok, hanem szüntelen tüzeltek egy istállóban. A' mint reggel ki-vitetett volna a' szalma - pernye, vagy hamu, melly még tüzes volt: elkapott egy tsomót a' szél, vitte egyenesen a' kertek' végének, 's olly gyúladást eszközölt, hogy nyóltz ezer forintba betsültetik a' kár. Hét Gazdák' kertjei t. i. egészen lángok' prédáivá lettek, úgy hogy még a' búzas vermek is, mellyek az említett hét kertekben voltak, mind fenéig égtek. "

Zombor szabad Királyi Városában jeles Inneplés tartatott Novemb. 24-dik napján, melly abból állott: hogy egy *Márkovics* nevezetű tisztes öreg Polgár, minekutána 50 esztendőket töltött volna el házassági életben: kívánta meg - újjítani Hitvesével, első eggyüvé - keléseknek egyházi tzer-

moniaját, még pedig ezen tzeremonia' végbe - vivőjévé választotta a' maga édes Fiát, ki is Sz. Ferentz' Szerzetebéli Pap, és most Káplánságot visel az *Újvidéki* Plébániánál. Mind a' Vármegye-Táblájától, mind a' Kamerális Adminisztrációtól jelen voltak a' Tiszt Urak a' tzeremonián. Az ezen tzeremoniát meg-előzött Sz. Misét, 's követett vig ebédet, ágyúk' durrogása és szép musika - fő jelesítettek.

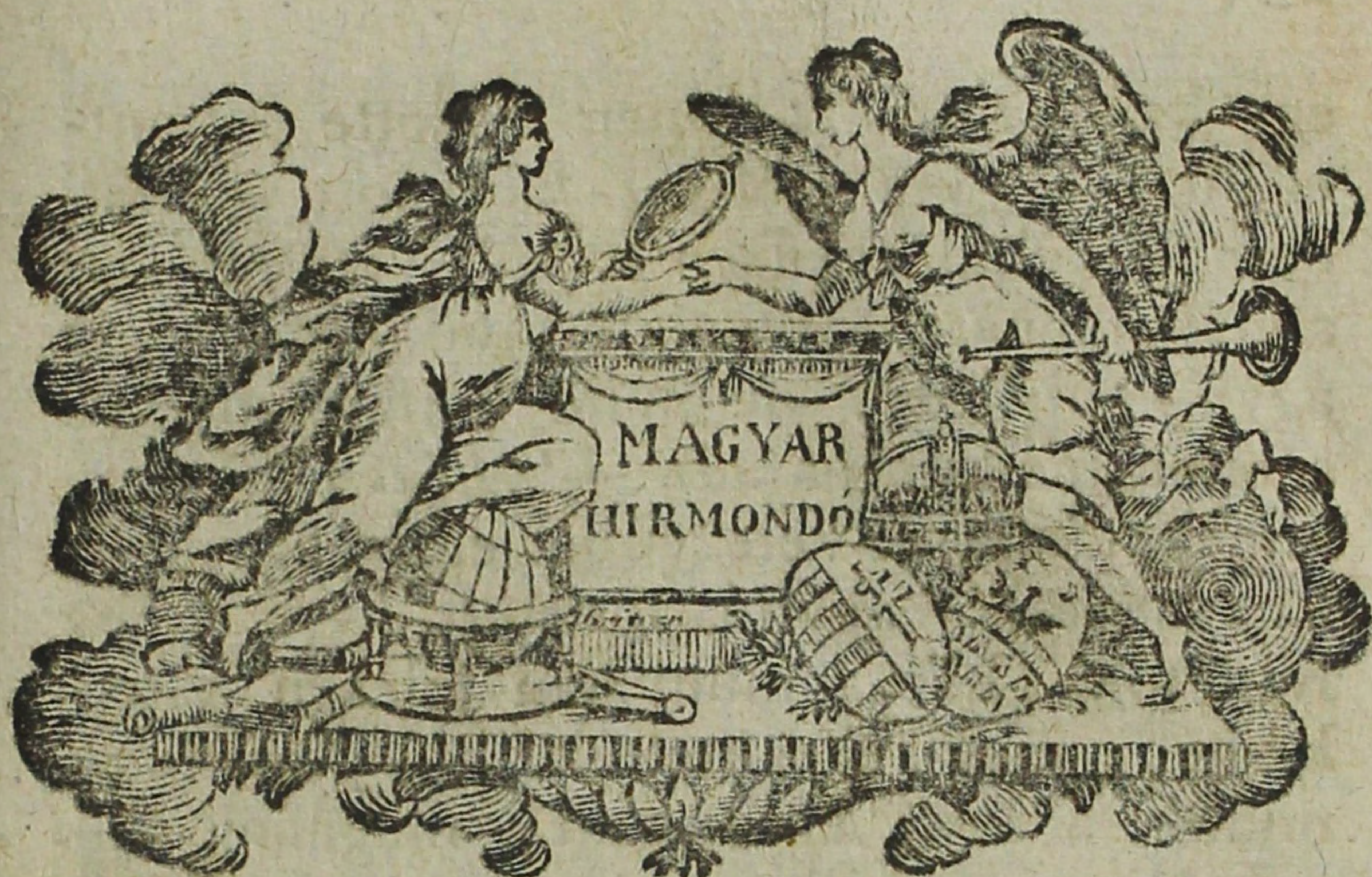
B é t s.

A' Tsász. Kir. Udvarhoz rendkívülvaló Követségben küldetett, 's tellyes hatalommal fel-ruháztatva lévő Ministere a' Prussz. Felségnek, Márki *Lucchesini*, első audien-tzián volt Tsászár ő Felségénél. Novemb. 3-dik napján.

A' múltt Tsötörtökön (Decemb. 5-dik napján) meg-halálozott itten Frantzia Hg *Polignák*' Hitvese, 's Dec. 7-dikén nagy pompával el - temettetett. Meg - jelentek temetésén az itt lévő Követeik az Európai Fejedelmeknek: minthogy Hg *Polignak*, Követje most itten *XVII. Lajos* Frantzia Királynak. A' meg-hóltt Hertzezné, néh. *XVI. Lajos* Frantzia Király' Magzatai mellett Fő Udvari Mesterné volt, 's igen nagy kedvességében állott mind végig a' Királynénak, néhai Fels. *Mária Anto-niának*.

Hírmondónknak, a' jövő fél-éftendőre is öt forint elő - pénz az árra, mellyet, következő tzím alatt lehet fel-küldeni: *An die K. K. Oberst - Hof - Postamts-Zeitungs-Expedition. Pro Magyar Hírmondó à Vienne.* — A' kik távol esnek a' postától, 's fel nem küldhetik a' pénzt ebben a' hónapban, méltóztassanak benünket tudósítani éranta: mi módon juthatunk a' pénzhez? — A' kik meg fogják írni, mint már sokan tselekedtek, hogy ha ezentúl nem talállyák is idejében jeleníteni magokat: azért tsak küldjük számokra a' *Hírmondót*; készek vagyunk, eleget tenni kívánságoknak. — A' melly Helységben nintsen posta, az olyanra nézve, szükség meg-tudnunk, az oda szolgáló legutólsó posta - státziót. — Ha valahol hiánosság tapasztaltatott volna mostanság is, a' *Hírmondó*' vételére nézve; és a' hiánosság oka éránt is tapogatódhatott - ki valami: annak velünk való közöltetését, orvoslás végett ki-kérjük.

Ezen tzímű munkából: *Rövid Kritika és Rajzolat a' Magyar Fűvésztudományról.* Írta Földi János Orv. Dr., és a' T. Ns Hajdú-Városok' Kerületének rendes Orvosa. Bétsben, a' Magyar Hírmondó' Íróinak költségevel, 1793. 8-ad rétben le-küldöttük már Hírmondónk mellett, az A B C egész, és D fél árkusokat; mai postával küldjük ezen munkának végezetét, E betűvel jegyzett 4-ed rész árk. Ezt bé lehet már köttet.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDelmével.

(48.)

Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
(Decembernek) 13-dik napján, 1793-dik
Észtendőben.

Hadi Környütlállások.

Wurmsér Vezérünk' Ármádiájától Nov.
23-dikán útasíttatott *Bétsbe* az itt követ.
kező levél, egy Magyar, 's nevezetesen
a' Nádor - Ispány' Huszár - Regementjebéli
Vitéz által:

„Most mi, olly környütlállásokban
vagyunk, hogy ha reggel lóra ülünk, lovon
estveledünk-meg. — Ma is véres tsatánk
vólt, mellýben B. Ott Obersterünk igen
közel vólt kétszer a' halálhoz: mert előbb

G g g

egy haubitz-gránát éppen mellette pattant-el, úgy hogy a' fzélyel - szóródott gránát-darabok által egészen körül - vétetett; — annakutánna a' lova alatt süvöltött-el egy ágyú - golyóbis, de mind kétszer minden sérelem nélkül maradt. — *Ajtai* Hadnagy, minekutánna el-vett volna egy ágyút az Ellenségtől: agyon lövetett. — Négy Kadétok, kik mindnyájan jelesen vitézkedtek, meg-sebesítették: *Kisfaludinak*, midőn a' lova el-lövetett, magának kereftül ment az áll-tsontján egy golyóbis — *Demjén*, a' karján kapott sebet — *Tompos*, nem soká élt a' sebje után — *Balog* Kadét Strásamester, vitézül ki-vágta magát sebesen is az Ellenség közzül. — Fáradhatatlan Vitéz *Baranyai* Májorunk vért hány, mert a' ló el-esett vele. *Hertelendi* kedves Kapitányunk már gyógyúl. “

A' *Német-Birodalomnak Speyer (Spira)* nevü esmeretes Városából, Dec. 4-dikén költ ezen Levél:

„F. M. Lieut. Báró *Splényi Gábor* ő Excell. ja mindég betegeskedett azólta, a' miólta fel - váltatott a' Prusszusok által, *Landau* Váránál. Előbbeni egészségét vissza - nyervén, Gróf *Wurmser*' Armádiájának jobb szárnyát kormányozámár Nov. 21. 18-k Nov.től fogva a' mai napig, szüntelenvaló kissebb, és nagyobb viadalokban vagynak Vitézeink a' Frantziákkal. Sok próbálgatásai által se tehetette az Ellenség

barátjává magának a' szerentsét: mi mellettünk maradt ez mindenkor. Leg-tüzesebb ütközetek voltak Dec. 1, és 2-dik napjain; mellyek között az elsőbiken vitézi pályáját végezte egy fő Hazánkfia is, úgymint: Gróf *Keglevits* Generális, ki ez előtt az Eszterházi nevet viselő Huszárok' Oberstere, annakutánna pedig Erdélyben volt Brigad. Generális. — A' *Prusszusoknak* 29-dik és 30-dik Novemberi hirtetéseiről — — — tudom, hogy bőv tudósítás ment azok felől *Bétsbe*. Annyit én is írhatok, hogy sok ezerekre ment a' Frantziák' veszteségek. *Landau* Vára még fel nem adta magát. A' belölle ki - szökött Frantziák beszélnek, hogy a' mi kevés hús, liszt, és só vagyon benne: azzal alig érik meg ebben a' hónapban.

(Vagynak kétféle nállunk sok újjönnan meg-írni való jeles vitézi tselekedetek; de azoknak közlésére tóldalék-árkust szántunk.)
Némelly magános levelekből össze-summáltt nevezetes jegyzések, és tudósítások.

Abban a' tüzes, és véres hadban, melly vala Nov. utolsó napjain, a' Frantziák, és Prusszusok között: azért estek - el olly számosan amazok között, mivel ez úttal a' Prusszusok se örömet adtak nékiük pardont. Ez előtt nagyon hajlandók voltak a' Pr. arra, hogy a' reguláris Frantzia Katonáknak megkegyelmezzenek: mivelhogy úgy hitték felőlök, hogy azok inkább nem volnának

idegenek a' Frantzia Királyságnak vissza-
állításától. Híre menvén ennek Frantzia-
Országba: tehát az említett napokon, a'
Nemzeti Gárdisták is egyenlő ruhába öltöz-
ködtek a' reguláris Katonákkal, vagy az
ügy - nevezett lineabéli Seregekkel. De
nem sok hasznát lehetett venni e' furtsa-
ságnak, mert hogy tudtokra esett az a'
Prusszusoknak: már többé nem volt
személy - választás.

A' *Weissenburgi* Lineák' meg - vétele
nevezetes lehet arról is, hogy ha három
órával későbbén kezdett volna ahhoz Sere-
günk: semmire se mehetett volna, mert
már akkor, egyéb akadályokon kívül, a'
sántzok is mind tele lettek volna vízzel. —
Az a' *Székely-Huszár*, kiről írtuk, hogy az
említett Lineák' meg-vételének alkalmatos-
ságával, bé-ugratott harmad magával *Bora*
Oberster után egy frantzia sántzba, 's ott
12 Frantziát le-nyesett: ugyan azon sántz-
ban végezte maga is vitézi pályáját. (A'
nevét nem tudjuk, de örömet kívánnánk
tudni, valamint más Vitéz Hazánkfiak' ne-
veiket is, mellyek nem fordultak még elől
Hírmondónkban, az azokat jelesítő 's örö-
kösítő érdemeknek hathatós le - írásával
eggyütt; mellyeknek velünk való közölte-
tését nagy bizodalommal várjuk is.)

Fortlouis Várában ki - mondhatatlan
romlásokat okoztanak ágyúink négy napok
alatt, úgy hogy egy ház se maradt épen;

és ha csak egynehány órákig tartott volna még a' lövöldözés: bizonyosan a' külső erösségek is le-roskadtak volna; és ez vólt eggyik oka annak, hogy a' Várbéliek olly hamar kívántak alkudni; másik pedig az, hogy el-égyvén élés-házaik, liszt nélkül maradtak.

Köz hasznú egéfszégét *Mészáros* Generálisunknak, úgy meg-rongálták a' sok éjjeli nappali nyúghatatlanságok, hogy időt kellett szakasztani, annak helyreállítására. — Néhai Gróf *Keglevits* Generálisunk' halála, mellyről a' múltt postán emlékeztünk, így történt: Eggy ágyúgolyóbis által nagyon meg-sebesítettven bal vállánál a' Generális Úr, úgy hanyatlott le a' lováról, hogy a' nyaka leg-ottan kitört. Szerentsés vólt annyiban, hogy hofzfasabb szenvedésektől menekedett-meg.

Fábry Generálisunkról örömmel értjük, hogy szépen gyógyúlgat-ki sebjéből.

A' Frantzia Rojalistákhoz (Királyt-kívánókhoz) küldetett Sereg-osztályunknak F. M. L. Báró *Wenkheim* érd. Hazánkfia a' Vezérje. — Az *Ánglus* Király, más Vitézein kívül, hat ezer *Hasszusokat* is vett maga zsoldjára, 's küldötte őket a' Rojalistákhoz.

A' Frantzia Nemzet-Gyűlése, következő tikkelyekből álló Végzést hozott Nov. 17-dikén, *Roberspierre'* javaslására: 1.) A' leg-rettenetesebb eszközöket fogja

elő-venni a' Frantzia Nép, a' maga Ellen-
 ségei ellen; de szövetséges Társai eránt
 mindenkor nagy lelkű, 's minden Népek
 eránt mindenkor igaz marad. 2.) *Helvé-*
tziával (Schwájtzal), és *Északi Ameriká-*
val, a' melly kötések lettek: azok híven
 fognak tellyesíttetni. 3.) A' változott
 környülállásokhoz képest, a' kérésekben is
 meg - kívántató változtatás, hagyatik a'
 Szövetségeseknek egyenes - szívűségekre.
 4.) Parantsollya a' Nemzeti Gyűlés a' Köz.
 Társaság' minden Polgárinak, és Tisztvise-
 lőinek: hogy a' Szövetségeseknek, és
 Neutrálisoknak birtokaikat betsületben tar-
 tsák. 5.) nevezetesen az *Északi Amerika-*
béliekét, úgy nem-különben a' *Helvetusokét*,
 's ezeknek frigyos Társaikét meg ne sértsék.
 6.) A' Közjóra ügyelő Deputátzió keressen
 eszközöket, mellyek által ezen eggyesség
 még szorossabbá tétettség. 7.) A' Neu-
 trálisok, mindernémű hasznát fogják venni
 a' neutralitásnak; *Helvétzia*, és *Északi-*
Amerika pedig fogyanatosan tapasztalándja
 a' Frantzia Nemzetnek jó-akarató indulatját.
 — Ezen Végzés, az azt meg-előzőtt beszé-
 dével eggyütt *Roberspierrenek*, minden
 nyelvekre által - fordíttasson, és ki-nyom-
 tattasson.

A' több Frantzia Országi újjabb nevezetes
Történeteknek summái ezek:

A' *Párisi Tanács'* kívánságára, min-
 den lotteriákat el-törölt a' N. Gy. Nov.

15-dikén. Ugyan akkor, a' *Hotel Dieu* (Isten' szállása) nevet viseltt nagy ispotályt *Hospice de l'Humanité*vé (Emberiség' szállásává) nevezte-el, 's azt rendelte felölle, hogy ragasztassanak-öszve azzal a' hajdani püspöki palotának épületei is.

A' Közönséges Társaság' jövedelmeire ügyelő Daputátzió nevében így szólott Cambon Nov. 21-dikén a' N. Gy. ben: Örömmel fogja tapasztalni a' Gyűlés, hogy a' papiros pénznek ugyan azon betse van már most, mint a' kész pénznek. A' Közönséges kintstárba való szabad akaratú költsön pénz adásban buzgóan részt vesznek a' Polgárok. Tsak maga *Páris*, 40 milliót adott már. A' mióta azt a' rendelést tette a' Gyűlés. hogy a' mi pénz, és drágaságok el-rejtve, 's el-ásva találtatnak; mind konfiskáltassanak, már azólta kész pénzen veszik a' gazdagok a' nemzeti jószágokat, mellyekért ez előtt papiros pénzt se adtak volna.

Cambonnak ugyan ekkori javaslására egy végzés hozatott, mellynek ereje fzerént az ez előtt el-adott néhai Királyi jószágok vissza vétetnek; úgy nem különben minden örökös árendák is — azért t. i. hogy most drágábban el-adattassanak.

Az Egyházi hivatalról le mondó fze-méllyekre nézve, olly rendelést tett átal-

lyában a' N. Gy. hogy a' kik azok között nintsenek még 50 esztendősek, kapnak esztendőnként 800 livrát, az ötvenedik, és 70-dik esztendő között lévők, ezer livrát, a' 70 esztendőn felül valók pedig 1200 livrát: de nem nevednek ezen fizetések az esztendők számával, hanem a' ki p. o. először 800 forint fizetést kezdett fizetni: ez akármeddig él is: nem fog többet kapni soha is 800-nál.

Olasz-Országi Tudósítások.

A' *Toskánai* Nagy - Hertzegeinek *Livornói* ki-kötő helyében, Nov. 26-dik napján mintegy két száz hajók voltak. Ezek között meg-gyúladt az említett napon dél után egy Fran. Kir. hadi hajó, melly *Cosby* Anglus Vice-Admirális' hajós Sereg-olztályaival ment oda *Toulonból*, 's a' mellyen 74 ágyú, 700 Emberek, és *Toulonba* viendő sokféle eleségek voltak. Mihelyt látták a' hajón volt személyek, hogy veszedelemben forognak: sokan közülök ki-ugráltak a' tengerbe. A' kik úszni tudtak, azok fel-fzedettek a' vizből, *Nápolyi*, *Anglus*, és *Svéd* könnyű hajókba; de az öregek, betegek, asszonyok, és gyermekek, 's atályaiban a' kik nem tudtak úszni: meg nem menekedhettek a' haláltól. A' tűz olly erőt vett eggy óra múlva, hogy az árbotz-fák egymás után mind le-dülléngeztek; 's az ágyú, mellyek nagyobb részént keményen meg voltak töltve kár-

tátsokkal, szörnyű durrogások között okádozták ki az el-pattant golyóbisokat, 's annakutánna magok is meg-gyúladván, langaló kementze' módjára égtek. Hogy más hajókon hasonló szerentsétlenség ne történnyen: el-vagdaltattak hirtelen az azokat tartó vas-matskák' köteleik, 's messzebb mentek vellek a' hajósok. A' tűz által el-boríttatott hajónak még a' vas-matska-kötelei is el-égtek már öt óra felé; minekokáért hajtani kezdette azt a' szél, még pedig, a' melly ki-mondhatatlan szerentse vólt, a' nagy tengerre: mert ennél fogva bátorságban maradtak a' ki-kötő helyben lévő több hajók. Estvéli nyóltz óra tájban, a' midőn már négy tengeri mérttföldre távozott-el az égő hajó, meggyúladt az úgy-nevezett *Sz. Borbála* is.

(*Sz. Borbálának (S. Barbara)* nevezetik közönségesen minden Nemzeteknél azon rekesze a' hadi hajónak, mellyben tartatnak: a' puskaapor, és a' golyóbisok. Ez a' rekesz leg-alól vagyon a' hajóban, 's éppen felette esik a' Hajós-Kapitány' lakó helye, azért: mivel ez leg-hívebbnek és leg-vigyázóbbnak tartatik a' hajóban.)

Három száz hordó puskaapor, és igen sok golyóbisok vóltak az égő hajó' *Szent Borbálájában*, mellyek midőn egyszerre fel-vetődtek a' levegő-égbe, meg-világosították az egész környéket; de úgy is meg-reszkettették, hogy *Livornóban* sok ablakok

őszve is törtek. Ekkor mindenfelől kezdett már vízzel telni a' meg-romlott hajó, 's lefelé süllyedni. Éjfél-utáni két órakor nem látszott többé semmi tűz. Más nap reggel sok égett hajó - darabok, és sok el-fzakedozott 's egész hóltt testek is szemléltettek a' tenger-fzinén. Meg-haladja a' két százat azon fzerentsétleneknek száma, a' kik életektől meg - fosztattak. Egy vólt ezek közzül a' hajós Kapitány is — *Goy* nevezetű — a' ki, jóllehet kaphatott volna alkalmatosságot maga' meg-tartására; de inkább a' hajó' meg-tartása forgott eszében, mint a' magáé. Követte az Ánglus hajós Kapitányokat, kikről közönséges megjegyzés már az: hogy ké szebbek együtt el-veszni hajójaikkal, mint sem el-hagyni azokat. Az el-égett hajó, melly igen jó készületű, és még leg-jobb állapotjában vólt, egy millió piafzterre betsültetik. — Mitől támadhatott légyen a' tűz? nem tudatik bizonyosan; mindazáltal a' veszedelemből ki - fzaabadított fzeméllyek azt gondollyák, hogy vigyázatlanságból egy pályinkás hordó gyúlt vólna meg leg-először.

A' *Szárdiniai* Király' lakó Városából *Turin*ből írták Nov. 24-dikén, hogy Ts. Kir. Feldmarsallieutenant Gróf *Straffoldo*, következő ki - fejezésekkel írt oda, a' kormányozása alatt lévő *Pedemontziumi* Sereg-osztályról: — „Soha el nem felejttem,

míg élek, hogy egész esztendőhéli táborozásunk' idejében, még tsak egy *Pedemontanus* Katona is meg nem szökött vezérlésem alól; és eggyetlen egy se tette magát valamelly vétkes tselekedet által büntetésre méltóvá. Most láttam először, hogy a' *Pedemontziumi* Katona a' nagy sanyarúságokat is olly zúgolódás nélkül szenvedí.

A' *Szárdiniai* Király, Nov. 21-dikén egy rendelést adatott-ki, mellyben parancsoltatik, hogy minden ezüst és arany ingóbingó jószágok, ki-vévén tsupán azokat, a' mellyek tulajdonképpen személiek' ékeségéül szolgálnak, vagy a' mellyekre mindennapi szükség vagyon, mint p. o. kalánakra, késekre: költsön bé-adattassanak a' Királyi Kintstárba. Továbbá: hogy minden Egyházi Személiek, nyóltz napok alatt, közöllyék híven a' Templomokban találtató, de az Isteni - tiszteletre nem elmulthatatlanúl meg-kívántató arany és ezüst készületeknek laistromát. Jelentetik egyfersmind, hogy a' *Szárdiniai* Felség' birtokaiból senki aranyat vagy ezüstöt ki ne vigyen, vagy vitessen, konfiskátziónak büntetése alatt.

B é t s.

A' Magyar Királyi Testörző Nemes Sereg közzül ki-lépett polgári állapotra *Hempelen* Úr, a' Direktóriumnál lévő Udv. Tanácsos Úr' Fia; más hárman pedig Magyar lovas Regementekhez kéredzettek-ki ezen Nemes Seregből.

A' Királyi Helytartó Tanátsnál fizetés nélkül való Titoknokságot viseltt ifjú Gróf *Fekete* ö Nagysága, Szekretáriussá lett a' Magyar Udv. Kantzelláriánál.

Az *Erdélyi Udvari* Kantzelláriánál Registránságot viseltt *Csüdör Zsigmond* Úr meg-halálozván a' múltt Októb. 28-dikán, helyébe *Szatsali Pap Aron* Úr neveztetett Nov. 20-dikán Registránsnak, 's lessz 600 forint fizetése. Ezen Urat fel-váltotta a' Kantzellistóságban, 's 400 forint fizetés-fzedésben *Vitéz József* Úr. Ez alkalmazottsággal *Engel Krisztián* Úr, eddig-való 200 forint fizetése helyett nyert 300 forintokat. *Bausznern Sámuel* Úr pedig Accesszistaságot, és 200 forint fizetést.

Az ide-való Fő Oskolának (Universitásnak) Magnifikus Rektorává választatott Dec. 2-dikán *Sonnenfels József* Úr, mind a' szabad mesterségeknék, mind a' természeti okoskodásnak, mind a' törvényi tudományoknak is Doktora; a' Politikának ezen Universitásbéli hajdani Tanítója, 's a' Ts. Kir. Direktóriumnál valóságos szolgálatban lévő Udv. Tanátsos.

Magyar Ország.

Újvidékről, Decem. 4-dikén. — „A' múltt hónapnak utolsó napjain érkezett hozzánk ez a' hír, hogy *Belgrádban*, és bellyebb Török Országban a' pestis nagyon kezd uralkodni; azért is a' széleken lévő

kontumátz vagy tisztuló házak mind bezárattak; és se a' mi Országunkból Török Országba, se onnan hozzánk senki is által nem botsáttatik.

Minden nap várnak *Pétervárára* új Frantzia Foglyokat, kiknek számokra, a' Belgrádi kapunál lévő kaszamatok készítették-el az alsó Városban. “

Pestről, Dec. 2-dikán. — „Itt egy Magyar Esthetika készül, világ eleibe jöni. A' Szerzője' nevét még nem tudom. — A' Magyar Játzó - Társaság, már harmadik Operára (énekes játékra) készítgette magát a' múltt hónapnak húszadika' tájján. Német neve ezen játék-darabnak: *Die Lyranten*; a' két előbbieknél neveik pedig: *Pikkó Hertzeg, 's Jutka Perzsi*; és A' magokkal el - hitetett Filozofusok. Mind a' kettő, németből fordíttatott, úgymint: *Prinz Schnudi und Eva Kathel*, és *Die eingebildeten Philosophen*ből. “

Szabolts-Vármegyebéli, 's nevezetesen *Nyir-Bátori Lakos Dogali János*, és *Konstantin Kereskedők*, Magyar Nemességre méltóztattak ő Felségétől, azon érdemeikre nézve, mellyeket szerzetek magoknak, mind az utolsó török háború' alkalmatosságával, eleség - szállításaik által; mind pedig a' mostani hadra adott, 's még ezentúl is adandó segítségeik által.

Erdély Ország.

Kolozvárról, December' 2-dikán. —

„A' múltt héten érkezék - vissza *Bétsből* fzerentsésen Fő - Kormányozónk , Gróf *Bánffi György* ő Excellentiája. — Úgy halljuk, hogy *György* nevezetű jeles Fia katonaságra szánta magát, 's Hadnagyi fővel kezdi szolgálatját a' *Karaiózaí* könnyű Lovassai között.

Vasárnap műla egy hete, hogy néhai Gróf *Bethlen Sándor* ő Nagyságának utolsó földi tisztsége tartata itten, mellyet igen számos gyűlekezet pompásított. Prédikálott felette, nagy tiszteletű 's érdemű *Szathmári Pap Mihály* Úr, ámbár ezen Úrnak magának is egyenlő bánatja vólt ugyan ekkor, a' Mélt. szomorú Felekkel: mert kedves Feleségétől tsak kevéssel az előtt fosztotta - meg a' halál. Nem nyittatott meg a' Teátrum is a' gyászos napon, hanem előtte való estve ama' híres *Hamlet* nevű szomorú játék jádzoztatott.

Erdélybe is hozattak már Frantzia Rabok feles számmal, mind Közemberek, mind Tisztek. Szállások lészzen résszerént a' *Brassói*, résszerént a' *Fejérvári* Várban. Ezen Emberek nem igen ruhások, de szeleségek és kevélységek most is olyan, mint ha leg-bóldogabb állapottyokban sétálnának *Páris'* útszáin. A' vélek való beszéd igen kemény büntetés alatt tilalmaztatik.

Ezen Nemes Haza' Református Híveit, néhai kedves Püspökjektől, Főtisz. *Eperjess Zsigmond* Úrtól, meg-fosztá a' halál néhány napokkal ez előtt *N. Enyed* Városában.

A' Nádor-Ispány', vagy más névvel, *Toskána*' Magyar Lovassai, szerentsés előmenetellel folytatják verbuálásokat *Nagy-Enyeden*. Gyakran küldenek új Vitézeket Regementjeknek tartalék-rélzéhez.

Kevés idő múlva, ismét több *Székely* Vitézek fognak indulni Erdélyből a' hartzmezeje felé.

Maros-Vásárhelyről írják, hogy ottan a' közelebb múltt szüret' alkalmatosságával egy fűrt szőlőnek egy szemén, igen szép arany - tseppeket találtak.

Elegyes Tudósítások.

Londonból írták Nov. 19-dikén, hogy az *Udvari Újság*' elő-adása szerént *Skótzia-ban* 170 Deputátusok gyűltek össze egész *Nagy-Britanniából*, kik a' magok 2-dik, 3-dik, és 4-dik Üléseikben azt végezték 1) hogy az alsó Parlamentot egy olly Törvény eszközésére kérjék, melly szerént minden Nagy-Britanniai Férjfi lakosnak, a' ki nints már alatta a' 21 eszt. nek, és nem fél.. eszü avagy gonofztévő, jussa legyen mind Alsó - Parlamentomi Tag- választásra; mind pedig Alsó - Parlamentomi Taggá való választatásra. 2) Egy kérő irást kell bé adni Király ő Felségének, az eránt, hogy a' Frantziákkal való hadnak szakadjon vége mentől elébb.

A' *Lengyel* Diétában két írásai olvastattak-fel Nov. 6-dikán az Orosz. Követnek, melly írások között az elsőnek értelme e'

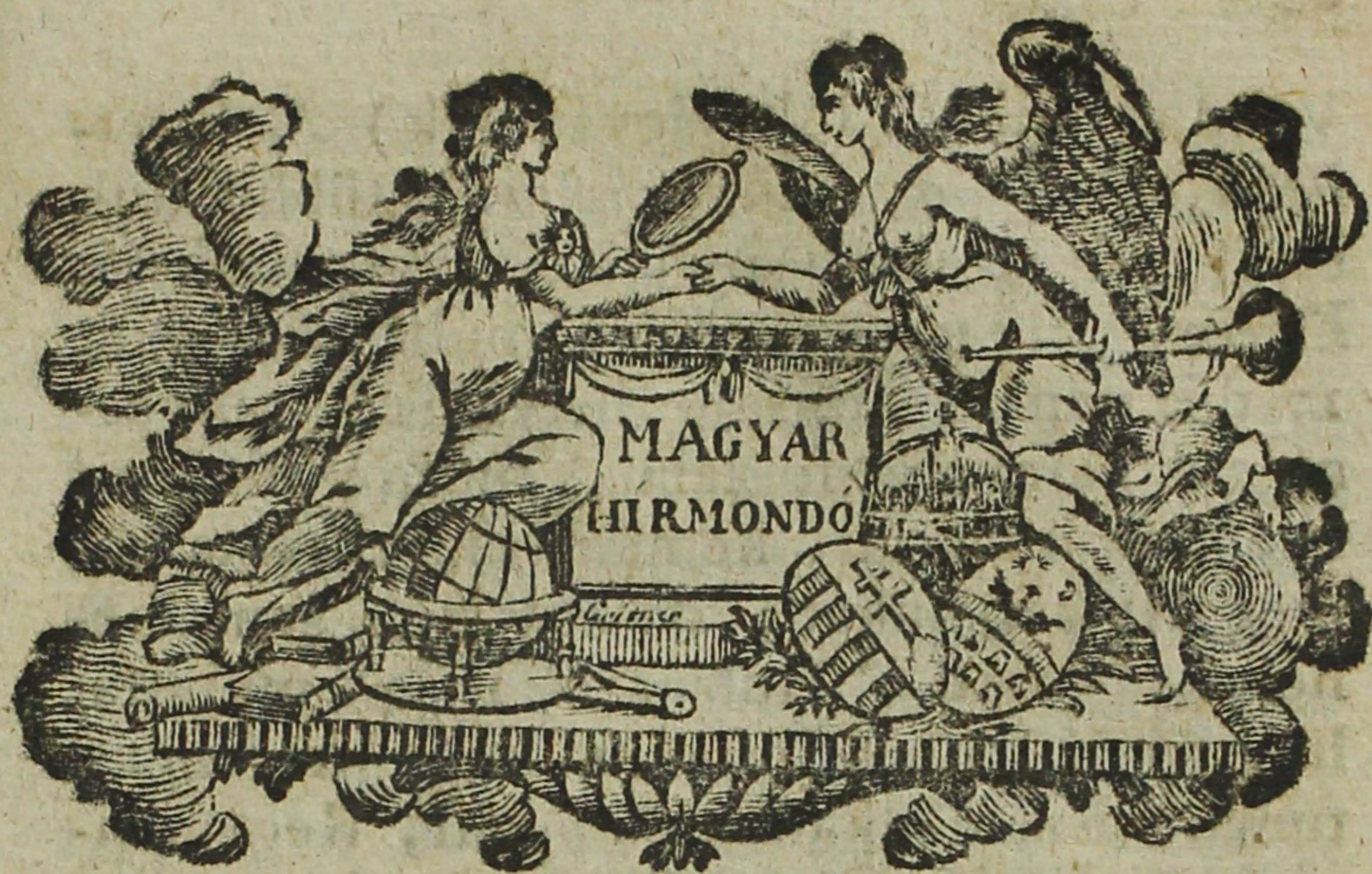
vólt: „A' melly 3 milliókkal *Hollandiának* tartozik a' *Lengyel* Közöns. Társaság: azoknak ki-fizetését magára veszi által az Orosz Tsászárné, a' mint ígéretet tett vala már erről, minekelőtte meg-határoztatott volna a' kereskedést tárgyzó kötés. Minekokáért kéri ő (t. i. az Orosz Követ) a' *Lengyel* Rendeket, hogy az említett summát illető dokumentumokat közöllyék vele. — Másik írásában jelentette *Sievers* Úr, hogy a' *Frantziák* eránt tett rendelkezéseik a' *Lengyel* Rendeknek, tökéletesen meg-eggyeznek az *Orosz Tsászárnénak* hasonló tárgyú rendelkezéseivel.“

J e l e n t é s.

Minthogy a' *Bibliának* nyomtatását, és az e' végre lehető elő-fizetés' jó módját (melly eránt már két ízben tudósítások tettek) sokan későre tudhatták-meg, és a' meg-határozott idő alatt kegyes szándékjokat nem tellyesíthették: hogy e' részben is a' *Közönség* rövidséget ne szenvedjen, jelentjük, hogy az elő-fizetés, a' jövő Sz. Jósef napig, az e' végre már ki-nevezett Uraknál még bevétettetik, kivált azoktól, a' kik neveiket jókor bé-íraták, e' szerént:

az első rendű Bibliára	4 for. 30 kr.
a' másodikra	3 — 30. —
a' harmadikra	2 — 30. —
a' szebb mappára	30. —
a' másod rendűre	24. —

Bátorkodunk a' nagy érdemű *Közönséget* előre is bizonyossá tenni, ezen nyomtatásnak, a' több *Bibliák* felett való tsinossága, és hibátlan volta felől.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E k e t i E V E L.

(49.)
 Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
 (Decembernek) 17-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülállások.

*Alzátziából, a' Gritzheimi erdő mellől,
 az Ég alól, Dec. 3-dikán.*

A' kard, már régtől fogva annyira
 bé - tölté markunkat, hogy most is alig
 nyerheték annyi időt magamnak, hogy
 azt tollammal — melly kedves Hazámmal
 e' következendőket, különösen Nemes
 Regementünkről közleni akarja — fel-
 tserélhessem. — A' mi (t. i. *Wurmser*)
 Korpusunk *Brumpt* előtt fekvén Lagerben,
 H h h

Vorpostjaink (Elöl - vigyázóink) *Eckpersheim*, *Olsheim*, *Fandenheim*, 's több Faluk előtt igen gyakran nyúghatatlanítottak az Ellenségtől, nevezetesen a' múltt hónapnak 17-dik napján strásáló helyeinket tellyességgel el akará foglalni, mert Vadásszait ellenünk indítván, kemény tüzzel támadta-meg Huszárajainkat; de semmire sem mehetett: mert a' Huszár is meg-mutatta, hogy mind löni, mind a' tüzet ki-állani tudja. Ezen alkalmatossággal, Regemen-tünkből Fő-Hadnagy *Borbély*, a' ki akkor éppen első vigyázaton állott, és Vitézeit az Ellenség' Vadásszai ellen vezette, maga jó lovát egy ágyú-golyóbis által el-vefztette. Más nap nagyobb erővel támadván-meg az Ellenség bennünket, reggeltől fogva késő estvéig tartott mind a' két részről a' tűz; de a' mi bölts, és vitéz Elöljáróink, okos rendelkezéseik által úgy annyira tartóztatták az Ellenséget, hogy még a' Forposzt-jainkat sem nyomhata-vissza, mert Oberst. *B. Ott*, és Oberstlieut. tunk *B. Szentkereszti* Urak magok izeméllyes jelenléteikkel a' Népnek újj erőt adtak, jó rendelkezéseket tettek, és olly fáradhatatlanul igyekeztek az Ellenség' tartóztatásában, hogy egész napi tsatázás után is, mellynek kemény vólta abból is meg-tetfzik, hogy tsak a' *B. Szentkereszti* Obristlieut. Úr' Divisiójából ezen a' napon több 30 Embernél, és lónál sebesítettett-meg, 's esett-el, előbbeni

vigyázó helyeinket meg-tartottuk. Nov. 19-dikén önként hátra húzta Kormányozónk a' Korpusát, 's a' Népet nyugtatni és kémélni akarván, a' Korpusnak egy részét Falukba szállította; de az Ellenség itt sem hagyván békét, a' Posirungban fekvő Népet 20 dikon meg-támadta *Brumptonál*, *Geitersheim*, *Bellheim*, 's más Faluknál, a' melly helységekét Népünk el-hagyván, hátrább egy jó pozitzióban helyhezette magát, a' hol most is állunk, 's azolta mindennap tsatázásaink vagynak. — Az Ellenség tellyes erejét arra fordítja, hogy ki-nyomjon bennünket; de még eddig tzéllját el nem érhetette. Nevezetesen tegnap előtt, 's tegnap, olly kegyetlen ágyúzás volt a' bal szárnyunkon, mellyet Hertzeg *Waldeck* kormányoz, hogy illyenre a' 7 elztendő Prusszus háborúban sem emlékeznek; hasonlóképpen a' jobb szárnyán is Korpusunknak, Gen. *Hocze*' vezérlése alatt kemény ütközetek mentek végbe. — A' *Conde* Hertzeg' táborát is meg-támadták tegnap, melly is nyóltz ágyúkat vett-el töllök, és keménnyen meg-rakta őket. — Hg *Waldecken*, F. M. Lieut. Báró *Splényi* sokat segített tegnap, mert óldalába küldvén az Ellenségnek egy Sereg-tsapatot, visszafaladásra kényszerítette azt. Mit vesztettünk mind mi, mind az Ellenség? még bizonyosan nem tudhatjuk. A' Relátzióból meg fog tetfszeni. — Méltó ditséretet, 's boros-

tyán kofzorúkat érdemelnek: Regementünknek érdemes Vitéz Oberstere Báró *Ott*, és Obristlieutenantja Báró *Szentkereszti Urak*, mert ezeknek bölts elmét, Pállás; szívét, 's kart költsönözött Márs. Meg-különböztették magokat: *Dobay*, *Rakovszky*, 's *Intzédy* Kapitány Urak. *Berthóty* Hadnagy, a' ki Nov. 21-dikén ismét egy ágyút vett-el, és a' ki alatt ezen tsatában már 5 ló esett-el; *Ajtay* Hadnagy, a' ki maga is a' múltt hónapnak 27-dikén egy kis golyóbis által végezte pálya-futását; B. *Bánffy* Fő Hadnagy, ki alatt ismét egy lovat löttek agyon. Tegnap - előtt vete véget egy ágyú - golyóbis Gróf *Keglevits* Generális' életének is, a' ki egy igen jó szívű, jó Katona, nagy Ember-Barát, és sok szegényeknek segítője volt.

Utól-írás. — Midön a' *Weissenburgi* Linea meg - vevődött, és a' Korpusunk elébb nyomúlt Okt. 17-dikén: Regementünkbeli Főhadnagy *Borbély* leg-első volt *Hagenauban*, egy vizsgáló Seregetskeivel, melly 16 Huszárokból, és 11 Slavóniai kemény-lövőkből állott. Ő kémlelte - ki ezen Városet, 's mikor ő bé-ment: akkor ment - ki az Ellenség' Arrier - Gárdája a' Városból, meg-tudván, hogy a' Tsászár' Népe már ott van, 's néki köszöni *Hagenaun*, hogy az Ellenség benne többé nem prédált, mellyről nevezett Főhadnagynak a' Város attestátumot is adott.

Utánna iktatunk ezen Levélnek egy mást, melly hasonlóképpen a' *Wurmser*' Ármádiájától útasíttatott. Még előbb ugyan amannál, t. i. Novemb. 24-dikén; de azért nagyon illik amaz után: — „Nov. 17-dik, és következő napjain meg - támadták a' Frantziák Gróf *Wurmser*' Seregét, egész pozitziójában (fekttében). — — Mi, sok vérontások után is meg-tartottuk álló helyünket, egész Nov. 20-dikáig; hanem azon a' napon fel-kerekedtünk mindnyájan, 's *Zinsel* nevü patakig vontuk-vissza magunkat alkalmatosabb tanyákra. Már ekkor a' Prusszusok, túl vóltak *Pirmasensen*. A' könnyen hívő Frantziák azt gondolták, hogy azért vettük légyen el magunkat előbbeni helyünkről, mintha meg-győztettünk volna általok, 's ebben a' bal vélekedésben, még inkább igyekeznek őket meg-erössíteni a' Generálissaik. Ez az oka, hogy minden nap újjabb-újjabb, nem tsak tsetepatáink, hanem valóságos ütközeteink vagynak vellek; 's ámbár azt képtelenség volna mondanunk, hogy mi is ne vesztettünk volna, de tsak ugyan nem vehettek rajtunk diadalmat, mert mindenkor nagy vigyázással vagyunk: sátor nélkül táborozunk. Sereg-ofztályaink' és tsapatjaink' (Kolonjaink') Vezéreinek meg - parantsolta Fő-Vezérünk Gróf *Wurmser*, hogy a' hol jó módját látják: üssenek a' Frantziákra. Ehez képest, meg - támadta őket Fő - Hertzeg

Leopold' Huszár-Regementjebéli Májor Gr. *Eszterházy*, Pfaffenhoven nevű kis Város' tájján, a' hol *Ajtay* Hadnagy egy Frantzia Tisztet, 's 14 Közembert, és 7 lovat fogott. Más felől, *Überachnál* *Gaidler* Kapitány, öt személyt tett rabbá a' Frantziák között, 's 3 lovat is vett-el tőlök. — Hogy annál nagyobb lovas, és gyalog rendes-katonai erővel láttasson lenni az Ellenség: azt vette szokásba, hogy gyalog Katonáit fel-öltözteti Huszár, és lovas Vadász-ruhákba, 's paraszt lovakat ad alájuk; a' Parasztokkal pedig, Nemzeti Gárdista-ruhát vétet-fel. A' melly Paraszt nem akarná fel-venni a' Nemzeti Gárdista-ruhát: halállal büntettetik. Már a' módivá vált a' Frantziáknál, hogy mikor ellenünk jönnek: mindenkor tele isszák magokat; 's a' lóra ültetett gyalog Katonaságot, és N. Gárdista-ruhába fel öltöztetett paraszt-ságot, reguláris Lovasok hajtják magok előtt mezítelen karddal. A' ki vissza-fordúl, azt vagy tüstént le-vágják, vagy agyon lövik. Az ágyúzás nagy segítségére vagyon ennek a' tsorda-népnek.

Egy más Levélből ezeket olvassuk: „Nov. 27-dik napján mintegy négy ezer Frantzia jött, 3 ágyúval az *Ebeni* erdőhöz, 's el-mozdította onnan Gr. *Gyulay*' szabad Sereg-Batalionját, és *Preisznak* 4 Kompániáját. Ezt látván a' *Toskána* Huszár-Regementbéli 3-dik Osztálynak második Svadronja, közzé vágta magát az Ellen-

ségnek, 's azt vissza-nyomta. Huszárink' példája által fel-buzdítottván Gyalogságunk is, az erdőbe nyomult, mellynek a' lett a' következése, hogy az Ellenség el-veretett az erdőből. Ezen alkalmatossággal le-ütötte a'lóról egygy ágyú-golyóbis *Ajtay* Hadnagyot. (E' szerént, a' múltt postán közlött Levél' Írója elhibázta az indítás' napjának számát, Nov. 23-dikát tévén Nov. 27-dike helyett.) — *Sarkady* Káplár' válla kerefstül lövetett. Ezeken kívül két Közembereink estek - el, 's 8-an kaptak sebet. Lovunk öt veszett-el, 's tiz esett sebbe. Látván a' Huszárok, igen kedves Hadnagygyoktól lett meg-fosztattatásokat, neki estek új tüzzel a' Frantziaságnak, 's tsak hamar le-szabdaltak nyóltzvant köz-züle. Egy Strásamesteren kívül, senkinek pardont nem adtak. Ezen napon, ama' jeles érdemű *Baranyai* Májor igen szeren-tsétlenül járt: mert reá esvén a' lova, igen nagy ütődést kapott; minekokáért *Sorburg*-ba vitette magát gyógyíttatni.

(*Sorburg*, jóval is túl esik *Hagenaun*, *Spira* Városa felé.)

Hírt vévén erről Gróf *Wurmser*, el-küldötte leg-ottan *Sorburg*ba a' maga Stabs-Chirurgusát, ki is olly szomorú tudósítással jött-vissza, hogy nints reménység életéhez annak az igen-igen derék Úrnak. — Tizen-egy óra van éjfél előtt, 's tsak most szállék - le a' lóról. Egy kevésbé meg akarom melegíteni magamat. Hólnap ismét

reánk ütnek minden bizonnyal a' Frantziák, kik tsak eggy ágyú - lövésnyire feküsznek velünk által-ellenben. " (Úgy is lett.)

Gróf *Vurmser*' tudósítása fzerént meg támadta Dec. 4-dikén *Hotze* Generális, a' *Reishofennél* által ellenben lévő gerendeken az ellenséget, 's olly diadalmasan el verte azt, túl *Oberbrunnon*: hogy többen kerültek földre ezer Frantziáknál; 's ismét hat ágyúkkal nevedett, nyertt ágyuinknak száma.

A' *Berlini* Újságnak Dec, 7-dikén költt Darabja azt írja a' *Landauiakról*, hogy azok Novemb. 23-dikán két Generálisokat küldöttek a' Prussziai Korona-Örökösé' főkvártélyába, olly jelentéssel: hogy ők oda hagyják *Landaut*, tsak botsáttassanak el mindenestől; de nem tellyesítettett kívánságok. Az alku azonban további folyamatjában vagyon. — A' Pruss. Korona-örökösét — a' ki, *Lajos Öttsével* eggyütt *Berlinbe* ment lakodalmazni — *Knobelsdorf* Gen. váltotta-fel azon Prusszus Seregnék vezérlésében, melly *Landaut* blokirozza. "

A' *Rojalista*, vagy Királyt - kívánó Frantziákhoz rendelt segítségről, következő hiteles tudósítást vettünk a' Hg *Koburg*' Armádiájától: — „A' *Tsászár*, *Eszterházy*, *Blanckenstein*, és *Barkó* Huszár Regementeknek mindenikéből 125, — és így összeségges 500 jó magok - viseletű, lovú, és öltözetű Magyar lovasok 200; Ti-

rolisi Vadászok; 8 *Vallon* (Belgyiomi) 's húsz ki - költözött frantzia Tisztek, és 22 nehéz ágyúkhöz dupla számban lévő Pattantyúsok Dec. 4-dikén ültek hajókra *Ostendánál*, *Blankenstein* Huszár Major Gróf *Keglevits* (tehát nem B. *Venkheim*, vagy mint mások beszélik, *Amschel* Major) vezérlése alatt. Visznek magokkal 15 ezer fegyvert, 's mentek egyenesen Angliának *Portsmouth* nevű ki - kötő helyébe, a' hol egybe kaptsollyák magokat 15 ezer főből álló, Anglus, Skótus, és ki - költözött Fr. Katonákkal, 's onnan által kíséri őket mindnyájokat Fr. Országba, a' Rojalistákhoz, *Howe* Admirális hajós Serege. Fő Vezérjek lesz *Rodney* Anglus Lord. Az elől-járó Sereget, (avantgarde) Gróf *Keglevits* fogja vinni. Ott is Ts. Kir. zsóldot fog Népünk venni.

Frantzia Ország.

Roberspierre, sokat ér és tehet, de még se mindent a' mostani Frantzia Anarchiában. — Világos példája ennek, a' többek között a' Religió' dolga is, melly mellett fel-szóllalt *Roberspierre*, 's fontos ki-fejezésekkel mérészlette óltalmazni annak ügyét, a' 22-dik Novemberi Jákobinus-Gyűlésben, de minden fogamat nélkül. — Ezek voltak a' *Roberspierre*' szavai: „Ha mi minden Religiót el akarunk törteni; bizonynal mondom néktek, hogy nem fogják többé pártunkat az Európai Népek.

Meg akarjátok-e ti akadályoztatni a' szere-
tsétleneket, hogy ne esedezhessenek azok
segedelemért a' Fő Valóságnak? Maga a'
Filozofus is, ha látná a' Tyrannusságnak
fel-elevenedését, egy bosszúálló Istenhez
folyamodna. Azt mondják, hogy a' N.
Gyűlése parantsolta az Isteni-szolgalatnak
félbe-szakasztását. Éppen nem. Soha a' N.
Gyűlése, melly a' Fő Valóság' szemei előtt
állította-meg az Ember' jussait: nem fog
azoknak részekre állani, a' kik véget akar-
nak vetni az Istenség' tiszteletének. A'
Filozofus vélekedhet, a' mint néki tetszik;
de a' Polgári Társaság' Kormányozói tar-
toznak maga épségében meg-hagyni az
Isteni-szolgalat' szabadságát. Ha valósággal
nem volna Isten: még is szükséges dolog
lenne egy Fő Valóságot ki-gondolni. "

Robespierre' ezen beszédének sike-
retlen vóltát szembetűnőképpen bizonyítják
az itt következő tikkelyek, mellyeket,
csak hamar azután végzett a' Párisi Magi-
strátus, még pedig kétség-kívül Vitze-
Fiskális *Hebert*nek ingerlésére leg-inkább,
a' ki nem csak jelen vólt az említett Jákob.
Ülésben, hanem éppen az ő szavaira adott
feleletnek egy része vólt az is, a' mit a'
Religió mellett szóllott vala *Robespierre*.—
A' *Párisi* Magisztrátus által végzett tikkelyek
ezek: 1.) Minden Templomok, akarmi-
némű Hit-sorsosihoz tartoztak legyen azok;
bé-zárattassanak. 2.) Minden Papok, és

Prédikátorok személyniesen tartoznak számot adni rólla, ha valami láрма támad a' Religiót illető vélekedések miatt. 3.) Árestomba kell vinni azokat, mint gyanúsokat, a' kik ismét fel kívánnának nyittatni valamely Templomot. 4.) A' Revolut. Deputációk szorgalmasan tartoznak vigyázni, minden Egyházi Személyekre. 5.) Kérni kell a' Nemz. Gyűlését, hogy hozzon egy végzést, melly által minden közön. szolgálatokból ki-rekesztessenek az említett személyek. — Követik e' részben a' Párisi Magistrátus' példáját, más Frantzia Magistrátusok is.

Magyar Ország.

Korponáról, December' 8-dikán. —

„Tsudálatos dolog történt határunkban, egy, hegyek 's völgyek között lévő majorban. Ezen majornak az Ura, öregebb és kisebb Béreseket, úgy Tsordást is tartván ezen majorban, történik: hogy az öregebb Béresnek a' Felesége gombát ment keresni az erdőbe, 's a' többi között király-gombát is talált. Ebből főzött, 's Urastól együtt jól lakván vele, a' mi maradt belőle, azzal mind a' kisebb Bérest, mind pedig Feleségét jól tartotta. A' kis Béres' Feleségének meg-tetfzett ezen király-gomba. Más nap tehát mindjárt el-ment a' kis Béresné gombázni, de nagyot hibázott: mert a' király-gomba helyett olyan gombát szedett, melly ha édes téjben meg-főzetik, 's esznek

belöle a' legyenek : meg szoktak döglenni. Ezen gombát, király-gombának vélvén a' Béresné, jó módon főzött és evett belöle, Férjével együtt. A' kis Béres jól lakván estve ezen gombával, által-ment a' tsordás tanyára, a' hol t. i. a' Tsordás háltni és tüzelni szokott, 's a' tüznél el-aluszik. Egykor mintegy éjjél tájban fel ugrik álmából, és neki megy a' tsordás aklának : azt fészegeti, lármásan agyarkodik, és kiabálja, hogy ő farkas volna. Erre hirtelen felébred álmából a' Tsordás, látja a' farkaskodó kis Bérest, 's ijedttiben meg-szaladt. A' kis Béres üzőbe vette, de el nem érhetette, mert nadrágja, és lábbeli je bokáira estek. A' Tsordás olly nagy rémülésben vólt, hogy szinte esze nélkül szaladt-bé a' majorba. Ezen lármára fel-ébresztik a' kis Béresnét, és mondják néki, hogy az Ura farkassá lett. Ez, ágyából hirtelen ki-ugorván egy alsó ingben le-ül a' major előtt a' földre, és farkas' módjára úgy kezd ordítani, 's ugatni, hogy hangzottak belé az erdők. Ezen környülállásokban az öregebb Béres meg-ragadja a' kis Bérest, és bé-vízi a' majorba ; a' Felesége pedig mind addig ordított ott kinn, míg ötet is bé nem vezették. De ímé! a' midőn küszködtek volna velle : maga a' természet kezde rajta segíteni, mert hányásra kényszeríté. melly által ki-ürülvén gyomra a' bolond gombától, nehezen kezdett nyögédezni, és magához

tért; de az Ura majd tsak nem harmad napig farkaskodott. Ugyan tsak végre, ez is elzére jött. Ezen alkalmatossággal, valának négy Tsépelők is a' majorban, kik az élet' tséplésében foglalatoskodtak; de ezek, nem hogy a' kis Béres' meg-fogásában segedelemmel lettek volna, sőt úgy meg - ijjedtek, hogy eggyik a' falma-asztagra mászott-fel, a' másik az asztagba fúrta magát, harmadik a' tsürben bújkált, negyedik pedig fa-villával strásált.

Ezen történetnek állapottyáról hamarabb írtam volna; de mind addig nem merészlettem tudósítást tenni rólla, míg valóságát ki nem nyomoztam; most már annál bizonyosabbat írhatok erről: mivel a' fenn említett öregebbik Béres, Feleségestől eggyütt udvaromban zsellérkedvén, hitekkal is készek arról bizonyyságot tenni, valamint a' négy Tséplők is. “

Debretzenből, Decemb. 10-dikén. —
 „Kerti szüreteinkhez, hasonló bővségűek voltak a' hegyiek is. — A' szép tiszta búza' köblit most is meg lehet itt venni 25, 26, 's leg - fellyebb 30 garasokon; az árpáét 12—14 gar.; a' tengeriét vagy kukoritzáét 15—16 gar.; a' zabét 12—13 garason. — Fontja a' marha-húsnak 5 magyar pénz; a' juh-húsé 4; a' sertés-húsé 4—6; a' sótalán szalonnaé 9; a' sósé 12.

Nállunk a' tsetsemő gyermekek, és nagyobbak is, hat 's hét esztendőösökig, nagyon halnak a' himlőben. "

Nyiregyházáról (Szabolts-Vármegyéből), Nov. 30-dikán. — „Az ide - való kerti szőlőkben bővebb lévén szüretünk valamivel a' reménységnél, olly vig kedvvel ment véghez, hogy az itt lévő Mélt. Földes Uraságoknak szereztsés és kedves meg - maradásokért sok poharak ürültek. Némelly Tót Gazdák, olly hunyorodott szemeket is kaptak a' bortól, hogy estve a' feneketlen hordóba is mind addig szűrték a' mustot, míg a' mellette lévő kádnak ásott gödör meg-telvéen. abba belé tzipantak, 's úgy vették észre, hogy nints tele a' feneketlen hordó. "

B é t s.

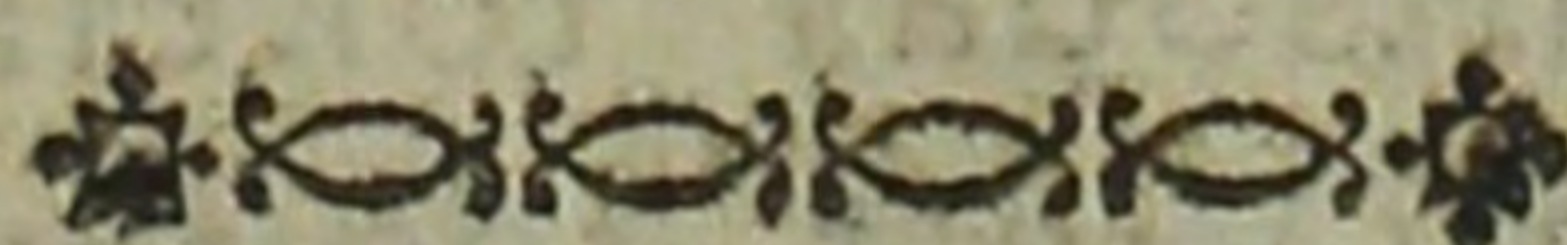
A' közelebb múltt Vasárnap, az az, Decemb. 15-dikén, estvéli 9 órakor, olly Hazánkfia végezé itten ditső, és hasznos életét, a' kit a' természet, különös elme, és szívbéli hajlandóságokkal hozott világra, melly hajlandóságokat annakutánna úgy tökéletesített a' bóldogúltt Úr, gyermeki, ifjúi, és ember - kori esztendeiben, hogy méltán követést érdemel remek példája. Nagy mértékkel meg - vóltak ezen áldott emlékezetű Férjfiúban azok a' fő és szívbéli tulajdonságok, mellyek meg-kívántatnak egy Magyarban, a' ki érdemes Hazafi

akar lenni. A' Magyar Históriára, és Törvényekre, a' Religió' Históriájára, valamint átallyában a' közönséges Históriára is, és Geográfiára; továbbá a' Filozofiára, Politikára, Statistikára, magyar, deák, görög, német, és frantzia nyelvekre ki-terjedett nagy tudománynak, a' mellyel birt, koronája, 's egyfzersmind fundamentoma vólt ő nálla az a' minden tudományok felett való nagy tudomány, t. i. az emberi természetnek nyomos esmérlete. Imádta ő Istenét, szin - mutató nélkül való buzgósággal; tisztelte 's szerette Fejedelmét, hizelkedés nélkül való belső indulattal; mindent kész vólt fel - áldozni, Nemzete' javának állapotja szerént való elő-mozdítására; a' közönséges dolgoknak el-intézésében sinórmértékül tartotta maga előtt mindenkor a' Fejedelem' és Nemzet' javát — melly, valósággal egy — mint magok látták egész Magyar Ország' Képviselői az 1790-dik, és 91-dik Diétában, ezt az ő okos maga-mérsékléssel egybe-köttetett böltsességét. Szerette ő Ember - társát, minden mellékes tekintetei nélkül a' születésnek, élet - nemnek, és religiónak. A' kiben tudományt, és jó szívet látott, bár kitsin Embernek látszott légyen is az külsőképpen: úgy betsülte és kedvellette ő, mint Barátját. — Mitsodás tökéletességű Férj, Atya, és Atyafi lett légyen: nem tsak

mélly szomorúságban lévő Kedvesei tapasztalták ezt, hanem magasztalták mások is. — Ezen örökre fenn-maradandó nevű Hazánk-fia vala: Méltóságos *Csebi Pogány Lajos* Úr, Ns Beregh-Vármegyének néhai Adminisztrátora, és Fels. jó szívű Királyunknak a' Magyar Kantzelláriánál, szerezett Udvari Tanátsosa. Le-rontá teste' alkotványát, életének 52-dik esztendejében a' fekete epe-sár, melly már egynéhány esztendőktől fogva kezdett vala abban gyűlni, 's az éjjeli nappali sűrű munkálódások által mind inkább - inkább nevedett.

A' Magyar Királyi Testőrző Nemes Seregből Huszár-Regementekbe ki-kéredzett és rövid időn el is menendő három jeles Tiszt Uraknak betses neveik, következők: *Újfalusi, Meskó, Kálóczy*. — Még több Pajtásaik is fogják ezeknek vitézi példáikat követni.

Felséges Urunk méltóztatott a' Szamos-Újvári Királyi Város' érdemes Biró Ur' Fiát *Balta Thódor* Urat, a' ki a' Frantz. Háború' kezdetétől fogva, az Eszterházi-Huszár-Regementben mint Kadét híven szolgált, és sok véres ütközetekben magát ditséretesen viselte: ugyan azon Regementben, Hadnagyságra való emeléssel meg-jutamaztatni.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(50.)

Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
(Decembernek) 20-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környütlállások.

Gr ó f *Wurmser*nek 9-dik, és 10-dik
Decemberi Tudósításai fzerént, követke-
zendő elő - adás tétetett közönségessé a'
Bétsi Udvari Újság mellett. — „Decemb.
8-dikán, igen nagy küszködések vólt a' ki-
költözött Frantziáknak — kik *Conde* Hg'
vezérlése alatt, Tsász. Kir. zsóldon vitéz-
kednek — az ellenséges Frantziákkal. —
Hotze, és *Lichtenberg* Generálisokat is igen
keményen meg-támadta 12 eznél felesebb

számú Frantziáság, melly *Hornbachból* érkezett *Bitschbe*; de mindenütt Népünk lett utóllýára a' diadalmas Fél. Nem nyúghatott azonban Novem. 9-dikén is az Ellenség: mert egész álló nap, annyira háborgatta Seregünk' jobb szárnyát, hogy Gr. *Klenau*, *Ohlungenhez* vonta magát, a' hol segítséget kapván, *Davendorf*ig vertevissza az Ellenséget nagy veszteséggel. — Ugyan az nap, *Hotze*, és *Lichtenberg* Generálisoknak is ismét nagy viadallyaik vóltak az Ellenséggel; de újra is győzedelmeskedtek. Gróf *Klenau*' kormányozása alatt, egy 16 fontos ágyút nyertek Vitézeink; a' *Palatinátusi* (*Pfalzi*) Katonák pedig, kiket *Lichtenberg* Generális vezérel, két puska poros szekeret, és 16 lovakat. — Decembernek 10-dikén, *Drusenheimtől* — *Bisshweiler*, *Hagenau*, *Schweighausen*, *Merzweiler*, *Reishofen*, *Wert*, és *Matschthal* helyeken által — *Lembachig* szállította Népét G. *Wur.*, a' *Zinsel* folyó-vize megé, és a' *Motter* folyó-viznek eleibe, a' hol is még mindig kámpiroznak (az ég alatt tanyáznak) Vitézeink: mert minden nap dolgok van az Ellenséggel.

Buxweiler Városa' táján, Nov. 18-dik és 19-dik napjain esett ütközetekről, így ír egy magános Levél: — „A' Frantziák, mintegy 21 ezeren jöttek ellenünk *Saverne* és *Pfalzburg* Várossokból. Ezek ellen indúlt Seregünknek bal szárnyát, Gróf *Gyulay*

Obristlieutenant vezérlette. Alatta volt a' *Leopold Toskána* Huszár Regementnek 3-dik Májor - Osztálya is. Mindjárt reggel öszve - kaptak Katonáink a' Frantziákkal, 's mindenik részről egynehányan sebbe estek. Tíz óra tájban, az *Insheimi* szőlős kertben állott *Huff*-Regementbéli Gyalogok kénytelenítették a' nagyobb erő előtt visszamozdúlni, melly alkalmatossággal *Bader* Oberster' karja meg - sebesítettetett. Mikor a' Gyalogság farolni kezdett: Huszárjaink az Ellenség közzé vágta magokat, *Podhradczky* Főhadnagy' vezérlése alatt. *Vida* Káplár le - vágta a' Frantziák' első Tisztjét; egy más Tisztjeket pedig *Csernátony* Strásamester tsapott agyon. — Az Ellenség, oldalról akart kerülni *Podhradczky* Hadnagynak; de ennek segítségére érkezvén *Viczényi* Hadnagy Huszárjaival, tovább is folyt az igen tüzes tsata, mellyben el - estek *Vida* Káplár, 's *Gáspár* Közember lovaikkal együtt, és *Fiker* Közemberünk ló nélkül. Más felől Frantzia Huszárok, 's lovas Vadászok jöttek ellenünk. Ezekre mentek Gróf *Eszterházy* Májor, és *Radványi* Kapitány, 's vissza - verték őket. *Veress* Káplárt, *Montyán Mihály* Közembert, és 4 lovainkat meg - ölték a' frantzia kártásgolyóbisok. Negyedfél órákor délután elfoglalta azon *Prinzheimi* geréndet a' Frantziáság, mellyen annakelőtte a' *Huff*-Regementbéliek állottak volt. — *Hotze* Generális

parantsolatjából, vissza kellett azon geréndet venni a' *Huff*-Regementbélieknek, más Vitézeink' segítségével. E' végre, Nov. 19-dike és 20-dika között való éjtfzakán, eggy és két óra között meg-támadtuk a' Frantziákat, kiknek egy része alutt vólt már; más része pedig főzött. Fegyvereik piramis (süveg - tzukor, vagy nád - kúp) formára vóltak öfzve-állítva. Nyakra-főre fzaladt a' fel - rezzett Ellenség a' fzőllős kertbe, el-hagyván 8 hofzú, és 2 haubitz-ágyút. — Hogy *Frankold* Májor a' *Huff*-Reg. ből halálos sebet kapott: ez alkalmatossággal meg-mentették ágyúikat a' Frantziák; hanem tsak ugyan nyertek töllök *Bacho*, és *Székely* Toskána - Huszár Fő-Hadnagyok egy haubitz, és egy más ágyút, négy munitziós szekerekkel eggyütt, melyeknek mindenikébe 4 ló vólt fogva. Ez úttal sok Frantziákat vágtak-le Katonáink. — Igen vitézül, 's okosan kormányoztak *Bachó*, és *Székely* Főhadnagyok, 's közönsegesen nagyon jól viselték magokat a' Katonák. Négynek bé-adattak a' neveik, érdem - pénz' nyerés végett. Ketten ezek közzül, le - vágván a' Pattantyús Frantzia Tisztet, és Közembereket, kik egy haubitzal vóltak: el - nyerték a' haubitzot. Neveik: *Kis Márton*, és *Füleky György*. — Midőn *Frankhold* Májor halálos sebet kapott, 's a' lova is el - lövetett: *Orbok* Közember le - szállott tulajdon lováról, 's

arra tette-fel a' sebes Májort; 's maga, a' mint gyalog maradt, fegyveres kézzel kivágta magát a' Frantzia Vadászok között. *Arszintby* Közember, midőn *Bachó* Fő-Hadnagyra esett volna a' lova, ámbár igen nagy tűzben volt is: még is ott termett, 's ki-húzván Főhadnaggyát a' ló alól, megmentette a' haláltól. El-esett *Záhoránszky* Káplár, 4 Közember, 's 6 ló. Sebet kapott 2 Ember, 's 3 ló. Négy órakor érkezett a' parantsolat, hogy egész Seregünk magát vissza - vonnya. “

Gróf *Wurmser*' Ármádiájától Decemb. 4-kén költt más Levélből ezeket olvassuk: „Feldm. Lieutenant Báró *Splényi Gábor* Úr annyira ki-épült már betegségéből, hogy az igen nehéz tábori strapátziákat ki-állhatja, 's különös foganatú eszköz is a' nyughatatlan és szüntelen alkalmatlankodó Ellenségnek vissza - verésében. (Ezt, a' Hadi Kantzellaia által ki - adott Hadi Tudósítások is bizonyítják, úgymint a' mellyekben Nov. 19-dikétől fogva gyakor izben magasztaltatnak vitézi bölts rendelkezései.) Hertzeg *Waldeck* Generális, különös hajlandóságát mutatja ezen derék Magyar Úrhoz: mert mindenkor velle tanátskozik előbb, 's úgy kezd valamelly dologhoz. “

Worms (*Vormátzia*) nevű Városából a' Német Birodalomnak, Dec. 8-dikán. — „Még a' múltt Tsötörtökön érkezett ide bizonyos tudósítás, az eránt, hogy Szere-

dára virradóra oda hagyták a' Frantziák *Zweybrücken* Városát, és környékét, 's leg-nagyobb részént vissza-takarodtak előbbeni tanyájokra, a' *Saar*-vize megé; de el-menetelek előtt ki-prédálták (szokások szerént) a' leg-gazdagabb Kalmárok' bóltjaikat, 's más tehetős Lakosoknak házaikat is; ezen kívül, két száz ezer forint, sőt a' mint némellyek mondják, két millió livra hadi adót vetettek a' Városra, mellyből mivel nem tsikarhattak-ki egyszerre többet 25 ezer forintnál: el-vittek magokkal együtt Kezeseknek mintegy 15 személlyeket a' leg-előkelőbb Lakosok között. — *Saarbrücken* Városától egy millió livrát kívántak; el-vettek mindazáltal kész pénz helyett az ágybéli készületeket, 's ezüst portékákat is.

Hertzeg *Koburg*' Ármádiájától, olly Tudósítást vettünk Gróf *Sztáray Antal* Generális Úrról, hogy még ugyan a' karja, és mellyje' gyengesége miatt nem szolgálhat; de nagy reménység vagyon eránta, hogy a' jövő tavasszal ismét ki-állhat a' Márs' mezejére, ezen esmeretes vitézségű Hazánkfia.

Hertzeg *Koburg*' Ármádiájánál, a' miolta vége van a' mezőn való táborozásnak: nem estek vnлами igen nevezetes ütközetek; hanem kissebb tsaták történtek mind a' múltt hónapnak utolsó, mind pedig e' most folyónak első napjaiban: mert ki-

ki - rontottak Váraikból a' Frantziák, de mindenkor Vitézeink voltak nyertesek, a' Hadi Kantzellária által ki-adott tudósítások szerént. Dec. 4-dikén is nevezetesen, 400 gyalog, és 150 lovas Frantziák ki-jöven *Philippeville*ből, három órákig hadaztak a' *Deutschmeister*' Reg. béli Őrállóinkkal; de minekutánna *Barkó*-Huszár Kapitány *Kerekes* Úrnak bölts rendelése szerént közikbe vágott, vólna *Barkó*-Huszár Hadnagy *Szabossy* Úr: szerentsésen vissza-verettek.

A' Királyt-kívánó Frantziák' Seregéről azt a' jelentést tette *Barrere*, Nov. 24-kén a' N. Gyűlésének, hogy minekutánna 3-szor veretett vólna el az említett Sereg, *Grandville* Városától: kéntelenítettett *Avranches* Városát is oda hagyni; annakutánna *Fougeres* Városából is el-verettetett, és a' *Doli* külső Városokba vette magát.

(*Dol*, és *Fougeres*, Fr. Britanniában; *Avranches*, és *Grandville* pedig Normandiában fekszenek.)

A' *Párisi* Iffjak közzül is inkább szerettek vólna sokan otthonn maradni, mint ki-állani a' hartz - mezejére; úgy hogy még tsalfaságra is készek voltak vetemedni, tsak hogy meg-menekedhessenek a' hadba való meneteltől, melly eránt jelentést vettek vala, hogy minden órán készen tartsák arra magokat; de nem segíthettek furtsaságok által is magokon: mert Seborvosok rendeltettek-ki, a' kik meg-vizgálnának minden

hadba menendő Iffjakat. A' Seborvosok, következő értelmű tudósítással jelentek-meg Novemb. 28-dikán a' Nemzet-Gyűlése előtt: „Sok ravaszokat találtunk mi azok (t. i. az említett Iffjak) között. Némellyek szívó flastromokat (vesikatoriumokat) rakattak testeikre, olly véggel, hogy elháríthassák a' nyavalyákat, mellyekben nintsenek; mások mankókon jártak, mintha köszvényesek lettek volna; mások ismét fel-kötve hordozták karjaikat, mintha nem bírták volna azokat; de mi kevés idő alatt meg-orvosoltuk ezen betegeket: mert tsak azt mondtuk nékiek, hogy próbát fogunk rajtok tétetni két tenyeres talpas Legények által; 's mindjárt semmi bajok se volt.”

A' melly Iffjak ki-rendeltettek Katonáknak, és még is valamelly úton módon ki-praktikállyák magokat ezen rendelés alól, azt végezte felöllök a' N. Gyűlése, hogy úgy tartassanak, mint Ki - költözttek, 's úgy is büntetessenek-meg; az az, rövidebben ki-mondva: gillotínoztassanak.

A' hadi dolgokra ügyelő Deputátzió' szavára, következő tikkelyeket végzett Decemберnek 2-dikán a' Frantzia Nemzet-Gyűlése:

1.) Egy külföldi Desertor (a' Frantziákhoz másunnan által-szökő Katona) se vevődik fel ezentúl a' Közöns. Társaság' Seregei között való szolgálatra mind addig, míg más rendelkezések nem fognak tétetni.

2.) A' külföldi Seregekbéli Tiszteknek, Altiszteknek, és Közembereknek hasznokra 1792-dik esztendőben Auguft. 2-dik és 27-dik napjain hozott Törvények vissza-vétetnek, 's úgy tartatnak, mintha soha se lettek volna.

3.) A' Nemzet-Gyűlése bizza a' Közjóra ügyelő Deputátzióra, hogy talállyon módokat, mellyeken hasznokat lehessen venni az ilyen külföldi Katonáknak.

Olasz Országi Tudósítások.

A' Szárdiniai Király' lakó Városából, *Turin*ből, Novemb. 27-dikén: — „Mind Nemesek, mind Polgárok örömet adják arany és ezüst portékáikat a' pénz - verő házba. Maga a' Király is minden arany, és ezüst edényeit oda küldötte, és már most portzellánról eszik.

Romából, Nov. 29-dikén. — „Pápa ő Szentsége' parantsolatjából, *Ronca Ob.* 800 Katonákat indított a' *Bononiai*, *Romániai*, és *Urbinoi* Tartományokba, azon Hitetleneknek el-fogásokra, a' kik erőszakosan vásárlottak gabonát, 's titkon Fran. Országba küldötték.“

Genuából, Nov. 30-dikán. — „Itt, nappal szép forma-ruhájú Polgár-Katonák strásálnak a' Város' kapuiban; éjjelre pedig forma-ruhátlan Volontérok (szabad-akaratúak) vagynak fel-osztva a' Város' útszáira, 's az ezekre szolgáló külső útakra; de ezek is nem egyébre, hanem tsupán ruhájokra

nézve különböznek a' reguláris Katonáktól. Mind nap - keletről, mind nap - nyugotról sok portékás hajók érkeznek naponként a' mi ki-kötő helyünkbe. — Nagyon féltünk, hogy a' farsangon által nem lesz részünk a' teátrumi mulattságokban; de a' Kormány-
szék meg-hírdettette, hogy minden Teátró-
mok nyitva maradnak: azért is nagy szá-
mal gyülekeztek ide mind Operisták (Ének-
lők), mind Balletisták (Tánczolóok).

Egy hajó, melly tsak most érkezett *Toulonból*, azt a' hírt hozta, hogy mintegy 40 szállító hajók érkeztenek oda, hét ezer Portugallus Katonákkal, mellyeket egy Portugallus hajós Sereg - osztály kísért. “

A' Felséges *Nápolyi* Királyné, kinek várandósságáról emlékezénk a' minap, szerentsésen szült Dec. 2-dikán egy Hertzeg-Aßzonykát, kinek neve: *Mária Ersébet*.

Londoni Tudósítások.

Nagy - Britanniához tartozó Canada nevü Tartományából *Északi-Amerikának*, egy jó darabot ajándékozott a' N. Britanniai Király, *de Vaux* nevezetü *Skótziai* fő származású ki-költözött Frantzia Grófnak, a' ki hajdan kedves Embere volt *XVI. Lajosnak*, 's mostan számos ki-költözött Frantziákkal — minden rendből és állapotból valókkal — meg akar ott telepedni. Szállító hajókat, 's egyéb meg-kívántató segítséget is ígért néki az említett Felség.

A' Király' indulatjához hasonlót mutatnak *Nagy-Britanniában* más Lakosok is, a' ki - költözött Frantziákhoz. Két Kis - Asszonyok — *Burney*, és *Moor* neveztük — írtak ezen szerentsétlenek mellett, 's írásaikat ki-adatták nyomtatásban. A' nyereséget, melly bé-ment a' nyomtatványokból, ajándékozták az említett ügyefogyottaknak. — (*Burney* Kis - Asszony, esmeretes vólt már ez előtt is, *Evelina*, és *Cecilia* nevezetek alatt írtt és ki-nyomtatott költeményes elő - adású erkölcsi tanításairól, vagy *Roménjairól*.) — Egy *Londoni* kedves Prédikátor — *Romaine* nevezetű — héti prédikáttzió' alkalmatosságával, maga ki-állott a' Templom-ajtóba a' persellyel, 's két száz font sterlinget gyűjtött a' ki-költözött Frantziák' számára. Különös módja vólt a' kérésének. Azt mondotta t. i., hogy a' ki nem igaz Kereszttyén, ne adjon semmit; és hogy ő el nem vehet egyebet, hanem csak aranyat.

A' magok szegénnyekről se felejtkeznek-el az Ánglusok. Hogy mostanában sok Takátsok (Szövők) jutottak szűkölködő állapotra: azokat minden módon igyekeznek fel-segíteni. A' múltt Nov. 24-dikén nevezetesen, sok Londoni Templomokban tartattak érettek alamisnálkodásra buzdító prédikáttziók.

Frantzia Ország.

A' *Párisi* Magistrátus — mellynek neve

alatt, ama' két nagy Jákobinusok: *Chaumette*, és *Hebert* hatalmaskodnak, 's az Isteni-tisztelet helyett bálványozást akarnak fel-állítani — azt végezte Nov. vége tájján, hogy minden Frantzia hónapnak utolsó napján polgári gyülekezetek tartassanak az Élz - Templomában, 's pátriotai énekek énekeltessenek, és Köz. Társasági tanítások tétessenek. Decemb. első napján pompás Innep tartatott az említett Élz-Templomában *Marátnak* és *Pelletiernek* — ezeknek, a' Rojalista kezek által meg-ölettetett néh. N. Gyülési Tagoknak — tisztségekre, melly alkalmatossággal hajdani Teatrálista *Monvel* tartott közöns. beszédet. Kék, fejér, és veres színű köpönyeg vólt rajta, mellyre nagy betűkkel e' vólt varrva: *Éjz és Igazság*.

Azért írtuk úgy *Chaumette*, és *Hebert*-ről: *akartak*, nem pedig *akarnak* az Isteni tisztelet' helyébe bálványozást állítani-fel; mert a' mint egy *Párisi Levélből* olvassuk, melly költ Dec. 4-dikén, tsak ugyan vólt még is annyi ereje a' *Roberspierre*' szavainak, hogy a' Párisi Magistrátus vissza-vette azon végzését, mellyet a' múltt postán közlöttünk; 's azt végezte a' helyett, hogy ő többé a' Vallás' dolgában semmi jelentéseket nem akar hallani; továbbá, hogy szabad legyen a' kiknek tetszik, religiót tartani, 's annak gyakorlása végett épületeket is bérleni-ki, és Papokat fel-venni magok költségekre;

mindazáltal azok is jó szemmel fognak nézödni, a' kik önként le-mondottak a' Keresztyén Vallásról.

E' szerént itélvén, az újmódi temetés se lehet már ezentúl közönséges, melly abból állott: hogy egy veres sipkás polgári Komisszárius ment, és egy póznára (rudra) függesztett inskriptzió vitetett a' koporsó előtt, mellyet kék, fejer, és veres színű boríték fedett. — Az említett inskriptzió (rá-írás) e' vólt: *Az igaz Ember soha se hal-meg: él az a' maga Polgár-társainak emlékezetekben.*

Barnavet nem soká hagyá Párisi fog-ságában ülni a' Revol. Törvényfzék. Nov. 29-dikén vete véget ezen nevezetes Ember' életének a' gillotín. Azt jegyzik-meg felöle, hogy midön fel-ült volna a' Hóhér' szekere-re, egész halál nézett-ki a' fze-meiből: de ele-vene-bb szinnel váltatták-fel sárgaságát a' Népnek szokott kiáltozásai: *Éllyen a' Köz. Társaság!* Míg vitetett az útszán, sokak-kal befzélletett. Midön a' végző helynél le-szállott volna a' szekérről, *Duport du Tertre*vel együtt, a' ki néha napján Igaz-ságra ügyelő Ministerséget viselt, 's most hasonlóképpen gillotínra ítéltetett, moso-lyogva szólott azzal valami keveset, annak utánna a' Népre fordúlt, 's beszédet kezdett hozzája tartani; de kén-teleníttetett azt meg illetö-dve félbe-szakasztani a' lármás kurjou-gatások miatt.

Egy nappal ezek előtt, *Lamarliere* Generális; ötöd nappal pedig két 72 esztendőös Öregek gillotínoztattak - meg, t. i. *de Lavendy Károly Ferentz*, a' ki Státus-Minister, és a' Kir. Kamara' Számtartója vala, *XV. Lajos* Király alatt; és *Chateau Thierry* Brigadéros Generális. Amaz azzal vádoltatott, hogy éhséget igyekezett elközleni Párisban, melly tzélból sok lisztet résszerént a' vízbe hányatott, résszerént pedig más módon tétetett haszontalanná; a' másiknak az tulajdoníttatott vétkül, hogy 1792. eszt. Jún. 20-dikán, midőn a' Nép a' Kir. Palotába rohant: lövetett arra, a' 102-dik Reg. béli Katonákkal.

Három Személyeket, kik hamissan fogták reájok két Polgár-társaikra, hogy rojalistai módra beszélettek volna: hat órai szégyen-póltzon való állásra, és húsz esztendei tömlőtze büntetett a' Párisi Revol. Törvényház.

A' Nemzet-Gyűlésének 3-dik Decemberi Ülésében egy levél olvastatott - fel a' többek között, mellyet a' *Lyon*i (vagy az új nevezet szerént, *Ville-affranchiei*) Rev. Törvényház Novemb. 30-dikán útasított *Párisba*. Ezt foglalta magában a' levél: „Polgár Elölülő: A' Törvény' mettző vasa, mintegy harminzig valókat nyakazle naponként a' *Ville-affranchiei* öszve esküdtek közzül. — Foglalatosok lévén mind a' két Törvényházékek a' reájok bízott dolgokban, több Kontrarevoluzionistákat

pusztítottak már ki 200-nál. — Abban a' szempillantásban, mellyben kérdőre vonatnak ezek az Emberek, igen buzgó szerezetet nyilatkoztatnak - ki a' Köz. Társaság éránt; de minekutánna bővebben kezdjük vizsgálni az ő hazafiúi virtusaikat: egyszerre ellenkeznek magokkal ezek a' hypokrata Párioták, 's tsak hamar ki-mutatják való-ságos értelmeket. Alíg mondatott-ki némelleyekre közzülök a' halálos szententzia: leg-ottan olly bizonyyságot tettek, hogy ők a' magok Királlyokért halnak-meg. Mások, midőn a' gillotínra mentek, ezt kiáltották: *Én XVII. Lajosért halok-meg. Éllyen XVII. Lajos.* Magyar Ország.

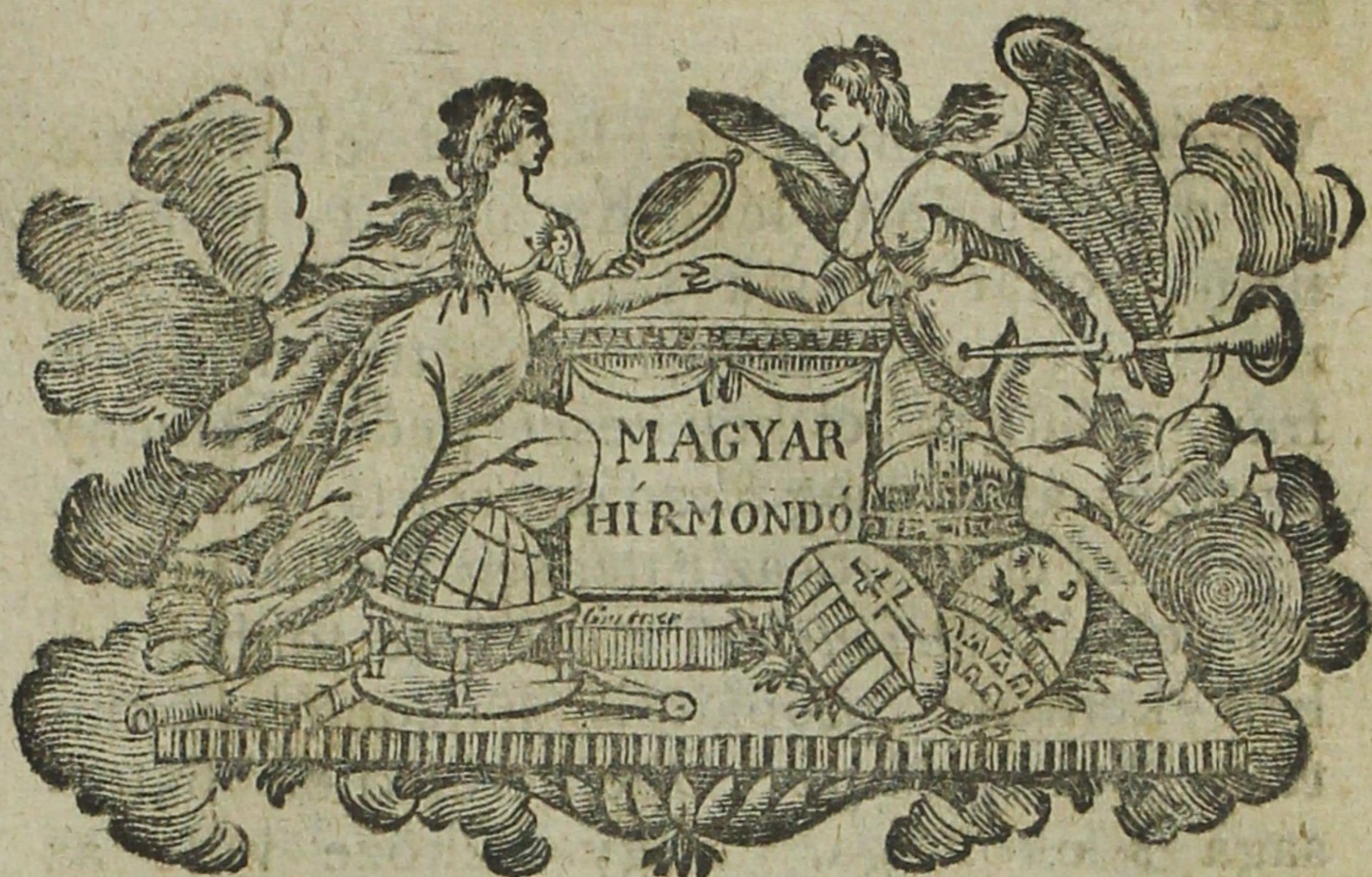
Posonyból, Dec. 17-dikén. Nagyon uralkodik nállunk a' rothasztó hideg-lelés. Már számosan meg is hóltak benne. Okozza ezt, sokaknak itéletek szerént, a' mód nélkül változó idő.

A' Kis Húnságról, Dec. 13-dikán. Ő Felsége' hadi szolgálatjára a' Ns két Kún, és Jász Distriktusok ismét 600 Katonákat, 's ugyan annyi lovakat fognak adni, kiknek, 's mellyeknek ki állításában, most mindjárt szorgalmatoskodunk. * * *

A' Grodnói Lengyel Diéta — mellynek utolsó Ülése, 23-dik Novemberi estvéli 5 órától fogva, 24-dik Novemberi délelőtti 9 óráig tartott — ezeket végezte Nov. 16-dikán: „Semmi drága köveket, gazdag matériákat, tsipkéket, hintókat, anglus üvegeket, tükröket, portzellánt, és más in-

gó bingó jószágokat, főképpen semmi Frán. Országi portékát, és italt bé nem szabad vinni Lengyel Országba, konfiskátciónak, és még azon felül két ezer forint fizetésnek büntetése alatt; az Uraságok, tsupán lengyel posztóból adhatnak ruhát a' magok tselédjeiknek, 's minden arany, ezüst, és selyem palománt nélkül; a' Nemesek, a' magok Vajdaságokbeli, a' Katonák pedig rendszerent való forma-ruháikban tartoznak meg jelenni minden tzeremoniákon; a' Polgárok és Zsidók, nem viselhetnek selyem ruhákat, drága bundákat, gyöngyöt 's a' t. Kardot hordozhatnak a' Nemeseken kívül az olyan polgárok is, a' kik magistrátualis személlyek most, avagy voltak ez előtt; a' Törvénytudók, Akadémiai személlyek, szabad mesterségeket gyakorlók; és a' valóságos Kalmárok.

A' *Római Sz. Szék*hez tartozott, de most Frantzia Országhoz kaptsoltatott *Venaissin* nevű Grófságnak *Vaucluse* nevű helyéből néhány Polgárok jelentek-meg Nov. 30-dikán a' Fr.N. Gyűlése előtt, egy igen különös ajándékkal, úgymint a' nálók meg-halálozott N. Gyűlési Tagnak *Gasparinnak* szívével. A' Szószólló, ditsérő beszédet mondott *Gasparinnak* érdemeiről, 's kérte, hogy a' szív tétessék-bé a' leg-tisztább patriotismus' szent helyébe — a' *Pántheon*ba. — Ezen kérésnek megvisgálását bízta a' N. Gyűl. a' Tudományi dolgokra ügyelő Deputátzióra.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M E V E L.

(51.)

Költ *Bétsben*, *Parátson* - Havának
(Decembernek) 24-ik napján, 1793-ik
Elsztendőben.

Hadi Környütlállások.

Gr ó f *Wurmser*nek 13-dik Decemberi
Tudósítása szerént, olly két redutokat
(föld - várakat) hányt az Ellenség a' mi
redutjainknak ellenében, hogy ha ágyúkat
szegezhetett volna ki azokból: nagy nyug-
hatatlanságot okozhatott volna Népiünknek;
erre nézve, Dec. 12-dike' éjtszakáján el-
küldötte Gr. *Wurmser*, *Valtbör* Májort a'
Mack' vasas Reg. jéből, egy tsoport gya-
logsággal és lovassággal együtt, ki is Fő

K k k

Vezérje' parantsolatja fzerént el-verette mind az óltalmúl lévő Katonákat, mind a' munkásokat eggyik frantzia reduttól, 's magát a' redutot földig le-rontatta; a' másik fran. redutnak el-kélfzítését pedig kemény ágyúzás által meg-akadályoztatta. — Dec. 13-dikán el akarta az Ellenség foglalni nagy erővel a' *Marienthali* erdőt; de több rendbéli kemény próbáit is haszontalanokká tette *Schlegelhofer* Obersterünknek bátorsága 's okossága. Nagy eszköze vólt az Ellenség' vissza-veretésének Gen. *Kospoth* is az által, hogy Fő Hertzeg *Ferdinád'* Reg. jéből eggy Olztályt küldött, nevezett Obersterünknek segítségére.

Alsó-Álzátzsiának *Hagenau* nevü Városából, Decemb. 8-dikán. — „Nem vólt annyi ürességem, hogy 18-dik Novemberi, és azt követett történeteinkről kívánságom fzerént tudósíthattam volna a' *Hirmondót*; most is igen kevés időt vehetek magamnak az írásra: akartam mindazáltal azt is haszonra fordítani. — A' 18-dik Novemberi közönséges ütközetünk' tüzes vóltát elevenen lehet abból képzelní, hogy egész nap nem szüntek-meg az ágyú-durrogások, 's az apró fegyvereknek sürü ropogásaik, annyi ideig, míg el-kezdvén valaki szám-lálni: eggyet olvashatott volna. — Úgy vólt ki-tsinálva részünkről a' plánum, hogy Nov. 19-kén téli kvártélyba szálljunk, mellybe bé is kezdették húzni Seregeink

magokat. — Az Ellenség azt gondolván, hogy mi ezt feltünkben tselekezzük, Nov. 20-dikán utánunk indult, 's a' helyet, mellyet oda hagytunk vala, el is foglalta. Novemb. 21-dikén jobbkor fel-keltünk mi *Brumptnál*, mint a' Frantziák: reájok mentünk, 's olly szerentsések vóltunk, hogy két ágyút el is vettünk töllök. — *Brumpt* Mezőváros azt nyerte maga-viselete által, hogy Népünk által, Fő Vezérünk' engedel-méből fel-prédáltatott. — Azolta egy nap se hagyott békét az Ellenség, 's ugyan ezért mind eddig az ég alatt tanyázunk. Most is, a' midőn ezen rendeimet írom *Hagenauban*, a' hová eleségért küldettem, olly kemény ágyúzás hallatik, hogy majd le-húllanak minden ablakok. A' sok láрма igen el-ijesztette a' Markotányosokat: — magunkat tehát, az élés' dolgában is igaz katonai módra, a' körülállásokhoz alkalmaztatjuk. A' mi főzni - valót kapunk, virradtig meg - főzzük, 's meg is esszük; más nap éjszaka ismét úgy tselekezzünk. A' vetkeződés, nállunk ritka dolog. Jó lélekkel írhatom, és ezzel nem csak magam dítsekedhetem: hogy Júliustól fogva még csak kétszer se vetkeztem - le különben, hanem midőn sietve alsó ruhát változtattam. Szinte olly jó lélekkel mondhatom azonban, hogy mind ezen nyughatatlanságok között is a' Nép nem kedvetlen. — Ha tsendesedik a' láрма: bővebben fogok írni.

Utól-írás. Éppen ma kótyavetyélik itten néhai jó emlékezetű Gróf *Keglevits* Generálisunk' jószágait. — Az Erdődy Hufzár-Regementnek érdemes Tifztjei közül Fő Hadnagy B. *Lusinszky* meg-hólt azon sebjében, mellyet példás vitézkedése közben vett Dec. 2-dikán *Davendorf* tájján; a' hol ugyan azon napon Főhadn. *Fekete, 's Beck*, és *Bóldizsár* Hadnagyok is — mind hárman Erdődy - Hufzárok — magokat ditséretesen meg - különböztették. (Ezt bizonyítja Gróf *Wurmser*' tudósítása is, mellyet Dec. 21-dikén tett közönségessé a' Bétsi Hadi Kantzellária, melly tudósításban Leopold Fő Hertzeg' Magyar lovas Regementjéből is különösen magasztaltatnak: Kapitány *Grusz*; *Bacho*, *Intzedy*, és *Sekelius* Fő Hadnagyok; *Nagy 's Mihaltz* Hadnagyok; és B. *Luzow* Fő Hadnagy.)

(Eredeti hitelességű bőv tudósítások érkeztek hozzánk, néhai Gener. *Keglevits* Gróf Úr' halálának, 's el - temettetésének körülállásairól, mellyeket fogunk közleni a' jövő postán.)

Londonból (Ánglia' fő Városából), Decemb. 6-dikán. — „Az Ország-Gyűlés (Parlamentum) ismét el - halasztatott, a' jövő Januáriusnak 21-dikére. — A' Fr. hajós Seregen vett győzedelméről *Howe* tengeri Vezérünknek, nem kaphattunk az ellenkező híredek miatt, körülállásos tudósítást; hanem éppen ebben a' szem-

pillantásban kezdenek ismét beszélni róla mindenfelé. “

Hogy a' Rojalista, vagy Királyt-kívánó Frantziák ellen fzerentsétlenek voltak a' Republikánus Frantziák, *Rossignol* Gener. vezérlése alatt, Nov. 21-dikén *Autrain*-nél : maga meg-vallotta *Barrere* a' Nemz. Gyűlése előtt Nov. 25-dikén; hanem azt mondotta vigasztalásúl, hogy mivel az efféle veszteségeknek egyedül az az oka, hogy igen fel vagynak aprózva a' Közöns. Társaság' Seregei: tehát *Rossignol*, *Rennes* (Britanniának fő) Városához vonta magát, hogy ott mind egyesíttse a' Sereg-osztályokat, melly meg-lévén, egy nagy Ármádiával üthessen a' Pártosokra. — Mint járt *Rennes*-nél *Rossignol*? arról való tudósítását *Barrere*-nek még nem olvastuk; hanem egy *Londoni* Levélből, melly Dec. 6-dikán útasíttatott *Brüsszel*-be, ezeket olvassuk: „A' Rojalisták' Seregebéli *de la Roche Jaquelin* Generálistól olly jelentés érkezett ide, *Jerseyn* által, hogy a' Rojalisták bé-rontottak *Rennes*-nél a' Republikánusok' sántzos táborába; le-öltek közülök öt ezeret, 's el-vettek tőlök 32 ágyút.“

Frantzia Britanniának S. Malo nevű Városából, Dec. 2-dikán. „Eggy Ánglus hajó kéredzett-bé ide, az alatt a' szin alatt, hogy a' hadi foglyoknak költsönös kiváltások eránt alkudjon; de kéttség-kívül inkább azért küldötték ezt ide az Ánglusok,

hogy meg-tudhassák általa: mitsodás állapotban legyen a' mi ki-kötő helyünk. — Azt a' hírt fogják venni, hogy a' mi óltalom-készületeink igen derekak. “

Toulon Városánál, *Gountier* Generális kormányozza a' republikánus Sereget. Ez a' *Gountier* azzal vádoltatott a' Jákobinusok Klúbjában Nov. 24 dikén, hogy Barátjok az Anglusoknak; hanem *Roberspierre* pártját fogta, 's leg-nagyobb erősségéül azt mondotta annak védelmére: hogy olyan Ember *Gountier*, a' kivel még *Marát* is tökéletesen meg-elégedett volt.

Frantzia Ország.

Danton-ról, és *Roberspierre*-ről, azt írják mostanában minden Párisi tudósítások, hogy megént öfzve - békéltek egymással. *Roberspierre*-nek is szüksége van t. i. a' gyámolító Társra, mert sok Ellensége kezdett támadni, kivált Nov. 22-dikétől fogva, a' midőn 3 főfő Tagok — *Desfieux*, *Pereyra*, és *Proly* nevezetűek — tsupán a' *Roberspierre*' szavára, egyszerre ki-tsapattak a' Jákobinus - Klúbból. Azólta, olly hír is támadt *Roberspierre*-ről, hogy midőn megy az útfzán, mindenkor 12 fegyveres személlyekkel kísérteti magát távolról bátorságnak okáért.

Hogy annál jobb móddal ki-irtódhasanak a' Jákobinus-Klúbból minden gyanús Tagok: egy Kommiffzió állíttatott - fel 15 személlyekből, melly minden Jákobinistá-

kat meg-visgál; és valakik ki nem állják a' próbát: ki-törli az igaz Jákobinisták' laistromából. A' próba, bizonyos kifabott kérdéseknek fel-tétele által megyen véghez. Illyen kérdések p. o. e' következők: *Mi vóltál Te 1789-dikben? Mit csináltál a' Revolutzió' hasznára 1793-dikig? Mennyi vagyonod vólt a' Revolutzió előtt, 's mid van most? Mitsoda tzimboraságokat tartottál? Ellensége vóltál-e mindenkor a' Despotismusnak?* 's a' t. Ezen vizsgálásnál fogva, sokan el-vesztették a' magok jákobinistai mindenhatóságokat, kik közül három nevezetes Embereket említ egy 5-dik Decemberi Párisi Levél, úgymint: *Guiraultot, Tacheraut, és Camille Desmoulinst.* Az utól említetttről egy Anekdotát közlünk: „Minekelötte ki-mondatott vólna *Barnavera* Nov. 28-dikán a' halálos szententzia, szokás szerént egy más szobába vitetett. Menés közben meg-látta *Camille Desmoulinst*, a' ki Tagja a' mostani N. Gyűlésének, valamint ő (*Barnave*) is Tagja vólt az első N. Gyűlésének, 's így kiáltott hozzá: — „Jó napot *Camille!* Barátok vóltunk mi annak idejében: nyújtsd ide a' kezedet.“ Oda nyújtotta *Camille*, de következő ki-fejezésekkel: „Te, nagy bűnös vagy! de követem reád nézve a' Római *Brutus*' példáját, ki midőn megölettette a' maga Gyermekét, kezet fogott előbb vélek, 's úgy vett t'ök bútsút.“

(*Barnave*, csak 32 esztendőös volt még, midőn gillotínoztatott. A' le - nyakazott *Brissotista* Nem. Gyűlési Tagok között se haladták volt még meg 8-an a' 40 esztendőt; 4-en a' 30-at sem; az ötvenen felül pedig tsupán *Sillery* volt.)

Mirabó' holtit teste ellen, November' 25-dikén formális végzést hozott a' Nemz. Gyűlése, *Chenier'* fel-tétele szerént. Ez, ama' nagy nevű hajdani Kantzelláriusával Angliának, *Baco Verulamius*sal hasonlította egybe *Mirabót*. *Baco* nagy eszű Ember volt — így szólla *Chenier* — de hitetlen Tisztviselője a' Státusnak. *Mirabó'* virtusai is nem feleltek - meg a' talentomainak. A' *Thuilleries* (nevet viselt) palotának egy titkos zugjában találtatott 3 levelek, bizonyságok ő ellene.

(Ezen levelek szerént, *Mirabó* is dolgozott *Lafayettel* együtt, néhai *XVI. Lajos'* részére; és pénzbeli jutalmat is kapott munkálódásáért.)

Az említett végzés e' volt: „Meg-gondolván a' N. Gyűlése, hogy nints való-ságos nagyság, virtus nélkül: végzi 1.) Hogy *Riquetti Mirabeau'* teste vitessen-el ismét a' Pantheonból. 2.) Ugyan azon napon, mellyen ez történik, vitessen oda a' *Marát'* teste. 3.) A' N. Gyűlése, a' Végre - hajtó Tanács (Ministérium), a' törvényes Tisztviselők, és a' Párisi Nép-Társaságai (a' Jákobinus - Klúbok) meg

fognak jelenni a' tzeremonián. 4.) A' tudományos dolgokra ügyelő Deputátzió adja vélekedését, ezen tzeremoniának elintézése felől. — *Pelletier*' testét is a' Pantheonba kell vinni."

Chambon nevü meg-szökött Tagjáról a' Nemzet-Gyűlésének, közönségesen kihirdettetett, hogy a' hol meg-találtatik, mindjárt meg-ölettethetik. A' mint tehát ezen nyomorútt, *Lubersach* nevü helyben lappangott volna egy tsürben: meg-tudták a' *Lubersachi* Volontérok, 's ki akarták vonni a' tsürből; de nem mehettek közel hozzá, mert töltött pisztolyok voltak nála, a' minthogy egy Volontért meg is sebesített; hanem mihelyt ezt tselekedte: azonnal maga is agyon lövetett.

Decemb. első napján sok *Párisi* Templomokban tartattak ismét Isteni-íszolgálatok, de az Egyházi Személlyek világi ruhákban voltak.

Decemb. 2-dikán meg-áll eggy Ember a' Nemzet-Gyűlése' ülő-helyének kollátja (választó rostéllya) előtt, 's rá kezd eggy éneket néhai *Marát*' tiszteességére. — A' Deputátusoknak egy része, 's a' Nézők is meg-kívánták tölle az éneklést. *Danton* — a' ki Nov. 20-dika' tájján ismét vissza-érkezett Párisba — nem sz envedhetvén végre ezen helytelenséget, fel-kiáltott: „Én is meg-esmérem, úgymond, ennek a' Páriotának — *Marátnak* — virtusait;

de mire való ez az éneklés? Én úgy ítélem, hogy sokkal fontosabb dolgaink vagynak most minékünk, az énekelgetésnél. — Ezen szókra meg-szünt az éneklés, hanem a' Kántor azt kérte a' Gyűléstől, hogy *Marát*' és *Pelletier*' munkái nyomtatassanak-ki a' Nemzet' költségén, 's oszto-gattassanak-ki ingyen. Ezen kérésnek meg-visgálását bízta a' N. Gyűlése a' tudományi dolgokra ügyelő Deputátzióra. — Más nevezetes kérést írásban terjesztett egy Polgár a' N. Gyűlése eleibe, melly kérésnek e' volt a' foglalatja: „Hozzon a' N. Gy. egy végzést, mellynél fogva ne kényteleníttessenek ezentúl esztendeig özvegykedni az ollyatén Asszonyok, a' kik el-váltak előbbeni Férjeiktől; mivelhogy a' had nagyon fogyasztja a' Frantzia Nemzet' számát: ennek szaporítására tehát semminémű eszköz el nem kellene múlatni; — egyfszer-smind, ezen végzése által nagyon kedves dolgot is tselekedne a' Nemz. Gyűlése sok Asszonyoknak. — Ezen kérésnek meg-rostálását annak a' Deputátziónak adta-által a' Nem. Gyűlése, melly az új törvényeket szokta ki-dolgozni, 's annakutánna helybehagyás végett a' Nemzet-Gyűlése eleibe terjeszteni.

Ötödik Decemberi Ülésében a' Nem. Gyűlésének, jelentette *Amar* nevű Tag, hogy *Rabaud S. Etienne* (a' ki egy volt a' mostani N. Gyűlésének leg-tanultabb

Tagjai közzül, de meg-bútt, hogy áldozatok ne legyen a' *Roberspierristáknak*, kikkel nem lehetett egygy értelemben) meg-találtatott *Poisonniere* nevezetű külső Városában Párisnak, a' hol *Rabaud Pau-mier* Attyafiával egygyütt lappangott egy házban, 's mindjárt *Laforce* nevű tömlözt-be vitetett. Azt gondolták vólt Párisban közönségesen, hogy a' Kontrarevolutzionistákhoz ment légyen *Rabaud S. Etienne*; de *Amar*' állítása szerént, ki se vonta a' lábát Párisból, hanem onnan levelezett a' déli Departemánokba (Közön. Társaság-Ofztályokba), 's részt vett egy Párisi öfzve-esküvésben is, mellynek tzéllya főképpen a' vólt, hogy a' *Hegy* (az az, a' Nemz. Gyűlésének most uralkodó Részé') Tagjait öfzve-veszesse egymással. — A' *Kolóniai* Frantzia Újságból azt olvassuk *Rabaud S. Etienneről*, hogy már meg is gillotínoztatott.

Elegyes Tudósítások.

Az iffjú Svéd Királynak, *Schaumburg* nevezetű tizeneggy esztendő *Leydai* Kis-Afzony, következő tzím alatt: *Histoire Ecclesiastique, Politique, ou Souverains contemporains* (*Egyházi és Világi História, vagy egygy időbéli Fejedelmek*) ki-adott saját munkájából egy nyomtatványt küldött, melly ajándékot a' Svéd Király különös indulattal fogadott, és *Hágában* lévő Követjének egygy arany emlékeztető pénzt küldött

olly hagyomással, hogy azt adná ő Felsége' nevében a' nevezett Kisasszonynak. Eggyik oldalán a' pénznek, a' Király' képe fémleltetik, következő körül-írással: *Gustavus III. Dei gratia Rex Sveciae*; a' másik oldalán pedig eggy olaj-fa korona, ezzel a' fontos írással: *Illis, quorum meruere labores*.

Bayreuthi birtokaiban meg-hírdettette a' Prussziai Király, hogy minden Kantzelláriákban gyűjtessenek - öszve a' levelek' borítékjaikon lévő petsétek, hogy azokat meg-olvastván, új petsételni való vialz-rúdakat lehessen belőlök készíteni. Ezen munkára két özvegy Prédikátornék alkalmaztatnak, árvaikkal eggyütt, hogy az által élelmeket kereshessék.

Romából, Nov. 30-dikán. A' múltt héten érkezett ide *Londonból Calonne* Úr, a' ki *Necker* előtt a' közönséges jövedelmekre ügyelő, vagy Finanz-Ministerséget viselt a' Frantzia Udvarnál. Soká vólt audientzián a' Sz. Pápánál.

A' Törvényszékek mellett nagy számmal vóltak eddig Pápa ő Szentsége' birtokaiban az úgy-nevezett *Sbirrusok* (Hajdúk vagy Porofzlók), de most csak négyen hagyattak-meg minden Törvényszék mellett; a' belső bátorságnak eszközzésére pedig már most a' *Sbirrusok* helyett Katonák alkalmaztattak azért, mivel ezek rendesebb életet élnek, mint az említett *Sbirrusok*: következős-

képpen tsupa magok' mutatása, vagy egy
szavok által is többet lehetnek, mint tettek
amázok, a' kik közönséges gyűlölségnek és
utálatnak tárgyai voltak. "

Magyar Ország.

Ő Felsége' rendelkezéséből, a' jövő
Januárius' kezdetével, eggyesíttelve fog
lenni a' *Temesvári* posta-szekér a' *Szebeni-*
vel, 's ahoz képest nem 14 napok alatt,
mint eddig, hanem minden négy hétben
fog egyszer kerülni.

Hogy az Ellenség előtt álló Seregeink'
számára, annál könnyebb móddal lehessen
közönséges jó magyar borokat szállítani:
olly rendelést tett ő Felsége, hogy ne
csak a' Ts. Kir., de még az idegen tarto-
mányokban is, a' mellyeken keresztül fog-
nak azok vitetni, minden harminzad, és
vám - fizetéstől szabadok legyenek; mind-
azáltal meg - kívántatik, hogy az eleség-
szállításra nézve szabott regulák az efféle
magyar bor-szállítók által is szorosan meg-
tartassanak.

Miskoltzról, Dec. 15-dikén. — „Itt,
Ns *Borsod-Vármegye* közönséges Gyűlést
tartott Novem. 26-dikán. Jelen volt Gróf
Majláth Fő Ispány ő Excell. ja is. Szék-
újjítás (restauratio) tartatván, *Ragályi*,
és *Meltzer* Vitze-Ispány Urak meg-hagyattak
előbbeni hivatallyokban. — Említett Nov.
26-dikán, és az azt követett napokon,
több ízben, és több helyett tűz támadott

Városunkban. A' tüzet, gyújtogatók vetették az épületekbe. A' Ns Vármegye' és a' Város' részéről igen jó rendelkezések tétettek; t.i. éjtszakának idején a' házaknál lámpások égtek, 's mindenütt strásák állottak 's a' t. Dec. 3-dikán ismét tűz támadt a' Reformátusok' új Temploma' háta megett, 's négy igen szép házak egészen el-égtek. A' szél széllyel-hordta a' tüzet, úgy hogy egynehány helyen kezdett égni a' Város, 's a' többek között tüzet kapott még a' hegyen épült tornyok is a' Reformátusoknak. — Dec. 8-dikán estve, a' Vármegye-házának ellenében, ismét égni kezdett *Bekényi Úr*' háza, melly már harmadszor gyújtatott-meg, de ez úttal is meg-mentődött az elégéstől. Már tudjuk, kik a' gyújtogatók. Eggyik: *Sóvári*, nagy tolvaj, a' múlt nyáron ki-fzökött a' Vármegye' tömlötzből; a' másik: *Fejér*, amannak tzimborása (pajtása). Még kézre nem keríthettük őket, jöllehet Dec. 9-dik és 10-dik napjain hat száznál több Emberekkel kerestettük a' *Diós-Györi*, és a' *Tapoltzai* Dominiu-moknak szomszéd erdejében.

Veszprémből, Decemb. 15-dikén. — „Vármegyénknek *Csernye* nevű tót helységébe már régóta bé-tsúfzott az a' nyavalya, melly falu-helyeken közönsegesen *süllynek* neveztetik magyarul. Ezt a' Lakosok, hibás titkolódások által egészen el-hatalmaztatták magok között; mellynek

ki-irtása végett a' N. Várm. ide Veszprémbe hozatott-bé gyógyíttatni különböző idejű, és mind a' két nemből lévő 40 fzemélyeket az említett helységből. Ezeknek igen jó Gondviselőjük vagyon Seborvos *Burján Márton* Urban; de még is két leánykák — egy tsetsemő, és egy 9 esztendőös — meghaltak közülök. Reménység vagyon a' többeknek ki-tisztulásokhoz, melly mihelyt meg-lészen: ismét más rendbéliek fognak bé-hozatni, 's azok is hasonlóképpen, valamint az előbbeniek, a' Ns Vármegye' költségén orvosoltatni. "

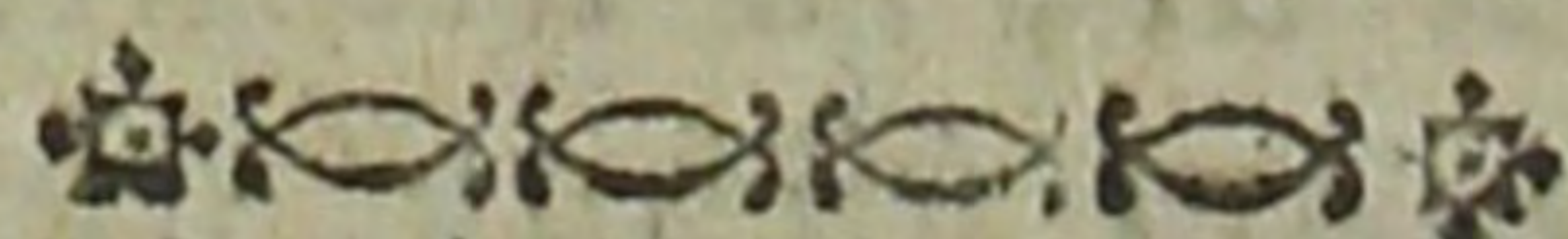
Újvidékről, December' 17-dikén. —
„Pétervár, és Temesvár között történt
 egy helységben, hogy a' mint némelly Frantzia fogoly Tisztek azon mentek volna által: egy frantzia származású, hanem most ott lakos Asszony, maga asztalához szóllította őket. Ez az Asszony, a' határ-örző Katona-Tisztjeink' ruháikat szokta mosni, mellyeket éppen ki-tett vala száradni, midőn a' Nemzetebéli Vendégek voltak nálla. Eggy ezek közül, Szánkülott (Nadrágtalan) létire, nem akarván ingetlen lenni, magához vett alatonban egynehányat a' ki-terítve volt ingek közül. — Minekutánna maga maradt az Asszony: nézi egyfzer a' feje ruhákat, 's hát hijánosoknak talállya. — Tüstént kotsira ül, 's utánnok indul a' töle bútsút vett Frantziáknak, kiket midőn el-

ért volna, jelenti az elsőnek közölők: mitsoda kárt vallott legyen. A' Fő Frantzia Tiszt leg-ottan vizsgálást tétetett, 's tsak hamar meg is találtattak az ingek, egy Tiszttnél, a' ki azokat, hogy annyival inkább el-rejthesse, mind magára vette vólt. Nem húzták-le rólla a' több Frantzia Tisztek az el-idegenített ingeket, hanem ölsve-tettek magok pénzekből annyit, hogy minden ingert két aranyat fizettek az Afz-fzonynak; büntetetlen azonban tsak ugyan nem hagyták az ing-löpöt. Különös módi büntetése abból állott: hogy az első Tiszt által jól pofon tsapatott két felől, és annak-utánna minden több Tiszt pajtássai által is; úgy hogy olyan lett végre az ortzája, mint a' kék posztó, 's eggy arasznyira fel-dagadt.

Somogy-Vármegyéből, Dec. 14-dikén.
„Mi itt nagyon félünk a' ragadó nyava-lyától. Az időnek minéműsége, és az utólsó postán Győr-Vármegyéből érkezett hír nagyobbiják félelmünket.”

Erdély Ország.

Maros-Vásárhelyről, Dec. 10-dikén.
„Az itt lévő Kir. Táblához, két Unitária vallású Asszesszorokat is rendelt vala bóld. Fejedelmünk, úgymint: *Kökösi*, és *Sárosi* Urakat; de most már tsak egy maradt, mert *Sárosi* Úr meg-haláloza.”

Magyar Hírmondó.

(52.)

Költ Bétsben, Karátson-Havának (Decemb.) 27-dik napján, 1793-dik Esztendőben.

Karátsoni *Hírmondónkban*, első Újságúl tesszük Schlötzernek egy új kérdését, mellyet ez a' nagy nevű Férjfiú (*Göttingában, a' Státusról való tudománynak már sok esztendőktől fogva való Tanítója, és a' Nagy-Britanniai Királynak, mint Hannoverai Német Választó-Hertzegnek, Udvari Tanácsosa*) úgy-nevezett *Stats Gelartheitjének* tsak most közelebb ki-adott első részében tett-fel, 's fejtett-meg. — A' kérdés ez:

Tehet, vagy formálhat-e egy egész Nép, Státust, az az, igazgatás alatt lévő polgári Társaságot, Religió (Isten-hívés és tisztelet) nélkül?

A' felelet ez:

„Leg-első próbát tesznek ebben a' tárgyban a' mi Szomszédjaink (a' Frantziák), mert a' mennyire ugyan én esmérem a' Népeket: még tsak egyyetlen egyyet se tudok olyat, se természeti egygyűségben élt, se pedig magát tökéletesített Népet, a' melly Religió nélkül igazgattatta volna magát. Iszonyodom is valósággal az olyan millió Szánkültöktől (nadrágtalan Frantziáktól), a' kik semmit se vezthetnek-el ezen a' Világon, 's a' másokra nézve sem-

mit se reménylenek, semmitől se félnek. És az idő meg-mutatja, ha *Dupont* (ez, szólott leges leg-elsőben a' Religió ellen, a' Nemzet-Gyűlésében) nem azt a' zabolát rántotta-é ki a' maga tüzes, és mindenfelé könnyen hajló Nemzete' szájából, melly által lehete még azt egyedül vissza-tartóztatni a' bestiálításoktól. "

Leg-újabb hadi segítségék Magyar Országról.

A' Dunán túl lévő Superintendenzia-béli Reformátusok adtak 7857 forintot. A' *Temesvári* Megyebéli nem-eggyesültt Görög Egyházi Személlyek 870 for.; a' *Bánátusi* privilegiáltt Bányások 1098 for.; a' *Lötsei* privilegiáltt Kereskedők, a' *Késmárki*, és *Szomolnoki* Kereskedőkkel együtt, 332 for.; *Moson*-Vármegyében fekvő, 's a' *Magyar Óvári* Uradalomhoz tartozó *Lutschen* nevű Helység, 450 for.; a' *Nagy-Kikindai* nem-eggyesültt Görög Gyülekezet 350 for.; *Petzöli* Apátúr Főtisz. *Ölbey* Úr 200 for.; *Budai Lakes Gallisch Kristóf* Úr ezer forintokat.

Leg-újabb Hadi Tudósítások.

Hertzeg *Koburgtól*. — „*Orchies*, és *Marchiennes* nevezetű Városai között Fran. Flandriának, a' mint *Coutiche* nevű Faluból *Flines* felé nyomúltak volna vizsgálódó Katonáink: öszve - akadtak egy tsoport Frantziasággal, 's velle viadalra keltek. A' viadal után, nem találtattak egyne-

Frizér' Mètreffzéből leg első Mètreffzé. Mi-
dön ki mondatott reá a' szententzia: kérte
a' Birákat, hogy halasztnak a' szenten-
tzia végre hajtását két órákig, melly idő
alatt nyomos dolgokat fogna ő fel-fedezni.
Tellyesíttetvén ebbéli kérése, beszéllgetni
kezdett a' Birákkal: de sokszor elfogódott
a' szíve. Ugy el vólt már gyengülve, mi-
dön vitetett a' gillotin felé: hogy nem ül-
hetett volna, ha a' Hohér szüntelen nem
tartotta volna. A' gillotinnál meg-eleve-
nebbedett, 's nagy kiáltással kért grátziát:
de haszontalan. Azzal vádoltatott, hogy
levelezett a' ki költözött Frantziákkal, 's
pénzel is segítette azokat.

Robespierre, nagyon keresi kedveket
a' Szánkülottoknak, mivelhogy azoknak ne-
vekben mindenhatóskodik: de még is fél,
hogy talán nintsen egészen kedvekben azok-
nak. Bizonysága ennek az a' beszédje is,
mellyet tartott a' Jákobinusoknak 28-dik
Novemberi Ülésekben. „El akarták —
úgymond — hitetni veletek, hogy meg-
tsalt benneteket, a' Közjóra ügyelő Depu-
tátzió, rágalmazták előttek ennek Tag-
jait (kik közzül való t. i. maga is *Robes-
pierre*) De én már meg-mondtam, hogy
ha nem tettzik néktek a' Közjóra ügyelő
Deputátzió: álljatok helyünkbe; öröme-
st által engedjük mi néktek, a' mi helyünket.
Meg látjuk: mint fogjátok Ti vinni az Igaz-
gatás' Kormánnnyát; mint fogtok segíteni

a' belső szükségeken; mint 's a' t. " —
 Kedvességet talált ezen beszéde *Robespier-
 renek*: hanem némelly Jákobinisták, tsak
 ugyan ki keltek az említett Deputátzió-
 nak egy nevezetes Tagja — *Barrere* — ellen;
 's kárhoztatták annak gyávaságát. Ezek-
 nek, így felelt *Robespierre*: „Itt nints most
 kérdés, *Barrerének* vádolásáról; ha az ke-
 rülne fel: én annak meg hányására más mó-
 dot kívánnék, mellynek alkalmatosságával
 idegen fognék én maradni“ — *Dantonról*,
 így szóllott *Robespierre*, a' Jákobinusoknak
 3-dik Dec. Ülésekben: „Mindég úgy talál-
 tam, és most is úgy hiszem; hogy *Danton*
 nem lehet Haza-áruló.

Dec. 4-dikén eggy Apológiát (Mentő-
 Írást) olvasott-fel a' Nemzet-Gyűlésé-
 ben *Robespierre*, melly, más Nemzetekhez
 vagyon, intézve azon religióbéli változások
 eránt, mellyek történtek Fr. Országban.
 Azt végezte a' N. Gy. hogy a' *Robespier-
 re* által fel tett Mentő-Írás minden nyelvekre
 által fordíttasson, és ki nyomtattasson.

* * * * * * * * *

Horváth Országból (Károlyvárról)
 Dec. 10-dikén. „Határ-széleinknek, a'
 Sisztóvi Kötés szerént való el-intézésében
 dolgozott Kir. Kommisszió, ma érkezett ide.

Az új Lengyel Konstitútzio, meg-hagy-
 ta a' választás által való Király-tétel mód-
 ját.

Eggy árkus Tóldalékkal.

T O L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, Dec. 27-dik napján, 1793-ban költt fél árkusához.

Tudományi Dolgok.

Fülek - Püspökiben, Nógrád Vármegyében, Növ. 1 ső napján. Nem tudgya, a' ki a' régi Historiákban nem jártas, hogy hajdan nevezetes volt Fülek kettős Vára, 's Városa. Ki tesszik ez tsak abból is, hogy mindenkor méltónak íteltetett arra, hogy érette sok Keresztény vér ontassék. Nagyobbitya annak dicsőségét az is, hogy minekutánna azt 1593-dik esztendőben a' Töröktől meg vettük volna, sírva, 's keseregve mondotta a' Tsalmást: most, úgy mond, Kis Buda Várát el veszítettük. Virágzott azután is sok ideig az említett Vár, de 1682-dik esztendőtől fogva, midőn az ismét a' Török kezére jutott, 's azt fel rablotta, és el rontotta volna, már most tsak egy halom - kö 's némelly erős bástyák látatnak benne. 1753-dik esztendőben, Augustusnak 2 dik napján újra is tapasztalta ezen hely az időnek mostohaságát: mert egy zá-
kátsnak gondatlansága miatt, tűz támadt a' Város közepén, és azt egészen hamuvá tette. Meg égett akkor az a' nevezetes Templom Tornyostól együtt, mellyet ama halhatatlan emlékezetű Gróf Kohári István Szerafikus Sz. Ferentz Szerzetének építtetett. Mindjárt akkor meg sindelyeztetett a' Templom, és fel ékesíttetett; de a' torony romlott állapotjában hagyatott, mellytől félni lehetett, ne talán lá

düljön, 's kárt tegyen mind a' Templomban, mind pedig a' Conventben. Ezen félelemtől meg mentett bennünket az említett Szerafikus Sz. Ferentz Szerzetnek rendes Gvardiánnya Kardos György érdemes Hazánkfia, ki sok törekedései után fel építtette azt az idén, és meg bádogoztatta. Aldja már most Fülek Városra ezen jó Papot; mert neki köszönheti, hogy ezen régi Város megént ujjulni kezd.

*

Jendában jön ki 1784-dik esztendőből fogva *Allgemeine Litteratur Zeitung* név alatt egy, mindennap egy 's több árkusokból álló Újság, mellyben az ujjabb Német, Deák, Frantzia, Anglus, Olasz, 's a' t. Könyvek meg - vizsgáltnak, 's érdemek szerént meg ditsértetnek, vagy meg gyaláztatnak. Ezen folyó esztendőnek első két hónapjaiban ki - bocsátott Újság árkusokban nagyon magasztaltatnak a' következő Könyvek, mellyeket egy Erdemes Pap Úr szemelt ki belőle:

A' Theologiából.

Euthymü Zigabeni Commentarius in quatuor Evangelia graece, et latine ad fidem duorum codicum membranaceorum; vertit I. Hentenius, recensuit et animadversiones addidit Ch. Fr. Mathaei Coll. Russ. Assessor, et Aca. Wittemb. Prae. Liter. Prof. Tom. I. II. III. Lipsiae 1792. Ezen kiadásban a' Görög textus eredeti két moskaui kéz-írásból vétetődött; mind a' két ezen kéz-írásek Euthymius Zigabenus (Zigabonus) Konstantinápoli Baráttal egy idősek; élt pedig meg nevezett Euthymius még 1118 dik esztendőben, mellyben Alexius Comnenus N. Ts. ki ötet nagyra betsülte, meg - halálazott. Ezen fordítás szerént

ok vetélkedés alatt lévő kérdések ki-világosíttatnak.

Aloys Sandbüchlers Abhandlungen über die zweckmassigen Mittel, den hebraischen, und griechischen Grundtext dem Wortsinne nach richtig zu verstehen. 604 old. 8 ritb. Salzburg.

A' Törvények Tudományából.

Entwurf eines Gesetzbuchs in Criminalsachen. 1792. 219. S. und 12. T. S. und Inhaltsanzeige 8 rétb. Frankfurt, und Leipzig. Ugy vétetik ezen munka, mint egy ága azon korszorúnak, egy próbája azon reménységnek, mellyet szerzett magának egész N. Ország előtt annak szerzője G. Dalhberg.

Über die öffentliche Vollstreckung der peinlichen Strafen von D. Josias L. Er. Püttman. Ord. Leh. der Rechte 1792. 96 old. Leipzig.

Az Orvosi Tudományokból.

Museum der Heilkunde, herausgegeben von der Helwetischen Gesellschaft correspondirender Aertzte, und Wundärtzte. I. Band. Vorbericht 56 old. 402 old. 8-ad rétb. 1792. Zürich. Ha ez a' Helvetusoktól ki-telik, miért nem a' Magyaroktól? Olvasván egyéb szerentsés próbájokat, a' Közönséget is nagyobb bizodalomra köteleznék.

Vermischte Chirurgische prachtsche Cautelen für angehende Praktiker der Wundarzneykunst von I. Ch. Jäger. II. Band 1789. 226 old. 8-ad rétb. Frankfurt. Ezen munka böl tudománybéli foglalatyáért igen ajánlatik.

D. Chri. G. Selle — medicina Clinica, oder Handbuch der medicinischen Praxis. Sechste verbesserte Auflage 1793. 632 old. 8-ad rétb. Berlin.

Maximilian Stoll — Heilungsmethode in dem pracktischen Krankenhause zu Wien. Übersetzt, und mit pracktischen Zusätzen begleitet von G. Leberecht Fabri, II-te durchgehends verbesserte Auflage 789. old. 1792. Breslau.

A' Természet' Históriájából.

Tableau encyclopédique, méthodique de trois règnes de la Nature. Botanique. Première Livraison. 325 old. 1—200 Tábla 4-ed rétb. Paris.

Grundriß der Kräuterkunde zu Vorlesungen entworfen von C. L. Willdenow M. D. mit VIII Kupfertafeln, und einer Farben Tabelle. 1792. 486 old. 8-ad rétb. Berlin.

Naturgeschichte für alle Stände, vorzüglich für diejenigen, welche mit der Kenntniß der Naturkörper die Anwendung, und den Nutzen zu verbinden suchen. von M. F. G. Leonhárdi. I. Band. Materialreich. II. Band. Pflanzenreich 1791.—792. nagy 8-ad rétb. Leipzig.

Verfuch einer Naturgeschichte von Livland. Entworfen von I. B. Fischer, zwote vermehrte, und verbesserte Auflage mit Kupfern 1791. 8-ad rétb. 826 old. Königsberg.

Hora Conchinchinensis sistens plantas in regno Conchinchina nascentes, labore, et studio Joan. de Lourciro. Denuo in Germania edita cum notis C. L. Willdenow Tom. I. 432 old. Tom. II. 433 old.—882. 793. 8 ad rétb. Berlin.

Neuer Raupenkalender, oder Beschreibungen aller bis jetzt bekannten Europäischen Rau-

pen mit ihrer Verwandlung, wie solche alle Monate erscheinen. von Ch. Schwartz I. und II. Abtheilung 798. old. med. 8. rétb. mit einer Kupfertafel 1791. Nürnberg.

A' Filosofiai Tudományokból.

Beyträge zur Beförderung der Menschenkenntniß besonders in Rückficht urfrer moralischen Natur. Herausgegeben von C. Fr. Pockels II. Darab.

Grundriß der allgemeinen Logik, und Kritische Anfangsgründe der allgemeinen Metaphysick von L. H. Jacob D. und Prof. der Philos. in Halle II-te gäntzlich umgearbeitete Auflage 1791. 538 old. 8. rétb. Halle.

Astronomisches Jahrbuch für das Jahr 1795 berechnet, und herausgegeben von E. Bode A. und M. S. d. Aka. mit 2 Kupfertaf. 256 old. 8. rétb. Berlin.

A' Historiából.

Unser Jahrhundert, oder Darstellung der interessantesten Merkwürdigkeiten, und Begebenheiten, und der größten Männer desselben. Ein Handbuch der neueren Geschichte von B. H. Stöver I. Th. 1791. I. Alph. 5 B. Altona. Foglaltatnak benne: A' hadi dolgok eránt, Nagy északi hadakozás. Orosz, Svéd Had. Skótziai zendülés. Pugatschew pártütése. Orosz Országí Királyi Szék revolutziója, főképp III. Péter Ts. le-tétele a' Kormányfzék-ből. Nagy Linné, és Franklin Tudósoknak életek. Némelly documentumok.

I. C. Gatterers Versuch einer allgemeiner Weltgeschichte, bis zur Entdeckung Amerikens. 1792. 861. und XI. Inhalts S. 8-ad rétb. Göttingen.

Geschichte der Schifartskunde bey den vornehmsten Völckern des Alterthums. von I. I. Berghaus 1792. I. Band 632. XXXVIII. Vorr. S. Leipzig.

Allgemeine Geschichte der Jesuiten, von dem Ursprunge ihres Ordens bis auf gegenwärtige Zeiten. Herausgegeben von P. P. Wolf. IV Bände 1792. Zürich.

U t a z á s o k.

Magazin von merkwürdigen neuen Reisebeschreibungen aus fremden Sprachen übersetzt und mit erläuternden Anmerkungen begleitet. Mit Kupfern, und Landcharten. 1-ter—8-ter Band. Berlin von 1790—1792. Ezen tárházban foglaltatnak e' következendő jelesebb utazások. Reisen nach, und von Neu-süd Wallis; W. Franklin Reisen nach Persien. Le Vaillants Reisen ins Innere von Afrika. Benyovszky Reisen durch Sibirien, und Kamtsatka über Japan, und China nach Europa. Ferners Sauveboeuf Reisen in der Turkey, Persien, Arabien; John. Withe Reise nach neu-süd Wallis; Anburnys Reisen im Inneren Amerika; Brissots Reisen durch die vereinigten Staaten von Nordamerika. Rochon Beschreibung von der Insel Madagaskar, und Nachrichten von Cochinchina. Lempriere Reise von Gibraltar nach Maroko.

Neue Beyträge zur Völker, und Länderkunde. Herausgegeben von M. E. Sprengel, und G. Forster V.—X. Theil. Leipzig.

Geschichte der merkwürdigsten Reisen, welche seit dem zwölften Jahrhundert zu Wasser, zu Land unternommen worden sind. von T. Fr. Ehrmann. Frankfurt a M. II.—V Band. Egynek az árra 1 for. 25 kr, terjedni fog 36 darabokra.

Skizzen über Rußland von I. I. Bellerman. 1792. 5. Bog. 8-vo Strasburg. Az orosz nemzeti mulattságok 's szokásokról sok nevezetes dolog vagyon benne.

A' Geográfiából.

Atlas Encyclopédique contenant la Géographie ancienne, et quelques Cartes sur la Géographie du moyen age, la Géographie moderne, et les Cartes relatives à la Géographie physique par M. Bonnet et M. Desmarest 1787 — 88 Paris 165. S. Pars II. 110 S. — 140 Map. pákkal.

Géographie der Griechen, und Römer. Germania, Rhätia, Noricum, Pannonia. Bearbeitet von M. Konrad Mannert III. Th. mit 2 Karten 1792 776 S. 8-vo Nürnberg.

Des Herrn Cangnom Chauffier Erdbeschreibung von Frankreich nach der neuen Eintheilung in 83 Departements, übersetzt, und vermehrt von H. W. Rottermund 1792 240 S. in 8vo Hamburg.

A' nevelést tárgyazó Irások közzül.

Anleitung zu Gesprächen über die Religion mit Unmündigen. von M. I. C. P. G. Liebe 1792. 8-vo Weissenfels.

Periodisch synchronistische Tabellen über die alte, und mittlere Geschichte von England, und über die neue und neueste Geschichte aller Europäischen Reiche, zum Gebranch für die Jugend, von W. Pr. Gerken 1791. fol. Hamburg und Gotha.

Facilis institutio ad Latinos auctores legendos, atque etiam ad latine loquendum et scribendum ope idoneae copiae vocabulorum, quae in brevibus sententiis, et ad rerum vitae

communis notitiam pertinentibus, et succincta Orbis descriptione poetica continentur. Proposuit L. H. Teucherus 1791. 6 B. m 8-vo Leipzig.

Lehren der Rechenkunst zum Gebrauch der Schulen, der Handlung, und des gesellschaftlichen Lebens. Von I. I. Girtaner. I. Th. 1790. 316 S. II. Th. 1791. 303 S. 8-vo St. Gallen.

A' Gazdálkodásról való tudományokból.

Journal für die Gärtnerey, welches eigene Abhandlungen, Auszüge, und Urtheile der neuesten Schriften enthält 16—22 Stück Stuttgart.

Erste Grundsätze der Wiesenwirthschaft, des Futterbaues, der Wiesenpolizey, und des Wiesenrechts, entworfen von D. C. G. Rössig Prof. 792 125 S. XXII. Vorerinne. 8-vo Leipzig.

A' Philologiából.

Erklärende Anmerkungen zum Homer von I. Hr. I. Köppen 337 S. V Band 8-vo 1792. Hannouer.

M. T. Ciceronis Cato M. et Laelius, seu de Senectute, et Amicitia dialogi et paradoxa. Perpetua annotatione, et excursu illustravit I. Chr. Fr. Wetzel 1792. 292. et XXVIII S. gr. 8-vo Liegnitz.

Az Aesthetikából.

Hesioda Askreycyka Dziela dochowanc wŹszys kie. To iest I Trogenia. II. Tarcza Herkulesa. III. Roboty i Duie z Greckiego Przekladania Jacka Przybylskiego. 1790. 122 S. 8-vo Krakau. Ezen munkás Hazafinak példa nélkül való iparkodása különös említkezettel magasztaltatik, mint a' ki ezen jelen-

lévő Hesiodus munkáin kívül két esztendőnk le-folyása alatt Homerus' Batrachomyomachiaját, Illias első Könyvét, Popénak a' Kritikáról írt Költeményét; Camaenus Lusiadé-jét, Milton' el-vezített, 's vissza nyertt Paraditso-mát Lengyel nyelvre által tette ditséretes tökéletességgel. Ezeken kívül még sajtót várnak: Homerus' mind a' két Epopejának, 's Kallimakus Énekének fordítási. Kivánnék minden Nemzeteknek illy munkás Hazafit; Hazámnak leg inkább.

Könnyű. és kellemetes folyásáért ditséretett érdemlett e munka: l' *Odifsea di Omero. Transportata in ottava rima da Monsignor Bali' Gregorio Redi Aretino Tom. I. 227. S. Tom. II. 146 8-vo Turin.*

Remek munkának találtatik ezen vigjáték. *Herbstag, ein Lustspiel in fünf Aufzügen von A. W. Iffland 1792. 228. S. 8-vo Leipzig.* — Meg adatik az érdem e' Következendőnek is: *Frauenstand, ein Lustspiel in 5 Aufzügen von A. W. Iffland 1792. 302 S. 8-vo Leipzig,*

Le Vieillard, et ses trois filles, piece en trois acte en Prose. par M. Mercier. 1792. 8-vo Paris. — *Nouveaux Contes moraux par M. Marmontel 1792. Lüttich 8-vo.* — *Nouvelles Nouvelles par M. de Florian. 1792. Paris 8-vo.* — *Die Gewalt der Liebe in Erzählungen von A. Lafontaine. II. Theil (eredeti irás) 1792 8 vo Berlin.* — *Erzählungen von Karl Stille. 1792. 306. S. 8 vo Riga, uud Leipzig, Ditséretes munkák. A' két utolsó leg-inkább magasztaltatik.*

A' Hadi Tudományból.

Traité complet de fortification. Ouvrage utile aux jeunes militaires, et mis á la portée

de tout le monde. Premiere Par. dela fortification de Places de Guerre Par M** Capitain au Corps royal du Génie 1792. 493 S. 8-vo 37 Plans. Paris.

L'arte de lever les plans de tout ce , qui a rapport à la Guerre, et à l'Architecture Civile, et Champêtre. Par M. Dupain de Montesson Capitain. III. vermehrte Auflage 1792. 272 S. 8-vo 6 Plans. Paris.

Elegyes Irások.

Entwurf zu einem Gesundheits Katechismus zum Gebrauche der Schulen, vermehrte Auflage von Faust 1792. 48 S. in 8-vo.

An essay Philosophical and medical , concerning modern Cloathing by Walter Vaughan. 1792. 114 S. 8-vo London. Ezen munkában, a' Tudós Anglus a' mostani ruházatokról hoz ítéletet. Azt mondja , hogy a' ruházatokból következni szokott károk ezen két dologból erednek: vagy a' ruha szabásából, és alkalmaztatásából, vagy midőn a' ruha ártalmas matériából készítettik. Igen ártalmas dolognak tartja azt, hogy a' kisdedek kínos pólák közzé szorongattatnak. Közönségesen minden szoros ruhákat ártalmasnak tart, ugymint: a' vállat, a' feszes mellyre valót, kabátot (dolmányt, mentét) bőr nadrágot, szoros sipkát, övet, nyakravalót. Hogy tehát a' ruhák egészségünket fenn tartsák, szükség, hogy azok a' tagoknak szabad hajlásait semmiben meg ne akadályoztassák, a' testet a' maga melegségében meg tartsák, se önnön párádzása, se pedig a' test párádzása által ártalmasokká ne váljanak. Erre nézve leg egészségesebb ruhának tartja azokat, mellyek gvapju, vagy akár mi más szőr matérijából készültek: mert azok

a' testet leg jobban meg tartják természeti mérséklett állapotjában. Szükség volna, azt mondja, általában szőrös ruhát (flanel) a' testen viselni, melly egészségesebb volna akár melly szép len, vagy kenderből készültt gyógyruhánál, minthogy az olyan flanel a' test gőzölését vizzé, vagy izzadássá nem változtatja. Thomson, a' leg melegebb tartományokban is ilyen flanel ruhákat viselt felől a' testén. Mi tsak azért félünk tőle, mert talám dörgölné a' testet: de arra is nem nehéz volna szokni.

Menschenlehre für den Weltbürger, und den Staatsmann von I. L. Goltz I. Band 1789. 296 S. 8-vo Koppenhagen.

Der vernünftige Dorffarrer. Geschichte wie sie ist, wie sie durchgehends seyn sollte. Lesebuch für Landes geistliche, und Bauern mit Kupfern 1791. 336 S. in 8vo Zürich.

Livre elementaire pour apprendre aux Enfans les elements de la Langue Françoise, par M. I. L. Hammer 1792. 263 S. 8-vo Nürnberg.

* * *

Debreczenben, Decemb. 9-dikén. Az elmúlt 1790 dik esztendőben, Martziusnak elején, 30 aranyak tétettek vala fel jutalomúl a' megfejtésre, a' Magyar Hirmondó érdekes Iroji által ezen három kérdéseknek megfejtésére, úgymint:

1) Kérdés: mitsoda ereje vagyon az anyai nyelvnek, a' Nemzet' természeti tulajdonságának (nationalis character) fen-tartására?

2) Mennyire segíti a' Nemzet' valóságos boldogulását, az Anyai Nyelv gyarapodása; és ellenben mennyire hátráltatja azt vala nelly idegenért való el-mellőzése?

3) Mennyire szükséges a' Magyar Nemzetnek a' Deák Nyelvnek tudása?

Ezen három kérdéseknek meg fejtéséhez, Máramarosban, nevezetesen Szigeten, Tiszteletes Tudós Gáti István Uram mert fogni, ő törte meg a' jeget, és írt egy könyvetskét, melly egy más irással együtt ilyen titulus alatt jött világ elejbe: *Magyar Nyelvnek, a' Magyar Hazában való szükséges vóltát tárgyzó Hazafiúi elmélkedések. Bétsben Hummel Dávidnál 1790.* Ebben a' könyvetskében, mellyszép okoskodások, és melly értelmes's fontos meg fejtései vannak a' fenn említett hármas kérdéseknek? kiki a' ki ezen könyvetskét látta, meg ítélheti. Ezen Tiszteletes, és tudós Hazafi, írt még egy más könyvetskét is illy titulus alatt: *Második József, a' Máramarosi éhségben*, mellyben az 1785-dik esztendőben kezdődött, és 1787-ben végződött Máramarosi éhségnek történetes meg-írásában, a' második nagy József' kegyelmességét, háládatosan emlegeti, az éhségből ki-fzabadíttatott Vármegyének képében, *Gáti István* 1792 dik esztendőben, Versekben, magyarul. — Az egész munkának summás előadása ez: Czibele, az az, a' föld úgy adódik itt elő, mint a' melly régen haragszik Máramarosra; azért hogy a' földet nem mívelik, úgy mint kellene; hanem tsak Aknai munkára feküsznek. Ugyan azért most akarta, a' gabonának el-velztésével, Máramarost meg ostromozván, arra venni, hogy ezután jobban míveljék a' földet, melly ostornak egész mivóltában lehető meg-értésére elő-adatik az *Első Énekben*; Máramarosnak eredete, szaporodása, régi állapotja, lakosai, 's életek' módja; *A másodikban*: Czibélének Máramarosra való titkos készülete, az utak' sokszori meg-gátlásában, az Országnek az éhséget

Éppen meg-előzött időben való, mind polgári mind erköltsi, mind gazdaságbeli állapota. Az életnek el-fogyása, a' Nép' szívének el-esése, költözése, megyénk Tiszteinek Ungvárhoz való folyamodások, Ungvárnak ebben való maga viselete; *A' Harmadikban:* A' következőkről, 's azok közt a' Máramarost követő éhséget is kijelentő álm látása Jósefnek; *A' negyedikben:* Máramarosnak, egyenessen Jósefhez tett követtsége, a' segedelem kérés eránt, ezen való meg háborodása Jósefnek, és Splényinek ki rendelése; *Az ötödikben:* A' Splényi le-jövedele, és az éhség' dolgában tett munkája; *A' hatodikban:* Elő-adja, Pogány Lajos, 's Splényi' kérdésére Máramarosnak régi boldogságát, az éhség' előjáró postáit, bé következését, 's a' Nép' nyomorúságát; *A' hetedikben:* Fel megyen Splényi a' hegyekre maga, hogy meg lássa az éhséget: a' segítség eránt rendelések tétetnek; úgy a' munkák' 's élet' vásárlások eránt. Splényi vissza fordul Betsbe; *A' nyolczadikban:* Szaplontzai bé hajtattja a' Vásárlott életet, ennek rendi leiratik; *A' kilentzedikben:* az életek meg osztatnak minden felé; a' munkák megindúlnak; a' Nép kenyérre kap; az idő ki nyilik, vetni való magok osztogattatnak, a' betegségek is le tsendesíttetnek, 's az éhség elmulik: de mindenekben Czibelének sok praktikái voltak.

Az exemplárok találtnak Debreczenben Kántor T. Kisari András Uramnál, minden exemplár áll 17 árkusból 8-ad részben, egynek az ár 25 1/2 kr. találtnak Máramarosban is a' Szerző Úrnál,

Komáromban ilyen tizimű Könyv jött ki ebben az esztendőben:

Gyermekeknek, és Iffiaknak Imádságos, és Énekes Könyve, melyet az ő számokra készített *Perlaki* Dávid Evang. Fő Esperest. Ezen Tudós Hazafi írta a' következő tiziműt is: Új betűző, és olvasó Könyv, melyet a' Magyar alsóbb Oskolák' számára készített P. E. S.

F o g l a l a t j a.

I. Szakasz. 1) Az A. b. c. mindennemű formában. 2) A' betűk' természeti - származások. 3) A' magán-hangzó (vagy szólló) betűk. 4) Egy, két, három szó-tagból (syllabából) álló szók, melyek különbb különbb féle öfzve - rakással, mind a' köz életből vétet-tenek. 5) Embereknek, Országoknak, Városok', folyóknak 's a' t. nevezetjek. 6) A' meg különböztető jelek (comma, colon 's a' t.) 7. Az olvasásnak első gyakorlása, felosztott szó - tagokkal. 8) Az apró és öregebb számok.

II. Szakasz. *Olvasás gyakorlása.* 1) Az embernek nevezetesebb részeiről. 2) Az egészségnek meg - tartásáról. 3) Életünk' el - tartására szükséges dolgokról. 4) Véletlen megholtaknak liető segítségekről. 5) Az éltető állatokról. 6) Az élő-állatokról. 7) A' Plántákról és fákról. 8) A' Földről, és földiek-ről. 9) A' napról, holdról, és tsillagokról. 10) Az időről. 11) A' föld' (és kivált Magyar Hazánk') le-írása, és Polgári rövid Históriaja. 12) A' Vallás' históriaja. 13) A' kereszt. erköltsi-tudomány. 14) A' számalásról. 15) Rövid elmélkedések. —

Az egész Könyvetske négy árkusból fog állani.

*

Most jött ki Győrben a' sajtó alól egy igen hasznos könyv 8-ad részben, illy nevezet alatt: *A' Római, és Magyar Nemzeti Kátékizmusokból ki-szedett Keresztény tudomány, melyet a' tudatlan köz Népnak oktatására Prédikáció formában az esztendőnek minden Vasárnapira el-osztott, és közönségesse tett egy Győri Püspökségbéli Egyházi Pap.* — Nem szükség ezt a' munkát sok szóval ajánlani; a' nélkül is kiki által látja, hogy a' lelki Pásztorok ezzel élván az ő terhes Tifztségekben sokkal könnyebben, és hasznosabban el-járhhatnak. A' kinek tetszeni fog ezen könyvet még venni, meg találhatja Győrben Streibig József Királyi Könyvnyomtatónál, Egerben a' Püspöki Typográfia' Igazgatójánál Gyalekai Ignátznál, Fejérváron Lang Agoston Könyvkötőnél, Pesten Lindauer Könyvárosnál, Pétsen Wajdinger Márton könyvkötőnél, Posonban Schveiger Könyvárosnál: Szombathelyen Zsoldos István Könyvkötőnél: Veszprémben a' Győri filialis Typográfiában. Az ár 1 for. 30 kr.

*

*

*

Ama' halhatatlan érdemű *Szélesi Pálnak*, a' *Nagy-Körösi* Gyülekezetnek leg hiresebb Lelki Tanítójának egy heti könyörgései találtnak Pesten, a' *Nagy-Körösi* Háznál *Szalai Pálnál*. A' nyomtató papiroson lévő munkának ár 25 kr. az író papiroson lévőnek pedig 40 kr. Mellyre nézve minden vallást szeretők, a' kiknek e' munka tetszik a' meghatározott helyen jelentsék magokat.

*

*

*

Neue Beweise der Verwandtschaft der Ungarn mit den Lappländern, wider neue Angriffe der Sainovitsischen Abhandlung. Zusam-

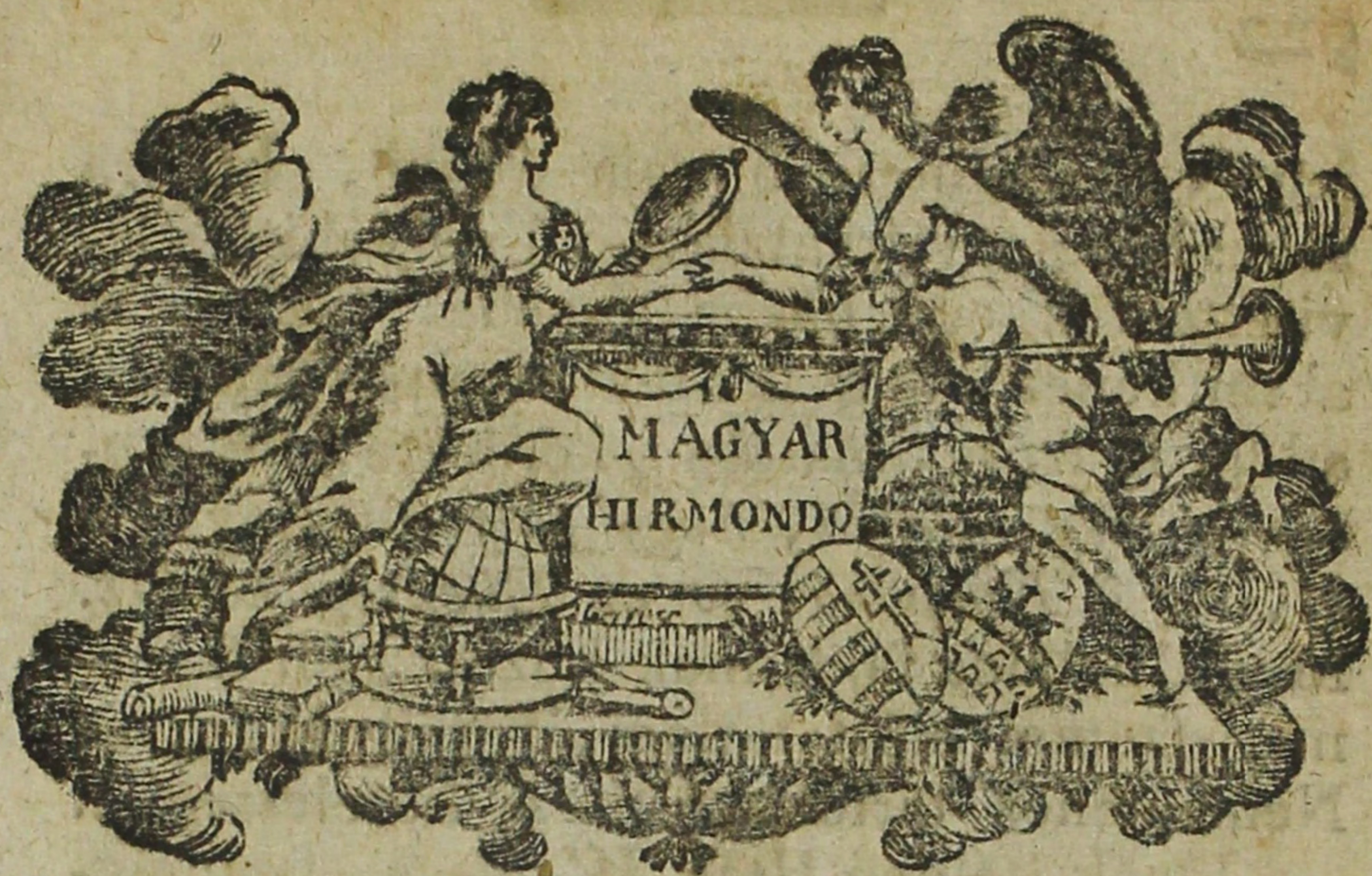
mengeiragen von I. Hager. Wien 1793. 8.
40 kr.

* * *

Ama' nagy emlékezetű Férjfiúnak Bossuet Jakabnak, a' ki Kondomi Püspök és a' Felséges Frantzia Korona-Hertzegnek néhai Tanítója vala, és a' kinek az ő Böltsességgel tellyes hagyományiért Frantzia-Ország mind örökre adós maradni-fog, halhatatlan munkái közül azon arany-betűkre érdemes Darab, mellyet az el-szakadt Hit-béli Eggyességnek boldog vissza-szerzésére nézve Frantzia nyelven ír; és minden szív-érdeklő fulánk nélkül rövid korlátba foglal vala hajdant, és mellyet Bogyaj Mihály Kosdi Plébános Magyar-ra fordított, sajtó alatt vagyon Vátzcn ezen Tzím alatt: *A' Romai Katolika Hit Tudományának azon Agazatiról, melyekről vissza-vonások vagynak, ki tétele, mellyet ki adott volt Bossuet Jakab Benignus Kondomi Püspök, és a' Felséges Frantzia Korona-Hertzeg' néhai Tanítója.* Egy oldalon Magyar, a' másikon pedig Deák nyelven van ki nyomtatva. Az árra mind a' két nyelven 36 kr. lészén.

A' melly érdemes Uraknak tettzik megszerzeni, jelenthetik magokat nem tsak Vátzon Mármaroszi Gottlieb Antal Typographus Urnál, hanem Ó Budán, Kis István, Pesten Mosóltzi Institoris Gábor, Ketskeméten Meggyesi Mihály, Székes-Fejér-Vároott Lang, és Baumeister Jósef, Pétsen öregbik Weidinger, Nagy-Váradon Fábján, Nagy Győrben Schatten Jósef Compactor Uraknál neveiket subscribálhatják.

(Az ez előtt való Toldalék árkusunkban jelentettük, hogy ezt a' munkát Döme Károly Ur már magyarra fordította, 's nyomtatásban is ki botsátotta)

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M E V E L.

(53.)

Költ *Bétsben*, Karátson - Havának
(Decembernek) 31-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Történetek, és Környülmények.

Hatodik napja már ma, hogy szándékozom
írni a' *Magyar Hirmondóhoz*. — El-késé-
semnek oka az, mert ha egy puska - szó
esik: már az is, a' ki soha az előtt magyarul
nem tudott, jól meg-tanulta kiáltozni: *Lóra
Huszár!* — Dec. első napján *Ganzheimnél*
állott bal szárnyunktól nyargal egyfzer felénk
arról a' tájról egy Tisztünk, 's azt a' szomorú
hírt hozá, hogy Gróf *Keglevits Vitéz Magyar*
Generálisunkat eggy olyan hidon, mellyen

N n n

leg - veszedelmesebb vala állani , halálra sebesítette egy frantzia ágyú-golyóbis. Bévitettetvén egy házba a' sebes Generális, a' mi kevés ideig szólhatott még azontúl, addig is szorgalmasan kérdezte: *ha nintsen-e még válasza, hogy' foly a' dolog oda ki, az ő Korpusa, és az Ellenség között.* Még a' halálos fájdalmak között sem szünt meg szemei előtt tartani, Királyához, és Nemzetéhez tartozott vitézi kötelességeit. — Jónak itélvén Htzg *Waldeck*, személylyesen meg-tekínteni *Ganzheim*nál, Vezérjétől meg-fosztatott Népünket, maga mellé parantsolta Székely-Huszár Kapitány *Burkárdt*, 's Báró *Radák*, *Petrik*, és *Hándel* Fő Hadnagy Urakat, négy tzúg (tsomó) lovas Székelységgel, 's ezekkel együtt *Ganzheim*hoz nyargalt, ott hirtelenséggel széllyel nézett, 's ismét vissza - fordúlt. — Tudva lévén már a' Hertzeg előtt, hogy Dec. 2-dikán újra szerentsét fognak próbálni a' Frantziák: meg-hagyta Kapitány *Burkhardtnak*, hogy az említett négy Tzúggal más nap segítségül légyen. Alig virradt-meg: már kezdődött az ágyúzás mind két részről. Az Ellenség, egy major-ház előtt lévő sántzunkat, egész homlokkal, kieresztett zászlók alatt, és sivalkodva akarja vala ostromolni; de tsak hamar ki-aludtt az Ellenségből a' bátorság - tüze: mert, *Waldeck*-Regementbéli Ob erstlieutenant *Borsos* Úrnak rendelkezéséből, *Burkárdt* Kap.

vezérlése alatt, úgy vágtak Báró *Radák*, *Hándel*, és *Petrik* Fő Hadnagyk, egy rugaszkodásban a' Frantzia Lovasok közzé, hogy kénytelenítették ezek leg-ottan megfordulni, 's hatvanan közzülök földre terültek. — A' sántz felé törekedett Frantzia Gyalogság észre vévén, minémű vezérelésben légyen háta megett a' Fr. Lovasság: hirtelen el-húzta magát a' *Zorn-vize* felé; de kísérőivé lettek minden ágyúinkból a' kártátsok.

Néhai Gróf *Keglevits* Generálmájor Úrnak meg-sebesíttetéséről, haláláról, és el-temettetéséről, két rendbéli leveleket bocsátott Székely-Huszár Főhadnagy *Keil* Úr, Gróf *Keglevits* József Magyar Korona-Örző ö Excellenciájához.

Az első Levél költ *Ganzheim*ből Dec. első napján, 's így következik: „Először bátorkodom, alázatos levelemet indítani Excellenciádhoz. Fájlalom, hogy erre, eggy igen szerentsétlen történet ízolgáltat nékem alkalmatosságot. Excellenciádnak Ura Öttsével, a' Generálmájorral, ki mellett szerentsém vagyon Adjutánságot viselni, ebben a' szempillantásban jöväk *Ganzheim*, és *Wanzenau* között történtt igen tüzes viadalból, mellyben a' Generális Úr kormányozta a' bal szárnyat, a' melly állott két Brigádákból, és a' mellyet dühössen megtámadott az Ellenség. Igen helyes intézetei, és nagy bátorságú vitézsége a' Generális

Úrnak, azt eszközlötték vala' már, hogy vissza - mozdított az Ellenség; de ugyan ebben a' szempillantásban történt az a' szèrentsétlenség, hogy egy 4 fontos ágyúgolyóbis ezen Vitéz Generálisnak bal könyökét öfzve-zúzta. Most szándekozom éppen vissza-vinni a' Generális Urat. A' Seborvos, a' ki először köti-bé a' sebet, nem mondhatja még most erről bizonyossan, ha halálos-é, vagy nem? Egyedül a' Generális Úrnak tulajdon nagy-lelkűsége biztat még engemet, 's tészén alkalmatossá arra, hogy tudósíthassam ezen szomorú esetről Excellentiádat. — Hólnap mindazáltal, bővebb írásommal fogok udvarolni."

A' másik Levélnek, melly *Schwarzach*ból költ Decemb. 2-dikán, e' vólt a' foglalata: — „Fájlalom, hogy semmi jó hírt nem írhatok Excellentiádhoz, Gener. Ura Ötse' sebjének következéseiről. — Halálos vala ugyan is a' seb, mellynek beköttetése után egy fertály-órával meg-hala a' Generális Úr, erős és nyugodt lélekkel, egy tábori Papnak jelenlétében. Minthogy még nintsen vége a' tüzes hartznak, 's egyfzersmind *Waldeck* Hertzegnek is parantsolatjából, által - hozám a' Rajnán éppen most a' hóltt testet a' *Schwarzachi* Benediktinusok' Klastromába: hogy itten minden lehető pompával el - temettethessem, ő Hertzegsége' hagyomása szerént. Parádé forma - ruhába fel - öltöztetve tehát, ki-

tétettem azt az itt lévő Sz. Mihály' Kápolnájában, 's hólnap fogom végbe-vitetni a' temetést, mellynek tzeremoniájára mindent el fog követni a' Prelátus Úr — kinek úgy is jó Barátja volt a' meg-hóltt — valami tőlle, és az alatta lévő Papságtól ki fog telni. Hírt adtam a' körül-belől fekvő Katonaságnak is. A' koporsó után fog vezettetni, gyász-készületben a' paripa, mellyen ült volt, midőn a' halálos sebet kapta a' Generális. “

Eggy illy Vitéz Generális' halálát nem tsak az egész Ts. Kir. Sereg, és különösen a' vezérlése alatt volt Brigáda sajnállyá; hanem fájlallyák az itt Bétsben lévő katonai és polgári fő Személlyek, és az alsóbb rendű Polgárok is. Fels. Királyunk, és Királynénk magok is szívekre vették ezen esetet, 's meg-hagyták Fő Udvari Mester-jeknek, hogy azon lett meg-illetődéseket ő Felségeknék adja értésére írásban a' meg-hóltt Generális' öregebbik testvér Báttyának, Gróf *Keglevits József* Magyar Korona-örzö, és Ts. Kir. Belső Tanácsos Úrnak.

(A' melly elő-adást 48 számmal jegyes árkusunkban közlénk néhai Gener. Gróf *Keglevits'* haláláról, azt mi egyenesen a' Kurirtól hallottuk, de a' ki maga is tsak hallotta, a' mit beszélt; mivel személlyesen nem volt jelen a' bal szárnynál, hanem a' jobbnál.)

Wurmser Vezérünk' tudósítása szerént

Dec. 18-dikán újra meg-támadta az Ellenség, még pedig igen keményen, Gr. *Lichtenberg*, és *Funk* Generálisainkat. Gr. *Lichtenberg*, ha mind nagy ügygyel bajjal is, ugyan csak vissza-verte azt: el-vett tőlle két ágyút és két puskaaporos szekert, 's fogott közöttük mintegy húszig valót. — *Funk* Generálisnak egész Sereg-olztálya kéntelenítettett tűzben lenni, az Ellenségnek sokkal számosabb volta miatt. Estvére kelve, elfoglalták a' Frantziák a' *Freschweileri* erdőt, 's kevés reménység volt a' *Reishofeni* tanyának meg-tartásához; de éppen alkalmas időben érkezett segítségre a' *Keating* nevet viselő Gránátéros Batalion, és még azon éjjel kéntelenítettett az egész erdőtől eltakarodni a' Frantziáság. — Dec. 19, és 20-dik napjain tsendesen viselte magát az Ellenség.

Dec. 20-dikén, *Károly* Fő Hertzeg Regementjebéli Kapitány Gróf *Gallenberg* Dec. 3-dikán pedig Flügeladjutánt, Major *Ettingshausen*, következő értelmű Tudósítással érkeztek ő Ts. Kr Felségéhez: *Freschweileri* tanyánkra, olly szörnyű tűzességgel tapott Dec. 22-dik napján egy tsoport Frantziáság, mellynek száma, a' 15 és 20 ezer között volt; hogy jóllehet *Hotze* Generálisunk úgy igyekezett ellent allani valamint csak lehetett: még is semmiképpen meg nem gátolhatta, a' felette nagy számú ellenségnek tanyánkba való

bé - rontását. Ekkor lépésenként védelmezte Népét Gen. *Hotze*, 's az úgy nevezett *Liebenfrauen - Bergré* vont a azt: a' melly állás előre ki vólt már nézve ezen esetre. Ehez képest, a' melly Vitézeink *Reis hofennél* állottak vólt, azok is hátrább húzták magokat. Gr. *Vurmser*, azt parantsolta nékiek, hogy éjjel, a' *Sur* vize megévonúllyanak, a' melly meg is lett jó renddel, és *Fortlouis* Várának óltalmazása, *Lauer* Generálisra bízott. Dec. 23-dikán reggel, eggyesíteni akarta Gr. *Vurmser*, a' maga jobb szárnyát *Hotze* Generális' Sereg Osztályaival: azonban olly hírt vész, hogy mivel a' *Lembachi* tanyát se' lehetett megtartani: kéntelenítettett *Hotze* Generális *Liebenfrauen - Berget* oda hagyni, 's magát a' Prusszusokhoz kaptsolni, a' kik nem messze állottak *Roth* Mező - Városához. — — Igy lévén a' dolog, szükségesnek ítélte Gr. *Vurmser*, hogy már ne a' *Sur* vize megé legyen a' vonulás, hanem *Weissenburghoz*. De az ellenség, melly Seregünk közép - részének, és jobb szárnyának mindenütt nyomában vólt, délutánni eggy órakor olly le-írhatatlan hirtelenséggel megtámadta *Surburnál*, *Aufsesz* és *Sulz* megett *Jordis* Generálisainkat, előlről, oldalról, és hátúlról; hogy Katonáinknak, kik alig fzedhették vala még jól rendbe magokat, minden erejeket meg - kellett vetni: hogy külön ne szoríttassanak, Seregünk'

több részétől. Sok vesztesége után is azonban, még se' mehetett semmire is az ellenség. A' miéink, folytatták éjtszaka, *Weissenburg* felé való vonulásokat, 's a' Prusszusokhoz kaptak magokat.

A' *Bétsi* Hadi Kantzelláriánál következő katonai promótzión, és változtatások tétettek közönségesekké Decem. 29-dikén. Generálmájorokból, Felmarsallieut. tokká lettek: *Károly Főhertzeg, Kesborn, Ayernhoffen, Slaun, Bruner, Jordis, Hutten, Schmerzing, Lilien Fridrik, Fábry, Sztáray, Quasdanovich, Otto, Colly.* — *Slaun, Kesborn, 's Ayernhoffen* F. M. L. tok mostani szolgálatjokban maradnak; F. M. L. *Bruner* nyugodalomra tételik 3000 fl. éltend. fizetéssel. F. M. L. *Fábry*, Gróf *Wurmser*' Armádiájához rendeltetett; *Quasdanovich* F. M. L. pedig Hg *Koburgé*hoz. Fel-váltja *Quasdanovich* Urat a' Bánátban Gen. *Rhebach.* — Gróf *Wurmser*' Armádiájához mennek: *Kaunitz, 's Arco* F. M. L. tok, és Gen. Májor *Karajczay*; Htze *Koburg*' Armádiájához pedig Feld-Marsallieut. *Klebek.*

Generál-Májorokká lettek Obersterek-ből: *Barco*, Májlandi *Ferentz Fő Hertzeg*' Regementjéből; *Zopf Eduard, d' Altoné*-ből; *Monfrault, Colloredo Jósef*-éből; *Baader, Haffé*-ből; *Kheim, Benderé*-ből; *Ocskay, Ferdinánd Fő Hertzegé*-ből; *Kerpen, Deutschmeisteré*-ből; *Kovachevich* a' Grad.

Határ-Reg.ből, *Bailiet Klebekéből*, *Salis Stuartéből*, *Bajalich* a' Szluini Határ-Reg.ből, *Roselmini* a' Császári Gyalog R.ből; *Linden*, *Kaunitzéből*; *Ott*, *Leopold Főherczeg* Huszárai között; *Kollovrat*, *Jordis* Reg.éből; *Herbert*, a' 2-dik Bán Határ-Reg.ből; *Spork*, a' *Toskánai Nagy Herczeg* Reg.éből; *Roth*, a' *Wallisch* nevet viselő Reg.ből; *Cantu*, *Belgiojosoéből*; *Schlegelhoff*, *Terzyéből*. — *Linden*, és *Roth* Gen. Májorok nyugodalomra tétetnek, az első 2000, a' 2-dik 1500 fl. élt. fizetéssel. — Nem fognak többé szolgálni e' következők is: *Kheil*, és *Eder* F. M. Ltok, 's *Diesbach*, *Czernecky*, *Lutzow*, és *Popini* Gen. Májorok. *Kheil* Úrnak, a' F. M. Ltigázsín felül 2000 forintja fog járni éltendönként. *Eder* Úrnak rendeltetett éltendönként 4 ezer fl.; a' meg-nevezett négy Generálisok között pedig mind egyiknek két ezer forint. — F. M. Lt. *Terzy* vissza-jő Bétsbe előbbeni tisztségébe, t. i. Vitzekommendánságába; F. M. Lieut. *Splényi*, interimális (ideig - való) *Morva* - Országi Kommendáns lesz *Olmutzban*; F. M. Lt. *Kavanagh*, a' Magyar-Országi Kommandó mellé adatik; valamint *Schneider* Gen. Máj. az *Arstr. Belgyiomi* mellé, a' ki egyfzersmind vigyázni fog az Ármádia' Iskolályaaira is. G. Máj. *Jellachich* Tyrolisba jő, 's lesz Komendánsok négy Batalionosak; Generál Májor *Happancourt* pedig *Tsch-*Országba.

A' *Moenus* (*Mayn*) folyó viz mellett fekvő nevezetes Városában a' Német Birodalomnak, *Frankfurtban*, alkalmas számú sebes Katonáik feküsznek az egyesült Hatalmasságoknak. Azoknak számokra, mind Templomokban szedettet pénzt a' Magistrátus, mind pedig fordította annak a' summának is egyik részét, a' melly bément Dec. 2-dikán a' Játék-néző hely' kasz-szájába. Ez tett 1800 forintot, melly a' templomi alamisnával együtt 8636 forintokra, és 7 kr. ra nevededett. — A' har-tzó Seregekről is példásan gondoskodnak sok Lakosai *Frankfurt* Városának. Pénzt adtak t. i. öszve, olly tzéllal, hogy azon eleséget, és erősítő italt szerezzenek, 's minden héten kétszer szállítsanak a' Tsász. és Prussz. Seregekhez. Már ennek a' hónapnak első napjaiban annyira gyűlt az adakozók' száma, hogy minden héten két ezer forint jutott a' kétszeri szállításra. Ezen jótétemény egész Mártzius hónapig fog gyakoroltatni, mivel főképpen a' hol most a' *Prusszusok*, és *Szászok* állanak, nagyon szűk az eleség. — *Vorms* (*Vormátzia*) Városa is sok eleséget küldött *Braunschw.* Hertzeghez, olly kéréssel, hogy osztassaki azt a' kormányozása alatt lévő vitéz Nép között, melly jó szivűségnek az egész Sereg' nevében való meg-köszönését bízta Hg *Braunschweig*, Gen. Lieut. *Kalksteinra*, ki is ebbéli hagyomását a' Hertzegnek,

tellyesítette egy szép Levele által, a' melyet Dec. 5-dikén útasított *Kaiserslautern*-ből *Vorms* Városának Lakosaihoz.

A' *Német Birodalom*' Fő Kantzelláriussának, 's egyszersmind *Maguntziai* Érsek Választó-Hertzegnek példája szerént, meg-hírdettette a' *Frankfurti* Magistrátus is, kormányozása alatt lévő Polgár-társainak, hogy valakik azok között, a' Frantziák ellen meg-kívántatható óltalmazásban hathatós részt akarnak venni személtyesen, adják-bé a' magok neveiket.

A' *Trieri* (*Treviri*) Hettzege is azt olvassuk, hogy Tartományainak védelmezésére, 12 ezer Lakosokat fegyverkeztet-fel.

Hollandiának, vagy *Frigyes-Belgyiornak* fő Városából *Hágából*, Dec. 7-dikén. „Az *Orániai* Hertzegség', és *Hollandiai* Helytartóság' Örököse, ezen hónapnak 4-dikén érkezett ide vissza; 7-diken pedig vissza-jött a' *Hollandus*, és *Helvetus* Test-örző Sereg is. Egyéb Katonáink, réllzerént *Hollandiának* különbkülönb részeiben, részzerént a' *Lüttichi* (*Leodiumi*) Hertzegségben szállottak téli kvártélyokra.

Hollandus Generális Gr. *Wartensleben* Sándor, a' ki Vezére vólt egy *Hollandiai* Brigádának, 's Tulajdonosa egy gyalog Regementnek (és testvére Ts. Kir. Feldmarsallieut. Gróf *Wartenslebennek*) megholt *Brügge* Városában, azon sebjeiben,

mellyekbe esett vólt még a' múltt Septem-bernek 13-dikán."

A' *Rojalista*, vagy Királyt - kívánó Frantzia Seregről azt írják a' leg - újjabb Párisi Tudósítások, hogy mivel annak nagyobb része, *Vendée* Departementből (Közöns. Társaság-Ofztályból) való vólt: ezen okból ismét oda kívánczozott - vissza, és valósággal is vissza - indúlt egy rész, *Mayenne* vagy *Maine*, *Laval*, és *Angers* Városok felé, melly alkalmatossággal megtámadta azt Dec. 5-dikén, és széllyel-szórtá *Roffignol* Republ. Generális.

Frantzia - Britanniának *Dinan* nevű Városából költ Decemb. 4-dik napján egy Levél. Ez, két száz ezerre teszi azoknak számát, a' kik kilentz Departemánnyaiba (Olztállyaiba) Frantzia Országának, vissza igyekeznek állítani a' Kir. Igazgatást.

Párisból, Dec. 9-dikén. — „*Toulon* Városától azt írták a' Nemzet-Gyűlésének az ott lévő Kommisszáriusok, hogy az igen essős időre, és az eleségnek szűk vóltára nézve, erányos dolognak itélték ők, a' Generálisokkal egygyütt el-halasztani *Toulon* ostromát a' jövő tavaszra."

Olasz Országi Tudósítások.

Turinből (a' Szárdiniai Király' lakó Városából), Dec. 11-dikén. — „Hó, és jég fedik a' mi határainkat, az *Alpes*-hegyeken: még is Dec. 3-dikán két ezer Frantziák jöttek *Lantosca* Városunk ellen;

de *Döller* Tsász. Kir. Oberster, a' ki 500 Emberekkel állott ottan, olly hatalmasan ellent állott nékiek, hogy alig mehettek-vissza öt százan; a' többek résszerént elhúllottak, résszerént sebbe estek. Prédát, keveset kaphattak Katonáink: mert legnagyobb részént a' Frantziákon nem vólt egyéb rossz ruhánál. Ezen verekedés után helyet változtatott *Döller* Oberster, mert lehetetlen vólt tovább ki-állani *Lantoscanál* a' hideget. Úgy halljuk, hogy a' Frantziák sok tanyákat elfoglaltak, melyeket oda hagytak a' miéink; de alig ha az ő orrokat is meg nem tsipi jó formán az a' hideg, melly *Lantoscahoz* közel Sz. *Martonnál* meg-ölt *Verri di Kilberg* nevezetű két testvér *Bavarus* Grófokat, a' kik Kapitányi fővel katonáskodtak mi nállunk.

A' *Genuai* Közöns. Társaság' földjével határos széleinkre szüntelen küldözi innen a' Hadi Tanáts a' sok ágyúkat, és az azokhoz meg-kívántató készületeket.

A' *Genuai* Közönséges-Társaságnak fő Városából *Genuából*. — „A' mi ki-kötő helyünkből, és ki-kötő helyünkbe, szabadon járhatnak ki 's bé mind a' kereskedő, mind más hajók. Ezen hónapnak első napjától fogva, 30 hajók érkeztek ide. — *Párisból* olly tudósítást vettünk, hogy ott lévő Követünk házi árestomban tartatik; Prókátoraink pedig tömlőtze vitettek, 's házaik el-petsételtettek, és szorossan ki-keresgeltettek.

Elegyes Tudósítások.

A' *Frantzia Revolutzió* arra szolgálta-
tott alkalmatosságot *Nagy-Britanniában*,
hogyan ennek mind 3 részeiben — *Angliában*,
Skótzsiában, és *Irrlandiában* (vagy más
névvel *Hiberniában*) — sok Társaságok
támadtanak, mellyeknek tze'llyok: a' Kon-
stitutzió' fenn-tartása. Az ellenkező értel-
műek, *Skótzsiának* fő Városában *Edinburg-*
ban kezdettek egy nagy Társaságot for-
málni a' múltt November hónapban, melly
Társaságot *Anglus Nemzeti - Gyűlésnek*
neveztek - el. De nem soká állhata - fel
ezen Gyűlés, mert mihelyest az első ülései-
béli tanátskozások, és végzések közönsé-
gessé tétettnék az *Edinburgi Újság* által:
mindjárt olly rendelkezéseket tett a' *Sherif*
(így neveztetik az igazság' ki-fizoltatására
ügyelő első Személy), hogy kilentz elő-
kelő Tagok éjtszakának idején el-fogattak,
's írásaik el-petsételtettek.

*Frantzia Ország*hoz tartozott *S. Do-*
mingo Szigetének Dél és Nap-kelet között
fekvő része, a' *Nagy-Britanniai Király*'
óltalmába adta magát a' múltt Okt. 12-dik
napján, olly kérése mellett, hogy a' bé-
kesség' idejéig lehessen ő N. Britan. Felsé-
gének szárnyai alatt; akkor pedig végezzék
el magok között az eggyesültt Hatalmas-
ságok: kinek Fejedelemsége alá szálljon
S. Domingo. — Ezen alkalmatossággal,
Anglus hajós Kapitány Rowley el-vett egy

hajót — *National-Konvention* (*Nemzeti-Gyűlés*) nevezetűt — a' Republikánusoktól, 's vissza-adta annak az előbbeni nevét, melly vólt: *Marie Antoinette*. A' Republikánusok fel akartak ingerleni tiz ezer Szeretseneket az Ánglusok ellen; de nem mozdultak minden buzdításaikra is a' Szeretsenek.

Spanyol Országban, a' kik valamelly frantzia jószágot fel-adnak: jutalmúl tized részét kapják a' jószágnak.

Frantzia Ország.

Az első, vagy úgy nevezett *Constituens* Nemzeti Gyűlésnek leg-tanultabb, leg-fáradhatatlanabb, 's leg-ékesen-szóllóbb Tagjai között egy vólt *Kersaint*. Ez is el-vesztette a' fejét ezen hónapban.

A' ki-költözött Frantziák ellen hozott kemény törvényeknek, *Offelin* vólt a' Szerzője. Ezt is ki-tsapta a' maga Tagjai között a' N. Gyűlés, 's Ámerikába küldötte azért, hogy egy *Charry* nevezetű ki-költözött Asszonyt lappangtatott magánál. Az Asszony halálra ítéltetett.

B é t s.

Nemes *Petrák István* Úr, kinek, most uralkodó kegyes Fejedelmünk által, a' Ts. Kir. Kabinétba lett fel-vétettetését különös örömmel hírdettük vala ki *Hirmondónkban*; meg-hala véletlenül December' 27-dik napjának éjtszakáján, életének még tsak 30-dik esztendejében. — Úgy vitte hivatalát

ezen ifjú Hazánkfia, 's úgy tökéletesítette magát naponként, hogy egy valóságos nagy Embert méltán lehetett belőle várni, Nemzetünk' díszére és javára.

J e l e n t é s e k.

Az általunk fel-tett ötven arany-jutalomra írott, hozzánk fel-küldött, 's ismét mi általunk ítélő Birák' kezeikbe adatott Magyar Grammatikákról, nállunk vagynak már az ítéletek, egy rendbéli Biráknak ebben a' hónapban várta tudósításokon kívül. Ezen tudósítást reményljük minden postán, és mihelyt vehetjük: azonnal számot adunk a' Publikumnak. — Annyit addig is írhatunk, hogy mi szent kötelességünknek tartjuk, Nemzetünk' halottára tett ígéretünket úgy tellyesíteni: hogy mind a' közönséges várásnak a' legjobb módon elég tétettethessék; mind pedig az Írók, hazafiúi fáradságoknak érdemlett jutalmát vehessék.

Hírmondónknak, a' jövő fél-évtendőre is öt forint elő-pénz az ár, mellyet, következő tizim alatt lehet fel-küldeni: *An die K. K. Oberst. Hof. Postamts. Zeitungs. Expedition. Pro Magyar Hírmondó à Vienne.*

A' kik, még fel nem küldötték ezen 1793-dik évtendőnek 1. ső, vagy 2. dik felére az 5 forintokat, kérettetnek, hogy azokat mentől előbb fel-küldeni ne terhelteessenek.

Mai Postával, illy tizimű képet küldünk: a. Ausztria szabad Seregbéli Huszár. b. Ezen Seregből való gyalog Katona, téli köntösben.

Vége a' Negyedik Szakasznak.

A'

M A G Y A R

H Í R M O N D Ó

NEGYEDIK SZAKASSZANAK

M U T A T Ó - T Á B L A J A

A.

A
dorján Köz Fuzár magát meg-külömbböz-
teti 622. Alex. vits T. Basi: Úr Ünnepi be-
tsédje Bétsben 296. Amerikai eggyesültt Tar-
tományok' hajlandósága a' Frantzia Köz-Tar-
sasághoz 348. Panasz a' N. Britanniai Udvar
ellen 380. A' Frantziáknak ezen Tartomány-
béliek eránt ki-nyilatkoztatott meg-hálálások
838. Az itt el hatalmazott Pestis 792. An-
drási Kapitány' vitéz szolgálattya 653. Anek-
doták: Dampierről 119. A' Condé Várából
ki költözött Frantziákról 203. Semonville Vá-
ráról, és Pireneus lekvéséről 220. Egy Prusz-
szus Huszárról 319. Mertinről 321. Párisi új-
módi lopás 350. Hadi Anekdoták 369. A'
Szardiniai Kirá'yról 481. Angliai Prédikátor
436. Zsidó Anekdoták 613. Egy Frantzia ka-
tonáról 739. Bernaveről 888. Anglia Ország-
nak belső allopotja 60. 74. 243. 462. 480.
510. 744. 792. 934. Anglia Ország' Gyűlésé-
nek vetélkedés 29. 39. Vége 43. Angliai ér.

dem betsülés 10. 42. 105. Angliai nevezetességek 63. 93. 105. 875. Ang. Hazafiúság 278. Ang. Közjót előmozdító Társaság 213. Angliának bortermelzése 12. Arbanászkapitány magasztaltatása 603. Arszinty közlegény ditsérete 869. Austria Belgyiom állopotja 42. 93. 105. 118. 223. 274. 277. 671. 684. 757. 931.

B.

Baborovich Hadn. ditséretes maga viselete 699. Bachó Fő Hadn. magasztaltatik 868. 884. Bajalich Kapitány magát megkülönbözteti 476. 603. Bajzáth M. Püspök' Úr misézése 499. Balogh Kapit. ditsértetik 490. Bánfi B. Fő Had. 852. Baranyai Major tetézt érdemei 789. Betegsége 834. 855. Baranyai János Köz Husz. ditsérete 256. Barkó Kapitány 603. 's Bartyai Kap. magasztaltatnak 644. Bátskai tsatorna miben léte 125. 292. Battvány F. M. Her. Primás kegyessége 15. Gróf Kohári Ferentzet bé iktatja 498. Battvány G. Theodor betses törekedési, 's érdemei 599. Beck Hadnagy 884. 's Bégány Kap. vitézsége 444. 736. Békesség' óhajtása 329. 368. 702. Belgrád felépítetik 12. Az itt való zenebona 260. Benkő Samuel' Úr' munkája 752. Benyovszky Kap. 234. Berényi Kap. 457. Bérer köz Huszár magasztaltatnak 732. Berta György Úr' fordítása 343. Berthódi Al Had. 603. 852. Berzevitzky Kap. ditséretes emlékezete 66. Bécsi Magyar Innep 296. Bezerédi Kap. 45. Bésány Kap. 45. Blaskovits Ob. 427. 602. Bogdány Fő Had. 698. Boldizsár Fő Had. Uraknak érdemei

394. 476. 490. 602. 770. 884. Bogyai Úr
 munkája 920. Bolta Tódor Úr jutalmazta-
 tása 864. Bota Obl. érdemei 603. 772. Obe-
 lterséggel jutalmaztatik 774. 836. Borbély
 Fő Had. 476. Boronkay Kap. 476. 'S Boros
 János köz Huszár ditsértetnek 250. Britan-
 niai (Nagy) Udvar' ki nyilatkoztatása a' Fran-
 tziákkal való had eránt 39. Hadi készüléti
 neveli 243. 268. Hajós Seregének próbatételi
 3. 37. Héjánosok 246. 517. Új próba tételi
 380. 817. Dünkirschennél 397. 476. Korzika
 szigetéből némelyeket el foglalnak 393. És
 Toulon körül 525. 540. S. Domingo szigetét
 kezekbe kerítik 934. York H. kormányozása
 alatt viaskodó Seregnek vitézsége 314. 331.
 383. 410. 411. 430. 450. 682. York H. ma-
 galztaltatása 682. A' Győztes Sereghez mu-
 tatott szívességek az Angliai Dámáknak 775.
 Ezen Sereg törekedése, 's vesztessége Dün-
 kirschennél 429. 479. 523. Ezen Seregnek sza-
 porítása 700. Tulonba bé fogadtatnak 361.
 414. Lásd Fr. Tulon várának forsa. Britán-
 niai Udvar válasza a' békesség kötés eránt a'
 Fr. köz Társasághoz 82. Törekedése más
 Nemzetek fegyverkeztetése eránt 99. Genuát
 erőlteti 576. 718. Egyességre lép a' Nápolyi
 Udvarral 577. A' Lombardia Hertzeghez bo-
 tsátott jelentése 482. Új kötése az egyesült
 hatalmakkal 330. 744. Határozása a' Neutrál-
 litást tartó hatalmasságok eránt 775. Rende-
 lései a' Frantziákkal való kereskedés 286. 'S
 Tulon meg tartása 664. A' katonaság neve-
 lése 510. 716. 737. Az Indiai Szigetek 510.
 'S ki költözött Fr. Veaux Hertzeg szállítása
 eránt 874. Ezen Udvarnak titkos törekedé-
 si 510. A' belső zenebona 744. 934. 'S Kor

zika szigete el idegenítésében nem bóldogulnak 717. Jelentése a' Franziákhoz 672. 685. Erős hadi készülétei 908. Buday Kapit. 285. Büdöskuti Obl. 501. Bűhros Al Had. 476. 490. Burghard Kapitány magasztaltatnak 603.

C.

Caprára Generál' halála 444. Rendelési, 's eltemetése 482. Cartésius meg tiszteltetése 565. 609. Condé vára fekvése 113. Dorsa 81. 166. 220. Csanádi Kap. magasztaltatik 698. Csepi Fő Strása Mest. és Csepi Al-Hadi dicséretes emlékezete 716. Császár Fő Had. bátorsága 394. 603. Czirjék Had. vitézsége 623.

D.

Dániai Udvar' válasza az Orosz Tsászárné erőltetésére 48. Egy részre le hajló magva viselete 349. 446. Dániel Fő Str. Mester vitéz szolgálattya 620. Hivatáljában elő lép 775. Décsi Sámuel magasztaltatik 250. Devay ob. Ur' érdemei 506. 521. 575. 654. 715. Directorakká lett Uraságok 31. Ditman Ob. jutalmaztatása 647. Dobay Ur vitézsége 539. 852. Döme T. Károly munkája 815. Draskovits G. Al Had. dicsértetik 603.

E.

Ebergényi Fő Had. vitézsége 67. Egerman Fő Had. magasztaltatik 603. Eggyházi birodalom belső állapotja 3. 791. Pápa ő Szentisége. Egy izikrából nagy tűz 576.

Eperjesi iskolai Próbatétel 172 Erdélyi tudósítások 12. 80. 175. 848. 338. 458. 485. 547. 726. 768. 798. 845. 896. Erdélyi Játzó Társaság' előmenetele 80. 230. 455. Erdélyi Fő Kormány szék vissza helyhezrettetik 127. Erdélyiek a' Tudósoknak betsülői 531. Erdélyiek Nemes szívüsege 536. Ezeknek hívsége a' Fejedelem, 's magyar Nyelv eránt 548. Köz jó mellett való törekedések 550. 768. Erdélyi Kantzelláriánál esett Promótzioók 844. Erdélyi magokat meg külömbbözttető Ifjak 535. Egyed T. Joákim' munkája 816. Erdödi G. Janos magasztaltatik 239. Erdödi Huszár Regementnek vitézsége 250. 486. 802. Ernyei Tobiás Sírása Mest. díszertetik 250. Elzterházi G. magasztaltatik 789. 854.

F.

Fábri Gen. ditső emlékezete 253. 383. Meg-sebesítéséből 410. Ki-gyógyúl 837. F. M. Lieutenantsággal jutalmaztatik 928. Fekete G. Secretáriusságra lép 844. Fekete Fő Had. magasztaltatik 884. Fengler M. Püspök' betses indulati 453. Ferraris Gen. jutalmaztatása 328. 564. Festetits Gr. Györgyné ő Nagysága' Magyar öltözete 402. Festetits Jószágról való jelentés 486. Fel-tételek a' Hazai Ifiúság serkentésére 806. Földi János Úr' munkája 832. Fortlouis Vára fekvése 729. Sorsa 236. Fötter Al Had. magasztaltatik 603. Fox Nagy nevezetű Férfiúnak meg jutalmaztatása 10. Frankfurt városának buzgósága 900. Frantzia országi Nemzet-Gyűlés az új Konstitúción munkálkodik. Véghez hajtya

23. Ki hirdetteti 41. Ennek foglalattya 91.
101. Az új Konstituczió' öröm Innepe 57.
214. Ennek pompája 242. 293. 332. 358. A'
polgári Törvény Könyv' foglalattya 391. Ezen
Gyűlésnek nevezetes végzései 57. 59. 92. 171.
214. 240. 347. 337. 350. 352. 358. 379. 435.
448. 448. 450. 497. 527. 544. 565. 579. 607.
613. 664. 696. 720. 725. 839. 872. Új nevet
vélsen 450. Határozása az idegen származa-
túak eránt 464. A' köz Társaság' szövetséges
Társai, 's ellenségi eránt 838. A' Deserto-
rok eránt 872. Fr. Köz- Társaság' zenebonás
állopotya 9 23. 41. 56. 79. 91. 139. 161.
191. 233. 271. 318. 323. 336. 364. 389. 400.
413. 540. 612. 704. 723. 761. 780. 794. 821.
886. 903. Flandriának határin tsatázó Fr.
Sereg törekedési: Valenciennes várát erőssen
védelmezik 2. 19. 64. Ennek vezedelme 33.
55. Ostromoltatása 113. Feladják 134. 186.
Az itt való veszteségek 252. Condé Várából
erőssen tüzelnek 36. Feladatik Condé 81.
166. Itt való veszteségek 81. 220. Temple-
neuvnél a' Frantziák el nyomattattnak 69. Es
Hantesnál 70. Meaubeugenél vesztenek 117.
Meaubeuge, Dünkirchen ostromoltatása tzel-
ba vétetik 219. 258. Quesnoi, békerítetik
256. Ennek segedelmére igyekezők el széllesz-
tetnek 282. További sorsa, 's maga erős vé-
delme 313. 331. 346. 365. 383. 408. Magát
feladja 409. 410. Itt való veszteségek 459.
Campe de Cesarig vissza nyomattnak 258. Mor-
mál erdőben szélyel veretnek 313. Dünkirchen-
ben erős magok védelmek 332. Az ellensé-
get veszteséggel elverik 345. 368. 411. 429.
479. 523. Freytag Hannov. Feldmarch. által
két sántzaiktól megfosztattnak 331. Vesztes-

ségek 332. Cysoingnál a' Tsászári; Lanoynál
a' Hollandiai Seregek által vissza veretnek
365. Templeneuvnél 's Bergzabern városá-
nál vesztenek 365. Meninnél a' Hollandusok-
tól vissza nyomattatnak 383. Hannoveránus
F. M. nak Frantziákon vett győzedelmes nye-
reségi 383. Zweybrücheni Tartományban va-
ló porttázások 218. 292. 436. Bergzaberni ke-
rületet meg hódítják 385. S. Quiutinig visz-
sza nyomattatnak a' Tsászári Seregektől 396.
Hannoveránusok által Landreghenből el ve-
rettetnek 410. Freytag F. M. vissza nyomják
411. Quesnoi körül H. Koburg által meg ve-
rettetnek 426. 556. 559. Itt való veszteségek
a' Frantziáknak 427. Freytag Feld Marichal-
lal tartott kemény ütközetek 430. Ennek
győztes ki-menetele 459. A' Hannoveránusok
vissza nyomják 430. 'S a' Hollandusokat 444.
Erőszakos iparkodásaik 444. 445. 458. 474.
Meaubeuge vára H. Koborgtól körül vétették
505. Az ott lévő Tábort el lepik 506. Ezen
várnak ostromoltatása 539. El- veszti 563.
Meaubeuge váránál való erőszakoskodások
627. 629. 668. Nagy veszteséget szereznek
335. Estreux helyiségnél vesztenek 522. Camp
de Cesar mezején tábort ütnek 529. A' Ts.
Sereget vissza nyomulásra kinszerítik 645. Ma-
staingnál való veszteségek 653. Cysoingnál
erőszakosan küzködnek 654. Marchiennesbe
be szorítatnak 655. Veszteségek 715. A'
Tsászári Sereget Sántzaikból ki-tolják 667.
Több izbéli támadással erőtelenítik a' Ts. Se-
reget 698. A' tsata ki menetele 669. Lan-
noyból ki nyomatnak 669. Veszteségek 670.
Ausztriai Flandriába rontanak 681. 683. Visz-
sza térítetnek 682. Vissza üzettetések 698. A'

Tsászári Sereget vissza tolják 714. Az eggye-
sült Sereget nyughatatlanítják 754. Elő nyo-
mulások 780. Vissza tolattatnak 828. Philippe-
villeből való ki rontások 871. Flinesnél ke-
mény tájak 898. Frantzia Sereg' töreke-
dési Alsatziában a' Rhenus mellett: Máintzt
erőssen véde mezik 2. 19. 69. Ennek kemény
ostromoltatása 20. 34. 51. Kemény ki ülések
17. 34. Vesztesege az eggyesült Seregnek
20. 39. 54. 68. Máintznak tovább való forsa
21. 33. 35. 53. 68. 69. Új ki-rohanások 83.
98. 116. Alkuba botsátkoznak 54. Vesztesé-
gek 66. Magokat fel adják 116. 183. 133.
Máintz védelmében való vesztesege a' Fr.
Seregnek 285. Kofzheimot a' Prusszusok a'
Fr. tól el-ragadják 82. Vissza nyomtatattat-
nak Houdainguél 85. Landaunál meg veret-
tetnek Wurmser Gen. tól 134. Itt ki-muta-
tott vitézsége a' Fr. Seregnek 163. Vesztesé-
gek 164. 315. Erőszakos igyekezetek Máintz
fel-szabadítása végett 186. 187. 188. Wurm-
ser Generálistól vissza nyomattatnak 218.
Landau vára a' Prusszusoktól körül vétetik
219. Ennek ostromoltatása 256. Prusszusokat
meg-haladják 234. De nem a' Ts. Seregeket
234. Lauterburg, és Weissenburgnál mago-
kat erőssen bé-sántzolják 237. Straszburgot
erősítik 267. 281. A' Prusszusoktól meg-veret-
tetnek 315. A' Ts. Sereg ellen erőssen viaskod-
nak 332. Veszteségek 333. Eggyenas után
való veszteségek 346. 384. 394. 397. 411. G.
Pejachevich Gen. által a' Rhombachi Sántzok-
ból ki-verettetnek 411. Gen. Wurmser Sere-
ge ellen haszontalanul törekednek 413. Braun-
schweig H. gel vesztenek 427. A' Prusszusokat
meg-haladják 442. Badeni Hertzeg által el-

nyomattatnak 443. Weissenburgi Lineákat erőssen védelmezik 441. 523. A' Tsálsári, 's Prusszus Seregek által török 538. Ezen győzödelemnek nevezetes környül állási 561. 570. 601. Veszteségek 602. 644. Kehl városát lelövöldözik 443. Gen. Wurmzer Serege ellen szerentsélen törekedéseik 458. Scheid Falunál változó a' szerentséjek 475. Erős Földváro lefontatlik 476. Teutisches Hausnál két városból ki verettetnek 490. A' Prusszusoktól Bliescasteli Táborokból ki-nyomattatnak 491. Bitschnél a' Prusszusokkal erőssen viaskodnak 507. Egymás után vissza nyomattatnak 508. 538. 575. 625. 731. Veszteségek a' Fr. áknak 575. Rajnán erős által törekedések 619. 620. Fortlouis körül vétették H. Waldecktől 575. Ezen őrizetbélieknek ki-tsapása 624. 699. Megszűn a' Frantziáké lenni 713. 729. 836. Itt való veszteségek 713. 730. Landau őrizet ki-tsapási 438. Landau lövöldöztetése a' Prusszusok által 644. Landau várát az Agyúzástól fel-szabadítják 684. 900. Brumptvárosi tanyázásokból kétes viaskodás után vissza nyomattatnak 646. 731. 732. Drusenheimből el-verettetnek 627. Es a' Wanzenau Sántzokból 642. Veszteségek 643. Hoerdt falunál kemény viaskodások 644. 667. Változó a' szerentséjek 650. 666. 667. Stralsburgtól az ellenséget vissza vonulásra kényszerítik 698. 699. Erős tsatazások 732. Gen. Wurmzer' eggesült Seregét egész szélteben meg támodják 735. 853. Ennek ki-menetele 754. 770. Hoerdnél, és Brumptnál új verekedések 772. 774. Bitsch városától vissza nyomják győzedelemmel H. Braunschweigot 775. 790. Nyúghatatlan.

nyitják Wurmszer Gener. Seregét 786. 788.
Veszteségek 787. Új erőszakos törekedések
a' Prusszus Sereg ellen 819. Győztesek 820.
Gen. Wurmszer Serege ellen keményen isa-
táznak 821. 853. 854. 855. 863. Hasonlítha-
talan tüzelések a' Fr. áknak 851. 854. A'
Reishoffeni geréndeken vesztenek 856. Véres
küszködések a' ki költözött Frantziákkal 865.
Több Rendbéli erőszakoskodások után 866.
867. 881. 899. 922. A' Tsászári Sereget visz-
sza nyomják Alsatziából 926. — Frantziák
az Austriai Belgium' Határain : Arlont ki-
rabolják 2. Luxemburgba való gyakor bé-
ütések 2. 98. 408. 416. 714. Alt Breysachot
felgyújtják 458. 473. 475. Ipern Városát
víjják 430. 682. 's Nieuportot 682. El-ve-
rettetnek H. York által 682. Meninbe bé-ron-
tanak 645. Fürnes Városát víjják 700. Aust.
Flandria' széleit ki-rabolják 716. Aust. Fland-
riában való kóborlások 755. Meggátol at-
nak 757. — A' Tsászári, Prusszus, Anglus,
's Hollandus egyesült Sereggel kisebb tsa-
tázásik 117. 254. 266. 268. 283. 314. 365.
384. 396. 440. 623. 624. — A' Fr. Sereg sze-
rentsége a' Spanyolok ellen külömbböző 38.
88. 99. 118. 208. 245. 446. 416. 445. 460.
478. 605. 645. 716. 738. 902. — Fr. Sereg
előmeneteli Szárdiniában 5. 71. 90. 268. 286.
366. 385. 456. 470. 524. 933. Ezen Seregnek
változó szerentsége Pedemontziumban 70. 89.
99. 208. 269. 386. 476. 493. 509. 539. 564.
671. 685. 702. Fr. Sabaudiában 398. 456.
605. Frantzia Köz. Társaság környül állási
Korszikában 3. 72. 192. 260. 335. 493. 564.
714. 737. A' Fr. hajós Seregnek győzedelme
az Anglus hajós Seregen 317. 347. 479. Dün.

kirchennél 523. Új ütközete 817. Ezen Társaságnak környül állásai a' nap nyugotti Indiában 3. 37. 240. 348. 510. Sz. Domingót el vésztek 934. Ezen Társaságnak új ellensége a' Nápolyi Fejedelem 453. 483. 581. 663. 758. 791. A' Toskánai Fejedelem 628. 657. És a' Lombardiai Fejedelem 482. Frantziákhoz való hajlandósága az Amerikai eggyesült Tartományoknak 348. Frantziáknak polgári hadjokról 22. 71. 87. 100. 119. 191. 192. 208. 227. 258. 271. 318. 336. 364. 389. 401. 445. 524. 461. 495. 526. 541. 565. 671. 703. 759. 871. 885. 932. Frantzia országhoz kaptsolja magát a' Nizzai Grófság 549. Frantzia Köz. Társaság hadi ereje 351. 352. Fr. Nemzet Gyűlése' palatájában függő képek 10. Ezen Gyűlésnek kemény igazság szolgálatása 23. 58. 881. 878. A' Revolúciónális Törvény-Szék által ki-végeztetteknek nevei 26. 42. 355. 401. 543. 573. 635. 704. 721. 740. 763. 764. 781. 783. 795. 826. 877. 878. 902. 935. A' Fran. országban fenn forgó pénznek állapottya 272. 839. — Fr. Vezér Cüstinnek Levelei a' Nemzet Gyűléséhez 4. 49. Beszédje 136. Sorsa 161. 193. Vétke 222. 238. 309. Ki kérdeztetése 363. El-vésztek 378. 401. Fr. meg szökött Vezér Dumuriernek két dítsőséges korszorúi 7. Ennek sorsa 30. 60. Írása a' Nemzet Gyűléséhez 61. Grenville Úrhoz 75. Nyert válasza 76. 'S tartózkodása 421. Fr. Gener. Winpfennek írása a' Nemzet Gyűléshez 71. Sorsa 72. 119. Meg-szökök 336. Fr. Gen. Luckner sorsa 423. 722. Fr. Gen. Kellerman kiesése 462. 722. Fr. Gen. Houchard' érdeme, 's vádoltatása 528. 782. Halállal büntettetik 796. Fogságba eset Fr.

Generálok 259. 352. 355. Fr. Generál Dampierről Anekdota 119. Aureliannus Hertzeg Levele a' N. Gyűléséhez 27. Ennek rabsága 722. 680. Halállal büntettetik 728. 740. Tzimereztetése 763. Fr. Nemzet Gyűlés' tagjának Marátnak eseti 59. 102. 122. Igen nevezetes meg. ölettetése 129. Esmértetése 196. Hazafiúi eltemettetése 194. Tisztelete 209. 274. 372. 781. Pantheonba által vitettetik 781. 888. Fr. Szűz M. Char. Cordé gyilkossága 129. Beszéde 195. Levele 196. Ki-kérdeztetése, 's halála 212. Fr. királyi Özvegyének veszedelme 240. 293. 357. 464. Vele 437. Veszedelme 529. 543. 567. 630. Ki-kérdeztetése 631. 686. 676. 691. Halálra szententziáztatik 682. Gyászos halála 639. Ezen királyi Özvegy nagy Melkűsege 637. 676. Manuel Fr. nevezetes Polgárnak fogsága 261. 439. Halála 795. Fr. vólt Minister le Brun veszedelme 350. 450. Fr. vólt Polgár Mesternek Baillynak büntettetése 764. Mirabeau Pantheonból ki-vettettetik 680. 888. Néhai Fr. Király ellen voksoló Tagoknak sorsok 633. 680. 705. Fr. Város Lyon el-pártolása 42. 56. 363. A' Köz. Társaság Seregétől ostromoltatik 163. 363. Veszedelme 380. 400. 434. 445. 465. 494. 427. Meg-vétettetik 578. Lyon büntetése 607. 878. Új neve fennforog 708. 878. Marseille Városának zendülése 361. 363. Meg-békél 400. 413. Toulon Fr. ki kötő Város el-pártol a' Köz. Társaságtól 191. Anglusokat bé-fogadja 361. A' Spanyolokkal 399. Itt való vesztessége a' Fr. Köz. Társaságnak 415. A' feladás környűl állásai 414. Tovább való sorsa 431. 433. 446. 460. 511. 525. 527. 605. Ostromoltatása 's

erős védelme 525. 527. 605. 646. 703. 759.
 Toulont védelmező soka 710. 777. 874.
 Touloniak' veszteségek 901. — Frantziák'
 nemes szívése 62. 101. 203. 343. 369. 739.
 Fr. érdem betűlés 781. 888. 609. Fr. új ta-
 lálmányok 265. A' Fr. Köz jóra ügyellő De-
 putátzióról némelly nevezetességek 169. 210.
 288. 350. 364. Fr. nevezetés új idő számlá-
 lás 513. 610. 707. Fr. meg-dicsőített Férfiak-
 nak temetője 680. 888. Fr. Páriotak kegye-
 lensége 625. 796. Fr. Törvény tévők Istén ta-
 gadással vádoltainak 741. 764. Magok visce-
 letét meg-változtatják 857. 876. 904. Fr.
 követ Semonwillenek el-fogattatása 193.
 Ennek bővebb elő adási 219. 241. 262. 600.
 Fr. Komissáriusoknak sorsa a' Tsászári fog-
 ságban 102. 356. Fr. Köz. Társaság veszte-
 sége Agyúk' dolgában 671. Ki költözött Fr.
 Hertzeg Monsieurnak Levele 762. Utazása
 827. Ki költözött Frantziáknak sorsa 356.
 874. Ezek' Jólzáginak betése 357. Fr. ki köl-
 tözött Turpin Generálisnak érdemei 's halála
 231. Fr. ki költözött Polignac Hertzegnek es-
 mértetése, 's halála 831. — Fülek Püspö-
 kinek viszontagsági 905. Füleki köz Hufzár
 vitézsége 868. Fülöp Antal köz Hufzar ma-
 gát meg külömbözteti 622. Fulda Kap. és
 Fruhwirth Al-Had. magasztaltatnak 603.

G

Gallitzin Hertzegnek érdemei, 's halála
 485. Gáti Úr munkái 616. Genuai Köz. Tár-
 saság Neutrálitást tart a' Fr. háború eránt
 287. 576. 604. 629. 776. Ezen Köz. Társa-
 sagnak belső állapottja 717. 736. 873. 933.

Hadra kéntelenítetik 718. Eröltelése 777.
791. Peringer Kap. magasztaltatik 698. Gom-
bos Fő Str. Mester Ő Felségének ajánltatik
427. 457. Göttingai Tanítóknak érdemlett ma-
gasztaltatások 297. Göttingában készültt ver-
sek 301. Göttingai Tudós Társaság a' Ma-
gyarokat meg-tiszteli 83. Grabarits Lázár
Úrnak szeretelméi meg tiszteltelése 787. Gras-
salkovits H. házassága 112. Grines Fő Had.
vitézsege 670. Gruber Ob. Generálissággal
jutalmaztatik 647. Vitéz szolgálattya 654.
Gvadányi G. General' munkája 751 Győrfi
Kap. hosszas szolgálattya 624. Gyulay G.
Obl. magasztaltatik 476. 603. Gyulay G. Ma-
jor' dicséretes emlékezek 507. 789.

H.

Hadik G. Ob. magasztaltatik 477. Ha-
genauí nevezetes katonái Ispotály 734. Ha-
lász Kap. Ő Felségének ajánltatik 457. Ha-
lász dunántúl Superin. meg-halálozik 686.
Halbritter Fő Had. magát meg-külömbbőzteti
118. Haller G. Pál meg halálozik 230. Ha-
mar Al-Hadn. vitézsege 67. Hamis vád méltó
jutalma 463. Harsagay Kap. magát meg-
külömbbőzteti 118. Helvetusoknak ki-nyilat-
koztatott határozása a' jelenlévő had eránt
120. 270. Magok viselete 421. Frantziáknak
hozzájok meg-bizonyított háláadatosságok
858. Hiberniának, vagy Irlandiának belső
állapottya 212. Zenebonás 276. Öröm Inne-
pe 422. Hivatal egy Magyar szabad hadi Kar'
állítására 115. Hollandiai Helytartó Hertzeg-
től rendeltetett gyász 22. Ennek táborából
betsátott utasítási 493. 508. Hollandus Se-

Regnek vitézsége az eggyesült Seregnél 314.
365. 382. Velztességek 431. 493. 503. Hol-
landiai Seregek szaporítatnak 347. Hollan-
dai Rendek a' békeséget óhajtyák 702 Hor-
vath országi tudósítások 14. 373. 374. 696.
904. Horváth Str. Mester magasztaltatik 490.
Horváth köz ember vitézsége 250. Hrabovsz-
ky Úr' munkája 180. Hulzárok (Magyar)
vitézségeért mennyire iszerettetnek 17. 18.

I.

Jankovits T. Lázár Regem. Káp. magasz-
taltatik 699. Jelentések 15. 177. 304. 344.
260. 375. 408. 486. 504. 581. 748. 783. 843.
936. Jénai tudós újságban elő iszamlált köny-
vek 906. Intze János köz Hulzár vitézsége
622. Intzédi Kap. magasztaltatik 603. 852.
884.

K.

Karansebes fel-építtetése, és szépsége 32
Károlyi Gr. Antal' képe 302. Károlyi Gr.
Jó'sef Jó tévősege a' tudományok' elő moz-
dítása végett 804. Károlyi (Nagy) Oskola
esmértetése. 805. Katonai Promotziók 485.
512. 647. 928. Kazinci Ferenc Úr' betses mun-
kája 178. Keglevits Gr. Gen. vitéz szolgál-
lattyai 458. 620. 643. 772. Szerentsétlen el-
esése 821. 837. Ennek körülállásai Leve-
lekből 923. Sajnáltatik 925. Kenesey Fő
Hadmagy' vitézsége 603. Kerekes Kap. ma-
gasztaltatik 698. Keresztes Dámák' Innepe
407. Keszler Fő Strása Mester Ő Felségének

ajánlatik 457. Királyi Ő Felségének a' győz-
tes Sereghez bocsátott meg. háláló jelentése
281. Eggy el-esett Magyar Gen. halálán ki-
nyilatkoztatott szajkálása 917. Királyi Ren-
delések 127. 385. 465. 893. Királyné Ő Fel-
sége kegyes alá bocsátkozása 727. 798. Kis
Mártony köz ember vitézsége 868. Klenov-
szky Al Hadn. Kneševits B. Ob. szabad Se-
regnek Vezére magasztaltatik 643. 772. 801.
Koburg H. örvendezése Gen. Wurmszerhez
655. Lásd Alsatzában tsatázó Tsászári Se-
reg' Kohári G. Ferentz Fő Ispányi hivataljába
bé. iktatatik 13. 498. Ennek Beszédje 51
Körmendi István vitézségének záloga 393. Kor-
szikaiak' magok viselete 3. 72. 192. 260. 325.
493. 564. 737. Kozolányi Ob. nek érdemei
Generálissággal jutalmaztatnak 647. Kováts
Fő Had. ditsértetik 716. Kováts János' vi-
tézsége 250. Kovátsevich Ob. Gen. Marchal-
sággal jutalmaztatik 9. 8. Követésre méltó
példa 404. Kray Gen. vitéz szolgálattya 655.
668. 681.

G. TELEKIEK' ALAPÍTVÁNYA

Leh novich Hadn. magasztaltatik 653.
Lengyel Ország' Gyűlése 30. 73. 94. 103. 120.
167. 194. 214. 262. 495. 580. 780. 870. Ezen
Ország'nak köése az Orosz Udvarral 709.
Ezen Ország'nak sajnos ügye 193. 212. 496.
580. 840. Lengyel János új Rossája 591. 812.
Leopold Fő Had. vitézsége 693. Lestyan
János Ur' Hazafiúi Jótévőse 124. Levache-
vich Obl. magasztaltatik 698. Lisipai Vásár-
ban ki-jött könyvek 293. Livra mennyit té-
szen 122. Lisbonai Innep's új theátrum 1

M. ACADEMIA' KÖNYVTÁRA

THE
AMERICAN

30

THE
AMERICAN

